LIỆU KHANG CƯỜNG - TRƯƠNG HOÀNH VŨ
Người dịch: TUỆ VĂN

LÀM CHA MẸ CŨNG CẦN PHẢI HỌC

7 BÀI HỌC DÀNH CHO CHA MẸ

Thuận theo thiên tính của trẻ chính là đã thực hiện thiên chức làm cha mẹ một cách tuyệt vời nhất.

NHÀ XUẤT BẢN PHỤ NỮ

Là các bậc cha mẹ, chỉ mang lại nhiều của cải cho trẻ là chưa đủ mà bản thân phải tự nâng cao năng lực và trách nhiệm để có cách giáo dục trẻ đúng đắn.

Một nhà giáo dục đã từng hỏi tổng thống một câu hỏi như thế này: “Ngài cảm thấy làm lãnh đạo và làm cha mẹ, vai trò nào khó hơn?” Tổng thống rất ngạc nhiên: “Tại sao anh lại hỏi câu này? Đương nhiên là làm cha mẹ khó hơn rồi.” Đến lượt nhà giáo dục cảm thấy rất kì lạ: “Có phải vì làm lãnh đạo trước tiên là được bồi dưỡng sau đó mới được đề bạt, trong khi làm cha mẹ không được bồi dưỡng cũng không có đề bạt gì?”

Chúng ta thấy rằng, có rất nhiều ông bố bà mẹ hao tâm tổn sức để làm tất cả mọi việc cho trẻ. Họ không tiếc tiền bạc, cũng chẳng tiếc thời gian cho trẻ nhưng họ chưa bao giờ nghĩ tới một vấn đề: Để trở thành cha mẹ, họ cũng cần phải học. Có phụ huynh cho rằng, cuộc sống bây giờ cạnh tranh vô cùng ác liệt, áp lực công việc lại lớn, làm gì có thời gian để làm những việc như vậy. Việc của họ là mang lại cho con một cuộc sống vật chất đầy đủ, còn giáo dục, dạy dỗ trẻ là việc của nhà trường.

Những suy nghĩ này của cha mẹ trái ngược với kì vọng lớn lao mà họ đã dành cho trẻ. Cha mẹ cần biết một điều, về phương diện tâm lí và hành động thì trẻ con thời nay khác rất nhiều so với thời kì mà cha mẹ đã sống, vì vậy cha mẹ cần không ngừng nghiên cứu đặc điểm tâm lí của trẻ, học cách giao lưu với trẻ,

như vậy mới có thể hòa hợp với trẻ được. Rất nhiều cha mẹ có trình độ văn hóa cao, có quan niệm sống hiện đại, nhưng do không hiểu trách nhiệm của bản thân, không hiểu tính cách của con cái, cũng không hiểu được các quy luật và phương thức cần có của việc dạy dỗ trong gia đình, nên khi nuôi dạy trẻ đã không nắm được những phương pháp phù hợp, dẫn đến xảy ra những sai lầm không đáng có.

Cha mẹ vì con cái mà sẵn sàng hi sinh cho con tất cả. Theo suy luận thông thường, người mà con cái tôn trọng nhất sẽ là cha mẹ chúng. Nhưng theo một kết quả điều tra ở thành phố Thượng Hải - Trung Quốc thì trong suy nghĩ của trẻ, người cha bị xếp ở hàng thứ mười, còn hàng thứ mười một lại dành cho mẹ, điều này chứng tỏ trong thâm tâm trẻ, cha mẹ không phải là một “hình ảnh sáng chói”.

Làm thẩm phán thì phải tinh thông luật pháp, làm nghệ nhân thì phải có sự khéo léo của đôi tay; làm bác sĩ phải tinh thông y thuật, tương tự làm cha mẹ cũng phải có những “tố chất chuyên nghiệp”, bao gồm việc dạy dỗ trẻ đúng đắn, nắm bắt được phương pháp và quy luật của giáo dục gia đình để không ngừng nâng cao năng lực giáo dục của bản thân. Những tố chất đó là điều bắt buộc phải có đối với các bậc cha mẹ, bởi nó không chỉ ảnh hưởng đến hiệu quả của giáo dục trong gia đình mà còn tác động trực tiếp đến sự phát triển của trẻ.

Để có một phương pháp giáo dục trẻ đúng đắn nhất, thì ngay từ khi bắt đầu làm cha mẹ, bạn đã phải xây dựng cho mình ý thức tự rèn luyện để trở thành bậc cha mẹ có tinh thần trách nhiệm, xem việc làm cha mẹ là một công việc thực thụ để chăm chỉ rèn luyện bản thân hơn. Muốn trở thành cha mẹ tốt thì cần có các phương pháp và kiến thức dạy dỗ khoa học, không nên chỉ dựa vào những tình cảm đơn thuần và kinh nghiệm truyền thống.

Maria Montessori là nhà giáo dục người Ý, thông qua quá trình nghiên cứu và tìm hiểu về trẻ em, bà đã rút ra một kết luận: cha mẹ phải tuân theo quy luật phát triển theo từng giai đoạn của trẻ để nâng cao tài năng, phát huy những năng lực như tính độc lập, tự tin, chăm chú và sáng tạo ở trẻ…, tất cả phải được thực hiện trong một môi trường thư giãn và vui vẻ, như vậy mới đặt nền móng tốt cho sự phát triển của trẻ sau này.

Để nâng cao trình độ và kĩ năng giáo dục trẻ, cha mẹ nên tuân theo những phương pháp giáo dục đã được trình bày trong cuốn sách "Làm cha mẹ cũng cần phải học - 7 bài học dành cho cha mẹ” dưới đây.

Đây là cuốn sách “Dạy cách làm cha mẹ” mà tác giả đặc biệt dành cho các

bậc phụ huynh. Thông qua cuốn sách, cha mẹ sẽ nắm bắt được những kiến thức đúng đắn trong quá trình dạy dỗ con cái. 7 bài học là 7 phương pháp đề cập trực tiếp đến quá trình giáo dục trẻ trong gia đình, đó cũng là phương pháp chuẩn mực để giáo dục cha mẹ trở thành những phụ huynh hoàn hảo, giúp cha mẹ thay đổi những quan điểm dạy dỗ truyền thống lạc hậu, bắt kịp với các phương pháp giáo dục mới mẻ và khoa học, tránh tình trạng cha mẹ quá yêu thương chiều chuộng trẻ mà gây hại cho chúng.

Chỉ cần có ý thức học cách làm cha mẹ thì tất cả các ông bố bà mẹ đều có thể trở thành những bậc cha mẹ thông thái.

Xin được gửi lời chúc phúc tới tất cả những bậc làm cha mẹ trên thế gian này.

BÀI 1
LÀM THẾ NÀO ĐỂ TRỞ THÀNH CHA MẸ HOÀN HẢO

Không ai mới sinh ra đã là cha mẹ hoàn hảo, cũng không ai mới sinh ra dám khẳng định mình là cha mẹ thông thái; vì thế tất cả các bậc cha mẹ cần phải học, học cách làm thế nào để trở thành cha mẹ, làm thế nào để tiếp thu được những kiến thức làm cha mẹ đầy đủ và sớm nhất.

1. HỌC LÀM CHA MẸ TỐT

"Đá quý muốn mài thành viên ngọc đẹp, phải nhờ đến đôi bàn tay tài hoa của người thợ chế tác; vàng thô muốn luyện thành đồ trang sức, đương nhiên cũng phải cậy nhờ đến người thợ gia công vàng. Việc luyện vàng và mài ngọc không phải ai cũng làm được, đều cần trải qua quá trình học hỏi và rèn luyện... Tương tự như vậy, để bồi dưỡng nên được những người con tài giỏi, cha mẹ chẳng khác nào những người thợ, cũng phải khổ công học tập và rèn luyện không ngừng."

Thái Nguyên Bồi (Trung Quốc)

Trong cuộc sống, chúng ta thường thấy rất nhiều cha mẹ tập trung hết sức lực của mình vào trẻ, họ hi sinh bản thân mình và dành toàn bộ tình yêu cho trẻ. Thế nhưng điều này liệu có đúng đắn? E rằng không ít cha mẹ chưa từng suy ngẫm nghiêm túc về vấn đề này.

Mỗi ngành nghề đều có tiêu chuẩn riêng để đánh giá mức độ thành công, nhưng sự dạy dỗ trong gia đình thì phải đợi đến khi trẻ trưởng thành mới nhìn ra

được kết quả. Công việc có thể làm lại từ đầu, còn những năm tháng phát triển của trẻ thì không bao giờ làm lại được.

Phu nhân Stoner[(1)] cho rằng, chỉ nuôi dưỡng trẻ thôi là chưa đủ, phải đến khi dạy dỗ được trẻ nên người thì cha mẹ mới hoàn thành nhiệm vụ của mình. Bà từng tâm sự rằng: “Ngay từ khi mang thai con gái, tôi đã suy nghĩ rất nhiều xem mình sẽ dạy con như thế nào. Cứ mỗi lần con bé cựa mình trong bụng là tôi lại hình dung tới khuôn mặt xinh xắn của cháu. Khi đó, tôi tự dặn là mình nhất định sẽ trở thành người mẹ tốt, mỗi ngày niềm vui sắp được làm mẹ lại lớn dần trong tôi.”

Phu nhân Stoner cũng nói: “Tôi cho rằng để nuôi dạy được một đứa trẻ nên người, cha mẹ có kiến thức và kĩ năng nhiều thế nào cũng không bao giờ là đủ, bởi cuộc sống hàng ngày luôn nảy sinh những vấn đề mới đòi hỏi cha mẹ phải giải quyết. Là cha mẹ giỏi thì bạn phải không ngừng tìm tòi và tự mình cải thiện phương pháp dạy con, hơn nữa quá trình này phải được thực hiện từ khi trẻ còn nhỏ, giúp trẻ khi trưởng thành có thể tự đương đầu với mọi khó khăn.”

Phu nhân Stoner còn nhấn mạnh thêm rằng: “Trở thành cha mẹ lí tưởng là điều khó, tôi cũng như các bậc cha mẹ khác luôn cảm thấy những người xung quanh làm cha mẹ tốt hơn mình. Thực tế khi đóng vai trò là “mẹ” thì con người ta vẫn nằm trong giai đoạn phát triển của đời người, phải đối mặt với hàng ngàn thử thách của cuộc sống và tất nhiên bản thân vẫn có rất nhiều khuyết điểm. Nhưng dù thế nào, thì tôi vẫn luôn nỗ lực để làm được những điều tốt nhất, để trở thành một bà mẹ hoàn hảo.”

Làm cha mẹ là “nghề” cao quý và vĩ đại nhất, bên cạnh việc phải lo cho trẻ có đủ cơm ăn áo mặc thì cha mẹ còn phải gánh trách nhiệm giáo dục trẻ trưởng

thành... Điều cốt lõi của giáo dục không chỉ là truyền đạt kiến thức mà còn là bồi dưỡng trẻ có một nhân cách lành mạnh. Nhưng trên thực tế, đa số các bậc cha mẹ lại coi trọng trí tuệ hơn đạo đức. Thống kê cho thấy mỗi gia đình có một kiểu dạy trẻ khác nhau, song hầu hết có một điểm chung là cha mẹ không biết hay không xác định được cách dạy trẻ như thế nào mới là đúng. Vì sự không đúng ấy nên mới dẫn đến tình trạng trẻ không vâng lời; kết cục là cha mẹ lấy đánh đập làm phương pháp dạy dỗ, khiến trẻ bị tổn thương tâm lí lâu dài.

Giáo dục gia đình thành công đòi hỏi sự kết hợp của nhiều phương pháp và sự nhất quán trong suy nghĩ, hành động của cha mẹ con cái. Cha mẹ đúng nghĩa đối với trẻ không chỉ là người dạy dỗ đơn thuần mà còn phải có năng lực và phương pháp dạy dỗ đúng đắn, nếu không trẻ sẽ từ chối lĩnh hội những điều cha mẹ dạy và công sức của cha mẹ sẽ trở nên vô ích.

Làm cha mẹ cần hiểu được con mình muốn gì; hiểu được việc chúng la hét, khóc lóc có nguyên nhân từ đâu; hiểu được điều chúng muốn tìm kiếm thực sự đằng sau những hành động; hiểu được suy nghĩ và hành động, ngôn ngữ và lời nói; cũng phải hiểu được năng lực tiếp nhận thông tin khi chúng còn nhỏ và tâm tư tình cảm khi chúng trưởng thành.

Nhà giáo dục Đào Hành Tri từng nói: “Muốn con trở thành người như thế nào thì trước tiên cha mẹ phải là người như thế ấy.” Cha mẹ nếu không có phương pháp giáo dục khoa học thì cũng sẽ mất đi năng lực dạy dỗ trẻ, vì thế mới có câu: “Giáo dục gia đình không chỉ là vấn đề nuôi dạy trẻ mà còn là sự dạy dỗ cho cả hai thế hệ." Do vậy, để trẻ tiếp thu được một cách toàn diện sự dạy dỗ, thì việc đầu tiên cha mẹ cần làm là chủ động tiếp nhận tất cả những phương pháp giáo dục đúng đắn.

Lời khuyên của chuyên gia

Học cách làm cha mẹ như thế nào

(1) Học những kiến thức pháp luật có liên quan đến giáo dục trẻ

Phải hiểu được trách nhiệm cơ bản và chuẩn mực trong việc dạy dỗ trẻ, hiểu được nghĩa vụ, quyền lợi của bản thân và thực hiện chúng.

(2) Hiểu trẻ và học từ chính trẻ

Hiểu được đặc điểm và nhu cầu của trẻ, học cách suy nghĩ đứng từ góc độ của trẻ, học những thứ mình còn thiếu ở trẻ và cùng trẻ trưởng thành.

(3) Học những kiến thức cơ bản về giáo dục trẻ trong gia đình

Phải hiểu được nội dung, quy luật, đặc điểm và phương pháp giáo dục trẻ trong gia đình để gắn kết được với trẻ, đồng thời nắm bắt được phương pháp dạy trẻ hiệu quả nhất.

(4) Học từ thực tiễn

Mỗi một đứa trẻ đều có cá tính riêng, hơn nữa mỗi giai đoạn phát triển khác nhau lại có đặc điểm tâm lí khác nhau. Do đó, cha mẹ phải từ thực tiễn nuôi dạy trẻ để phân tích tình hình… từ đó tìm ra phương pháp dạy dỗ trẻ phù hợp nhất.

2. HỌC CÁCH ĐẶT MÌNH VÀO THẾ GIỚI CỦA TRẺ

"Dạy dỗ trẻ là một việc vô cùng quan trọng. Trẻ là công dân tương lai của đất nước, của thế giới, là những nhân vật làm nên lịch sử. Trẻ sau này cũng sẽ trở thành cha mẹ, sẽ gánh vác trọng trách dạy dỗ cho lớp con cháu; trẻ còn là niềm hi vọng, là chỗ dựa của cha mẹ khi vào tuổi xế chiều. Do vậy dạy dỗ trẻ đúng đắn từ bây giờ, cha mẹ sẽ có một tuổi già hạnh phúc; ngược lại sẽ là một tuổi già đầy vất vả gian nan. Cha mẹ không coi trọng việc dạy dỗ trẻ là đã làm một việc không phải với những người khác, thậm chí là với cả đất nước mình."

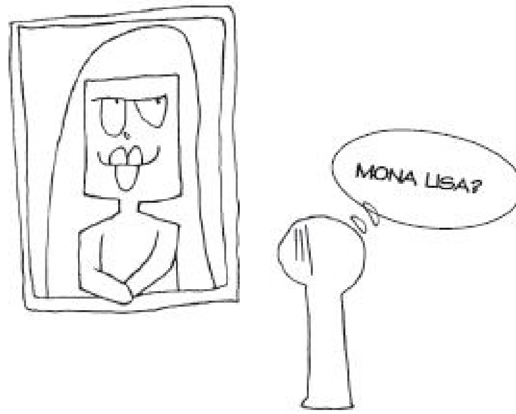
Makarenko (Liên Xô cũ)

Hầu hết các bác sĩ đều khuyến cáo sữa mẹ là thức ăn tốt nhất cho sự phát triển của trẻ sơ sinh và trẻ nhỏ, uống sữa mẹ giúp trẻ lớn lên một cách khỏe mạnh, ít mắc phải bệnh tật. Nhưng thực tế có rất nhiều bà mẹ mới sinh vì lí do này lí do khác mà không cho trẻ bú sữa mẹ. Thậm chí có những bà mẹ trẻ giao phó hoàn toàn con mình cho ông bà hay bảo mẫu chăm sóc, bao biện rằng “Công việc của tôi rất bận, làm gì có thời gian để chăm sóc con"...

Kết hôn, sinh con đẻ cái và chăm sóc gia đình, những điều này ắt sẽ ảnh hưởng đến sự nghiệp thăng tiến của những người trẻ tuổi, nhưng không thể vin vào lí do này để kiếm cớ thoái thác trách nhiệm nuôi dạy trẻ. Sợi dây gắn kết giữa cha mẹ và con cái là không gì có thể thay thế được. Thông qua hành vi hàng ngày của cha mẹ, trẻ sẽ học được rất nhiều điều tốt đẹp, chẳng hạn như biết quan tâm tới mọi người, sống chan hòa với những người xung quanh,... Bởi vậy cha mẹ phải luôn ở bên trẻ, tích cực giao lưu với trẻ, giúp trẻ phát triển nhân cách toàn diện. Nếu cha mẹ giao phó trẻ cho người khác thì sẽ khó có cơ hội để giáo dục trẻ, cũng khiến khoảng cách giữa cha mẹ và trẻ ngày một xa hơn.

Một chuyên gia giáo dục, mỗi khi trò chuyện với các bậc cha mẹ thường hay nói câu này: “Cha mẹ cứ lấy lí do bận việc rồi không thu xếp thời gian để chăm sóc con cái. Như vậy liệu có đúng không? Trên đời này còn việc gì quan trọng hơn việc chăm con? Nếu đã không có thời gian để chăm con thì cha mẹ còn sinh con làm gì?”

Thực tế, nếu chúng ta đặt con cái và sự nghiệp lên một “cái cân” thì sẽ nhận thấy con cái “nặng” hơn nhiều. Bởi sự trưởng thành của trẻ là quá trình không ngừng và liên tục, quá trình ấy không thể “trồng lại”, không thể “phục chế”, càng không thể trì hoãn được; nói cách khác, sự nuôi dưỡng và giáo dục trẻ chỉ đến một lần trong đời, sẽ không bao giờ lặp lại lần hai. Chúng ta thấy rất nhiều người khi nhỏ học hành bình thường, nhưng lại tạo dựng được cơ nghiệp từ lúc còn rất trẻ, trong khi có người là “thần đồng” khi nhỏ nhưng thành công tìm đến với họ lại rất muộn, mãi khi về già mới nổi danh; điều này để chứng tỏ thêm một điều: việc dựng nghiệp có thể bắt đầu vào bất cứ lúc nào, nhưng việc nuôi dạy trẻ thì phải bắt tay thực hiện ngay khi chúng cất tiếng khóc chào đời.

Tôi đã từng xem một câu chuyện như thế này trên tivi: Có một bà giáo rất giỏi, khi con gái của bà bị sốt cao thì bà vẫn miệt mài đứng lớp, kết quả là cô bé đã bị cơn sốt đó cướp đi sinh mạng, nhưng bà giáo lại cho rằng: “Bốn mươi học sinh cũng chính là bốn mươi đứa con. Vì những đứa con này mà tôi không bao giờ cảm thấy hối hận về những gì mình đã làm!”

Người mẹ này đã vì bài học dành cho bốn mươi đứa trẻ trên lớp mà đánh mất đi đứa con thân yêu của mình. Chúng ta khâm phục tinh thần làm việc của bà, vị trí trên bục giảng đúng là để dành cho bà; nhưng bảo vệ con cũng là thiên chức của một người mẹ, khi tính mạng của con bị đe dọa, khi tinh thần của con bị tổn hại thì có nghĩa là người mẹ đã không làm tròn bổn phận của mình.

Cũng có một số bà mẹ trẻ cho rằng, mình dồn hết tâm sức cho sự nghiệp thì sẽ mang lại cho trẻ một cuộc sống vật chất no ấm, họ không tiếc tiền đầu tư cho trẻ, đem đến cho chúng một cuộc sống thoải mái, thậm chí là xa hoa. Nhưng điều đứa con cần không phải tiền bạc mà lại là sự yêu thương chăm sóc chu đáo của cha mẹ.

Cậu bé Trung Dũng ba tuổi có một cuộc sống vô cùng đầy đủ; cậu có hẳn một phòng riêng đủ tiện nghi, đồ chơi nhiều không đếm xuể, trên giá sách bày vô số những đĩa nhạc và truyện. Nhưng Trung Dũng lại rất hay nổi cáu. Ngày nào trước khi đi làm, mẹ cũng mắng mỏ cậu không tiếc lời. Mẹ đi làm từ sáng sớm và trở về nhà khi tối mịt, thậm chí có những hôm cậu ngủ say mẹ mới trở về.

Mẹ Trung Dũng cũng cảm thấy áy náy, nhưng chị thật sự rất bận, không có thời gian chăm sóc con. Bố Trung Dũng một năm có khoảng tám tháng phải đi công tác xa nhà, cũng may là cô bảo mẫu tính tình cẩn thận, chăm sóc từng bữa

ăn giấc ngủ chu đáo nên Trung Dũng càng lớn càng khỏe mạnh. Nhưng dù lớn thế nào thì cậu bé vẫn tỏ ra nhút nhát trong mọi chuyện, điều này khiến cho mẹ Trung Dũng không yên lòng.

Tính cách trẻ có liên quan chặt chẽ đến tình cảm của cha mẹ, như mối tương quan giữa mặt trời, không khí và nước vậy. Trẻ có thể không có quần áo hàng hiệu, xe điều khiển từ xa, siêu nhân Ultra hay chuột máy, nhưng không thể thiếu được sự đồng hành của cha mẹ trong những cuộc chơi, điều này có nghĩa là cha mẹ nên dành thời gian bên trẻ nhiều hơn, chăm sóc và yêu thương trẻ nhiều hơn.

Hơn nữa, sự nghiệp và con cái không phải là hai trạng thái đối lập nhau, chỉ cần cha mẹ khéo léo sắp xếp một chút là có thể giải quyết được.

Ai cũng biết Dương Lan là một phụ nữ rất thành đạt trong sự nghiệp, chị cũng là người may mắn khi được làm mẹ của hai đứa con kháu khỉnh – một gái và một trai. Mặc dù công việc vô cùng bận rộn, nhưng sau khi sinh con, chị vẫn dành thời gian cho con bú sữa mẹ; khi con còn nhỏ, chị luôn ở bên cạnh con. “Mặc dù có chút vất vả, nhưng bù lại mình luôn cảm thấy hạnh phúc.” Dương Lan tâm sự như vậy.

Khi con lớn, do công việc đòi hỏi phải đi công tác nước ngoài liên tục nên Dương Lan không thể đưa đón con đi học thường xuyên, trong lớp học dương cầm của cô con gái lớn thì chị là một trong những phụ huynh có số lần đi công tác nhiều nhất, có tháng chị phải làm việc ở năm quốc gia khác nhau.

Một lần trong cuộc phỏng vấn, có nhà báo hỏi chị: “Chị bận trăm công nghìn việc như vậy thì thời gian đâu để dạy dỗ con cái?”

Chị liền trả lời: “Mỗi khi giải quyết xong công việc, trở về nhà tôi lại có cảm giác vô cùng áy náy nên đã dành hết thời gian của mình cho con. Tôi có một nguyên tắc đó là mình còn sức thì sẽ còn làm việc, khi tiếp xúc với con, tôi luôn nói chuyện với chúng một cách chuyên tâm và đầy nhiệt huyết, chăm chú nghe và giải đáp những điều chúng hỏi, cả tâm hồn và thể xác của tôi đều hòa vào cùng thế giới của chúng.”

Có thể thấy, rất nhiều ông bố bà mẹ có sự nghiệp thành công nhưng vẫn nuôi dạy con rất xuất sắc, họ đã tìm ra những phương pháp dạy con phù hợp với điều kiện của mình, toàn tâm toàn ý hoàn thành nhiệm vụ của một bậc cha mẹ.

Triết gia người Pháp Jean-Jacques Rousseau từng nói: Một con hổ còn biết rằng, sau khi sinh con sẽ phải nuôi con mình trong vòng một năm, chúng không bao giờ bỏ rơi con mình. Điều này cũng có nghĩa đã là cha mẹ thì không có lí do nào để thoái thác trách nhiệm dưỡng dục con cái.”

Trên thực tế, chỉ cần luôn nghĩ đến con thì cha mẹ dù bận rộn đến đâu cũng có thể sắp xếp được thời gian để chăm sóc con. Khi trẻ được ở cùng với cha mẹ thì chúng sẽ có cảm giác an toàn, tâm trạng thoải mái và tinh thần lạc quan thật sự, điều này sẽ khiến cha mẹ cảm thấy sự hi sinh của mình là hoàn toàn xứng đáng.

Dành thời gian tiếp xúc và lắng nghe trẻ, cha mẹ sẽ hiểu được những điều trẻ thích. Một đứa trẻ ba tháng tuổi đã bắt đầu cảm nhận được những biểu hiện về tình cảm, ngữ khí hay ngôn ngữ cử chỉ của cha mẹ; nếu trẻ luôn có một tinh thần vui vẻ thì đó sẽ là sự kích thích rất tốt cho trí não; nếu trẻ được thỏa mãn tâm lí, được ôm ấp vuốt ve thường xuyên thì dễ có được một tâm thái lành mạnh, rất có lợi cho sự phát triển sau này.

Một điều chúng tôi thành thật muốn khuyên nhủ các bậc cha mẹ là: Con cái quan trọng hơn sự nghiệp rất nhiều! Bạn có thể có hàng núi công việc cần phải giải quyết ngay lập tức hay có một loạt kế hoạch để phát triển bản thân, thì những việc này vẫn có thể gác sang một bên để dành thời gian cho trẻ trước. Cha mẹ quan tâm, khẳng định vị trí của trẻ, chia sẻ niềm vui nỗi buồn với trẻ sẽ giúp trẻ phát huy được tiềm năng của bản thân.

Lời khuyên của chuyên gia

10 phương pháp giáo dục trẻ cha mẹ cần quan tâm:

Để có được phương pháp giáo dục trẻ tốt nhất, thì cha mẹ cần nắm được những vấn đề sau:

1. Xã hội là chỉnh thể của sự hợp tác, việc học tập đối với con người có ý nghĩa vô cùng quan trọng.

2. Tiền đề của giáo dục trẻ là thấu hiểu trẻ, mà tiền đề của thấu hiểu trẻ chính là tôn trọng trẻ.

3. Mỗi trẻ sẽ có những phương thức học tập khác nhau, một số trẻ hợp với việc học chuyên tâm tại lớp, một số trẻ hợp với việc học xen lẫn các hoạt động ngoại khóa.

4. Mỗi trẻ đều có quyền được sống, được phát triển, được nâng niu bảo vệ, được có gia đình, được tham gia đời sống văn hóa xã hội và vui chơi...

5. Cuộc sống của trẻ ngày nay khác nhiều so với trước kia, chỉ khi thừa nhận sự khác biệt, mới có thể giáo dục trẻ được tốt.

6. Trên đời này không có đứa trẻ nào sinh ra đã hư hỏng, vì thế muốn trẻ thành công thì cần có những phương pháp dạy dỗ tốt ngay khi trẻ còn nhỏ.

7. Việc bồi dưỡng nhân cách cho trẻ quan trọng hơn thành tích trẻ đạt được.

8. Học tập cùng trẻ sẽ giúp cha mẹ và trẻ cùng tiến bộ.

9. Có yêu thương thì cha mẹ mới giáo dục con cái, nhưng tình thương khác nhau sẽ đem đến cho con cái bạn những vận mệnh khác nhau.

10. Học tập suốt đời chính là tờ giấy thông hành trong thế kỷ XXI, vì con mà cha mẹ hãy học tập không ngừng nghỉ.

3. TÌNH YÊU THƯƠNG LÀ ÁNH SÁNG SOI ĐƯỜNG CHO SINH MỆNH TRẺ

"Tình thương là người thầy tốt nhất, nó vượt xa tất cả những gì gọi là trách nhiệm."

Einstein (Mĩ)

Tình yêu là một nhu cầu tất yếu của con người. Trẻ vừa chào đời đã cần sự yêu thương, nhu cầu này được nhen nhóm từ khi chúng còn nằm trong bụng mẹ. Một đứa trẻ mới sinh ra rất cần sự quan tâm và sự âu yếm vuốt ve của cha mẹ. Mọi sự dạy dỗ chăm sóc tỉ mỉ của cha mẹ đều được trẻ cảm nhận. Hơn nữa, không phải khi trẻ lớn lên thì nhu cầu được yêu thương sẽ ít đi mà vẫn cần trong suốt cuộc đời sau này.

Ở Mĩ, một giáo sư dạy môn xã hội học từng kêu gọi sinh viên của mình đến khu dân cư nghèo của thành phố Baltimore để tiến hành cuộc điều tra về hoàn cảnh sống và trưởng thành của 200 thanh niên ở đó, đồng thời làm một phóng sự về tương lai của họ. Kết luận của sinh viên sau cuộc điều tra đều là "Những thanh niên này không có cơ hội để thay đổi".

25 năm sau, một vị giáo sư khác tình cờ phát hiện ra nghiên cứu này, ông kêu gọi sinh viên của mình làm một cuộc hậu điều tra để xem những thanh niên ngày ấy bây giờ ra sao. Kết quả ngoài 20 người chuyển đi nơi khác và đã chết, thì có tới 176 người trong số 180 người còn lại đều trở thành những nhân vật tài giỏi, họ là những luật sư, bác sĩ hay doanh nhân.

Vị giáo sư hết sức ngạc nhiên, liền quyết định đi sâu nghiên cứu vấn đề này. Ông đã đến thăm những thanh niên được phỏng vấn năm đó và hỏi họ cùng một câu: "Bí quyết để bạn trở thành một người thành công như bây giờ là gì?" Không ai bảo ai, câu trả lời của họ đều là: "Bởi vì tôi đã gặp được một bà giáo tốt".

Điều đáng mừng là bà giáo đó vẫn còn sống, mặc dù tuổi cao sức yếu nhưng vẫn rất tỉnh táo sáng suốt. Sau khi tìm được bà thì câu hỏi mà vị giáo sư dành cho bà chính là: “Bà có bí quyết gì để khiến những đứa trẻ nghèo khổ ấy có được sự thay đổi xuất chúng như vậy?”

Bà giáo trả lời: “Thực ra không có bí quyết gì, chỉ bởi tôi yêu lũ trẻ mà thôi.”

Nếu cha mẹ biết rằng: tương lai của một đứa trẻ là tia nắng ban mai của thế giới, là niềm hi vọng cho gia đình, thì cha mẹ không có lí do gì để không yêu thương, bảo vệ và dạy dỗ trẻ ngay từ lúc chúng còn nhỏ.

Xét cho cùng thì giáo dục gia đình chính là sự giáo dục của tình yêu thương. William Gedefabo - nhà giáo dục học, chuyên gia nghiên cứu các vấn đề trẻ nhỏ của Mĩ từng nói: “Tình yêu chính là toàn bộ sức mạnh thúc đẩy trẻ tiến lên phía trước, bí quyết để giáo dục trẻ là tình yêu, đó là con đường ngắn nhất để dạy dỗ một đứa trẻ nên người. Rất nhiều phụ huynh sau khi không thể dạy dỗ được trẻ thì đều cho rằng chúng là đồ bỏ đi, vậy là họ từ bỏ sự kiên nhẫn của mình, buông xuôi mọi chuyện, kết quả là đưa con cái họ đến bến bờ tội lỗi.”

Để yêu thương trẻ một cách đúng đắn, cha mẹ cần chú ý tới các vấn đề dưới đây:

�❶ Luôn để trẻ cảm nhận được tình yêu thương của cha mẹ

Nhà giáo dục Liên Xô cũ Sukhomlynsky từng nói: “Nếu yêu con, cha mẹ sẽ biết được chân lí của giáo dục chính là tình yêu, mà chân lí của tình yêu chính là sự quan tâm, chăm sóc, khích lệ và giúp đỡ...” Bởi vậy, điều cha mẹ cần làm là phải dùng toàn bộ tình yêu của mình “tưới đẫm” tâm hồn trẻ.

Việc cha mẹ yêu con như thế nào sẽ tác động đến những hành vi và thành tích học tập của trẻ. Cần phải khiến trẻ tin rằng tình yêu cha mẹ dành cho trẻ chỉ có một lí do duy nhất: Trẻ là con của cha mẹ; tình yêu mà trẻ được hưởng từ cha mẹ đều là vô tư, trong sáng và không chút toan tính. Có như vậy thì trẻ mới trân trọng tình yêu của cha mẹ, mới cảm nhận được việc cha mẹ thương yêu trẻ là bởi giá trị của chính trẻ, trẻ xứng đáng nhận được sự quan tâm chăm sóc ấy. Những đứa trẻ luôn có niềm tin mãnh liệt với tình yêu thương của cha mẹ sẽ không bao giờ sợ thất bại, sẽ đủ dũng khí để đối chọi với mọi khó khăn trong cuộc đời.

Nhu cầu được yêu thương của trẻ là rất lớn, bởi vậy cha mẹ nên thể hiện tình cảm với trẻ ở mọi lúc mọi nơi. Câu nói “Cha (mẹ) yêu con” luôn luôn khiến trẻ

thích thú; những cái ôm hôn, vuốt ve thường xuyên sẽ khiến trẻ cảm nhận được tình yêu của cha mẹ. Bởi vậy, điều cha mẹ cần làm chính là học cách biểu lộ tình yêu với trẻ. Có một bà mẹ muốn con gái hai tuổi hiểu rằng mình rất yêu con, nhưng lại không biết làm cách nào để bày tỏ. Sau khi được một chuyên gia giáo dục tư vấn, bà mẹ này đã quyết định học cách biểu hiện tình cảm. Cô ôm con bất cứ khi nào có thể, thường xuyên chơi và trò chuyện cùng con. Sau một thời gian, cô nhận thấy khoảng cách giữa hai mẹ con được thu hẹp lại, con gái cũng trở nên hoạt bát dễ thương hơn.

�❷ Yêu trẻ thế nào mới là đúng

Rất nhiều cha mẹ hiểu sai nghĩa của từ “yêu” dành cho trẻ, chẳng hạn một số cha mẹ lí giải “Yêu cho roi cho vọt” nên đã áp dụng phương pháp dạy con độc đoán gia trưởng, hà khắc, họ không quan tâm đến cảm giác của con, từ đó khiến không khí gia đình trở nên bí bách, trẻ bị kìm hãm tư duy, không phát triển được tiềm năng của mình. Cách làm này không phải là “yêu” mà là bó buộc trẻ, khiến trẻ mất đi sự hứng thú với cuộc sống, thậm chí còn có những hành động phản kháng kịch liệt.

Cũng có một số cha mẹ chỉ “yêu” chứ không hề dạy bảo con, họ yêu con một cách vô điều kiện, không lí trí và nuông chiều quá mức, đến mức “chúng thích thứ gì đáp ứng ngay thứ đó”. Hành động này không phải là “yêu” mà đơn thuần chỉ thỏa mãn ham muốn vật chất nhất thời của trẻ.

Tình yêu đích thực phải là sự quan tâm, giúp đỡ, hướng dẫn trẻ trên mọi phương diện, để khiến trẻ cảm nhận được sự ấm áp của tình mẫu tử, những điều này tiền bạc dù có nhiều đến mấy cũng khó có thể thay thế được. William Gedefabo - nhà giáo dục học người Mĩ từng nói: “Điều quan trọng nhất trong việc dạy dỗ con cái là đặt chúng vào vị trí bình đẳng với cha mẹ.”

Vấn đề cốt lõi của sự yêu trẻ là phải tôn trọng chúng. Có nghĩa cha mẹ không được bắt ép trẻ phải tuân thủ vô điều kiện những gì mình muốn, mà phải xem xét những nguyện vọng chính đáng của trẻ, thấu hiểu tâm tư tình cảm của trẻ, cho trẻ hiểu về đạo lí, như vậy mới khiến trẻ tâm phục khẩu phục.

Cha mẹ nên coi trẻ là một người tự lập để nói chuyện với trẻ một cách bình đẳng, tôn trọng những quyết định và cách làm của trẻ. Để trẻ phát triển trong một môi trường như vậy, trẻ sẽ hình thành được nhân cách và phẩm chất tốt đẹp.

�❸ Dạy trẻ cách bày tỏ tình yêu

Trong cuộc sống, nếu cha mẹ không dạy trẻ cách bày tỏ tình yêu mà chỉ nghĩ cách bày tỏ tình yêu của mình thì tình yêu đó sẽ không đầy đủ. Các chuyên gia cho rằng, yêu là một dạng năng lực đặc biệt, trẻ biết yêu thương sẽ khiến chúng trở nên kiên cường và lương thiện hơn, nhưng trẻ mới sinh ra chưa thể biết yêu thương, vì thế chúng cần sự dẫn dắt chỉ bảo của cha mẹ.

Trong cuộc sống, cha mẹ nên tích cực chủ động giúp đỡ người khác, hành vi này là tấm gương tốt để bồi dưỡng tình yêu thương ở trẻ, khiến trẻ hiểu được yêu thương người khác là như thế nào. Nếu con bạn thân thiện, biết giúp đỡ ai đó thì điều cha mẹ nên làm là tán thành và cổ vũ chúng.

Khi con bạn đề nghị chia một thứ gì đó của mình cho cha mẹ hay tặng cha mẹ một món quà thì đó chính là một hành động yêu thương, cha mẹ không nên từ chối, hãy vui vẻ đón nhận thành ý của trẻ, đồng thời bày tỏ thái độ vui mừng hạnh phúc. Thực tế thì trẻ luôn muốn thông qua hành động chủ động “cho đi” để thể hiện sức mạnh của bản thân; nếu bị từ chối, trẻ sẽ cho rằng cha mẹ thật sự không cần những thứ đó và sau này sẽ không có tư tưởng chia sẻ nữa.

Cha mẹ cũng có thể tích cực nhờ cậy trẻ giúp đỡ (chẳng hạn như nhờ trẻ giúp việc nhà), như vậy sẽ nuôi dưỡng lòng yêu thương và hình thành tinh thần trách nhiệm ở trẻ. Sau khi nhận được sự giúp đỡ, cha mẹ cần cảm ơn sự cố gắng của trẻ, giúp trẻ tự tin vào bản thân để từ đó không ngừng nỗ lực.

Lời khuyên của chuyên gia

Bày tỏ tình yêu với trẻ như thế nào

Cha mẹ yêu trẻ chỉ bởi lí do trẻ là con mình, ngoài ra không có bất kì lí do nào khác. Bởi thế, tình yêu mà cha mẹ dành cho trẻ là vô điều kiện. Tuy vậy, khi

bày tỏ tình yêu với trẻ, cha mẹ cũng cần chú ý một số điểm sau:

(1) Tôn trọng trẻ như một cá thể độc lập

Tình yêu được xây dựng trên nền tảng của sự bình đẳng, không có bình đẳng sẽ không có tình yêu. Thế nên cha mẹ cần đối xử với trẻ như những người có địa vị ngang hàng với mình, tôn trọng suy nghĩ và cảm nhận của trẻ, không ép trẻ làm những việc trẻ không thích.

(2) Bày tỏ tình yêu bằng lời nói

Nếu cha mẹ không nói yêu trẻ thì trẻ sẽ không cảm nhận được tình yêu của cha mẹ. Cần thường xuyên nói những câu như "Cha, mẹ yêu con…", để khiến trẻ tin rằng mình đang được yêu thương.

(3) Bày tỏ tình yêu bằng ánh mắt

Ánh mắt có thể phản ánh được thế giới nội tâm của con người. Cha dùng ánh mắt âu yếm dịu dàng nhìn trẻ, như vậy trẻ sẽ thấy được cha mẹ yêu chúng nhiều đến thế nào.

(4) Lắng nghe và thấu hiểu tâm tư của trẻ

Trong quá trình phát triển, có lúc trẻ sẽ gặp phải những khó khăn và trở ngại. Trẻ mong muốn có người lí giải giúp mình những điều này, và đó là nguyên nhân khiến trẻ luôn có nhu cầu được người khác lắng nghe. Mục đích của việc lắng nghe trẻ nói không phải để xem trẻ nói đúng hay sai mà là để thể hiện sự ủng hộ và hiểu trẻ. Thông qua việc lắng nghe, cha mẹ có thể bày tỏ tình yêu với trẻ, khiến trẻ cảm thấy mình không bị lạc lõng trong thế giới này.

(5) Bày tỏ tình yêu bằng hành động

Cha mẹ nên có những hành động yêu thương trẻ như ôm, hôn, vỗ về, vuốt tóc, mát-xa cơ thể v.v...

(6) Bày tỏ tình yêu bằng cách viết thư hay "viết giấy nhắn"

Một số cha mẹ khi đối diện với con cái thì rất ngại nói ra tình cảm của mình, vậy thì cách đơn giản và hiệu quả nhất là viết những lời đó ra một tờ giấy nhỏ. Có thể viết "Mẹ yêu con" hay "Bố yêu con". Cách làm này mang lại cho trẻ một bằng chứng của tình yêu, khiến trẻ tự tin rằng mình đang được yêu thương.

(7) Bày tỏ tình yêu bằng cách viết tin nhắn trên điện thoại hay e-mail

Khi trẻ nhận được một tin nhắn bày tỏ tình yêu thương qua điện thoại, hoặc đọc được tin nhắn tương tự thế trong hòm thư điện tử của mình thì hẳn chúng sẽ vô cùng cảm động.

(8) Bày tỏ tình yêu bằng quà tặng

Vào những dịp sinh nhật trẻ, ngày lễ hay những dịp đặc biệt nào đó, nếu cha mẹ tặng trẻ một món quà kỉ niệm thì trẻ sẽ cảm thấy bản thân mình được nâng niu trân trọng.

(9) Bày tỏ tình yêu thông qua máy ghi âm hay máy ghi hình

Cha mẹ dùng máy ghi âm ghi âm lại lời nói của mình, hoặc dùng máy ảnh để chụp lại những khoảnh khắc bạn âu yếm yếm trẻ, trẻ sau khi nghe và xem lại những điều này sẽ thấy vô cùng xúc động.

4. CHA MẸ CẦN CÓ NHỮNG CHUẨN MỰC TRONG NGÔN NGỮ VÀ HÀNH VI CỦA MÌNH

“Muốn dạy học trò của mình trở thành người như thế nào thì bản thân trước tiên phải trở thành người như thế ấy.”

Nikolay Gavrilovich Chernyshevski (Nga)

Lời nói và việc làm của cha mẹ là tấm gương để trẻ học theo; một nhân cách hoàn thiện, một phẩm chất tốt đẹp, một thói quen lành mạnh hay một tư tưởng tích cực ở trẻ đều có xuất phát điểm từ cha mẹ. Một nhà tâm lí học người Mĩ trong nghiên cứu của mình đã đưa ra một luận điểm: Điều được ghi lại chủ yếu trong não trẻ em chính là sự phản ánh “Ý thức về cha mẹ”. Như vậy có nghĩa là mọi nhất cử nhất động của cha mẹ, bao gồm hành vi, ý thức, nhân sinh quan, thế giới quan,... đều khiến trẻ học tập theo.

Trẻ em rất thông minh nhưng cũng rất nhạy cảm. Trong giáo dục gia đình, rất nhiều cha mẹ đã mắc phải sai lầm là lời nói và hành động không nhất quán, điều

này làm cho hiệu quả giáo dục bị hạn chế. Chẳng hạn cha mẹ luôn nói với con rằng đánh bạc là không tốt, không được đánh nhưng bản thân mình lại thường xuyên đánh bạc; hoặc cha mẹ thì ngồi xem tivi 3 - 4 tiếng đồng hồ liền, nhưng lại nhốt con mình ở trong phòng, bắt chúng làm bài tập thật chăm chỉ, đọc sách thật miệt mài; hoặc cha mẹ dặn con là chỉ nên qua đường khi có tín hiệu của người đi bộ, nhưng khi có việc bận thì bất chấp đèn xanh đèn đỏ, sẵn sàng băng lên, trẻ khi thấy cha mẹ làm như vậy chắc chắn sẽ bắt chước theo, khi đó sẽ không có gì đảm bảo được sự an toàn của chúng… Tất cả những hành vi "ngôn hành bất nhất" như trên của cha mẹ đều được coi là phản giáo dục. Nhà giáo dục người Nga Makarenko từng nói: "Bạn đừng nên cho rằng chỉ khi nói chuyện với trẻ thì bạn mới thể hiện được những điều cần dạy chúng. Cách bạn nói chuyện và bình luận về người khác, cách bạn vui vẻ và buồn rầu, cách bạn đối xử với bạn bè và người lớn tuổi, cách bạn cười nói và giao tiếp… tất cả những điều này ảnh hưởng trực tiếp đến con cái bạn."

Phu nhân Lê-nin - bà Krupskaya từng nói: "Đối với cha mẹ thì giáo dục gia đình trước hết phải là tự rèn luyện bản thân mình." Gia đình là nền tảng giáo dục cơ bản nhất của mỗi đứa trẻ, nhất cử nhất động của cha mẹ đều được trẻ bắt chước theo. Vì thế những thói quen đầu đời của trẻ đều học được từ cha mẹ. Do vậy cha mẹ phải có những chuẩn mực trong hành vi của mình để trẻ học được những điều tốt nhất.

Bé Bông đang đi trên đường cùng mẹ thì gặp chú Lưu hàng xóm. Chú Lưu rất nhiệt tình chào hỏi cô bé, nhưng cô bé lại tỏ ra thờ ơ và nói năng thiếu lịch sự. Về đến nhà, mẹ gọi cô bé lại trò chuyện, nghiêm khắc nói rằng: "Con gái, mẹ thấy khi nói chuyện với chú Lưu, con chẳng biết dùng lời hay ý đẹp gì cả. Mẹ nhắc con bao nhiêu lần mà con không nhớ sao?"

Bé Bông cãi lại: "Mẹ không được mắng con, khi nào mẹ cũng nhắc con phải tôn trọng người lớn, nhưng chưa bao giờ con thấy mẹ tôn trọng bà ngoại cả! Con nhớ hết!" Nghe bé Bông nói, mẹ đỏ mặt lên vì ngượng.

Một nhà giáo dục nổi tiếng từng nói thế này: "Tấm gương của cha mẹ có sức mạnh vô cùng lớn. Khi tôi còn nhỏ, tính tình cha mẹ rất ôn hòa, họ chưa một lần mắng con. Suy đi tính lại tôi cũng không thể nào tìm ra những điều không tốt từ họ. Ngày nay có nhiều ông bố bà mẹ xem con mình như những "tiểu hoàng đế", "tiểu công chúa", nhưng động một tí là mắng mỏ không tiếc lời. Không lâu sau thì chính con cái họ lại học theo tính tình khó chịu đó, trẻ chỉ biết học đạo lí qua những hành vi của cha mẹ, chứ không phải qua những lời mà cha mẹ dạy chúng.

Cha mẹ dạy dỗ con cái những điều tốt đẹp nhưng bản thân lại không thực hiện những điều đó thì việc dạy dỗ sẽ trở nên vô nghĩa. Ngược lại, nếu lời nói và hành động của cha mẹ đồng nhất với nhau thì con cái sau khi nghe quen tai, nhìn quen mắt sẽ thay đổi dần dần, điều đó cũng có nghĩa là cha mẹ đã chiếm được sự tin cậy và tôn kính của trẻ. Ví như cha mẹ muốn con mình chuyên tâm học hành thì hãy thường xuyên đọc sách, trẻ nhìn thấy vậy chắc chắn sẽ học tập rất chăm chỉ; còn nếu như cha mẹ hay pha trà, mua áo ấm, quan tâm chăm sóc ông bà thì trẻ sẽ có những hành động như vậy với người lớn tuổi.

Một nhà giáo dục trẻ nhỏ uy tín, thông qua một quá trình dài nghiên cứu đã đưa ra kết luận như thế này: “Trong những ảnh hưởng của cha mẹ đến con cái thì hành động quan trọng hơn lời nói. Nhiều gia đình dạy bảo con rất nhiều nhưng khi thực hiện thì không được bao nhiêu, điều này khiến cha mẹ khó có thể trở thành tấm gương tốt để trẻ học tập.”

Thắng rất coi trọng việc giáo dục con, anh luôn đặt cho cậu con trai đầu lòng Việt Anh những quy định hà khắc, chẳng hạn như học xong không được đi chơi, cấm tuyệt đối xem tivi… Nếu vi phạm, nhẹ thì bị mắng, nặng thì bị đánh đòn. Áp dụng giáo dục hà khắc như vậy nhưng con trai anh vẫn không tiến bộ được bao nhiêu. Thì ra, Thắng cả ngày ngồi lì trên chiếu bạc để theo đuổi “sự nghiệp bài bạc”, bản thân không tự rèn luyện để con học theo, chỉ biết dạy con bằng sự “quản thúc”, “đánh đòn”, những điều này khiến con trai bề ngoài có vẻ như nghe lời nhưng kết quả thì lại ngược lại.

Một lần, Thắng trở về nhà sau vài ngày đi đánh bạc thì phát hiện ra Việt Anh đang chơi tú lơ khơ ăn tiền với mấy đứa trẻ hàng xóm. Thắng vô cùng tức giận, liền đánh cho cậu bé một trận. Việt Anh vừa khóc vừa hét to: “Con làm xong bài tập rồi! Tại sao bố được chơi suốt ngày mà con lại không được chơi?” Câu nói của con trai khiến người cha sững sờ.

Mọi ngôn ngữ hành động của cha mẹ, sau khi trẻ nhìn thấy sẽ khắc cốt ghi tâm và cố làm theo dù đó là tốt hay xấu. Sự tác động này được hình thành từ trong vô thức, nhưng lại trực tiếp, sâu sắc và lâu dài. Bởi vậy trước mặt con, cha mẹ không nên coi nhẹ ngôn ngữ và hành động, dù là nhỏ nhất.

Có câu: “Muốn người khác làm những việc đúng đắn thì bản thân mình phải làm những việc đúng đắn trước”, điều này rất phù hợp trong giáo dục gia đình. Trong cuộc sống hàng ngày, nếu cha mẹ nghiêm khắc với chính bản thân mình thì sẽ có tác động tích cực đến trẻ. Ví như muốn con cái sống thương yêu đoàn kết, giúp đỡ bạn bè thì cha mẹ nên dành sự quan tâm cho bạn bè và hàng xóm láng giềng, cần thường xuyên qua lại thăm hỏi họ, bỏ qua những mâu thuẫn nhỏ nhặt tầm thường, duy trì mối quan hệ tốt đẹp.

Cha mẹ cần hiểu rằng, ngôn ngữ và hành động hôm nay của bạn chính là những thứ mà con bạn sở hữu vào ngày mai, do đó hãy dùng những lời hay ý đẹp và hành vi chuẩn mực, để khiến trẻ tràn đầy lòng tin vào cha mẹ. Đó là phương pháp giáo dục đem lại hiệu quả cao nhất.

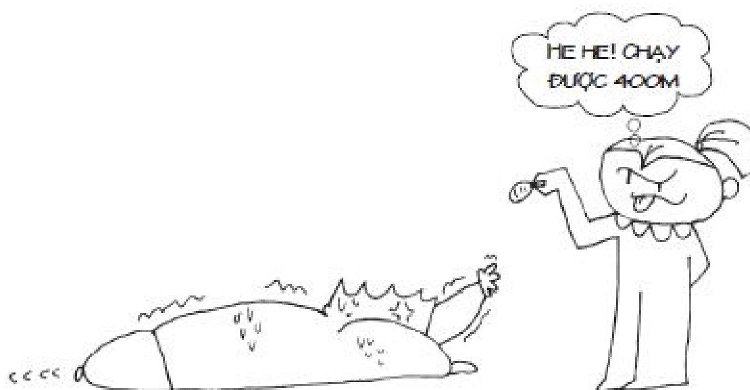
Lời khuyên của chuyên gia

Bảy cách nói cha mẹ nên tránh

(1) Cách nói quá nghiêm khắc

Điển hình là câu: “Con không nên làm như vậy!”

Cha mẹ có thể phê bình và đóng góp ý kiến cho trẻ nhưng không được cứng nhắc theo một khuôn mẫu. Lúc phê bình nên nắm bắt thời cơ, tránh không làm tổn thương đến lòng tự trọng của trẻ. Cách tốt nhất là không phê bình trẻ ngay lúc đó mà để sự việc qua đi rồi mới bình tĩnh nói chuyện với trẻ, cùng trẻ tìm ra cách giải quyết tốt nhất.

(2) Cách nói đầy kiêu ngạo

Điển hình là câu: “Đây là bài tập con làm à?” hay “Chữ con viết như gà bới ấy!”

Cách nói khích có tác dụng rất tốt với người lớn nhưng lại phản tác dụng đối với trẻ. Trẻ còn nhỏ nên không bao giờ hiểu được cách nói châm chọc đầy hàm ý của người lớn, vì thế rất dễ nảy sinh sự hiểu nhầm, từ đó xuất hiện cảm giác bất an và lâu dần sẽ rơi vào tình trạng bế tắc.

(3) Hay nói những câu phủ nhận

Điển hình là câu: “Con không nói đùa chứ?”

Khi trẻ nói lên suy nghĩ của mình mà bị người lớn phủ nhận nhiều lần, thì chúng sẽ hình thành suy nghĩ: Cảm nhận của mình là không đúng. Vậy là chúng bắt đầu che giấu mọi suy nghĩ của mình.

(4) Cách nói khuếch đại, phô trương

Điển hình là câu: “Đây là bức tranh đẹp nhất mà cha (mẹ) từng thấy.”

Lời tán dương cần phải thực tế, những lời nói quá sẽ khiến trẻ nảy sinh tính tự phụ, sau này khi bước vào một xã hội đầy phức tạp rất dễ vấp phải những trở ngại lớn. Hơn nữa, nếu sau này trẻ phát hiện ra những lời khen của cha mẹ là khuếch đại, phô trương thì chúng sẽ nảy sinh sự ngờ vực với cha mẹ, thậm chí sẽ không bao giờ tin những lời khen của người khác dành cho mình.

(5) Những câu nói công kích người khác

Điển hình là câu: “Này, con bị điên rồi à!”

Trẻ rất xem trọng lời đánh giá của cha mẹ về mình, mọi lời đánh giá không tốt đều khiến trẻ bị tổn thương nghiêm trọng.

(6) Những lời đe dọa

Điển hình là câu: “Cẩn thận không tự mình rước vạ vào thân đấy!”

Những lời đe dọa sẽ khiến trẻ e dè, sợ hãi; có thể dẫn đến sự thiếu tự tin vào bản thân.

(7) Kiểu nói thờ ơ, không quan tâm

Điển hình là câu: “Đợi chút!”

Trẻ luôn muốn nhanh chóng khoe với cha mẹ những điều chúng mới học được hay một phần thưởng gì đó, chúng khát khao có được những lời khen và sự tán thưởng của cha mẹ. Có nhiều ông bố bà mẹ bận công việc nên hay đối phó bằng một câu nói bâng quơ “Con đợi chút”, “Về nhà rồi cha (mẹ) xem”. Kiểu thờ ơ đó khiến trẻ cảm thấy thất vọng, mất đi sự hứng thú và lòng tin, thậm chí là bắt đầu nghi ngờ tình yêu mà cha mẹ dành cho chúng.

5. HỌC LÀM NGƯỜI LÀ ĐIỀU CƠ BẢN CỦA GIÁO DỤC GIA ĐÌNH

“Trách nhiệm của cha mẹ là học những đạo lí làm người.”

Đào Hành Tri

Cha mẹ luôn coi trọng việc dạy trẻ kiến thức, nhưng chỉ thế thôi vẫn chưa đủ, điều quan trọng là phải dạy trẻ “làm người”. Nếu cha mẹ làm tốt công việc “dạy làm người” thì nhiệt huyết trong trẻ sẽ ngày một nhiều lên, năng lực học tập cũng từ đó mà bộc phát, trẻ chắc chắn sẽ trở thành một người tài năng. Còn nếu không thể dạy trẻ “làm người” được, thì mọi sự giáo dục trẻ sẽ trở nên vô ích.

Một hôm, mẹ đưa cậu bé Duy sáu tuổi tới trường thì nhìn thấy một cậu bé lớn xô ngã một cậu bé nhỏ tuổi hơn, đứa trẻ đứng cạnh thấy vậy liền "đánh hôi" cậu bé bị ngã một cái rồi bỏ chạy. Có một anh thanh niên chạy tới đỡ cậu bé bị ngã dậy và an ủi, bảo cậu bé không được khóc mà phải làm một đứa trẻ dũng cảm.

Thấy cảnh đó, bà mẹ không bỏ lỡ thời cơ liền hỏi Duy rằng: "Con thấy ai đúng ai sai?" Cậu bé cho rằng người thanh niên đỡ cậu bé bị đánh kia đã làm đúng. Mẹ nghe xong thì cảm thấy rất vui, cười và nói với con: "Mẹ hi vọng con sẽ học theo cậu thanh niên tốt bụng kia, giúp người gặp nạn chứ không phải nhân lúc người khác gặp nạn thì thừa cơ hãm hại họ."

Cổ nhân có câu: "Muốn làm được nghiệp lớn thì trước tiên phải học cách làm người". Giáo dục con cũng vậy, việc đầu tiên nên làm là "dạy làm người", sau đó mới "dạy làm việc", đó là nguyên tắc cơ bản trong quá trình giáo dục trẻ. Đáng tiếc là trong cuộc sống hiện nay, có rất nhiều cha mẹ khi nuôi dạy trẻ thường làm những điều ngược lại. Họ cho con đi học vẽ, học nhạc, học đàn, học toán từ rất sớm; dãi nắng dầm mưa vất vả vô cùng, khổ cho con, khổ cho cha mẹ; ấy vậy mà con họ ở trường vẫn là học sinh cá biệt. Chỉ coi trọng việc dạy kiến thức và kĩ năng mà xem nhẹ việc dạy làm người khiến nhiều gia đình rơi vào cảnh ngộ cùng quẫn.

Một trường đại học tổ chức xét tuyển sinh viên đi du học, giáo sư trong quá trình phỏng vấn những sinh viên có thành tích thi cử xuất sắc luôn có một đoạn hội thoại như thế này:

Giáo sư: "Em học tốt như vậy để làm gì?"

Sinh viên: "Dạ để kiếm tiền"

Giáo sư: “Em kiếm tiền để làm gì?”

Sinh viên: “Dạ để đi du lịch vòng quanh thế giới.”

Giáo sư: “Ngoài chuyện du lịch em còn muốn làm gì không?”

Sinh viên: “Em còn muốn mua nhà.”

Giáo sư: “Mua nhà để làm gì?”

Sinh viên: “Để có một cuộc sống độc lập tự do…”

Sau đoạn hội thoại ngắn này thì hội đồng đánh giá đã từ chối thẳng thừng những sinh viên ấy. Họ cho rằng không thể để những tư liệu giảng dạy quý báu của họ trở thành công cốc khi rơi vào tay những người chỉ có sự ích kỉ hèn mọn cá nhân, không vì lợi ích xã hội, không biết đến sự đền ơn đáp nghĩa.

Song có một sinh viên nữ tham gia cuộc phỏng vấn, mặc dù thành tích không cao nhưng vì cô có những tố chất và quan niệm nhân sinh rất giá trị nên trường đã quyết định trao học bổng cho cô. Giáo sư chuyên phỏng vấn đưa ra lí do chấp nhận là vì cô biết cho đi một cách vô tư không tính toán. Vị giáo sư này cũng để ý thấy, khi cuộc phỏng vấn kết thúc, mọi người đã rời khỏi khu vực tiếp đón thì nữ sinh đó vẫn ở lại sau cùng, cô thấy bàn ghế bị xô đẩy rất lộn xộn bèn âm thầm sắp xếp lại cho ngay ngắn.

Mục đích của giáo dục không chỉ dạy kiến thức cho con người, mà còn phải khiến họ trở thành người có giá trị trong xã hội. Đây là trách nhiệm của gia đình với xã hội, cũng là trách nhiệm cha mẹ dành cho con cái! Nhiều cha mẹ hao tâm tổn sức nuôi con khôn lớn chỉ mong con sau này trở thành thạc sĩ, tiến sĩ, làm rạng danh cha mẹ, nhưng khi con kết hôn thì gia đình con lại không hạnh phúc, cuộc sống không vui vẻ, như vậy các bậc cha mẹ liệu có hài lòng không? Do đó, ngoài việc dạy con kiến thức thì điều quan trọng là phải dạy con đạo lí “làm người”, có như vậy thì thành công, hạnh phúc và vui vẻ mới tìm đến con cái chúng ta.

Có nhiều phụ huynh cho rằng con họ hiện giờ vẫn còn nhỏ, nên nhiệm vụ cần làm trước tiên là học tập, đạo lí “làm người” đến sau này dạy cũng chưa muộn. Đó là một quan niệm hết sức sai lầm. Nếu trẻ từ nhỏ đã không biết cách "làm người" thì lớn lên sẽ không phân biệt được phải trái, cũng không biết đến các chuẩn mực đạo đức và hành vi. Rồi đến một ngày, những quan niệm lệch lạc đó sẽ ăn sâu vào tâm thức trẻ, cuộc sống gặp phải sự thất bại là không tránh khỏi.

Một lần, Minh Ngọc cùng mẹ kế đi mua đồ thì thấy đồ được bày la liệt ở chợ mà không ai trông coi, cô bé liền lấy trộm một thứ. Lúc đó mẹ kế không phát hiện ra, nhưng về tới nhà, mẹ kế mới biết trong tay cô là một món đồ chưa được trả tiền, bà tỏ ra rất vui mừng, âu yếm đầy khích lệ.

Sau này mỗi lần ra ngoài cùng với mẹ kế, hễ tiện tay là cô lại ăn cắp một thứ gì đó. Về sau Minh Ngọc trở thành một người có tật hay ăn cắp vặt, bất kể là của ai, của bạn bè hay khi đi dạo phố, chỉ cần có cơ hội là cô sẽ làm. Cô “tiện tay lấy trộm” không do dự dù chỉ một chút.

Có lần, Minh Ngọc đang ăn cắp đồ của một bạn thì bị phát hiện, các bạn liền mang chuyện này thưa với thầy giáo. Ngoài việc phê bình Minh Ngọc, thầy giáo còn mời phụ huynh Minh Ngọc tới trường để nói chuyện. Mẹ kế của cô bé cảm thấy rất bối rối, lúc ấy mới nhận ra rằng ngay từ đầu không nên cổ vũ con làm những chuyện như thế.

Phẩm chất đạo đức là giấy thông hành để một người hòa nhập với xã hội. Sự nghiệp của trẻ có thành hay không, hôn nhân có hạnh phúc hay không đều phụ thuộc vào hai từ “đạo đức”. Do vậy cha mẹ cần đặc biệt coi trọng điều này.

Dạy trẻ làm người ngay từ khi còn nhỏ là điều cần thiết nhất trong giáo dục,

cũng là nhân tố cơ bản để trẻ có một tương lai tươi sáng. Một người có đạo đức tốt thì tự bản thân họ sẽ có những động lực và mục tiêu phấn đấu riêng, cuộc sống sẽ trở nên phong phú và nhiều ý nghĩa hơn. Do đó, đạo lí dạy con “làm người” phải là nhiệm vụ quan trọng nhất của các bậc cha mẹ.

Lời khuyên của chuyên gia

Dạy con những nguyên tắc làm người

G. Kingsley Ward là một doanh nhân thành công và rất nổi tiếng ở Canada, ông không để lại cho con một chút tài sản nào, thứ duy nhất ông để lại cho con là những kinh nghiệm thành công mà bản thân đúc kết trong “nguyên tắc nhân sinh”.

Trong cuốn sách “*Letters of a Businessman to his son” (*tạm dịch*: Những bức thư của một người là doanh nhân gửi con trai),* G. Kingsley Ward đã dùng bốn mươi năm kinh nghiệm của mình để đúc kết nên nội dung cuốn sách, ông coi đó là tài sản quý giá nhất mà con ông nhận được. Trong cuốn sách này ông đã viết:

“Cha để lại cho các con những nguyên tắc nhân sinh của bản thân mình, hi vọng các con có thể cảm nhận điều đó cùng cha:

Nguyên tắc 1: Thái độ lạc quan,

Nguyên tắc 2: Lập mục tiêu cho bản thân,

Nguyên tắc 3: Kiên trì bền bỉ,

Nguyên tắc 4: Thái độ nghiêm túc, thành thật,

Nguyên tắc 5: Xây dựng một đội ngũ của riêng mình,

Nguyên tắc 6: Nhanh chóng đưa ra quyết định,

Nguyên tắc 7: Sống tới già, học tới già,

Nguyên tắc 8: Coi trọng sức khỏe,

Nguyên tắc 9: Ngoài sức khỏe, gia đình là tài sản quan trọng nhất.

6. CHA MẸ ĐÔI LÚC CŨNG NÊN "LƯỜI" MỘT CHÚT

"Tài sản tốt nhất chúng ta nên để lại cho con cháu là buông tay để chúng tự mình đối chọi với cuộc đời, tự bước bằng đôi chân của chúng."

Duncan (Mĩ)

Thanh Hoa có một người mẹ "lười". Từ khi cô bé bắt đầu tập đi, mẹ đã rất "lười" đỡ khi cô bé ngã, luôn luôn để cô bé tự đứng dậy; đến khi cô bé có thể tự mình dùng thìa xúc cơm thì mẹ cô bé lại rất "lười" bón cho con ăn; khi đi học thì mẹ lại "lười" đưa con đi học, để con tự mình tới trường; khi nghỉ học thì mẹ cũng "lười" quản con, để cô bé tự sắp xếp việc học tập, nghỉ ngơi, giải trí.

Lí do chính của sự "lười" này là mẹ muốn rèn cho Hoa đức tính siêng năng và bản lĩnh, hàng xóm xung quanh đều rất khâm phục bà mẹ "lười" đã nuôi con thành một người tài giỏi và rất hiểu chuyện.

Sau khi có con, cha mẹ luôn nhận hết phần vất vả về mình, luôn có tâm lí mình thà vất vả hơn một chút chứ nhất định không để cho con vất vả. Nhưng cha mẹ quá chăm chỉ không hẳn là có lợi cho trẻ, bởi thường xuyên giúp trẻ giải quyết tất cả mọi việc sẽ khiến trẻ coi sự giúp đỡ của cha mẹ là điều đương nhiên, vì vậy sẽ xuất hiện tâm lí ỷ lại, lười biếng, mất đi khả năng rèn luyện bản thân.

Ngược lại, nếu cha mẹ trong quá trình dạy trẻ mà "lười" một chút thì bản thân sẽ không vất vả nhiều, lại có thể giúp trẻ có cơ hội rèn luyện. Tất nhiên "lười" ở đây không có nghĩa là cha mẹ mặc kệ không thèm quản thúc trẻ, mà những việc trẻ làm được thì cha mẹ cũng nên tự buông tay. Trẻ có thể làm được gì thì hãy để chúng tự làm cái đó, điều này không những tốt cho thói quen và sự chuyên cần của trẻ mà còn giúp trẻ động não và có khả năng lo liệu công việc. Làm cha mẹ "lười", buông tay cho trẻ tự phát triển, đó là một phương pháp dạy con thông minh.

Minh Quân vừa chào đời lập tức trở thành "bảo bối" của cả gia đình. Ông bà nội, ông bà ngoại cả ngày vây quanh Minh Quân. Đến giờ Minh Quân uống sữa thì bà nội lấy sữa bột, ông nội lấy bình sữa, ông ngoại rót nước, bà ngoại đi lấy khăn mặt… Mọi người bận rộn không khác gì chăm sóc một "hoàng tử".

Khi Minh Quân lên hai thì việc gì cậu bé cũng muốn tự làm, ông bà nội dù rất vui nhưng lúc nào cũng nói: "Cục cưng của ông bà còn bé lắm! Để ông bà làm cho!" Nhiều lần như vậy, ham muốn được làm việc của cậu bé bị dập tắt. Cha mẹ Minh Quân nhiều lần đề nghị ông bà không nên chiều cháu như vậy, nhưng bị ông bà phải đối kịch liệt.

Tết đến, khi ông bà trở về quê thì cha mẹ Minh Quân bắt đầu thực hiện kế hoạch "lười" của mình.

Minh Quân muốn ăn bánh, cậu bé nũng nịu đòi mẹ lấy hộ. Mẹ liền nói: "Con tự lấy đi, mẹ đang mệt". Lúc đầu Minh Quân không chịu, nhưng vì mẹ kiên quyết không làm, dù thế nào cũng không chịu thỏa hiệp, nên đành phải tự đi lấy bánh.

Cha mẹ đưa Minh Quân đi dạo về, ai cũng mệt, họ nằm xuống giường nghỉ ngơi và nói với cậu rằng: "Cha mẹ đều mệt quá, để cha mẹ nghỉ một lúc, nếu con không mệt thì xuống phòng khách xem tivi nhé!" Minh Quân cảm thấy không vui nhưng vì thấy cha mẹ đều nhắm mắt ngủ say nên lặng lẽ rời khỏi phòng. Cha mẹ thấy vậy liền nhẹ nhàng ngồi dậy đi theo Minh Quân, thấy cậu bé mở tủ lạnh, lấy sữa chua ăn, rồi bật tivi, một mình ngồi xem trên ghế sô-pha.

Nhờ có sự “lười” của cha mẹ mà tết đó Minh Quân đã học được cách mặc và cởi quần áo, ăn cơm bằng đũa, tự thu dọn đồ chơi. Khi ông bà ăn tết xong quay trở lại, thấy cậu bé biết tự “phục vụ” bản thân thì rất vui mừng. Đôi lúc theo thói quen cũ họ lại muốn làm thay cháu, song cậu bé thường nói câu này để từ chối: “Cục cưng của ông bà giờ đã lớn rồi, đã có thể tự làm được mọi việc”.

Cha mẹ cũng hết sức vui mừng, bởi sự “lười” của họ đã khiến cho con trai trở thành biết yêu lao động.

Một số chuyên gia giáo dục cho rằng: “Cha mẹ chăm chỉ thì con sẽ lười, cha mẹ lười thì con sẽ chăm chỉ”. Câu nói đó xem ra cũng rất có lí. Đem cách dạy con của những “ông bố bà mẹ chăm chỉ” so sánh với những “ông bố bà mẹ lười” một chút thì có thể thấy cách dạy của cha mẹ “lười” đã tạo ra những đứa trẻ xuất sắc.

�❶ Cha mẹ “lười” một chút có lợi cho việc dạy trẻ tự gánh vác công việc

Cha mẹ “lười” thì con cái sẽ bắt buộc phải tự làm những công việc hàng ngày, khả năng tự lo liệu công việc nhờ vậy được nâng cao. Ví dụ như khi con gặp phải một vấn đề khó khăn nào đó thì cha mẹ “lười” sẽ không giúp trẻ giải quyết, chỉ nói những lời để cổ vũ như: “Con hãy suy nghĩ cho kĩ, mẹ biết là con sẽ làm được!” Trẻ nghe được những lời động viên đó sẽ tự tin hơn rất nhiều, bắt đầu động não, sau đó tự mình giải quyết. Khi đó cha mẹ “lười” nên tán dương nhiều hơn: “Cục cưng của mẹ giỏi quá, nghĩ còn nhanh hơn cả mẹ nữa!” Nghe những lời đó hẳn trẻ sẽ rất vui.

�❷ Cha mẹ “lười” một chút có lợi cho việc dạy trẻ tính hiếu thảo

Một người mẹ "lười" muốn uống trà liền nói với con rằng: "Con yêu, rót cho mẹ một cốc trà nhé!" Con rót nước xong, người mẹ "lười" liền tán thưởng con: "Con giỏi quá, từ nhỏ đã biết hiếu thảo với mẹ rồi!" Như vậy vô tình bạn đã "gieo mầm" hiếu thảo trong lòng trẻ.

�❸ Cha mẹ "lười" một chút có lợi cho việc dạy trẻ tính tự tin

Một số bà mẹ làm việc luôn chân luôn tay để giúp con, nhưng miệng lại không ngớt ca thán: "Lớn thế này rồi mà cái gì cũng không biết làm…" hay: "Hồi mẹ lớn bằng con, ngoài chuyện học rất giỏi mẹ còn làm được bao nhiêu việc khác…" Mẹ làm xong việc thì con cũng bị phê phán đến mức tinh thần trở nên ủ dột. Nhưng những bà mẹ "lười" thì sẽ không như thế, trước khi trẻ làm một việc gì, họ sẽ nói câu: "Con yêu của mẹ có thể làm được!" Trẻ làm xong thì mẹ còn tán dương rằng: "Con còn giỏi hơn mẹ hồi bé!" Như vậy sự tự tin của trẻ sẽ ngày một tăng thêm, từ đó chúng luôn vui vẻ để nỗ lực và có dũng khí làm mọi chuyện.

�❹ Cha mẹ "lười" một chút có lợi trong việc bồi dưỡng con có một tâm thái tốt

Cha mẹ "lười" một chút, không nhất thiết phải thức khuya dậy sớm làm việc vất vả, như vậy bản thân sẽ không phải quá mệt mỏi mà lại có thời gian riêng cho mình, sống một cách thanh thản, tâm hồn sẽ tự khắc thấy thảnh thơi thoải mái, những điều này rất có lợi cho việc dạy con có một tâm thái tốt. Hơn nữa, cha mẹ "lười" hiếm khi mắng mỏ con, cũng ít khi đay nghiến con mà luôn dành sự cổ vũ, tiếp sức cho con; trẻ rất thích được như vậy, nên quan hệ cha mẹ và con cái vì vậy mà trở nên hòa thuận.

Lời khuyên của chuyên gia

Phương pháp "lười" của những cha mẹ "lười"

Cách giáo dục con theo phương pháp "lười" là xu thế mà nhiều bậc phụ huynh muốn hướng tới, thế nhưng "lười" cũng phải đúng cách, không được vì cái trước mắt mà quên đi lợi ích lâu dài.

(1) Thân "lười" nhưng tâm không "lười"

Cha mẹ "lười" không hoàn toàn được hưởng sự nhàn hạ, bởi cha mẹ "lười" rất vất vả trong tâm. Khi mới bắt đầu "lười", cha mẹ thậm chí còn cảm thấy mệt hơn. Ví như lúc mới cho con ngủ riêng, nửa đêm mẹ lại phải dậy nhiều lần để

đắp chăn cho con; khi con mới dùng thìa để tự xúc cơm ăn, nhìn vào đâu cũng vương vãi cơm và thức ăn, con ăn xong cha mẹ phải vất vả lau dọn; con tập giặt tất, giặt găng tay, khi chúng giặt không sạch thì cha mẹ lại phải giặt lại lần nữa; con tự tắm, chúng làm cho phòng tắm trở nên lộn xộn, hơn thế còn tắm nửa ngày vẫn chưa xong, chẳng thà để cha mẹ làm hộ lại vừa nhanh vừa tiết kiệm sức lực hơn... Nhưng dù kết quả trẻ làm có tệ đến thế nào, thì cha mẹ "lười" không bao giờ tỏ vẻ nôn nóng sốt ruột trách mắng trẻ, họ khéo léo nhắc nhở và vài lần sau đó, trẻ làm việc sẽ tốt hơn.

(2) Bày tỏ tình yêu dành cho trẻ

Cha mẹ “lười” một chút sẽ tạo cho trẻ cơ hội tự khẳng định bản thân. Khi mới bắt đầu, có thể trẻ chưa thích ứng được, cảm thấy buồn tủi vì bị cha mẹ “bắt” làm, không yêu chúng. Khi đó cha mẹ phải thường xuyên bày tỏ tình yêu với trẻ để làm xoay chuyển cách nghĩ lệch lạc đó.

(3) Tăng sự tin tưởng, giảm sự trách móc

Trẻ còn ít tuổi, làm sai là điều không tránh khỏi, cha mẹ không nên dùng những nguyên tắc của người lớn để quản thúc chúng. Hãy tin rằng trẻ có những phương án giải quyết của riêng mình. Thường xuyên khuyến khích động viên trẻ, giảm thiểu sự trách móc trẻ, trẻ sẽ có thêm sự tự tin và cảm thấy vui vẻ.

7. CHA MẸ LÀ NGƯỜI THẦY ĐẦU TIÊN CỦA TRẺ

“Mỗi ngày nên dùng ba việc để xem xét lại bản thân”

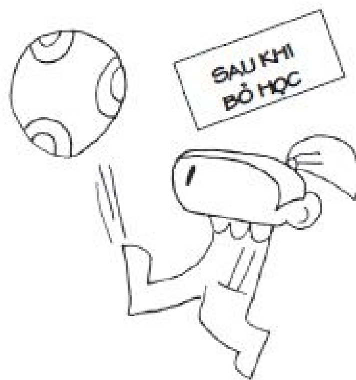
Trích “Luận ngữ”

Có người nói rằng: trẻ có vấn đề thì nguyên nhân đầu tiên chính là do cha mẹ có vấn đề, nhưng tôi tin đa số cha mẹ đều không tán thành quan điểm này. Họ cho rằng vì sự phát triển của con mà họ đã cho đi tất cả, như thế không có gì là sai. Họ phản bác một cách hùng hồn rằng: “Bạn nói như vậy, lẽ nào lại là lỗi của tôi? Lẽ nào tôi dạy con không tốt? Là do tôi để con lên mạng cả ngày? Tôi bắt con chăm chú nghe giảng mà chúng không chịu? Tôi bắt chúng chăm chỉ làm bài tập nhưng chúng lại suốt ngày xem tivi… Thật là bực mình! Lẽ nào là tôi lại bắt chúng làm những chuyện vớ vẩn đó?"

Nhiều cha mẹ luôn tin chắc một điều: “Cha mẹ lúc nào cũng đúng, chỉ có trẻ là sai, thiên chức của cha mẹ là dùng những đạo lí mà mình cho là đúng để dạy dỗ trẻ.” Vì thế, bất giác họ dạy trẻ theo cái gọi là “sự chính xác” của bản thân, trong khi "sự chính xác" ấy không phải lúc nào cũng đúng.

Trẻ mới được sinh ra, tâm hồn chẳng khác nào một tờ giấy trắng, chúng chưa hề bị tiêm nhiễm những quan niệm hay thói hư tật xấu. Nhưng khi được vài tuổi thì bị nhiễm hàng ngàn thói quen xấu, tất cả đều do hoàn cảnh tác động. Hoàn cảnh là nhân tố có ảnh hưởng rất lớn đến sự phát triển của trẻ, trẻ nhìn thấy mọi sự xung quanh diễn ra như thế nào sẽ bắt chước như thế ấy. Nếu quanh trẻ là những tấm gương tốt thì trẻ sẽ học được điều tốt; còn ngược lại thì trẻ sẽ chỉ học toàn điều xấu mà thôi.

Do đó, trong quá trình trưởng thành của trẻ, nếu cha mẹ không tạo cho trẻ một môi trường phát triển tốt nhất, không dạy bảo trẻ cặn kẽ tỉ mỉ, thì sẽ khiến trẻ hình thành nên những quan niệm sai lầm và những hành vi xấu.

Cha mẹ là người thầy đầu tiên của trẻ, gia đình là môi trường quan trọng nhất để hình thành nhân cách trẻ, do đó trong giáo dục trẻ, cha mẹ là người có vai trò quan trọng nhất. Nếu phẩm chất đạo đức của trẻ có vấn đề thì hoàn toàn do lỗi của cha mẹ.

Đọc đến đây sẽ có nhiều cha mẹ không tin điều này, họ cho rằng việc con cái họ học những điều không hay một phần là do chúng, không thể đổ tất cả trách nhiệm cho cha mẹ được! Ở đây chúng tôi muốn nhấn mạnh một điều rằng, cha mẹ là những người trưởng thành, đều biết quy luật đúng sai, đồng thời là người có trách nhiệm nuôi nấng và dẫn dắt trẻ, như vậy sẽ là người đóng vai trò quyết định đối với tương lai của trẻ. Vì thế nếu phẩm chất đạo đức của trẻ không tốt thì cha mẹ phải là người gánh vác trách nhiệm đầu tiên.

Tất nhiên, không có bậc cha mẹ nào muốn dạy con mình những điều xấu, nhưng nhiều cha mẹ trong quá trình giáo dục trẻ đã vô tình phạm lỗi, chẳng hạn như phương pháp dạy dỗ không đúng, cách dạy cũng không chuẩn mực… Kết quả là khiến bản thân trẻ nảy sinh những vấn đề tiêu cực. Nhiều cha mẹ chưa từng học những lí luận giáo dục đúng đắn mà chỉ dựa vào kinh nghiệm và cảm giác của bản thân để dạy dỗ trẻ. Trong quá trình giáo dục trẻ, đôi khi cảm giác mách bảo cha mẹ làm đúng chuyện này nhưng lại sai với chuyện kia, điều đáng tiếc là rất nhiều cha mẹ không hiểu được những hành vi của mình đang gây ảnh hưởng gì đến trẻ, do đó không có sự sửa đổi kịp thời.

Để thành công thì cha mẹ nhất định phải có phương pháp giáo dục đúng đắn. Trẻ có vấn đề thì nhất định giáo dục của cha mẹ cũng có vấn đề. Cũng như việc nấu cơm không chín, nguyên nhân không phải do gạo mà là do cách nấu không đúng. Khi trẻ vừa chào đời, chúng chưa hề có những quan niệm về xấu - tốt, tất cả những quan niệm đều là do chúng học được sau này. Nếu cha mẹ nhìn thấy những hành vi của trẻ là không tốt, không đáp ứng được đúng kì vọng của cha mẹ, thì nguyên nhân là cha mẹ chưa tìm được phương pháp dạy trẻ đúng đắn. Do vậy, cha mẹ phải thay đổi phương pháp dạy con của mình, có thể thông qua sách vở hay sự tư vấn của chuyên gia để tìm ra được phương pháp hay hơn. Một khi bạn đã nắm trong tay cách làm đúng đắn, thì nhất định trẻ sẽ phát triển theo hướng mà bạn kì vọng.

Không ai là chưa từng phạm lỗi, cha mẹ trong quá trình giáo dục con cũng vậy. Nếu cha mẹ dùng những cách không đúng để dạy con, nhưng lại không kịp thời nhận ra và sửa chữa thì sẽ bước vào con đường sai lệch ngày càng nhiều hơn, đợi đến khi nhận ra sai lầm thì đã quá muộn, có thể cuộc đời con bạn đã trở thành một tấm bi kịch, muốn quay lại cũng không còn cơ hội nữa. Triết gia

người Pháp Jean-Jacques Rousseau đã nói một câu rất đúng thế này: “Cha mẹ bỏ nhiều sức lực nhưng dạy con sai cách, thì cũng coi như là không dạy.” Đây có thể coi là một câu kinh điển về giáo dục trẻ mà các bậc cha mẹ cần ghi nhớ!

Lời khuyên của chuyên gia

Những điều cần ghi nhớ trong quá trình phát triển của trẻ

Dạy con là một hành trình dài, điều cha mẹ cần quan tâm không chỉ là kết quả của sự giáo dục mà còn là diễn biến của quá trình giáo dục đó. “Nhật kí trưởng thành của trẻ” là một công cụ rất tốt, có thể giúp cha mẹ phát hiện được điểm sáng trong con người trẻ, kịp thời cổ vũ động viên trẻ, đồng thời cũng tìm ra những điểm chưa được để sửa chữa dẫn dắt trẻ.

Nội dung "Nhật kí trưởng thành của trẻ” chủ yếu ghi lại quá trình trưởng thành của trẻ và sự đánh giá của cha mẹ, bao gồm những nội dung sau:

1. Biểu hiện của trẻ, bao gồm cả hai mặt là tốt và chưa tốt.

2. Cha mẹ cùng trẻ tổng kết và rút kinh nghiệm những chuyện đã xảy ra.

3. Trẻ đạt được những thành tích gì.

4. Những phẩm chất đáng quý của trẻ là gì.

Cha mẹ và trẻ do không hiểu nhau nên thường nảy sinh sự hiểu nhầm. Có thể lí giải điều này trên một số khía cạnh: bởi ít khi tiếp xúc nên hay sinh mâu thuẫn, bởi không có lòng tin nên hay làm tổn thương nhau… Nếu cha mẹ biết học cách làm bạn với trẻ thì tất cả những vấn đề này đều sẽ được giải quyết.

“Giáo dục trước tiên phải là bồi dưỡng tâm hồn trẻ bằng sự quan tâm mọi mặt, suy tính trước sau và hết sức cẩn thận.”

Sukhomlynski (Liên Xô cũ)

Chúng ta đều biết, hành vi của mỗi người đều bị hạn chế bởi mối quan hệ giữa người với người. Ví như trước mặt người lạ, con người thường tỏ ra khá thận trọng, nhưng trước mặt người quen lại thấy hết sức thoải mái; đối diện với người khiêm tốn thì con người có cảm giác được tôn trọng; còn với người hay soi mói thì lại có một cảm giác lo sợ, e dè...

Trong gia đình cũng vậy, giữa cha mẹ và con cái hình thành nên mối quan hệ mẫu tử có sự gắn bó khăng khít với nhau. Nếu quan hệ của cha mẹ và con cái thoải mái thì việc giao tiếp sẽ rất dễ dàng, không cần ai thúc giục trẻ cũng sẽ tự

giác học tập, tự giác làm việc. Còn nếu mối quan hệ đó căng thẳng, thì kết quả chắc chắn sẽ thất bại.

Ví như nếu con không tin cha mẹ thì chúng sẽ không bao giờ làm theo những lời cha mẹ nói, cũng không coi mọi hành động của cha mẹ là đúng. Khi đó, dù cha mẹ nói hay thế nào trẻ cũng không chịu tiếp nhận. Kết quả là không nghe lời chỉ bảo của cha mẹ mà lấy phán đoán và ham muốn của bản thân làm hành vi của mình, thậm chí đôi khi còn có ý chống đối cha mẹ. Trong tình huống này, sự giáo dục của cha mẹ không những không hiệu quả mà còn có thể để lại hậu quả.

Một số nhà nghiên cứu tâm lí đã tiến hành cuộc điều tra về ảnh hưởng của mối quan hệ mẫu tử đối với nền giáo dục gia đình. Đầu tiên họ điều tra những gia đình có con cái vô cùng xuất sắc: "Bạn dạy con như thế nào?" Những bậc cha mẹ này trả lời rằng: "Thật ra, tôi chẳng dạy con thế nào cả." Sau đó họ cũng hỏi phụ huynh có con gặp vấn đề: "Bạn dạy con như thế nào?" Kết quả là những gia đình này có rất nhiều điều nỗi oan ức, liệt kê ra bao nhiêu vất vả mệt nhọc khi dạy con.

Hiện tượng này khiến các nhà nghiên cứu cảm thấy rất hứng thú: Trong quá trình giáo dục con, dường như cha mẹ nỗ lực càng nhiều bao nhiêu thì con của họ lại gặp càng nhiều vấn đề bấy nhiêu, xem xét lại thì thấy phương pháp dạy con của họ dường như chưa được ưu việt lắm.

Sau khi đi sâu vào nghiên cứu, họ phát hiện ra rằng: mối quan hệ tốt hay xấu của cha mẹ với con cái là vấn đề then chốt liên quan chặt chẽ đến hành vi của trẻ. Khi cha mẹ và con cái có sự tin tưởng, thấu hiểu, yêu thương, ủng hộ nhau thì những hành vi của con cái biểu hiện ra sẽ hoàn toàn bình thường, chúng sẽ đối xử với người khác ngoan ngoãn lễ phép, chăm chỉ lên lớp, tuân thủ những

đạo lí xã hội, biết quan tâm đến mọi người… Ngược lại, nếu mối quan hệ giữa cha mẹ và con cái có sự ngờ vực, không tin tưởng, coi nhau như kẻ thù, cư xử lạnh nhạt, đôi bên hiểu nhầm nhau, thì hành vi của trẻ sẽ diễn tiến theo một chiều hướng xấu, sẽ có những biểu hiện như lên lớp không nghe giảng, cãi lại cha mẹ, làm điều xằng bậy bên ngoài…

Nói như vậy có nghĩa là để thay đổi thói quen xấu của trẻ thì việc nên làm đầu tiên là phải cải thiện mối quan hệ mẫu tử, mà trước hết là sửa lại quan niệm và hành vi sai lầm của cha mẹ, để khiến trẻ cảm nhận được sự thay đổi tích cực của cha mẹ, từ đó cũng có động lực để thay đổi khuyết điểm của bản thân mình.

Trong cuộc sống, có nhiều cha mẹ dùng phương pháp giáo dục đơn giản đó là bạo lực, chỉ cần thấy con làm sai chuyện gì là lập tức mắng nhiếc xối xả, thậm chí có người tức giận quá mức còn đánh con một trận tơi bời. Phương pháp giáo dục này thường không hiệu quả, không những không giúp con cải thiện được thói hư tật xấu mà còn làm cho mọi chuyện tồi tệ lên.

Ví như trẻ gây rối trong trường, làm vỡ kính hay đánh nhau với bạn, trẻ trở về nhà và báo lại cha mẹ, có cha mẹ không cần biết đúng sai lập tức mắng trẻ không tiếc lời hoặc sử dụng đòn roi. Như vậy khi gặp những tình huống tương tự sau này, về nhà trẻ không những không kể lại cho cha mẹ mà còn tìm đủ mọi cách để che đậy sự thật. Vô tình trẻ sẽ dần biết nói dối, hậu quả vô cùng nghiêm trọng.

Còn ngược lại, nếu sau khi trẻ kể xong chuyện, cha mẹ nghe trẻ giải thích, rồi lí giải và giúp đỡ chúng giải quyết vấn đề, thì lần sau có xảy ra sự việc tương tự, trẻ cũng sẽ nhanh chóng trở về nhà tìm cha mẹ để kể chuyện vừa xảy ra ở trường. Như vậy dần dần trẻ sẽ hình thành nên thói quen nói sự thật, hơn nữa do có sự chỉ dẫn đúng đắn của cha mẹ mà trẻ giảm được hay tránh khỏi lỗi lầm trong những chuyện tương tự.

Làm cha mẹ phải hiểu được một điều: quan hệ mẫu tử tốt hay xấu chính là chìa khóa then chốt trong việc giáo dục trẻ thành công, vì thế để dạy trẻ trở thành một người ưu tú thì đầu tiên cha mẹ cần tạo dựng mối quan hệ tốt đẹp với trẻ. Chỉ khi mối quan hệ mẫu tử tốt đẹp thì cha mẹ mới có thể dẫn dắt, giúp đỡ và xây dựng cho trẻ một nhân cách kiện toàn.

Lời khuyên của chuyên gia

Những điều cần lưu ý trong việc xây dựng mối quan hệ cha mẹ - con cái tốt

đẹp

(1) Tăng cường kiểm soát

Việc cần kiểm soát đầu tiên là biểu hiện về phương diện hành vi của trẻ khi còn nhỏ. Cha mẹ quyết định khi nào thức dậy, khi nào đi ngủ, khi nào ăn cơm là điều rất cần thiết. Khi trẻ đã lớn, cha mẹ có thể giãn dần sự kiểm soát của mình, từng bước cho trẻ tự lập.

(2) Lập ra khuôn phép

Trẻ chưa thể tự đặt mình vào một khuôn phép nào, vì thế cha mẹ cần hướng dẫn cho trẻ. Bắt đầu hướng dẫn trẻ từ những thói quen hàng ngày trong nhà như thời gian đi ngủ, đánh răng, xem tivi…; cho đến việc học tập, tuân thủ đạo đức xã hội và thói quen lịch sự của trẻ,... Việc hướng dẫn của cha mẹ đem lại cho trẻ cảm giác an toàn và ổn định, giúp trẻ tránh được những nguy hiểm. Ngoài ra, hướng dẫn cũng có ý nghĩa quan trọng, ở chỗ giúp trẻ cảm nhận được một điều: “Tôi có nơi chốn để về, ở đó có nhiều người yêu thương và lo lắng cho tôi. Đó là nơi an toàn nhất.”

(3) Thường xuyên âu yếm trẻ

Âu yếm có thể là ôm, gần gũi hay mát-xa cơ thể trẻ,… Tóm lại là những cách khiến trẻ cảm thấy thoải mái khi ở bên cha mẹ.

(4) Thường xuyên nói chuyện với trẻ

Cha mẹ nên thường xuyên nói chuyện với trẻ cho dù trẻ còn nhỏ. Thông qua lời nói của cha mẹ, trẻ có thể tiếp nhận được thông tin, đặc biệt ngữ điệu trong lời nói của cha mẹ có thể giúp trẻ cảm nhận được tâm trạng của cha mẹ: vui vẻ,

hạnh phúc hay lo âu muộn phiền. Khi trẻ lớn hơn, cha mẹ hãy nói những chuyện tương đối nhạy cảm với chúng như giới tính, rượu, thuộc phiện hay những mâu thuẫn trong xã hội. Nói những chuyện nhạy cảm như vậy chứng tỏ một điều giữa trẻ và cha mẹ có quan hệ mật thiết với nhau. Cũng nên cho phép trẻ có những cách nghĩ khác nhau trước một vấn đề. Cho phép trẻ trao đổi bình đẳng với cha mẹ suy nghĩ của mình.

(5) Đọc sách cho trẻ

Cha mẹ đọc sách cho trẻ giúp nâng cao kĩ năng đọc ở trẻ, hơn thế còn thể hiện sự chia sẻ và trách nhiệm của cha mẹ. Đọc sách là dịp để cả nhà quây quần bên nhau, từ đó trẻ cảm nhận được sự ấm áp của tình yêu thương gia đình.

(6) Cười với trẻ

Cười là một hành động quan trọng giúp cho mối quan hệ thêm hòa hợp, cười cũng là một cách đối thoại giúp mối quan hệ giữa cha mẹ và trẻ trở nên gần gũi hơn.

(7) Hát cho trẻ nghe

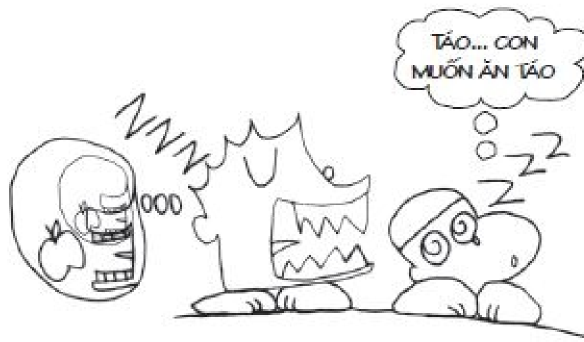
Thường xuyên hát cho trẻ nghe có thể khiến cho giọng nói của cha mẹ trở nên thân thuộc với trẻ, những âm thanh và tiết tấu của bài hát sẽ thấm sâu vào tâm hồn trẻ, trẻ có thể cảm nhận được niềm vui và nỗi buồn của cha mẹ.

(8) Cùng chơi đồ chơi với trẻ

Đây là cách tích cực nhất để tạo dựng mối quan hệ tốt đẹp với trẻ. Có thể chơi với trẻ các trò như “bịt mắt bắt dê”, "ô ăn quan", "rồng rắn lên mây", khi trẻ lớn hơn có thể tham gia các hoạt động ngoại khóa cùng trẻ.

(9) Tán dương trẻ

Cha mẹ cần quan tâm đến từng sự tiến bộ của trẻ để tán dương kịp thời. Trẻ nhận được sự quan tâm của cha mẹ thì cảm thấy rất vui, điều đó sẽ đem lại cho trẻ một nguồn sức mạnh dồi dào.

"Thấu hiểu chính là mảnh đất để nảy nở tình hữu nghị."

Wilson (Mĩ)

Trong quá trình phát triển, trẻ thường gặp phải những điều không giải thích nổi khiến chúng rơi vào tình trạng phiền não, một số chuyện còn khiến trẻ tức giận, đau khổ, căng thẳng lo lắng, sa sút tinh thần. Nếu không có người lắng nghe, trẻ sẽ phải kiềm chế tinh thần một cách tiêu cực, về lâu về dài chắc chắn sẽ mắc bệnh tâm lí, dẫn tới những trở ngại trong quá trình trưởng thành.

Có nhiều trẻ do cha mẹ không chịu lắng nghe, nên đã đi tìm bạn bè bên ngoài hoặc lên mạng xã hội để kết bạn, nhằm giãi bày những tâm sự của bản thân. Điều này hết sức nguy hiểm bởi kết bạn sai chẳng khác nào đi nhầm đường, có thể ảnh hưởng xấu đến tương lai của trẻ.

Cha mẹ là người quan trọng nhất đối với trẻ bởi cha mẹ đóng vai trò là người tri kỉ trong suốt cuộc đời trẻ. Khi trẻ xem cha mẹ như một người bạn tri kỉ thì chúng mới mở rộng tấm lòng, thổ lộ tất cả những điều thầm kín cho cha mẹ, khi đó cha mẹ mới thấu hiểu được suy nghĩ và nguyên nhân dẫn đến hành vi của trẻ, từ đó có sự chỉ bảo đúng đắn. Thông qua việc lắng nghe tâm sự và suy nghĩ của trẻ, cha mẹ có thể xóa được nỗi cô đơn, sự khủng hoảng… trong tâm hồn trẻ, khiến trẻ có tâm lí tích cực, từ đó có động lực để vươn lên. Có cha mẹ trách trẻ nói dối, họ quên rằng những tật xấu này là do hành động thô bạo của mình tạo ra, đó chính là hậu quả của việc dạy con chưa đúng.

Nhiều cha mẹ bị ảnh hưởng bởi quan niệm truyền thống, họ cho rằng “Tôi là cha mẹ, con cái phải nghe lời cha mẹ là điều đương nhiên”, do đó động một chút là lên giọng cha mẹ, đứng ở vị trí bề trên mà nói chuyện với trẻ. Họ không biết rằng làm như vậy là trẻ sẽ oán trách cha mẹ. Trẻ có tư duy và cách suy nghĩ riêng, cha mẹ nên tôn trọng điều đó, hơn nữa nếu có tư tưởng người bề trên để nói chuyện với trẻ thì điều này dễ tạo nên những rào cản trong mối quan hệ cha mẹ - con cái.

Chúng ta thấy rằng, những gia đình theo chế độ “chuyên chế”, trẻ phải nghe lời cha mẹ mọi chuyện. Những đứa trẻ này bề ngoài rất ngoan ngoãn, dễ bảo, nhưng trong thâm tâm sẽ hình thành nên một lối tư duy là phải tuân thủ, hình thành tính cách nhát gan. Còn những gia đình theo chế độ “bình đẳng”, tức là cha mẹ tôn trọng con, nói chuyện bình đẳng với con, không ra những mệnh lệnh cho con, thì cha mẹ và con cái sẽ có sự tin tưởng, sau khi trưởng thành trẻ sẽ không nhút nhát và run sợ trước kẻ khác, dũng cảm theo đuổi chân lí.

Có cha mẹ trách mắng trẻ không biết nghe lời, thực ra việc trẻ có nghe lời hay không là do mối quan hệ của cha mẹ và trẻ quyết định. Nếu cha mẹ và trẻ không có mối quan hệ tốt thì việc cha mẹ muốn tác động đến trẻ là điều rất khó, thậm chí là không thể. Do đó, giữ mối quan hệ mật thiết là điều cha mẹ nên làm trong quá trình giáo dục trẻ.

Như vậy, việc đầu tiên trong giáo dục trẻ là cha mẹ phải thiết lập mối quan hệ mật thiết, bình đẳng, hữu nghị với chúng; điều này đòi hỏi cha mẹ phải có quan niệm mới, vứt bỏ sự kiêu ngạo của mình sang một bên, nói chuyện với trẻ trên cơ sở bình đẳng và dân chủ.

Ví như trong kì nghỉ quốc khánh, ông bà cha mẹ bàn nhau nên đi chơi ở địa điểm nào, lúc này cũng nên gọi trẻ lại: “Lại đây nào con yêu, mọi người đang bàn xem đi chơi ở đâu thì vui, ý con thế nào?” Chắc chắn khi nhận được “lời mời” như thế trẻ sẽ rất vui, vì chúng cảm thấy mình được mọi người tôn trọng, nhờ đó mà có cảm giác gần gũi với ông bà cha mẹ hơn.

Vị trí của trẻ nên được đứng ngang bằng với người lớn, dù có chuyện gì thì cha mẹ cũng nên dùng vị thế ngang hàng để đối xử với trẻ. Khi trẻ chơi đùa, có thể ngồi quan sát hoặc thậm chí là cùng vui đùa; khi trẻ có tiến bộ thì hãy vui vẻ chia sẻ thành công; khi trẻ gặp chuyện phiền não hãy lắng nghe chúng nói. Tất nhiên, khi cha mẹ gặp khó khăn cũng có thể tâm sự với chúng; chẳng hạn như kinh tế gia đình khó khăn, cần phải tiết kiệm chi tiêu; hay khi phải mua thêm vật dụng trong nhà mà chưa biết kiểu dáng nào là phù hợp… Tất cả những việc này đều có thể cho trẻ tham gia và góp ý, để trẻ được cống hiến "tài trí" của mình. Đôi khi, một số trẻ lại có sáng kiến tốt đến mức mà người lớn không nghĩ được ra.

Có nghiên cứu chỉ rõ rằng, những trẻ được sống trong bầu không khí gia đình dân chủ và bình đẳng sẽ có sự tự tin hơn hẳn những trẻ khác. Trong quá trình giao tiếp, chúng luôn sẵn sàng lắng nghe người khác, thái độ cư xử đúng mực. Một cha mẹ thông minh sẽ hiểu được rằng cần quan tâm chăm sóc trẻ ngay cả khi chúng còn bé; chẳng hạn trẻ 2 tháng tuổi họ đã đặt trên ghế sô-pha, trên giường hay trên bụng mình sau đó nhìn thẳng vào mắt trẻ nói chuyện; hoặc khi trẻ lớn hơn một chút họ sẽ không bắt trẻ nghe theo ý mình nữa, đó là cách cư xử theo kiểu "bạn với bạn".

Hơn nữa, mối quan hệ bình đẳng như bạn bè giúp cha mẹ dễ dàng làm bạn với trẻ. Bởi trẻ khi nhìn thấy cha mẹ làm bạn với mình thì chúng sẽ tự nhiên gần gũi với cha mẹ, khi đó sẽ xem cha mẹ như người bạn tri âm.

Cha mẹ muốn phá bỏ khoảng cách với trẻ thì nhất thiết phải từ bỏ ngôi vị bề trên để làm bạn với trẻ, khám phá đời sống tinh thần của trẻ, cùng trẻ chia sẻ niềm vui nỗi buồn. Hãy dũng cảm tiếp nhận lối tư duy "trước khi làm cha mẹ, hãy làm bạn với con", nếu trẻ có thể xem cha mẹ như một người bạn thực sự thì sự nghiệp giáo dục trẻ của bạn phần nào đã thành công.

Khi cha mẹ và trẻ đã xây dựng được mối quan hệ bình đẳng, mật thiết thì mọi hành vi của trẻ sẽ dần dần trở nên cao thượng, tính cách của trẻ cũng trở nên phóng khoáng, lạc quan và độ lượng, sau này khi phải đối diện với bất kì thách thức nào cũng tỏ ra dũng cảm và tự tin.

Lời khuyên của chuyên gia

Làm bạn với trẻ như thế nào?

Muốn làm bạn với trẻ thì cha mẹ phải đối xử bình đẳng với chúng. Để làm được điều này thì cha mẹ cần ghi nhớ ba điều dưới đây:

1. Nên cho phép trẻ chọn lựa những gì chúng muốn, khuyến khích trẻ làm theo những quyết định của riêng mình.

Chẳng hạn như hỏi trẻ rằng: "Con muốn ăn táo hay ăn chuối?" Hoặc cùng trẻ giải quyết vấn đề: "Chủ nhật này con muốn làm gì?"

2. Học cách làm bạn với trẻ, tham gia vào nhiều hoạt động của trẻ, chơi các trò chơi và trở thành bạn của trẻ.

3. Chú ý ngôn ngữ và hành động của cha mẹ bởi nó tác động trực tiếp đến trẻ, những lời nói và hành động nhỏ nhất cũng cần thể hiện sự bình đẳng với trẻ, thường xuyên duy trì sự bình đẳng khi nói chuyện với trẻ.

"Trẻ nghĩ gì? Đang phải đối diện vấn đề gì? Thế giới nội tâm của chúng như

một cái hộp chứa đầy bí mật. Trong chiếc hộp đó có mộng mơ, có tình cảm… là một sự tổng hợp hết sức hỗn độn. Nếu không thường xuyên khám phá những điều bên trong đó, thì có một ngày vô tình mở chiếc hộp ra, cha mẹ sẽ phải giật mình.”

Spencer (Anh)

Lắng nghe là tiền đề của giao tiếp. Cha mẹ không muốn hay không biết lắng nghe đồng nghĩa với việc không hiểu những suy nghĩ của trẻ, một khi con cái nghĩ gì cũng không biết thì cha mẹ sao có thể hiểu trẻ được.

Một bà mẹ trẻ có tính cách hết sức bồng bột, cứ hễ thấy con nói sai hay làm gì đó không đúng là lập tức mắng mỏ trách móc, nhưng kết quả lại thường không tốt đẹp chút nào. Một lần, thanh quản của bà mẹ có vấn đề, nửa tháng sau khi phẫu thuật chị không thể nào nói được. Nhưng trong những ngày tháng không nói cười được ấy, chị lại phát hiện ra đằng sau những lời nói và hành động không đúng của con mình có rất nhiều nguyên nhân.

Một hôm, cô con gái học lớp 2 của chị sau khi tan học đã hét to với chị rằng: “Con ghét thầy giáo dạy toán, ngày mai con không đi học nữa!” Bà mẹ nghe thấy thì rất muốn mắng cho cô bé mấy câu, nhưng vì không nói được nên chỉ im lặng và đợi xem con làm gì tiếp theo.

Được một lúc, cô bé sà vào lòng mẹ và giải thích: “Hôm nay thầy giáo toán đưa ra một vấn đề rồi bắt con trả lời. Con trả lời không đúng, thầy liền phê bình, bới móc tật xấu của con. Cuối cùng cả lớp đều cười con. Con thấy tức chết đi được…” Người mẹ trong lòng muốn khuyên con không nên trách thầy đã phê bình mình, nhưng lại không nói nên lời, chỉ ngồi yên lặng cùng con, trong lúc ấy bất chợt nghĩ tới cảm xúc của con, còn cô bé cũng chỉ cần được thổ lộ suy nghĩ của mình chứ không cần lời khuyên bảo của mẹ, nên vẫn ngồi yên.

Một lát sau, cô bé nhoài người ra khỏi mẹ và đi làm bài tập, sau đó trở lại trạng thái tinh thần vui vẻ khiến mẹ cũng yên tâm. Ngày tiếp theo, cô bé dường như quên hẳn chuyện thầy giáo, đến trường như mọi ngày.

Qua câu chuyện trên, có thể thấy rằng, lắng nghe là một phương pháp để cha mẹ hiểu con. Người mẹ trẻ này vì không nói được nên mới lắng nghe con, nào ngờ đã có tác dụng hơn cả việc quở trách chúng. Vì vậy, nhẫn nại lắng nghe trẻ cũng là một cách hay dành cho cha mẹ. Đôi lúc trẻ cũng thấy khổ tâm, phiền não, muốn tâm sự để được giải tỏa những khúc mắc trong lòng, lúc này cha mẹ

chỉ cần lắng nghe trẻ nói, không nhất thiết phải dạy dỗ uốn nắn ngay. Cho dù cách nghĩ và thái độ của trẻ có vấn đề thì cha mẹ cũng không nên lấy làm ngạc nhiên, đầu tiên hãy cứ là một khán giả trung thành lắng nghe tâm sự của trẻ, rồi sau đó đưa ra lời khuyên thích hợp. Đây là đạo lí quan trọng nhất để giúp cha mẹ con cái hiểu nhau hơn.

Cha mẹ dù bận đến đâu thì cũng nên sắp xếp thời gian nghe trẻ nói chuyện, thời gian có thể ngắn, có thể dài, quan trọng là cách thức nói chuyện. Cha mẹ cần nhẫn nại khi lắng nghe trẻ nói, sau đó phát hiện ưu điểm của trẻ, rồi dựa vào những ưu điểm đó để tán dương trẻ. Khích lệ trẻ, hạn chế phê bình trẻ, chỉ cần cha mẹ kiên trì làm được như vậy thì trẻ sẽ luôn cảm thấy vui vẻ lạc quan, từ đó sẽ có thái độ tích cực trước mọi chuyện, con đường thành công đến với trẻ cũng gần hơn.

Đôi khi trẻ cũng phạm những lỗi nhỏ, cha mẹ thường dựa vào sự hiểu biết của mình để đánh giá lỗi của chúng, nhưng trẻ lại biện bạch theo lí lẽ của riêng mình. Lúc đó có thể cha mẹ sẽ tức giận, trong lòng nghĩ: “Đã phạm lỗi lại còn xảo biện?” Vậy là liền la hét ầm ĩ với trẻ rằng: “Không giải thích!” “Còn cãi à!”… Nhưng khi nói những câu đó, cha mẹ có tưởng tượng được rằng trẻ đang cảm thấy oan ức như thế nào không? Chỉ e là sau này khi bạn cảm nhận được sự oan ức ấy, xin lỗi trẻ trước thì tâm hồn trẻ đã bị tổn thương rồi. Tòa án còn tạo cơ hội cho những người phạm tội khiếu nại thì tại sao là cha mẹ lại không thể nhẫn nại nghe con thanh minh?

Có một bà mẹ đang trên đường đi du xuân cùng con gái 4 tuổi của mình thì đứa bé cảm thấy khát nước, bà mẹ lấy hai quả táo từ trong túi ra, bảo bé đưa cho ông ngoại một quả. Không ngờ con gái sau khi cầm hai quả táo, liền cắn ngay mỗi quả một miếng. Nhìn thấy con như thế, bà mẹ rất khó chịu, chị sợ bố mẹ sẽ

trách mình không biết dạy con.

“Mẹ!” – con gái định nói gì đó nhưng khi thấy mẹ giận dữ nhìn mình chằm chằm thì lại im lặng. Ông ngoại biết cháu làm như thế chắc chắn là có lí do nên liền nắm chặt tay cháu, cười hiền từ hỏi: “Cháu ngoan của ông, nói cho ông biết vì sao cháu lại cắn mỗi quả táo một miếng như thế?”

Đôi mắt đen tròn của bé bỗng sáng lên, mặt đầy ngơ ngác: “Bởi vì… bởi vì cháu muốn đưa cho ông bà quả táo ngọt nhất!” Ông ngoại nghe cháu nói vậy thì tỏ ra rất vui. Bà mẹ thấy thế thì nước mắt ngấn lệ, một phần vì tự hào khi có một đứa con hiểu chuyện, phần khác hổ thẹn vì hành động vừa rồi của mình.

Chỉ khi lắng nghe trẻ nói, hiểu được suy nghĩ của trẻ, không áp đặt suy nghĩ của mình lên trẻ thì cha mẹ mới nhận ra được trẻ đáng yêu đến nhường nào.

Trẻ cũng có quyền được nói, thế nên khi trẻ có điều gì đó muốn nói thì cha mẹ nên cho chúng cơ hội được bộc lộ. Hai từ “im miệng” của cha mẹ cắt ngang câu chuyện của trẻ sẽ khiến chúng không có hứng thú giao lưu với cha mẹ nữa. Nếu tình trạng này xuất hiện ngày càng nhiều thì khả năng biểu đạt của trẻ sẽ mất đi, điều đó không có lợi cho sự trưởng thành và phát triển nhân cách của trẻ.

Một số trẻ bản thân đã không có dũng khí hay ý thức thanh minh cho mình, bởi vậy cha mẹ nên động viên khuyến khích trẻ nói ra suy nghĩ của chúng. Việc cổ vũ trẻ nói ra những điều thầm kín hoặc những điều không bằng lòng hay oan ức sẽ giúp trẻ trở nên tích cực suy nghĩ, cũng giúp trẻ tăng khả năng biểu đạt và ý thức tự chủ của bản thân.

Khi gặp phải những vấn đề khó khăn, cha mẹ có thể hỏi ý kiến trẻ, lắng nghe những ý kiến đó, cùng trẻ thảo luận để giải quyết vấn đề, nếu ý kiến của trẻ hợp lí thì cha mẹ nên tích cực tiếp thu và đưa ra lời tán thưởng, còn nếu không đúng thì cũng không nên trách móc hay quở mắng trẻ, nên nhẫn nại chỉ bảo chúng, nói cho chúng biết sự lợi hại khi làm như vậy, như thế giúp trẻ hiểu nguyên tại sao nên và không nên làm, lần sau khi gặp phải tình huống tương tự, chúng sẽ biết cách giải quyết.

Lời khuyên của chuyên gia

Cha mẹ sử dụng ngôn ngữ cơ thể phù hợp

Ngôn ngữ cơ thể là thông qua biểu cảm khuôn mặt, ánh mắt, hành động tay chân hay các động tác điệu bộ của cơ thể để truyền đạt suy nghĩ. Như trên sân

khấu, một diễn viên giỏi sẽ biết dùng rất nhiều ngôn ngữ cơ thể để biểu đạt cảm xúc của mình: một cánh tay giơ lên, một bước nhảy, một cái chuyển mình… tất cả đều có thể biểu đạt được tình cảm nội tâm phong phú. Trong khi lắng nghe trẻ nói, cha mẹ có thể dùng rất nhiều ngôn ngữ cơ thể để thể hiện sự quan tâm như:

(1) Khi con ngồi xuống, cha mẹ cũng nên ngồi cùng con

Khoảng cách không gian chính là khoảng cách của tình cảm, hai khoảng cách này tỉ lệ thuận với nhau, khoảng cách không gian càng xa thì khoảng cách tình cảm cũng càng xa; ngược lại thì khoảng cách tình cảm sẽ càng gần.

(2) Khi ngồi, cha mẹ nên để cơ thể ngả về phía trước, không ngả về phía sau

Ngả về phía trước thể hiện bạn tôn trọng lời nói của trẻ, còn ngả ra phía sau có nghĩa là bạn không để ý đến trẻ.

(3) Cha mẹ nên "vui cùng vui, khổ cùng khổ" với trẻ, tức là cảm xúc của cha mẹ phải hòa làm một với trẻ

Nếu cảm thấy trẻ buồn phiền thì cha mẹ cũng nên có biểu hiện trầm lắng; còn nếu trẻ vui vẻ thì cha mẹ cũng hãy biểu lộ tâm trạng vui vẻ.

(4) Làm trẻ yên lòng bằng những động tác nhỏ

Trẻ gặp chuyện đau lòng, có lúc sẽ khóc nức nở, cách tốt nhất cha mẹ nên làm là đưa khăn tay, giấy ăn hay lau nước mắt cho trẻ, không nên ngăn cản trẻ khóc. Bởi khóc cũng là một cách để thổ lộ tâm tình, có lợi cho sức khỏe con người.

(5) Ôm trẻ vào lòng, vuốt ve tóc, má và vai để trẻ có cảm giác gần gũi

Khi trẻ còn nhỏ, cha mẹ rất hay có những hành động như ôm, hôn… để biểu hiện tình cảm của mình; trẻ lớn hơn cũng rất cần sự gần gũi về mặt thể xác, điều này có thể giúp trẻ cảm nhận được sự quan tâm của cha mẹ.

"Dạy mà người học không tiếp thu, thì có dạy nữa cũng vô ích, chỉ như đá bỏ bể mà thôi."

Trương Tải (Trung Quốc)

Nhiều cha mẹ thường phạm phải một lỗi giống nhau như thế này: Luôn luôn giảng đạo lí cho trẻ, cho rằng chỉ cần trẻ hiểu được những đạo lí đó thì mọi chuyện sẽ dễ dàng được thực hiện. Nhưng cách làm đó thường không hiệu quả, có khi còn mang đến tác dụng ngược lại. Chẳng hạn như một bà mẹ nói với đứa con 7 tuổi của mình rằng: "Con phải học hành chăm chỉ thì khi lớn lên mới trở thành người xuất chúng. Con hiểu không?" Trẻ tất nhiên sẽ trả lời là "Con hiểu".

Nhưng trẻ có thật sự hiểu? Đáp án là không. Bởi điều này là nguyên tắc dành cho người lớn, một đứa bé 7 tuổi sẽ không hiểu được việc học tập chăm chỉ và việc trở thành một người xuất chúng có quan hệ gì với nhau. Dạy người lớn dùng cách giảng đạo lí, còn dạy trẻ nhỏ thì lại phải dùng đến tình cảm.

Trên thực tế, người lớn không bao giờ lí giải được thế giới của trẻ, trẻ cũng không có cách nào hiểu được thế giới người lớn, bởi đạo lí mà người lớn cho là hay lại là những điều trẻ chưa hiểu được. Đôi lúc trẻ cũng tự cảm nhận được đạo lí là hay nhưng lại không căn cứ vào đó để làm việc. Nếu cha mẹ không tìm hiểu đặc điểm tâm lí của trẻ trước thì cũng sẽ không biết được mình phải đối xử với trẻ như thế nào, cũng như nếu chúng ta không học lái xe thì sẽ không bao giờ lái xe được, đây là nguyên tắc cơ bản của giáo dục gia đình.

Không có trẻ nào là không tốt, cũng không có cha mẹ nào là xấu. Cha mẹ cần có một phương pháp đúng đắn ngay từ khi trẻ còn nhỏ thì mới có kết quả tốt đẹp được, cần phải coi giáo dục gia đình là một "nghệ thuật", thậm chí phê bình hay trách mắng trẻ cũng phải có "nghệ thuật".

�❶ Nắm bắt chuyện vui của trẻ để làm điểm khởi đầu cho giáo dục

Rất nhiều cha mẹ thích dạy trẻ bằng kinh nghiệm của bản thân. Chẳng hạn như hồi nhỏ đã phải kiếm sống cơ cực như thế nào, hay sau này phải lao động vất vả ra sao. Nhưng cách dạy đó sẽ không bao giờ có tác dụng, thậm chí còn nhận được những lời oán trách từ trẻ như “lại vẫn điệp khúc ấy”, “phiền chết đi được” hay “mẹ thật lạc hậu” v.v…

Khi áp dụng phương pháp này, cha mẹ cần biết những việc khiến trẻ hứng thú, nắm bắt sự hứng thú ấy để bắt đầu quá trình giáo dục. Chẳng hạn như trẻ có hứng thú với một thần tượng nào đó thì cha mẹ hãy cùng trẻ bàn luận về người ấy, rồi sau đó nói về những gian khổ đằng sau thành công của họ. Cách dạy này chắc chắn sẽ khiến trẻ nghe và khắc cốt ghi tâm. Dần dần cha mẹ sẽ thấy trẻ có sự thay đổi, chúng sẽ có mục tiêu phấn đấu cho riêng mình.

�❷ Dùng ngữ khí bình đẳng để giao tiếp với trẻ

Về phương diện tư cách thì trẻ và cha mẹ đều là những chủ thể bình đẳng, vì thế trẻ đương nhiên phải được đối xử một cách bình đẳng. Cha mẹ nên tôn trọng trẻ như tôn trọng lãnh đạo hay bạn bè. Khi nói chuyện với trẻ, cha mẹ nên dùng ngữ khí bình đẳng, không nên dùng những ngôn từ của người lãnh đạo để dạy bảo chúng, tốt nhất nói chuyện theo cách thảo luận và tương trợ lẫn nhau. Khi trẻ nói, cha mẹ hãy để trẻ nói hết, không nên dùng những phán đoán chủ quan mà làm gián đoạn câu chuyện của trẻ. Khi trẻ phạm lỗi hay có những cách nghĩ không đúng thì cha mẹ nên bình bĩnh thảo luận những điều trẻ đã làm, giúp trẻ nhận ra sai lầm của mình. Cha mẹ có thể nói những câu như “Cha (mẹ) nghĩ con là một đứa trẻ ngoan, con làm như vậy chắc cũng có lí do riêng. Nhưng con thử nói xem…”

�❸ Trong khi nói chuyện, nên dùng phương pháp hình tượng hoặc so

sánh

Nếu cha mẹ có thể sử dụng ngôn ngữ hình tượng cụ thể, so sánh sinh động thì sẽ giúp trẻ cảm thấy dễ hiểu và dễ tiếp nhận hơn, cũng khiến cho câu chuyện thêm phong phú, trẻ cảm thấy vui vẻ và việc giao lưu nhờ vậy mà trở nên dễ dàng.

Bản tính của con người là căm ghét nỗi buồn và theo đuổi niềm vui, trẻ còn nhỏ nên làm việc theo cảm hứng hơn là lí trí. Trẻ được nói chuyện vui vẻ với cha mẹ, sẽ dễ dàng chấp nhận yêu cầu của cha mẹ.

Một đứa bé 6 tuổi hỏi cha mẹ rằng: “Tại sao xe ô tô lại xả khói?” Cha mẹ liền trả lời: “Sau khi con ăn uống hay hoạt động xong thì những thứ không cần thiết như nước tiểu hay phân sẽ được đào thải ra ngoài. Chiếc xe cũng như con, nó phải “ăn” xăng dầu thì mới có năng lượng để hoạt động. Khởi động máy lên thì lượng xăng dầu được sử dụng sẽ biến thành khói đen từ sau xe thải ra, giống như nước tiểu và phân vậy.”

Câu trả lời của cha mẹ như vậy là đã dùng cách nói hình tượng, lấy xe so sánh với trẻ, khiến trẻ dễ hình dung ra. Nếu cha mẹ giảng trên nguyên lí của xe thì trẻ sẽ cảm thấy khô khan và khó có thể hiểu được.

�❹ Xem trọng ngôn ngữ cơ thể

Ánh mắt, ngữ điệu, biểu đạt, động tác,… là những ngôn ngữ không lời có tác động mạnh mẽ đến trẻ. Ví như cha mẹ muốn thể hiện sự yêu thương, tin tưởng hay tôn trọng thì chỉ cần nở một nụ cười tán dương, cái vỗ vai đầy thiện ý, cái ôm ấm áp, ánh mắt đầy khích lệ… Những điều này có khi còn có tác dụng hơn trăm ngàn lời nói.

Do đó khi nói chuyện với trẻ, những biểu hiện khô khan, cứng nhắc của cha mẹ đều không được chấp nhận, thực tế nếu làm vậy là cha mẹ đang truyền đạt đến trẻ một thông tin rằng: Cha (mẹ) không có hứng thú với những điều con nói. Ngược lại nếu cha mẹ dùng cách biểu đạt tình cảm thì có thể thu được hiệu quả thành công gấp nhiều lần.

Có một đứa trẻ 8 tuổi viết trong nhật kí của mình một câu chuyện, kể về mỗi tối trước khi đi ngủ mẹ thường thơm lên má cô. Cô bé viết: “Buổi tối trước khi đi ngủ, nếu được mẹ thơm một cái thì tôi thấy mình giống như một nàng công chúa nhỏ, tôi thật sự rất vui. Nhưng nếu mẹ quên không thơm tôi, thì đêm ấy tôi liên tục gặp ác mộng, thậm chí có những lúc không dám ngủ nữa.” Một cái ôm, một cái vuốt ve, một động tác dù ngắn ngủi nhưng đã để lại những ấn tượng khó quên trong lòng trẻ, đây chính là ngôn ngữ đặc thù để biểu hiện sự quan tâm, khích lệ đầy tình cảm.

Cha mẹ khi dùng ngôn ngữ cơ thể cần chú ý những điểm sau: Một là khi nói chuyện với trẻ phải cúi xuống để ánh mắt của cha mẹ đặt ngang tầm hoặc dưới ánh mắt trẻ; hai là sử dụng ngôn ngữ cơ thể đa dạng để truyền đạt thông tin; ba là bất cứ lúc nào cũng không được để hành động của bạn bị mất kiểm soát, loại bỏ tất cả những hành vi thô bạo làm tổn hại đến tâm hồn trẻ; bốn là hay cười với trẻ; năm là dù trẻ có lớn đến thế nào thì vẫn phải có những biểu hiện gần gũi với chúng, hơn nữa cần căn cứ vào độ tuổi, tính cách hay hoàn cảnh đặc biệt để có ngôn ngữ cơ thể thích hợp.

Lời khuyên của chuyên gia

Những cách nói trẻ không muốn nghe

(1) Dọa dẫm những điều không có thật

“Cứ khóc nữa là cha (mẹ) sẽ đưa vào bệnh viện cho bác sĩ tiêm đấy”, “Không chăm chỉ học đàn là mẹ sẽ đánh cho vài roi”, ...

(2) Mắng nhiếc trẻ bằng những từ ngữ tiêu cực

“Suốt ngày khóc lóc, đúng là đồ ăn hại!”, “Từ sáng không quét được cái nhà. Đúng là đồ lười biếng! Không hiểu sau này lớn sẽ làm được gì?”

(3) Hạ thấp nhân cách

“Kém quá! Mẹ mà không nhắc nhở thì con sẽ không làm được gì ra hồn.”

(4) So sánh sai lệch

“Con xem các bạn này, vẽ đẹp, đàn giỏi, thành tích học cũng rất tốt. Còn con thì dốt nát, chẳng làm được gì ra hồn.”

“Cho dù mọi người trong xã hội không xem trọng con bạn đi chăng nữa, thì là cha mẹ, bạn vẫn phải đùm bọc và yêu thương con một cách sâu sắc.”

Chu Hoằng (Trung Quốc)

Nuôi dưỡng con trưởng thành không phải là chuyện dễ dàng, nhưng có một nguyên tắc cực kì quan trọng là trẻ luôn cần những lời tán dương và khuyến khích từ cha mẹ. Từ sự tán dương và khuyến khích đó mà trẻ kiên trì lòng tin và lớn lên có thể sẽ trở thành một người xuất chúng. Đôi khi trẻ không hiểu được ý nghĩa thực sự của việc mình đang làm, mà chỉ muốn cha mẹ được vui và bản thân nhận được sự tán thưởng.

Lệ chỉ mới 4 tuổi nhưng cha mẹ đặt ra rất nhiều yêu cầu và luôn nghiêm khắc phê bình cô bé, Lệ cảm thấy vô cùng buồn bã. Vì thế mỗi khi cha mẹ phê bình cô bé làm cái gì đó không đúng, hay đáng ra phải làm tốt hơn thì mặt cô bé lại ngây ra, trong đầu nghĩ mình quá ngu ngốc, từ trước đến nay chẳng làm được việc gì. Cô bé đứng im, cúi đầu, mắt nhìn xuống hai bàn chân, ủ rũ chán nản, chẳng khác nào một đứa trẻ thất bại nhất thế gian.

Khi Lệ 5 tuổi, cha mẹ đưa cô bé về quê với bà nội. Bà nội khác xa với cha mẹ, lúc nào cũng cười hiền từ nói với Lệ rằng: “Cháu rất ngoan!”

Có sự khích lệ của bà nội, Lệ như trở thành người khác hẳn, năm học lớp hai, cô bé đã biết nấu cơm; năm lớp ba cô bé đã biết rán trứng, xào rau, việc học hành cũng rất tự giác. Cha mẹ Lệ vui mừng khôn xiết, nhưng cũng cảm thấy hết sức kì lạ, vì sao đứa con chậm chạp của mình tự nhiên lại trở nên hiểu chuyện như vậy.

Bà nội đã giải đáp cho cha mẹ Lệ điều này: Lệ trước đó chưa nhận được lời khen ngợi nào cả, nếu có thì cháu đã sớm biết nỗ lực để làm cha mẹ vui lòng rồi.

Thực ra trẻ rất xem trọng lời tán thưởng của cha mẹ. Các nhà tâm lí học đã tiến hành một cuộc điều tra như sau:

Khi có được thành công thì điều bạn cần nhất là gì?

Đáp án sẽ có ba sự lựa chọn: A. Tiền thưởng; B. Thăng tiến; C. Được mọi người công nhận và tán thưởng.

Kết quả thống kê cho thấy số người chọn A chiếm 8,3%, chọn B chiếm 3,2%, nhưng đáp án C thì có tới 88,5% số người lựa chọn.

Từ đó có thể thấy, tuyệt đại đa số mọi người khi đạt được thành công thì điều họ xem trọng không phải là tiền, cũng không phải là quyền lực, mà là giá trị và niềm vinh dự khi được mọi người thừa nhận.

Thích được mọi người ca tụng là bản tính bẩm sinh của con người, trẻ cũng

không ngoại lệ. Nhất cử nhất động của trẻ đều hi vọng nhận được lời khen của cha mẹ. Có một học giả Mĩ từng nói thế này: Khen ngợi là một dạng của đồng cảm, khen ngợi cũng là sự động viên khích lệ. Tương phản với sự khen ngợi là các hành động như trách mắng hay phản đối trẻ. Cách dạy dỗ khoa học là dùng phương thức ca tụng để thể hiện sự đồng cảm với hành vi của trẻ, từ đó chỉ bảo trẻ, còn những lời trách móc thì chỉ làm tổn thương tự tôn cá nhân và quan niệm đầy giá trị của trẻ mà thôi.

Nhiều cha mẹ cho rằng khen ngợi sẽ khiến trẻ trở nên kiêu ngạo. Đây thật sự là một cách nghĩ sai lầm. Khen ngợi vô nguyên tắc và quá phô trương tất nhiên sẽ không đem lại hiệu quả tốt, nhưng nếu cha mẹ thật sự hứng thú với điều tốt của trẻ thì tán dương lại đạt được những hiệu quả bất ngờ, trẻ sẽ thấy giá trị bản thân được tăng lên, chúng sẽ trở nên tốt hơn và chăm chỉ hơn rất nhiều. Điều cha mẹ cần nhớ là trước những biểu hiện tiến bộ của trẻ - dù chỉ rất nhỏ thì cha mẹ cũng phải khẳng định đó là việc làm đúng, đồng thời không ngừng tán thưởng, khích lệ để trẻ tiếp tục nỗ lực, đó cũng chính là bí quyết lớn nhất để cha mẹ nuôi dưỡng con cái thành công.

Anh Phương năm nay học lớp ba, thành tích học tập luôn luôn xuất sắc. Nhưng trong kì thi cuối kì, Anh Phương lại làm bài không tốt, điều này khiến cho sự tự tin của Anh Phương bị ảnh hưởng nghiêm trọng. Trong bảng thành tích của cô bé, năm môn thì có ba môn đạt loại xuất sắc, một môn tốt, còn một môn trung bình.

Bà nội thấy Anh Phương về nhà liền ân cần hỏi cô bé làm bài như thế nào. Anh Phương ủ rũ kể cho bà nghe thành tích của mình rồi im lặng ngồi chờ phản ứng của bà, nhưng rồi cô bé không chờ được mà mở toang cửa rồi chạy ào ra sân.

Bà nội không vội vã đuổi theo mà đợi một chút rồi mới tiến gần đến cô bé.

Thấy Anh Phương đang đứng một mình khóc thút thít. Bà nhẹ nhàng bước đến ôm vai cô bé và an ủi rằng: "Cháu sao thế? Anh Phương, có phải cháu buồn vì điểm thi không tốt không? Cháu là một cô bé kiên cường, năm ngoái đi bệnh viện cũng không hề khóc, sao chỉ vì kì thi này mà khóc vậy? Lần thi này không được lí tưởng cho lắm bởi năm ngoái cháu phải nghỉ học nửa tháng để chữa bệnh. Chẳng phải ở những kì thi trước, cháu đều rất xuất sắc, luôn đứng ở vị trí số một hay sao?" Anh Phương cảm động nhìn bà,...

Bà nói tiếp: "Như vậy, hãy để những gì đã qua mãi mãi thuộc về quá khứ. Kì thi lần này cho thấy cháu có nhiều kiến thức bị hổng, bà tin nhất định cháu sẽ tìm ra những điểm còn thiếu sót và khắc phục nó." Anh Phương gật đầu tán thành một cách đầy tự tin.

Trên con đường trưởng thành, trẻ sẽ gặp không ít trở ngại, từ đó trẻ có thể sẽ nghi ngờ khả năng và giá trị của mình, thậm chí còn dễ dàng từ bỏ nỗ lực của bản thân. Nếu như cha mẹ không hỏi rõ trắng đen đã tùy tiện đánh mắng trẻ, như vậy rất dễ làm tổn thương tới lòng tự tôn và sự tự tin của trẻ. Nếu lúc này trẻ nhận được sự khuyến khích kịp thời của cha mẹ, thầy cô và bạn bè thì có thể sẽ kích thích được sức mạnh ở trẻ, tăng cường sự tự tin của trẻ để vượt qua mọi khó khăn.

Khuyến khích đồng nghĩa việc cha mẹ xây dựng được lòng tin cho trẻ, khiến trẻ có ý thức đúng đắn với cha mẹ, không hoài nghi về bản thân, về năng lực và giá trị của mình. Những đứa trẻ tự tin sẽ ít bận tâm đến việc người khác bình luận như thế nào về sự tốt xấu của nó. Bởi vậy, cha mẹ cần khen ngợi và khích lệ trẻ, cần để trẻ tin rằng thành công là kết quả nỗ lực của bản thân.

Lời khuyên của chuyên gia

Nội dung của biểu dương.

Dưới đây là nội dung của biểu dương: Biểu dương sự việc đáng được biểu dương, tại sao được biểu dương, bày tỏ cảm nhận của cha mẹ, biểu đạt niềm hi vọng của cha mẹ đối với trẻ, sự gần gũi về cơ thể.

(1) Việc được biểu dương

Cha mẹ nên nói rõ để trẻ biết rằng chúng đã làm đúng việc gì, việc làm tốt sẽ được biểu dương và tán thưởng. Như vậy trẻ sẽ biết được tại sao mình được biểu dương, sau này có thể tiếp tục làm những việc đó.

(2) Tại sao được biểu dương

Cha mẹ cần cho trẻ biết lí do được biểu dương, nêu lên những ưu điểm xuất sắc của việc được biểu dương, khi trẻ biết được những ưu điểm này, chúng sẽ cảm thấy tự hào về bản thân.

(3) Bày tỏ cảm nhận của cha mẹ

Trẻ luôn muốn làm những việc khiến cha mẹ vui, vì vậy khi khen ngợi trẻ, cha mẹ nhất định phải thể hiện sự vui mừng, khuyến khích trẻ tiếp tục làm việc đó. Điều cha mẹ lưu ý là nên truyền cảm nhận niềm vui ấy đến cho trẻ, không nên cảm nhận niềm vui một mình, ví dụ có thể nói: “Mẹ vui vì con…”, không nên nói: “Mẹ thực sự rất vui.”

(4) Biểu đạt niềm hi vọng đối với trẻ

Khi biểu dương trẻ, cha mẹ cần nói rõ rằng: chỉ cần trẻ tiếp tục cố gắng là lần sau trẻ sẽ làm được tốt hơn. Một điều cha mẹ cần nhớ là không nên đưa ra yêu cầu cụ thể với trẻ mà chỉ cần cho trẻ biết mình đang hi vọng về chúng. Nếu như cha mẹ nói yêu cầu cụ thể, có thể trẻ sẽ cho rằng cha mẹ không hài lòng với thành tích của mình từ đó xuất hiện cảm giác áp lực do lo lắng không đạt được yêu cầu của cha mẹ, như vậy làm cho tác dụng của việc biểu dương bị giảm đi. Cha mẹ chỉ cần nói chung chung “Mẹ tin rằng sau này con sẽ làm tốt hơn” là được.

(5) Gần gũi thân thể

Tiếp xúc về mặt thân thể sẽ biểu đạt cảm xúc nội tâm tốt hơn lời nói, có thể khiến trẻ trực tiếp nhận được sức mạnh cha mẹ truyền cho. Trong khi biểu

dương con cái, cha mẹ nếu có thể ôm, vỗ nhẹ vai hoặc xoa đầu trẻ thì hiệu quả sẽ càng tăng lên gấp bội.

“Trong sự nghiệp giáo dục của chúng ta, điều vô lí và đáng ghét nhất là không tin tưởng vào người khác. Nơi đâu không có sự tin tưởng thì nơi đó không có niềm tin vào sự lương thiện của con người, nơi đó dù áp dụng phương pháp giáo dục nào đi nữa thì cũng không mang lại hiệu quả.”

Sukhomlinski (Liên xô cũ)

Sự tin tưởng lẫn nhau giữa cha mẹ và con cái là nhân tố quan trọng để tạo nên thành công trong giáo dục gia đình. Một số chuyên gia tâm lí trong quá trình điều tra của mình đã phát hiện rằng, con cái có sự tin tưởng đặc biệt vào cha mẹ, chúng thường coi cha mẹ là những người thầy đầu tiên trong học tập, là tấm gương về hành vi đạo đức, là “tham mưu” trong cuộc sống, là người bạn chia sẻ tâm tình. Chúng đặc biệt hi vọng có thể có được sự tin tưởng của cha mẹ, trao đổi với cha mẹ bình đẳng như những người bạn. Chúng cho rằng chỉ có sự tin tưởng của cha mẹ mới là chân thành và tin cậy. Sự tin tưởng của cha mẹ chính là động lực giúp trẻ vượt qua khó khăn.

Cha mẹ nên là những người gần gũi trẻ nhất, cũng nên là người đáng tin cậy nhất với trẻ. Nhưng trên thực tế, ngày càng nhiều trẻ tỏ ra không tin tưởng vào cha mẹ mình.

Một nhóm các nhà nghiên cứu đã tiến hành cuộc điều tra và kết quả cho thấy hơn một nửa số học sinh tham gia không muốn tâm sự với cha mẹ mình. Khi gặp rắc rối, những học sinh này không thổ lộ với cha mẹ mà tìm đến bạn bè hoặc giữ kín tâm sự trong lòng và buồn bã một mình; một số em thì chọn cách lên mạng, chúng cảm thấy lên mạng đáng tin hơn vì ở đó rất an toàn, không ai phê bình mà lại có được sự tôn trọng.

Nguyên nhân khiến cha mẹ không nhận được lòng tin của trẻ?

Nguyên nhân quan trọng nhất chính là cha mẹ đã thiếu lòng tin vào trẻ. Một vài cha mẹ thường xuyên nghi ngờ con cái, họ chỉ nghĩ những điều không tốt về con mình, khi xảy bất cứ rắc rối nào thì điều đầu tiên họ nghĩ là con mình đã làm

sai. Khi con làm được một việc xuất sắc hơn người khác thì càng nghi ngờ hơn, cho rằng con cái vì muốn có được sự khen ngợi của cha mẹ mà khoác lác.

Thái độ không tin tưởng hoặc tuyệt đối không tin tưởng vào con cái của cha mẹ làm tổn hại tới lòng tự tôn và sự tự tin của con cái, lòng tin của con cái vào cha mẹ vì vậy mà giảm đi, dễ tạo thành thái độ phản kháng và không cân bằng trong tâm lí, thậm chí còn tạo điều kiện thuận lợi để con cái tiếp tục nói dối sau này. Nhiều cha mẹ chỉ trách móc con cái nói dối mà không biết rằng nguyên nhân là do cha mẹ đã không tin tưởng con cái.

Tin tưởng là một phương thức giáo dục dùng để cổ vũ trẻ. Sự tin tưởng của cha mẹ khiến cho trẻ cảm thấy chúng có vị trí bình đẳng với cha mẹ, từ đó càng tôn trọng, yêu thương cha mẹ, đồng thời cũng sẽ gần gũi và nghe lời cha mẹ hơn. Điều đó vừa làm tăng thêm sự hiểu biết của cha mẹ về con cái, vừa khiến cho quá trình giáo dục con cái của cha mẹ đạt hiệu quả.

Các nhà tâm lí học cho rằng, theo đuổi lòng tin là một tâm thái tích cực, là tâm lí phổ biến của mỗi con người, là sự tiến thủ mà mỗi người đều cần phấn đấu. Lòng tin của cha mẹ có vai trò tích cực trong việc hình thành phẩm chất tốt đẹp của trẻ.

Xét về phương diện tin tưởng thì ngoài việc đặt lòng tin ở lời nói của trẻ, cha mẹ còn phải tin tưởng vào năng lực của trẻ, nhằm giúp trẻ tự tin làm những việc mà mình muốn. Ngày nay, chúng ta thường thấy nhiều trẻ nhỏ không động tay tới bất cứ việc gì trong nhà, công việc trong gia đình hầu như đã được cha mẹ làm giúp, trong khi trẻ luôn có cảm hứng bắt chước người khác làm việc ngay từ khi còn nhỏ, nhưng vì cha mẹ “không tin tưởng” nên vô tình tước đi cơ hội làm việc ở trẻ, khiến trẻ sinh tính ỷ lại vào người khác, điều nguy hại là khiến trẻ

thiếu tự tin khi làm bất cứ việc gì sau này.

Một người mẹ nọ, có con gái đã chín tuổi, từ trước tới giờ chị vẫn không để con tự mình làm việc gì, thậm chí đi đến cửa hàng chỉ cách nhà vài bước chân mua đồ cũng không dám để con tự đi. Lí do khiến người mẹ đó lo lắng rất nhiều: sợ con qua ngã ba bị xe đâm, gặp sự cố bất ngờ không biết làm thế nào… Rất nhiều lần con muốn thoát ra khỏi vòng tay mẹ, muốn tự mình làm, nhưng đều bị mẹ kéo lại, khiến con phải bật khóc.

Rồi một lần con nói rằng muốn tự mình đi đến hiệu sách gần đó. Mẹ không đồng ý nhưng con kiên quyết nói: “Mẹ cứ tin tưởng con, chắc chắn sẽ không có chuyện gì xảy ra cả”. Trước lời lẽ khẩn khoản của con, cuối cũng mẹ cũng đồng ý. Sau hai tiếng, con vui vẻ từ hiệu sách trở về, vẻ tự hào hiện rõ trên nét mặt.

Sau lần đó, người mẹ đã thay đổi hẳn cách giáo dục của mình, không còn bao bọc con quá kĩ như trước. Con gái nhờ vậy mà có thể chủ động giải quyết được vấn đề của mình, mẹ cũng để con tự làm việc nhiều hơn, đôi khi còn để con làm những việc quan trọng mà con vẫn hoàn thành tốt. Con cũng cảm thấy được mẹ tin tưởng, nên trở nên tự tin hơn, còn tâm sự với mẹ về rất nhiều điều, coi mẹ như người bạn thân vậy.

Cha mẹ nào cũng yêu thương con cái, đều muốn con mình được an toàn nên ra sức bao bọc chúng. Nhưng trẻ lại có suy nghĩ riêng, chúng cần được trưởng thành dần dần để trở thành một cá thể độc lập của xã hội. Bởi vậy trong cuộc sống thực tại, cha mẹ nên tin tưởng con nhiều hơn, tin con làm tốt được những việc mà chúng có thể làm.

Đôi lúc cha mẹ cũng nghi ngờ rằng: Cho con sự tin tưởng tuyệt đối, lỡ con làm không tốt thì sao? Thực tế thì trẻ làm tốt hay không tốt cũng đều là cơ hội để được học tập và rèn luyện. Trong trường hợp trẻ làm không tốt, phạm sai lầm thì đó lại là dịp để cha mẹ giáo dục trẻ. Nếu chỉ vì sợ trẻ làm không tốt mà không giao việc cho trẻ thì sẽ tước đi cơ hội hoàn thành nhiệm vụ của chúng.

Một chuyên gia giáo dục gia đình từng chỉ rõ, phép màu trong dạy dỗ trẻ nằm ở việc tin tưởng “hành động” của trẻ. Trẻ luôn có nhu cầu mãnh liệt là được những người xung quanh tin tưởng và ủng hộ. Cha mẹ chỉ cần cho trẻ lòng tin và sức mạnh, thì dù chỉ là một lời khen bâng quơ hay một lời động viên nho nhỏ cũng đều có thể khiến trẻ cảm động trong thời gian dài, thậm chí còn có thể xoay chuyển được cả tình hình xấu.

David Brenner sinh ra trong một gia đình giàu có. Khi tốt nghiệp trung học, những người bạn của anh đều được cha mẹ tặng những món quà có giá trị, người được tặng bộ quần áo hàng hiệu, thậm chí có người được tặng cả chiếc xe hơi mới.

Khi David hỏi cha rằng mình sẽ nhận được quà gì, thì cha liền móc từ trong túi ra một đồng tiền xu, nhẹ nhàng đặt vào tay anh, nghiêm túc nói: “Cầm nó và mua một tờ báo, đọc hết một lượt, sau đó tìm một công việc ở mục quảng cáo.”

“Bố, những thứ này là…” David hoàn toàn thất vọng, cậu cảm thấy lo lắng về năng lực của mình.

“Con trai, bố tin tưởng vào khả năng của con, tin rằng con có thể dựa vào chính đôi tay của mình để đạt được những gì con muốn.” Người cha tiếp tục động viên.

Sự tin tưởng và cổ vũ của cha khiến David vững tin hơn, anh nỗ lực hết sức mình và cuối cùng đã trở thành diễn viên hài nổi tiếng tại Mĩ.

“Lúc đầu tôi cứ nghĩ cha nói đùa với tôi. Nhưng vài năm sau, vào phục vụ trong quân đội, khi ngồi ở hầm lính dù, nghĩ lại những điều cha nói, tôi mới hiểu được cha đã tặng cho tôi một món quà vô giá. Những món quà mà các bạn tôi nhận được chỉ là xe hơi mới, quần áo mới mà thôi, còn cha lại cho tôi cả một thế giới. Đó là món quà tốt nhất mà tôi nhận được.” David chân thành chia sẻ.

Tiềm năng của mỗi đứa trẻ là vô cùng to lớn. Bởi vậy, cha mẹ phải biết tin tưởng và khích lệ mỗi khi trẻ gặp khó khăn, biểu dương mỗi khi trẻ có tiến bộ, có như vậy thì trẻ mới tự tin bước vào cuộc sống.

Lời khuyên của chuyên gia:

Làm thế nào để cha mẹ có thể tin tưởng trẻ

Tin tưởng trẻ không chỉ dừng lại ở lời nói suông mà còn phải được thể hiện ở hành động. Cha mẹ cần chú ý đến những điều sau:

(1) Bồi dưỡng sự tự tin cho trẻ

Cha mẹ cần dạy trẻ phải có niềm tin vào thành công, nhìn nhận được sự tiến bộ của mình; cần dạy trẻ phải tôn trọng người khác nhưng không quá tôn sùng họ, cần dùng thái độ khách quan để nhìn nhận thành công và thất bại của người khác.

(2) Nhìn nhận đúng thiếu sót của trẻ

Con người không ai là hoàn hảo, không ai dám đảm bảo suốt đời mình không phạm sai lầm nào. Bởi thế, trẻ mắc khuyết điểm là điều hoàn toàn bình thường, cha mẹ cần tha thứ cho những lỗi lầm đó, đồng thời tin tưởng trẻ có khả năng sửa chữa được những sai lầm ấy; không nên dùng lời lẽ tiêu cực để trách móc trẻ, cần từng bước hướng dẫn trẻ, tìm ra lí do, cùng trẻ phân tích nguyên nhân sai sót và nguy hại mà nó gây ra, sau đó giúp trẻ sửa chữa.

(3) Cho trẻ cơ hội phát triển tài năng của mình

Trong cuộc sống hằng ngày, cha mẹ cần tránh tỏ thái độ quá nhiệt tình hoặc miệt thị trẻ.

Phàm là những việc trẻ làm được, chỉ cần có lợi thì cha mẹ nên ủng hộ trẻ hoàn toàn. Khi trẻ gặp phải những khó khăn, cha mẹ cần an ủi và động viên nhiều hơn, giúp trẻ tìm được nguyên nhân, từ đó tìm ra hướng giải quyết.

(4) Nghiêm khắc song vẫn cần đối xử với trẻ công bằng

Cha mẹ cần coi trẻ như người bạn; cùng trẻ học tập, vui chơi, tôn trọng những gì là của trẻ; giúp đỡ trẻ tận tình chu đáo, khiến trẻ có được tâm lí an toàn và khỏe mạnh.

“Người có thể chiến thắng chính mình là người mạnh mẽ nhất.”

Seneca (La mã cổ)

Giống như người trưởng thành, trẻ cũng có những thay đổi tâm trạng như phẫn nộ, đau đớn, thất vọng, sợ hãi… Để trẻ có được tâm lí ổn định thì cha mẹ cần cho trẻ bộc bạch được những tâm sự của mình đúng lúc. Bộc bạch chính là trút bỏ sự khó chịu, tủi thân, buồn phiền, oán hận… nhằm giúp trẻ có được sự cân bằng trong tâm lí. Khả năng chịu đựng của trẻ còn kém, nên muốn giúp trẻ điều chỉnh tốt tâm trạng thì cần để trẻ bộc lộ hết tâm sự của mình, điều đó có lợi cho trẻ.

Trẻ có tâm trạng không tốt là điều không đáng lo ngại, quan trọng là cha mẹ phải tôn trọng và cho phép trẻ nói ra điều đó, tuyệt đối không được giấu chặt trong lòng. Có những cha mẹ tính cách nóng vội, khi thấy con có tâm trạng không tốt thì không nhẫn nại được mà đùng đùng nổi giận, dùng cách thô lỗ nóng nảy là cưỡng chế, bắt ép trẻ chuyển sang một trạng thái khác, hạn chế sự bộc bạch của trẻ, cách này có thể mang lại hiệu quả rõ rệt. Nhưng về lâu dài, khi không được bộc bạch tâm sự, những bức xúc trong lòng bị dồn nén lại, trẻ có thể dễ mắc chứng trầm cảm.

Còn có cha mẹ, vì quá yêu thương trẻ nên khi thấy trẻ có tâm trạng phiền muộn, liền lập tức đáp ứng mọi nhu cầu của trẻ một cách vô điều kiện, chẳng hạn như dỗ trẻ: “Cục cưng của mẹ, nín đi nín đi, mẹ sẽ…” Cách này có thể khiến trẻ hiểu nhầm, cho rằng tâm trạng không tốt là do người lớn gây ra. Như vậy dễ khiến trẻ rơi vào trạng thái vô kỉ luật, không nghe lời.

Trong suốt cuộc đời, con người sẽ có rất nhiều mong ước, nhưng chỉ rất ít trong số đó trở thành hiện thực. Với những mong ước chưa thực hiện được, nếu như bị ép buộc, khống chế, rất có thể sẽ tạo ra những áp lực. Vì vậy khi chúng ta có tâm trạng không tốt, thì cách đúng đắn nhất là tìm cách để giải toả tâm trạng đó. Như vậy mới giúp con người cân bằng được cảm xúc.

Làm cha mẹ cần phải có một tâm hồn nhạy cảm để hiểu được cảm xúc của trẻ. Khi thấy trẻ có tâm trạng sa sút hoặc không bình thường, cần kịp thời chỉ cho trẻ cách giải tỏa tốt nhất; có thể tìm cho trẻ người biết lắng nghe, dạy trẻ viết nhật kí, ca hát, tham gia hoạt động thể thao…, ngoài ra cha mẹ còn có thể chủ động gần gũi trẻ như đưa trẻ đi dã ngoại, tập những bài tập thể dục khó cùng trẻ, khiến cho tâm trạng của trẻ được giải tỏa; cũng có thể cho trẻ xa nhà vài ngày để trẻ được sống trong bầu không khí mới, hoặc cho phép trẻ mời bạn bè đến nhà tụ tập, thỏa sức vui chơi…

Những cách làm đó không chỉ giúp tâm trạng của trẻ được giải tỏa và phục hồi nhanh chóng mà còn có thể rút ngắn lại khoảng cách giữa cha mẹ và trẻ.

Cha mẹ cần chú ý đến điểm này: Việc giải tỏa tâm lí ở trẻ cũng cần phải thích hợp. Khi trút giận không được dùng lời lẽ làm tổn thương tới người khác, không làm ảnh hưởng tới người khác, không làm tổn hại tới lợi ích của người khác, càng không được mắng mỏ người khác… hoặc làm nguy hại cho xã hội. Cũng phải giúp trẻ tăng cường tinh thần tự bảo vệ, không thể chỉ vì sự tức giận mà làm tổn hại đến bản thân. Cha mẹ còn phải từng bước nuôi dưỡng khả năng tự điều tiết của trẻ. Đôi khi trẻ gặp một việc quá bức xúc, cha mẹ cần phải kiên nhẫn hướng dẫn trẻ, tránh can thiệp quá thô bạo hoặc lạm dụng chỉ trích.

Anh Phương sau khi từ lớp mẫu giáo trở về liền nói với mẹ: “Mẹ ơi! Mai con không muốn đến lớp nữa!” “ Vì sao?” Mẹ hỏi. Anh Phương nói to: “Là không muốn đi chứ gì nữa!” Sau đó chạy đi.

Trước khi đi ngủ, mẹ gọi Anh Phương vào phòng, đóng cửa lại, ôm Anh Phương và nói nhỏ: “Đây là chúng ta nói thầm. Bây giờ, con có thể nói nhỏ với mẹ tại sao con lại không muốn đi học? Mẹ có thể giữ bí mật cho con, có khi còn giúp được con ấy chứ.”

Anh Phương chậm rãi kể nỗi tủi thân của mình, hóa ra là ở trường mầm non, cô giáo đã trách nhầm em ngắt hoa trong vườn trường. Thực ra bông hoa cầm trên tay là do em nhặt từ dưới đất lên chứ không phải do em tự ngắt.

Mẹ của Anh Phương là người thông minh, chị khéo léo tìm ra nguyên nhân khiến con không đi học, chị không phê bình con mà nhẫn nại lắng nghe con nói. Sau khi nói chuyện với mẹ, nỗi tủi thân, bất mãn, sự lạc lõng trong lòng Anh Phương đã không còn nữa; ngày hôm sau cô bé vui vẻ đến trường.

Mẹ của Anh Phương đã tìm được nơi “trút tâm sự” rất tốt cho con gái: đó là trước khi đi ngủ, trên đầu giường trong phòng ngủ. Nơi đó yên tĩnh, thoải mái, ấm áp, khiến trẻ cảm nhận được sự an toàn. Môi trường như vậy có lợi cho việc trẻ nói ra tâm sự của mình.

Mỗi bước trưởng thành của trẻ đều cần tới sự hướng dẫn tận tình của cha mẹ, phương thức bộc bạch cảm xúc cũng không ngoài lề. Cha mẹ thấy trẻ có tâm trạng không tốt, không nên chỉ đơn thuần nghĩ tại sao trẻ lại như thế mà phải nghĩ làm sao có thể thay đổi trẻ, làm sao dạy trẻ bộc bạch đúng tâm trạng của mình.

Lời khuyên của chuyên gia:

Làm thế nào giúp trẻ giải tỏa áp lực

(1) Lắng nghe trẻ

Cha mẹ nên tạo cơ hội để trẻ biểu đạt cảm xúc của mình, cùng trẻ chia sẻ những kinh nghiệm của mình. Đối với những trẻ còn nhỏ tuổi, do biểu đạt ngôn ngữ còn hạn chế, cha mẹ có thể dùng trò chơi để giúp trẻ giải quyết áp lực.

(2) Khiến trẻ học được cách chấp nhận chính mình

Cha mẹ nên giúp trẻ học được cách chấp nhận bản thân, đánh giá đúng bản

thân, phát hiện ưu điểm của bản thân, chấp nhận những gì chưa tốt của bản thân, học thái độ tích cực để đối diện với những vấn đề khó khăn trong cuộc sống.

(3) Cho trẻ vui chơi

Đây là cách giải tỏa áp lực tốt nhất của trẻ. Cha mẹ cần đảm bảo trẻ có đủ thời gian nghỉ ngơi, rèn luyện và vui chơi.

“Một đứa trẻ xếp hạng cao và có thành tích học tập tốt ở trường chưa hẳn là điều quan trọng, điều quan trọng là trẻ có thực sự cảm thấy vui vẻ và hứng thú với những gì mình học được hay không?”

Trâu Thao Phấn (Trung Quốc)

Cha mẹ luôn hi vọng trẻ làm được những điều tốt nhất, nhưng lại không yên tâm về năng lực của trẻ, luôn làm thay trẻ, trẻ học gì, chơi gì, thi vào trường trung học nào, thậm chí ăn gì, mặc gì… đều do cha mẹ lo liệu, nhiều cha mẹ còn can thiệp cả vào chuyện hôn nhân, sự nghiệp của trẻ sau khi trưởng thành. Cha mẹ thường lấy nguyện vọng của mình áp vào trẻ mà quên đi mong muốn thực sự của chúng, điều này khiến trẻ mất đi cơ hội và quyền được lựa chọn của bản thân.

Sự “chủ động” này của cha mẹ rất bất lợi với trẻ. Nếu như sự lựa chọn của cha mẹ là đúng thì trẻ sẽ chỉ ngồi yên và hưởng thụ thành quả, không thể có được sự trải nghiệm bổ ích, cũng không hưởng thụ được giá trị niềm vui mà bản thân thực hiện được. Còn nếu như cha mẹ chọn sai thì chẳng khác nào đã đánh mất một tài năng, khiến trẻ mất đi cơ hội, cũng là hủy hoại tiền đồ của trẻ.

Một khi cha mẹ tước mất quyền lựa chọn của trẻ, giết chết sự nhiệt huyết trong con người trẻ thì cũng khiến trẻ trở thành người thụ động. Những đứa trẻ như vậy khi làm bất cứ việc gì cũng đều tỏ ra nhút nhát, chỉ có thể làm theo ý kiến của người khác, còn phải nghe theo người khác. Điều đó ảnh hưởng không tốt đến cuộc sống của trẻ sau này.

Chủ tịch Hội đồng Thống đốc cục dự trữ liên bang Hoa Kì - Alan Greenspan là nhà tài chính nổi tiếng thế giới, ông có ảnh hưởng rất lớn đến nền kinh tế Mĩ, nhưng khi nhỏ ông lại theo học âm nhạc.

Mẹ của Greenspan là một nghệ sĩ violon, từ nhỏ Greenspan đã theo mẹ học âm nhạc, lớn lên ông thi vào học viện âm nhạc. Sau khi tốt nghiệp, ông đã theo dàn nhạc đi biểu diễn ở khắp nơi. Nhưng càng ngày ông càng phát hiện ra mình không có năng khiếu âm nhạc, mà chỉ có đam mê với tiền tệ. Vậy là ông rời xa âm nhạc, đến một trường đại học lớn ở New York học tài chính, sau khi tốt nghiệp, ông đã đến phố Wall để khởi nghiệp.

Tự do lựa chọn của Greenspan đã khiến ông tìm được cho mình con đường phát triển phù hợp. Có thể vì thế mà ông mới trở thành chủ tịch Cục dự trữ liên bang Mĩ, có những đóng góp to lớn trong lĩnh vực tiền tệ.

Trong quá trình trưởng thành của mỗi người, tự do lựa chọn là một năng lực quan trọng, năng lực đó đòi hỏi phải được nuôi dưỡng ở mỗi người ngay từ khi còn nhỏ. Đáng tiếc là rất nhiều cha mẹ đã sai lầm cho rằng, chỉ khi trẻ lớn lên mới được tự do lựa chọn, còn khi trẻ nhỏ thì cha mẹ hoặc vô tình hoặc cố ý quyết định thay cho trẻ, tước bỏ quyền lựa chọn của trẻ, dần dần trẻ cũng vứt bỏ quyền lựa chọn của mình, cho rằng lựa chọn của mình không tốt bằng người khác, từ đó thụ động, ỷ lại vào người khác.

Nhật Anh là một cậu bé rất thông minh, luôn đưa ra được nhiều ý tưởng sáng tạo. Ở trường, Nhật Anh được thầy giáo nhận xét là một học sinh thiên tài và dự đoán cậu sẽ có một tiền đồ sán lạn.

Thực ra, Nhật Anh cũng giống như nhiều đứa trẻ khác, không có khả năng nào quá đặc biệt, chỉ là cha mẹ luôn để cho Nhật Anh quyết định mọi việc và

cho phép em nói ra lí do của mình, đồng thời còn hướng dẫn em cách phân tích và lí giải vấn đề, từ đó lựa chọn cho mình một quyết định đúng đắn nhất.

Cứ như vậy, Nhật Anh dù gặp phải vấn đề gì cũng tự mình chủ động tìm hiểu, tự mình quyết định, vì vậy mà em tự tin hơn hẳn các bạn khác.

Một nhà tâm lí học tiến hành một cuộc điều tra tại một trường trung học về tính tự chủ của học sinh, trong số 150 em được tiến hành điều tra, khi được hỏi trong quá trình học tập gặp phải vấn đề khó khăn, nhất thời không giải quyết được thì sẽ làm như thế nào, thì tất cả đều trả lời: Sẽ nhờ cha mẹ đến giải quyết hộ; không một em nào trả lời là tự mình suy nghĩ, khi không giải quyết được thì mới tìm cha mẹ nhờ giúp đỡ; khi được hỏi sau này sẽ làm nghề gì, có đến 70% các em nói phải đợi hỏi cha mẹ rồi mới trả lời.

Nhà tâm lí học sau khi tổng kết lại kết quả điều tra đã nói: Mất đi tính tự chủ, làm tê liệt sự lựa chọn của bản thân, cũng là điểm yếu không thể xem nhẹ của thanh niên hiện nay.

Trẻ không thể lựa chọn và tự quyết định, trách nhiệm chủ yếu thuộc về cha mẹ. Nghiên cứu cho thấy, những đứa trẻ được cha mẹ quyết định cho mọi việc, sau khi lớn lên sẽ thiếu sự phán đoán, thiếu tinh thần trách nhiệm, thậm chí còn không có trách nhiệm với bản thân.

Nguyễn Lân (1906 – 2003) một nhà giáo xuất sắc của nền giáo dục Việt Nam. Ông đã cống hiến trọn đời mình cho nền giáo dục và là người có công trong việc xây dựng bộ môn và khoa tâm lí học, giáo dục học của hệ thống các trường sư phạm. Điều đáng nói nhất là tám người con của ông đều là những nhà khoa học thành danh trên các lĩnh vực khác nhau như âm nhạc, vi sinh vật học, lịch sử, bác sĩ, ... Họ đã có những đóng góp to lớn vào sự nghiệp khoa học của nước nhà. Ngay từ khi các con còn nhỏ, ông đã tôn trọng sở thích và lựa chọn của con, dù các con lựa chọn lĩnh vực nào đi chăng nữa thì ông cũng có sự ủng hộ và để con tự do chọn lựa theo sở thích của mình.

Người phương Tây có câu: "Thiên tài thì ở đâu cũng là thiên tài bởi họ luôn lựa chọn cho mình con đường phát triển thích hợp nhất." Cha mẹ có trách nhiệm định hướng cho trẻ nhưng nhất định không được ép trẻ theo ý mình, không được thay trẻ lựa chọn, càng không nên vì thực hiện lí tưởng của cha mẹ mà làm những việc trẻ không muốn hoặc ép buộc trẻ phải hi sinh bản thân.

Cha mẹ tốt chính là người thầy tốt, cũng là người bạn tốt của trẻ. Bởi vậy, cha mẹ nhất định không được đánh giá thấp cách nghĩ và khả năng phán đoán của trẻ. Trẻ dần dần lớn lên, cha mẹ nên tách biệt mình ra khỏi cuộc sống của chúng, để chúng phát huy tối đa trí tuệ của mình và tự chủ được trong mọi việc. Cha mẹ tôn trọng lựa chọn của trẻ chính là một trong những cách yêu thương đúng đắn.

Lời khuyên của chuyên gia:

Làm thế nào để giúp trẻ có sự lựa chọn tốt

(1) Để trẻ được lựa chọn trong phạm vi khả năng của mình

Khi trẻ bắt đầu có khả năng lí giải, hãy để trẻ thông qua việc tự lựa chọn để bồi dưỡng khả năng của mình. Ví dụ như đối với trẻ hai tuổi, mỗi sáng khi trẻ thức dậy, cho trẻ chọn trang phục mà chúng yêu thích trong số những áo phông, váy… Như vậy khi lớn lên, trẻ sẽ tự tin với sự lựa chọn của mình.

Một điều cần lưu ý là cha mẹ phải cho trẻ lựa chọn trong phạm vi kiểm soát của mình. Nếu như cha mẹ hỏi: "Con muốn mặc áo khoác màu gì?" Trẻ nói muốn mặc chiếc áo khoác mà trong tủ không có, lúc này cha mẹ nên thu hẹp phạm vi lựa chọn của trẻ và hỏi: "Con muốn mặc áo khoác màu xanh này hay màu đỏ kia?"

Đương nhiên, cha mẹ cũng không thể để trẻ tự chọn những việc nguy hiểm, không an toàn, bởi trẻ vẫn chưa thể hiểu hết những việc có hại. Ví dụ đối với trẻ hai tuổi, cha mẹ nên hỏi “Qua đường con muốn nắm tay mẹ hay nắm tay bố?” Không nên hỏi: “Con muốn qua đường một mình hay để bố mẹ dắt qua?” bởi nhất định trẻ sẽ chọn cách qua đường một mình.

(2) Giúp đỡ trẻ kịp thời

Tự do lựa chọn không có nghĩa là thích gì chọn nấy, lựa chọn một cách mù quáng. Trước khi khi trẻ đưa ra quyết định quan trọng, cha mẹ có thể giúp trẻ thu thập dữ liệu, phân tích cho trẻ những mặt lợi mặt hại của những thứ mình lựa chọn, để trẻ tìm hiểu trước mọi vấn đề rồi mới đưa ra quyết định.

Cha mẹ cần lưu ý một điều, những phân tích và kiến nghị của cha mẹ không thể thay thế sự lựa chọn của trẻ, nếu trẻ đã xem xét sự việc kĩ lưỡng trước đó rồi mới quyết định thì cha mẹ cần ủng hộ trẻ.

Nhiều khi sự lựa chon mà cha mẹ đưa ra hoàn toàn không thống nhất với trẻ, khi đó cha mẹ không được khăng khăng giữ ý kiến của mình hay phản đối quyết định của trẻ, trẻ sẽ cảm thấy cha mẹ không tôn trọng sự lựa chọn của trẻ, gây ảnh hưởng không tốt đến tính tích cực của trẻ.

(3) Dạy trẻ biết đánh giá chính xác bản thân

Socrates - nhà triết học Hi Lạp cổ có câu nói nổi tiếng: "Hãy nhận thức bản thân mình!" Rất nhiều người khi đứng trước sự lựa chọn không biết phải làm như thế nào, nguyên nhân quan trọng chính là do không hiểu về bản thân. Bởi vậy, ngay từ khi trẻ còn nhỏ, cha mẹ cần phát hiện những đặc tính, đặc điểm, thói quen, sở thích… của trẻ trong cuộc sống hàng ngày, sau đó giúp trẻ nhìn nhận bản thân một cách toàn diện.

(4) Tôn trọng lựa chọn của trẻ

Nhiều cha mẹ do lo lắng trẻ lựa chọn sai nên không dám trao cho trẻ quyền được lựa chọn. Nhưng nếu từ nhỏ đã không được lựa chọn, thì khi lớn lên trẻ sẽ không bao giờ biết lựa chọn.

Trước khi cho trẻ quyền lựa chọn, cha mẹ có thể giúp trẻ phân tích các khả năng, đồng thời nói rõ cho trẻ biết nếu lựa chọn sai thì tự mình phải chịu trách nhiệm. Trong trường hợp đó, dù trẻ có chọn sai thì cũng là một bài học đáng giá.

Có một vị phụ huynh đưa con đăng kí học ở cung thiếu nhi, đầu tiên phụ huynh có ý định cho con học piano, nhưng sau phát hiện thấy con chăm chú nhìn vào lớp học múa, vậy là cho con đăng kí vào lớp múa, nhưng yêu cầu con phải có trách nhiệm với sự lựa chọn của mình, nhất định phải học tốt môn này.

Cha mẹ cho con cái sinh mệnh, nhưng sinh mệnh ấy tuyệt đối không được lặp lại y cha mẹ. Vì trẻ, cha mẹ hãy tạo một môi trường rộng mở để trẻ học được cách lựa chọn.

"Tôi luôn tin rằng: Mục tiêu dạy dỗ của chúng ta là thực dụng và thực tế, thái độ quá đơn thuần nhấn mạnh trí tuệ sẽ tổn hại trực tiếp đến giáo dục đạo

đức.”

Einstein (Mĩ)

Một hôm, Minh Tú dẫn cậu con trai học lớp 2 vào cửa hàng, cậu bé nhìn thấy chiếc đồng hồ đeo tay ngộ nghĩnh liền nằng nặc đòi cha mua, nhưng Minh Tú không đồng ý. Bước đến gian hàng bán điện thoại, con trai liền đòi điện thoại, Minh Tú vẫn không đồng ý. Con trai thấy vậy liền xị mặt xuống, trách bố: “Lẽ nào nhà mình nghèo thế sao?” Hôm sau đi làm, Minh Tú kể lại câu chuyện này cho đồng nghiệp nghe, kết quả là nhiều đồng nghiệp cũng gặp phải tình huống tương tự, thì ra con cái họ cũng thường hỏi những câu hỏi đó.

Từng có một người bà đón cháu từ trường về nhà bằng xe đạp, đứa trẻ ngồi đằng sau nói muốn ăn thịt xiên, uống nước ngọt, ăn đồ ăn nhanh KFC. Bà nói: “Hôm nay bà không mang tiền.” Cháu ngồi đằng sau nghe thấy vậy liền hét to: “Tại sao bà lại không mang tiền?”

Còn có một đứa trẻ đi học xa nhà, viết thư gửi về cho cha mẹ, cha mẹ ở vùng xa xôi hẻo lánh nhận được thư con thì vui mừng khôn xiết, nhưng khi mở thư ra xem, nước mắt không ngừng tuôn rơi. Thì ra, trong lá thư chỉ vẻn vẹn một dòng chữ nghuệch ngoạc: “Gửi nhanh 2 triệu đồng”.

Ngày nay, rất nhiều trẻ không hiểu về công việc mà cha mẹ chúng làm, không biết tiền của cha mẹ từ đâu mà có. Chúng chỉ cần biết xin tiền của bố mẹ để mua thứ này thứ kia, cho rằng cha mẹ phải có nghĩa vụ cho chúng ăn ngon mặc đẹp.

Trẻ không hiểu được nỗi khổ cực của cha mẹ, nguyên nhân chủ yếu là do giáo dục. Nhiều cha mẹ cho rằng chỉ cần trẻ học tốt, sau này kiếm được việc làm tốt là có thể yên tâm, còn việc nhà thì không yêu cầu trẻ động tay động chân vào. Họ không muốn con cái vất vả quá sớm, càng không muốn con cái thua kém bạn bè; họ sợ con cái bị kì thị trước các bạn cùng tuổi, hình thành tâm lí tự ti, ảnh hưởng tới sự phát triển sau này của con.

Thậm chí có cha mẹ còn coi “việc trong nhà” là bí mật, chỉ tranh luận khi có hai người với nhau, giấu nhẹm mọi chuyện trước mặt trẻ, lo lắng rằng trẻ sẽ tiết lộ bí mật cho người ngoài biết. Như vậy, con cái khó có thể hiểu được tình hình của gia đình. Lâu dần, trong mắt trẻ, việc cha mẹ lo chu toàn cuộc sống gia đình hằng ngày là điều đương nhiên, từ đó có tư tưởng ỷ lại. Chúng ta có thể bắt gặp cảnh tượng sau ở rất nhiều gia đình: Sau khi ăn cơm, cha mẹ bận rộn dọn dẹp bát đũa, còn con cái thì vùi đầu vào xem phim hoặc chơi điện tử; trong nhà có thức ăn ngon, cha mẹ đều cho con nếm thử, nhưng con cái lại ít khi mời cha mẹ ăn trước; con cái bị ốm, cha mẹ dù bận rộn thế nào cũng phải chăm sóc hỏi han, còn chẳng may cha mẹ không khỏe, con cái lại rất thờ ơ.

Có câu nói rằng: “Những đứa trẻ nghèo thường sớm biết lo lắng”. Những đứa trẻ lớn lên trong điều kiện gia đình vất vả, sớm phải đương đầu với những khó khăn của cuộc sống, sẽ biết thông cảm với những vất vả của cha mẹ nhiều hơn, vì vậy thông thường cũng hiếu thuận với cha mẹ hơn. Còn những đứa trẻ sống trong gia đình có điều kiện vật chất, lại không nhận được sự giáo dục đầy đủ, thì sẽ không biết trân trọng môi trường tốt đẹp mình có, thường làm những việc khiến cha mẹ buồn lòng.

Yêu con là trách nhiệm và nghĩa vụ của cha mẹ, nhưng trong sự yêu thương đó, cha mẹ nhất định phải cho trẻ hiểu được nỗi vất vả của mình, để trẻ ngộ ra rằng cha mẹ kiếm tiền không phải là dễ. Như vậy mới khiến trẻ hiểu được đạo lí “uống nước nhớ nguồn”, càng trân trọng hơn cuộc sống của bản thân, cũng làm cho trẻ cảm kích và tôn trọng cha mẹ từ trong đáy lòng.

�❶ Nên nói cho trẻ biết sự vất vả của cha mẹ

Cha mẹ không chỉ cần chia sẻ với trẻ niềm vui thành công mà còn phải chia

sẻ những khó khăn vất vả của mình. Ví dụ có thể nói cho trẻ biết thành tích mình đạt được trong công việc hay những áp lực mà mình phải chịu hàng ngày, sự vất vả của 9 tháng 10 ngày mang nặng đẻ đau, sự lo lắng và chăm bẵm khi trẻ ốm, từ đó khiến trẻ hiểu được tình yêu thương của cha mẹ và nảy sinh lòng biết ơn.

Cha mẹ cần lưu ý chọn thời điểm thích hợp để thổ lộ cùng trẻ. Thứ nhất là giúp trẻ hiểu được tâm lí của cha mẹ; thứ hai là thông qua việc hiểu những khó khăn vất vả của cha mẹ giúp trẻ có được tình yêu thương với cha mẹ, như vậy trẻ sẽ có một nhân cách hoàn thiện.

�❷ Để trẻ trải nghiệm sự vất vả của cha mẹ

Một đứa trẻ không hiểu được sự vất vả của cha mẹ sẽ không biết cách cảm ơn cha mẹ, đó cũng chính là bi kịch của những đứa trẻ con nhà giàu được nuông chiều quá mức. Cha mẹ càng giàu có, càng đáp ứng mọi nhu cầu vật chất của trẻ, nhưng lại không có sự quan tâm và giáo dục đúng đắn thì thái độ “vô ơn” của trẻ lại càng cao.

“Có nuôi con mới biết lòng cha mẹ”, câu nói này dường như lúc nào cũng đúng. Bởi khi có con, cha mẹ mới hiểu hết những vất vả mà các bậc sinh thành của mình đã từng trải qua. Con cái cũng vậy, cũng phải qua trải nghiệm mới biết được những điều đó. Vì vậy cha mẹ cần cho trẻ làm những việc trong khả năng ngay từ khi trẻ còn nhỏ. Khi trẻ hiểu được lao động vất vả như thế nào thì sẽ càng biết yêu thương cha mẹ hơn.

�❸ Nuôi dưỡng tinh thần chịu khó chịu khổ ngay từ khi trẻ còn nhỏ

Một học giả người Mĩ nói rằng: “Nhiều tiền chưa chắc đã mua được thời niên thiếu nghèo túng.” Thậm chí còn có người cho rằng: “Những người có tuổi thơ hạnh phúc thường có sự trưởng thành không hạnh phúc”. Tất nhiên những quan điểm này không hoàn toàn đúng, nhưng qua đó để thấy rằng: Trẻ quá thuận lợi khi còn nhỏ thì rất dễ gặp phải những khó khăn khi trưởng thành.

Thời niên thiếu có cuộc sống sung túc không hoàn toàn là tốt, bởi nó có thể không thuận lợi cho sự thành tài của trẻ. Trẻ sẽ không có môi trường để trải nghiệm những khó khăn, khi gặp trở ngại khó có thể vượt qua được.

Vua bóng đá Pele, trước những lời khen ngợi của bạn bè dành cho con trai mình: “Cậu bé này thật vạm vỡ, sau này sẽ trở thành một ngôi sao sáng giá”, đã không ngần ngại mà trả lời rằng: “Nó khó có thể thành công được như tôi, bởi bây giờ nó đã rất đầy đủ, còn tôi khi còn nhỏ thiếu thốn đủ thứ.” Pele từ quá trình trưởng thành của mình đã tổng kết nên đạo lí thiết thực và thấu đáo.

Rất nhiều trường học của các nước phát triển như Nhật, Anh đều đưa những môn khó vào trong kế hoạch giảng dạy. Ở Việt Nam các trường học cũng có các môn rèn luyện, chẳng hạn cho trẻ đi lao động, dọn dẹp vệ sinh ở trường… Cách giáo dục “bỏ tiền để mua khổ” đó có tầm nhìn xa; nó giúp trẻ được trải nghiệm sự vất vả, nuôi dưỡng tinh thần chịu khó chịu khổ, trong quá trình trưởng thành có thể tự tin vượt qua được mọi khó khăn.

Lời khuyên của chuyên gia

5 điều cần lưu ý về cách dạy con cảm ơn cha mẹ.

Cha mẹ phải dạy con cách cảm ơn, đầu tiên là cảm ơn cha mẹ. Có thể bắt đầu từ những hành động nhỏ dưới đây:

(1) Có thức ăn ngon, không nên để trẻ ăn một mình

Nếu cha mẹ cho trẻ ăn hết những thức ngon trong nhà, bản thân không dám ăn một miếng, thì dần dần con cái sẽ cho rằng những thức ăn ngon là của chúng, vì vậy sẽ không biết chia sẻ và nhường nhịn cho ai.

(2) Cho trẻ làm những việc đơn giản trong nhà

Nếu ngay từ nhỏ trẻ quen sống trong nhàn hạ, cơm bưng nước rót tận miệng thì sẽ không có tinh thần trách nhiệm với gia đình, cho rằng mọi việc trong nhà không cần tới sự giúp đỡ của chúng. Vì vậy cha mẹ cần khuyến khích trẻ làm những công việc nhà phù hợp với khả năng của trẻ, tăng thêm tinh thần trách nhiệm cho trẻ. Phải trải qua quá trình lao động vất vả, trẻ mới thấu hiểu được sự vất vả của cha mẹ, dần dần mới biết chia sẻ và quan tâm tới gia đình.

(3) Trước mặt trẻ, cha mẹ không nhất thiết phải tỏ ra mạnh mẽ

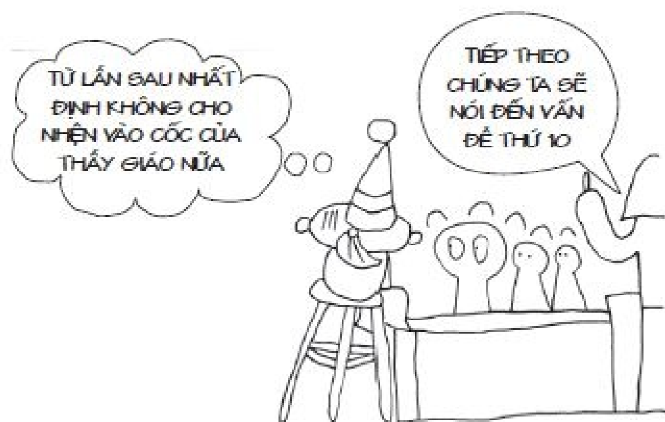
Cha mẹ nếu như cảm thấy không khỏe, thì không nên tỏ ra cứng cỏi, cũng cần cho trẻ biết mình đang bị ốm, không làm được gì, để trẻ quan tâm và chăm sóc. Có thể nhắc trẻ làm một số việc như lấy nước uống, đấm lưng hoặc nhổ tóc bạc cho mình. Như vậy trẻ sẽ nhận thấy cha mẹ khi bị ốm thực ra cũng rất yếu đuối, cũng phải cần đến mình… Đó cũng là cách để cha mẹ dạy trẻ lòng biết ơn.

(4) Để trẻ hiểu được phần nào khó khăn của gia đình

Đến một độ tuổi nhất định, cha mẹ có thể cho trẻ biết một phần nào khó khăn của gia đình, để trẻ cùng gánh vác trách nhiệm đối với gia đình.

(5) Cha mẹ cần là tấm gương tốt

Cha mẹ trước tiên phải là người có hiếu với cha mẹ ruột và cha mẹ chồng…

“Con cái luôn khao khát được ở cùng cha mẹ, đặc biệt luôn muốn được chia sẻ từng tiến bộ của mình với cha mẹ. Đối với khát vọng ngây thơ đó, cha mẹ tuyệt đối không nên coi nhẹ, hãy tham gia vào các trò chơi của trẻ và chia sẻ niềm vui với chúng.”

Cicero (Ý)

Trẻ có rất nhiều niềm vui, cha mẹ nên dành thời gian để chia sẻ niềm vui ấy với trẻ, không nên lấy lí do bận rộn hay tâm trạng không vui mà phớt lờ đi.

Sau khi thi xong, Việt Phương về nhà với nét mặt rạng rỡ.

“Mẹ ơi, hôm nay con làm bài kiểm tra toán rất tốt.”

“Vậy hả, con được bao nhiêu điểm?”

Việt Phương vui vẻ trả lời: “Được 8 điểm ạ, cao hơn so với học kì trước.”

“Vậy sao? Kết quả cũng không tồi, nhưng phải cố gắng để lần sau có thành tích tốt hơn.”

Việt Phương giận dỗi nói: “Thầy giáo hết lời khen ngợi con, còn mẹ lại không hài lòng.”

Những chuyện như thế này xảy ra ở nhiều gia đình. Mẹ Việt Phương hi vọng con trai tiếp tục đạt được thành tích cao hơn mà không biết điều con trai cần lúc đó là sự vui mừng của mẹ trước tiến bộ của cậu. Mẹ hi vọng con trai tiến bộ hơn nữa nhưng lại dùng thái độ lạnh lùng để kích thích, điều này sẽ mang đến những hệ lụy xấu.

Niềm vui sẽ được nhân lên khi có người cùng chia sẻ với mình. Khi thấy trẻ vui vì sự tiến bộ của bản thân thì cha mẹ cũng nên chia sẻ cùng trẻ, như vậy trẻ sẽ cảm nhận được sự khích lệ từ cha mẹ, từ đó có động lực để phấn đấu.

Khi trẻ gặt hái được thành công ở bất cứ phương diện nào, dù là rất nhỏ thì cha mẹ hãy nói: “Con giỏi thật, bố mẹ rất tự hào về con”. Còn nếu cha mẹ không bộc lộ được cảm xúc thật của mình thì trẻ sẽ không biết hành động của mình là tốt hay không. Cha mẹ nên chủ động chia sẻ niềm vui với trẻ, khuyến khích trẻ

bộc lộ suy nghĩ và tâm trạng của chúng.

Có thể trong mắt cha mẹ, sự tiến bộ của trẻ là không đáng kể, nhưng trong mắt trẻ thì đó lại là thành tích to lớn, khi đó cha mẹ cần bày tỏ niềm vui giống trẻ, để trẻ nhận thấy mình đang được khích lệ và động viên. Tuy nhiên thực tế, nhiều phụ huynh lại làm mất đi sự vui vẻ và thành thật ở trẻ. Chẳng hạn, khi trẻ đang rất thích thú với việc bê cái ghế, thì cha mẹ lại yêu cầu đặt xuống vì sợ ghế rơi vào đau chân; trẻ đang hò hét vì hứng khởi thì cha mẹ lại quát mắng trẻ vì gây ồn ào; trẻ muốn vẽ một bức tranh lên tường để gây ấn tượng thì lập tức bị cha mẹ mắng cho một trận vì tội làm bẩn tường, những đứa trẻ thường xuyên bị "hắt nước lạnh" như thế sẽ cảm thấy cha mẹ thật khó hiểu, điều này khiến cha mẹ mất đi cơ hội gần gũi trẻ, khoảng cách giữa trẻ và cha mẹ vì thế mà ngày càng xa cách hơn.

Ngoài ra, chia sẻ niềm vui với trẻ bao gồm cả việc tạo ra niềm vui cùng trẻ. Chẳng hạn khi cùng chơi trò chơi, cha mẹ hãy cho trẻ chiến thắng ở một vài trò chơi nào đó, khiến trẻ được trải nghiệm niềm vui của người chiến thắng. Chỉ như vậy trẻ mới có được sự vui vẻ đích thực.

Lời khuyên của chuyên gia

Cha mẹ cần chia sẻ niềm vui và nỗi buồn cùng trẻ

Chia sẻ khiến niềm vui được tăng lên, chia sẻ khiến nỗi buồn được giảm bớt. Để trở thành tri kỉ của con, cha mẹ cần làm tốt hai việc sau:

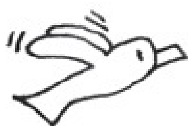
(1) Chia sẻ niềm vui

Khi con có niềm vui muốn chia sẻ cùng cha mẹ, thì cha mẹ cần vui theo tâm trạng của con, thậm chí còn phải tỏ ra vui hơn cả con, như vậy niềm vui sẽ được nhân đôi.

(2) Chia sẻ nỗi buồn

Khi con có nỗi buồn cần tâm sự với cha mẹ, cha mẹ nên có thái độ đồng tình và thông cảm. Đầu tiên là lắng nghe tâm sự của con, thấu hiểu tâm trạng không vui của con, sau đó hãy ôm con vào lòng và nói với con những lời an ủi, như vậy nỗi buồn phiền của con sẽ giảm đi rất nhiều.

BÀI 3
ĐỪNG BIẾN TÌNH YÊU THÀNH SỰ THƯƠNG TỔN

Cha mẹ nào cũng yêu con, nhưng chỉ “yêu” thôi thì chưa đủ, còn phải học cách “yêu” sao cho đúng.

Tình yêu cha mẹ dành cho con cái nên là tình yêu đúng đắn, tuyệt đối không được quá nuông chiều. Nuông chiều là một kiểu dung túng vô nguyên cớ, yêu thương như vậy cho dù bên ngoài nhìn vào là giàu lòng hi sinh, những thực chất là hành động thiếu suy nghĩ, sẽ không giúp ích được gì cho sự phát triển của trẻ. Tình yêu chân chính không chỉ là cho đi mà còn ở mức độ hợp lí, biết biểu dương và phê bình hợp lí; tranh luận, khích lệ, thúc giục và an ủi hợp lí.

1. KIÊN NHẪN ĐỢI TRẺ KHÔN LỚN

“Nuôi trẻ khôn lớn là cả một quá trình lâu dài.”

Hắc Ấu Long

Cha mẹ nào cũng mong muốn con mình khôn lớn thành người. Cùng với sự gia tăng mức độ cạnh tranh của xã hội, thì nguyện vọng này ngày càng trở nên mãnh liệt hơn bao giờ hết, vậy là giáo dục gia đình đôi khi trở thành cảm tính. Chẳng hạn, trước khi trẻ đến tuổi đi học, một số phụ huynh đã nôn nóng đầu tư "trí lực" cho trẻ, hi vọng con mình có sự phát triển trí não vượt trội. Đây cơ bản không phải là việc xấu, nhưng một số cha mẹ vì quá nóng vội, cho rằng trẻ học càng sớm bao nhiêu càng tốt bấy nhiêu, vậy là xuất hiện tình trạng trẻ 6 tháng tuổi bắt đầu học nhận mặt chữ, 1 tuổi đọc thuộc thơ, 4 tuổi học tiếng Anh tiểu

học, 5 tuổi học toán Olympic...

Những kiểu học giống như “nhồi vịt” này sẽ không mang lại hiệu quả như mong muốn. “Mười năm trồng cây, trăm năm trồng người”, vun đắp nhân cách, phẩm chất không phải là chuyện có thể làm được trong một sớm một chiều, luyện tập dù có chăm chỉ thế nào thì ngày một ngày hai cũng không thể thành công.

Chúng ta hãy đọc câu chuyện ngụ ngôn sau: Thời Xuân Thu, ở nước Tống có một người thấy lúa trên ruộng của mình quá còi cọc, liền ra đồng nhổ mỗi cây cao một chút. Về đến nhà còn khoe: “Hôm nay tôi đã làm cho lúa nhà mình cao hơn rất nhiều”. Con trai người này nghe xong liền ra đồng xem, thì thấy lúa đã chết héo cả. Tương tự vậy, nếu cha mẹ không có phương pháp giáo dục phù hợp với tâm lí và đặc điểm của trẻ, giáo dục quá nóng vội, thì những “mầm non” tương lai khó phát triển lành mạnh được.

Một bà mẹ kể lại rằng, hằng ngày cô cho cậu con trai 5 tuổi của mình làm rất nhiều bài tập, không phải chép từ mới thì cũng là làm những phép tính cộng trừ đơn giản. Đứa trẻ không có thời gian vui chơi, cũng mất đi cơ hội giao lưu với bạn bè nên trở thành người ì độn. Bà mẹ hoàn toàn không quan tâm đến điều này, chỉ cần con trai học giỏi là được. Kết quả là khi vào lớp một, thành tích của con trai cũng không nổi bật hơn nhiều so với các bạn. Bà mẹ lấy làm thắc mắc: Con tôi ở lớp mẫu giáo đã biết đọc thông viết thạo, cũng biết làm các phép tính trong phạm vi 10, vậy tại sao khi đi học lại không đứng đầu lớp?

Thực ra việc này không có gì là lạ. Sự phát triển của trẻ tuân theo quy luật tự nhiên, nếu trước tuổi đi học hay từ nhỏ tiếp nhận quá sớm các cách giáo dục không phù hợp, thì sẽ ảnh hưởng không tốt đến sự phát triển tâm lí lành mạnh ở trẻ. Một bác sĩ thần kinh học ở Seoul, Hàn Quốc cho biết, trẻ nhỏ Hàn Quốc mắc

bệnh thần kinh chiếm 30% đến 40% trong tổng số người mắc bệnh thần kinh. Chịu áp lực giáo dục sớm mang tính bắt buộc của cha mẹ là nguyên nhân chủ yếu khiến trẻ mắc bệnh. Triệu chứng của bệnh là tinh thần bất an, không tập trung chú ý, trí tuệ phát triển không bình thường... Ở nước ta, do nhận thức việc giáo dục sớm chưa đúng đắn, nên xuất hiện khá nhiều trẻ có tâm lí lo lắng, căng thẳng…

Giáo dục trẻ sớm là tốt. Nhưng sớm cũng phải có mức độ. Nếu cha mẹ vì kì vọng quá cao mà áp dụng những phương pháp giáo dục không phù hợp thì kết quả sẽ phản tác dụng. Ví dụ, có cha mẹ muốn trẻ nhận biết mặt chữ, nhưng lại không giảng giải cách học, chỉ viết vài chữ lên giấy, bắt trẻ bắt chước, mô phỏng. Đối với cách giáo dục này, trẻ sẽ không có hứng thú, đương nhiên học cũng không tốt. Cha mẹ lúc này có thể nghĩ trẻ lười nhác nên đặt ra các biện pháp trừng phạt. Cách giáo dục này chỉ khiến cha mẹ mệt mỏi, trẻ khổ sở, hiệu quả kém, thậm chí còn tạo tâm lí không tốt cho trẻ, có thể sau này đi học, sẽ xuất hiện tâm lí sợ học, thậm chí có hành vi trốn học.

Trẻ đến tuổi đi học, rất nhiều phụ huynh vì muốn bắt trẻ học nhiều thứ hơn nên đã biến gia đình thành “lớp học thứ hai”, cha mẹ tự dạy hoặc mời gia sư, có người còn ép trẻ học thêm một môn năng khiếu, họ đã biến thời gian chơi của trẻ thành thời gian phải học thêm, họ hoàn toàn không nghĩ đến việc trẻ có thể tiếp thu kiến thức được hay không.

Phương pháp giáo dục đầy áp lực này sẽ khiến trẻ sợ cha mẹ, thiếu cảm giác an toàn, ở một số trẻ còn xuất hiện bệnh tâm lí như trầm cảm, thậm chí còn tỏ ra ương bướng, chán ghét và hận thù mọi thứ xung quanh.

Bé Đào 10 tuổi là con một trong gia đình. Cha mẹ đã xây dựng cho Đào một thời khóa biểu học tập kín mít, hi vọng cô bé đạt được thành tích xuất sắc về mọi mặt. Ngoài việc học tập và hoạt động bình thường trong trường học, cha mẹ còn yêu cầu cô bé phải tham gia lớp học đàn Piano, Violin, tập thể thao và các hoạt động khác. Mẹ còn yêu cầu cô bé phải trở thành nhân vật xuất chúng trong mọi hoạt động.

Cho dù là các hoạt động trong trường hay hoạt động ngoại khóa, Đào đều được mọi người đánh giá là đứa trẻ ưu tú hiếm thấy, nhưng trong cuộc sống thường ngày, Đào lại có một số tính cách khiến cha mẹ cảm thấy rất lo lắng. Ví dụ cô bé rất nhạy cảm với mọi thứ, luôn có thái độ bất mãn, thậm chí còn có những hành vi như rối loạn tâm thần. Đào cũng không vui đùa thoải mái như các bạn cùng trang lứa, tâm trạng lúc nào cũng giống như đang kìm chế.

Việc áp dụng các phương pháp không hợp lí thực chất chính là làm hại trẻ. Quá nhiều áp lực học tập và trở ngại dễ gây ra tâm lí hồi hộp, lo âu, mất tự tin ở trẻ, rất có thể một ngày nào đó trẻ sẽ sinh ra chán ghét học tập, coi học tập là “kẻ thù” của mình

Cha mẹ nào cũng hi vọng con mình trở thành người xuất sắc trên mọi mặt, nhưng trẻ giống như cây non, cũng phải lớn dần dần, không thể ngày một ngày hai thành tài được. Do vậy cha mẹ phải nhẫn nại chờ đợi trẻ, dạy dỗ trẻ đúng đắn, hợp lí; đồng thời giảm bớt các kì vọng viển vông của cha mẹ với trẻ, tôn trọng năng lực trẻ, dẫn dắt trẻ phát triển một cách lành mạnh.

Đặc biệt là những trẻ vì muốn có được sự yêu thương của cha mẹ mà không ngừng nỗ lực nhưng lại chưa đạt được kết quả như mong muốn, thì cha mẹ lại càng phải hiểu trẻ đang chịu một áp lực tâm lí rất lớn. Bởi vậy hãy cho trẻ tình yêu thương và sự ủng hộ, hãy cho trẻ quyền được sống vui vẻ.

Lời khuyên của chuyên gia

Một bài thơ của Madie Kim

Cha mẹ quan tâm, lo lắng, làm hộ trẻ quá nhiều việc, tất cả chỉ vì yêu thương trẻ. Nhưng nếu sự yêu thương này quá mức, thì sau này trẻ sẽ rất khó khăn để vượt qua những thử thách của cuộc sống. Đọc bài thơ “Nếu mẹ có thể nhớ” của nhà thơ Maddie Kim, chúng ta sẽ thấy lời nhà thơ nói thay con trẻ:

Nếu mẹ có thể nhớ

Nếu mẹ có thể nhớ, mẹ bước một bước, con phải bước ba bước mới đuổi kịp,

Nếu mẹ có thể hiểu, đôi mắt con nhìn thế giới so với mẹ thấp hơn rất nhiều,

Nếu lúc con vui vẻ, mẹ để con tự làm, mà không phải đẩy con ra phía trước hay giấu con vào sau lưng,

Nếu mẹ có thể tin tưởng con, không tước bỏ nhu cầu tự quyết của con,

Như vậy con sẽ trưởng thành, học tập và thay đổi;

Nếu mẹ có thể nhớ, con cần có thời gian để tích lũy kinh nghiệm cuộc sống như mẹ đã có,

Nếu mẹ có thể hiểu, con chỉ kể những chuyện có ý nghĩa đối với lứa tuổi của con,

Nếu lúc con có thể, mẹ để con tự bước đi, mà không phải đẩy con đi hay kéo con lại,

Nếu mẹ có thể dùng hi vọng của mẹ cảm nhận cuộc sống của con, mà không làm hỏng cảm giác của con,

Như vậy con sẽ trưởng thành, học tập và thay đổi;

Nếu mẹ có thể nhớ, con giống hệt mẹ, sau thất bại lại cần dũng khí,

Nếu mẹ có thể hiểu, con phải tự làm rõ con là ai,

Nếu lúc con cần, mẹ để con tự tìm lối đi cho mình, mà không bắt con phải chọn con đường mà mẹ cho là đúng,

Nếu mẹ dùng tình yêu để cảm nhận cuộc sống của con mà không làm hỏng không khí con tự do hít thở,

Như vậy con sẽ trưởng thành, học tập và thay đổi.

2. NUÔI DƯỠNG KHẢ NĂNG TỰ LẬP CỦA TRẺ

“Bỗng một ngày nào đó trẻ nhận thấy quan điểm của mình có giá trị, thì chúng sẽ tự nhiên nhận ra giá trị bản thân, ý thức tự lập sẽ ngày càng mạnh mẽ.”

Dylan Bird (Mĩ)

Cha mẹ không thể ở bên trẻ suốt đời. Cha mẹ cần phải để trẻ tự lập, để khi không có cha mẹ ở bên cạnh thì trẻ vẫn có thể dùng trí não của mình để suy nghĩ, phân tích đúng sai, đây là một mục tiêu quan trọng của giáo dục trẻ.

Nhà tâm lí học người Mĩ - Giáo sư Lewis Terman đã từng tiến hành quan sát trong thời gian dài đối với 1.500 trẻ em, sau 30 năm phát hiện 20% trong số đó không đạt được thành tựu gì, còn 20% đạt được thành tựu lớn nhất không phải nhờ trí lực mà là những phẩm chất cá nhân như nghị lực kiên cường, tính tự lập, dũng cảm… Sự thực chứng minh một người muốn đạt được thành công thì chỉ có cái đầu thông minh là chưa đủ, còn phải có một số phẩm chất tốt đẹp như tính tự lập, tính kiềm chế, tính kiên nhẫn…

Một nghiên cứu điều tra về tính tự lập của trẻ trước khi đi học được tiến hành ở bốn thành phố lớn là Bắc Kinh, Thượng Hải, Quảng Châu, Trùng Khánh mang tính bốc thăm ngẫu nhiên. Cuộc điều tra đã chọn ra 4.464 phụ huynh có con từ 3 đến 7 tuổi, nội dung bao gồm tình hình giáo dục gia đình, quan niệm và hành vi giáo dục của cha mẹ, những đánh giá và kì vọng của cha mẹ đối với trẻ, hiện

trạng phát triển cá tính của trẻ, cơ sở và môi trường giáo dục gia đình.

Kết quả điều tra cho thấy, số trẻ biết tự mặc quần áo lúc 3 tuổi là 25% thì khi được 6 tuổi đã tăng lên 45%. Còn 21% trẻ 3 tuổi không muốn tự mặc quần áo thì đến 6 tuổi tỉ lệ này vẫn còn 11%.

Điều tra cho thấy, nhận thức của cha mẹ về giáo dục tính độc lập cho trẻ là chưa đủ, cha mẹ bao bọc trẻ quá nhiều, sẽ vô tình ngăn cản tính tự lập của trẻ, khiến trẻ gặp nhiều bất lợi trong quá trình phát triển của mình. Một thạc sĩ từ nhỏ không tham gia bất cứ hoạt động lao động nào trong gia đình, cơm được cha mẹ bưng đến tận nơi, quần áo được cha mẹ chuẩn bị sẵn cho mặc, sau khi ra nước ngoài du học, vì không biết lao động tự phục vụ bản thân nên đã không thể làm gì, rơi vào khủng hoảng tinh thần, cuối cùng đành phải từ bỏ việc du học.

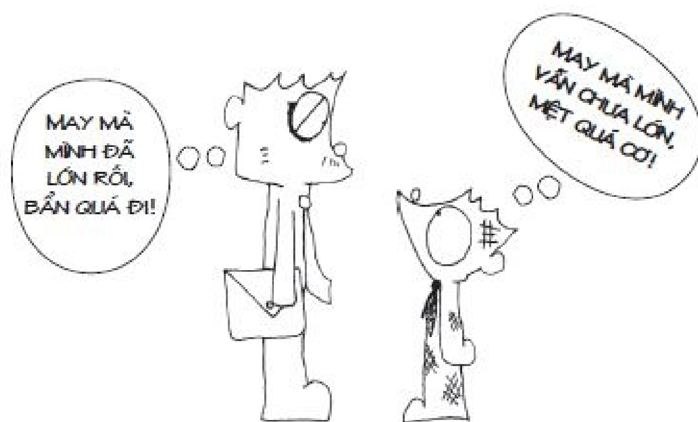
Một tiến sĩ tâm lí học người Anh từng nói: “Trong thế giới này, mọi yêu thương đều lấy sự gắn kết mục đích, chỉ có một loại lấy chia rẽ làm mục đích, đó là tình yêu của cha mẹ đối với con cái. Tình yêu thực sự của cha mẹ chính là giúp trẻ sớm trở thành một cá thể độc lập, tách khỏi cuộc sống của cha mẹ, tách rời càng sớm cha mẹ càng thành công.” Gia đình có nhiệm vụ giúp trẻ trở thành người tự lập trong gia đình, mục đích của giáo dục gia đình là để trẻ sau khi tách khỏi gia đình có thể phát triển tốt.

Vậy, cha mẹ cần làm những gì để nuôi dưỡng khả năng tự lập của trẻ?

�❶ Cha mẹ phải trân trọng ý thức tự lập của trẻ

Các nhà tâm lí học chỉ ra rằng khi những yêu cầu tự lập của trẻ được đáp ứng đầy đủ hoặc có sự ủng hộ của người lớn, trẻ sẽ vui vẻ, có tâm lí tự tin và tự hào về bản thân mình… Còn không sẽ có tâm lí ngược lại. Do vậy chúng ta nên tôn trọng ý thức tự lập của trẻ, cho trẻ làm công việc phù hợp. Cha mẹ chỉ cần nhiệt tình khích lệ, ủng hộ, không nhất thiết phải làm thay trẻ.

Rất nhiều cha mẹ quen với việc đứng trên góc độ người trưởng thành, áp đặt suy nghĩ của mình cho trẻ, nói với trẻ làm thế này thế kia mà không cho trẻ tự trải nghiệm. Trong khi được trải nghiệm lại là động lực lớn nhất kích thích tính chủ động của trẻ. Nếu không trẻ sẽ mất đi cơ hội thực hành, hơn nữa cũng khiến trẻ mất đi sự tự tin và dũng khí, từ đó nảy sinh tâm lí dựa dẫm.

Tiến sĩ nhi khoa người Mĩ - William James từng nói với các bậc cha mẹ rằng: “Trẻ quen dựa dẫm sẽ sinh ra các nhược điểm như lười biếng, tinh thần yếu đuối, lười suy nghĩ độc lập, dễ bị tác động bởi những người xung quanh. Bởi vậy, chăm sóc trẻ từng li từng tí chính là cướp đoạt khả năng tự phát triển của trẻ.”

Hơn nữa, cha mẹ quen với việc ôm đồm làm thay trẻ, sẽ dễ khiến trẻ bất mãn, không có lợi cho mối quan hệ cha mẹ - con cái. Một nhóm nhà nghiên cứu tâm lí xã hội đã tiến hành một số cuộc điều tra và phát hiện: Những mâu thuẫn giữa cha mẹ và trẻ trong xã hội có nguyên nhân chủ yếu do trẻ quá dựa dẫm vào cha mẹ, khiến cha mẹ lực bất tòng tâm, còn trẻ vì yêu cầu không được đáp ứng kịp thời mà trách móc cha mẹ. Những đứa trẻ từ nhỏ có thói quen mọi việc đều dựa vào cha mẹ, sau khi lớn lên khả năng tự lập tự liệu đều tương đối kém, khi gặp phải khó khăn sẽ nghĩ đến sự giúp đỡ của cha mẹ đầu tiên. Nhưng cùng với sự phát triển của xã hội, khoảng cách chênh lệch giữa nhu cầu của trẻ và khả năng giúp đỡ của cha mẹ sẽ không ngừng tăng lên, do vậy dễ dàng xuất hiện các bất đồng và mâu thuẫn.

Thực ra, trẻ có khả năng vượt qua khó khăn ngoài sức tưởng tượng của cha mẹ. Chỉ cần cha mẹ cho trẻ cơ hội thử nghiệm làm mọi việc, sẵn sàng chấp nhận mọi sai lầm của trẻ thì trẻ sẽ vượt qua.

�❷ Đối xử đúng đắn với hành vi tranh cãi của trẻ

Có lúc cha mẹ yêu cầu trẻ làm thế này nhưng trẻ lại làm thế kia. Điều này khiến cha mẹ nổi trận lôi đình, trong lòng nghĩ: “Mình nuôi nó khôn lớn bằng ngần này, giờ nó lại dám không nghe lời. Nhỏ mà còn thế, sau này lớn lên không biết thế nào!”

Cáu kỉnh, quát mắng trẻ là biểu hiện thiếu trí tuệ của cha mẹ. Khi trẻ bày tỏ thái độ không đồng ý, sự phẫn nộ của cha mẹ sẽ làm cho trẻ sợ hãi, cuối cùng phục tùng bất đắc dĩ. Sau vài lần như thế, trẻ sẽ không còn chính kiến nữa, cha mẹ nói thế nào nghe thế ấy, chỉ đi theo con đường cha mẹ đã chọn, dần dần sẽ trở thành người thiếu chủ kiến, không thể tự lập.

Trên thực tế, trẻ "tranh cãi" với cha mẹ chính là nói lên suy nghĩ độc lập của mình. Đặc biệt một số trẻ, khi thấy cha mẹ không tán thành ý kiến của mình, chúng sẽ cố gắng làm tốt từ đầu tới cuối, để chứng tỏ cho cha mẹ thấy quyết định của mình là đúng đắn. Nếu làm không tốt, trẻ sẽ dũng cảm thừa nhận hậu quả, không trốn tránh trách nhiệm.

Một số cha mẹ đứng trước sự "tranh cãi", sẽ tích cực trò chuyện với trẻ: "Con trai, nếu con không muốn nghe quyết định của mẹ, con có thể làm theo cách của con. Nhưng mẹ vẫn hi vọng con nghĩ lại." Nếu cha mẹ giảng giải như vậy, trẻ nhất định sẽ bình tĩnh lại, suy nghĩ cẩn thận, từ đó quyết định có nên nghe theo ý kiến cha mẹ hay không. Cho dù sau đó trẻ không nghe lời và khiến sự việc trở nên tồi tệ hơn thì cha mẹ cũng vẫn phải khích lệ sự dám nghĩ dám làm của trẻ, sau đó cùng trẻ tìm cách giải quyết hợp lí hơn.

�❸ Tăng dần theo trình tự

Nuôi dưỡng tính tự lập ở trẻ cần trải qua một quá trình lâu dài, cũng là một công việc phức tạp đòi hỏi sự tinh tế của cha mẹ, vì thế cha mẹ phải kiên nhẫn. Ví dụ, dạy trẻ tự đi giày, đóng khuy áo, trước tiên phải dạy trẻ cách quan sát và làm đúng, khích lệ kịp thời, kiên nhẫn giúp đỡ. Việc này có thể phiền phức hơn việc cha mẹ tự làm cho trẻ rất nhiều, nhưng trẻ phải bắt đầu tự làm từ những việc nhỏ nhất ấy thì mới có thể thành công trong cuộc sống.

Nuôi dưỡng tính tự lập của trẻ phải tuân thủ nguyên tắc tiến dần có trình tự, từ đơn giản đến phức tạp. Ví dụ như việc dạy trẻ ăn uống, lúc một tuổi cần dạy trẻ tự cầm thìa ăn cơm, khoảng một tuổi rưỡi dạy trẻ tay trái cầm bát, tay phải cầm thìa xúc, còn phải dạy trẻ khi cầm cốc uống nước phải cầm ở quai, sau khi ăn cơm cần dùng khăn lau miệng… làm sao để đến hai tuổi rưỡi, trẻ có thể tự ăn hết bát cơm một cách gọn gàng sạch sẽ.

Lời khuyên của chuyên gia

Khơi dậy khả năng tự suy nghĩ của trẻ.

Trẻ thường thích nghe đọc truyện cổ tích hoặc thích chơi game, cha mẹ nhân lúc trẻ say sưa lắng nghe hỏi kết thúc câu chuyện, như vậy giúp trẻ học cách động não trong lúc vui vẻ, khiến trẻ cảm thấy hào hứng, không nảy sinh tâm lí nhàm chán. Đây là cách hay để rèn luyện khả năng suy nghĩ tự lập của trẻ.

3. KHÍCH LỆ TRẺ LÀM VIỆC NHÀ

"Đừng bao bọc trẻ mà không bắt chúng lao động, cũng đừng sợ tay trẻ trở nên thô cứng vì lao động. Phải để trẻ biết bánh mì không dễ mà có. Lao động đối với trẻ chính là niềm vui. Qua lao động, trẻ không chỉ nhận thức được thế giới mà còn thể hiện bản thân tốt hơn. Lao động là người giúp việc trung thành nhất, cũng đồng thời cũng là người giúp việc kĩ tính và nghiêm khắc nhất."

Sukhomlinski (Liên Xô cũ)

Hôm nay được nghỉ, Lan ở nhà học may áo thủ công cùng mẹ. Nhưng phần cổ áo quá khó không may được. Do vậy phải nhờ mẹ giúp đỡ. Mẹ Lan là thợ may nên việc may cổ áo hết sức đơn giản. Song mẹ tuyệt nhiên không có ý định giúp, chỉ hướng dẫn cho cô bé nên làm thế nào, mặc dù mẹ biết chỉ cần bỏ chút thời gian là có thể may xong cổ áo ngay. Do làm không tốt nên Lan cực kì lo lắng, cô bé hét to: "Mẹ không thể giúp con một chút sao?" Đáp lại, mẹ trả lời bé: "Thực ra ngay từ đầu mẹ đã muốn giúp con rồi, trong lòng cũng lo lắng thay cho con. Nhưng nếu mẹ làm như vậy, con mãi mãi sẽ không học được cách may áo, con thấy thế có đúng không nào?"

Lan sau khi nghe mẹ giải thích, phát hiện ra đúng là mình có tính ỷ lại. Vậy là cô bé thầm hạ quyết tâm, cho dù may không đẹp cũng phải kiên trì dựa vào chính đôi tay của mình. Và cuối cùng, cô bé cũng đã may xong cái áo.

Các gia đình ngày nay đa phần đều ít con nên công việc trong nhà thường được cha mẹ làm hộ. Trẻ lớp một ngay cả quần áo không biết mặc, dây giày không biết thắt, cơm không biết tự xúc ăn… Do vậy, dạy trẻ lao động trở thành nhiệm vụ cấp bách cho cha mẹ.

Một số cha mẹ khi thấy trẻ chủ động nói muốn làm việc nhà thường nghĩ: trẻ tự làm khiến mọi việc cứ rối tinh cả lên, chi bằng mình tự làm thì hơn; hoặc trẻ còn nhỏ, lao động hay không cũng chẳng sao, chỉ cần học tập tốt là được; thậm chí có người còn cho rằng cả đời mình từ nhỏ đã không được hưởng hạnh phúc,

giờ để trẻ hưởng hạnh phúc cũng không sao…

Nhận thức phiến diện và cách nghĩ sai lầm đã khiến nhiều phụ huynh coi thường giáo dục lao động cho trẻ. Trẻ từ nhỏ không có thói quen lao động và khả năng làm việc thì sẽ phải gánh chịu hậu quả to lớn trong tương lai. Trẻ chỉ biết dựa dẫm vào cha mẹ sẽ rất ít khi nghĩ đến cha mẹ, đương nhiên những trẻ này cũng coi thường những việc mà cha mẹ làm, như vậy sẽ rất khó trở thành đứa con hiếu thảo. Một hiện tượng tương đối phổ biến là những trẻ sống ở thành thị không hiểu được sự quan tâm chăm sóc của cha mẹ so với những trẻ ở nông thôn, một trong những nguyên nhân quan trọng là trẻ ở nông thôn hàng ngày chứng kiến quá trình lao động của cha mẹ, cũng thường xuyên tham gia lao động cùng cha mẹ, do vậy có sự thông cảm sâu sắc với những khó khăn của cha mẹ, nhờ vậy mà biết yêu thương cha mẹ hơn.

Makarenko là nhà giáo dục nổi tiếng của Liên Xô cũ. Một lần, có một vị phụ huynh đến nhờ Makarenko tư vấn: “Con tôi bây giờ vô cùng ương bướng, không ai quản được, tại sao lại như vậy?”

Makarenko hỏi lại: “Bà có thường xuyên gấp chăn cho con không?”

“Thường xuyên.”

“Bà thường xuyên lau giày cho con chứ?” Makarenko lại hỏi tiếp.

“Đúng vậy, thường xuyên.”

Makarenko nói: “Nguyên nhân chính là ở đó.”

Cho dù cha mẹ có yêu thương trẻ bao nhiêu đi chăng nữa thì để trẻ giúp làm

việc nhà là điều cực kì cần thiết. Kể cả gia đình có điều kiện thuê người giúp việc thì cũng phải để trẻ tự giặt đồ lót và dọn dẹp phòng mình, để trẻ trải nghiệm sự mệt nhọc của cha mẹ trong công việc gia đình, tránh để trẻ trở thành những “ông vua con”

Thực ra, trẻ luôn có ý thức tham gia lao động, trẻ rất thích làm những việc vừa sức. Trong quá trình tham gia lao động của trẻ, cha mẹ phải giúp trẻ nắm được những nội dung chủ yếu và mỗi khi trẻ làm được điều gì đó, cha mẹ cần biểu dương khích lệ, như vậy mới khiến trẻ yêu lao động, hiểu được thành quả đáng trân trọng của lao động, dám đảm nhận công việc tương đương hoặc phức tạp hơn… Những điều này không những giúp trẻ học được cách tự giải quyết mà còn có lợi cho việc xây dựng tính cách tự tin, tự cường ở trẻ.

Con người tiến hóa được như ngày nay là nhờ quá trình lao động và sáng tạo. Lao động và sáng tạo cần phải dùng đến tay, mà tay lại có rất nhiều dây thần kinh nối liền đại não, có thể thúc đẩy sự phát triển của bộ não; hơn nữa lao động sáng tạo cùng với tư duy và tưởng tượng có thể thúc đẩy sự phát triển tiềm năng của một người.

Cha mẹ không nên xem nhẹ những điều trẻ học được trong khi làm việc nhà. Những kiến thức mà trẻ học được khi làm việc nhà thậm chí còn nhiều hơn những kiến thức trẻ học được trên sách vở. Ví dụ, cho trẻ tưới hoa, ngoài việc rèn luyện khả năng lao động còn giúp trẻ học được rất nhiều kiến thức sinh vật, bồi dưỡng tính nhẫn nại, tình yêu và trách nhiệm; hoặc làm thế nào để gấp quần áo gọn gàng ngay ngắn cũng có rất nhiều điều phải học, cách gấp áo phông, áo sơ mi, quần, áo khoác không giống nhau, phải gấp thế nào sao cho vừa đơn giản vừa đẹp mắt...; những việc này giúp trẻ luyện khả năng linh hoạt nhanh nhẹn của tay, thúc đẩy trí tưởng tượng và có được một quan niệm thẩm mĩ đúng đắn.

Trẻ vào bếp nhặt rau cùng cha mẹ cũng học được rất nhiều kiến thức. Nhặt cải thảo, rau chân vịt, rau cần… mỗi loại đều có cách làm khác nhau, làm thế nào để nhặt được nhanh và không lãng phí. Thông qua việc nhặt rau, trẻ còn biết thêm một số kiến thức như mùa nào có rau gì, chọn rau như thế nào thì ngon.

Tóm lại, để trẻ làm giúp việc nhà, ngoài việc rèn luyện cho đôi tay linh hoạt còn có thể thúc đẩy sự phát triển của đại não, bên cạnh đó còn học được khá nhiều kiến thức thực tế bổ ích.

Điều quan trọng hơn là thông qua lao động giúp trẻ hiểu được kiếm tiền phải dựa vào chính đôi tay của mình, tiền không tự nhiên mà có.

Một học giả thuộc đại học Harvard - Mĩ đã dành 40 năm để tiến hành quan sát tổng hợp đối với 256 thiếu niên ở Boston. Kết luận được đưa ra là: những trẻ từ nhỏ yêu lao động, sau này có thể tự giải quyết khó khăn một cách dễ dàng, chúng có khả năng xây dựng các mối quan hệ tốt đẹp nhiều hơn gấp 3 lần so với những trẻ không yêu lao động, tỉ lệ thất nghiệp cũng ít hơn 17 lần, thu nhập cao hơn 5 lần và tình trạng sức khỏe cũng tốt hơn rất nhiều, cuộc sống tràn đầy hạnh phúc.

Song cần lưu ý một điều, khi trẻ làm việc nhà, cha mẹ luôn phải nhẫn nại, không ngại phiền hà. Mặc dù trẻ nhiệt tình tham gia nhưng sẽ khiến cha mẹ bận rộn hơn; ví dụ trẻ rửa rau hoặc hoa quả, sẽ làm nước chảy lênh láng khắp nơi, cha mẹ cần khoan dung với tình trạng hỗn loạn này và hướng dẫn cho trẻ từng bước một. Ngoài ra, đừng bắt trẻ làm những việc không phù hợp với khả năng của chúng. Ví dụ, yêu cầu trẻ 3 tuổi tự dọn phòng sẽ khiến trẻ bối rối không biết bắt đầu từ đâu. Cha mẹ vừa phải chỉ đạo vừa phải giám sát, sau khi trẻ thực hiện thành thục mới từ từ buông tay để trẻ tự hoàn thiện công việc.

Lời khuyên của chuyên gia

Những vấn đề thường gặp khi cha mẹ quá nuông chiều trẻ

Mùa hè năm 2002, một giáo sư thuộc trường đại học Harvard, Mĩ đã tiến hành cuộc điều tra với một số thanh thiếu niên ở khu phố Aerboni, New York, Mĩ. Kết quả cho thấy cha mẹ quá nuông chiều sẽ khiến trẻ có một số biểu hiện sau:

(1) Đòi hỏi không ngừng

Tôi làm nhiều thế mà sao anh vẫn chưa tăng lương cho tôi? (Thực tế thì chưa

làm được gì).

(2) Thiếu kĩ năng giao tiếp

Đồ ăn chán ngấy, không ăn! (Thực ra đồ ăn rất ngon, chỉ là do không hợp khẩu vị).

(3) Chủ nghĩa tôi là trung tâm

Muốn tôi rót trà? Hừ, ở nhà toàn cha mẹ rót trà cho tôi. (Trước đó được mọi người ở nhà thường xuyên rót trà).

(4) Cách nghĩ cảm tính dẫn đến tinh thần phẫn nộ

Không công bằng, dứt khoát là ngược đãi tôi! Tôi không sai, xem các người có thể làm gì tôi nào! (Trong khi làm việc thường xuyên mắc lỗi).

4. ĐỂ TRẺ TỰ ĐỨNG LÊN

"Kẻ mạnh dễ kiên cường, cũng giống như kẻ yếu dễ nhu nhược."

Ralph Waldo Emerson (Mĩ)

Ở thành phố Chicago - Mĩ, nhóm du học sinh người Việt đi chơi trong công viên đã gặp một chuyện như sau: Một đôi vợ chồng trẻ người Mĩ, đi bộ cùng với đứa con 3 tuổi, đứa trẻ đó có chút nghịch ngợm, không may ngã xuống con mương cạnh đường, trong mương không có nước. "Huhu..." đứa trẻ khóc toáng lên.

Mấy bạn nam trong nhóm du học sinh muốn nhảy xuống cứu đứa trẻ lên, nhưng đôi vợ chồng trẻ ngăn họ lại và nói: "Để cháu tự trèo lên."

Chỉ mấy phút sau, đứa bé ngừng khóc, qua nhiều lần cố gắng, cuối cùng cũng trèo lên khỏi con mương. Lúc này, người mẹ mới ôm lấy đứa con: "Con yêu của mẹ, giỏi lắm, con đã tự đứng lên được."

Đứa bé tập tễnh bước đi, tiếp tục chơi vui vẻ.

Đối với những ông bố bà mẹ ở Việt Nam, cách làm này dường như có vẻ quá

tàn nhẫn, không có tình người. Đứa trẻ 3 tuổi ngã xuống mương, cha mẹ không kéo lên còn ngăn người khác giúp đỡ. Nhưng đây đúng là phương pháp giáo dục trẻ của người Mĩ. Người Mĩ cho rằng, cách giáo dục này có ít nhất 3 ưu điểm: một là để trẻ biết vấp ngã không có gì đáng lo, từ nay về sau chú ý hơn để không bị vấp ngã; hai là khi trẻ vấp ngã, trẻ phải tự mình chống đỡ, rèn luyện nghị lực của trẻ; ba là trẻ vấp ngã, trẻ phải tự trèo lên, rèn luyện tính độc lập của trẻ.

Nếu câu chuyện trên xảy ra ở Việt Nam thì phần lớn cha mẹ sẽ vội vàng chạy đến nâng trẻ dậy, an ủi trẻ không được khóc; có cha mẹ sau khi nâng trẻ đứng dậy đã không để trẻ tự đi bộ mà lại cõng trẻ trên lưng; có người còn nổi giận với cái mương và nói: “Mương hư quá, xem mẹ đánh chừa nó này”, lấy việc này để an ủi trẻ.

Cách làm này của cha mẹ dễ tạo cho trẻ tính yếu đuối, khả năng tự lập kém, nảy sinh tính dựa dẫm và ỷ lại vào cha mẹ.

Trong quá trình trưởng thành, trẻ nào cũng bị vấp ngã, nhưng tự đứng dậy sau mỗi lần ngã sẽ khiến trẻ vững vàng hơn, đồng thời khiến trẻ hiểu khi mình bị ngã sẽ không có ai nâng dậy, cần phải tự đứng lên.

Ở ngoài đường hay trong công viên, không khó bắt gặp hình ảnh cha mẹ cùng trẻ đi bộ, nhưng khi trẻ không cẩn thận hoặc vì nghịch ngợm mà ngã thì có rất nhiều phụ huynh nhanh chóng chạy lại xem trẻ ngã có đau không, hơn nữa còn biểu lộ vẻ bị đau giống trẻ; cha mẹ nên biết rằng, việc trẻ ngã hầu hết là bình thường, nếu cha mẹ không chạy lại, trẻ cũng có thể tự đứng lên, nhưng một khi cha mẹ chạy lại nâng trẻ dậy, thì trẻ lập tức sẽ khóc toáng lên. Có thể trẻ thật sự không thấy đau nhưng thấy cha mẹ quá an ủi chăm sóc mình nên sẽ tủi thân mà khóc, hoặc những lời mắng mỏ của cha mẹ cũng khiến trẻ sợ hãi mà khóc.

Rất nhiều cha mẹ vì quá yêu thương mà bao bọc trẻ. Cha mẹ nghĩ trẻ không có khả năng làm việc đó, sợ trẻ bị thương, cho rằng trẻ vẫn chưa đủ lớn… nên muốn bảo vệ trẻ tốt hơn. Một số gia đình, thậm chí con đã 10 tuổi rồi vẫn không nỡ để chúng tự đi học bởi thấy chúng quá nhỏ, sợ đi đến trường không an toàn. Nhưng cha mẹ nên nhớ, khi bằng độ tuổi trẻ, cha mẹ đã phải tự đi học và làm việc rồi.

Yêu trẻ không phải là tội lỗi, nhưng quá yêu lại là sai lầm. Cha mẹ không hiểu rằng quá nuông chiều có thể làm tổn thương trẻ cả đời. Trẻ cần phải được rèn giũa khả năng sinh tồn trên thế giới này, chúng cần phải vấp ngã để được rèn luyện ý chí từ quá trình tự đứng dậy. Một người thành công không thể thiếu việc đã từng bị vấp ngã.

Trong cuộc sống, cha mẹ có vô số những cách để tạo cho trẻ môi trường sống phù hợp, tránh cho trẻ những trở ngại. Thực ra, trở ngại không hoàn toàn là việc xấu, cha mẹ có thể tạo cơ hội cho trẻ gặp trở ngại, dần dần rèn cho trẻ tính dẻo dai, tinh thần trăm lần ngã là trăm lần sẵn sàng đứng dậy, chuẩn bị tốt tính tự lập cho trẻ sau này.

Một lần, cô bé hàng xóm cạnh nhà tôi tập xe đạp nhưng không may bị ngã, cha cô bé ở bên cạnh không nâng dậy mà nhất định để bé phải tự đứng lên, hai cha con cùng chờ nhau rất lâu, cuối cùng cô bé đành phải tự mình đứng dậy, người cha lúc này giơ ngón cái về phía cô bé biểu thị sự khen ngợi. Chứng kiến cảnh này, nhiều người đã nghĩ người cha hơi nhẫn tâm, nhưng thực ra đó mới là người cha biết giáo dục con.

Bậc làm cha mẹ đều hi vọng mình có thể che chở được con nhiều hơn nữa, nhưng trẻ giống như những chú chim, đến một ngày đủ lông đủ cánh sẽ bay xa, mà cha mẹ lúc ấy đã già, không thể bao bọc cho trẻ suốt đời được. Cho nên khi trẻ ngã, hãy để trẻ tự đứng dậy, điều này lúc đầu rất khó, nhưng khi đã vượt qua được khó khăn đó thì mọi thứ sẽ dễ dàng với trẻ sau này.

Nhà văn nổi tiếng người Pháp - Montaigne nói: “Giáo dục trẻ phải có chiến lược tốt. Ai muốn trẻ có tiền đồ tốt thì thời niên thiếu đừng quá nhân nhượng trẻ, cần rèn luyện tâm trí và cơ bắp cho trẻ. Tâm trí nhược thì cơ bắp sẽ không thể khỏe mạnh được.”

Trước những khó khăn đầy rẫy trong xã hội, con người cần phải có ý chí kiên cường để đối mặt. Tình yêu chân chính của cha mẹ chính là phải đối xử với trẻ giống như một người có khả năng, có năng lực ngay từ khi trẻ còn bé.

Lời khuyên của chuyên gia

Giúp trẻ đối phó với khó khăn

Khi trẻ gặp khó khăn, cha mẹ phải giúp trẻ nhận thức rằng khó khăn chỉ là tạm thời, có thể chiến thắng; khó khăn như thế nào cũng không giống như sự tưởng tượng ban đầu, đều có thể khắc phục và khống chế được.

Cha mẹ có thể làm theo hai bước:

Bước 1: Dạy trẻ chấp nhận thực tế. Ví dụ nói với trẻ: “Mỗi người đều có lúc gặp vấp ngã; việc này rất tồi tệ, nhưng nó không chứng tỏ rằng mọi thứ đã kết thúc; con có thể vì chuyện này mà rất đau lòng, nhưng nó không đồng nghĩa với việc từ nay về sau con sẽ thất bại.”

Bước 2: Giúp trẻ tìm ra phương hướng đúng đắn, dùng hành động để giúp trẻ phấn chấn trở lại. Ví dụ nói với trẻ: “Bây giờ là thời gian chúng ta làm lại từ đầu, mẹ tin con sẽ tìm được phương pháp đúng đắn, nhất định con sẽ thành công.”

5. CÓ LÚC CẦN PHẢI KIÊN QUYẾT TỪ CHỐI TRẺ

“Nếu như trẻ biết được trong cuộc sống thực tế, mọi yêu cầu của trẻ đều có thể thỏa mãn thì một khi không được thỏa mãn, trẻ có thể sẽ trở nên bướng bỉnh, ngỗ nghịch, gây rối, không nghe lời.”

Sukhomlinski (Liên Xô cũ)

Chúng ta thường thấy rất nhiều cha mẹ than phiền về đứa con ngỗ nghịch. Ví dụ đưa trẻ đi siêu thị, trẻ đòi hết cái này đến cái khác, nếu nói với trẻ: “Không được, không phải hôm trước vừa mua rồi hay sao?” thì trẻ sẽ khóc lóc ăn vạ, ra sức níu chân cha mẹ, cuối cùng cha mẹ đành phải nhượng bộ: “Được rồi, nhưng chỉ hôm nay thôi nhé.” Nhưng việc này liệu có thể chỉ thực hiện được trong “hôm nay”, trẻ lần sau vì muốn được thỏa mãn yêu cầu, lại tiếp tục giở trò ăn vạ, và cha mẹ lại tiếp tục nhượng bộ.

Tham lam là thiên tính của con người, bởi vậy khi trẻ đòi hết cái này đến cái khác, cha mẹ không cần quá bận tâm. Hãy kiên nhẫn giảng giải cho trẻ hiểu việc mua quá nhiều là không cần thiết, có thể nói: “Mẹ có tiền nhưng phải để dành mua thuốc cho ông bà.” hoặc “Mẹ phải đóng tiền học cho con, nếu không đóng đủ học phí, con sẽ không được đến trường giống như các bạn”, đồng thời kiên quyết không thỏa hiệp yêu cầu của trẻ, dù trẻ có khóc lóc hay năn nỉ thế nào đi chăng nữa. Một khi trẻ đã biết được lí do thì chúng sẽ không dùng “thủ đoạn” để đạt được mục đích của mình nữa.

Hầu hết các gia đình hiện nay đều ít con, nên trẻ luôn là trung tâm của gia đình, chỉ cần trẻ muốn thứ gì là ông bà cha mẹ sẵn sàng đáp ứng ngay thứ đó. Nhưng cha mẹ không hiểu rằng rất nhiều yêu cầu của trẻ là vô lí, đáp ứng mọi yêu cầu của trẻ đồng nghĩa với việc thỏa hiệp mọi thói hư tật xấu của trẻ.

Thế giới này là chỉnh thể của vô số người, vô số hoạt động, không bị quyết định bởi một hoạt động hay một cá nhân nào, có lúc thuận lợi và có lúc không thuận lợi. Cho nên, cha mẹ hãy cất đi một nửa yêu thương của mình, lúc cần cũng có thể cho trẻ một chút “tàn nhẫn”. Cha mẹ cần cho trẻ hiểu trong cuộc sống không phải cứ thích gì là làm nấy, cần phải học cách khống chế ham muốn của bản thân.

Lê Sơn là tổng giám đốc của một công ty lớn, anh rất yêu con, nhưng từ trước đến nay chưa bao giờ nuông chiều con. Hằng ngày trước khi đi làm, cậu con trai thường đòi bố cho lên ô tô ngồi một lát. Một lần Lê Sơn có việc gấp phải đến công ty, sau khi lên xe đã thấy con trai ngồi trong xe rồi, anh yêu cầu cậu bé xuống nhưng nói thế nào cậu bé cũng không nghe. Lúc đó Lê Sơn vô cùng tức giận, nhưng anh không đánh con, chỉ xuống xe, rồi gọi taxi đưa mình đến công ty. Cậu bé nhìn theo bóng của cha, biết mình đã sai, nên ngoan ngoãn xuống xe, từ đó không bao giờ đòi lên xe nữa.

Những trẻ chưa từng bị từ chối lúc còn nhỏ, sau khi trưởng thành sẽ không có kinh nghiệm vượt qua trắc trở, bởi vậy vì hạnh phúc của trẻ, cha mẹ nên yêu trẻ một cách lí trí, học cách nói “không” với trẻ.

Thỏa mãn các nhu cầu hợp lí là tình yêu và trách nhiệm của cha mẹ, từ chối những yêu cầu bất hợp lí cũng là tình yêu và trách nhiệm của cha mẹ. Vậy đối với những yêu cầu bất hợp lí của trẻ, cha mẹ nên làm thế nào? Các chuyên gia giáo dục đã đưa ra các kiến nghị dưới đây.

�❶ Nói với trẻ lí do từ chối

Đối với những yêu cầu bất hợp lí của trẻ, cha mẹ có thể ngồi xuống vỗ về trẻ, sau đó từ chối bằng thái độ cương quyết. Lí do từ chối nhất định phải chính xác, chân thực, không phải lí do tạm thời nào đó. Ví dụ: sau khi tan học, trẻ muốn mua kem li, mẹ sợ trẻ ăn lạnh sẽ bị viêm họng liền nói dối thoái thác: “Mẹ không có tiền, để mai bố mua cho con ăn nhé!” Mẹ lừa trẻ như vậy, nếu là đứa trẻ thông minh chắc chắn sẽ không mắc lừa, bởi chúng biết mẹ đi ra ngoài luôn có tiền trong ví, do vậy sẽ không nghe mà nằng nặc đòi mẹ mua. Muốn từ chối yêu cầu của trẻ, mẹ phải có lí do chính xác, chẳng hạn: “Bây giờ thời tiết còn lạnh, để mấy hôm nữa thời tiết ấm lên rồi mẹ sẽ mua cho con ăn nhé!” với lí do này trẻ sẽ

dễ dàng chấp nhận. Một số cha mẹ kiếm tạm một lí do nào đó để nói dối trẻ, sau đó khi trẻ phát hiện, rất dễ nảy sinh cảm giác không tin tưởng cha mẹ nữa. Cha mẹ cũng lúng túng vì bị trẻ phát giác, kết quả là gật đầu đồng ý, rút tiền ra thỏa mãn yêu cầu của trẻ.

�❷ Cho phép trẻ bày tỏ sự bất mãn

Mặc dù còn nhỏ tuổi, nhưng giống như người lớn, trẻ cũng cần trút bỏ đau khổ, nếu không trút bỏ được thì chỉ càng thêm đau khổ, bởi vậy khi trẻ khóc, cha mẹ hãy để mặc trẻ. Cha mẹ có thể nói: “Mẹ biết con muốn… con rất không vui…” Lúc bạn nói như vậy, trẻ có thể nói những câu như: “Con rất buồn… con không muốn bị từ chối…” Như thế trẻ đã nói ra được sự đau khổ của mình và có được sự đồng cảm của cha mẹ, tinh thần sẽ dần dần ổn định trở lại.

�❸ Thái độ từ chối phải kiên quyết

Trẻ rất biết nhìn ánh mắt của người lớn, người lớn chỉ cần yếu mềm là sẽ bị khuất phục trước yêu cầu của trẻ. Bởi vậy cha mẹ khi từ chối yêu cầu bất hợp lí của trẻ, thái độ nhất định phải kiên quyết, phải để trẻ hiểu được cho dù trẻ có làm thế nào thì cha mẹ cũng vẫn từ chối.

�❹ Học cách “lạnh nhạt” lúc thích hợp

Khi những yêu cầu bất hợp lí bị từ chối, trẻ sẽ gào khóc đòi bằng được, cách xử lí của cha mẹ lúc này là trong phạm vi bảo đảm an toàn, hãy “lạnh nhạt” với trẻ, hãy cứ tiếp tục làm công việc của mình, không để ý hành vi khóc nhè, ăn vạ. Trẻ khóc không có gì đáng lo ngại, thậm chí còn thể giúp phổi khỏe hơn, vì thế cha mẹ không cần phải quá bận tâm. Khi khóc, trẻ luôn để ý xem tiếng khóc của mình có làm người lớn đầu hàng hay không. Nếu hễ cứ khóc là cha mẹ lại thỏa hiệp thì trẻ sẽ càng đưa ra nhiều yêu cầu bất hợp lí hơn. Nếu trẻ từ thái độ kiên quyết của cha mẹ mà hiểu rằng khóc nữa cũng vô dụng thì sẽ rất nhanh chóng ngừng khóc.

�❺ Phân tán sự chú ý của trẻ

Sự chú ý của trẻ thường không ổn định. Cha mẹ có thể sử dụng đặc điểm tâm lí này để chuyển sự chú ý của trẻ sang việc khác, khiến trẻ bất giác từ bỏ ý định ban đầu. Ví dụ trẻ muốn nghịch dao, lúc này có thể hướng trẻ đến hoạt động khác như lắp ráp mô hình máy bay, đưa đi dạo để thu hút sự chú ý của trẻ.

Lời khuyên của chuyên gia

Làm thế nào để nói "không" với trẻ

(1) Cố gắng nói ít từ "không"

Nếu không cần thiết, cha mẹ không cần phải sử dụng từ này. Có một số phụ huynh thường nói "không" khiến trẻ cảm thấy phản cảm. Nhưng nếu bạn tiếc từ "không" như vàng thì khi nói ra có thể phát huy tác dụng rất lớn.

(2) Nếu buộc phải nói "không" thì hãy nói một cách không do dự

(3) Lời nói "không" phải rõ ràng

(4) Giữ thái độ hết sức nghiêm nghị khi nói "không"

6. TRẺ CÓ QUYỀN ĐƯỢC TỪ CHỐI

"Nếu một học sinh không biết cách tự giải quyết các vấn đề, không tự tìm được lối ra cho riêng mình thì sẽ không học được gì; kể cả đưa ra đáp án chính

xác đến 100% thì học sinh đó cũng không học được gì.”

Dewey (Mĩ)

Rất nhiều cha mẹ cho rằng trẻ đương nhiên phải nghe mình. Quan niệm này hoàn toàn sai lầm và rất đáng sợ, nó là căn nguyên xuất hiện các bi kịch trong rất nhiều gia đình.

Trong tác phẩm *Emile or On Education* (tạm dịch: *Emile hay là về giáo dục*), triết gia người Pháp Jean-Jacques Rousseau đã nói đến nguồn gốc của nô dịch và chi phối, cha mẹ bắt con cái phục tùng không điều kiện: “Bởi vì ta là người sinh thành ra con, cho nên con phải nghe lời." Điều này sẽ hình thành trong tâm trí trẻ hai ý thức bị nô dịch là phục tùng và bị chi phối. Ý thức bị nô dịch thứ nhất là đối phương có đầy đủ thân thể thậm chí tinh thần của “tôi”, cho nên “tôi” là tài sản của họ, là đối tượng phải phục tùng, giống như nô lệ và chủ nô vậy; ý thức thứ hai là đối phương cho tôi ăn mặc, quyền lực hơn tôi rất nhiều cho nên tôi phải làm theo sự chi phối của đối phương. Như thế sau khi lớn lên, trẻ sẽ không có tính kiện toàn và tự lập, sẽ có tính cách hoặc là chi phối, nô dịch người khác; hoặc là bị người khác chi phối, phải nô dịch họ.

Dưới đây là một tình huống không hề xa lạ với nhiều người:

Trên bàn ăn, một bà mẹ gắp miếng cá, cố gắng đút vào miệng đứa con trai đang ngậm chặt cứng. Vừa đút vừa dỗ dành: “Con trai mẹ trưa nay ăn cơm không ngoan rồi, cá ngon thế này lại không ăn…”

Bà mẹ càng nói càng sốt ruột, chỉ muốn cạy miệng con trai ra.

Nhưng con trai lại đẩy ra và khóc: “Không ăn, không ăn...”

Mặt bà mẹ tối sầm lại: “Không được, hôm nay con phải ăn hết chỗ cá này.”

Cứ thế, cậu bé ngậm chặt miệng, nhất quyết không há. Mẹ cầm đôi đũa gắp miếng cá giơ trước miệng con, kiên nhẫn chờ đợi...

Bà mẹ này yêu con, nhưng lại chỉ căn cứ vào sở thích của mình mà không tôn trọng ý nguyện của trẻ. Nếu chúng ta đặt câu hỏi: "Ăn miếng cá quan trọng hay để trẻ biết được cảm giác của mình được tôn trọng quan trọng hơn?" Tin rằng rất nhiều bậc cha mẹ có được câu trả lời chính xác. Nhưng trong cuộc sống, chúng ta thấy rất nhiều bậc cha mẹ lấy danh nghĩa là yêu con để thực hiện những hành vi mang tính cưỡng chế với con, loại tình thương này chỉ khiến trẻ cảm thấy tự ti và hổ thẹn.

Đói sẽ phải ăn, khát sẽ phải uống, đây là những điều mà ngay cả động vật cũng hiểu được. Trách nhiệm của cha mẹ là phải làm rõ nguyên nhân tại sao trẻ không muốn ăn, chứ không phải là cố nhét đồ ăn vào miệng trẻ. Kết quả là không chỉ nảy sinh sự phản kháng ở trẻ mà còn khiến tâm hồn trẻ bị tổn thương.

Có một câu chuyện như thế này:

Có lần, nhà triết học muốn dắt một con bò về chuồng, mặc dù ông đã cố gắng kéo nhưng con bò nhất định không tiến thêm bước nào. Một người giúp việc nữ nhìn thấy nhà triết học đổ đầy mồ hôi, tốn công vô ích, liền tiến về phía trước giúp đỡ. Cô cầm một nắm cỏ, trên đường đi không ngừng gọi bò và dễ dàng đưa bò về chuồng.

Đừng áp đặt trẻ giống như kiểu dắt bò về chuồng của nhà triết học. Cách nghĩ đó chỉ là của riêng cha mẹ mà thôi, trẻ là cá thể độc lập, trẻ cần có cách suy nghĩ của riêng mình. Bạn thích màu đỏ nhưng trẻ lại thích màu trắng; khi trẻ chọn mua quần áo, chúng có quyền từ chối màu đỏ và chọn màu trắng. Cha mẹ không nên lấy những gì mình thích để áp đặt trẻ mà nên tìm hiểu “trẻ cần gì”. Nếu giáo

dục gia đình chỉ từ một phía, bắt buộc trẻ tiếp thu, thì chẳng khác nào hành động "đẩy bò về chuồng" của nhà triết học trên.

Trẻ ngoan ngoãn nghe lời cha mẹ chỉ có thể bắt nguồn từ hai lí do sau: một là lời nói của bạn đúng và có lợi cho trẻ; hai là bạn và trẻ có những quy ước phải làm theo nguyên tắc. Nhưng trong cuộc sống, rất nhiều cha mẹ không hiểu được điều này. Thường chỉ thấy cha mẹ quát trẻ bằng những câu như "Im miệng ngay", "Con phải nghe lời mẹ!" Lí do cha mẹ làm như vậy thường là: "Cha mẹ sinh ra con, nên con phải nghe lời"

Một đứa trẻ khi bị cha mẹ phê bình hoặc mắng mỏ thì việc giải thích là một phản ứng tự nhiên. Nếu cha mẹ không cho trẻ cơ hội được giải thích rõ ràng ngay từ nhỏ, thì khi lớn lên lúc bị làm hại, trẻ sẽ nhẫn nhục chịu đựng, chủ động vứt bỏ quyền phản kháng, trở thành một người nhu nhược, dễ dàng bị khuất phục, không dám có chủ kiến riêng.

Cần cho phép trẻ có quyền từ chối, dạy trẻ từ nhỏ biết tự bảo vệ mình, biết bảo vệ quyền và lợi ích của mình. Ưu điểm của việc giáo dục này ở chỗ, sau này khi trẻ lớn lên, bước vào một xã hội đầy cạnh tranh, trẻ có thể thể hiện được năng lực của bản thân.

Ví dụ, hai anh em cãi nhau, anh lấy đồ chơi của em, rất nhiều phụ huynh phê bình người anh: "Con là anh, sao có thể làm như vậy chứ." Thực ra, điều quan trọng là phải dạy người em giữ vững quan điểm "Đây là đồ chơi của em" để từ chối yêu cầu của anh, cần học cách bảo vệ quyền lợi của bản thân.

Dạy trẻ ý thức bảo vệ quyền lợi của bản thân, cha mẹ phải chỉ ra để trẻ thấy mình có những quyền lợi gì, như vậy khi trẻ vì mình mà biện minh sẽ nhận thức điều nào nên làm và điều nào nên tránh.

Cha mẹ không nên phẫn nộ trước sự giải thích của trẻ mà cần thảo luận với thái độ bình đẳng, hòa bình với trẻ, như vậy sẽ xây dựng được khả năng giao tiếp cho trẻ. Có thể trẻ sẽ tiếp thu ý kiến của cha mẹ sau khi nghiêm túc suy nghĩ.

Cho dù ý kiến của cha mẹ bị từ chối, thì cha mẹ cũng không nên nghĩ rằng như vậy là mạo phạm đến uy quyền của mình, nên cảm thấy vui mừng. Trẻ từ chối là dấu hiệu tìm kiếm sự độc lập cho bản thân, điều đó chứng tỏ trẻ đã lớn, đã trở thành một cá thể độc lập và có tôn nghiêm.

Nếu hành động của trẻ thành công và chứng tỏ ý kiến cha mẹ đã sai, thì cha mẹ cũng nên chúc mừng cho trẻ; còn nếu trẻ thất bại thì cha mẹ nên để trẻ tự kiểm điểm, lần sau trẻ sẽ suy nghĩ thận trọng hơn trước những ý kiến của cha mẹ. Trẻ vì từ chối ý kiến của người lớn có thể sẽ gặp trở ngại, nhưng cũng giúp trẻ có thêm kinh nghiệm thất bại và trưởng thành hơn.

Lời khuyên của chuyên gia

Thế nào mới là “nghiêm” với trẻ

(1) Nghiêm có lí

Yêu cầu của cha mẹ đối với trẻ phải hợp tình hợp lí.

(2) Nghiêm có phương pháp

Dạy trẻ phải có phương pháp, tránh giản đơn, thô bạo, đánh mắng.

(3) Nghiêm có mức độ

Dựa vào tuổi tác, đặc điểm tâm lí và tính cách khác nhau mà có mức độ giáo dục khác nhau, tránh muốn sao làm vậy hoặc xa rời thực tiễn.

(4) Nghiêm có mục tiêu

Yêu cầu đặt ra phải rõ ràng, cụ thể, để trẻ hiểu rõ phải làm gì, làm thế nào, chú ý phương pháp, kinh nghiệm, quy luật, tránh sáo rỗng.

(5) Nghiêm có trật tự

Yêu cầu cha mẹ đặt ra với trẻ phải từ thấp đến cao, từ ít đến nhiều, từ dễ đến khó, từ gần đến xa, thứ tự tiến dần, mức độ tăng dần, tránh đi đường vòng, đi tắt.

(6) Nghiêm có kiên nhẫn

Làm gì cũng phải làm tới cùng, kiên trì không lười nhác, tránh lúc thì vội vàng, lúc thì nhàn nhã, khi thế này lúc thế khác, sớm tối thay đổi.

7. THẤT BẠI LÀ MẸ THÀNH CÔNG

“Cuộc sống là một đấu trường lớn, mọi người cố gắng giành thắng lợi ở đó nhưng cần phải tuân thủ quy tắc.”

Pasternak (Nga)

Không ai có được thuận lợi suốt đời, mỗi người đều đau khổ vì thất bại, ví dụ kiểm tra không làm được bài, yêu bị cự tuyệt, cố gắng làm việc mà vẫn không được ghi nhận… Nếu từ nhỏ trẻ đã được lớn lên trong thành công, chỉ biết thắng lợi thì khi bước vào xã hội, bất chợt gặp trở ngại trẻ trở nên lúng túng. Có một số trẻ không thể chấp nhận thất bại và sai lầm ngẫu nhiên, nên sẵn sàng bỏ đi sinh mệnh đẹp đẽ của mình.

Khi đoàn nghệ thuật thiếu niên ra nước ngoài biểu diễn, một đơn ca nam 10 tuổi vì quá hồi hộp nên đã hát rất khó nghe. Đây đương nhiên là một thất bại, nhưng cũng không quá đáng trách. Song cậu bé lại không chấp nhận được điều này, đã treo cổ tự sát.

Trên một tờ báo cũng từng đăng một tin: Một cô bé từ khi học tiểu học luôn là một học sinh ưu tú, một lần do sức khoẻ không tốt nên đã không đạt được thành tích cao, cô không thể tha thứ cho lỗi lầm này của bản thân, cho rằng rất mất mặt và đã bỏ nhà ra đi.

Có thể thấy ở nước ta, mỗi năm sau kì thi tốt nghiệp hoặc đại học đều có một số học sinh vì nhiều lí do mà tự sát, tự hành hạ, coi thường bản thân…

Phần lớn cha mẹ thường có tâm lí "sợ con cái thua", họ chăm sóc tỉ mỉ cuộc sống của trẻ, bảo vệ lòng tự tôn yếu mềm của trẻ, không dám cho trẻ trải qua khổ đau và thất bại. Nhưng cần biết rằng, trẻ thất bại mới có thành công. Bởi vậy, ngoài việc phải dạy cho trẻ làm thế nào để chiến thắng, còn phải dạy cho trẻ làm thế nào để đối mặt với thất bại, để trẻ hiểu được đạo lí "thất bại không phải là chấm hết."

Dạy trẻ dũng cảm đối diện với thất bại sẽ giúp trẻ kiên cường và tự tin hơn. Cách giáo dục này phải bắt đầu từ khi trẻ còn nhỏ, và từ những việc nhỏ nhất.

(1) Để trẻ nếm trải thất bại

Một số cha mẹ luôn tìm mọi cách để trẻ nhất định phải giành thắng lợi trong các cuộc thi. Ví dụ, khi chơi cờ tướng phụ huynh cố tình nhường phần thắng cho trẻ, khi trẻ tham gia một cuộc thi nào đó không ngại "đi cửa sau" để trẻ thắng cuộc. Kiểu giáo dục này vừa làm cha mẹ mệt mỏi, lại không có lợi cho khả năng chống lại thất bại của trẻ. Sau khi trẻ bước vào xã hội, gặp phải thất bại và trở ngại sẽ dễ nản lòng, tức giận, thậm chí mất lòng tin.

Trong cuộc sống đời thường, cha mẹ nên để trẻ trải qua thất bại, trải nghiệm mùi vị thất bại, dạy trẻ tìm nguyên nhân của thất bại, rút ra bài học kinh nghiệm, tăng cường khả năng "không sợ thất bại". Như vậy, trẻ mới có thể trải nghiệm được những thất bại trong tương lai.

(2) Để trẻ học được thất bại

Một số cha mẹ quá để ý đến việc thắng - thua của trẻ. Ví dụ, có cha mẹ khi thấy trẻ thi không tốt, không cần biết sai đúng thế nào đã quát mắng trẻ: "Lần sau nhất định phải hơn các bạn!" Tâm lí "Chỉ thắng chứ không được thua" của cha mẹ sẽ tạo ra ý thức chỉ muốn thắng và sợ thua cho trẻ, tạo ra gánh nặng tinh thần tâm lí nặng nề, kết quả là thành tích học tập không như mong muốn, khó có thể trở thành người nổi bật. Khi trẻ bất ngờ gặp thất bại, cảm thấy hổ thẹn vô cùng, do vậy mà bỏ dở chừng, gây ra chứng chán ghét học tập. Hơn nữa khiến trẻ lúc nào cũng nghĩ đến thắng thua, trong cuộc sống lúc nào cũng muốn đứng đầu, chuyện gì cũng cho mình là nhất, vì vậy rất khó hòa đồng với các bạn cùng trang lứa.

Giáo dục gia đình cần dạy trẻ có một thái độ và tâm lí "được thất bại", coi trọng quá trình phấn đấu, không quá chú ý đến kết quả thắng thua. Thất bại không có gì đáng sợ, điều đáng sợ là sau thất bại sẽ nản chí. Cha mẹ cần phải khiến trẻ hiểu được thất bại là không thể tránh khỏi, việc làm sau mỗi thất bại là rút ra bài học và kinh nghiệm, để thành công ở những lần sau.

(3) Để trẻ tự đối phó với thất bại

Trong cuộc sống, trẻ sẽ gặp phải rất nhiều trở ngại và thất bại, cha mẹ không nên lập tức giúp đỡ mà nên để trẻ tự mình giải quyết. Điều cha mẹ cần làm là cổ vũ khích lệ trẻ. Có thể vào thời khắc quan trọng nhất, hướng dẫn trẻ cách giải quyết vấn đề, chỉ hướng dẫn chứ không làm thay trẻ. Cổ nhân có câu "thất bại là mẹ thành công", nhờ thất bại mà trẻ được trưởng thành.

Đương nhiên, việc để trẻ tự đối diện với thất bại phải xem xét đến đặc điểm độ tuổi của trẻ, xem trẻ có chấp nhận được thất bại hay không, không được bỗng chốc tạo ra áp lực quá sức chịu đựng cho trẻ. Việc này làm giống như vận động viên cử tạ vậy, mới đầu yêu cầu nâng nhẹ, sau tăng từng chút một; để trẻ tự đối phó với những việc "không thuận lợi", hàng ngày và dần dần, như vậy trẻ mới trưởng thành được.

Lời khuyên của chuyên gia:

Thái độ tích cực khi đối mặt với hoàn cảnh khó khăn

Mỗi cha mẹ đều mong trẻ trưởng thành trong sự lạc quan và vui vẻ. Đối diện với hoàn cảnh khó khăn, cha mẹ nên dạy trẻ thái độ tích cực đối mặt:

Xây dựng cách nghĩ lạc quan	Tránh cách nghĩ bi quan

Khó khăn chỉ là tạm thời	Tôi không có năng lực
Tôi phải nỗ lực bù đắp cho tổn thất mà tôi gây ra	Tất cả không thể bù đắp
Điều đó cũng không ảnh hưởng đến toàn bộ cuộc sống của tôi	Tôi mất tất cả rồi

8. TRẺ CÓ ÁP LỰC CHA MẸ KHÔNG NÊN LO LẮNG

"Áp lực tư tưởng, thậm chí là nỗi đau thể xác cũng có thể trở thành thuốc kích thích tinh thần."

Beveridge (Anh)

Tục ngữ Trung Quốc có câu: "Giếng không có áp lực không chảy nước, người không có áp lực khó thành tài." Cha mẹ luôn đặt kì vọng nhất định vào trẻ, gây ra một áp lực nhất định cho trẻ, đó cũng là một cách quan tâm yêu thương đối với trẻ, một hình thức khích lệ, tạo dựng cho trẻ sự tự tin, phát huy năng lực ở trẻ.

Ví dụ, rất nhiều trẻ có tật xấu là bỏ cuộc giữa chừng, hoặc phát hiện công việc đang làm không được như ý liền từ bỏ, sau đó làm lại từ đầu. Nhưng trong cuộc sống hiện thực, rất nhiều tình huống không cho phép trẻ từ bỏ hoặc làm lại từ đầu, cha mẹ cần để trẻ hiểu rõ điều đó, nói với trẻ đây là cơ hội duy nhất, không có sự lặp lại lần sau, tạo áp lực cho trẻ. Sau khi trẻ hiểu ra, phát hiện mình đang có một áp lực nhất định, sẽ có phương hướng rõ ràng và làm việc nghiêm túc, đạt được kết quả như mong muốn.

Nếu không có một áp lực nào, sẽ không có lợi cho sự trưởng thành của trẻ. Ở đây chúng tôi không tán thành cách giáo dục kiểu "nhồi vịt", nhưng cũng cần phải tạo cho trẻ một áp lực phù hợp, như vậy có thể xây dựng cho trẻ một thái độ và thói quen sống tốt.

Có một vị thuyền trưởng già giàu kinh nghiệm, sau khi chuyển hàng lên tàu, con tàu đang ở giữa đại dương mênh mông thì gặp một cơn bão lớn. Thủy thủ đều kinh hoàng sợ hãi, vị thuyền trưởng già quyết đoán ra lệnh thủy thủ lập tức dẫn nước vào kho hàng. "Thuyền trưởng bị làm sao vậy, dẫn nước vào kho hàng chỉ có thể làm tăng áp lực cho thuyền, làm tàu chìm xuống, như thế không phải tự tìm đường chết sao?" Một thủy thủ trẻ hét lên.

Nhưng nhìn nét mặt nghiêm túc của thuyền trưởng, đoàn thủy thủ vẫn nghe theo mệnh lệnh của ông. Nước trong kho hàng càng ngày càng cao, thuyền dần dần chìm xuống, cơn gió vẫn mạnh như lúc trước nhưng sóng lớn uy hiếp tàu ngày càng giảm, con tàu dần dần ổn định, thoát khỏi vùng bão an toàn.

Sau đó thuyền trưởng nói với đoàn thủy thủ: “Những con tàu hàng triệu tấn rất ít khi bị lật, những con tàu bị lật thường là những tàu nhỏ, trọng lượng nhẹ. Lúc tàu mang tải trọng lớn chính là lúc an toàn nhất; lúc tàu trống lại chính là lúc nguy hiểm nhất. Đương nhiên tải trọng của tàu dựa vào khả năng giới hạn gánh vác của tàu, áp lực thích hợp có thể khống chế được gió to bão lớn, còn nếu tàu không chịu được tải trọng, nó sẽ giống như điều mà mọi người lo lắng: biến mất giữa biển.”

Bình thường, trẻ có năng lực lớn hơn so với những gì chúng ta biết, khoa học đã chứng minh, chỉ có 5% tiềm năng não bộ được sử dụng trong đời, còn lại 95% tiềm năng vẫn chưa được khai thác hết, áp lực thích hợp sẽ khiến trẻ nỗ lực phấn đấu, có thể phát huy được hết khả năng của mình. Áp lực phù hợp là động lực kích thích trẻ học tập.

Giáo dục gia đình phải tạo áp lực nhất định cho trẻ, vấn đề then chốt là nắm được mức độ của áp lực, mức độ này mỗi người mỗi khác, và trong mỗi giai đoạn phát triển của trẻ cần điều chỉnh cho thích hợp.

�❶ Cha mẹ đặt kì vọng hợp lí

Cha mẹ kì vọng vào trẻ chính là tạo áp lực cho trẻ, kì vọng quá cao hay quá thấp đều có thể làm hại trẻ. Kì vọng của cha mẹ phải dựa vào năng lực của từng trẻ.

Kì vọng hợp lí nhất của cha mẹ phải là điều mà trẻ đạt được sau một quá

trình nỗ lực phấn đấu. Kì vọng quá cao, trẻ có cố gắng thế nào cũng không trở thành hiện thực, sẽ nảy sinh sự thất vọng, không muốn tiếp tục cố gắng; còn kì vọng quá thấp lại gây ra sự thiếu tự tin vào bản thân, lòng tự tôn suy giảm, trẻ cho rằng “năng lực của tôi chỉ có thế", do vậy mà hoài nghi bản thân, buông lỏng bản thân, thậm chí coi thường bản thân, mất đi tinh thần cầu tiến, gây ra rất nhiều vấn đề khác nữa.

Việc này giống như hái đào vậy, không cần nhảy lên cũng có thể hái được đào sẽ làm cho người ta chây lười, nhảy mãi vẫn không hái được làm người ta thất vọng, dùng hết sức nhảy lên và hái được đào mới có ý nghĩa, buộc người ta lần sau phải biết nhảy cao hơn! Cha mẹ đặt kì vọng vào trẻ cũng vậy: cao không thể với tới sẽ khiến trẻ nhụt ý chí, thấp quá sẽ khiến trẻ coi thường, còn mục tiêu nhiều thử thách sẽ thúc đẩy trẻ phấn đấu.

Kì vọng của cha mẹ và trẻ cần có sự kết hợp với nhau. Chẳng hạn căn cứ vào tình hình học tập của trẻ ở kì trước hoặc giai đoạn gần nhất để đặt ra mục tiêu cho trẻ, sau khi trẻ đạt được mục tiêu, cha mẹ nhất định phải bày tỏ tâm trạng vui mừng và hạnh phúc, có thể dựa vào hoàn cảnh gia đình để tặng trẻ một phần thưởng nhất định, đồng thời cùng trẻ thảo luận phương hướng cố gắng cho lần sau. Như vậy trẻ và cha mẹ sẽ có cố gắng nhiều hơn và phát triển tốt hơn.

�❷ Mức độ giúp đỡ khi trẻ gặp áp lực

Một đứa trẻ trong hoàn cảnh không có áp lực, cũng không có sự giúp đỡ ủng hộ của những người xung quanh thì khó có thể thành tài, bởi không có áp lực trẻ sẽ không tiến lên được phía trước, không có phương pháp kích thích tích cực thì tiềm lực của trẻ cũng không thể phát huy. Trường hợp trẻ phải nhận áp lực cao, nhưng lại thiếu sự cổ vũ khích lệ thì cũng rất đáng ngại, bởi trẻ sẽ phải đơn độc đấu tranh, rất khó để đi đến thành công. Nếu áp lực thấp mà nhận được quá nhiều giúp đỡ, tình hình cũng không lạc quan chút nào, bởi trẻ sẽ không phát huy hết khả năng của mình. Áp lực và khích lệ thích hợp, sẽ khiến trẻ có nhiều động lực để phấn đấu, dễ dàng đi đến thành công.

Vậy để tạo cho trẻ một áp lực thích hợp, cha mẹ cần chú ý tới những điều gì:

Một là, cha mẹ tán dương trẻ, quan tâm đến những tiến bộ mà trẻ đạt được, giống như quan tâm tới những khuyết điểm của trẻ vậy. Điều này rất có lợi cho việc xoa dịu áp lực cho trẻ, trẻ sẽ hết lòng làm việc để không phụ lòng cha mẹ với tâm trạng và thái độ tích cực, từ đó mà trở nên tự tin và phát huy được sức mạnh của bản thân.

Hai là, khi trẻ chịu áp lực, cha mẹ cũng phải đối mặt cùng trẻ, khiến trẻ nhận thức đúng đắn thất bại và thành công, nhận thức được sự khác nhau giữa “thất bại” và “tạm thời trì hoãn”; giúp trẻ phân tích nguyên nhân và quá trình thất bại, chú ý phát hiện và khẳng định những ưu điểm, sở trường của trẻ ngoài học tập, đồng thời động viên trẻ chấp nhận làm lại từ đầu.

�❸ Áp lực không phải là sự ngược đãi tinh thần

Tạo áp lực phù hợp cho trẻ là cần thiết, nhưng tạo áp lực và ngược đãi tinh thần là hai việc hoàn toàn khác nhau. Một số cha mẹ để khích lệ trẻ đã sử dụng các phương pháp như nói châm biếm, uy hiếp đe dọa, không quan tâm chú ý… Kiểu ngược đãi tinh thần này tạo cho trẻ vết thương tâm lí khó lành và rất nguy hiểm với trẻ. Dần dần, trẻ sẽ có tính cách e dè, biến thái, tự ti, thiếu tình yêu thương, hay lo nghĩ, khiến thành tích không những không tốt mà còn tạo nên những khuyết điểm trong tính cách sau này.

Cha mẹ bồi dưỡng áp lực cho trẻ trên tinh thần bình đẳng, thái độ ôn hòa, ngôn ngữ hòa nhã, đối thoại và giao lưu nghiêm túc với trẻ, chia ngọt sẻ bùi với trẻ giống như với bạn bè vậy… Những gì trẻ báo đáp cha mẹ nhất định sẽ là “vụ mùa bội thu”.

Lời khuyên của chuyên gia

Phát hiện kịp thời áp lực quá mức đối với trẻ

Trường hợp trẻ phải chịu áp lực học tập quá mức, cha mẹ cần luôn luôn để ý đến trẻ, chỉ dẫn kịp thời để giúp trẻ giải tỏa áp lực, có được tâm trạng tích cực. Một số biểu hiện khi trẻ phải chịu áp lực quá mức:

(1) Không hứng thú nghe giảng

Lúc đi học lơ đãng, thường xuyên ngủ gật hoặc tư tưởng phân tán, không tập trung chú ý, thường xuyên làm việc riêng trong giờ học, thậm chí gây ảnh hưởng đến sự chú ý của người khác, thường xuyên bị coi là học sinh vô tổ chức kỉ luật.

(2) Ghét làm bài tập

Không làm bài tập hoặc thường xuyên kéo dài thời gian làm bài tập, nếu có làm thì cũng chỉ mang tính đối phó. Chép bài tập của bạn hoặc không làm bài đầy đủ trở thành chuyện cơm bữa, cứ nhìn thấy bài tập là chán nản, nổi giận, nóng nảy, thậm chí khóc thút thít, có khi còn xuất hiện những phản ứng tâm lí như buồn nôn, nôn mửa…

(3) Lo lắng mỗi khi thi cử

Đây là biểu hiện rõ ràng nhất, trước khi thi tỏ ra quá lo lắng, ngủ không ngon, lúc thi trong đầu trống rỗng, những việc cần làm đều quên sạch, đến mức cứ nghe đến thi cử là mặt mũi biến sắc, thậm chí có những biểu hiện của bệnh thần kinh.

(4) Yêu cầu quá cao đối với bản thân

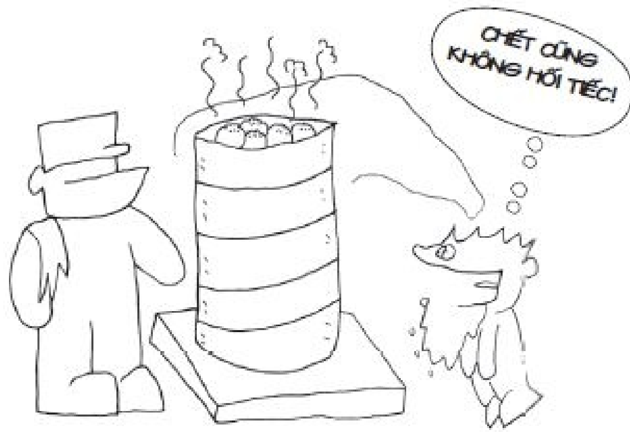
Quá hà khắc và nghiêm túc với bản thân, đặc biệt là xếp loại thành tích, chỉ muốn đứng đầu, nếu lỡ có sai lầm thì cảm thấy buồn đến nỗi không thiết sống; nhiều lúc trước mặt bạn bè tỏ thái độ bình thản, cố ý chứng tỏ mình đang vui vẻ thế nào, che đậy tình hình thực tế là mình đang học ngày học đêm…

(5) Quan hệ căng thẳng với thầy cô giáo

Trong thâm tâm không thích thầy cô giáo, thậm chí căm ghét thầy cô giáo, có trẻ còn không có thiện cảm với tất cả giáo viên.

(6) Quan hệ căng thẳng với cha mẹ

Ghét cha mẹ kiểm tra việc học của bản thân, không muốn cùng cha mẹ nói chuyện về vấn đề học tập, đặc biệt không thích những yêu cầu về thành tích và xếp loại học tập mà cha mẹ đề ra và có biểu hiện kháng cự mãnh liệt, thường xuyên vì những điều này mà nảy sinh xung đột với cha mẹ.

(7) Tự ti vì thành tích học tập kém

Không có lòng tin vào bản thân, thường xuyên vì thành tích học tập của bản thân hoặc các phương diện khác mà buồn đau, tâm lí yếu đuối nhu nhược, có lúc vì điều này mà bỏ nhà ra đi, thậm chí còn nảy sinh quan niệm coi nhẹ sự sống, đặc biệt là trước và sau kì thi.

9. TÔN TRỌNG BÍ MẬT CỦA TRẺ

“Bí mật và trách nhiệm là sản phẩm nuôi dưỡng sự trưởng thành tốt nhất.”

Tôn Vân Hiểu (Trung Quốc)

Cùng với sự trưởng thành của trẻ, rất nhiều cha mẹ trở nên lo lắng, dần dần không yên tâm và tin tưởng trẻ. Vậy là liền nghe trộm điện thoại, đọc trộm nhật kí, thậm chí còn mời cả thám tử tư “theo dõi” cuộc sống của trẻ hàng ngày.

Một học sinh trung học đã từng nói như thế này: Quyển nhật kí nào của chúng em cũng có khóa, đề phòng cha mẹ xem trộm nhật kí.

Trẻ khóa nhật kí, nguyên nhân nằm ở chỗ cha mẹ coi nhẹ sự tồn tại của trẻ, không tôn trọng sự riêng tư của trẻ.

Rất nhiều cha mẹ cứ nghĩ đến việc trẻ có bí mật mà bản thân không biết là lại thấy sốt ruột bồn chồn. Họ thấy đứa trẻ mà mình đang kiểm soát được mọi thứ giờ lại vuột khỏi tay mình, nên khó tránh khỏi cảm giác mất mát và sợ hãi, mất

mát bởi trẻ đã không còn thân thiết với cha mẹ như trước nữa; sợ hãi vì quá căng thẳng, rằng không biết trẻ có giấu giếm những bí mật "động trời" nào không.

Thật ra những điều cha mẹ lo lắng là không thừa. Bởi vào thời kì dậy thì, đa phần trẻ có những bí mật không muốn tâm sự cùng cha mẹ, do đó đã dùng nhật kí có khóa, đây cũng là một cách thể hiện ý thức tự tôn và độc lập của chúng.

Rất nhiều người đã biết quá trình con sâu xấu xí biến thành con bướm xinh đẹp: trước khi con sâu hóa thành bướm đã có một giai đoạn "làm kén", tự khép mình vào không gian nhỏ bé riêng. Tương tự, trẻ đến độ tuổi nhất định cũng có thể tự khép mình lại, để sẵn sàng bước vào thời kì trưởng thành mới.

Sự trưởng thành của trẻ luôn cần một quá trình độc lập với cha mẹ. Trẻ bước vào thời kì thanh xuân, trong suy nghĩ xuất hiện một số thay đổi: chúng ít dựa dẫm vào cha mẹ hơn, có ý thức tự lập mạnh mẽ, khuynh hướng rõ ràng, hi vọng được người khác tôn trọng sự độc lập của mình; các phương diện đời sống không ngừng mở rộng, tâm hồn trở nên nhạy cảm, tình cảm trở nên tinh tế, có rất nhiều bí mật riêng tư; chúng cũng có quan điểm riêng của mình, đặc biệt một số quan điểm còn không trùng khớp với quan điểm của các bậc tiền bối. Vậy là khoảng cách giữa cha mẹ và trẻ ngày càng xa hơn, trẻ tìm cách lấp khoảng trống ấy bằng cách viết nhật kí để che giấu những bí mật và suy nghĩ của mình.

Do vậy trẻ luôn coi nhật kí là "bảo bối", không cho phép người khác xen vào và dùng khóa để không ai có thể xâm nhập được. Biểu hiện của ý thức tự lập và tự tôn này cũng là dấu hiệu cho thấy trẻ bắt đầu bước vào đời sống xã hội.

Từ góc độ tâm lí học, bí mật rất quan trọng đối với sự phát triển của trẻ. Biết giữ bí mật là một trong những yêu cầu quan trọng trong xã hội hiện đại, có bí mật riêng và xử lí hợp lí là yếu tố hình thành nên sự tự lập. Bí mật luôn gắn liền với trách nhiệm của một người, bởi vậy người không có bí mật thì mãi mãi không trưởng thành được.

Khi trẻ đã kiên quyết giữ bí mật cho riêng mình, thì mặc dù là các bậc cha mẹ, chúng ta cũng không được nằng nặc hoặc lén lút xâm phạm đến những bí mật riêng ấy của chúng.

Có người cha một lần vào phòng con trai mà chưa gõ cửa, cậu bé bực bội sẵng giọng hỏi: "Có chuyện gì? Tại sao không gõ cửa đã vào!" Người cha vô cùng đau lòng: "Nuôi lớn bằng từng này, cha mẹ cực khổ không biết bao nhiêu mà kể, tại sao con lại đối xử với mình như vậy?"

Nhưng người con trai lại viết trong nhật kí rằng: "Lúc tôi đang làm bài tập, cảm thấy có hơi thở của ai đằng sau lưng, quay đầu lại phát hiện cha đang nhìn trộm tôi. Mỗi khi như vậy, tôi cảm thấy mình giống như đã làm sai việc gì đó, nên vô cùng bực bội. Tôi rất ghét việc cha mẹ không gõ cửa đã vào phòng, ai cũng phải tôn trọng sự riêng tư của người khác, cha mẹ cũng không ngoại lệ."

"Nhìn" trẻ học làm trẻ ghét, điều này chứng tỏ trẻ cũng cần sự tôn trọng và cảm thông của cha mẹ, chúng cũng có tự tôn.

Trẻ lớn rồi, đương nhiên sẽ không muốn chia sẻ với mọi người những bí mật của mình. Cho dù những bí mật này là đúng hay sai, thì cũng là biểu hiện của sự trưởng thành, cũng là hiện tượng bình thường trong quá trình phát triển ở trẻ. Bởi thế cha mẹ nên tôn trọng trẻ, đừng vì trẻ không tâm sự với bạn như trước kia mà nghi ngờ trẻ, càng không được dùng cách "xem trộm" những tâm sự trong nhật kí của trẻ, nếu không sẽ ảnh hưởng rất lớn đến sự phát triển lành mạnh của trẻ.

Lời khuyên của chuyên gia

6 cách tôn trọng sự riêng tư của trẻ

Cha mẹ nên tôn trọng trẻ như người trưởng thành, trong đó bao gồm cả việc tôn trọng quyền cá nhân của trẻ. Dưới đây là những điều mà cha mẹ cần chú ý trong cuộc sống gia đình:

(1) Không được xem trộm nhật kí và tự ý bóc thư của trẻ.

(2) Vào phòng trẻ nên gõ cửa trước.

(3) Chuyển hoặc dùng đồ của trẻ nên có sự cho phép của trẻ.

(4) Bất kì can thiệp nào liên quan đến trẻ cũng phải thương lượng trước với trẻ.

(5) Thực hiện lời hứa với trẻ, nếu không thực hiện được cũng cần nói rõ nguyên do, để có được sự thông cảm của trẻ.

(6) Nếu hứa giữ bí mật cho trẻ, nhất định phải giữ lời. Lúc cần lộ bí mật nên động viên trẻ tự tiết lộ, cha mẹ không nên làm hộ.

10. THỨC TỈNH LÒNG YÊU THƯƠNG Ở TRẺ

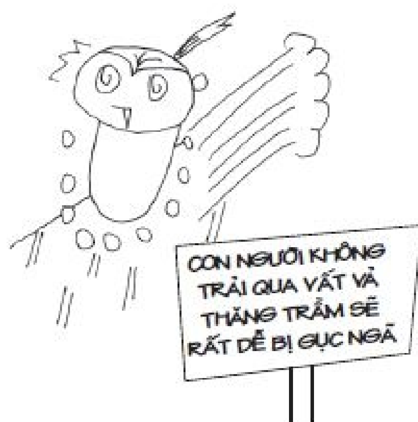
"Lòng yêu thương ở trẻ rất non nớt, bạn để ý đến nó, nó sẽ lớn lên; bạn lơ là nó, nó sẽ khô héo; bạn vùi dập nó, nó sẽ chết đi."

Lô Cần (Trung Quốc)

Nhân ái là phẩm đức cao quý nhất của loài người. Nhà văn Victor Hugo từng nói: "Nếu nhân gian không có yêu thương, mặt trời cũng sẽ chết." Không có yêu thương sẽ không có thế giới, một dân tộc không có lòng yêu thương là một dân tộc không toàn vẹn, một người không có lòng yêu thương là một người rất đáng sợ. Vì vậy, nuôi dưỡng trẻ trong gia đình, trước tiên phải bồi dưỡng cho trẻ một trái tim nhân ái.

Một giáo viên tiểu học tiến hành trắc nghiệm tâm lí với tất cả học sinh trong các lớp mình dạy, trong đó có một câu thế này: "Một em gái nhỏ bị ốm, ho nhiều, có em nào bằng lòng cho em ấy mượn áo khoác không?" Kết quả bọn trẻ rất lâu không trả lời. Khi cô giáo gọi tên từng em một, thì có đến hơn nửa lớp

tìm ra các kiểu lí do, thể hiện sự không bằng lòng cho em gái bị ốm mượn áo.

Cô giáo này không đành lòng với kết quả như vậy, liền đưa ra một ví dụ khác: “Một bạn nhỏ chưa được ăn sáng, bạn ấy đói và khóc suốt, các em đang ăn sáng, vậy thì nên làm thế nào?” Thấy bọn trẻ không trả lời, cô hỏi một em: “Em có cho bạn ăn không?” “Không ạ!”, đứa trẻ đó trả lời dứt khoát. Cô giáo lại khuyên: “Nhưng bạn nhỏ đó đói đến khóc rồi mà!” Đứa trẻ đó lại đáp: “Ai bảo bạn ấy không ăn ở nhà.”

Có chuyên gia giáo dục đã nói: “Chỉ biết nhận lấy, không biết cho lại; chỉ biết yêu mình, không biết yêu người là bệnh của hầu hết những đứa trẻ con một.” Rất nhiều trẻ là con một nhận được quá nhiều sự yêu thương nhưng lại không biết cho ai sự yêu thương. Một bà mẹ than phiền thế này: Bà và chồng đã dồn hết tình yêu thương cho cậu con trai duy nhất, nhưng con trai lại rất ích kỉ, đồ ăn ngon đều giấu đi ăn một mình, muốn con bớt một chút mời ông bà nội cũng không được; bây giờ con trai đã 12 tuổi rồi, nhưng quần áo giày dép đều cần cha mẹ mặc hoặc cởi hộ, chỉ biết chìa tay đòi bố mẹ cái này cái kia, nhưng khi bố mẹ ốm thì lại không quan tâm và hỏi han…

Người xưa đã nói “Nhân chi sơ, tính bản thiện”, thật ra không có đứa trẻ sinh ra đã thiếu lòng yêu thương, mà là do cha mẹ đã không dạy dỗ chúng. Cha mẹ giáo dục trẻ không khoa học, chiều chuộng quá mức, khiến lòng yêu thương của trẻ vô tình bị mất đi. Để không làm lòng yêu thương của trẻ bị khô cạn, cha mẹ cần biết nuôi dưỡng nó. Cha mẹ nếu chỉ biết cày cấy mà không quan tâm đến thu hoạch, nếu chỉ biết cho mà không biết nhận, thì đứa trẻ sẽ trở thành người ích kỉ tư lợi, chỉ biết vun vén cho lợi ích của mình.

Để thức tỉnh lòng yêu thương của trẻ, rất cần sự giáo dục và hướng dẫn của

cha mẹ. Vậy, cha mẹ nên nuôi dưỡng lòng yêu thương ở trẻ như thế nào?

�❶ Nuôi dưỡng lòng yêu thương nên bắt đầu từ khi trẻ còn nhỏ

Ấu thơ là giai đoạn quan trọng hình thành nên phẩm chất đạo đức của một người. Nuôi dưỡng lòng yêu thương ở trẻ nên bắt đầu từ thời thơ ấu. Cha mẹ hãy thường xuyên âu yếm vỗ về trẻ, mỉm cười với trẻ, dành nhiều thời gian trò chuyện với trẻ, khiến trẻ cảm nhận được sự ấm áp của gia đình, cảm nhận được sự hạnh phúc của tình yêu thương, xây dựng cho trẻ nền móng của sự yêu thương.

�❷ Cha mẹ có lòng yêu thương mới có thể nuôi dưỡng nên một đứa trẻ có lòng yêu thương

Cha mẹ là tấm gương của con cái, con cái là hình ảnh của cha mẹ, con cái lúc nào cũng coi cha mẹ làm tấm gương mẫu mực của mình, nhất cử nhất động của cha mẹ đều ảnh hưởng đến trẻ. Khi cha mẹ tâm trạng không tốt dùng những lời lẽ cay nghiệt với ông bà, khi cha mẹ thờ ơ với hoạt động tình nguyện, lòng yêu thương của trẻ cũng phần nào bị hao hụt.

Chỉ khi cha mẹ giàu lòng yêu thương mới có thể nuôi dưỡng nên được một đứa trẻ giàu lòng yêu thương, thế nên bình thường cha mẹ nên chú ý đến lời nói và việc làm của mình, hiếu kính với người già, quan tâm đến trẻ nhỏ, yêu thương con cái, giúp người làm niềm vui v.v… Ví dụ trên xe bus, bà mẹ nói với con: "Con xem, cô kia đứng bế con thật mệt, chúng ta nhường chỗ cho họ ngồi ở đây nhé." Khi bà lão hàng xóm bị ốm, bà mẹ đưa trẻ đi thăm nom hỏi han, giúp việc nhà cho bà. Trên tivi đưa tin có người thiếu tiền làm phẫu thuật, tính mạng nguy kịch, cha mẹ dẫn trẻ đi quyên góp tiền... Trẻ thấy người lớn biết thông cảm, quan tâm, giúp đỡ người khác thế nào thì dần dần sẽ có những hành động như thế ấy.

�❸ Cho trẻ học cách hoán đổi vị trí để suy nghĩ

Chỉ khi trẻ biết đứng trên lập trường, góc độ của người khác để suy nghĩ vấn đề thì mới có thể hiểu được suy nghĩ và hành vi của người khác, mới có thể đồng cảm với nỗi khổ của người khác, mới có những hành động yêu thương. Vì vậy, cha mẹ cần dạy trẻ biết đặt mình vào vị trí của người khác để suy nghĩ, hiểu được tâm tình của họ, từ đó học cách hiểu họ. Ví dụ, thấy một bạn nhỏ bị ngã, cha mẹ nên nói với trẻ: “Thử nghĩ lúc con bị ngã, có phải sẽ rất đau không? Bạn nhỏ kia nhất định đang bị đau, con đến an ủi bạn đi!” Hoặc khi chứng kiến hay nghe nói về những đứa trẻ gặp hoàn cảnh khó khăn, cha mẹ có thể chỉ dẫn: “Bạn nhỏ ở đó không có cơm ăn, không có quần áo ấm mặc, con nghĩ xem nếu ở đó, con sẽ làm gì? Chúng ta quyên góp ít quần áo, đồ ăn cho họ nhé!”.

�❹ Bảo vệ lòng yêu thương của trẻ

Lòng yêu thương của trẻ rất non nớt, cha mẹ cần chú tâm bảo vệ. Nếu trẻ biểu hiện lòng yêu thương mà cha mẹ không nhìn thấy, thậm chí vì bận công việc hoặc các nguyên do khác mà trách mắng trẻ, thì sẽ rất dễ “bóp chết” lòng yêu thương đang sinh sôi nảy nở ở trẻ. Ví dụ, một bé gái rót cốc trà cho người mẹ vừa đi làm về, người mẹ vội vàng chạy lại nói: “Đi đi, mau làm bài tập đi, ai khiến con rót trà!” Lại có một đứa trẻ ngồi xổm trên đất băng bó giúp một con gà nhỏ bị thương, người mẹ của đứa trẻ tức giận nói: “Gà con bẩn thế, ai cho con chạm vào nó!” Lòng yêu thương của trẻ như vậy vô tình đã bị cha mẹ cướp đoạt.

Khi nhà giáo Sukhomlinski (Liên Xô cũ) làm hiệu trưởng của một trường học, cây hoa hồng trong vườn hoa ở trường nở một bông hồng rất to, hàng ngày đều có rất nhiều người qua lại ngắm. Một buổi sáng, khi ông đi dạo trong vườn, phát hiện ra một bé gái 4 tuổi đã ngắt bông hoa hồng đó, đang cầm trong tay đi nhanh ra ngoài.

Sukhomlinski rất muốn biết vì sao bé gái đó lại ngắt hoa, ông cúi xuống, thân thiết hỏi: “Con à, con ngắt bông hoa này tặng cho ai? Có thể cho thầy biết được không?”

Đứa bé rụt rè nói: “Bà nội con ốm rất nặng, hằng ngày con đều nói chuyện với bà. Con bảo bà trong vườn trường có một bông hoa hồng rất to, bà không tin, bây giờ con ngắt xuống mang cho bà xem, bà xem xong rồi con sẽ mang hoa trả lại.”

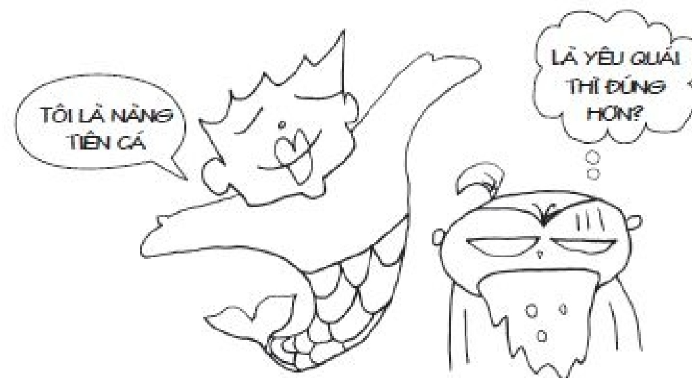
Nghe bé gái thật thà trả lời, trong lòng Sukhomlinski rất cảm động, ông nắm

tay đứa bé quay lại vườn hoa, ngắt thêm hai bông hồng to và nói với bé: "Một bông là thưởng cho con, bởi vì con có một tâm hồn đầy yêu thương; bông kia là tặng bà nội con, cảm ơn bà đã nuôi dạy con thành một cô bé ngoan."

Khi phát hiện trẻ có những hành động quan tâm, yêu thương người khác, ví dụ giúp đỡ người khác hay lo nghĩ thay cho người khác, thì cha mẹ cần kịp thời biểu dương, đồng thời cổ vũ trẻ lần sau tiếp tục làm như thế. Cha mẹ cần nhận ra giá trị lòng yêu thương ở trẻ, khiến lòng thương yêu trở thành một phẩm chất của trẻ.

�❺ Tạo cho trẻ cơ hội cống hiến lòng yêu thương

Có cha mẹ nghĩ rằng quan tâm và yêu thương trẻ lúc nhỏ, khi lớn khôn trẻ sẽ biết yêu thương và hiếu kính với cha mẹ. Thực ra đây là một cách nghĩ sai lầm. Cho và nhận yêu thương là hành động tương hỗ, nếu trẻ chỉ biết "nhận" thì chúng sẽ dần dần mất đi khả năng "cho", chúng sẽ cảm thấy cha mẹ yêu thương chúng là điều đương nhiên. Do vậy, cha mẹ phải cho trẻ cơ hội bày tỏ lòng yêu thương, nuôi dưỡng lòng yêu thương ngay từ khi chúng còn nhỏ.

Cha mẹ phải chỉ dẫn trẻ làm những công việc cụ thể hàng ngày. Chẳng hạn trong ngày sinh nhật mẹ, cho trẻ làm thiệp hoặc vẽ hoa tặng mẹ; trở về nhà sau một ngày làm việc mêt mỏi, có thể nhờ trẻ lấy hộ nước hoặc bóp đầu… Sau khi trẻ đã thực hiện những hành động "cho đi" ấy, cha mẹ cần kịp thời cổ vũ chúng, kích thích tâm lí trải nghiệm niềm vui sau khi quan tâm đến người khác, dần dần nuôi dưỡng thành phẩm chất tốt đẹp.

Lời khuyên của chuyên gia

4 phương pháp nuôi dưỡng lòng yêu thương cho trẻ từ nhỏ

Nuôi dưỡng lòng yêu thương ở trẻ phải bắt đầu từ nhỏ, trong cuộc sống hàng ngày cha mẹ có thể áp dụng một số phương pháp dưới đây:

(1) Dạy dỗ nhẹ nhàng

Có thể trẻ sẽ có một vài hành vi biểu hiện sự thiếu tình thương với ai đó, nhưng đó là bởi trẻ chưa phát triển toàn diện, không liên quan gì đến nhận thức chủ quan. Tuy vậy, hành vi này nếu không được ngăn chặn kịp thời, có thể sẽ hình thành thói quen, sau này sửa lại sẽ rất khó. Do đó khi trẻ xuất hiện những hành vi không tốt, cha mẹ phải ngăn chặn ngay, có thể dùng cách bế trẻ đi chỗ khác để thay đổi sự chú ý ở trẻ, giảng giải lẽ phải với trẻ ngăn chặn hành vi không đúng đó, sau đó nhẹ nhàng nói cho trẻ biết chúng đã sai ở đâu. Mục đích của việc nói những lời nhẹ nhàng là bảo vệ lòng tự tôn của trẻ.

(2) Nhấn mạnh những hành vi tốt đẹp

Trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ nên chú ý đến những biểu hiện của trẻ, một khi phát hiện hành động tốt của trẻ thì cần kịp thời ôm hôn để bày tỏ thái độ tán thành và biểu dương, cũng có thể dùng cách như thưởng cho trẻ món quà nhỏ để khích lệ, trẻ nhận được sự khích lệ như vậy rất dễ xuất hiện những hành động tương tự lần sau.

(3) Mở rộng phạm vi giao tiếp, bồi dưỡng khả năng bày tỏ tình yêu thương

Cha mẹ nên dẫn trẻ ra ngoài, cho trẻ tiếp xúc với nhiều người, giao lưu với những bạn nhỏ cùng tuổi; cần phát hiện xem trẻ có biết được ý tốt của người khác hay không, có thể báo đáp ý tốt của họ hay không, nếu bất ngờ gặp trở ngại, thì khả năng đối phó của trẻ thế nào. Sau đó giảng giải và phân tích cho trẻ hiểu, từ đó nuôi dưỡng lòng yêu thương cho trẻ đúng đắn.

(4) Làm bạn với thiên nhiên

Dạy trẻ biết chăm sóc, bảo vệ động vật, thực vật cũng là cách để nuôi dưỡng tình yêu thương cho trẻ, thậm chí còn là cách nhanh nhất để xây dựng cho trẻ tính cách này.

Tuổi thơ ấu là giai đoạn trẻ ham thích khám phá. Khi đó hoạt động thể lực và trí não của trẻ đã phát triển toàn diện, bởi vậy cần phải kích thích trí tuệ trẻ một cách hợp lí. Nếu chỉ để trẻ tiếp xúc trong phạm vi gia đình, dần dần sẽ khiến trẻ sống khép kín hơn, tạo thói quen không thích hoạt động, thiếu kĩ năng sống, điều này ảnh hưởng không tốt đến quá trình phát triển của trẻ.

Do đó cha mẹ nhất định nên khuyến khích trẻ tiếp xúc với môi trường xung quanh, giúp trẻ làm quen với thế giới bên ngoài. Không nên chỉ nhốt chúng trong một không gian chật hẹp.

"Giáo dục chính là quá trình sống, không phải là sự chuẩn bị cho tương lai sau này."

John Dewey (Mĩ)

Nhà triết học, nhà cải cách giáo dục nổi tiếng của Mĩ - John Dewey cho rằng: "Giáo dục là quá trình bắt đầu từ cuộc sống hiện tại của trẻ. Cách giáo dục tốt nhất chính là "học tập từ cuộc sống, học tập từ những kinh nghiệm". Ông nói:

"Tất cả sự giáo dục đều bắt đầu từ ý thức của cá nhân khi gia nhập xã hội loài người. Quá trình này bắt đầu từ khi trẻ mới sinh ra, chưa có ý thức về thế giới bên ngoài. Nó không ngừng phát triển theo năm tháng và ảnh hưởng đến nhận thức của trẻ.

Do đó, giáo dục trẻ nhỏ không nên áp đặt một cách quá nghiêm khắc. Ví dụ: hôm nay nhất định học toán, ngày mai phải học đánh vần chữ cái, ngày kia không thể không học tiếng Anh. Trong quá trình giáo dục, cha mẹ nên dành phần lớn thời gian để trẻ tự rèn luyện, tự do vui chơi và không ngừng học hỏi; cũng giống như việc chúng ta học bơi vậy, nếu liên tục có người đỡ, sẽ không bao giờ biết bơi được, vì vậy cần cho trẻ học tập từ trong cuộc sống hàng ngày, dạy trẻ biết quý trọng sinh mạng của bản thân hơn và tự mình kiểm soát được hành vi. Như vậy trẻ sẽ cảm thấy hạnh phúc và trở thành người có trách nhiệm với xã hội.

Cách giáo dục tốt nhất trong gia đình là nên có các phương pháp giáo dục ngẫu nhiên phù hợp với nhận thức của trẻ. Ưu điểm của phương pháp này là mang đến giá trị giáo dục từ những sự việc nhỏ nhất xảy ra trong cuộc sống thường ngày, và có thể giáo dục được mọi lúc mọi nơi. Ví dụ, khi dẫn trẻ đi mua sắm, nhìn thấy một sồ đồ vật mà trẻ cảm thấy thích thú, cha mẹ có thể khuyến khích trẻ tìm hiểu kĩ hơn về các tính năng và đặc điểm của những đồ vật đó, hoặc dạy trẻ phân biệt giữa ngăn làm đá và ngăn làm mát trong tủ lạnh, tivi đen trắng và tivi màu khác nhau như thế nào. Nếu có những kiến thức trẻ chưa thật sự nắm vững, có thể cùng trẻ tìm hiểu một số tài liệu, tuy nhiên phương pháp tìm tài liệu như thế nào phải nói cho trẻ biết. Như vậy chúng ta sẽ xây dựng được ở trẻ tinh thần nghiên cứu ham học hỏi, say mê hứng thú với khoa học từ trong cuộc sống hàng ngày.

�❶ Tận dụng tốt khoảng thời gian ở bên trẻ

Hầu hết cha mẹ trong xã hội hiện đại đều vô cùng bận rộn, không có nhiều thời gian ở bên trẻ. Lời khuyên cho những ông bố bà mẹ này là nên tận dụng tốt khoảng thời gian ở cùng trẻ, tiến hành phương pháp giáo dục ngẫu nhiên để mang lại hiệu quả cao. Ví dụ, bố mẹ cùng trẻ đi du lịch, có thể khuyến khích trẻ quan sát cảnh vật bên ngoài, để trẻ tìm ra đặc điểm khác nhau của mỗi sự vật hiện tượng, rèn luyện khả năng khám phá, tìm tòi và sắp xếp sự vật một cách logic. Có thể kể một vài câu chuyện liên quan tới chuyến du lịch hay những điều trẻ được nghe và chứng kiến trong suốt cuộc hành trình, bao gồm cả việc trẻ quan sát các vị khách ngồi cùng xe… Trong khoảng thời gian này, cha mẹ cũng có thể chơi với trẻ một số trò chơi nào đó… Tóm lại, chúng ta nên dành nhiều thời gian hơn ở bên trẻ, đồng thời chú ý tới việc làm cách nào để sử dụng thời gian tốt nhất, giúp trẻ có được sự phát triển toàn diện.

�❷ Lựa môi trường thích hợp để giáo dục trẻ

Khi ở phòng ngủ kể cho trẻ nghe về chú khỉ biết leo trèo rất giỏi có thể không hiệu quả bằng việc kể ở trong vườn bách thú. Như vậy, giáo dục cũng cần phải chú ý tới từng hoàn cảnh cụ thể. Ví dụ, khi ở trong phòng ngủ, giáo dục trẻ học cách thu dọn giường đệm ngăn nắp, dọn dẹp phòng sạch sẽ; khi ăn cơm, dạy cho trẻ những quy tắc trên bàn ăn; còn khi tắm rửa thì hãy giảng giải cho trẻ hiểu những kiến thức thông thường của việc vệ sinh cơ thể…

�❸ Dựa vào những hoạt động của trẻ để giáo dục

Trong cuộc sống thường ngày của trẻ, thường xuyên xảy ra một số việc bất ngờ. Ví dụ, trên trời đột nhiên vang lên tiếng sấm chớp, khiến trẻ có chút sợ hãi; trên đường tới công viên trẻ bị cuốn hút bởi một số loại thực vật.v.v... Đối với những sự việc xảy ra ngẫu nhiên như thế này, nếu cha mẹ thờ ơ, không chú ý đến hoặc đơn giản là can thiệp một cách thô bạo, có thể sẽ là một sai lầm làm mất đi cơ hội tốt để giáo dục trẻ. Cách làm đúng đắn nhất chính là: nắm bắt cơ hội này để giáo dục cho trẻ luôn, ví dụ giảng cho trẻ hiểu về sự hình thành của những hiện tượng tự nhiên, cùng trẻ quan sát cây cối bên đường. Bảo vệ và làm thỏa mãn tính hiếu kì, ham học hỏi của trẻ, làm tăng thêm hứng thú, phong phú tri thức và trí tuệ của trẻ, có như vậy trẻ mới có sự phát triển tốt nhất.

�❹ Chia sẻ và tâm sự với trẻ về cuộc sống mọi lúc mọi nơi

Trong cuộc sống hàng ngày, nếu cha mẹ có những vấn đề khúc mắc thì có thể tâm sự với trẻ. Tuy nhiên không nên dùng khẩu khí hoặc thái độ quá nghiêm nghị. Khi quan điểm của cha mẹ và trẻ có mâu thuẫn, cha mẹ cần phải kiểm

điểm lại bản thân, để hai bên cùng tìm cách giải quyết mâu thuẫn đó, không nên ép buộc trẻ phải nghe theo lời cha mẹ.

Nếu thấy trẻ có một vài thắc mắc, cha mẹ cần kịp thời giải đáp. Ví dụ, khi trẻ và một bạn cùng lớp cãi nhau, trong lòng trẻ vẫn cảm thấy ấm ức, nhất định trẻ sẽ kể lại cho cha mẹ. Khi cha mẹ nghe xong, không nên trách mắng trẻ hay lấp liếm cho qua chuyện, phải cùng trẻ phân tích nguyên nhân của vụ tranh cãi. Sau đó dạy trẻ biết cách sống hòa thuận hơn với mọi người, làm như thế nào là đúng, làm như thế nào là sai, khi nào nên kiên trì, khi nào nên nhường nhịn v.v… Như vậy, trong quá trình phát triển của mình, trẻ sẽ học được rất nhiều kỉ luật và quy tắc ở thế giới người lớn, sau này khi trưởng thành, trẻ sẽ nhanh chóng thích ứng với sự thay đổi của môi trường sống.

�❺ Chú ý hành vi cử chỉ của cha mẹ mọi lúc mọi nơi

Cho dù muốn hay không muốn thì giáo dục cũng len lỏi vào từng ngóc ngách của cuộc sống. Vì vậy trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ nên thường xuyên chú ý tới hành vi, cử chỉ của mình. Ví dụ khi trẻ đi vệ sinh gặp khó khăn, cha mẹ vì thấy bẩn mà nói ra những lời không hay, như vậy sẽ tạo cho trẻ cảm giác tự ti. Chúng ta nên quan tâm hỏi han xem có phải trẻ bị đau bụng không, nhân cơ hội đó giảng giải cho trẻ cách ăn uống hợp vệ sinh.

�❻ Giữ tâm thái thuận theo tự nhiên

Một đứa trẻ sinh ra liệu nhất định phải trở thành một tỉ phú? Hoàn toàn không! Chúng có thể là một nghệ nhân chế tác đồ mĩ nghệ, một thương nhân, một nhân viên, thậm chí là một lao công bình thường… Điều quan trọng là chúng phải có một cơ thể khỏe mạnh, một tinh thần vui vẻ, có khả năng làm việc cống hiến cho xã hội và đạt được những gì chúng mong muốn.

Giáo dục trong gia đình là một kiểu giáo dục dễ dàng mà tự nhiên nhất, đây cũng được gọi là quá trình cùng trưởng thành cho cả cha mẹ và con cái. Trên thực tế, giáo dục gia đình chính là quá trình cha mẹ cùng con cái cảm nhận về xã hội, về tự nhiên và về cuộc đời. Vì vậy hãy tạo cho trẻ một môi trường phát triển thuận theo tự nhiên, nhưng vẫn bao hàm định hướng giáo dục trong đó, khiến trẻ có thể tiếp xúc với thế giới sự vật phong phú, từ đó giúp trẻ phát triển toàn diện về đạo đức, trí tuệ và tình cảm.

Lời khuyên của chuyên gia

Làm thế nào để đưa ra lời động viên hợp lí cho trẻ

Nếu một đứa trẻ không bao giờ phải gặp khó khăn trong cuộc sống thì chúng sẽ rất khó trở thành người tài giỏi. Nếu một đứa trẻ phải chịu những áp lực quá lớn nhưng lại không nhận được sự động viên, khích lệ từ cha mẹ, thì sẽ khiến trẻ có cảm giác cô độc và dễ nhụt chí, rơi vào trạng thái tuyệt vọng, con đường thành công sẽ không “thuận buồm xuôi gió”.

Nếu trẻ gặp phải khó khăn nho nhỏ, nhưng lại nhận những lời khích lệ quá mức từ cha mẹ, thì cũng khó có được thành công, bởi như vậy trẻ sẽ không có nghị lực để vươn lên. Cha mẹ sẽ biến chúng trở thành đứa trẻ được nuông chiều.

Chỉ khi trẻ gặp áp lực thực sự và cha mẹ có sự động viên hợp lí thì mới khiến trẻ có thêm niềm tin và dũng khí đối mặt với thử thách. Làm tốt những điều này sẽ khiến trẻ đạt đến thành công một cách dễ dàng.

Vậy cha mẹ nên làm gì để có những lời động viên hợp lí cho trẻ?

(1) Hiểu được ý nghĩa của sự động viên

Cha mẹ nhất định phải thể hiện được sự quan tâm, yêu thương trẻ, không ép trẻ làm những việc mà chúng không thích.

(2) Khen ngợi

Cha mẹ cần thường xuyên dành tặng lời khen cho trẻ, đồng thời quan tâm hơn nữa những tiến bộ mà trẻ đã đạt được.

(3) Tin tưởng

Cha mẹ nên đặt niềm tin và sự kì vọng vào trẻ, tin tưởng tài năng cùng với trí tuệ của trẻ, như vậy giúp trẻ có thêm niềm tin để học tập tốt hơn.

(4) Bao dung

Cho phép và đón nhận những thất bại khó khăn mà trẻ gặp phải trong quá trình học tập. Động viên trẻ làm lại từ đầu, giúp trẻ phân tích nguyên nhân của thất bại, tìm ra cách sửa chữa, khi cần thiết có thể mời chuyên gia để giúp đỡ hướng dẫn, không nên phê bình hay trách mắng trẻ.

"Chỉ khi học sinh không dành toàn bộ thời gian để học mà phần lớn thời gian còn lại dùng vào những mục đích khác, thì việc học mới trở nên dễ dàng hơn… Đây chính là logic của quá trình giáo dục."

Sukhomlinski (Liên Xô cũ)

Tác giả nổi tiếng Lưu Dung trong cuốn sách "Dựa vào chính mình để thành công" có viết:

"… Điều tôi muốn nhấn mạnh là: Những người trẻ tuổi khi bước vào xã hội sẽ gặp phải những khó khăn không như tưởng tượng ban đầu. Bạn nên biết rằng người khác sẽ không vì bạn đọc sách hay ngủ mà tắt tivi, không vì bạn bận việc

riêng mà không giao việc; bạn cũng cần sớm học cách thích nghi việc đọc sách giữa môi trường ồn ào, náo nhiệt xung quanh, phải làm việc khi đang đi dự tiệc, thậm chí trong cùng một khoảng thời gian phải đảm nhận rất nhiều công việc khác nhau.

“Tôi là một người rất yêu trẻ nhỏ, cũng chính vì yêu chúng, nên tôi sẽ không vì chuyện chúng đọc sách mà tắt ti vi, không sợ chúng gặp nguy hiểm mà cấm không được leo núi, càng không vì lo chúng chịu khổ mà ngăn cản chuyến đi cắm trại ở nơi xa xôi hẻo lánh.”

“Rồi tới một ngày chúng trưởng thành, phải rời xa tôi, tôi sẽ rất buồn, nhưng tôi yên tâm vì tôi đã sớm mở cánh cửa để chúng làm quen với thế giới bên ngoài, sống tự lập hơn, có thể tự nhận biết được đâu là tốt, đâu là xấu.”

Cha mẹ nên dành cho trẻ một ngôi nhà tràn ngập sự ấm áp và yêu thương. Nhưng cũng cần cho trẻ đối diện với một thế giới mà trong đó có nguy hiểm và những điều xấu xa. Con cái cuối cùng rồi cũng phải rời xa cha mẹ để bước vào xã hội, cha mẹ không thể mãi nắm lấy đôi tay nhỏ bé của trẻ để bảo vệ chúng, vì vậy bắt buộc bạn phải nói cho trẻ hiểu về những điều tốt xấu ở thế giới bên ngoài, dạy cho trẻ cách phân biệt, học cách tự bảo vệ bản thân.

Rất nhiều gia đình xuất phát từ mục đích muốn bảo vệ trẻ, nên đã chọn cách hạn chế cho trẻ xem ti vi hay sử dụng internet, cấm trẻ tới những khu vui chơi giải trí, vô tình đã đóng chặt cánh cửa để trẻ nhìn ra thế giới bên ngoài.

Thế nhưng kết quả của sự cấm đoán đó là gì?

Trước bất cứ chuyện gì, trẻ đều tỏ ra rất hiếu kì, nhưng nếu những sự hiếu kì đó không được thỏa mãn thì sự việc sẽ càng trở nên nghiêm trọng hơn. Đợi sau khi trẻ đã có những nhận biết về hành vi hay khả năng nhất định mới cho trẻ khám phá thì có lẽ đã quá muộn, rất nhiều trẻ lớn lên vẫn tò mò về những điều hiếu kì mà chúng chưa được thỏa mãn thời thơ ấu, chúng sẽ tới những nơi mà cha mẹ chúng không cho phép như cửa hàng chơi game, quán bar hay nhiều nơi không lành mạnh khác…

Giáo dục trong gia đình không phải là kiểu giáo dục "đóng cửa lại". Giống như một nhà giáo dục từng nói: "Nên sớm mở rộng cánh cửa thế giới bên ngoài, để trẻ thấy được những điều hay lẽ phải và cả những điều không tốt. Trong thế giới và cuộc sống hiện thực, từng bước, từng bước rèn luyện cho trẻ khả năng tốt nhất để trẻ sớm thích nghi với xã hội."

Trẻ mỗi ngày một lớn, sẽ dần nhận thức được cuộc sống. Bởi thế cha mẹ nên để trẻ được sống đúng với hiện thực xã hội, để trẻ hiểu trong xã hội luôn tồn tại song song hai mặt tốt - xấu, sẽ có người như thế này, người như thế kia; đồng thời giúp trẻ hiểu để vững bước trong xã hội, trẻ sẽ phải đối mặt với vô số những sự việc khác nhau, phải tiếp xúc với rất nhiều kiểu người.

Trẻ luôn cần tới sự bảo vệ, tuy nhiên sự bảo vệ đó không có nghĩa là tách trẻ xa rời cuộc sống hiện thực. Nhà triết học người Anh - Bacon từng nói: "Nếu không biết trước được bản chất cái xấu, thì không thể kết hợp sự tài trí của con rắn và sự ngây thơ của con bồ câu lại với nhau. Nếu không có sự dự đoán này, phẩm chất tốt đẹp sẽ như miếng mồi ngon bị phơi bày trong nguy hiểm." Bởi thế cha mẹ một mặt khuyến khích trẻ hướng tới chân – thiện – mĩ, điều này khiến trẻ chủ động tiếp cận được những việc tốt; mặt khác cũng nên cho trẻ biết được sự tồn tại của cái giả, cái ác và cái xấu. Cần cho trẻ biết được những sự vật hiện tượng không tốt xảy ra trong cuộc sống, nói với trẻ những điều xấu này xảy ra hàng ngày, có thể trẻ phải sống chung với nó nhưng tuyệt đối không được học theo.

Đừng cho trẻ sống trong "lồng kính", hãy cho trẻ đối mặt với thử thách để trẻ sống tự lập hơn, rời xa sự che chở của cha mẹ sẽ có lợi rất nhiều đến sự trưởng thành của trẻ. Nếu được trang bị những hiểu biết đúng đắn ngay từ khi còn nhỏ, thì khi trưởng thành trẻ sẽ có khả năng thích ứng được với thế giới phức tạp này, hơn nữa còn rèn luyện thêm cho trẻ tinh thần dũng cảm, không sợ hiểm nguy để

đương đầu với phong ba bão táp của cuộc đời.

Như vậy, điều cốt lõi cha mẹ cần ghi nhớ ở đây là: Hãy mở ra cho trẻ cánh cửa đưa đến thế giới bên ngoài, để trẻ được tiếp nhận tất cả. Một số cha mẹ cũng hiểu rõ được điều này, nhưng khi trẻ có được trải nghiệm thực tế thì lại không có những hướng dẫn đúng đắn và kịp thời. Điều này đã đem lại kết quả vô cùng tồi tệ, thậm chí còn nghiêm trọng hơn cả việc trẻ bị nhốt kín ở trong nhà.

Do đó khi giáo dục trẻ về thế giới hiện thực, cha mẹ cần kịp thời giáo dục trẻ ở mọi hoàn cảnh, mọi môi trường. Đồng thời dạy trẻ phải biết có ý kiến, nguyên tắc và lập trường của riêng mình, học cách phân biệt đúng sai, tốt xấu, cái gì có thể đón nhận cái gì phải loại bỏ… Cũng cần dạy trẻ biết quan sát và nhận thức đúng đắn về xã hội, nói cho trẻ biết bên cạnh những điều xấu thì thế giới này vẫn còn rất nhiều điều tốt đẹp, cách giải quyết luôn luôn nhiều hơn khó khăn, người xấu luôn luôn ít hơn người tốt, việc tốt luôn nhiều hơn việc xấu…

Lời khuyên của chuyên gia

Quy tắc để trưởng thành trong cuộc sống

Trước cửa ra vào của công ty có đặt một chiếc bể cá rất đẹp, trong bể có khoảng hơn chục con cá lai vùng nhiệt đới. Chúng dài khoảng 10cm, trên sống lưng có màu đỏ, đầu to, trông rất đẹp. Đàn cá luôn vui vẻ, lúc tung tăng bơi lội, lúc nghỉ ngơi

Hàng ngày, cứ hễ khách hàng nào đến công ty nhìn thấy những chú cá xinh đẹp này lại dừng chân chiêm ngưỡng đôi chút. Hai năm qua đi, “vóc dáng” của mỗi chú cá hầu như không hề thay đổi, vẫn chỉ dài 10cm như trước đây, trong cái bể nho nhỏ, lũ cá vẫn bơi qua bơi lại một cách nhẫn nại.

Rồi một hôm, cậu con trai nghịch ngợm của vị giám đốc công ty tới tìm bố, nhìn thấy những chú cá nhỏ với hình thù kì lạ thì tỏ ra rất hiếu kì, cậu bé thích thú định bắt một con ra ngoài. Chẳng may bể cá bị đổ xuống đất và vỡ tan, nước trong bể cá bắn tung tóe ra khắp nơi, mười mấy con cá đáng thương nằm dưới đất thở thoi thóp.

Nhân viên trong công ty vội vàng bắt chúng lên, nhưng bể cá vỡ rồi, biết thả chúng vào đâu đây? Ai nấy đều nhìn nhau, rồi chợt nhớ ra trong sân có một cái đài phun nước, tạm thời thả chúng vào đó. Vậy là mấy chú cá được thả vào đài phun nước.

Hai tháng sau, một bể cá mới được chuyển tới, mọi người đổ xô tới đài phun nước cùng vớt những chú cá xinh đẹp ra. Tất cả lũ cá lần lượt được vớt lên, nhưng điều làm mọi người vô cùng ngạc nhiên chính là trong khoảng thời gian hai tháng, các chú cá vốn dĩ chỉ dài có 10cm, bây giờ đã dài ra thêm 30cm.

Với việc những chú cá đột nhiên lớn như vậy, mọi người đều vô cùng kinh ngạc, ai cũng thấy khó hiểu. Có người nói bởi vì nước trong đài phun nước luôn chảy thông suốt, rất có lợi cho việc sinh trưởng của cá; có người lại cho rằng là do trong suối có chứa một số khoáng chất thúc đẩy sự tăng trưởng cho cá; một số khác lại nghĩ có thể cá đã ăn một số loại thức ăn đặc biệt.

Nhưng cho dù thế nào thì họ đều có chung một nhận định: Nguyên nhân do diện tích đài phun nước lớn hơn bể cá rất nhiều.

Cá nhiệt đới khi nuôi trong bể, chỉ dài được 10cm, dù cho có nuôi bao lâu đi chăng nữa, cũng khó có thể sinh trưởng. Thế nhưng khi thả chúng vào đài phun nước, hai tháng sau đã dài ra 30cm. Sau này mọi người ở đó đã dùng không gian rộng hơn để nuôi cá, và những chú cá này trông ngày càng đẹp đẽ, khỏe khoắn hơn.

Giáo dục trẻ cũng giống như vậy. Trẻ cần có một không gian tự do để trưởng thành, khi trẻ chỉ sống trong sự bao bọc của cha mẹ thì mãi mãi không thể trưởng thành được. Muốn cho trẻ lớn lên khỏe mạnh, toàn diện, nhất định phải để trẻ tiếp xúc với thế giới bên ngoài, dành cho trẻ khoảng không gian rộng lớn để trẻ tự do vui đùa, không nên chỉ “giam” trẻ giống như bể cá chật hẹp kia.

“Bản lĩnh nghệ thuật kiệt xuất nhất chính là trí tưởng tượng.”

Hegel (Đức)

Mọi trẻ nhỏ đều có tính hiếu kì, chúng đến với thế giới này là để học cách sinh tồn, việc không hiểu rõ những chuyện xung quanh sẽ gây trở ngại đến sự sinh tồn của trẻ. Chúng ta thấy rằng trước bất cứ chuyện gì trẻ đều tỏ ra vô cùng hứng thú; chúng sẽ chỉ tay lên trời hỏi chú chim đang bay lượn, chúng sẽ vẫy tay và nói chuyện với chú cá đang bơi trong nước. Cha mẹ dắt trẻ dạo phố, chỉ cần đi được là trẻ có thể chạy tới ven đường có những viên đá nhỏ, lấy tay nhặt đá lên; gặp phải vũng nước, cha mẹ lo lắng sợ con bị ướt giày thì chúng lại cố tình giẫm vào vũng nước đó...

Đây chính là tính hiếu kì, ham học hỏi của trẻ, cha mẹ nên hướng dẫn một vài phương pháp giúp trẻ tự tìm hiểu những sự việc mà chúng chưa biết.

Trẻ có tính hiếu kì là một hiện tượng rất tốt, sự hiếu kì sẽ kích thích trẻ trưởng thành, say mê học tập. Nhà bác học Dawin ngay từ khi 7 tuổi đã tỏ ra rất có hứng thú với việc sưu tập các loại sinh vật, quan sát các loài côn trùng hoang dã. Nhà vật lí học Maxwell 6 tuổi đã muốn tìm hiểu nguyên nhân tại sao những ngôi sao trên trời lại phát ra ánh sáng.

Sự thành công của đại thi hào nước Anh Shakespeare, khởi nguồn từ việc ông rất hứng thú và ham học hỏi nghệ thuật kịch, có lần diễn viên đóng kịch bị ốm, ông chủ rạp hát đồng ý cho ông diễn thay. Shakespeare vui mừng khôn xiết, vì có động lực mạnh mẽ nên chỉ trong vòng nửa ngày ông đã đọc thuộc lời thoại, thậm chí còn diễn tốt hơn cả diễn viên chính. Sau khi diễn kịch một thời gian, Shakespeare bắt đầu thử chuyển sang viết kịch bản, một trong số kịch bản này sau khi diễn xong đều nhận được sự ủng hộ rất tốt từ khán giả. Cũng từ đó ông

bắt đầu sáng tác các tác phẩm văn học, sau này trở thành nhà văn, nhà viết kịch kiệt xuất của nước Anh.

Tính hiếu kì và sự ham mê học hỏi của trẻ là thứ vô cùng quý giá, điều này chứng tỏ khả năng sáng tạo của trẻ đang ngày càng phát triển. Nếu cha mẹ không biết bảo vệ tính hiếu kì đó, nhất là khi đả kích thì sẽ làm mất đi tinh thần học hỏi đáng quý ấy. Điều này khiến trẻ dần dần nản lòng, không còn khả năng sáng tạo, thậm chí biến đứa trẻ vốn dĩ có tinh thần học hỏi trở thành người ngốc nghếch, lười suy nghĩ. Có một vài ông bố bà mẹ khi nhận được nhiều câu hỏi của trẻ thì cảm thấy phiền phức, mệt mỏi, không đủ kiên nhẫn để giải thích, đây là một việc làm sai lầm.

Nhà giáo dục nổi tiếng của Trung Quốc Đào Hành Tri từng gặp phải một câu chuyện như thế này: Một người phụ nữ nói với ông rằng, con trai bà ấy rất nghịch ngợm, nó đã tháo tung và làm hỏng cái đồng hồ vẫn đang sử dụng tốt, vì việc này bà đã rất tức giận và đánh cậu bé một trận. Đào Hành Tri đã nói với bà mẹ này rằng: “Thật đáng tiếc, bà đã đánh mất một Edison của Trung Quốc rồi đấy." Lời nói của Đào Hành Tri cũng là lời cảnh tỉnh của giáo dục gia đình thời hiện đại, cha mẹ vô tình đã làm mất đi tính hiếu kì đáng quý ở trẻ.

Một chuyên gia giáo dục nổi tiếng đã kể lại một câu chuyện như thế này:

Một lần ông mua cho cô con gái 3 tuổi cái kéo, đồng thời cũng mua cho mình cái áo sơ mi màu hồng giá 38 đồng. Sau khi về nhà, ông đặt chiếc áo lên trên giường, rồi đi làm một số việc khác. Về tới nhà, phát hiện chiếc áo sơ mi bị con gái cắt rách hết. Lúc đó tiền lương của ông chỉ có hơn 200 đồng, chiếc áo sơ mi giá 38 đồng là tương đối đắt đỏ.

Ông hỏi con gái: “Tại sao con lại cắt nát chiếc áo của cha?”

“Con chỉ thử xem kéo cắt có nhanh hay không thôi!” Vẻ mặt cô bé không có chút lo lắng.

Ông nói: “Con thử thấy thế nào? Có nhanh không?”

Con gái dùng bàn tay nhỏ bé cầm chiếc áo lên và nói: “Nhanh ạ! Bố nhìn xem này, cắt được một cái lỗ thật là to.”

Câu nói của con gái khiến ông không nhịn được cười, nhưng ông không vì chuyện đó mà nổi giận, chỉ nhẹ nhàng nói với con: “Quần áo của người lớn con không được cắt, nếu muốn cắt con nên lấy một miếng vải vụn, con làm vậy là sai

đó.”

Khi đọc xong câu chuyện này, tiến sĩ Đào Hành Tri cho rằng, nếu đã cắt rồi, trách mắng sẽ không còn tác dụng gì nữa. Hơn nữa trẻ đâu có hiểu cắt quần áo của người lớn là không đúng, chúng đâu cố ý làm hỏng. Nếu trong lúc này đánh mắng trẻ, sẽ làm mất đi sự tự tin và tính hiếu kì của trẻ.

Tính hiếu kì là thứ tài sản vô cùng quý giá trong cuộc đời trẻ, vì tính hiếu kì mà trẻ có thể làm bất cứ việc gì, cũng vì thế mà làm sai nhiều chuyện. Nếu thấy trẻ làm sai cha mẹ liền đánh trẻ thì có thể tính hiếu kì sẽ bị mất đi. Tính hiếu kì cũng là một động lực để trẻ tự tìm tòi, nếu không có sự hiếu kì thì trẻ sẽ không có động lực để phấn đấu.

Không chỉ có vậy, khi tiến hành giáo dục, nếu cha mẹ tận dụng tốt tính hiếu kì của trẻ thì sẽ đem lại hiệu quả rất tốt.

Thời nhà Tống (Trung Quốc), hai người con trai của nhà văn nổi tiếng Tô Tuân là Tô Thức và Tô Triệt, từ nhỏ đã rất ham chơi, không thích đọc sách. Tô Tuân đã nhiều lần khuyên bảo nhưng không có kết quả, cuối cùng ông quyết định thay đổi phương pháp giáo dục.

Mỗi lần thấy con ham chơi, Tô Tuân lại ngồi vào một góc để đọc sách, cứ hễ hai đứa trẻ chạy đến, là ông liền cất sách đi. Tô Thức và Tô Triệt cảm thấy rất kì lạ, cho rằng cha đang giấu một điều bí mật trong sách, nên cảm thấy vô cùng tò mò, nhân lúc cha không có nhà, hai cậu bé bèn lấy trộm cuốn sách và nghiên cứu một cách tỉ mỉ. Dần dần, thói quen đọc sách được hình thành, hai đứa trẻ thật sự cảm nhận được sự thú vị khi đọc sách.

Sau này, Tô Thức và Tô Triệt với học thức uyên bác của mình, đã vinh dự cùng cha đứng vào danh sách "tám nhân vật nổi tiếng thời Đường - Tống".

Có người từng nói: "Tính hiếu kì của các nhà khoa học thể hiện ở cách họ say mê khám phá những sự vật hiện tượng mà họ chú ý. Việc giải thích qua loa các sự vật hiện tượng thường không khiến họ hài lòng, bởi vậy buộc họ tìm hiểu vô số các tài liệu liên quan đến các sự vật, hiện tượng ấy." Trẻ cũng vậy, tính hiếu kì thôi thúc trẻ tìm hiểu mọi sự vật và điều này không ngừng tăng lên trong quá trình trưởng thành của trẻ, tính hiếu kì là một đặc trưng quan trọng tạo nên trí tuệ của trẻ.

Bởi hiếu kì mà trẻ đã đặt ra vô số các câu hỏi kì lạ khác nhau. Tuy vậy, nhiều cha mẹ không những không trân trọng tính hiếu kì của trẻ mà còn cho rằng trẻ thật ngốc nghếch, việc đơn giản như vậy mà cũng không hiểu. Các bậc cha mẹ này hãy thử đặt mình vào vị trí của trẻ để hồi tưởng về quá khứ một chút, chẳng phải khi mình bằng tuổi trẻ, thấy cái gì cũng rất mới mẻ đó sao? Còn bây giờ, khi đã trở thành những ông bố bà mẹ rồi, thì họ lại quên mất những câu hỏi ngây thơ ấy.

Vì vậy, khi trẻ đặt câu hỏi, cha mẹ nên kiên nhẫn trả lời để trẻ hiểu, trẻ muốn làm việc gì đó thì hãy để cho trẻ tự do khám quá, tất nhiên những việc đó cần nằm trong phạm vi an toàn của trẻ. Đôi khi vì tính hiếu kì mà trẻ làm hỏng đồ vật thì bạn cũng đừng vội trách mắng trẻ.

Trong mắt trẻ, mọi thứ đều vô cùng mới lạ, cha mẹ nên bảo vệ tính hiếu kì đó. Bởi có hiếu kì thì trẻ mới tìm hiểu những thứ chúng chưa biết.

Lời khuyên của chuyên gia

Cha mẹ cần làm gì bảo vệ tính hiếu kì của trẻ:

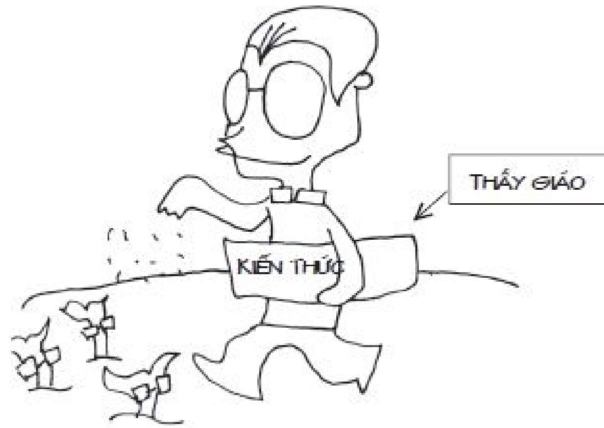
(1) Khuyến khích trẻ quan sát tỉ mỉ cuộc sống xung quanh, mạnh dạn đưa ra câu hỏi

Trẻ rất dễ bị thu hút bởi những thứ mới lạ, cha mẹ gợi ý trẻ từ những sự việc và chi tiết nhỏ nhất sẽ giúp trẻ suy nghĩ kĩ hơn và nhanh chóng tìm ra mấu chốt của vấn đề.

(2) Thường xuyên thảo luận vấn đề cùng với trẻ

Trao đổi kĩ hơn về những khó khăn của trẻ, sau đó chuyển sang thảo luận vấn

đề liên quan khác, tất nhiên đây phải là những vấn đề mà trẻ có hứng thú. Trong quá trình thảo luận, cần tôn trọng quan điểm của trẻ, tránh việc áp đặt quan điểm của mình lên trẻ.

(3) Để trẻ tự tìm hiểu vấn đề

Đối với những câu hỏi của trẻ, không cần phải trả lời ngay mà khuyến khích trẻ tự động não suy nghĩ, tìm đọc nhiều tài liệu có liên quan, tự mình tìm ra câu trả lời. Hình thành cho trẻ thói quen suy nghĩ và tìm tòi độc lập.

(4) Thường xuyên tham gia các hoạt động ngoài trời

Cha mẹ nên thường xuyên đưa trẻ tới khu vui chơi, vườn bách thú. Các hoạt động này dễ dàng kích thích tính hiếu kì của trẻ, là môi trường tốt để trẻ phát huy khả năng sáng tạo.

“Vui đùa là bản năng của động vật, trẻ cũng vậy. Để phát triển hơn nữa năng lực của trẻ trong tương lai, trẻ cần được vui chơi từ bây giờ, hơn nữa những trò chơi đó phải phù hợp với trẻ.”

Khuyết danh

Cha mẹ nào cũng yêu thương con, nhưng yêu thương đúng cách mới có thể

tiếp thêm sức mạnh để trẻ tiến lên phía trước. Một số cha mẹ luôn yêu chiều con mình thái quá, đặc biệt là khi trẻ còn nhỏ, trẻ muốn gì là được nấy, thậm chí cha mẹ sợ trẻ bị thương nên không cho trẻ làm bất cứ việc gì, càng không cho trẻ chơi hay tham gia bất cứ hoạt động nguy hiểm nào. Cách làm này của cha mẹ khiến trẻ bị tổn thương, cảm thấy mình là người vô dụng, không làm tốt bằng người lớn, từ đó thiếu tự tin, tự hạ thấp giá trị của bản thân; khi một người thiếu niềm tin về giá trị bản thân thì người đó sẽ coi thường chính mình, không có chí tiến thủ, thậm chí còn cho rằng sinh mạng này không còn ý nghĩa, bắt đầu thấy chán ghét cuộc sống.

Phần lớn trẻ đều ham chơi và nghịch ngợm, đa phần người lớn không thích việc trẻ làm lộn xộn căn phòng, phá hỏng đồ vật, vì vậy thường xuyên ngăn cấm chúng. Thực ra, trẻ nghịch ngợm là điều rất tự nhiên, điều này chứng tỏ là chúng đang muốn được tìm hiểu mọi thứ, vì thế cha mẹ nên để trẻ được tự do, cho chúng thỏa sức phát huy trí tưởng tượng của bản thân, không nên phá vỡ sự đam mê và hứng thú trong thế giới riêng ấy.

Rất nhiều trẻ luôn thích ném tung các đồ vật dưới đất hay trên bàn. Cha mẹ thấy vậy liền ngăn cấm: “Không được ném đồ, đồ vật phải mất tiền mới mua được, con phải biết quý trọng.” Nhưng trẻ vẫn không ngừng ném, khi đó cha mẹ sẽ tiếp tục nói: “Đúng là đồ không biết nghe lời!”, ấy vậy màtrẻ vẫn rất vui sướng, bởi đó là một cách để chúng khám phá thế giới. Chúng thích cảm giác mình được tận hưởng khi đồ vật rơi xuống phát ra âm thanh, điều này đem đến cho chúng sự kích thích, thỏa mãn mong muốn được tìm tòi.

Ham chơi là bản tính của trẻ, ham chơi giúp trẻ khám phá được thế giới này. Cha mẹ nên hướng dẫn trẻ đúng lúc, giúp trẻ có cơ hội được tìm tòi khám phá, thỏa mãn tính hiếu kì của trẻ, kích thích trẻ tìm hiểu thế giới bên ngoài. Đặt những đồ vật quý giá ở nơi mà trẻ không thể lấy được, không nên quá gò ép trẻ.

Bà nội của một bé trai 2 tuổi, khi nhìn thấy cháu mình nằm trên bãi cỏ xanh mướt trong công viên, liền bế đứa trẻ lên và nói: “Kìa! Cháu nhìn xem bộ quần áo vừa mặc bẩn hết rồi.” Rất nhiều cha mẹ vì sợ trẻ xảy ra những điều không hay, sợ trẻ làm hỏng đồ, nên khi đứa trẻ bò lên bò xuống, sờ mó, hay lật qua lật lại thứ đồ mà không phải của chúng thì đều bị la mắng: “Đừng động vào, bẩn! Đừng chạm vào, nguy hiểm!” “Con tới đây làm gì? Không phải việc của con, ra chỗ khác chơi.”

Khi chơi đùa, trẻ có thể phát huy hết tính chủ động, trong đầu luôn trong tâm trạng phấn khích, tư duy vô cùng nhạy bén, trí não không ngừng phát triển. Ảnh hưởng tích cực mà hoạt động vui chơi mang lại cho trí tưởng tượng và sức sáng tạo của trẻ là mà điều không hoạt động nào có thể thay thế được.

Lúc này, nếu biết chắc trẻ được bảo vệ an toàn thì không nên ngăn cản trẻ, không nên đứng bên cạnh chỉ tay năm ngón mà hãy hướng dẫn cụ thể để trẻ được tự do hoạt động chân tay, trí óc. Hãy để trẻ dựa vào nhận thức và sự hiểu biết của mình mà vui chơi thỏa sức, nhờ đó phát huy trí tưởng tượng và sức sáng tạo.

Sự chú ý quan sát, sức tưởng tượng và khả năng thao tác của trẻ đều được thể hiện qua những trò chơi. Nếu trẻ bị bó buộc quá mức sẽ mất dần đi khả năng tìm tòi và sức sáng tạo. So sánh quá trình phát triển lâu dài của trẻ với một bộ quần áo dính bẩn, một món đồ chơi bị hỏng, thì chúng ta thấy chúng chẳng đáng là bao.

Cách giáo dục sớm mà tốt nhất chính là thông qua những trò chơi của trẻ kích thích các giác quan; thông qua sự trải nghiệm phong phú để trẻ tiếp thu các kiến thức, không nhất định phải chăm chú dạy trẻ học nói, học viết; như vậy sẽ không phù hợp với lứa tuổi của trẻ.

Ham chơi là thiên tính của trẻ, vui chơi là cách giáo dục tốt nhất tạo nên các thiên tài. Các nhà giáo dục như Sukhomlinski, Karl Witte đều có lời khuyên rằng: Hãy để trẻ biến mọi thứ trở thành trò chơi!

Khi vui vẻ, trẻ làm việc gì cũng hoàn hảo, chẳng hạn khi thấy học tập là một điều thú vị, thì chúng sẽ rất chăm chỉ học tập; nếu trẻ phát hiện có rất nhiều điều bí ẩn đằng sau con chữ thì chúng có thể viết rất đẹp và sẽ không ngừng luyện

viết.

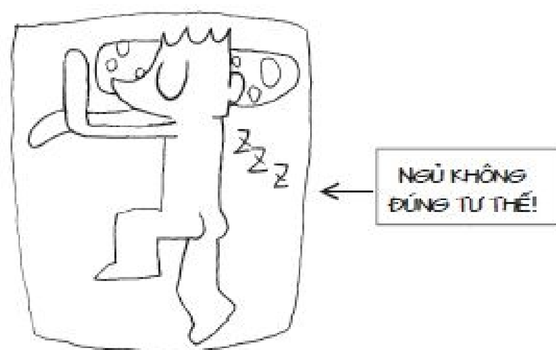
Nếu cha mẹ biến học tập thành trò chơi, như vậy việc giáo dục trẻ sẽ trở nên nhẹ nhàng hơn. Đã từng có một câu chuyện như thế này: Một đứa trẻ sinh ra trong một gia đình rất khá giả, khi lên 6 tuổi, cha của đứa bé có mời một thầy giáo tới dạy chữ, song thầy đã dùng đủ mọi cách mà đứa trẻ vẫn không tiếp thu được chữ nào. Người cha cho rằng chuyên môn của thầy giáo không tốt, liền liên tục thay thầy giáo, nhưng tất cả đều bó tay trước đứa trẻ. Cuối cùng cha mẹ đưa ra một khoản thù lao rất cao và thông báo tìm thầy tài giỏi cho con mình.

Có một thầy giáo sau khi nhận tiền xong thì bắt đầu dạy đứa trẻ, ông là người có sự quan sát rất nhạy bén, ông phát hiện ra đứa trẻ này chỉ thích nặn người đất, nặn xong đều mang ra chỗ có ánh nắng để phơi khô.

Ông liền nghĩ ra một cách, ông nặn thêm mũ để đội lên đầu những người đất đó, trên mỗi chiếc mũ ông viết lên một chữ cái "A, B, C, D…"

Đứa trẻ tỏ ra rất thích thú với thầy giáo này, hai người cùng chơi trò chơi và vun đắp nên tình thầy trò thân thiết. Sau đó ông bảo đứa trẻ mang tất cả những người đất bên ngoài vào trong phòng để tô màu, cứ hễ tô xong một chiếc mũ có chữ cái ông lại bảo đứa bé mang ra ngoài phơi, dần dần đứa trẻ bắt đầu nhận được hết mặt chữ, cha mẹ đứa trẻ tôn thầy giáo là người giỏi nhất thiên hạ.

Học tập chính là bản năng trời sinh của mỗi người, nhưng rất nhiều trẻ không thích học vì chúng thấy học chẳng khác gì cực hình.

Một số cha mẹ lo lắng con ham chơi sẽ không thích học nữa, nên ép con ở nhà học suốt ngày. Chuyên gia nghiên cứu về bản năng của động vật phát hiện: Một chú chó nếu thường xuyên bị nhốt trong nhà hay trong một cái lồng, không

được tự do hoạt động, không được vui đùa cùng đồng loại, tính cách sẽ trở lên hung dữ hơn, thậm chí còn gây thương tích cho con người và các động vật khác. Cũng giống như vậy, nếu trẻ không có cơ hội được vui chơi thì chúng sẽ tự tìm kiếm cơ hội để vui chơi, sẽ không tập trung nghe giảng và làm bài tập. Còn những trẻ có thời gian vui chơi, chúng sẽ biết sắp xếp thời gian hợp lí, chơi thật vui mà học thì thật hiệu quả.

Một tuổi thơ đầy niềm vui và sự tự do là những thứ mà cha mẹ cần bảo vệ và tạo ra cho trẻ. Đó cũng là tài sản vô cùng quý báu mà trẻ được hưởng. Tài sản này sẽ đem lại cho trẻ một cuộc sống hạnh phúc.

Lời khuyên của chuyên gia

Trẻ nhỏ dưới 10 tuổi nên chơi những trò chơi nào?

Các kết quả nghiên cứu chỉ ra rằng: trẻ em ngày nay đang dần từ bỏ các hoạt động mang tính giải trí như trèo cây, xây lâu đài cát… Tuy nhiên việc từ bỏ này lại ảnh hưởng đến sự phát triển của trẻ. Bởi vậy, để trẻ khôi phục lại những trò chơi mà thời thơ ấu cha mẹ chúng thường xuyên chơi, thì một nhóm các chuyên gia tâm lí đã đưa ra khoảng 32 trò chơi thích hợp với trẻ dưới 10 tuổi như sau:

Lăn qua lăn lại trên bãi cỏ ven hồ.

Nặn đất.

Dùng bột mì nặn đồ chơi.

Sưu tập trứng ếch.

Dùng hoa tươi chế thành nước hoa.

Trồng cây nhỏ đặt trên bệ cửa sổ.

Dùng giấy cứng làm mặt nạ.

Xây lâu đài cát.

Trèo cây.

Đào hang động trong sân.

Dùng chân và tay để vẽ tranh.

Tự mình nấu thử một bữa cơm dã ngoại.

Dùng phẩm màu để vẽ "mặt quỷ".

Dùng cát “lấp người”.

Làm bánh mì.

Đắp người tuyết.

Tạo ra tác phẩm điêu khắc bằng đất sét.

Tham gia một lần “thám hiểm”.

Cắm trại trong sân.

Nướng bánh trứng.

Nuôi những động vật nhỏ.

Hái nho.

Chơi trò ném gậy.

Học nhận biết được 5 loài chim.

Bắt côn trùng nhỏ.

Tự đạp xe vượt qua vũng bùn.

Làm một chiếc diều thả lên trời.

Kết hợp cỏ khô với cành cây khô làm ra một cái “tổ”.

Tìm 10 loại lá khác nhau trong công viên.

Trồng rau.

Tự nấu bữa sáng và mang đến mời cho cha mẹ.

Chơi đánh trận giả với bạn khác.

Ngoài ra, chúng ta không thể không kể đến các trò chơi dân gian ở Việt Nam.

Điển hình như: chơi ô ăn quan, đánh chắt chuyền, mèo đuổi chuột, bịt mắt bắt dê, thả đỉa baba, rồng rắn lên mây, kéo cưa lừa xẻ, cướp cờ, oẳn tù tì, nu na nu nống, đánh đáo, ném vòng, v.v…

"Cho trẻ học trong sự vui vẻ, học trong khi chơi đùa, như vậy học tập có khô khan đến mấy cũng có thể trở nên thú vị..."

Phu nhân Stoner (Mĩ)

Cương 6 tuổi, bắt đầu lên lớp một, mẹ của Cương từng nghe rất nhiều người nói: "Ở nhà thì đừng hi vọng dạy trẻ được chữ gì, phải đưa trẻ tới trường; nhà trường có quy củ, một khi thầy cô giảng bài, trẻ không thể không tiếp thu." Từ những lời nói trên, mẹ Cương liền nhận ra một điều: Phải dạy con ở nhà giống như ở trường.

Thế là mẹ mua về một chiếc bảng đen nhỏ, lập ra cho Cương một thời khóa biểu học tập và nghỉ ngơi mà theo chị là hết sức "hợp lí", thực hiện nghiêm chỉnh theo thời khóa biểu, để Cương ngoài thời gian học ở trường có thể tiếp tục học ở nhà. Thời khóa biểu này được duy trì trong 4 năm ở tiểu học, tiếp đến là trung học, sau đó từng bước lên đại học, rồi đại học…

Song kết quả như thế nào? Mỗi lần tới "tiết học" của mẹ thì Cương mặt mày nhăn nhó, không chú tâm học bài. Cậu bé còn vài lần ngỏ ý với mẹ không muốn học nữa, điều này khiến mẹ vô cùng tức giận, quát Cương: "Đã dốt lại còn lười học? Có phải ở trường cũng như thế không?"

Chúng ta có thể hiểu được sự mong mỏi con mình thành tài của mẹ Cương, thế nhưng cách làm đó quả thực sai lầm.

Đối với trẻ, học tập, nghỉ ngơi và ăn uống đều rất quan trọng, vì vậy ngoài việc khuyến khích trẻ chăm chỉ học hành, cha mẹ cũng cần cho trẻ có thời gian nghỉ ngơi và vui chơi.

Một chuyên gia tâm lí cho biết: Việc một người chỉ học triền miên, không có

thời gian để nghỉ ngơi, như vậy sẽ ảnh hưởng không tốt đến kết quả học tập, thậm chí mắc chứng stress. Stress là biểu hiện căng thẳng của tâm sinh lí, trẻ bị stress nặng sẽ khiến cho não bộ hoạt động kém hiệu quả, tê liệt dây thần kinh dẫn đến đau đầu, sự tập trung bị phân tán, tư duy chậm chạp, tâm trạng buồn bực, chán nản, không có hứng thú với bất kì thứ gì. Để giảm stress ở trẻ, cha mẹ cần lưu ý những điều sau:

�❶ Giảm bớt gánh nặng học tập cho trẻ

Cha mẹ không nên tạo thêm áp lực học tập cho trẻ; chẳng hạn bắt trẻ làm quá nhiều bài luyện tập, bắt trẻ học thêm các lớp năng khiếu, phụ đạo.... Nên để trẻ có thời gian nghỉ ngơi, vui chơi giải trí, tạo hứng thú học tập cho trẻ, tuyệt đối không áp đặt mong muốn của mình cho trẻ, không nên cho rằng trẻ học càng nhiều sẽ càng có thêm nhiều kiến thức. Đây là cách suy nghĩ sai lầm.

�❷ Cách học tập khoa học là kết hợp học tập với lao động

Thời gian cho mỗi lần học không nên quá dài, thời gian nghỉ ngơi có thể sắp xếp giống như quy định ở trường. Thời gian học cần phù hợp với thể trạng của từng đứa trẻ, nhưng tựu chung là cần phân đoạn học, mỗi lần nghỉ ngơi khoảng từ 10 - 15 phút, nghỉ ngơi cũng cần phải đúng cách, có thể cho trẻ tham gia các hoạt động thể thao nhẹ nhàng, ví dụ như chạy bộ, hít thở thật sâu, tập vài động tác thể dục, vận động các khớp, nghe một đoạn nhạc, hát hoặc ngâm thơ. Tóm lại là để não bộ nghỉ ngơi, thả lỏng cơ thể, hít thở không khí trong lành.

�❸ Cho trẻ ăn uống ngủ nghỉ hợp lí

Cha mẹ cần chú ý kết hợp các chế độ ăn uống, nghỉ ngơi hợp lí, dinh dưỡng đầy đủ để giúp não bộ của trẻ hoạt động tốt nhất. Học tập kết hợp với nghỉ ngơi sẽ đạt được hiệu quả cao, cũng giúp trẻ có được giấc ngủ ngon.

�❹ Tôn trọng các phương thức nghỉ ngơi, giải trí của trẻ

Cha mẹ không những cho phép trẻ được vui chơi, giải trí, mà còn cho phép trẻ vui chơi theo cách của bản thân mình, chỉ cần những cách vui chơi đó không có gì xấu, không ảnh hưởng tới sức khỏe của trẻ thì không cần ngăn cấm chúng.

Lời khuyên của chuyên gia

Giúp trẻ giảm bớt áp lực tâm lí

Tương tự như người trưởng thành, trẻ nhỏ cũng có những áp lực tâm lí như căng thẳng mệt mỏi, nhưng trẻ sẽ không biết cách để làm giảm bớt hay giải tỏa được những áp lực đó. Chúng rất cần tới sự giúp đỡ của cha mẹ, dưới đây là một vài cách giúp trẻ giảm bớt áp lực tâm lí:

(1) Cho trẻ có khoảng thời gian riêng của mình

Hết giờ lên lớp, nhiều trẻ bị cha mẹ ép học nhạc, học máy tính, chiếm hết khoảng thời nghỉ ngơi đáng kể của trẻ, rất dễ làm cho tinh thần trẻ bị mệt mỏi. Các bậc phụ huynh nên sắp xếp để trẻ có một khoảng thời gian nghỉ ngơi hợp lí, có thể được làm những gì chúng thích.

(2) Khuyến khích trẻ giải tỏa sự bực tức

Đôi khi nguồn gốc của những áp lực lại xuất phát từ sự bực tức, cha mẹ nên lắng nghe khi trẻ nói ra nguyên nhân khiến trẻ tức giận, để trẻ cảm nhận cha mẹ luôn là người quan tâm tới chúng.

(3) Ủng hộ trẻ tham gia các hoạt động thể dục thể thao

Các hoạt động như chạy bộ, đá cầu, đạp xe.. không những giúp trẻ giảm bớt căng thẳng mà còn khiến trẻ bình tĩnh để giải quyết tốt những sự việc bất ngờ xảy ra.

(4) Giúp trẻ thưởng thức âm nhạc

Những ca khúc nhẹ nhàng, du dương, êm ái, có thể giảm bớt sự căng thẳng và giúp trẻ học cách thưởng thức cái đẹp.

(5) Dạy trẻ cách thư giãn

Có thể gợi ý để trẻ tưởng tượng đến một nơi vui vẻ, yên tĩnh… bên ngoài căn phòng có ánh nắng mặt trời chiếu rọi, có chú chó nhỏ đang đùa nghịch, dạo bộ bên bờ biển tuyệt đẹp, nô đùa trong công viên… tưởng tượng càng tỉ mỉ hiệu quả càng tốt, ngoài ra việc tắm bằng nước ấm trước khi ngủ cũng giúp trẻ có tinh thần thư thái, giấc ngủ cũng được sâu hơn.

(6) Tạo ra bầu không khí vui vẻ trong gia đình

Khi thấy trẻ có biểu hiện căng thẳng, bạn hãy tìm một nơi yên tĩnh ngồi nói chuyện với trẻ, sự quan tâm lo lắng và yêu thương của cha mẹ sẽ giúp trẻ vượt qua mọi khó khăn. Những cái vuốt ve và âu yếm của cha mẹ cũng làm trẻ giảm bớt áp lực, khiến trẻ cảm thấy tự tin hơn.

“Hãy làm thử tất cả các cách có thể để khơi dậy tinh thần ham học hỏi, yêu thích khám phá ở trẻ.”

Comenius (Cộng hòa Séc)

“Con à! Hãy thử đi, biết đâu con sẽ làm rất tốt đấy!” “Trước tiên hãy thử nào, dù cho có thất bại cũng không phải lo lắng!” Cha mẹ nên thường xuyên nói với trẻ những lời động viên như vậy.

Nhưng thật đáng tiếc, có rất nhiều bậc cha mẹ không thường xuyên nói với trẻ 3 từ “con thử đi”, thay vào đó là câu “không được phép...” Người lớn luôn dùng vẻ nghiêm nghị trước mặt trẻ, lớn tiếng quát mắng: “Không được! Con không thể làm như vậy”, “Dừng tay lại ngay” Cách làm này vô cùng sai lầm, sẽ làm mất đi cơ hội tốt để trẻ rèn luyện bản thân, tổn thương nghiêm trọng tinh thần hăng hái của trẻ, như vậy khả năng tìm tòi và học hỏi của trẻ cũng dần không còn nữa.

Bản tính của trẻ là thích mạo hiểm, với những thứ chưa biết chúng đều nóng lòng muốn khám phá, muốn được làm những thứ vượt quá khả năng của mình, khi chân trẻ còn chưa chạm tới bàn đạp xe thì chúng đã mong muốn được đạp xe, chưa từng chạm vào nước thì đã muốn nhảy xuống nước để bơi. Lúc này cha mẹ không nên ngăn cản hành động muốn thử nghiệm của trẻ, không được nói những câu như: “Con vẫn còn nhỏ nên chưa làm được”, “Không được đâu, nguy hiểm lắm” hoặc “Con định dọa cha mẹ đấy à, mẹ cấm không được thử!” Những câu nói này chứng tỏ cha mẹ đang dùng suy đoán của mình áp đặt lên trẻ, làm tổn thương sự tự tin của trẻ, ảnh hưởng không tốt đến sự trưởng thành của trẻ sau này.

Thực ra, khi trẻ quyết làm thử một việc gì, hẳn chúng đã phải có thời gian cân nhắc trước đó. Chỉ có những việc mà trẻ cảm thấy rất hiếu kì và tràn đầy tự tin, trẻ mới quyết tâm thực hiện. Cha mẹ không nên vội vàng ngăn trẻ, cho dù cũng có một số việc trẻ thực sự không nên làm, thì trước tiên cũng phải giảng giải nguyên nhân tại sao, tuyệt đối không được cấm trẻ mà không có lí do chính đáng.

Rất nhiều cha mẹ không hiểu được lợi ích của việc để trẻ tự tìm hiểu vấn đề, đôi khi cha mẹ cũng giải thích nguyên nhân của việc không nên làm, nhưng trẻ không hoàn toàn chấp nhận, chỉ khi trẻ tự tìm hiểu được vấn đề thì chúng mới

“tâm phục khẩu phục” và không mắc phải sai lầm tương tự nữa. Nếu mỗi lần trẻ có mong muốn được tìm tòi là cha mẹ lại lập tức ngăn cấm, thì sẽ chỉ khiến trẻ thất vọng và buồn chán hơn.

Bởi thế, cho dù cha mẹ biết được việc trẻ đang làm là vô cùng nguy hiểm, thì cũng đừng ngay lập tức cấm đoán chúng. Cách tốt nhất là tạo điều kiện để trẻ được thử nghiệm an toàn.

Ví dụ, khi trẻ chưa biết rửa bát, chúng luôn nóng lòng muốn thử, đừng nói với chúng: “Không được! Con sẽ làm vỡ hết bát đấy.” Cách tốt nhất là lấy một cái chậu, đặt mấy chiếc bát vào đó, rồi cho trẻ rửa thỏa thích. Khi thấy bạn đang quét nhà, trẻ cũng muốn giằng lấy cái chổi trong tay bạn, bạn đừng vội cự tuyệt đuổi chúng đi đằng khác chơi hoặc mắng rằng: “Đi ra, càng giúp càng vướng víu”, hãy đưa cho trẻ một chiếc chổi nhỏ để trẻ thử làm cho tới khi muốn dừng lại thì thôi. Dù cho trẻ có làm sàn nhà bẩn hơn đi chăng nữa cũng đừng phiền lòng, hãy khen trẻ: “Con thật chăm chỉ, đã biết giúp mẹ quét nhà rồi đấy!” Sau đó bạn hãy nhẹ nhàng dọn dẹp sạch lại nền nhà một lần nữa; trẻ muốn ăn ớt, đừng lo lắng trẻ sẽ bị cay, hãy cứ để trẻ nếm thử một chút, lần sau trẻ sẽ quyết định tiếp tục ăn hay không.

Khi trẻ muốn thử làm một việc gì đó, cha mẹ không nên ngăn cấm mà hãy dành cho trẻ một lời động viên. Bởi lần đầu tiên làm trẻ sẽ khó tránh khỏi việc đắn đo và lo lắng sợ thất bại. Lúc này, cha mẹ nên động viên: “Con hãy cứ thử đi”, như vậy sẽ khiến áp lực của trẻ giảm đi rất nhiều. Ít nhất cũng nên để trẻ thấy được dù kết quả thế nào cũng không quan trọng, quan trọng là quá trình cố gắng của trẻ. Như vậy, tâm trạng lo lắng của trẻ sẽ dần biến mất, sau này trẻ sẽ tràn đầy niềm tin khi làm việc.

Khi trẻ muốn thử làm một việc gì đó, dù kết quả khiến cha mẹ thất vọng thì cha mẹ cũng không nên phủ nhận sự cố gắng của trẻ, hãy thay trẻ làm nốt công việc đó và nói với trẻ rằng: “Con xem mẹ làm này”, để chúng tự tìm hiểu được mình đã sai sót ở khâu nào, chủ động mong muốn được sửa đổi, như vậy sẽ bồi dưỡng cho trẻ tình yêu lao động và giúp trẻ hoàn thiện bản thân hơn .

Có một bé trai 5 tuổi rất thích trò chơi lắp ghép, vào một ngày cuối tuần, cậu bé ngồi trên bãi đất cả buổi chiều, vùi đầu lắp ráp một chiếc tàu chiến, linh kiện lắp ráp tàu chiến khoảng trên một trăm cái, có cái chỉ nhỏ bằng hạt gạo, cậu bé vẫn cần mẫn lắp ráp... Đã mấy lần cậu mất kiên nhẫn, cảm thấy rất sốt ruột.

Mẹ cậu ở bên cạnh quan sát con trai, nhưng không hề giúp đỡ, chị muốn để con tự tận hưởng niềm vui khi hoàn thành một công việc. Cuối cùng cậu bé cũng hoàn thành việc lắp con tàu chiến với hàng trăm thứ linh kiện nhỏ xíu kia. Cậu mang con tàu tới trước mặt mẹ, dáng vẻ tự hào và vui sướng như vừa hoàn thành một công trình thật vĩ đại.

Mỗi một đứa trẻ đều mong muốn mình sẽ làm tốt được một việc gì đó, đây cũng là một cách để chúng khẳng định giá trị của bản thân. Thông qua việc tham gia một trò chơi, làm một số việc trong khả năng của bản thân, trẻ sẽ được thỏa mãn nhu cầu thể hiện cái "tôi". Nếu như cha mẹ hiểu được mong muốn đó, thì hãy cho trẻ thỏa mãn với những việc trẻ muốn làm, như vậy sự tự tin của trẻ sẽ được hình thành một cách vững chắc.

Nhà giáo dục nổi tiếng Montessori đã từng kể một câu chuyện như thế này:

Mỗi ngày, những đứa trẻ trong lớp học quây lại thành một vòng tròn, chúng ríu rít cười, nói, tranh cãi và bàn luận, ở giữa vòng tròn có đặt một chậu nước, trong chậu nước có một vài món đồ chơi.

Lúc này, có một cậu bé 2 tuổi rưỡi, một mình đứng ở ngoài cái vòng đó, có thể nhận thấy khi tất cả mọi người đang tập trung chú ý vào một thứ thì cậu bé cũng chăm chú nhìn theo. Nhưng vì quá bé nhỏ nên cậu không đủ sức để chen vào trong. Cậu nhìn khắp xung quanh, đột nhiên chú ý đến một cái ghế, khuôn

mặt cậu bỗng sáng lên rạng rỡ, cậu bé tiến lại chiếc ghế, thế nhưng đúng lúc ấy một thầy giáo đi tới, nhấc cậu lên cao hơn cả đỉnh đầu của những đứa trẻ khác, để cậu có thể nhìn thấy rõ đồ vật trong chậu nước, đồng thời nói: “Nào, cậu bé tội nghiệp. Hãy nhìn nhé!”

Cậu bé nhìn thấy chậu nước, thế nhưng nét mặt vốn khiến tôi cảm thấy thích thú trong chốc lát đã không còn nữa.

Montessori quan sát đứa trẻ này và phát hiện ra một điều: cậu bé dường như mất đi khả năng dựa vào bản thân, mất đi cơ hội vượt qua khó khăn để đi tới thành công.

Trong cuộc sống, hẳn rất nhiều cha mẹ chứng kiến “lòng tốt” của ai đó đã vô tình cướp đi sự vui sướng khi trẻ đang nỗ lực làm việc.

Cha mẹ nên dành cho trẻ một cơ hội để thử sức, cho phép trẻ dùng trí tuệ, sự cố gắng của bản thân để phát huy khả năng vốn có của mình, từ đó thực hiện được mục tiêu và lí tưởng của trẻ, điều này có thể đem tới cho trẻ những trải nghiệm. Những trải nghiệm này là sức mạnh thúc đẩy trẻ tự nỗ lực làm nhiều việc hơn.

Cha mẹ không nên quá chú ý tới kết quả của sự việc mà cần quan tâm xem trẻ đã học được điều gì trong quá trình cố gắng. Một đứa trẻ tràn đầy sự hứng khởi, tràn đầy sự tự tin để trải nghiệm thử thách có thể phát huy được tố chất của mình một cách tốt nhất. Qua quá trình như vậy, trẻ có thể tìm thấy khả năng đặc biệt của bản thân mình.

Lời khuyên của chuyên gia

Những điểm cần chú ý khi cha mẹ khuyến khích trẻ thử làm việc.

Khi khuyến khích trẻ làm thử gì đó, cha mẹ nên chú ý một số điểm sau:

(1) Không nên đặt kết quả lên hàng đầu

Mục đích để trẻ thử nghiệm chính là thông qua đó giúp trẻ tích lũy kinh nghiệm, rèn luyện các kĩ năng, tăng thêm sự tự tin. Kết quả chỉ là hình thức, nội dung mới là quan trọng. Vì vậy cha mẹ không nên nhấn mạnh việc trẻ nhất định phải thành công, bởi như thế sẽ tạo thêm cho trẻ nhiều áp lực.

(2) Bất luận trẻ thất bại hay thành công, cha mẹ cũng nên biểu dương tinh thần dũng cảm, "dám nghĩ dám làm" đó

Dù trẻ có làm không tốt, thì cha mẹ cũng nên nói: "Con thật giỏi! Lần đầu tiên làm mà đã đạt được kết quả tốt như vậy lần sau sẽ còn tốt hơn nhiều." Cha mẹ không nên "tiết kiệm" lời khen với trẻ. Ý nghĩa của lời khen với trẻ chính là giúp trẻ hiểu rằng chúng có khả năng làm tốt những việc đó.

(3) Khi khen ngợi trẻ đã dũng cảm thử nghiệm những thử thách mới, cũng không quên giúp trẻ tăng thêm ý thức về sự an toàn

Ví dụ, khi trẻ muốn thử nghiệm một thử thách mới, cha mẹ nên động viên trẻ hãy mạnh dạn thử, đồng thời dạy trẻ nắm vững những kiến thức bảo vệ bản thân, giúp trẻ có thể phòng tránh khỏi thương tổn.

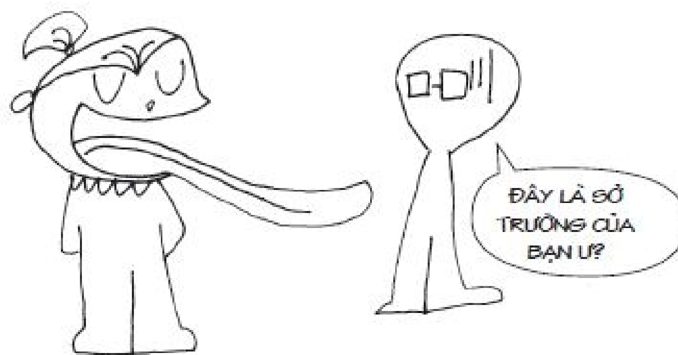
"Khi chúng ta phát hiện ra sự sáng tạo của trẻ, nhận thấy trẻ có khả năng sáng tạo, thì nhất định phải bồi dưỡng sức sáng tạo đó."

Đào Hành Tri (Trung Quốc)

Einstein từng nói: "Sáng tạo còn quan trọng hơn cả tri thức, bởi tri thức là hữu hạn, còn sáng tạo là vô hạn, sáng tạo có thể thay đổi cả thế giới." Cựu thủ tướng Nhật Bản - Nakasone Yasuhiro khi bàn về bí mật dẫn dắt kinh tế Nhật Bản phát triển nhanh như vũ bão sau Chiến tranh thế giới thứ hai có nói: "Chủ yếu là dựa vào sự sáng tạo." Trong cuộc sống, mỗi người chúng ta đều hưởng lợi ích từ sự sáng tạo, quần áo chúng ta mặc, các thiết bị chúng ta sử dụng, quần áo chúng

ta sử dụng... đều là thành quả sáng tạo của các bậc tiền bối.

Các chuyên gia giáo dục cho rằng, sức sáng tạo bao gồm 5 khả năng quan trọng: sự nhạy cảm, sự linh hoạt, sự độc đáo, sự thông minh, sự sáng suốt. Khi cha mẹ thay đổi phong cách trang trí phòng của trẻ, vừa nhìn trẻ sẽ nhận ra ngay sự thay đổi đó, dù chỉ là những chi tiết rất nhỏ; điều này cho thấy sự nhạy cảm ở trẻ. Khi thầy giáo hỏi: “Cốc trà có công dụng gì?”, trong khoảng thời gian nhất định, người có khả năng đưa ra nhiều đáp án nhất chính là người linh hoạt nhất. Sự linh hoạt là chỉ trẻ có thể từ nhiều góc độ khác nhau xem xét vấn đề, nếu như có người hỏi: “Để không bị chết khát khi ở trên sa mạc, chúng ta sẽ phải làm gì?” Đứa trẻ A trả lời: “nước sôi”, “nước giải khát”, “cafe”, thế nhưng đứa trẻ B lại trả lời: “nước ép từ cây xương rồng”, như vậy chứng tỏ khả năng phân tích của trẻ B cao hơn trẻ A. Sự độc đáo chính là nghĩ ra cách người khác chưa bao giờ nghĩ đến, hơn nữa lại có hiệu quả thực tế. Có thể nói tất cả các “nhà phát minh” đều có sức sáng tạo rất lớn; sự sáng tạo là chỉ việc quan sát và tư duy tinh tế, tỉ mỉ; ví dụ như bôi lên chiếc thuyền giấy một lớp sáp nến, tránh việc giấy bị ngấm nước và bị rách; cách làm bôi một lớp sáp nến lên thuyền giấy cũng chính là thể hiện sự thông minh.

Một tiến sĩ tâm lí từng dùng sự khác biệt lớn trong bộ môn mĩ thuật để giải thích tại sao sự sáng tạo của trẻ em Việt Nam lại không cao như trẻ em Mĩ. Ông nói thầy cô giáo dạy hội họa ở Việt Nam thường đưa cho trẻ những bức tranh vẽ sẵn để chúng học vẽ theo, đồng thời giảng giải rất kĩ các thứ tự của từng nét vẽ, nét trước nét sau, nét dài ngắn, nét cứng mềm. Nhưng các thầy giáo dạy hội họa ở Mĩ thì không như vậy, họ không đưa bức tranh vẽ sẵn cho trẻ, không ép chúng vẽ theo khuôn mẫu, mà cho trẻ tự do thể hiện trí tưởng tượng của mình thông qua việc vẽ những sự vật hiện tượng đang diễn ra trong cuộc sống hàng ngày, vì vậy khi vẽ tranh xong, trẻ em Việt Nam luôn hỏi: “Có giống không?”, trong đầu chúng luôn nghĩ “Liệu có giống với bức tranh của thầy giáo không?” Nhưng học

sinh Mĩ thì lại hỏi nhau: “Vẽ có đẹp không?” Tiến sĩ tâm lí còn lấy một ví dụ khác, ông kể rằng có một cô giáo người Mĩ đến Việt Nam dạy học, cô giáo này yêu cầu lũ trẻ vẽ một bức tranh về đề tài “ngày lễ vui vẻ”, kết quả là hầu hết các bức vẽ đều là cây thông Noel, hơn nữa tất cả các cây thông này đều giống nhau, sau đó bà phát hiện ra nguyên nhân là vì trong góc phòng học có đặt một cây thông Noel, được phủ bởi một tấm vải. Khi được yêu cầu tự mình vẽ một bức tranh có liên quan tới đề tài “ngày lễ vui vẻ”, những đứa trẻ này không biết bắt đầu từ đâu, nên đã đồng loạt nhớ đến cây thông Noel này.

Sự sáng tạo không chỉ thuộc về những đứa trẻ thiên tài mà có ở tất cả mọi đứa trẻ, chỉ có điều nhiều cha mẹ vẫn đánh giá thấp khả năng này, hoặc do quá bảo vệ và giúp đỡ trẻ nên không kích thích được khả năng sáng tạo của trẻ.

Các chuyên gia giáo dục cho rằng, mỗi một người đều có khả năng sáng tạo, mà sự phát triển khả năng sáng tạo đó phải được bắt đầu từ khi con người còn nhỏ. Thời thơ ấu và khoảng thời gian đi học chính là thời kì phát triển và bồi dưỡng khả năng sáng tạo của trẻ, bởi đó là quãng thời gian mà trẻ có thể chủ động phát huy sức sáng tạo đó. Lúc này, nếu trẻ có một môi trường để thỏa sức phát huy trí sáng tạo thì sẽ rất có lợi sau này. Do vậy, làm thế nào để khơi dậy khả năng sáng tạo của trẻ chính là điều mà cha mẹ cần quan tâm khi tiến hành giáo dục sớm cho trẻ.

Mỗi đứa trẻ đều là một thiên tài, cha mẹ không nên đánh giá thấp khả năng sáng tạo của trẻ, càng không nên vì quá bảo vệ hay can thiệp quá mức mà đánh mất đi khả năng sáng tạo đó, nên thông qua những hướng dẫn, gợi ý đúng đắn để đem tới cho trẻ sự phát triển vô hạn.

�❶ Để trẻ được tự mình vui chơi

Trách nhiệm lớn nhất của cha mẹ chính là quan sát và giúp đỡ trẻ, tạo điều kiện cho trẻ phát triển khả năng của mình, không nên chỉ nghĩ cách “nhồi nhét” kiến thức vào đầu chúng. Ví dụ, cha mẹ có thể đưa cho trẻ bộ đồ chơi lắp ghép và để mặc chúng chơi, cho dù trẻ dùng cách nào lắp đều được, không nên hướng dẫn trẻ cách làm.

�❷ Đặt nhiều câu hỏi cho trẻ, khuyến khích trẻ đưa ra nhiều câu hỏi

Đặt ra nhiều câu hỏi để tạo cho trẻ thói quen động não suy nghĩ. Một học giả người Mĩ kể lại rằng, hồi nhỏ cha mẹ từng hỏi ông: “Cái đĩa có những công dụng gì?” Ông trả lời rằng có thể làm đồ chơi, làm cái xẻng trong vườn hoa, uốn thành

hình cái cây và có thể dùng để "gãi". Các câu trả lời trên đều có rất nhiều tính sáng tạo.

�❸ Ủng hộ sự tự do tưởng tượng của trẻ

Tưởng tượng chính là một phần quan trọng của khả năng sáng tạo, không có tưởng tượng sẽ không có sáng tạo, nhờ tưởng tượng mà sáng tạo nảy sinh.

�❹ Khuyến khích trẻ tận dụng đồ phế liệu để làm ra đồ chơi mới

Cha mẹ có thể đưa cho trẻ những đồ vật đã bỏ trong nhà như chai lọ, vỏ hộp sữa, hộp giấy, giấy báo cũ, mảnh vải vụn, bàn chải cũ,… gợi ý để trẻ tự tay tạo ra đồ chơi từ những vật dụng đó.

�❺ Ủng hộ "hành vi phá hoại" và tư duy mới lạ

Trẻ nhỏ thường rất thích tháo lắp đồ chơi, đồng hồ, thậm chí cả vỏ ngoài của ti vi… Cha mẹ không nên vì thế mà trách mắng trẻ. Đồng thời, cách nhìn nhận và giải quyết vấn đề của mỗi trẻ là khác nhau, chỉ cần hợp lí thì cha mẹ nên ủng hộ.

�❻ Để trẻ thường xuyên chơi những trò chơi mang tính sáng tạo

Ví dụ đọc truyện tranh, chơi con rối, đọc truyện cổ tích, tự hát, múa phụ họa, sáng tác các động tác ngẫu hứng theo nhạc...

Lời khuyên của chuyên gia

Phát hiện ra những đặc trưng trong tính sáng tạo của trẻ

Để bảo vệ và phát triển khả năng sáng tạo của trẻ, cha mẹ cần hiểu về khả năng sáng tạo của chúng. Sau một quá trình nghiên cứu, các nhà khoa học đã đưa ra 16 đặc trưng thể hiện tính sáng tạo của trẻ. Chỉ cần thường xuyên chú ý đến biểu hiện của trẻ, cha mẹ có thể sẽ phát hiện ra khả năng sáng tạo mà trẻ bộc lộ một cách ngẫu nhiên, điều này có lợi rất nhiều cho việc bảo vệ và kích thích khả năng sáng tạo của trẻ sau này.

1. Khi lắng nghe, quan sát hay làm việc, luôn tập trung tinh thần cao độ, có thể không nghe thấy người lớn gọi hoặc quên ăn cơm. Ví dụ: "Mẹ gọi con ăn cơm à, sao con không nghe thấy nhỉ?"

2. Hoạt bát lạ thường, không thể bình tĩnh. Ví dụ trẻ sẽ nói: "Con không muốn ngồi xuống vì con còn đang phải suy nghĩ câu hỏi."

3. Khi nói chuyện, rất thích ví von một cách độc đáo. Ví dụ: "Con cảm thấy mình như chú chim nhỏ bay đang lượn trên trời."

4. Dám phản bác lại những gì đã là cố định. Ví dụ: "Những gì trong sách nói chưa chắc đã là chính xác."

5. Tìm hiểu đến tận "gốc rễ" của vấn đề. Ví dụ: "Bố à! Con còn nhiều thắc mắc về vấn đề này, con muốn tìm hiểu những cuốn sách để trên giá sách của bố được không ạ?"

6. Quan sát một cách tỉ mỉ các sự vật xung quanh. Ví dụ: "Ồ, nhìn kìa, chiếc lá này có gân màu trắng, còn chiếc kia lại có gân màu đỏ."

7. Mong muốn nói với người khác những phát hiện của mình.

8. Cho dù đang vui đùa cũng không ngừng sáng tạo.

9. Đem những sự vật không liên quan liên hệ lại với nhau. Ví dụ: "Cái mũ mới của bạn trông thật giống với cái đĩa bay."

10. Nhất định phải thực hiện những ý tưởng của mình.

11. Cảm thấy hiếu kì với tất cả các sự việc và mong muốn đi tìm hiểu ngọn ngành những sự việc đó.

12. Đối với một vài ý tưởng của bản thân, có ý muốn kiểm nghiệm chúng

bằng thực tiễn.

13. Có cách xử lí riêng. Ví dụ: “Con muốn tự mình suy nghĩ vấn đề này.”

14. Khi làm bất cứ chuyện gì đều rất chú ý, không phân tán sự tập trung.

15. Mong muốn có khả năng giải quyết tốt mọi vấn đề và đi tìm những cái mới.

16. Thường xuyên đưa ra những câu hỏi lạ. Ví dụ: “Nếu mọi người có thể bay lượn giống như những chú chim, thì thế giới này sẽ trở nên như thế nào nhỉ?”

"Chọn bạn mà chơi, chọn nơi mà ở."

Tục ngữ (Việt Nam)

Tục ngữ có câu: “Gần mực thì đen, gần đèn thì rạng”, sự ảnh hưởng của bạn bè đối với trẻ vô cùng lớn, nó có thể vượt qua cả cha mẹ và thầy cô giáo.

Bạn bè là một nhân tố không thể thiếu được trong quá trình trưởng thành của trẻ. Bên cạnh những người bạn tốt, thì trẻ cũng gặp phải không ít những người bạn không tốt như không thích tới trường, bỏ bê học hành, cướp giật, nghiện ma túy, thậm chí có những hành vi tình dục quá sớm... Những hành vi tiêu cực này

ảnh hưởng khá lớn tới trẻ, nếu trẻ kết thân với những người bạn này thì rất có khả năng bị tiêm nhiễm các thói hư tật xấu trên.

Kết bạn là việc riêng của trẻ, cha mẹ nên tôn trọng sự lựa chọn này, nhưng nếu bạn của trẻ là những người hư hỏng, thì có thể một ngày nào đó trẻ cũng trở thành người hư hỏng, bởi vì khả năng tự kiểm soát của trẻ không tốt, mà khả năng bắt chước lại rất nhanh, rất dễ chịu ảnh hưởng từ những người bạn bên cạnh. Nhiều khi chúng ta phán đoán đứa trẻ này có phải trốn học, lấy trộm xe đạp, hút thuốc, uống rượu, nghiện ma túy, quan hệ tình dục trước hôn nhân… hay không, chỉ cần nhìn vào người bạn thân mà chúng chơi là có thể biết.

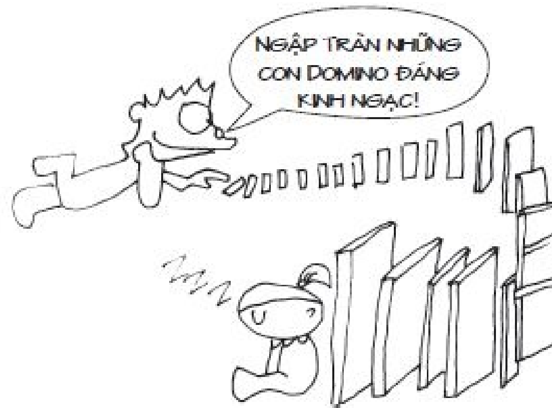
Thành tích học tập bậc tiểu học của Anh Phương rất tốt, năm nào cũng đứng thứ 3 toàn trường, trên mọi phương diện đều rất xuất sắc. Nhưng điều làm cha mẹ và thầy cô không ngờ tới là khi lên học trung học, cô bé có sự thay đổi “chóng mặt”. Kết quả học tập không còn tốt như trước, thêm vào đó là cách ăn mặc, trang điểm không giống ai. Mỗi ngày cô bé dành 1 - 2 tiếng buổi sáng để trang điểm, liên tục có những cuộc điện thoại khác nhau, cũng thường xuyên dẫn bạn bè về nhà hoặc ra ngoài chơi, sau này thậm chí còn trốn học tới các nhà hàng, quán bar… Chỉ tới khi Anh Phương bị công an bắt vì tội sử dụng thuốc lắc thì bố mẹ mới phát hiện ra, nhưng hối hận lúc này cũng đã muộn.

Sau này, cha mẹ mới biết sự tụt dốc của Anh Phương có liên quan tới những người bạn của cô, cô bạn cùng bàn Ngọc Dung lớn lên trong gia đình chỉ còn có mẹ, từ nhỏ đã không được dạy dỗ chu đáo, Anh Phương thường xuyên chơi cùng Ngọc Dung, không ngờ đã bị nhiễm những thói hư tật xấu từ Ngọc Dung.

Ví dụ của cô bé Anh Phương là một hồi chuông cảnh tỉnh cho các bậc làm cha mẹ: những người bạn có ảnh hưởng rất lớn tới trẻ, đây là việc không thể xem nhẹ. Nếu cha mẹ phát hiện thấy bạn của con mình có ảnh hưởng không tốt tới chúng, nhất định phải kịp thời sửa đổi. Cách làm tốt nhất chính là khi trẻ còn nhỏ, hãy chọn cho chúng những người bạn có phẩm chất đạo đức tốt, đây là một việc mà cha mẹ có thể dễ dàng làm được. Còn khi trẻ bước vào tuổi vị thành niên, cha mẹ mới phát hiện những điểm không tốt ở những người bạn này thì khi ấy e là đã muộn, lúc đó trẻ thà không chịu nghe lời cha mẹ còn hơn phải từ bỏ bạn chúng.

Người Trung Quốc có một câu ngạn ngữ như thế này: “Chim ưng lớn lên trong chuồng gà, sẽ bị mất bản năng bay lượn; sói hoang lớn lên cùng đàn dê, cũng sẽ mất đi thú tính vốn có của chúng.” Là con người, ai cũng có bản năng mô phỏng, vì vậy muốn con của mình lớn lên tài giỏi, thì hãy cho chúng kết bạn

với những người tài giỏi; chúng sẽ học được từ người bạn đó những điều tốt đẹp trên các phương diện học tập, ứng xử, suy nghĩ; cần tránh cho trẻ tiếp xúc với những người bạn hư hỏng.

Cha mẹ cần lưu ý một điều, không nên bắt trẻ lấy thành tích học tập xuất sắc làm tiêu chuẩn duy nhất để chọn bạn, rất nhiều trẻ có thành tích học tập tốt chưa chắc đã là những đứa trẻ ngoan. Thành tích không tốt không có nghĩa là đứa trẻ đó hư. Cha mẹ cũng không nên lấy dáng vẻ hay hình thức bên ngoài để làm tiêu chuẩn chọn bạn. Chỉ cần đó là người có phẩm chất đạo đức tốt thì hãy cho trẻ có không gian để kết thân những người bạn ấy.

Điều cha mẹ nên làm nhất ở đây chính là dạy trẻ những kĩ năng giao tiếp với người khác, dạy trẻ giữ quan điểm của riêng mình khi chơi với bạn bè. Như vậy trẻ có thể tự do chơi đùa với bạn bè mà không bị nhiễm các thói hư tật xấu. Đồng thời, trong quá trình trẻ giao tiếp với bạn bè, cha mẹ cũng khuyến khích trẻ học những điều hay lẽ phải, học cách đối nhân xử thế đúng đắn từ bạn. Điều này rất có lợi cho việc trưởng thành sau này của trẻ, giúp trẻ sớm thích ứng được với môi trường và xã hội.

Tuy nhiên, trong quá trình kết bạn, trẻ không phải lúc nào cũng được thuận buồm xuôi gió, có khi trẻ sẽ bị bạn bè chế giễu, xa lánh và đả kích. Cha mẹ lúc này không được khuyên con theo kiểu: “Sau này con đừng chơi với bạn đó nữa.”, hãy kịp thời dành cho trẻ sự quan tâm, cùng trẻ phân tích nguyên nhân của những sự việc trên, xóa bỏ đi những thắc mắc trong lòng trẻ, đưa ra những lời khuyên đúng đắn, động viên trẻ tiếp tục làm bạn với những đứa trẻ kia. Trong quá trình đó trẻ sẽ có thêm nhiều kinh nghiệm sống để vượt qua khó khăn.

Lời khuyên của chuyên gia

Nên dạy trẻ cách ứng xử khéo léo với người khác

Cha mẹ cần dạy trẻ cách ứng xử khi chơi cùng bạn bè, cần hòa thuận, biết giúp đỡ mọi người, tính cách ôn hòa, như vậy sẽ giúp trẻ mở rộng các mối quan hệ.

(1) Ngăn nắp, sạch sẽ

Ấn tượng đầu tiên luôn vô cùng quan trọng, một khuôn mặt sạch sẽ, gọn gàng sẽ để lại ấn tượng tốt đẹp trong lòng người khác.

(2) Tích cực

Khuyến khích trẻ nên nhìn vào những mặt tốt, luôn giữ thái độ lạc quan, như vậy tâm lí sẽ tốt lên rất nhiều, thái độ đối với người khác cũng sẽ được cải thiện.

(3) Mỉm cười

Nụ cười chính là bí quyết kéo mọi người xích lại gần nhau. Nụ cười sẽ xóa nhòa sự xa lạ giữa hai người, khiến mọi người trở nên gần gũi hơn.

(4) Khen ngợi

Hãy khen ngợi những ưu điểm của người khác đúng lúc, điều này sẽ đem tới cho đối phương cảm giác vui vẻ, bản thân cũng nhận được sự tin tưởng từ người đối diện.

(5) Lễ phép

Thương xuyên nói: “xin mời!”, “cảm ơn” “xin lỗi”... sẽ lưu lại trong lòng mọi người một ấn tượng tốt đẹp về sự lễ phép.

(6) Nói dễ nghe

Trẻ cần tự rèn luyện để có một giọng nói hay, ấm áp và nhẹ nhàng. Giọng nói quá to rất dễ gây mất cảm tình cho người khác, còn nếu giọng nói quá nhỏ sẽ khiến người khác không nghe rõ, gây cho họ cảm giác khó chịu.

(7) Khoan dung

Dạy trẻ có tấm lòng bao dung, không ích kỉ, luôn quan tâm tới người khác.

(8) Tự kiểm điểm

Thường xuyên kiểm điểm để kịp thời sửa chữa lỗi lầm của bản thân.

“Miệng là cánh cửa của tâm hồn. Mưu lược, trí tuệ đều thể hiện từ đó.”

Quỷ Cốc Tử (Trung Quốc)

Có một câu chuyện vui như thế này:

Có một phú ông mời khách tới dự tiệc, nhận thấy thời gian đã muộn rồi mà vẫn còn một lượng lớn khách chưa tới, phú ông rất sốt ruột, miệng lẩm bẩm: “Cái gì thế này? Tại sao người cần tới vẫn chưa tới chứ?” Một số người khó tính nghe thấy liền nghĩ bụng: “Người cần tới chưa tới? Vậy chúng ta là người không nên tới rồi?” Thế là mọi người lần lượt rời khỏi bữa tiệc.

Khi phú ông phát hiện thấy một số vị khách bỏ về, tỏ ra vô cùng lo lắng, liền lẩm bẩm to hơn: “Sao những người không nên về thì lại bỏ về chứ?” Những vị khách còn lại nghe thấy xong, trộm nghĩ: “Người không nên về thì về rồi? Vậy những người chưa về chẳng phải không nên ở lại sao?” Thế là mọi người rủ nhau về hết.

Cuối cùng chỉ còn lại mấy người bạn thân thiết, nhìn thấy tình cảnh ấy mới khuyên phú ông rằng: “Trước khi nói phải suy nghĩ trước sau, một khi nói sai thì không sửa được nữa.”

Phú ông một mực kêu oan, vội vàng giải thích: “Tôi có bảo bọn họ về đâu?”

Bạn bè nghe xong vô cùng tức giận, nói: “Không bảo bọn họ về thì tức là bảo chúng tôi về chứ gì?” Nói xong tất cả quay đầu đi thẳng.

Lời ăn tiếng nói cũng là một nghệ thuật, trước khi nói mà không suy nghĩ kĩ lưỡng, không nghĩ tới vị trí của người nghe thì vô tình sẽ làm tổn thương họ.

Trong quá trình giáo dục trẻ, cha mẹ không nên bỏ qua việc dạy trẻ cách sử dụng ngôn từ. Trẻ được rèn luyện nói năng từ nhỏ sẽ nói được những lời hay, khiến người khác yêu quý, mối quan hệ của trẻ với người khác sẽ tốt đẹp hơn.

Khi thấy con cái mình được người khác khen ngợi vì ăn nói lễ phép, cha mẹ nhất định sẽ rất vui mừng.

Cha mẹ cần lấy những ví dụ thực tế diễn ra trong cuộc sống thường ngày để giáo dục trẻ. Đồng thời chú trọng đến những phương diện sau:

�❶ Cha mẹ cần làm tấm gương cho trẻ

Hành vi, cử chỉ của cha mẹ có ảnh hưởng rất lớn đến trẻ, muốn trẻ nói năng lễ phép thì cha mẹ cần thường xuyên nói năng đúng mực, lễ phép với người khác. Như vậy trẻ mới học theo được. Ví dụ, khi cha mẹ nói chuyện với người lớn tuổi hơn hay với cấp trên, đều phải mang ngữ khí tôn kính; đối với những người ít tuổi hơn, cấp dưới hay với trẻ nhỏ cần nói chuyện bằng thái độ thân thiện; như vậy trẻ sẽ học được cách nói này từ cha mẹ.

�❷ Dạy trẻ có tấm lòng yêu thương mọi người

Từ nhỏ cha mẹ nên dạy trẻ có tấm lòng yêu thương người khác, như vậy khi nói chuyện hay làm bất cứ việc gì trẻ cũng sẽ nghĩ tới cảm nhận của người khác, không làm tổn thương tới họ.

Jeff Bezos - Giám đốc điều hành tập đoàn bán lẻ trực tuyến lớn nhất thế giới hiện nay, khi còn nhỏ, vào mỗi kì nghỉ hè đều cùng ông bà nội lái xe đi dã ngoại. Năm Bezos 10 tuổi, cậu lại cùng ông bà nội ra ngoài du lịch. Trên đường đi, cậu bé nhìn thấy một tấm biển quảng cáo lớn có viết: "Mỗi điếu thuốc sẽ làm giảm 2 phút tuổi thọ", khi đó bà nội của Bezos cũng hút thuốc, hơn nữa còn hút tận 30 năm. Thế là cậu bé chứng tỏ sự thông minh của mình bằng cách bắt đầu tính toán số lần hút thuốc của bà. Kết quả là tuổi thọ của bà nội do hút thuốc đã giảm đi 16 năm. Khi Bezos rất đắc ý thông báo kết quả này với bà thì bà buồn rầu và khóc.

Ông nội chứng kiến mọi việc, liền ôm Bezos xuống xe, vỗ vào vai cậu bé và nói: “Cháu à! Rồi một ngày cháu sẽ hiểu làm một người có lòng nhân ái khó hơn nhiều so với việc làm một người thông minh.” Lời nói của ông nội tuy ngắn gọn, nhưng lại khiến Bezos suốt đời không thể quên được. Từ đó về sau, Bezos luôn làm theo lời ông nội đã chỉ dạy.

�❸ Học cách khen ngợi người khác

Lời khen luôn là một món quà quý giá dành tặng cho mọi người, chỉ cần đó không phải là lời nói khoa trương quá mức, không đúng sự thực là được. Một đứa trẻ nếu biết khen ngợi người khác, nhất định sẽ luôn khiến cho những người bên cạnh cảm thấy vui vẻ; biết cách ngợi khen người khác, sau này sẽ khiến trẻ dễ dàng thích ứng với xã hội hơn.

Lời khuyên của chuyên gia

Tận dụng cách làm “liệt kê ưu điểm” để tán dương người khác

Để giúp trẻ học cách khen ngợi người khác, chúng tôi đề xuất với cha mẹ một số nội dung sau đây:

Phạm vi “liệt kê” có thể là trong gia đình, việc đầu tiên cha mẹ cần làm là thương lượng với trẻ đối tượng tìm kiếm ưu điểm. Ví dụ cha mẹ nói với trẻ: “Tối nay chúng ta sẽ chơi một trò chơi, đó là tìm những ưu điểm của bố, ai nói được nhiều hơn sẽ nhận được phần thưởng.”

Sau khi trò chơi chính thức bắt đầu, mẹ có thể nhắc nhở trẻ: “Con thử nghĩ xem gần đây bố đã làm những việc gì nào?”

Sau khi liệt kê các ưu điểm của bố, đến lượt bố bắt đầu kể ưu điểm của những thành viên khác trong gia đình. Cách tìm kiếm ưu điểm này có thể kết hợp trong một số tình huống đặc biệt khác, ví dụ như dịp sinh nhật, ngày tết thiếu nhi, ngày của cha mẹ…

Cách làm này giúp trẻ học cách làm thế nào để phát hiện ra ưu điểm của người khác. Đặc biệt khi tâm trạng của thành viên nào đó trong gia đình không vui, thì cách này có tác dụng rất lớn trong việc khôi phục lại tâm trạng thoải mái cho họ.

Xã hội hiện đại, con người vì bận rộn mà ít có thời gian chia sẻ tình cảm với nhau, việc thường xuyên chơi trò chơi này cũng là một cơ hội tốt để giúp mọi

người hiểu nhau hơn.

BÀI 5
THÓI QUEN QUYẾT ĐỊNH CUỘC ĐỜI TRẺ

Nhà thơ, triết gia người Mĩ - Ralph Waldo Emerson nói: “Thói quen là người lãnh đạo tư tưởng và hành vi của con người”. Thói quen quyết định mọi mặt trong đời sống của con người, có thể quyết định con người thành công hay thất bại. Một người có phải là ưu tú hay không, chủ yếu biểu hiện ở hành vi của họ, nhưng hành vi lại do thói quen quyết định.

Thói quen quyết định tính cách, tương lai của một người. Nếu muốn nuôi dưỡng trẻ trở thành người ưu tú trong tương lai thì ngay từ nhỏ phải bồi dưỡng cho trẻ những thói quen tốt.

1. THÓI QUEN TỐT CÓ THỂ CHI PHỐI CUỘC ĐỜI CỦA CON NGƯỜI

"Thói quen có ý nghĩa vô cùng to lớn, nó có thể chi phối cuộc đời của con người, do đó con người ngay từ nhỏ nên thông qua giáo dục để bồi dưỡng thói quen tốt."

Bacon (Anh)

Thói quen của một người quyết định hành vi thường ngày của họ, còn hành vi thường ngày lại có thể quyết định thành công của một người. Thói quen tốt là nhân tố quan trọng đảm bảo cho thành công của một người.

Giáo dục trẻ, điều quan trọng nhất là cha mẹ phải giúp đỡ, dẫn dắt và giám sát trẻ, để trẻ hình thành thói quen tốt. Hình thành thói quen tốt sẽ làm nên tính cách tốt sau này, hơn nữa còn quyết định đến vận mệnh của trẻ. Trung tâm nghiên cứu thanh thiếu niên Trung Quốc đã tiến hành điều tra về giáo dục thời thơ ấu của 148 thanh niên kiệt xuất, phát hiện rằng sở dĩ những thanh niên này có thể đạt được thành tựu xuất sắc là vì họ đã có thói quen tốt từ nhỏ. Nhà thơ người Anh - John Dryden cũng đã từng nói: “Đầu tiên chúng ta bồi dưỡng ra thói quen, sau đó thói quen bồi dưỡng nên chúng ta.” Điều này có nghĩa là, đầu tiên chúng ta hình thành nên thói quen, sau đó thói quen hình thành tính cách con người và quyết định cuộc đời của chúng ta. Thói quen tốt sẽ giúp con người hưởng lợi suốt đời, thói quen xấu khiến con người gặp họa suốt đời.

Jacques là chủ một ngân hàng lớn tại Pháp, từ nhỏ đã hình thành nên một thói quen tốt là bất luận làm việc gì cũng đều rất chăm chỉ. Jacques khi còn trẻ đã khát khao được làm việc trong ngành ngân hàng. Đầu tiên, ông đến một ngân hàng nổi tiếng nhất để tìm việc, kết quả là liên tục gặp trở ngại. Nhưng Jacques vẫn không nản, tiếp tục theo đuổi mơ ước của mình. Về sau, ông lại đến ngân hàng này, trực tiếp gặp chủ tịch hội đồng quản trị, tuy nhiên khi ông vừa gặp chủ tịch hội đồng quản trị thì liền bị từ chối. Đây cũng là lần thứ 52 ông bị từ chối. Khi Jacques thất thần rời khỏi ngân hàng thì nhìn thấy trên mặt đất trước cửa ngân hàng có một cái đinh lớn, ông cúi người nhặt chiếc đinh lên, để tránh người khác giẫm vào bị thương. Hành động đó của Jacques vừa hay được Chủ tịch hội đồng quản trị nhìn thấy. Chủ tịch hội đồng quản trị cho rằng con người chân thật tỉ mỉ như vậy là một nhân tài khó tìm, do đó lập tức thay đổi chủ ý, tuyển dụng Jacques. Ngày hôm sau, Jacques nhận được thông báo tuyển dụng của ngân hàng.

Và đây là một câu chuyện khác:

Một doanh nghiệp nước ngoài đăng thông báo tuyển dụng nhân viên với mức lương hậu hĩnh nhưng yêu cầu khá ngặt nghèo. Một thanh niên với học lực tốt đã vượt qua được năm vòng thi, chỉ còn vòng cuối cùng do tổng giám đốc phỏng vấn. Tổng giám đốc nói: “Tôi có chút việc gấp, hãy đợi tôi 10 phút.” Sau khi tổng giám đốc ra ngoài, người thanh niên tự mãn đi đến bàn làm việc của sếp, tùy ý lật giở những văn kiện và thư từ trên mặt bàn. 10 phút sau tổng giám đốc quay trở lại, tuyên bố rằng: “Cuộc phỏng vấn đã kết thúc, rất xin lỗi, anh không được nhận.” Người thanh niên này hoang mang nói: “Cuộc phỏng vấn vẫn chưa bắt đầu mà!” Tổng giám đốc liền trả lời: “Tôi vừa mới rời khỏi đây để xem biểu hiện của anh, đó chính là phỏng vấn. Công ty của tôi không thể tuyển dụng người tùy tiện xem các văn kiện của cấp trên.” Người thanh niên vô cùng hổ thẹn. Bởi vì từ nhỏ đến lớn anh ta đã có thói quen tự ý xem xét đồ của người khác, song từ trước đến nay không ai nói với anh rằng đó là một thói quen xấu.

Hai ví dụ trên cho chúng ta thấy, thói quen không giống nhau, cơ hội mở ra cho mỗi người cũng khác nhau.

Thói quen của một người sẽ quyết định tương lai của chính họ. Tất cả những người thành công đều có chung một điểm: Đó là có nếp sống và thói quen tốt. Chính những thói quen tốt giúp họ khai thác được nhiều tiềm năng hơn. Năng lực ưu tú, cá tính tốt đều đạt được từ thói quen: Không có thói quen tốt thì không có năng lực ưu tú và cá tính xuất sắc tương ứng.

Chuyện kể rằng, trong một hội nghị họp mặt các học giả được nhận giải Nobel, một phóng viên đã hỏi học giả rằng: "Ngôi trường nào đã dạy cho ngài những điều quý giá nhất trong đời?" “Là trường mẫu giáo.” “Ở trường mẫu giáo thì ông học được những điều gì chứ?” Vị học giải đáp: “Lấy đồ của mình chia một nửa cho các bạn khác, không phải đồ của mình thì không được lấy, đồ vật phải được xếp ngay ngắn, trước khi ăn cơm thì phải rửa tay, khi làm sai phải biết xin lỗi, ăn trưa xong thì phải nghỉ ngơi, lúc học phải tập trung suy nghĩ, cần biết quan sát những thứ đang diễn ra xung quanh. Căn bản mà nói, tôi học được điều quan trọng bắt đầu từ trường mẫu giáo.”

Câu trả lời của vị học giả này được rất nhiều các nhà khoa học tham gia hội nghị tán thành. Khái quát lại, họ nhận thấy điều quan trọng nhất trong cuộc đời mình chính là những thói quen tốt mà cha mẹ và thầy cô đã bồi dưỡng cho họ từ nhỏ.

Nhà triết học, chính trị học người Anh Locke cũng đã từng nói: “Trên thực tế, tất cả sự giáo dục đều quy về việc hình thành thói quen tốt cho trẻ. Hạnh phúc

của mỗi người cũng do những thói quen của người đó tạo ra.” Nhà giáo dục nổi tiếng của Trung Quốc, Diệp Thánh Đào cho rằng: “Giáo dục chính là hình thành thói quen, tất cả những thái độ tốt, hành vi tốt đều cần được biến thành thói quen.” Bồi dưỡng thói quen tốt là cơ sở để trẻ hình thành nhân cách tốt. Bồi dưỡng thói quen tốt là phương pháp tốt nhất để tiến hành giáo dục gia đình cho trẻ.

Lời khuyên của chuyên gia

Dùng phương pháp cộng và trừ để bồi dưỡng thói quen tốt cho trẻ

Giáo sư Burrhus Frederic Skinner - nhà tâm lí học hành vi của Mĩ cho rằng, hành vi sở dĩ bị biến đổi là vì tác động của sự củng cố, bởi vậy kiểm soát sự củng cố chính là kiểm soát hành vi. Tất cả những sự kiện hay kích thích có thể tăng cường xác suất phản ứng đều gọi là khích lệ (củng cố tích cực hay gọi là phép cộng). Ngược lại, phản ứng một kích thích khó chịu, từ đó dẫn tới tỉ suất phản ứng giảm, thì đó là trừng phạt (củng cố tiêu cực hay gọi là phép trừ).

Trong bồi dưỡng thói quen hành vi cho trẻ, cha mẹ nên vận dụng thích hợp “phép cộng” và “phép trừ”. Tức là thói quen tốt thì dùng phép cộng, thói quen xấu thì dùng phép trừ. Cách thức sử dụng phép cộng bao gồm tán dương, khẳng định, tán thưởng, phần thưởng,... cách thức sử dụng phép trừ bao gồm phê bình, hủy bỏ các đặc quyền,…

Ví dụ, đối với các hành vi sau đây của trẻ, cha mẹ nên sử dụng phép cộng: nói năng đúng mực; biết lắng nghe người khác nói; làm việc có nguyên tắc, quy củ; tiết kiệm tiền; rèn luyện thân thể hàng ngày; đồ vật dùng xong cần được cất vào đúng chỗ; làm việc có kế hoạch; cảm ơn khi được giúp đỡ,… Đối với những hành vi sau đây của trẻ, cha mẹ không nên do dự mà dùng phép trừ: quên trước

quên sau; làm việc cẩu thả, nói dối, lười học,…

2. THÓI QUEN LÀ SỰ BỒI DƯỠNG SAU NÀY

“Nếu như thói quen tốt là vốn liếng, thì thói quen xấu lại là một khoản nợ không thể trả đủ trong đạo đức.”

Avram Noam Chomsky (Nga)

Con người là một loại sinh vật cao cấp, lấy những quy tắc xã hội để làm chuẩn mực sống cho mình. Một người sau khi được sinh ra, ngoài những hành vi bản năng như tìm kiếm thức ăn, nhai và nuốt… thì tất cả những hành động khác đều phải trải qua học tập mới có kết quả. Trên thực tế, hầu như tất cả những hành vi sau này của trẻ đều là học được do cố ý hoặc vô ý, chẳng hạn như ăn cơm, đi bộ, đi ngủ, mặc quần áo, nói chuyện, đánh răng, tắm, đọc sách, kĩ năng giao tiếp… Khi trẻ đã học được những hành vi này, thêm nữa là sử dụng lặp đi lặp lại thì những hành động này sẽ trở nên nhuần nhuyễn, không cần chuyên tâm cũng có thể làm được, dần dần biến thành thói quen của trẻ.

Có thể nói “con người là những sinh vật của thói quen”, một khi đã hình thành thói quen, hành vi của con người sẽ bị chi phối bởi những thói quen đó. Muốn sửa đổi những thói quen đã hình thành là một việc rất khó khăn, đòi hỏi phải bỏ ra rất nhiều thời gian và công sức.

Nếu từ nhỏ trẻ đã hình thành nên những thói quen tốt như có ý chí cố gắng phấn đấu, làm việc chăm chỉ, ham học, thì việc giáo dục gia đình với trẻ sẽ tương đối dễ dàng. Ngược lại nếu trẻ bị nhiễm các thói quen xấu thì cha mẹ cần khéo léo uốn nắn để không làm tổn thương trẻ. Việc đúng đắn nhất là cha mẹ cần phải bồi dưỡng những thói quen tốt cho trẻ ngay từ nhỏ, không phải chờ đến khi trẻ trưởng thành mới phàn nàn và buộc tội.

Nếu muốn trẻ sau này trở thành một nhân tài ưu tú, cha mẹ bắt buộc phải bồi dưỡng thói quen tốt cho trẻ ngay từ nhỏ. Những thói quen tốt được đề cập ở đây bao gồm hai phương diện là thói quen hành vi và thói quen tinh thần:

�❶ Thói quen hành vi của trẻ

Ngay từ khi trẻ còn nhỏ, cha mẹ đã nên dạy cho trẻ có phong thái chuẩn mực trong các hành vi đứng, ngồi, đi, chạy, mặc quần áo, ăn cơm, ngủ, đánh răng, rửa mặt… Những hành vi này đều có một tiêu chuẩn nhất định, ví dụ "đứng thẳng như cây thông, ngồi vững như chuông". Để trẻ có được hành vi tốt thì cha mẹ cần giáo dục trẻ một cách kiên nhẫn, có thể bắt đầu ngay từ lúc trẻ mới sinh ra.

Ngoài ra, từ nhỏ cha mẹ cũng nên dạy trẻ các kĩ năng giao tiếp. Nếu một đứa trẻ từ nhỏ đã hình thành thói quen giao tiếp tốt, thì khi trưởng thành có thể dễ dàng tạo dựng các mối quan hệ xã hội. Cha mẹ có thể thông qua các phương thức như giáo dục bằng tấm gương và giáo dục bằng ngôn ngữ, đem những chuẩn mực của kĩ năng giao tiếp áp dụng vào trẻ, hướng dẫn trẻ khi hòa nhập với người khác cần những gì. Như vậy trẻ mới có thể thích ứng với hoạt động của xã hội, hơn nữa biết thông qua việc tương tác để nhận được sự công nhận của người khác, từ đó tự xây dựng cho mình một quan niệm về giá trị bản thân chính xác.

�❷ Thói quen tinh thần của trẻ

Con người là sinh vật có lí tính, con người luôn dùng não bộ để xem xét các hoạt động đã diễn ra ở xung quanh, đồng thời căn cứ vào sự xem xét đó để chỉ đạo hành động của mình. Như vậy, nếu như cách thức xem xét của chúng ta là chuẩn xác thì sẽ mang lại kết luận chính xác, từ đó chỉ đạo hành động một cách chính xác; còn nếu như cách thức xem xét của chúng ta sai lầm thì chúng ta rất khó rút ra được kết luận chính xác, hành động dưới sự chỉ đạo của một kết luận sai tất nhiên sẽ khiến chúng ta gặp trở ngại và thất bại. Do đó, nếu như một đứa trẻ từ nhỏ không được dạy bảo cách suy xét chính xác thì rất khó để có những quyết định chính xác được.

Nếu muốn trẻ trở thành nhân vật kiệt xuất trong tương lai, cha mẹ nên giúp đỡ, hướng dẫn trẻ hình thành thói quen tư duy xuất sắc ngay từ khi còn nhỏ. Ví dụ cha mẹ giúp trẻ hình thành thói quen giúp người vì niềm vui, như vậy khi trẻ dành sự giúp đỡ cho người khác chúng sẽ thấy mình có giá trị và trở nên vui vẻ; giúp trẻ hình thành thói quen không sợ khó khăn, như vậy khi trẻ gặp khó khăn, khát vọng được chiến thắng khó khăn sẽ giúp trẻ có thêm động lực; giúp trẻ dũng cảm đối mặt với khó khăn không phải là chọn lựa thái độ tiêu cực sợ hãi hay trốn chạy; bồi dưỡng cho trẻ có thói quen tư duy tích cực khi xem xét vấn đề, để trong bất kì hoàn cảnh nào trẻ cũng có thể tìm ra được mặt tốt của sự việc, như vậy trẻ sẽ ngày càng tự tin; bồi dưỡng cho trẻ hình thành thói quen tư duy có trách nhiệm, khi gặp thất bại hay trở ngại, trẻ có thể tự suy xét để tìm ra nguyên nhân, sau đó cố cố gắng tìm cách thay đổi chính mình và vượt qua chính mình mà không đổ trách nhiệm cho người khác hay các điều kiện khách quan; bồi dưỡng trẻ hình thành thói quen xem xét hoán vị, như vậy trẻ có thể nếm trải cảm giác của người khác, xem xét vấn đề từ góc độ của người khác.

Trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ cần bồi dưỡng cho trẻ thói quen tư duy chính xác, như vậy khi trưởng thành, trẻ có thể xem xét chuẩn xác những vấn đề mà mình gặp phải, ví như trong học tập, bạn bè, tình yêu, tiền bạc, gia đình… từ đó có những hành vi phù hợp với pháp luật và quy phạm xã hội, trẻ nhờ vậy mà đạt được những kết quả xuất sắc.

Lời khuyên của chuyên gia

6 bước để bồi dưỡng thói quen tốt cho trẻ

(1) Khiến trẻ nhận thức được tầm quan trọng của thói quen

Cha mẹ có thể thông qua kể chuyện, lấy ví dụ để khiến trẻ trực tiếp cảm nhận

được tầm quan trọng của thói quen.

(2) Cùng trẻ thảo luận và đặt ra những quy tắc hành vi thích hợp

Hãy cùng thảo luận và đặt ra những quy định trong gia đình, đặt ra mục tiêu bồi dưỡng thói quen. Cả cha mẹ và trẻ phải cùng nhau thực hiện những quy tắc này.

(3) Tiến hành giáo dục trẻ bằng tấm gương

Dùng cách giáo dục thông qua các tấm gương, có thể lấy những nhân vật kiệt xuất có những thói quen tốt để giáo dục trẻ.

(4) Luyện tập kiên trì

Bồi dưỡng thói quen cần thời gian, thông thường ít nhất cũng cần một tháng trở lên.

(5) Đánh giá kịp thời và khoa học

Dùng các phương thức đánh giá khoa học và hợp lí, khi trẻ có biểu hiện tốt nhất định cần kịp thời biểu dương.

(6) Tạo một môi trường tốt

Cả gia đình cùng bồi dưỡng thói quen tốt. Nếu ai đó trong gia đình có hành vi tốt thì cả gia đình sẽ khích lệ, ủng hộ, tán thưởng; nếu ai đó xuất hiện hành vi không tốt, cả gia đình sẽ phê bình, phản đối; trẻ thấy vậy sẽ e ngại và không dám lặp lại hành vi xấu của mình.

3. BỒI DƯỠNG CHO TRẺ THÓI QUEN ĂN UỐNG KHOA HỌC

“Để có sức khỏe tốt, phải chịu được ba phần đói và rét.”

Tục ngữ Trung Quốc

Ăn uống hợp lí là nhân tố quan trọng để đảm bảo sức khỏe cho trẻ, nó có ảnh

hưởng rất lớn đối với sự trưởng thành của trẻ sau này. Điều kiện sống của trẻ em ngày nay đã tốt hơn trước rất nhiều, nhưng thể chất chưa chắc đã khỏe mạnh bằng trẻ em trước kia, vấn đề này có mối quan hệ mật thiết với thói quen ăn uống hàng ngày của trẻ. Nhiều cuộc điều tra cho thấy, cách ăn uống của trẻ ngày nay tồn tại những sai lầm tương đối nghiêm trọng, rất nhiều trẻ bỏ bữa sáng, thời gian ăn quá nhanh; sử dụng bừa bãi các loại “thực phẩm chức năng”, thích ăn đồ ăn nhanh...

Do đó, cha mẹ nhất định phải hướng dẫn trẻ ăn uống hợp lí, bồi dưỡng cho trẻ thói quen ăn uống lành mạnh.

�❶ Lượng thức ăn nạp vào vừa đủ

Rất nhiều cha mẹ phạm phải sai lầm là mặc kệ cho trẻ ăn uống tùy thích, thậm chí cho rằng trẻ ăn càng nhiều càng tốt. Để trẻ có sức khỏe “thật tốt”, một vài cha mẹ đã tăng cường dinh dưỡng cho trẻ một cách không khoa học, chỉ cần nghe nói thực phẩm nào đó tốt cho sức khỏe thì tìm mọi cách mua và đốc thúc trẻ ăn một cách không kiềm chế.

Ít ai biết rằng, lòng tốt của cha mẹ lại mang đến ảnh hưởng tiêu cực cho trẻ. Nghiên cứu khoa học chứng minh, hấp thụ quá nhiều thức ăn sẽ tăng gánh nặng cho đường tiêu hóa, gây rối loạn đường tiêu hóa, khiến cho hoạt động của hệ tiêu hóa suy giảm. Thêm vào đó, ăn quá nhiều sẽ khiến máu và khí tập trung nhiều ở dạ dày, khiến các cơ quan quan trọng khác như tim và não bộ bị giảm lượng máu tương ứng, thậm chí thiếu máu, cơ thể sẽ cảm thấy kiệt sức, uể oải. Tình trạng này kéo dài sẽ tổn hại đến sức khỏe.

Việt Anh là học sinh của một trường chuyên cấp 3 nổi tiếng, cậu bé bị béo phì nên phải đến bệnh viện làm phẫu thuật nội soi thu nhỏ dạ dày, sau khi hồi

phục, dạ dày cậu bé chỉ còn bằng 1/5 so với trước kia.

Việt Anh bị béo phì, lỗi hoàn toàn thuộc về cha mẹ. Cha mẹ mua hẳn một chiếc tủ lạnh, bên trong chứa đầy đồ ăn dành cho riêng cậu. Ngoài ba bữa ăn chính trong ngày thì đồ ăn vặt không bao giờ rời khỏi tay Việt Anh.

Ban đầu nhìn thấy Việt Anh bụ bẫm, hàng xóm và người thân không ngừng khen ngợi: “Thằng bé này dễ thương nhỉ, ăn gì mà mập như thế này?” Cha mẹ cậu bé liền trả lời với vẻ đầy tự hào: “Con tôi ăn toàn thức ăn bổ dưỡng, nên mới được như thế đấy!”

Việt Anh càng ăn thì dạ dày càng giãn ra, ngày càng béo lên, chiều cao chưa tới 1m60 mà đã nặng hơn 120kg. Do bị béo phì nên cậu bé luôn cảm thấy tim đập nhanh, lúc ngủ không thể nằm thẳng, đi lại khó khăn. Cha mẹ lúc này mới nhận thấy không thể để cậu ăn uống vô độ như vậy được, quyết định giảm lượng thức ăn của cậu đi. Nhưng Việt Anh ăn ít hơn so với trước một chút là liền cảm thấy đói lả, cha mẹ không còn cách nào khác đành đưa cậu đến bác sĩ.

Trẻ đôi lúc có nhu cầu ăn liên tục, khi trẻ muốn ăn vào lúc không thích hợp, cha mẹ có thể nghĩ một số cách để hướng dẫn trẻ nhẫn nại đợi cơn thèm ăn qua đi, nhằm giảm lượng thức ăn vào cơ thể trẻ. Đối với con người, ăn là bẩm sinh, trẻ có lúc ham ăn cũng là điều không tránh khỏi, quan trọng là nên hướng dẫn trẻ như thế nào.

Học giả người Đức - Karl Witte, vì sức khỏe của con mình, cũng vì không để con mình hình thành thói quen ăn vô độ nên thường xuyên giảng cho con nghe về những tác hại của việc ăn quá nhiều: “Con người ăn quá nhiều có thể khiến não bộ trở nên ì độn, tâm tính cũng trở nên xấu đi, có khi còn bị bệnh nghiêm trọng, khi sinh bệnh rồi thì không chỉ đau buồn và khó chịu mà còn không thể học tập và chơi đùa. Không chỉ vậy, khi con mắc bệnh, cha mẹ vì phải chăm sóc con nên sẽ bỏ lỡ rất nhiều việc cần phải làm.”

Để giúp con hiểu được tầm quan trọng của sức khỏe và ăn uống hợp lí, khi con của một người bạn bị ốm, Karl Witte đã đưa con đi thăm, điều này khiến con ông có được trải nghiệm thực tế để kiểm soát việc ăn uống của mình.

Karl Witte nghiêm cấm con tùy tiện ăn điểm tâm và đồ ăn vặt. Để tăng cường dinh dưỡng cho con, Karl Witte quy định thời gian ăn điểm tâm, bố trí bữa ăn một cách hợp lí. Chính bởi Karl Witte coi trọng vấn đề ăn uống của con mình như vậy nên con ông không bao giờ chịu tác hại của việc ăn uống quá độ.

�➋ Không để trẻ chỉ thích ăn một món hay kén ăn

Một số trẻ có thói quen kén chọn thức ăn, chỉ ăn một vài loại thức ăn chứ không ăn những loại khác. Kén ăn, chỉ thích ăn một món rất nguy hại đến sức khỏe và tâm sinh lí của con người. Trong quá trình phát triển, trẻ sẽ cần hấp thụ nhiều loại dinh dưỡng khác nhau như gluco, protein, chất béo, vitamin, chất khoáng và nước. Những chất dinh dưỡng này có sẵn trong nhiều loại thức ăn, không thể chỉ do một loại thức ăn cung cấp. Nếu trẻ xuất hiện tình trạng kén ăn hay chỉ thích ăn một món tất sẽ dẫn đến việc thiếu một hay nhiều loại dinh dưỡng, cuối cùng ảnh hưởng đến sự phát triển của trẻ, nghiêm trọng có thể dẫn đến các bệnh về thiếu chất dinh dưỡng tương ứng.

Nói chung, mọi đứa trẻ đều gặp tình trạng kén ăn, chỉ thích ăn một món, ví như thích ăn cái này, không thích ăn cái kia, hoặc là hôm nay thích ăn, ngày mai lại không thích nữa. Nhiều cha mẹ vì quá yêu thương con nên thường chiều chuộng một cách mù quáng, khiến trẻ hình thành thói quen không tốt là kén ăn.

Lại có nhiều cha mẹ muốn sửa tật kén ăn của trẻ, nhưng phương pháp sử dụng không đúng. Họ không thực hiện từng bước một, nóng vội muốn trẻ ăn những thức ăn trước đây chưa từng ăn hay những thức ăn có mùi vị đặc biệt, nhưng ép buộc trẻ ăn như vậy sẽ khiến trẻ nảy sinh tâm lí sợ hãi, dễ từ chối những loại thức ăn vốn dĩ có thể tiếp nhận. Đối với vấn đề ăn uống của trẻ, cha mẹ cần ghi nhớ nguyên tắc: Tôn trọng khẩu vị của trẻ, nhưng không bị khẩu vị khống chế.

Cha mẹ nên tìm hiểu để tìm ra được nguyên nhân dẫn đến việc kén ăn của trẻ. Ví dụ có những trẻ từ chối theo bản năng những loại thức ăn có mùi vị đặc biệt, nhưng cha mẹ không nên vì trẻ không thích món đó mà không cho trẻ ăn, có thể món ăn mà trẻ từ chối đó lại chứa những dinh dưỡng quan trọng. Khi trẻ

bắt đầu không tiếp nhận, cha mẹ có thể đổi phương thức chế biến, khiến cho màu sắc và mùi vị trở nên hấp dẫn hơn, thử nhiều lần trẻ nhất định sẽ tiếp nhận.

Đối với những loại thực phẩm trẻ không thích, cha mẹ nên ăn trước để trẻ cảm thấy muốn thử, nếu cha mẹ ăn ngon lành trước mặt trẻ những món mà trẻ không thích và tỏ thái độ thích thú thì trẻ sẽ có một phản ứng tốt. Tránh trước mặt trẻ có biểu hiện không thích loại thức ăn nào đó, nên cố gắng vì trẻ mà cung cấp đủ các loại thức ăn dinh dưỡng, thúc đẩy sự phát triển của trẻ.

Đối với những loại thức ăn mà trẻ không thích, cha mẹ cần dùng những lời nói đơn giản dễ hiểu để giải thích rõ tác hại của tật kén ăn, nói cho trẻ biết trong các loại thức ăn đều chứa các thành phần dinh dưỡng mà cơ thể cần, nếu thiếu nó thì sẽ ảnh hưởng đến sự phát triển của cơ thể. Cha mẹ có thể cho trẻ xem hình ảnh của các loại thức ăn và giảng về giá trị dinh dưỡng của thức ăn, khiến tâm trí trẻ có ấn tượng tốt về loại thức ăn trẻ không thích, lúc mới đầu khuyên trẻ thử một chút, sau đó dần dần tăng lượng thức ăn lên.

Dựa vào đặc điểm tâm lí của trẻ, cha mẹ có thể áp dụng phương pháp kể chuyện hoặc cho trẻ ăn cùng với những đứa trẻ bằng tuổi có sự yêu thích đặc biệt với món món ăn mà trẻ không thích, truyền cảm hứng ăn cho trẻ. Còn nên khích lệ trẻ nhai nhiều, như vậy sẽ giúp cho cơ miệng và hệ tiêu hóa của trẻ phát triển khỏe mạnh.

Nếu trẻ đặc biệt ghét một loại rau nào đó, để đảm bảo cân bằng dinh dưỡng cho trẻ, cha mẹ có thể dùng sản phẩm thay thế có thành phần dinh dưỡng tương tự, cũng có thể nghĩ cách để trộn lẫn loại rau đó vào trong thức ăn mà trẻ ưa thích. Ví dụ nếu trẻ không thích ăn rau cải, mẹ có thể cắt nhỏ rau đó rồi nấu lẫn vào món canh thịt mà trẻ thích, hoặc thái chỉ loại rau đó rồi cho vào cháo. Làm như vậy có thể bổ sung dinh dưỡng cần thiết cho trẻ.

�❸ Khi ăn nên ăn chậm nhai kĩ

Nuốt chửng không chỉ gây bất lợi cho việc hấp thụ dinh dưỡng mà còn có thể làm hại đến dạ dày, gây ra các triệu chứng như khó tiêu hóa, axit trong dạ dày tiết ra quá nhiều, đau dạ dày,... Do đó cha mẹ nên chú ý dạy trẻ cách ăn chậm nhai kĩ. Một nhóm các nhà tâm lí ở Trung Quốc đã tiến hành điều tra với 2.500 học sinh cấp 1 và 2 trong 6 thành phố lớn như Bắc Kinh, Thượng Hải,... kết quả cho thấy trẻ sống ở thành phố thường ăn rất nhanh, nhất là bữa sáng và bữa trưa, có 20,3% trẻ ăn xong bữa sáng trong vòng 5 phút, 85,5% trẻ ăn xong bữa sáng trong 15 phút; bữa trưa cũng rất nhanh chóng, có 18,3% trẻ ăn xong bữa trưa

trong 10 phút, 72,5% trẻ ăn xong bữa trưa trong khoảng thời gian không quá 20 phút. Chỉ có thời gian dùng bữa tối là dài hơn một chút, nhưng có đến 50% số trẻ ăn xong trong vòng 20 phút.

Ăn chậm nhai kĩ có lợi cho việc tiêu hóa thức ăn, có thể phòng ngừa béo phì, bảo vệ răng miệng, còn có thể duy trì não bộ khỏe mạnh. Vậy nên để giúp trẻ có một cơ thể khỏe mạnh, cha mẹ không nên thúc giục trẻ ăn thật nhanh, nên nhắc trẻ nhai kĩ, một bữa ăn thông thường có thời gian khoảng 20 phút.

Lời khuyên của chuyên gia

Thực phẩm có thể làm thay đổi tính cách

Một số nhà khoa học cho rằng, tính cách của con người có phần phụ thuộc vào thực phẩm. Một nhà tâm lí học người Mĩ trong cuốn sách của mình đã nhắc đến một thiếu niên tên là Jerry. Jerry từ nhỏ đã hiếu động, rất khó dạy dỗ, lúc 9 tuổi đã từng bị quản thúc một thời gian, 11 tuổi vì lỡ phạm tội mà bị tòa án triệu tập. Nhà tâm lí học kiến nghị khống chế lượng thức ăn chứa đường trong thực phẩm của Jerry, một thời gian sau tính cách của cậu bé có sự thay đổi rõ rệt.

Do đó, việc điều tiết thành phần dinh dưỡng trong thức ăn ở một mức độ nhất định có thể thay đổi tính cách của trẻ:

(1) Tính cách không ổn định

Những trẻ này thường do thiếu canxi trong thời gian dài, dẫn đến tâm thần không ổn định, nên ăn nhiều những loại thức ăn chứa canxi. Những thức ăn chứa nhiều canxi bao gồm đậu tương, sữa bò, rau dền, bí đỏ, mộc nhĩ, ốc, cam, tôm,…

(2) Hay càu nhàu

Những trẻ này thiếu vitamin B, dẫn đến cơ thể mệt mỏi, hay càu nhàu, cần ăn nhiều ngũ cốc, các loại đậu (hạt), hoa quả như chuối, bơ và cà chua. Ngoài ra, uống sữa có thể cho thêm mật ong, uống thường xuyên sẽ có được kết quả tốt.

(3) Dễ cáu giận

Những trẻ này thường là bị thiếu canxi và vitamin B, gặp phải chuyện phiền lòng dễ bị kích động, nên giảm ăn các loại thực phẩm chứa muối và đường, có thể ăn nhiều thực phẩm chứa canxi như sữa và chế phẩm từ đậu.

(4) Hay lo lắng và nhút nhát

Chủ yếu là do thiếu vitamin A, B, C, nên ăn nhiều các loại hạt ngũ cốc, thịt bò, thịt nạc, sữa, cũng nên ăn nhiều trái cây và các loại rau.

(5) Do dự thiếu quyết đoán

Nên bổ sung nhiều đạm động vật, đồng thời ăn thêm hoa quả, các loại rau.

(6) Lười biếng và hay dựa dẫm

Những trẻ này bình thường khi gặp khó khăn thì thiếu sự gan dạ và dũng cảm. Nên điều chỉnh lượng thức ăn ngọt thích hợp, ăn nhiều thức ăn có chứa canxi và vitamin B, chủng loại thức ăn nên phong phú.

(7) Hay làm việc dở dang

Những trẻ này thông thường thiếu vitamin A hoặc C, nên ăn nhiều các loại thức ăn như thịt lợn, bò, dê; thịt gà, gan ngỗng; sữa bò, sữa dê; trứng gà, trứng vịt, ốc,… còn nên ăn nhiều các loại thức ăn chứa nhiều vitamin C như khoai lang, quýt, mướp đắng, rau cải dầu, đậu đỏ…

(8) Ngoan cố và bướng bỉnh

Nên giảm ăn các loại thịt, nhưng có thể ăn cá và một số đồ sống; ăn rau nên chọn những loại rau có màu xanh vàng, hạn chế ăn muối.

(9) Hay thấp thỏm bất an

Nên ăn thức ăn có chứa nhiều canxi và vitamin B, cũng cần ăn nhiều thức ăn có nguồn gốc từ động vật.

(10) Hay lo sợ bị đàn áp

Nên ăn nhiều chanh, rau sống, khoai tây, bánh mì lúa mạch và yến mạch.

4. CHĂM ĐỌC SÁCH ĐỂ NẮM BẮT NHỮNG KIẾN THỨC QUÝ BÁU

“Tri thức có giá trị nhất là tri thức có liên quan đến phương pháp.”

Darwin (Anh)

Đại văn hào nước Nga – Maksim Gorky từng nói: “Tất cả những phẩm chất tôi có được đều bắt nguồn từ sách.” Thói quen đọc sách có thể nâng cao tri thức cho trẻ, tăng thêm tính tự chủ cho trẻ, càng khiến trẻ có thêm không gian sáng tạo và tư duy. Do đó cha mẹ cần có ý thức bồi dưỡng thói quen đọc sách cho trẻ, hơn nữa trẻ hình thành thói quen này càng sớm bao nhiêu thì càng tốt bấy nhiêu.

�❶ Cha mẹ nên tự mình hình thành thói quen đọc sách

“Con của chuột khắc biết đào lỗ”, câu nói này mặc dù nghe không lọt tai nhưng lại ẩn chứa rất nhiều đạo lí. Trẻ có thói quen đọc sách hay không liên quan nhiều đến thói quen, hành vi của cha mẹ. Trẻ rất thích bắt chước, nếu cha mẹ thích đọc sách thì kể cả khi trẻ chưa biết chữ, chúng cũng có thể bắt chước cha mẹ tìm một cuốn sách, lật đi lật lại và xem rất lâu.

Nếu cha mẹ không thích đọc sách, thì kể cả việc cha mẹ hàng ngày cầm roi dọa nạt trẻ đọc sách cũng không hiệu quả gì. Có bậc cha mẹ nói với trẻ: “Con mau đi đọc sách đi!” Nhưng mình lại xem tivi hoặc mải mê chơi game, như vậy thì sao trẻ có thể ham thích đọc sách được.

Trẻ còn nhỏ, căn bản không hiểu đọc sách để làm gì, “Cha mẹ không đọc sách không phải là vẫn sống rất tốt sao? Trẻ con thì cần gì đọc sách?” Đây chính là những suy nghĩ của trẻ. Cha mẹ tự mình đọc sách sẽ có hiệu quả hơn nhiều so với việc tổn hao tâm sức nài nỉ trẻ đọc sách.

�❷ Cho trẻ trải nghiệm niềm vui của việc đọc sách

Bồi dưỡng trẻ có thói quen yêu đọc sách, quan trọng nhất là cần bồi dưỡng

cảm hứng đọc thay vì chỉ ép buộc trẻ. Có thể thấy, các giáo sư, tiến sĩ ở các trường đại học đa phần đều yêu thích đọc sách, nhưng việc yêu thích này không chỉ dựa vào ý chí mà còn bắt nguồn từ niềm say mê đọc sách của họ.

Chúng ta đều biết, Israel là một dân tộc ham đọc sách, họ cho rằng đọc sách đối với con người cũng quan trọng như nước và thức ăn. Tính trung bình, mỗi người Israel một năm đọc 10-15 quyển sách mới, nhưng thực tế thì lượng sách họ đọc vượt qua cả con số này. Có người Israel khi mới bắt đầu dạy con đọc sách, còn đặt bên cạnh một cốc mật ong, mỗi lần đọc một câu trong sách thì cho con nhấp một ngụm mật ong, ý nghĩa của việc làm này là để giúp con họ hiểu rằng đọc sách là một việc làm ngọt ngào và vui vẻ.

Một trong những phương pháp để bồi dưỡng hứng thú đọc sách cho trẻ là khi đọc truyện, đến đoạn thu hút nhất thì cha mẹ cố ý ngắt đoạn, như vậy trẻ nhất định sẽ đòi đọc tiếp. Lúc này cha mẹ có thể nói với trẻ, câu chuyện thực sự rất có ý nghĩa nhưng cha mẹ lại bận, không thể đọc cho trẻ nghe được nữa, điều này sẽ thôi thúc trẻ tự đọc tiếp.

�❸ Chọn loại sách phù hợp với trẻ

Trẻ ở các độ tuổi khác nhau thì đặc điểm tâm lí cũng khác nhau, mức độ nhận thức cũng không giống nhau, do đó việc chọn lựa sách phù hợp với trẻ là điều rất quan trọng. Nói chung, thú vui đọc sách của trẻ không giống như người trưởng thành, một số trẻ thích thú với những loại sách có tình tiết, bao hàm lòng thương cảm; một số trẻ lại rất nhiệt tình với các câu chuyện đồng thoại, chuyện về động thực vật, truyện kể dân gian. Cha mẹ có thể lựa chọn cho trẻ những thể loại sách này.

Đối với trẻ hai hay ba tuổi, tốt nhất là chọn cho trẻ những sách tranh miêu tả thực tế sự vật. Ví dụ: Tranh màu đơn giản về động vật, thực vật… mỗi trang có một hình. Trẻ từ năm đến sáu tuổi sẽ thích những sách tranh có tình tiết, có hứng thú với những câu chuyện dân gian, đồng thoại và những câu chuyện dài kì. Sách cha mẹ lựa chọn nhất định phải phù hợp với đặc trưng lứa tuổi của trẻ, quá khó hoặc quá dễ đều không nên chọn.

Sách phù hợp mới là sách tốt nhất, cha mẹ không nên lấy sở thích của mình áp đặt vào trẻ. Bạn có thể thường xuyên đưa trẻ đến hiệu sách, để trẻ tự mình lựa chọn một số sách yêu thích, những sách này là do trẻ tự chọn lựa nên chúng sẽ càng có hứng thú.

Trẻ không nên đọc quá nhiều sách một lần. Nếu cha mẹ đưa trẻ quá nhiều sách một lúc, trẻ chỉ có thể xem qua một cách hời hợt, không hình thành thói quen đọc sách nghiêm túc được, từ đó không lĩnh hội được các kiến thức trong sách. Trẻ em không giống như người lớn, chúng có thể cả ngày chỉ xem đi xem lại một quyển truyện tranh mà không thấy chán. Vẫn cùng một quyển sách tranh, có thể mỗi ngày trẻ lại có một cảm giác mới mẻ, từ đó học được nhiều tri thức mới.

�❹ Tạo môi trường đọc sách cho trẻ

Tạo một môi trường đọc sách cho trẻ, điều này rất quan trọng. Nếu như trong nhà luôn ồn ào, không yên tĩnh thì trẻ sẽ không thể tĩnh tâm đọc sách được. Dù bận rộn thế nào thì cha mẹ cũng phải dành một khoảng thời gian cùng đọc sách với trẻ, để kích thích lòng yêu đọc sách ở trẻ.

Nếu nhà rộng, cha mẹ có thể sắp xếp một phòng đọc sách riêng cho trẻ, để trẻ tự sắp xếp sách của mình; còn nếu như nhà chật thì cha mẹ có thể bố trí một giá sách riêng cho trẻ. Những sách này là của trẻ, trẻ muốn quyển nào thì xem quyển đó, cha mẹ không nên can thiệp. Như vậy trẻ sẽ rất biết giữ gìn sách của mình. Nếu như vào sinh nhật trẻ hoặc ngày lễ nào đó, bạn tặng trẻ sách làm quà hoặc lấy sách làm phần thưởng thì chúng sẽ rất thích, sẽ càng hi vọng có được nhiều sách hơn.

Lời khuyên của chuyên gia

Chú ý tư thế đọc sách cho trẻ

Cha mẹ nhất định phải ý thức được tầm quan trọng của tư thế đọc sách đối

với sự phát triển của trẻ. Thường xuyên quan sát, nhắc nhở trẻ có tư thế đọc sách đúng. Tư thế đọc sách lí tưởng là đặt hai mông thoải mái lên ghế, hai chân song song chạm đất, lưng thẳng, mắt cách sách 25-30 cm. Ghế không được quá cứng cũng không được quá mềm, nên có phần tựa lưng thẳng… Độ cao của ghế đảm bảo sao cho khi ngồi xuống, đùi phải thấp hơn so với mặt bàn.

5. ĐỂ LÀ MỘT ĐỨA TRẺ CÓ GIÁO DỤC, CẦN BẮT ĐẦU TỪ VIỆC VỆ SINH

“Tâm trí và tính cách cũng cần "vệ sinh", giống như cơ thể vậy.”

Pisarev (Nga)

Vệ sinh cá nhân bị coi là một việc nhỏ, không quan trọng, nhưng lại có thể phản ánh diện mạo tinh thần của một người. Hầu hết chúng ta đều cảm nhận được một điều, cho dù tướng mạo của trẻ như thế nào, thì nếu trẻ xuất hiện trước mọi người với bề ngoài sạch sẽ gọn gàng, cha mẹ sẽ cảm thấy rất tự hào; còn nếu trẻ bẩn thỉu, trên người lại có mùi hôi hám, cha mẹ chắc chắn sẽ cảm thấy rất mất mặt.

Kì thực vấn đề “sĩ diện” chỉ là chuyện nhỏ, vấn đề về sức khỏe của trẻ mới là chuyện lớn. Thói quen vệ sinh tốt là điều kiện tất yếu để đảm bảo sức khỏe cho trẻ, trẻ không vệ sinh sẽ rất dễ mắc các bệnh như đau bụng, sâu răng, đau ốm… Do đó cha mẹ cần bồi dưỡng cho trẻ thói quen vệ sinh từ nhỏ, giúp trẻ trở thành một người văn minh lịch sự.

�❶ Cha mẹ cần làm tấm gương tốt để dạy trẻ vệ sinh

Nếu những người lớn xung quanh trẻ không tự giác tuân thủ quy định về vệ sinh thì muốn sửa thói quen vệ sinh của trẻ là rất khó. Cha mẹ của Trường Sơn là người ngoại tỉnh đến thành phố để sinh sống, hàng ngày trời chưa sáng họ đã phải ra chợ bán rau, căn bản không có thời gian chăm sóc bản thân mình, cũng không có thời gian để chăm sóc con cái. Do ảnh hưởng của cha mẹ, Trường Sơn cũng hình thành thói quen lười vệ sinh cơ thể, cả ngày ăn mặc luộm thuộm, toàn thân toả ra mùi hôi nồng nặc. Ở trường bạn bè đều không muốn chơi cùng cậu. Giáo viên còn vì chuyện này mà phải đến tận nhà Trường Sơn.

Mẹ Trường Sơn sau khi nói chuyện với cô giáo mới ý thức được việc này, bắt đầu chú ý đến hình tượng bản thân, và yêu cầu con phải vệ sinh gọn gàng. Dưới ảnh hưởng của mẹ, Trường Sơn cũng dần dần trở thành một đứa trẻ sạch sẽ gọn gàng.

Nếu như muốn trẻ hình thành thói quen vệ sinh, cha mẹ cần làm tốt việc này trước đã. Cha mẹ cần giáo dục trẻ giữ vẻ bề ngoài luôn sạch sẽ gọn gàng; khi chải tóc mặc quần áo có thể cho phép trẻ đứng một bên quan sát, để trẻ dần học được cách chăm sóc bản thân.

�❷ Bồi dưỡng cho trẻ ý thức vệ sinh

Trong quá trình giáo dục trẻ, cha mẹ nhất định phải nhẫn nại, kiên trì, bắt đầu từ những việc nhỏ nhặt nhất trong sinh hoạt hàng ngày. Đối với những hành động tốt của trẻ nên kịp thời khuyến khích, biểu dương; đối với thói quen vệ sinh không tốt, cần phải có biện pháp phòng tránh và kịp thời sửa chữa, từng bước làm cho ý thức vệ sinh trở thành một phần không thể thiếu trong cuộc sống của trẻ.

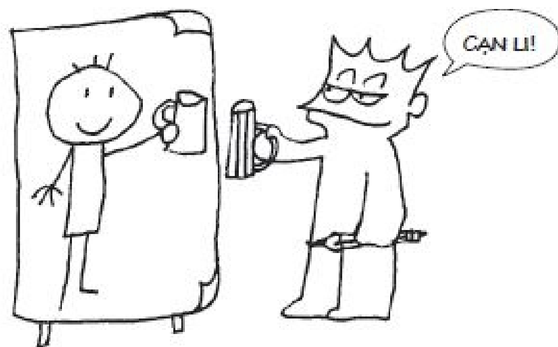
Hải Lương là một cậu bé tinh nghịch, trên đường tan học về nhà, cậu thường mua đồ ăn vặt ở các hàng quán bên lề đường. Do những đồ ăn vặt này không hợp vệ sinh nên cậu bé thường xuyên bị đau bụng, rất khó chịu. Gần đây, thành tích học tập của Hải Lương giảm sút rõ rệt, điều này khiến mẹ cậu bắt đầu chú ý.

Có một lần, mẹ nhìn thấy Hải Lương đang mua đồ ăn vặt ở tiệm bên đường, ăn xong còn tiện tay vứt túi ra đường, mẹ tiến gần đến, nói một cách nhẹ nhàng và nghiêm túc: “Con à, con đang đau bụng mà lại ăn những đồ này à, ăn xong còn vứt rác bừa bãi, con làm như vậy không những khiến bệnh nặng hơn, mà còn khiến môi trường bị ô nhiễm nữa đấy.”

Lời nói của mẹ in đậm trong tâm trí Hải Lương. Tối hôm đó, cậu nằm mơ thấy mình được sống trong một bầu không khí không bị ô nhiễm, nô đùa trên bãi cỏ xanh mướt, cảm thấy rất thoải mái. Sau khi tỉnh dậy, cậu hạ quyết tâm sẽ trở thành một cậu bé sạch sẽ.

Cha mẹ cần phải bồi dưỡng ý thức vệ sinh cho trẻ ngay từ khi còn nhỏ, cần làm cho trẻ hiểu tầm quan trọng của việc giữ vệ sinh, nhận thức được nguy hại của việc lười vệ sinh. Cha mẹ phải dạy trẻ không được ăn thức ăn bẩn, những đồ nhặt ở dưới đất lên không được tùy tiện cho vào mồm, ăn hoa quả tươi nhất định phải rửa sạch sẽ, tốt nhất là gọt vỏ.

Cần dạy trẻ chú ý vệ sinh cá nhân, dạy trẻ hình thành thói quen giữ vệ sinh môi trường xung quanh; dạy trẻ không vứt vỏ hoa quả, giấy rác bừa bãi, không khạc nhổ hay xì mũi tùy tiện, không đi vệ sinh lung tung; bất luận là ở nhà hay nơi công cộng như công viên, rạp chiếu phim, trên xe buýt đều không được vẽ bậy lên tường, không giẫm chân lên bàn ghế, giữ gìn tài sản công cộng.

Thói quen vệ sinh tốt cần được hình thành từ bé, cha mẹ không nên đợi trẻ lớn lên rồi mới tiến hành giáo dục. Ví dụ, khi trẻ làm bẩn sàn nhà hay tùy tiện vứt rác, cha mẹ không nên giúp trẻ dọn dẹp mà hướng dẫn trẻ tự làm, giúp trẻ hình thành ý thức và thói quen thu dọn rác bất cứ lúc nào.

�❸ Dạy trẻ vệ sinh như thế nào từ khi còn nhỏ

Cần dạy trẻ cách rửa tay, rửa mặt, chải đầu, gội đầu, rửa chân, tắm, cắt móng tay móng chân, những việc này không chỉ giúp giữ vệ sinh thân thể, bảo đảm vệ sinh, mà còn có thể thúc đẩy tuần hoàn máu, tăng cường sức khỏe. Nhìn chung, giai đoạn trẻ thơ là thời gian quan trọng để hình thành thói quen. Nếu cha mẹ muốn trẻ hình thành thói quen vệ sinh tốt, tốt nhất cần bồi dưỡng ngay từ khi trẻ còn nhỏ.

Sau khi trẻ tròn một tuổi, tính hiếu kì tăng lên, đối với bất kì vật gì cũng đều cảm thấy hứng thú ít nhiều. Ví dụ như khi chơi ở ngoài, trẻ có thể nhặt đá sỏi trên mặt đất, đào đất, nhổ cỏ, thậm chí có thể nhặt cả rác, khiến cho hai tay bẩn thỉu. Theo điều tra, một bàn tay chưa rửa sạch sẽ có 40.000 đến 400.000 con vi khuẩn, 1gram móng tay bẩn chứa đến hơn 3,8 tỉ vi khuẩn và trứng giun. Nếu dùng tay bẩn giụi mắt hay trực tiếp cầm đồ ăn đều không tốt cho sức khỏe của trẻ. Do đó, bắt buộc phải hình thành cho trẻ thói quen rửa tay, nhất là sau khi chơi ở bên ngoài về, trước khi ăn cơm, sau khi đi vệ sinh, cho dù tay có bẩn hay không cũng đều cần phải rửa, bởi rất nhiều vi khuẩn mắt thường không thể nhìn thấy. Khi dùng xà phòng hay dung dịch rửa tay để rửa tay, có thể hướng dẫn trẻ vừa chà xát vừa đếm, đếm từ 1 đến 30 thì dùng nước xả sạch, bảo đảm hai tay được rửa sạch sẽ.

Bảo vệ răng lợi, hình thành thói quen đánh răng vào buổi sáng và tối, súc miệng sau khi ăn cơm. Dạy trẻ cách đánh răng chính xác, thời gian tốt nhất không dưới 3 phút, mặt trong mặt ngoài đều cần đánh sạch. Hình thành thói quen súc miệng sau khi ăn, giữ vệ sinh răng miệng.

Trẻ thường thích nhặt nhạnh đồ vật, vì vậy khi để móng tay dài, chất bẩn sẽ dễ dàng lưu lại ở bên trong, hơn nữa móng tay có thể khiến cơ thể trẻ bị xây sát, chất bẩn trong móng tay làm nhiễm trùng, dẫn đến vết thương bị viêm. Do đó cha mẹ nên thường xuyên cắt móng tay, móng chân cho trẻ. Khi trẻ lớn hơn một chút, có thể cho trẻ dùng bấm móng tay để tự cắt móng tay.

Cần xây dựng cho trẻ thói quen tắm rửa, gội đầu, thay đồ lót thường xuyên. Cũng cần xây dựng thói quen rửa chân, vệ sinh vùng kín trước khi đi ngủ. Khi tắm cho trẻ 4 tuổi, cha mẹ có thể đưa trẻ một chiếc khăn để trẻ dần học cách lau rửa thân thể.

Thường xuyên mang theo và sử dụng khăn tay hợp lí. Khi dùng khăn tay để xì mũi cần phải giữ chặt một bên mũi, sau đó chuyển sang mũi bên kia một cách nhẹ nhàng, không được giữ đồng thời 2 bên mũi, để tránh gây ra bệnh viêm tai giữa hay màng nhĩ. Khăn tay cần thường xuyên thay đổi, giặt sạch sẽ.

Không ngoáy tai, không cho dị vật vào trong tai, khi tắm hay rửa mặt không để nước vào trong tai, tránh làm tổn thương màng nhĩ, dẫn đến viêm tai giữa, ảnh hưởng đến thính giác của trẻ.

Khi trẻ được 3 tuổi, cha mẹ cần dạy trẻ cách tự đi vệ sinh, hình thành thói quen đi vệ sinh đúng giờ mỗi ngày.

Ngoài ra, cần dạy trẻ thường xuyên chú ý tới trang phục của mình xem có sạch sẽ gọn gàng hay không, các khuy áo đã được đóng hết chưa, quai dép đã được cài chưa, các bé gái cần học cách chải đầu và buộc tóc.

Lời khuyên của chuyên gia

Một số việc lưu ý khi bồi dưỡng thói quen vệ sinh cho trẻ

(1) Hình thành thói quen đánh răng vào buổi sáng và buổi tối, súc miệng sau khi ăn cơm.

(2) Đừng quên cho trẻ mang theo khăn tay bên người, khăn tay phải thường xuyên thay đổi, giữ sạch sẽ.

(3) Dạy trẻ không nên ho, hắt xì trước mặt người khác. Khi ho hay hắt xì thì dùng khăn tay che mũi và miệng.

(4) Dạy trẻ không khạc nhổ, đại tiểu tiện bừa bãi.

(5) Dạy trẻ không vứt rác bừa bãi.

(6) Dạy trẻ không viết vẽ bậy.

(7) Dạy trẻ thường xuyên cắt tóc, cắt móng chân móng tay, gội đầu, tắm giặt...

(8) Dạy trẻ không ngoáy mũi hay cho vật lạ vào trong tai, mũi.

(9) Giữ vẻ ngoài gọn gàng. Cần thường xuyên chú ý giữ trang phục sạch sẽ

gọn gàng, các bé gái chú ý giữ cho tóc luôn mượt mà, sạch sẽ.

6. TIẾT KIỆM ĐỂ THÀNH TÀI

"Hành vi của người quân tử là phải yên tĩnh mà tu thân, cần kiệm để bồi dưỡng đức, nếu không sống đạm bạc thì không thể có ý chí sáng suốt, nếu tâm không tĩnh lặng thì không thể đạt được những gì cao xa. Người quân tử khi học là phải tĩnh lặng, rồi mới có trí tuệ thực sự để học hỏi, không học thì không có tài năng rộng lớn, không có chí hướng thì cũng không thể thành tài được."

Khổng Tử (Trung Quốc)

"Góp gió thành bão", "tích tiểu thành đại", những câu thành ngữ này đều nói đến tầm quan trọng của tiết kiệm trong đời sống. Cha mẹ nên bồi dưỡng cho trẻ thói quen tiết kiệm, điều đó cũng thể hiện được sự trân trọng đối với công sức lao động của cha mẹ, cũng có lợi cho việc nâng cao khả năng sinh hoạt độc lập cho trẻ.

Đa số các gia đình ngày nay đều ít con, đời sống cũng được nâng cao hơn trước rất nhiều, bởi vậy nên cha mẹ hết lòng chiều chuộng trẻ; trẻ muốn gì có nấy, cha mẹ đều cố gắng dành cho con mình những thứ tốt nhất. Kết quả là rất nhiều trẻ hình thành thói quen chi tiêu xa xỉ, không biết tiết kiệm, lãng phí ngày càng nhiều. Trẻ cho rằng người khác có gì thì mình cũng phải có cái đó, bất kể nó đắt đỏ ra sao, miễn là không được thua người khác. Một khi phát hiện đồ ăn không hợp khẩu vị, đồ chơi không đúng ý, liền nghĩ ngay đến việc mua đồ mới và vứt đồ cũ đi một cách không thương tiếc.

Những hành vi này của trẻ khiến rất nhiều cha mẹ lo lắng. Cha mẹ có lẽ không thiếu tiền để mua đồ chơi, nhưng những đồng tiền kiếm được cũng rất khó khăn, huống hồ có nhiều gia đình thu nhập không cao, cha mẹ khi chi tiêu cho mình thì tính toán chi li, nhưng sẵn lòng trả cho những chi phí cao của trẻ, vì cho rằng "mình đã nghèo thì không thể để con mình nghèo". Nếu như trẻ luôn được nuông chiều như vậy thì trong tương lai, năng lực đối nhân xử thế của trẻ sẽ bị hạn chế.

Thói quen lãng phí xa xỉ không đơn giản chỉ là vấn đề lãng phí tiền, mà nguy hiểm ở chỗ khiến trẻ hình thành thói quen chỉ biết hưởng thụ không biết phấn đấu, chỉ muốn nhận không muốn cho, sau này trưởng thành sẽ khó thành tài, thậm chí có thể dễ dàng phạm tội. Do đó, cha mẹ nên tích cực áp dụng những biện pháp hiệu quả, giúp trẻ hình thành thói quen tiết kiệm.

Có một câu chuyện như thế này: Thời kì Xuân–Thu chiến quốc, Sở Trang Vương rất yêu ngựa của ông ta, mỗi ngày đều “cho mặc áo gấm ngũ sắc rực rỡ, nuôi trong một căn nhà lộng lẫy, ngủ trên giường có màn che, cho ăn bằng đủ loại thức ăn bổ dưỡng, cuối cùng dẫn đến kết quả “ngựa béo mà chết”.

Nếu như cha mẹ coi nhẹ việc bồi dưỡng tinh thần “lấy khó khăn phấn đấu làm vinh, lấy kiêu căng xa xỉ làm hổ thẹn”, nếu như không giúp trẻ khắc phục thói quen xấu như lãng phí, tiếp tục chi tiêu một cách mù quáng thì khoảng cách giữa trẻ ngoan và trẻ hư chẳng cách nhau là bao.

Bồi dưỡng cho trẻ hình thành thói quen tiết kiệm còn có thể giúp trẻ tập trung năng lực, bỏ tâm sức vào việc học hành và sự nghiệp, tạo cơ sở tốt cho sự thành công của trẻ trong tương lai. Tiết kiệm còn có thể bồi dưỡng cho trẻ ý chí kiên cường và tinh thần không lùi bước trước khó khăn, đó là tài sản lớn của cuộc đời con người. Những điều này đối với sự trưởng thành của trẻ có ý nghĩa vô cùng quan trọng.

Mọi người thường nói “Có tiền không mua lại được thời thơ ấu nghèo khổ”, cho dù điều kiện gia đình có tốt như thế nào, cha mẹ cũng cần bồi dưỡng cho trẻ hình thành thói quen tiết kiệm ngay từ khi còn nhỏ, không được chiều chuộng trẻ một cách mù quáng, chỉ đáp ứng những yêu cầu hợp lí của trẻ, còn không thì cần

kiên quyết từ chối. Không nên lãng phí từ những thứ nhỏ nhất như một trang giấy, một giọt nước. Hàng ngày nên kể cho trẻ nghe về những tấm gương tiết kiệm để trẻ học theo.

Cha mẹ nên thường xuyên giảng giải cho trẻ hiểu việc kiếm tiền không hề dễ dàng, dạy trẻ biết quý trọng những đồ vật mua về, không tùy tiện làm mất. Cha mẹ có thể giúp trẻ tìm những công việc ngắn hạn làm trong dịp nghỉ hè, kiếm thêm tiền bằng chính sức lao động của mình; cũng có thể cho trẻ làm giúp một số việc trong gia đình vào kì nghỉ rồi trả cho trẻ một chút thù lao, mục đích là giúp trẻ hiểu được phải trải qua khó khăn gian khổ như thế nào mới kiếm được tiền, từ đó bồi dưỡng cho trẻ hình thành thói quen tự lực cánh sinh, siêng năng chăm chỉ; và kích thích hơn nữa tinh thần khắc phục khó khăn, chí tiến thủ của trẻ.

Có quá nhiều tiền tiêu vặt là một nguyên nhân quan trọng khiến cho trẻ không biết tiết kiệm, do đó cha mẹ cần tính toán chi phí hàng tuần của trẻ, rồi cho trẻ một số tiền tiêu vặt nhất định. Đồng thời với việc cho tiền tiêu vặt là phải dạy trẻ biết phấn đấu, quý trọng thành quả lao động, biết cảm ơn cha mẹ và các bậc bề trên.

Vào dịp năm mới, trẻ có thể nhận được rất nhiều tiền “lì xì” của người thân, cha mẹ nên giúp trẻ sử dụng số tiền này hợp lí. Một cách khá hay là lập một tài khoản ở ngân hàng đứng tên trẻ, cho trẻ tự mình giữ sổ tiết kiệm, sử dụng như thế nào để trẻ tự quyết định. Cách làm này có thể giúp trẻ hình thành thói quen tiết kiệm, khiến trẻ khi lớn lên có thể biết quản lí tiền của mình một cách hợp lí.

Thành Trung rất coi trọng việc giáo dục con đức tính tiết kiệm, do đó anh khống chế tiền tiêu vặt mỗi tháng của con. Nhưng ông bà và người thân lại thường lén lút cho con anh tiền tiêu vặt, khiến cậu bé có thói quen tiêu tiền phung phí. Mặc dù hai vợ chồng Thành Trung đã nhiều lần khuyên ngăn nhưng không thu được kết quả gì. Sau này, Thành Trung nghĩ ra một biện pháp tốt: Cho con tự tiêu tiền của mình.

Thành Trung lập cho con một tài khoản trong ngân hàng, để con tự giữ thẻ ngân hàng, tiền được cha mẹ và người thân cho đều gửi trong ngân hàng, khi muốn mua gì không cần phải xin tiền cha mẹ nữa, chỉ cần trực tiếp quẹt thẻ hoặc đi đến máy rút tiền là rút được. Như vậy mỗi tháng con trai anh có thể biết được số dư trong tài khoản của mình.

Dần dần, con trai bắt đầu quan tâm đến số dư mỗi tháng, tiền mọi người cho

cậu bé không còn tiêu bừa bãi như trước kia nữa. Cậu bé đã trở thành người biết tiết kiệm.

Sau một thời gian, Thành Trung vô cùng thích thú phát hiện ra con trai đã hạn chế việc chi tiêu một cách rõ rệt, suy nghĩ duy nhất của con trai là làm thế nào để số tiền trong tài khoản ngày được một tăng lên.

Tiết kiệm là đức tính tốt đẹp, bởi vậy cha mẹ cần hướng dẫn trẻ học cách tiết kiệm, học cách tiêu tiền vào việc có ích, điều này có ý nghĩa vô cùng quan trọng với cuộc đời trẻ sau này.

Lời khuyên của chuyên gia

Xây dựng cho trẻ thói quen tiết kiệm tiền

(1) Dạy trẻ dùng tiền của mình mua đồ dùng học tập như sách vở, văn phòng phẩm, hoặc đóng tiền học phí…

(2) Giáo dục trẻ quan sát những bạn học có hoàn cảnh khó khăn, so sánh với cuộc sống của chính mình, xem có sự khác nhau nào không.

(3) Cùng trẻ đến thăm những gia đình khó khăn hay cha mẹ bị thất nghiệp để hiểu rõ tình hình chi tiêu sinh hoạt của họ, sau đó so sánh với chi tiêu mỗi tháng của mình.

(4) Khích lệ trẻ dùng một khoản tiền hợp lí dành tặng cho những người có hoàn cảnh khó khăn.

(5) Khích lệ trẻ tích cực tham gia những hoạt động của nhà trường hay các tổ chức xã hội, như tham gia các hoạt động kế hoạch nhỏ, các tổ chức từ thiện…

7. VẬN ĐỘNG GIÚP TRẺ PHÁT TRIỂN TOÀN DIỆN

“Tập thể dục để rèn luyện thân thể, nghe âm nhạc để nuôi dưỡng tâm hồn. Để bồi dưỡng một người có sức khỏe, mạnh mẽ, nhạy cảm, cơ trí, dũng cảm, vừa giỏi khắc phục khó khăn, vừa sáng suốt tự tin đối mặt với mọi khó khăn, thì thể dục và vận động luôn là yếu tố quan trọng.”

Kalinin (Liên Xô cũ)

Sự sống gắn liền với vận động! Đối với một người, vận động là việc không thể thiếu, chỉ có vận động mới có sức khỏe, có sức khỏe mới có trí tuệ để học tập và thành công.

Đối với trẻ em, vận động có vai trò đặc biệt quan trọng: vận động có thể thúc đẩy xương và cơ phát triển, tăng cường chức năng tim phổi, tăng thêm tính nhịp nhàng và cân bằng của cơ thể; vận động còn giúp tăng cường sức đề kháng, giảm thiểu sự xâm nhập của các loại vi khuẩn gây bệnh; vận động cũng giúp cho tinh thần sảng khoái, khắc phục lo âu, bồi dưỡng cho trẻ tính cách lạc quan, tăng cường năng lực chấp nhận thất bại của trẻ; vận động có thể giúp trẻ chủ động tiếp xúc với thế giới bên ngoài, tăng cường tinh thần hợp tác tập thể cho trẻ.

Trong cuộc sống, nhiều bậc phụ huynh luôn lo sợ những điều không hay xảy ra cho con mình nên không cho con vận động, kết quả là biến trẻ trở thành "bông hoa" trong nhà, không chịu được mưa to gió lớn, hơi một tí là sinh bệnh, hơn thế còn không có ý chí kiên cường, lại thêm áp lực học tập ngày càng nặng nề, trẻ sẽ thường cảm thấy kiệt sức.

Nhà triết học, chính trị học người Anh Locke nói: "Một cơ thể khỏe mạnh sẽ nảy sinh một tinh thần kiện toàn." Cơ thể có khỏe mạnh mới có được một tinh thần tốt, tinh thần tốt mới có thể giúp trẻ phát triển một cách ưu tú. Do đó khi trẻ còn nhỏ, cha mẹ nên hướng dẫn trẻ vận động thích hợp, có quy luật, khiến trẻ có thân thể cường tráng và ý chí kiên cường, từ đó nâng cao chất lượng học tập và sinh hoạt.

�❶ Nói cho trẻ biết tầm quan trọng của vận động

Có người nói học tập mới khiến cho não bộ phát triển, còn rèn luyện thể dục chỉ giúp "tứ chi phát triển" mà thôi, kì thực điều này hoàn toàn không đúng. Vận động hợp lí có thể bảo đảm năng lượng học tập, nâng cao hiệu quả học tập, có lợi cho việc phát triển trí tuệ của trẻ. Cha mẹ cần giúp trẻ nhận thức được điều này, ngay cả khi học tập căng thẳng cũng cần duy trì thói quen vận động, để khiến cơ thể trở nên khỏe mạnh và trí tuệ minh mẫn hơn.

Một số người cho rằng cứ không bị bệnh là cơ thể khỏe mạnh, nên không cần phải rèn luyện thể lực. Đây là cách nghĩ sai lầm, trẻ khi vận động thúc đẩy các bộ phận trong cơ thể phát triển và hoạt động nhịp nhàng hơn, như vậy có thể giúp con người bộc lộ được hết tiềm năng của mình, hàm ý của nó vượt xa hẳn ý nghĩa của việc không có bệnh.

�❷ Lựa chọn loại vận động và có lượng vận động thích hợp

Dựa vào độ tuổi, hiện trạng và tố chất cơ thể của trẻ để lựa chọn lượng vận động thích hợp, nếu vận động quá ít thì hiệu quả rèn luyện cơ thể sẽ không cao; nhưng nếu vận động quá nhiều thì trẻ cũng có thể phải chịu những ảnh hưởng không tốt. Khi bắt đầu tập luyện, lượng vận động có thể ít, nhưng khi đã nắm được đặc điểm cơ thể của trẻ, cha mẹ có thể kéo dài thời gian luyện tập thêm.

Những loại vận động khác nhau sẽ nảy sinh ra các kết quả khác nhau, cha mẹ nên lấy đặc điểm sinh lí của trẻ làm cơ sở để áp dụng từng loại vận động, cơ thể yếu kém ở mặt nào thì rèn luyện nhiều ở mặt đó… Cần nâng cao tốc độ có thể lựa chọn môn chạy, đạp xe; cần tăng cường tính kiên nhẫn có thể chọn môn bơi, nhảy dây; cần tăng thêm năng lượng có thể chọn môn nhảy, ném; cần nâng cao tính dẻo dai và nhịp nhàng của cơ thể có thể chọn khiêu vũ, tập xà, đánh cầu; cần nâng cao sự linh hoạt của cơ thể có thể lựa chọn các môn thể dục dụng cụ. Nên từ từ tăng cường rèn luyện, từ ít tới nhiều, từ đơn giản đến phức tạp, từ dễ đến khó, và có thể kết hợp nhiều môn lại với nhau, để cơ thể trẻ được rèn luyện toàn diện.

�❸ Tăng thêm niềm vui khi vận động

Nếu coi vận động, tập thể dục, thể thao là sự luyện tập cơ năng nhàm chán, bắt trẻ rèn luyện khô khan, nghiêm túc như các vận động viên thì sẽ khiến trẻ có tâm lí chán ghét. Chỉ khi tăng hứng thú luyện tập, làm cho các bài luyện tập giống như một trò chơi thì mới thu hút được sự quan tâm chú ý của trẻ. Ví dụ, mẹ đặt trước mặt cậu con trai 3 tuổi của mình một số đồ chơi, sau đó nói rằng: “Con có muốn trở thành một chú thỏ dễ thương không? Ở đầu đường bên kia có

rất nhiều cà rốt, chúng ta cùng thi nhặt cà rốt nhé, xem ai nhặt được củ cà rốt to trước, chạy nào!” Đồng thời cùng trẻ chạy, khi chạy hết lượt có thể chạy lại một lần nữa, nếu thấy trẻ mệt thì nghỉ một chút. Như vậy trẻ mới có thể vận động một cách sảng khoái được.

Đưa trẻ đến những công viên giải trí để chơi những trò chơi vận động cũng là cách tốt nhất thúc đẩy trẻ rèn luyện cơ thể, chỉ cần chú ý bảo đảm an toàn cho trẻ là được.

�❹ Vận động rèn luyện ngay từ trong những hoạt động hàng ngày

Ngoại trừ một số môn vận động cần thời gian và địa điểm chuyên môn, thì cũng có nhiều vận động có thể tiến hành ngay trong đời sống sinh hoạt hàng ngày. Vận động không chỉ là vận động chân, tay, lưng đùi, mà còn bao gồm cả vận động các cơ nhỏ như ngón tay, ngón chân… Rèn luyện vận động các cơ nhỏ thích hợp nhất với các hoạt động hàng ngày, chẳng hạn cha mẹ có thể cho trẻ nhặt rau, sắp bát đũa,...

�❺ Đảm bảo an toàn khi trẻ vận động

Khi lựa chọn một môn thể thao và tiến hành rèn luyện, trẻ thường quan tâm tới hứng thú của bản thân chứ không suy nghĩ đến tác hại hay nguy hiểm của môn thể thao đó. Bởi vậy cha mẹ cần giám sát, bảo vệ và đưa ra các biện pháp đảm bảo an toàn cho trẻ, sau đó mới buông tay để trẻ hoạt động. Ví dụ, khi đưa trẻ đi tập thể thao thì nên chọn nơi đảm bảo an toàn; mua cho trẻ một số sách hướng dẫn luyện tập, cho trẻ học những tri thức về khoa học, vận động hợp lí; dạy trẻ vận động như thế nào cho an toàn, nhất là các môn thể thao đối kháng.

Lời khuyên của chuyên gia

Bồi dưỡng tinh thần thể thao cho trẻ

Cha mẹ không chỉ cần bồi dưỡng cho trẻ hứng thú vận động, mà còn cần bồi dưỡng cho trẻ có một tinh thần thể thao. Tinh thần thể thao bao gồm bốn nội dung dưới đây:

(1) Phối hợp nhịp nhàng

Nói cho trẻ hiểu nếu không có sự phối hợp nhịp nhàng thì sẽ không có thể thao. Ngay cả khi đánh đơn cũng cần có sự phối hợp nhịp nhàng: phối hợp nhịp nhàng với huấn luyện viên, với bạn đấu, với sân tập và cả với đồng hồ sinh học của cơ thể.

(2) Chăm chỉ

Chăm chỉ rèn luyện cho dù có gian nan thế nào đi chăng nữa, trưởng thành trong thất bại.

(3) Kiên trì

Thể thao cũng như nhiều việc khác trong đời sống, đều đòi hỏi sự kiên trì, ai là người kiên trì đến cùng thì người đó thắng cuộc.

(4) Chịu gian khổ

"Gạo đem vào giã bao đau đớn, gạo giã xong rồi trắng tựa bông", tương tự như vậy, con người không đổ mồ hôi, không trải qua gian khổ thì rất khó thành công.

8. QUÝ THỜI GIAN NHƯ VÀNG MỚI CÓ THỂ TIẾN THỦ

"Thời gian mỗi ngày đều có 24 giờ, thời gian này có thể đem lại cho người chăm chỉ trí tuệ và năng lượng, còn với người lười nhác thì chỉ là một nỗi hối hận."

Lỗ Tấn (Trung Quốc)

Ý thức quý trọng thời gian là một trong những điều kiện tiền đề của một người thành công. Vì người biết cách vận dụng tốt thời gian của mình sẽ có thể làm việc với hiệu suất cao, cũng là người có được thành tích tốt nhất. Để trẻ có thể đạt được thành công trong sự nghiệp, cha mẹ cần bồi dưỡng cho trẻ ý thức quý trọng thời gian, nếu trẻ có được ý thức này ngay từ khi còn bé thì đó cũng là một sự khởi đầu tốt đẹp.

Nhưng do tuổi còn nhỏ, quan niệm thời gian của trẻ chưa được tốt, trẻ hầu như chưa biết tầm quan trọng và mức độ cần thiết của vấn đề sắp xếp thời gian, đa phần chỉ dựa vào cảm hứng của bản thân, kết quả không những gây ra lãng phí thời gian mà còn ảnh hưởng đến công việc... Ví dụ, trẻ làm bài tập không tập trung, vừa làm vừa chơi, bài tập chỉ đáng hoàn thành trong 40 phút thì kéo dài tới 100 phút, về lâu dài sẽ khiến cho việc học hành vốn dĩ thú vị trở thành việc nhàm chán tẻ nhạt, thậm chí nảy sinh ra tâm lí ghét học.

Do đó, đối diện với hành vi lề mề của trẻ, cha mẹ không nên thờ ơ, xem nhẹ mà cần dùng phương pháp thích hợp để hướng dẫn trẻ, giúp trẻ bồi dưỡng ý thức quý trọng thời gian, làm việc có hiệu suất cao.

�❶ Giáo dục trẻ có quan niệm thời gian đúng đắn

Ban đầu trẻ sẽ không hiểu thời gian là gì, không có quan niệm về thời gian, càng không biết quý trọng thời gian. Cho nên ngay từ khi trẻ còn nhỏ, cha mẹ phải dạy trẻ ý thức được giá trị của thời gian. Có thể kể cho trẻ nghe những câu chuyện về sự quý trọng thời gian của người nổi tiếng, chẳng hạn như Edison - nhà khoa học có hơn 10.000 phát minh cống hiến cho nhân loại, vì mải mê công việc mà trong ngày cưới của mình đã quên mất cả cô dâu lẫn khách mời; Marie Curie để tiết kiệm thời gian, mỗi ngày mang sẵn vài miếng bánh mì và ăn luôn

trong phòng thí nghiệm… Thông qua những tấm gương đó, trẻ từng bước nhận thức được tầm quan trọng của việc quý trọng thời gian, từng bước xây dựng quan niệm thời gian đúng đắn, tăng cường ý thức về thời gian, từ đó hình thành được ý thức quý trọng thời gian.

��❷ Kích thích tâm lí cạnh tranh ở trẻ

Trẻ còn nhỏ nên chưa cảm nhận được sự cạnh tranh khốc liệt trong xã hội. Nhưng đến một ngày, trẻ sẽ trưởng thành, sẽ phải làm việc độc lập, nếu làm việc không năng suất thì sẽ không thể thành công được. Do đó, xây dựng ý thức cạnh tranh cho trẻ từ nhỏ sẽ rất có lợi cho việc bồi dưỡng ý thức thời gian, giúp khắc phục được thói quen lề mề của trẻ.

Ví dụ, cha mẹ có thể tạo cơ hội để kích thích tâm lí cạnh tranh ở trẻ bằng cách so sánh tốc độ, lòng dũng cảm, sự cẩn thận của trẻ với người khác… khiến trẻ nảy sinh ý thức cạnh tranh năng lực của bản thân, hình thành nên năng lực suy xét và năng lực hành động. Chẳng hạn như: "Con này, hai mẹ con mình thi mặc áo, xem ai xong trước nhé"; "Con với chị thi xem ai làm nhanh hơn thì được đi chơi nhé?" Thông qua những kích thích tâm lí cạnh tranh như vậy, có thể giúp trẻ hình thành thói quen làm việc lấy hiệu suất.

Bố của Ngọc Doanh là một người chậm chạp, Ngọc Doanh cũng học tính cách đó từ bố. Bài tập về nhà, đáng lẽ chỉ cần làm 20 phút thì cô bé làm đến một tiếng không xong, chỉ bởi trong lúc học, cứ 10 phút cô bé lại dừng lại để làm việc nọ việc kia.

Người cha sau đó bắt đầu nhận thức được sự ảnh hưởng của mình đến con, liền điều chỉnh nghiêm túc. Anh dán một khẩu hiệu trên tường, trước bàn làm việc của cô bé: "Việc hôm nay chớ để ngày mai", khi con vào học, anh sẽ bắt đầu làm một việc gì đó và quy định: trong thời gian nhất định, ai học trước hoặc làm xong việc trước sẽ được xem tivi. Không ngờ, phương pháp này đã đạt được hiệu quả rất cao, cô bé khi học là tập trung tuyệt đối, không ngày nào là không hoàn thành bài tập theo đúng thời gian quy định.

��❸ Cho trẻ nếm thử hậu quả của việc không quý trọng thời gian

Một số trẻ sớm hình thành nên thói quen xấu chậm chạp lề mề, nếu cha mẹ chỉ một mực phê bình thì nhất định sẽ không đạt được hiệu quả. Khi cần thiết, cha mẹ có thể cho trẻ thấy hậu quả của tính lề mề gây ra, cũng cần phạt trẻ thích đáng. Phải để trẻ hiểu rõ, hậu quả do thói quen làm việc lề mề gây ra đôi khi rất

nghiêm trọng, cũng sẽ phải nhận sự “trừng phạt” nhất định.

Duy Mạnh từ nhỏ đã có tính làm việc chậm chạp, mỗi buổi sáng thức dậy cậu đều rất lề mề. Sau này, cha cậu đã nghĩ ra một cách. Sáng ngày hôm đó, Duy Mạnh thức dậy và uể oải đánh răng, rửa mặt, ăn sáng, mặc quần áo, cha mẹ không giống như mọi lần thúc giục cậu bé mà cứ để cậu tự làm, khi nào xong sẽ đưa cậu đi học, kết quả là cậu đến trường muộn và bị cô giáo phê bình.

Sau khi tan học trở về nhà, Duy Mạnh rất buồn. Lúc này, cha nói với cậu: “Bình thường con không đi muộn là vì có cha mẹ thúc giục, làm hộ con. Còn bây giờ con đã lớn rồi, cần học cách làm việc nhanh chóng, tự sắp xếp thời gian, nếu không sửa thói quen lề mề thì con không những sẽ bị cô giáo phê bình mà còn có thể gây ra hậu quả nghiêm trọng hơn.” Từ đó về sau, bất luận làm việc gì, cha mẹ đều không thúc giục cậu nữa.

Quả nhiên, sau một vài lần đi muộn, tác phong của Duy Mạnh đã nhanh nhẹn hơn rất nhiều.

Sau khi để trẻ nếm thử hậu quả của tính lề mề, trẻ sẽ tự rút kinh nghiệm và cải thiện tốc độ làm việc của mình.

�❹ Đưa ra quy định

Cha mẹ cần đặt ra một khoảng thời gian nhất định để trẻ hoàn thành công việc. Nếu không hoàn thành thì không được phép xem ti vi hay lên mạng. Lúc đầu có thể trẻ sẽ “phạm quy”, nhưng cha mẹ tuyệt đối không được nhân nhượng hay bị mềm lòng. Ban đầu trẻ có thể không vui nhưng dần dần sẽ thay đổi tật xấu lề mề. Cha mẹ cần luôn quan tâm và đốc thúc trẻ giúp trẻ loại bỏ hẳn thói quen chậm chạp này.

Thế Minh mỗi lần làm bài tập về nhà đều rất lề mề. Để thay đổi thói quen này, người cha bèn dựa vào lượng bài tập mỗi ngày đặt ra một khoảng thời gian, yêu cầu Thế Minh hoàn thành theo đúng thời gian quy định đó. Nếu hết thời gian mà bài tập vẫn chưa hoàn thành thì không được viết nữa, mà không hoàn thành bài tập thì hôm sau sẽ bị thầy cô giáo phê bình. Để con có một lối thoát, người cha lại quy định hôm sau con có thể dậy sớm, làm hết bài tập rồi đi học. Sau khi kiên trì một thời gian, tốc độ làm bài tập của Thế Minh đã nhanh hơn hẳn, hơn nữa khi làm bài cũng chuyên tâm hơn, như vậy tật xấu của con trai cũng đã được cải thiện đáng kể.

Cần thức tỉnh cha mẹ một điều, quy tắc đã đặt ra là phải thực hiện. Ví dụ, có bậc phụ huynh yêu cầu con mình làm hết bài tập mới được chơi, nhưng con làm bài tập xong thì lại cho thêm bài hoặc yêu cầu ôn tập lại, như vậy chính là không cho con chơi. Trẻ từ đó sẽ nhận ra một điều, cho dù có làm nhanh hay chậm cũng không có cơ hội chơi nên cố ý làm thật chậm, vừa học vừa chơi, lâu dần sẽ hình thành nên thói quen lề mề.

�❺ Giúp trẻ nâng cao hiệu suất

Nếu như trẻ làm việc chăm chỉ mà vẫn không đạt được hiệu quả cao, cha mẹ cần giúp trẻ sắp xếp thời gian hợp lí. Ví dụ trong sinh hoạt hàng ngày, cha mẹ có thể dạy trẻ dùng phương pháp tính toán để sắp xếp trình tự trước sau của công việc, vừa tiết kiệm được thời gian lại nâng cao năng suất công việc. Đương nhiên, năng suất làm việc của trẻ được nâng cao không đồng nghĩa với việc trẻ làm việc qua loa đại khái, cần làm việc vừa có kết quả tốt lại vừa tiết kiệm thời gian.

Dưới sự hướng dẫn của cha, Minh Dũng rất biết cách sắp xếp thời gian hợp lí. Buổi chiều sau khi tan học về nhà, cậu không như những bạn nhỏ khác vội vàng bật ti vi xem hoạt hình mà lấy bài tập cô giáo cho hoàn thành trước, sau đó mới ăn cơm. Sau khi ăn cơm lại chuẩn bị nội dung bài mới ngày hôm sau. Chuẩn bị bài xong, trước khi đi ngủ vẫn còn một khoảng thời gian, đương nhiên thời gian này xem hoạt hình hay đọc truyện tranh là do cậu tự lựa chọn.

Lời khuyên của chuyên gia

Bồi dưỡng cho trẻ năng lực sắp xếp và vận dụng thời gian

(1) Dạy trẻ quý trọng thời gian

Từ nhỏ dạy trẻ hiểu tầm quan trọng của thời gian, hiểu rõ tính vô hạn của thời gian và tính hữu hạn của sinh mệnh con người, từ đó hình thành nên thói quen quý trọng thời gian.

(2) Cần chú trọng năng suất

Cha mẹ hãy tận dụng từng giây từng phút để giáo dục trẻ về giá trị thời gian, cần cho trẻ hiểu được đạo lí: Chú trọng vào năng suất thì thời gian sẽ dài hơn; không chú trọng đến năng suất thì thời gian sẽ ngắn đi.

(3) Thời gian tràn đầy năng lượng nhất cần làm việc quan trọng nhất

Giáo dục trẻ cách sắp xếp thời gian hợp lí, vào thời gian mà não bộ và thể lực dồi dào năng lượng nhất thì lựa chọn làm việc quan trọng (những việc cần tốn sức suy nghĩ và thể lực nhất); khi thể lực kém thì nên làm những việc cần não bộ suy nghĩ; khi não bộ đã mệt thì lựa chọn những hoạt động cần thể lực, dành thời gian cho não bộ nghỉ ngơi.

(4) Dành thời gian liền mạch để làm việc quan trọng

Có một số việc, trẻ tốt nhất nên làm một cách liền mạch, khi hoàn thành thì kết quả sẽ thường đạt được theo cấp số nhân. Ví dụ như tính toán một bài toán phức tạp, mỗi ngày nghĩ một chút rồi lại đi làm việc khác, ngày hôm sau lại phải suy nghĩ lại từ đầu sẽ rất mất thời gian, bởi vì những suy nghĩ của ngày hôm qua đã bị quên.

(5) Cần có một khoảng thời gian nhất định để giải quyết những việc nhỏ nhặt

Đối với những việc vặt, nên dành một khoảng thời gian cố định để hoàn thành, nếu không sẽ ảnh hưởng đến những việc quan trọng.

(6) Để có ngày làm việc hôm sau hiệu quả, tối hôm trước phải có một giấc ngủ thật ngon

Một số việc phải phấn đấu trong thời gian dài mới thành công, vậy thì cũng không nên vội vàng. Để ngày mai làm việc có hiệu quả hơn thì trẻ phải có một giấc ngủ thật ngon từ đêm hôm trước, như vậy mới có đủ sức lực và tinh thần để giải quyết những việc khó khăn.

(7) Đôi lúc cũng cần "đếm ngược thời gian"

Một số công việc gấp, buộc phải hoàn thành trong một khoảng thời gian, lúc này cần áp dụng phương pháp “đếm ngược” để sắp xếp thời gian. Ví dụ trong một tháng phải hoàn thành công việc, tính xem còn bao nhiêu ngày, tự mình quy định mỗi ngày phải làm bao nhiêu, nếu ngày hôm nay không đủ thì phải làm bù vào ngày mai. Nếu như không hoàn thành trong thời gian quy định thì mọi cố gắng sẽ trở nên vô ích.

9. BỒI DƯỠNG VÀ HUẤN LUYỆN LÀ HAI CÔNG VIỆC KHÔNG THỂ TÁCH RỜI

“Chỉ cần tập trung vào một việc nào đó thì nhất định sẽ tạo ra được kết quả khiến bản thân mình kinh ngạc.”

Mark Twain (Mĩ)

Một số trẻ khi làm việc không toàn tâm toàn ý, thậm chí vừa làm vừa chơi, đây là cách làm không hiệu quả. Cha mẹ nên bồi dưỡng cho trẻ thói quen tập trung làm việc, để trẻ hiểu rõ làm việc cần chuyên tâm, cần làm dứt điểm từng việc một, làm xong việc này mới chuyển sang việc khác

Bồi dưỡng cho trẻ thói quen làm việc, quan trọng nhất là bồi dưỡng tính tập trung ở trẻ. Tính tập trung chính là sự chú ý mà chúng ta thường hay nói tới, tính tập trung thể hiện ở việc trẻ dành toàn bộ các giác quan như thị giác, thính giác, xúc giác vào một việc nào đó, nhằm đạt được mục tiêu. Tính tập trung là năng lực thích ứng với môi trường căn bản nhất của trẻ. Thành tích học tập của trẻ tốt hay xấu, phụ thuộc phần lớn vào việc trẻ có tập trung nghe giảng trên lớp hay không. Trẻ tập trung có thể tiếp thu bài học rất dễ dàng, còn ngược lại thì việc tiếp thu sẽ rất khó khăn. Sự khác biệt trong mức độ tập trung sẽ gây ra sự khác biệt trong thành tích học tập, từ đó dẫn đến kết quả học tập có sự phân loại rõ ràng.

Tính tập trung của một người không phải là bẩm sinh đã có, cần phải rèn luyện dần dần. Tính tập trung đặc biệt có lợi trong quá trình học tập của trẻ. Đa phần trẻ có trí lực bình thường, chỉ cần trong lớp tập trung nghe giảng là có thể đạt được thành tích tốt. Do đó, cha mẹ nên dựa vào đặc điểm độ tuổi của trẻ để

rèn luyện tính tập trung cho trẻ.

Thủ tướng Anh Churchill khi còn nhỏ là một đứa trẻ nghịch ngợm, cả ngày chỉ trèo cây hái quả hoặc dắt chó đi khắp nơi. Cậu bé hoạt động liên tục và không ngừng thay đổi trò chơi, lúc trước còn mải mê chơi trò bắt ve, ấy vậy mà vài phút sau đã chơi trò thỏ đuổi cáo, lúc sau đã có mặt ở giáo đường xem hát hợp ca… Churchill trở thành một cậu bé tinh nghịch nổi tiếng trong vùng.

Năm 7 tuổi, Churchill vào học tại trường St.George's, cậu bé trở thành học sinh nghịch ngợm nhất trường. Khi giáo viên đang hăng say giảng bài trên bục giảng thì ở dưới cậu mải mê gấp thuyền giấy, chim giấy. Thành tích học tập của cậu rất tồi tệ, do vậy mà không hứng thú với chuyện học hành.

Chứng kiến con mình như vậy, mẹ Churchill rất lo lắng. Đứa trẻ ương bướng này khiến bà cảm thấy vô cùng đau khổ. Lúc này, bảo mẫu Everest đã nói với bà một câu: “Tật xấu lớn nhất của đứa trẻ này là không tập trung, vậy hãy cho cậu bé làm một số việc để bồi dưỡng tính tập trung xem sao.”

Mẹ Churchill nghe thấy hợp lí, liền đến xin lời khuyên của em họ mình, là mục sư ở nhà thờ. Người này nói: “Bồi dưỡng tính tập trung cho trẻ chính là để trẻ chuyên tâm vào một việc, cho dù có các yếu tố phiền nhiễu bên ngoài tác động thì cũng không bị ảnh hưởng. Theo tôi, việc này cần bắt đầu từ cảm hứng của trẻ.”

Người mẹ được giác ngộ, quyết định làm theo ý kiến của mục sư. Thấy con trai thích gấp các con vật bằng giấy, mẹ liền bỏ công tìm kiếm những tờ giấy màu, ngày ngày cùng con gấp hạc giấy, ếch, thiên nga, khiến con trai bắt đầu chuyên tâm làm việc. Lúc đầu, cậu bé chỉ tập trung được trong một tiếng, sau đó tập trung được hai tiếng, cứ tiếp tục như vậy, cậu bé dần dần hình thành thói

quen chú ý. Trên cơ sở đó, người mẹ bắt đầu dạy con trai môn toán. Mỗi khi con trai làm đúng một bài, mẹ không bỏ lỡ cơ hội liền biểu dương con trai. Cậu bé có động lực bèn hào hứng làm tiếp những bài khác, thời gian trôi qua, cuối cùng cậu đã có thể tập trung chú ý.

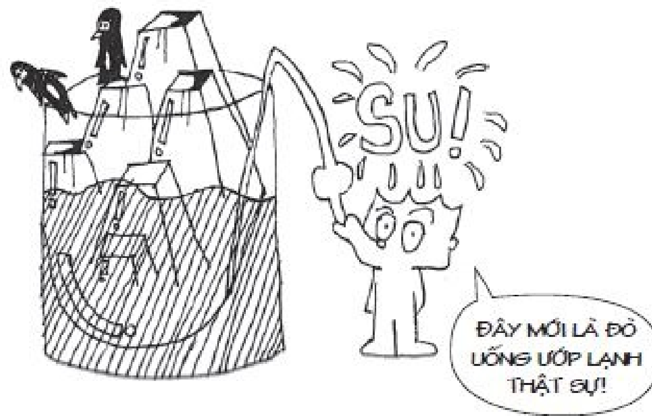
Điều then chốt khi bồi dưỡng sự chú ý là rèn luyện cho trẻ tính nhẫn nại, trong thời gian dài mà vẫn chỉ quan tâm đến một việc duy nhất. Người mẹ quyết định tập trung vào việc này.

Mẹ mang theo giá vẽ cùng Churchill đi vẽ ngoại cảnh. Mùa thu ở Ireland, lá đỏ rợp trời, những cây phong đỏ rực như lửa, nhưng mẹ lại yêu cầu con trai vẽ một cây tuyết tùng xanh tươi trong vạn sắc lá đỏ. Mẹ nói một cách trìu mến: “Hãy nhìn chiếc lá này xem, khi con soi nó dưới ánh sáng mặt trời lấp lánh sẽ thấy nó chuyển sang màu tím. Hãy nhìn lá cây tuyết tùng, nó nhọn giống như thanh gươm của kị sĩ chĩa thẳng lên trời!” Vậy là mẹ một bức phác thảo, con trai một bức phác thảo, hai mẹ con cùng thi, cùng cạnh tranh và đánh giá lẫn nhau, sức chú ý của Churchill từ trong vô thức đạt được sự rèn luyện và nâng cao.

Để bồi dưỡng sức chú ý cho con trai, mẹ còn đặc biệt chú trọng đến việc sửa những thói quen không tốt cho con, ví dụ con trai thích vừa làm bài tập vừa mở máy nghe nhạc, mẹ liền mang máy nghe nhạc của con trai để vào phòng ngủ, tránh cho con gặp sự phiền nhiễu. Còn nữa, phát hiện con trai làm bài hay suy nghĩ vẩn vơ đến những chuyện không liên quan đến bài tập, mẹ liền nói: “Không nên không toàn tâm toàn ý như vậy, đó là cách học lười biếng tồi tệ nhất. Chú tâm đến bài vở, con sẽ đạt được những thu hoạch ngoài tưởng tượng!”

Để con trai hình thành được thói quen chuyên tâm, mẹ còn áp dụng các biện pháp như cùng con trai làm bài tập, đặt ra câu hỏi không ngừng để con trai căn bản không có thời gian suy nghĩ tới những việc không liên quan. Từng chút một như vậy, tuần tự tăng tiến, Churchill đã thay đổi từng ngày.

Để con trai không bị làm phiền bởi những việc không liên quan, mẹ đích thân đến gặp thầy cô ở trường, đề nghị sắp xếp cho con trai ngồi ở bàn đầu, như vậy sức tập trung của con trai cũng tốt hơn.

Trải qua sáu tháng huấn luyện sức chú ý, kiên trì không nản lòng, Churchill đã có thể dễ dàng theo kịp bài giảng của giáo viên. Sau này, cậu còn thi đỗ vào một học viện quân sự nổi tiếng.

Có thể nói, việc mẹ rèn luyện cho Churchill tính tập trung đã có ảnh hưởng cực kì sâu sắc đến cuộc đời Churchill sau này. “Chuyên tâm, bạn sẽ thu hoạch được những điều ngoài sức tưởng tượng.” Câu nói này đã được Churchill viết lại trên mặt bàn ở trường quân sự. Để bồi dưỡng tính tập trung cho trẻ, cha mẹ cần chú ý đến những điểm sau:

�❶ Bồi dưỡng tính tập trung cần tuần tự từng bước

Không tập trung, dễ phân tâm là đặc điểm chung của hầu hết trẻ. Trẻ càng nhỏ tuổi thì thời gian tập trung chú ý càng ngắn. Nhìn chung, những đứa trẻ 2 tuổi thời gian tập trung chú ý trung bình là 7 phút, 3 tuổi là 9 phút, bốn tuổi là 12 phút, năm tuổi là 14 phút. Do đó đối với trẻ, đặc biệt là trẻ dưới 3 tuổi, cha mẹ không nên đòi hỏi quá khắt khe việc trẻ duy trì tính tập trung trong thời gian dài mà nên có thái độ bình tĩnh, bồi dưỡng tính tập trung cho trẻ một cách dần dần và khoa học.

Sức chú ý phân thành chú ý trực tiếp và chú ý gián tiếp, chú ý trực tiếp là vì trẻ cảm thấy hứng thú mãnh liệt với một việc nào đó, nên sẽ tập trung sức lực vào việc này. Chú ý gián tiếp là vì trẻ không có nhiều cảm hứng đối với sự vật hiện tượng, nhưng lại có cảm hứng với kết quả của sự việc, ví dụ như trẻ có thể không có hứng thú với môn lịch sử nhưng lại rất có hứng thú với thành tích kiểm tra môn lịch sử, do đó cũng sẽ chú ý tập trung nghe giảng môn lịch sử hơn. Như vậy cha mẹ không chỉ bồi dưỡng sức chú ý trực tiếp mà còn cần bồi dưỡng sức chú ý gián tiếp cho trẻ.

�❷ Bắt đầu từ việc trẻ có hứng thú

Chỉ khi làm những việc có hứng thú thì trẻ mới có thể chuyên tâm và tập trung chú ý. Trẻ còn nhỏ nên sự chú ý sẽ bị chi phối và khống chế bởi cảm hứng và tình cảm. Do đó, bồi dưỡng tính tập trung cần bắt đầu từ việc trẻ cảm thấy hứng thú.

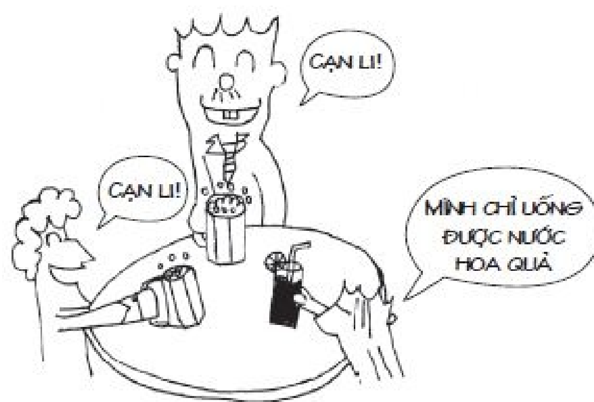
Trẻ rất hứng thú với những vật thể mới lạ, có khả năng biến hóa và thay đổi. Những đồ chơi như lồng chim biết phát nhạc chuyển động, con ếch nhỏ có thể nhảy, con rối nhỏ có thể lắc đầu, gà mẹ có thể tự động đẻ trứng… đều khiến trẻ chú ý quan sát. Cha mẹ nên mua cho trẻ một số đồ chơi như vậy nhằm rèn luyện sức tập trung chú ý cho trẻ. Đặc biệt với trẻ 0 - 3 tuổi, áp dụng phương pháp này là lí tưởng và hiệu quả nhất.

Ngoài ra, cha mẹ còn có thể cho trẻ đi chơi ở những địa điểm mới. Ví dụ như đưa trẻ đến công viên, cho trẻ xem những loại hoa cỏ từ trước tới nay chưa từng được nhìn thấy, những công trình kiến trúc với tạo hình đa dạng hay những cảnh quan thu hút người xem; đưa trẻ đến vườn thú để xem những con vật thú vị. Khi trẻ hiếu kì với sự vật mới thì nhân cơ hội đó bồi dưỡng tính tập trung cho trẻ.

Cần chú ý không cho trẻ quá nhiều đồ chơi và các vật dụng giải trí khác cùng một lúc. Khi xung quanh trẻ có vô vàn đồ chơi thì trẻ sẽ không thể tập trung vào một đồ chơi nhất định. Vì vậy mỗi lần chỉ cho trẻ một đến ba món đồ chơi tương quan. Ít lựa chọn mới giúp trẻ có hứng thú tìm tòi sáng tạo, không cảm thấy vô vị hoặc thất bại một lần liền từ bỏ món đồ chơi đó.

�❸ Lặp đi lặp lại để tăng cường sức chú ý của trẻ

Cho trẻ làm việc gì đó trong thời gian dài sẽ có ý nghĩa to lớn đối với khả năng chú ý của trẻ trong tương lai. Ví dụ, kể lại nhiều lần một câu chuyện có thể bồi dưỡng tính tập trung và kĩ năng lắng nghe cho trẻ, hơn nữa trẻ cũng rất thích nghe kể chuyện.

Cũng có thể đưa ra yêu cầu và mục đích cụ thể trong quá trình học tập của trẻ, nhằm tăng cường sức chú ý của trẻ. Ví dụ khi dạy trẻ một bài hát, trước tiên yêu cầu trẻ hát cùng cha mẹ, sau khi cùng hát một vài lần trẻ sẽ thuộc lời. Như vậy, trẻ muốn học thêm bài hát mới thì bắt buộc phải tập trung nghe cha mẹ hát.

�❹ Rèn luyện tính tập trung cho trẻ bằng trò chơi

Một nhà tâm lí học của Liên Xô cũ đã từng làm một thực nghiệm như thế này: Cùng là hoạt động bỏ những mảnh giấy màu vào đúng chiếc hộp cùng màu, nhưng sẽ tiến hành dưới hai hình thức khác nhau là trò chơi và hoàn thành nhiệm vụ. Kết quả thực nghiệm cho thấy: dưới hình thức trò chơi trẻ 4 tuổi có thể tiến hành liên tục trong 22 phút, trẻ 6 tuổi có thể kiên trì trong 71 phút; dưới hình thức là hoàn thành nhiệm vụ đơn giản, trẻ 4 tuổi chỉ có thể kiên trì 17 phút, trẻ 6 tuổi kiên trì được 62 phút. Điều này chứng tỏ rằng, trò chơi khiến mức độ tập trung và tính ổn định của trẻ được phát huy. Do đó, chúng ta nên triển khai nhiều trò chơi cho trẻ, từ đó bồi dưỡng tính tập trung cho trẻ.

Có rất nhiều trò chơi giúp rèn luyện tính tập trung ở trẻ, đơn giản nhất là trò "Tìm lại đồ chơi đã mất". Cách chơi là cha mẹ và trẻ cùng bày lên bàn một vài món đồ chơi, dạy trẻ đếm số lượng đồ chơi, gợi ý trẻ nói ra tên các loại đồ chơi, ghi nhớ chủng loại đồ chơi. Sau đó nhân lúc trẻ không chú ý, cha mẹ lấy đi một hoặc vài thứ, rồi hỏi trẻ: "Đồ vật nào không còn ở trên bàn nữa rồi?", từ đó giúp trẻ tập trung hồi tưởng, quan sát, tìm kiếm. Trò chơi này rất đơn giản, linh hoạt và thực tế.

Chơi trò chơi là hoạt động mà mọi trẻ đều yêu thích, cha mẹ nên lựa chọn trò chơi để chơi cùng trẻ, đồng thời trong quá trình chơi cần bồi dưỡng tính tập trung cho trẻ.

Lời khuyên của chuyên gia

Phương pháp luyện tập tính kiên nhẫn trong “3 phút”

Có một phương pháp rèn luyện tính chuyên tâm của trẻ mang tên là "3 phút", cha mẹ có thể tham khảo ví dụ dưới đây:

Thành năm nay 4 tuổi, cậu chỉ thích xem tivi hoặc chơi trò chơi, không có hứng thú với sách. Một hôm bố cầm một cái đồng hồ cát và nói với cậu rằng, đây là đồng hồ thế giới cổ đại, khi cát rơi hết xuống là vừa tròn 3 phút. Thành rất hứng thú với đồng hồ cát này, khi thấy bố nói lấy đồng hồ cát làm máy đo thời gian, cùng bố đọc sách, mỗi lần đọc 3 phút, Thành vui vẻ đồng ý.

Cậu bé ngồi yên chăm chú nghe bố đọc sách. Nhưng thực tế cậu không để ý tới câu chuyện mà lại để tâm đến cái đồng hồ cát, hết 3 phút, cậu liền chạy đi chơi.

Bố không tức giận, quyết định thử thêm vài lần nữa. Sau vài lần, ánh mắt của Thành chuyển dần từ đồng hồ cát sang câu chuyện trong sách. Mặc dù bố giao hẹn 3 phút, nhưng sau 3 phút, vì tình tiết câu chuyện hấp dẫn nên Thành say mê nghe, cậu yêu cầu bố kéo dài thêm thời gian, nhưng bố vẫn kiên trì “3 phút”, không tiếp tục kể nữa. Thành do muốn sớm biết tình tiết câu chuyện nên đã chủ động tìm sách để bố đọc cho mình.

Bố áp dụng phương pháp giáo dục đầy tinh tế này với Thành và đã thành công. Trên thực tế, khi trẻ hứng thú với một sự vật nào đó thì sự chú ý của trẻ sẽ được nâng cao, về lâu về dài trẻ sẽ hình thành thói quen, cũng nâng cao được năng lực tự kiểm soát, như vậy rất có ích cho trẻ.

3 phút là thời gian phù hợp với khả năng tập trung của trẻ, sau 3 phút lập tức tạm dừng, vừa khiến trẻ cảm thấy người yêu cầu là đáng tin cậy, lại vừa lợi dụng

được tính hiếu kì của trẻ, kích thích động lực tự học của trẻ. Đương nhiên, cha mẹ cần nhẫn nại và kiên trì, không nên thử một hai lần thấy không hiệu quả liền từ bỏ.

Trường học, gia đình và xã hội là ba yếu tố chính trong quá trình giáo dục trẻ. Trong đó gia đình là môi trường tiếp xúc đầu tiên của trẻ, sự tốt xấu trong giáo dục gia đình không chỉ ảnh hưởng tới phương hướng và khả năng phát triển của trẻ mà còn quyết định đến cuộc đời trẻ.

“Học mà bị ép buộc thì sẽ không bao giờ ghi nhớ được kiến thức.”

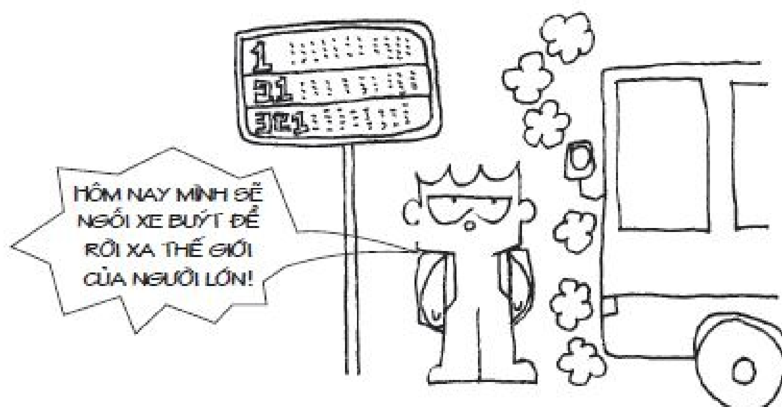
Plato (Hi Lạp cổ)

Giáo dục phải là sự nghiệp mang lại niềm vui khám phá cho con người. Một đứa trẻ đang vui thì học bất cứ cái gì cũng tương đối dễ dàng; còn khi trẻ đang trong tâm trạng không vui, thì trí lực và tiềm năng của chúng sẽ giảm sút rõ rệt. Vì thế, cha mẹ cần luôn tạo cho trẻ một không khí học tập vui vẻ, như vậy sẽ giúp trẻ tự tin và dễ dàng vượt qua được mọi khó khăn.

�❶ Nhà giáo dục (cha mẹ) vui vẻ

Trong giáo dục, vui vẻ và khổ sở là hai cảm xúc không chỉ tồn tại ở một phía là cha mẹ hay con cái, nếu cha mẹ thấy giáo dục trẻ là một việc khổ tâm thì trẻ cũng có cảm giác đó, còn cha mẹ thấy vui vẻ thì trẻ cũng sẽ vui vẻ theo. Do đó, nếu muốn trẻ trưởng thành trong sự vui vẻ thì điều cha mẹ cần làm đầu tiên chính là bản thân phải vui vẻ.

Rất nhiều cha mẹ luôn so sánh con mình với những đứa trẻ khác, nhất là với anh chị em họ hoặc những đứa trẻ hàng xóm. Cha mẹ nghĩ so sánh thế này sẽ giúp trẻ nỗ lực hơn, nhưng thực chất đó lại là suy nghĩ nông cạn, vì trẻ dù có toàn diện đến mấy cũng không tránh khỏi khuyết điểm. Việc khuyết điểm bị đem ra so sánh với ưu điểm sẽ tạo cho trẻ một tâm lí không vui vẻ.

Trên thực tế, mỗi đứa trẻ đều là một cá thể độc lập, sự phát triển của mỗi cá thể là một quá trình độc lập và tồn tại những khác biệt so với những cá thể khác, sự thành công của trẻ trong tương lai liên quan rất nhiều đến cá tính của trẻ trong hôm nay. Bởi vậy, cha mẹ hãy là một nhà giáo dục thông minh thuận theo thiên tính của trẻ, tôn trọng cá tính của trẻ, tôn trọng cả những khuyết điểm của trẻ, không đem trẻ so sánh với người khác, hãy đem trẻ của ngày hôm qua so sánh với trẻ của ngày hôm nay, như vậy bạn sẽ nhận ra được trẻ tiến bộ như thế nào.

Cha mẹ vui vẻ giống như một người chăn cừu. Khi thả cừu, họ sẽ chỉ đưa cừu đến đồng cỏ tươi ngon, còn việc cừu ăn cỏ như thế nào người chăn cừu không hề quan tâm đến điều đó. Giáo dục trong gia đình, cha mẹ cũng nên như người chăn cừu vậy. Hãy dẫn dắt trẻ tiếp cận kiến thức phong phú và những sự tốt đẹp của thế giới, để trẻ chủ động học tập.

�❷ Tạo không khí vui vẻ khi dạy dỗ trẻ

Trong cuộc sống gia đình, sẽ có rất nhiều những chuyện cỏn con khiến chúng ta buồn chán và thất vọng. Nhưng nếu một gia đình phải thường xuyên sống trong sự buồn chán và thất vọng thì cuộc sống đó quả thực là khốn khổ, môi trường như vậy sẽ không tốt cho sự trưởng thành của trẻ.

Cha mẹ cần xây dựng bầu không khí gia đình vui vẻ, không thể vì sự vui buồn phẫn nộ của cá nhân mà ảnh hưởng tới không khí chung, ngay cả khi phải

chịu áp lực rất lớn về tinh thần hay kinh tế, cũng phải duy trì nét mặt vui vẻ, tâm trạng lạc quan, có như vậy trẻ mới vui vẻ theo.

�❸ Phương thức giáo dục vui vẻ

Giáo dục là sự uốn nắn và thay đổi thiên tính, tất nhiên sẽ mang trong nó tính cưỡng chế, do vậy việc trẻ cảm thấy áp lực là điều dĩ nhiên. Giáo dục gia đình chính là biến áp lực thành động lực, biến khổ cực thành vui vẻ. Để làm được điều này thì phương thức giáo dục trước hết phải vui vẻ.

Chúng ta có thể áp dụng một số phương pháp giáo dục vui vẻ như nghe nhạc, đi du lịch, chơi trò chơi… để tạo ra niềm vui. Trong niềm vui, trẻ sẽ dễ dàng tiếp thu được kiến thức.

�❹ Đối tượng được giáo dục (con trẻ) vui vẻ

Khi trẻ rơi vào trạng thái mệt mỏi, tinh thần căng thẳng, sự tự tin của chúng sẽ bị giảm sút, lúc này cho dù có xuất hiện một nhà giáo dục giảng giải cho chúng mọi điều hay lẽ phải thì chúng cũng không thể tiếp thu được. Cách làm tốt nhất lúc này là hướng trẻ tới sự vui vẻ, tự tin, sau đó mới tiến hành giáo dục.

Khi thấy trẻ mệt mỏi hoặc có tâm trạng không vui, cha mẹ không nên ép trẻ học, có thể cho trẻ nghỉ ngơi để chúng được thoải mái, ví dụ như cho trẻ chơi vài phút, ăn nhẹ một món trẻ thích… đợi tới khi tâm trạng trẻ vui vẻ trở lại thì học tiếp, như vậy sẽ mang lại hiệu quả cao hơn.

�❺ Giáo dục trẻ có quan niệm về niềm vui đúng đắn

Theo đuổi niềm vui là mục tiêu của cả đời người. Con người theo đuổi giàu sang phú quý bởi chúng mang đến cảm giác vui vẻ; con người theo đuổi tình yêu vì tình yêu mang lại sự vui vẻ.

Giáo dục truyền thống thường chỉ chú trọng đến lượng kiến thức nắm bắt được, ít chú ý đến sự vui vẻ của người được giáo dục, điều này đã khiến cho nhiều người có nhận thức sai lầm về niềm vui, coi việc gây đau khổ cho người khác là việc mang lại niềm vui. Như vậy những kiến thức, kĩ năng mà họ học được trước đó không mang lại hạnh phúc, ngược lại trở thành công cụ tạo ra bi kịch cho đời họ, và giáo dục vô tình đóng vai trò là tòng phạm cho những người này.

Đối với một người, học tập để nắm bắt những kiến thức và kĩ năng đương

nhiên là quan trọng, nhưng điều quan trọng hơn nữa là có được nhận thức đúng đắn về niềm vui và hạnh phúc. Cha mẹ có trách nhiệm truyền sự vui vẻ đến trẻ, khiến trẻ hiểu vui vẻ có lợi cho cuộc sống như thế nào, phải theo đuổi nó ra sao, để trên hành trình cuộc đời, trẻ tìm được sự vui vẻ thuộc về chính mình và hưởng niềm hạnh phúc trong sự vui vẻ đó.

Lời khuyên của chuyên gia:

Các nhà giáo dục đã chỉ ra những hành động sau sẽ khiến trẻ thực sự vui vẻ:

(1) Tôi có thu hoạch, có tiến bộ, thì tôi sẽ vui.

(2) Tôi có phát hiện mới, có điều cần quan tâm mới, có giác ngộ mới, thì tôi sẽ vui.

(3) Tôi có thể giúp người khác, mang lại hạnh phúc cho người khác, thì tôi sẽ vui.

(4) Khiến cha mẹ vui vẻ hơn, thì tôi sẽ vui.

(5) Gặp phải những khó khăn mà người khác chưa từng gặp phải, nhưng tôi có thể giải quyết được, thì tôi sẽ vui.

(6) Sinh ra trong một gia đình khó khăn, nhưng tôi có thể vượt qua hoàn cảnh, thì tôi sẽ vui.

(7) Tôi có thể vượt qua cha mẹ, qua thầy cô và sách vở, phát hiện ra điều mới mẻ chưa từng có, thì tôi sẽ vui.

(8) Khi trưởng thành, tôi hiếu thuận với cha mẹ, có thể đưa cha mẹ đi du lịch

khắp nơi, thì tôi sẽ vui.

(9) Tôi có những sáng tạo mới, mang lại vinh quang cho Tổ quốc, làm rạng danh dân tộc, đó là niềm vui lớn nhất.

Những hành vi dưới đây của trẻ sẽ không được coi là niềm vui chính đáng:

(1) Coi mình là trung tâm.

(2) Khiến người khác buồn và bất an.

(3) Không làm mà vẫn hiển nhiên hưởng thụ.

(4) Không biết nỗ lực.

"Dạy con từ thuở còn thơ. Trẻ nhỏ cũng giống như hạt giống. Nếu được chăm sóc đúng cách, hạt giống sẽ đâm chồi nảy lộc khỏe mạnh. Nếu ngay từ nhỏ trẻ đã phải chịu tổn thương, nếu có may mắn không tàn lụi thì sau này trẻ cũng rất khó trưởng thành…"

Đào Hành Tri (Trung Quốc)

Hơn một trăm năm trước, Darwin - nhà nghiên cứu nổi tiếng trong lĩnh vực tự nhiên học người Anh – đã đón tiếp một vị khách. Vị khách muốn thỉnh giáo Darwin khi nào bắt đầu dạy dỗ trẻ là tốt nhất. Darwin liền hỏi lại: "Xin hỏi con cô bao nhiêu tuổi rồi?" Vị khách đáp: "Dạ, mới hai tuổi rưỡi ạ." Darwin lấy làm hối tiếc mà nói rằng: "Vậy là cô đã để muộn mất hai năm rưỡi rồi."

Dạy dỗ trẻ thời kì đầu rất quan trọng. Nhiều phụ huynh cho rằng lúc trẻ mới sinh, ngoài việc ngủ ra thì trẻ chỉ cần có ăn, như vậy sẽ không cần dạy trẻ điều gì.

Cách nghĩ này thật sự không đúng.

Ngay khi vừa chào đời, con người đã có rất nhiều phản xạ không điều kiện

như chớp mắt, há miệng… Một số nhà nghiên cứu người Mĩ đã tiến hành thực nghiệm đối với một nhóm trẻ, giữ 2 nách của chúng, đặt hai chân của chúng lên bàn hoặc lên một mặt phẳng, chúng sẽ bước đi, hai chân có thể bước những bước nhịp nhàng; còn nếu đặt trẻ xuống dưới nước, thì theo bản năng chúng sẽ ngẩng đầu lên, đồng thời còn làm những động tác bơi nhịp nhàng… Những hoạt động bản năng này có thể trở thành cơ sở cho việc học tập ban đầu của trẻ.

Do vậy, giai đoạn sơ sinh là cơ hội tốt nhất để cha mẹ giáo dục trẻ. Đương nhiên, việc giáo dục này không phải là nhận biết mặt chữ, làm toán, đọc thơ theo ý nghĩa giáo dục truyền thống đơn thuần mà là căn cứ vào độ tuổi, đặc điểm tâm trạng và tình hình thực tế để chọn lựa cách giáo dục phù hợp.

Ngọc Hoan và Ngọc Linh là hai chị em song sinh, do cha mẹ làm việc bận rộn nên chỉ có thời gian trông Ngọc Hoan, còn Ngọc Linh phải gửi về quê nhờ ông bà trông giúp. Ngọc Hoan được cha mẹ chăm lo từ nhỏ, vì thế ngay từ bậc mẫu giáo đã tỏ rõ là một đứa trẻ giỏi hơn các bạn cùng trang lứa. Rồi đến bậc tiểu học, đại học, nghiên cứu sinh, Ngọc Hoan nhiều lần đạt được thành tích xuất sắc, con đường học hành rất thuận lợi. Năm 23 tuổi, Ngọc Hoan tốt nghiệp đại học, hơn thế còn giành được suất học bổng cao học ở Mĩ.

Bà ngoại Ngọc Linh chưa bao giờ đi học, cũng không biết phải truyền cảm hứng học tập cho cháu như thế nào, hàng ngày thường chỉ cùng Ngọc Linh xem tivi hoặc sang nhà hàng xóm xem các cô thợ may may quần áo. Cho tới năm 6 tuổi, phải vào lớp 1, Ngọc Linh mới quay về với cha mẹ. Lúc này, bố mẹ phát hiện cô bé thua kém các bạn đồng trang lứa về tất cả các phương diện văn hóa, nghệ thuật... Trong 3 năm đầu tiểu học, Ngọc Linh luôn là học sinh kém trong lớp, cô bé dần dần mất đi cảm hứng học tập và sự tự tin. Mặc dù cha mẹ đã bỏ ra rất nhiều công sức để dạy thêm cho Ngọc Linh, nhưng thành tích học tập của cô

vẫn rất kém. Lên cấp 3, cô bé không thi đỗ được vào bất kì một trường công lập nào, đành phải học trong một trường dân lập, cũng không thi đỗ đại học, sau này kiếm sống bằng nghề thu vé ở chợ.

Helvetius – triết gia người Pháp từng nói: "Con người khi sinh ra đều giống nhau, nhưng rồi hoàn cảnh, đặc biệt là hoàn cảnh thời thơ ấu đã tạo nên những con người khác nhau, có người trở thành thiên tài, có người chỉ là kẻ phàm phu tục tử. Ngay cả những đứa trẻ bình thường nhất, chỉ cần được giáo dục đúng cách, cũng có thể trở thành phi thường." Ngọc Hoan và Ngọc Linh về phương diện trí lực vốn dĩ không có khác biệt lớn, nhưng môi trường sống khởi đầu của hai cô bé lại hoàn toàn khác biệt, vì vậy mà trở thành hai con người hoàn toàn khác nhau.

Rất nhiều nghiên cứu khoa học cho thấy: Bồi dưỡng tiềm năng của trẻ phải tuân theo một quy luật riêng biệt - quy luật tài năng thiên bẩm giảm dần, tức là tuổi càng lớn thì tài năng bẩm sinh của trẻ càng giảm đi, giáo dục càng muộn thì tài năng vốn có của trẻ sẽ càng ít được phát huy.

Trẻ sơ sinh tiếp nhận thế giới bên ngoài thông qua các giác quan. Thị giác, thính giác, xúc giác, vị giác, khứu giác của trẻ sẽ phát triển hơn khi được tiếp xúc với thế giới bên ngoài. Do vậy, thông qua việc sờ chạm vào các sự vật, tín hiệu từ cơ quan xúc giác sẽ được truyền tới não bộ, kích thích nơron thần kinh hoạt động.

Cha mẹ có thể nắm lấy tay chân trẻ, nhẹ nhàng giơ lên giơ xuống cho trẻ tập thể dục, kích thích tai, miệng và lòng bàn tay của trẻ… Cũng có thể cắt những tờ giấy màu, dán ở những nơi trẻ dễ nhìn thấy, dùng màu sắc để kích thích thị giác của trẻ. Như vậy có thể rèn luyện năng lực tập trung thị giác và năng lực nhìn theo màu sắc ở trẻ.

Giống như người trưởng thành, trẻ sơ sinh cũng đã biết quan sát những thay đổi của môi trường, thích những kích thích mới mẻ, do vậy cha mẹ cần có thay đổi hợp lí trong môi trường sống của trẻ.

Có rất nhiều phương pháp tốt giúp rèn luyện thính giác của trẻ, ví dụ cho trẻ nghe và xác định vị trí, nghe theo tiếng động tìm ra vật thể, phán đoán tiếng động ấy là của ô tô hay chú chó con...

Cũng có thể cho trẻ sờ vào những vật khác nhau như dùng tay bốc gạo, nhúng tay vào nước lạnh, vào nước ấm... Còn có thể cho trẻ sờ vào chiếc xe ô tô trơn bóng hay những sợi lông của chú cún nhỏ… Việc tiếp xúc trực tiếp với những vật nóng, lạnh, mềm, cứng, nặng, nhẹ, sẽ mang lại những kích thích não bộ khác nhau cho trẻ.

Đôi khi, cha mẹ cũng có thể cho trẻ nắm những vật nhỏ như nắm hạt đậu, gạo, mảnh giấy vụn… như vậy có thể phối hợp được hoạt động của não, tay, mắt… và rèn luyện cơ bắp cho trẻ.

Mỗi người đều có năng lực tiềm ẩn, mấy năm đầu sau sinh là thời kì phát triển trí lực nhanh nhất và tốt nhất của đời người. Một số chuyên gia nghiên cứu tâm lí đã phát hiện, trí lực của con người phát triển đến năm 17 tuổi là hoàn thiện, nhưng khi 4 tuổi đã phát triển được 50%, 8 tuổi đã phát triển tới 80%, từ 8 tới 17 tuổi - khoảng thời gian 9 năm này chỉ phát triển 20%. Do vậy, giáo dục ngay khi trẻ mới sinh ra là một trong những hoạt động bắt buộc để khơi dậy tiềm năng của trẻ. Cha mẹ có thể áp dụng phương pháp, hình thức giáo dục phù hợp với đặc điểm phát triển tâm sinh lí của trẻ, tiến hành giáo dục sớm cho trẻ.

Đương nhiên, giáo dục sớm không giống với giáo dục trong nhà trường. Giáo dục nhà trường luôn tuân theo một quy chuẩn nhất định, có địa điểm, thời gian và mục tiêu rõ ràng; còn giáo dục sớm tại gia đình lại được thực hiện ở mọi lúc, mọi nơi; khi thấy trẻ có cảm hứng với một đồ vật gì đó, tập trung vài giây, vài phút, là có thể nắm bắt cơ hội để dạy trẻ một vài điều hữu ích. Khi trẻ không còn

cảm hứng, thì không nên ép buộc. Cha mẹ không nên cho rằng phương pháp giáo dục này rời rạc, trẻ sẽ không học được gì, bởi trẻ tiếp cận cuộc sống xung quanh qua những chi tiết nhỏ bé, nhiều lần như thế, kiến thức của trẻ sẽ trở nên toàn diện.

Lời khuyên của chuyên gia

Các lỗi dễ phạm nhất khi tiến hành giáo dục sớm

(1) Chỉ chú trọng phát triển trí tuệ

Giáo dục sớm phải là giáo dục trên mọi mặt để giúp trẻ phát triển toàn diện, cả về thể chất và tinh thần. Nội dung bao gồm giáo dục bồi dưỡng tình cảm, rèn luyện hành vi chuẩn mực, tính cách, năng lực giao tiếp xã hội, chứ không chỉ là phát triển trí tuệ như dạy trẻ biết chữ, biết tính toán, biết đọc thơ, biết ngoại ngữ…

(2) Chỉ chú trọng phát triển thể chất

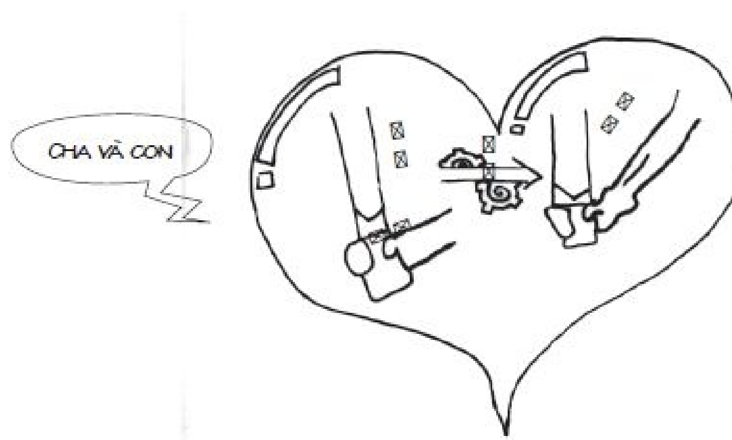
Ngoài việc quan tâm phát triển thể chất như chiều cao, cân nặng của trẻ, cha mẹ nên quan tâm hơn nữa đến sự phát triển tâm lí của trẻ. Trẻ từ khi sinh ra đều đã có các biểu hiện cảm xúc như cười, khóc, cáu giận, vui vẻ… Nếu cha mẹ kịp thời đáp lại và thỏa mãn những cảm xúc ấy, thì sẽ giúp trẻ phát triển tình cảm và các kĩ năng hữu ích để hòa nhập với xã hội tương lai.

(3) Bắt buộc phải thực hiện ở một nơi có chuyên môn

Mọi sự vật, hiện tượng, hoàn cảnh… xung quanh đều là “trường học” để trẻ học tập, trẻ không nhất định chỉ học ở những địa điểm giáo dục chuyên biệt như nhà trẻ, trường mẫu giáo,...

(4) So sánh mù quáng

Mỗi đứa trẻ đều có điểm mạnh và điểm yếu, vì thế không nên ngưỡng mộ tài năng trên một phương diện của trẻ nào đó rồi so sánh với con mình, cha mẹ nên căn cứ vào đặc điểm của trẻ để đưa ra những biện pháp dạy dỗ phù hợp. Cha mẹ phải kịp thời phát hiện cảm hứng của trẻ, tăng cường bồi dưỡng, nhưng tránh hành động vội vàng hấp tấp, dẫn đến những hậu quả không đáng có .

(5) Xem nhẹ vai trò giáo dục của cha mẹ

Không nên cho rằng giao phó trẻ cho nhà trường thì cha mẹ không cần phải giáo dục trẻ nữa. Cha mẹ là người thầy quan trọng nhất của trẻ, vai trò của cha mẹ trong quá trình giáo dục trẻ là không thay thế được.

"Đời người là một hành trình dài, nhưng giai đoạn quan trọng thì chỉ có vài bước, đặc biệt khi người ta còn nhỏ."

Liễu Thanh (Trung Quốc)

Năm 1910, Oskar Heinroth - nhà khoa học người Đức – qua một thực nghiệm đã phát hiện ra một hiện tượng vô cùng lí thú: Những loài như thiên nga, ngỗng, vịt, sau khi đục vỏ trứng chui ra, theo bản năng chúng sẽ đi theo người mà nó nhìn thấy đầu tiên và cho rằng đó là mẹ mình. Cho dù thứ mà nó nhìn thấy đầu tiên không phải là mẹ ruột mà là một vật thể sống khác như chó, mèo hoặc một chú chim đồ chơi, thì nó cũng sẽ tự động đi theo đằng sau vật thể ấy. Điều quan trọng nhất ở đây là, một khi chú chim này đã hình thành phản ứng đi theo một vật thể này, thì sẽ không hình thành phản ứng đi theo một vật thể khác nữa, sự hình thành phản ứng đi theo này là không thể chống lại.

Konrad Zacharias Lorenz, nhà khoa học người Áo đã tiến hành một nghiên cứu sâu hơn về hiện tượng này. Ông phát hiện sau khi chào đời, đối tượng đầu

tiên mà vịt con gặp (vịt mẹ, người hoặc là một đồ chơi bằng điện có thể chuyển động) thì nó sẽ ghi nhớ rất rõ đối tượng này, phản ứng của nó là đi theo đối tượng đầu tiên ấy. Lorenz gọi hiện tượng này của vịt mới sinh là *"imprinting" (*tạm dịch là *hiệu ứng khắc sâu)*

Khi Lorenz tiến hành thực nghiệm: cho một vài chú vịt nhỏ sau khi chui ra khỏi vỏ trứng không được nhìn thấy mẹ trước mà nhìn thấy ông đầu tiên, thì đã xuất hiện một việc thú vị: Ông đi trước, đằng sau ông là vài chú vịt nhỏ. Những chú vịt đã coi ông là mẹ của chúng!

Sự phát sinh "hiệu ứng khắc sâu" có tính thời gian, thông thường, thời kì then chốt về "ấn tượng người mẹ" của vịt con, gà con xuất hiện 10 đến 16 tiếng sau khi trứng nở, còn thời kì then chốt về "ấn tượng người mẹ" của chó con xuất hiện 3 đến 7 tuần sau khi sinh. Sau khoảng thời gian này sẽ không nảy sinh hiện tượng đó nữa, nhà tâm lí học gọi đó là thời kì then chốt.

Giống như những loài động vật khác, con người cũng có thời kì then chốt để trưởng thành. Nếu năng lực của một đứa trẻ không được chú trọng bồi dưỡng trong thời kì then chốt thì sau này muốn phát triển là vô cùng khó, thậm chí là vĩnh viễn không phát triển. Giống như người nông dân trồng cây, mùa xuân không gieo hạt, nhưng hè đến thu về lại gieo hạt, đương nhiên sẽ không thu hoạch được gì.

Nếu cha mẹ có thể nắm bắt được thời kì trưởng thành quan trọng của trẻ, thì mỗi đứa trẻ đều có thể trở thành thiên tài giống như Einstein hay Shakespeare.

�❶ Trước 8 tuổi là thời kì then chốt phát triển trí lực của trẻ

Nhà tâm lí học giáo dục Bloom đã nghiên cứu và phát hiện, trước 8 tuổi là giai đoạn phát triển thích hợp nhất cho trẻ, vì khi đó tế bào thần kinh đang ở trạng thái mở, khi nhận được những kích thích phong phú, thần kinh sẽ xuất hiện các liên kết (khớp thần kinh) – tương ứng một khuôn mẫu tư duy được hình thành. Từ đó suy ra, càng có nhiều liên kết thần kinh trong một khu vực nào đó, trẻ càng trở nên nhạy bén hơn trong lĩnh vực ấy. Ví dụ, nếu trẻ học giỏi toán, đó là vì phần não bộ chịu trách nhiệm cho khả năng lập luận toán học có rất nhiều liên kết thần kinh. Trong khi đó, tuy giỏi toán nhưng trẻ lại có thể vẽ không đẹp, đó là vì khu vực tưởng tượng liên quan đến thị giác trong não bộ không có nhiều liên kết thần kinh. Bởi vậy, nếu bỏ qua thời kì này, tiềm năng trí lực quan trọng của trẻ có thể bị mai một.

�❷ Trước 6 tuổi là thời kì then chốt phát triển các giác quan của trẻ

Trong thời kì này, cha mẹ phải tạo ra những kích thích phù hợp lên các giác quan của trẻ như thính giác, vị giác, xúc giác, để các giác quan có động lực phát triển, để khiến trẻ làm quen được với mọi hoàn cảnh. Tránh dạy trẻ bằng những câu từ trừu tượng, khó giải thích; cho trẻ thông qua các giác quan để hiểu, thể nghiệm quan sát và nhận thức sự vật.

�❸ Trước 6 tuổi là thời kì tốt nhất để khai phá ngôn ngữ của trẻ

Khi trẻ còn nằm trong nôi bi bô tập nói, cũng là lúc cha mẹ cần rèn luyện ngôn ngữ cho trẻ một cách có ý thức (bao gồm cả nói và đọc). Chú ý trong quá trình giao tiếp với trẻ, phải chọn ngôn ngữ quy phạm, tránh việc nói ngọng, nói lắp.

�❹ 1 tuổi rưỡi đến 4 tuổi là thời kì then chốt để trẻ hứng thú với những sự vật nhỏ bé

Trong thời kì này, những chi tiết mà người lớn hầu như không để ý như những con vật nhỏ trong đất, họa tiết trên quần áo, thậm chí là nhụy hoa trong bông hoa… đều khiến trẻ hứng thú. Cha mẹ có thể cùng trẻ quan sát những sự vật nhỏ bé này, tìm ra sự tương đồng, mối liên hệ hay khác biệt giữa các sự vật, nuôi dưỡng hứng thú tìm tòi khám phá của trẻ. Hơn nữa còn học cách để trở thành người bạn của trẻ, cố gắng để có được sự tin cậy của trẻ.

�❺ Từ 2 tuổi rưỡi đến 6 tuổi là thời kì then chốt để trẻ học quy phạm xã hội

Trong thời gian này, cha mẹ phải để trẻ tiếp xúc và chơi nhiều với các bạn

đồng trang lứa, giúp trẻ có hứng thú với hoạt động tập thể, khiến trẻ trong khi chơi xóa bỏ suy nghĩ mình là trung tâm, phải tuân thủ một vài quy tắc nhất định, hơn nữa còn giúp trẻ học được cách làm thế nào để kết bạn, hiểu được trong một tập thể muốn được yêu quý thì mình cần làm gì.

Lời khuyên của chuyên gia

Trẻ ở các giai đoạn phát triển khác nhau có những cách tiếp cận khác nhau.

(1) Trẻ 1 tuổi

Cha mẹ chú ý xây dựng quy luật sinh hoạt hàng ngày cho trẻ.

(2) Trẻ 2 đến 3 tuổi

Đây là thời kì bồi dưỡng thói quen tốt trong sinh hoạt. Ngoài ra, cha mẹ nên thường xuyên cho trẻ ra ngoài nhìn ngắm phong cảnh thiên nhiên, bồi dưỡng tình yêu thiên nhiên cho trẻ, đọc nhiều thơ, hát nhiều bài hát thiếu nhi cho trẻ nghe.

3) Trẻ 4 đến 6 tuổi

Đây là thời kì hoàng kim để bồi dưỡng tính cách cho trẻ, cũng là thời kì trẻ cảm thấy hứng thú nhất với mọi thứ xung quanh. Cha mẹ lúc này phải là nguồn cổ vũ của trẻ, chơi cùng trẻ nhiều hơn, quan tâm đến trẻ nhiều hơn, đặc biệt phải chú ý đến tình hình học tập của trẻ ở trường.

(4) Trẻ 6 đến 12 tuổi

Đây là độ tuổi cần đặc biệt dạy trẻ các kĩ năng an toàn. Trẻ ở độ tuổi này thường rất quan tâm đến lời của cha mẹ, do vậy cha mẹ cần chú ý khen ngợi các thành tích ở trường của trẻ, bồi dưỡng cảm hứng học tập và tính cách lạc quan cho trẻ.

(5) Trẻ 12 đến 18 tuổi

Đây là lúc trẻ bước vào thời kì thanh xuân, cũng là thời kì "nổi loạn" của trẻ. Cha mẹ phải đặt sự giao tiếp của trẻ lên hàng đầu, nói ít nghe nhiều, chú trọng xây dựng mối quan hệ tốt với trẻ. Áp lực học hành của trẻ trong thời kì này tương đối lớn, cha mẹ phải chú ý dạy trẻ thông qua các hoạt động như thể thao, nghe nhạc… để giảm bớt áp lực trong cuộc sống. Hãy cho trẻ một môi trường

gia đình vui vẻ, yên bình, như vậy việc học tập của trẻ mới có thể đạt kết quả tốt được.

“Bồi dưỡng, giáo dục con người cũng giống như trồng hoa, trước tiên phải nhận biết được đặc điểm của hoa, trong hoàn cảnh khác nhau thì bón phân, tưới nước và chăm sóc cũng khác nhau, đây gọi là giáo dục theo đối tượng."

Đào Hành Tri (Trung Quốc)

Gallup là công ty chuyên điều tra khảo sát nổi tiếng trên thế giới. Công ty này thông qua việc điều tra hàng nghìn hàng vạn các điển hình thành công trên thế giới đã phát hiện, những người thành công có một đặc điểm giống nhau, đó là hiểu được bản thân mình.

Qua kết quả nghiên cứu khoa học về não trong những năm gần đây, Gallup phát hiện ở một người từ 3 đến 15 tuổi, những đặc trưng cơ bản của não đã hình thành, tức là những ưu thế, nhược điểm về trí lực cơ bản đã định hình, rất khó sửa đổi. Trong tương lai bạn sẽ thuộc tuýp người thích giao tiếp, bi quan, lạc quan hoặc là người thích chỉ huy, hài hòa…, tất cả sẽ do những đặc trưng cơ bản đã hình thành ở khoảng thời gian này quyết định. Nếu người thuộc loại hình này lại phải làm công việc của một loại hình khác thì sẽ không thể thành công, vì họ không thể phát huy được ưu thế của mình.

Họ đã rút ra được kết luận là: một người chỉ khi hiểu được ưu thế của mình, mới có thể biết mình thành công ở đâu.

Hiểu trẻ là tiền đề giúp giáo dục trẻ tốt nhất. Cách đây hàng nghìn năm, Khổng Tử đã từng đưa ra lí luận rằng: giáo dục phải phù hợp với từng cá nhân. Ông đã căn cứ vào tính cách của từng học sinh để đưa ra những biện pháp giáo dục khác nhau. Ví dụ, Khổng Tử cho rằng Nhiễm Canh có tính cách khiêm tốn, làm việc do dự không dứt khoát, cho nên thường khích lệ anh ta đưa ra quyết định; nhưng đối với học sinh là Tử Lộ, do Tử Lộ tính tình nóng vội hiếu thắng, làm việc không chu đáo, nên Khổng Tử thường khuyên anh ta khi gặp việc gì cũng nên tham khảo ý kiến của mọi người, suy nghĩ kĩ rồi hãy làm.

Trên tờ báo nọ, từng có một bài trắc nghiệm dành cho cha mẹ, và kết quả đánh giá như sau: “Nếu có thể nói ra 10 ưu điểm của con cái, bạn chính bậc cha mẹ ưu tú, có thể nói ra được 5 ưu điểm, thì bạn có tư cách làm cha mẹ, còn nếu ngay cả 1 ưu điểm cũng không nói ra, như vậy là bạn không xứng là cha mẹ”.

Cha mẹ nào cũng mong con khôn lớn thành tài, nhưng có rất ít bậc cha mẹ thực sự muốn tìm hiểu ưu điểm và sở trường của trẻ, càng không muốn tìm hiểu cách giáo dục theo thiên tính của trẻ.

Cha mẹ ưu tú là người hàng ngày phải biết phân tích, quan sát và nghĩ cách tốt nhất để phát huy ưu điểm của trẻ, sau đó mới hướng dẫn và bồi dưỡng. Đặc biệt là khi thành tích của trẻ không được lí tưởng, thì cha mẹ phải bình tĩnh phân tích nguyên nhân và cảm hứng sở thích của trẻ, từ đó tìm ra được phương pháp giáo dục phù hợp để phát triển ưu thế của trẻ.

Otto Wallach là nhà hóa học nổi tiếng người Đức, từng được trao giải Nobel Hóa học năm 1910, quá trình thành tài của ông vô cùng đặc biệt.

Khi Otto Wallach bắt đầu học trung học, cha mẹ đã chọn cho ông con đường văn chương. Không ngờ sau một kì học, thầy giáo đã viết lời bình luận về ông như thế này: “Wallach rất nỗ lực, nhưng quá cứng nhắc. Người như vậy ngay cả khi có phẩm đức hoàn mĩ thì cũng khó có thể thành công trên con đường văn chương.”

Sau đó, cha mẹ đành phải thuận theo ý của Wallach, để ông chuyển sang học hội họa. Nhưng Wallach vừa không có tính sáng tạo, vừa không biết phối màu, không lâu sau đó, ông lại là người có thành tích thấp nhất lớp, thầy giáo nhận xét: “Con không thể là một tài năng trong giới nghệ thuật hội họa được.”

Tất cả các thầy giáo đều cho rằng, Wallach "vụng về" sẽ không bao giờ thành tài được, chỉ có thầy giáo dạy hóa học lại cho rằng ông kiên trì, tỉ mỉ, rất hợp với

các thí nghiệm nên đã đề nghị ông chuyển sang môn hóa học. Sau này, hóa học đã khai phá được tiềm năng của Wallach, thắp sáng lên ngọn nến trí tuệ trong ông, kết quả là “học sinh kém” về văn học và hội họa, trong chốc lát đã trở thành người xuất sắc trên lĩnh vực hóa học, được mọi người công nhận.

Muốn hiểu trẻ, cha mẹ cần phải biết quan sát tỉ mỉ từng hành vi cử chỉ của trẻ. Có thể tài năng của trẻ chỉ được thể hiện ở những hành động nhỏ nhất. Cha mẹ phải để trẻ tiếp xúc với các kiến thức trên mọi phương diện, khuyến khích trẻ tham gia hoạt động quần chúng, tích cực thể hiện tài năng của mình. Khi năng khiếu của trẻ được bộc lộ, cha mẹ phải chú ý phát hiện và công nhận nó.

Nếu cha mẹ không thực sự hiểu trẻ, chỉ căn cứ vào những ấn tượng phiến diện và nguyện vọng chủ quan của mình để ép trẻ phát triển theo một phương diện nào đó, thì trẻ sẽ không chỉ gặp bất lợi trong việc phát triển lợi thế, mà còn tỏ ra rất vụng về. Nếu cha mẹ cho rằng trẻ không có tài năng và mất đi niềm tin ở trẻ, thì sẽ có thể nhấn chìm tài năng chưa được phát hiện của trẻ, còn có thể khiến trẻ có tâm lí “chấp nhận số mệnh” là “mình bất tài, giảm dần tự tôn và tự tin của trẻ.

Thường thì cha mẹ nào cũng muốn trẻ trong tương lai có thể trở thành người xuất chúng, vì thế ép trẻ học đủ thứ, đưa trẻ vào vòng xoáy cạnh tranh kịch liệt hòng giành chiếc thắng, nhưng kết quả lại hoàn toàn ngược lại. Ví dụ, một số cha mẹ xem được một vài tin tức liên quan đến “thần đồng” trên phương tiện truyền thông đại chúng, liền tìm mọi cách để đầu tư cho trẻ, cho trẻ học đàn, học võ, học vũ đạo, học ngoại ngữ… với mong muốn con thành "thần đồng".

Tuy vậy, không phải đứa trẻ nào cũng thích hợp làm nhạc công, võ sư hay diễn viên múa. Rất nhiều trẻ căn bản không hề có bất kì cảm hứng nào đối với âm nhạc, võ thuật… Sự ép buộc của cha mẹ tạo ra tâm lí phản kháng ở trẻ, thậm chí còn nảy sinh một số bi kịch.

Cha mẹ của Minh Nguyệt thắt lưng buộc bụng, gom góp tiền bạc để mua cho con một cây đàn piano, sau đó thúc ép con khổ luyện. Nhưng Minh Nguyệt căn bản không có hứng thú với đàn, nhiều lần đã xin cha mẹ thôi học, song lần nào cha mẹ cũng từ chối, hơn nữa còn không ngừng bị giáo huấn.

Minh Nguyệt oán hận cha mẹ đã không tôn trọng ý nguyện của mình, ép buộc mình làm những việc mình không thích, cướp đi quyền lợi mà mình nên có. Vậy là một ngày, nhân lúc cha mẹ không ở nhà, Minh Nguyệt đã làm hỏng cây đàn. Sau khi trở về, cha mẹ đã đánh Minh Nguyệt một trận nên thân, đồng thời

tiếp tục bức bách cô bé luyện đàn. Minh Nguyệt từ đó trở nên ít nói hẳn.

Mỗi đứa trẻ đều có ưu thế và sở trường riêng của mình, cha mẹ không nên chỉ xuất phát từ quan điểm và mong ước của chính mình mà ép trẻ phải phát triển theo một phương hướng nào đó, hơn nữa cũng không nên quá nóng vội trong việc giáo dục trẻ. Cần bình tĩnh nhận ra những khác biệt cá thể của trẻ, tăng cường chỉ dẫn và bồi dưỡng, như vậy mới khiến trẻ phát huy được sở trường, tạo cho trẻ một môi trường phát triển tốt nhất.

Lời khuyên của chuyên gia

Học cách quan sát đặc điểm của trẻ

Cha mẹ nên chú ý quan sát đặc điểm thường ngày của trẻ, sử dụng phương pháp giáo dục có mục đích rõ ràng. Dưới đây là một số gợi ý về đặc điểm của trẻ mà Đại học Y California đưa ra:

(1) Trẻ biết đi sớm

Trẻ biết đi sớm thường là thông minh. Bàn chân bước đi sẽ kích thích não bộ trẻ, vì thế khi trẻ còn nhỏ, cha mẹ nên cho trẻ bước đi nhiều, không nên bế ẵm trẻ cả ngày.

(2) Trẻ sớm biết nói

Những đứa trẻ này phản ứng nhanh nhẹn, mồm miệng khéo léo, lời nói lưu loát, tư duy mạch lạc, khả năng thấu hiểu tốt. Trẻ biết nói sớm có thể học được nhiều từ hơn những trẻ bình thường, có thể vận dụng từ linh hoạt hơn, biểu đạt được ý nghĩa phức tạp hơn.

(3) Trẻ có trí nhớ tốt

Trẻ có trí nhớ tốt là những trẻ thông minh. Vì khả năng ghi nhớ của những trẻ này vượt qua mức của những đứa trẻ bình thường, và thời gian ghi nhớ rất lâu, cho nên tốc độ học rất nhanh, hơn nữa còn rất nhẹ nhàng.

(4) Trẻ tập trung chú ý cao độ vào một sự vật nào đó

Trẻ có thể không để tâm vào sự vật này, nhưng với sự vật khác lại biểu hiện sự hiếu kì rất mãnh liệt, hơn nữa còn thích hỏi đến tận cùng và chuyên tâm học hỏi, điều này cho thấy trẻ có thiên phú trong lĩnh vực này.

(5) Trẻ hoạt bát đáng yêu, thể lực dồi dào, khỏe mạnh hơn người thường

Trẻ dạng này sống hòa hợp với cha mẹ, bạn bè hơn các bạn đồng trang lứa, trong cuộc sống có tâm trạng tương đối ổn định, có khả năng sống độc lập, có chí tiến thủ và có lòng tự tin.

"Tất cả những công việc liên quan tới trí lực đều phải dựa vào cảm hứng."

Piaget (Thụy Sĩ)

Einstein từng nói: "Cảm hứng là thầy giáo tốt nhất." Giai đoạn ấu thơ, trẻ rất hiếu kì với những sự vật xung quanh, từ đó sinh ra cảm hứng sâu sắc, có thể là khởi nguồn cho thành tựu cả cuộc đời. Cảm hứng ở đây nói đến việc trẻ có ham muốn khám phá một sự vật nào đó, ngay cả khi công việc đó khiến trẻ khổ cực thì trẻ vẫn cảm thấy rất vui.

Karl Witte có một nguyên tắc giáo dục là "giáo dục không bắt ép". Cho dù dạy cái gì, trước tiên ông cũng cố gắng khơi dậy cảm hứng của con, chỉ khi con có cảm hứng mãnh liệt, ông mới tiến hành dạy dỗ. Khi dạy con đọc sách, trước tiên ông mua cho con một quyển sách nhỏ và một tập tranh, ông đọc diễn cảm cho con nghe đồng thời nói: "Nếu con biết những chữ này, con sẽ có thể hiểu được câu chuyện." Ông dùng cách này để kích thích trí tò mò và lòng hiếu kì của con; khi giảng cho con nghe, ông chỉ nói: "Câu chuyện trong bức tranh này vô cùng hay, nhưng cha không có thời gian kể cho con nghe." Cứ như vậy, con trai ông có ý nghĩ nhất định phải biết những chữ cái đó. Lúc này, ông không bỏ lỡ cơ hội mà ngay lập tức dạy chữ cho con.

Trong thực tiễn giáo dục trẻ, cha mẹ phải kiên trì một nguyên tắc là khơi dậy lòng khao khát học hỏi của trẻ, cha mẹ thông qua quan sát phát hiện trẻ hứng thú với điều gì, sẽ khích lệ và giúp trẻ tăng cường học về điều đó, hoàn toàn không ép trẻ học những thứ mà cha mẹ thích hoặc cho rằng cái này cần thiết nên buộc trẻ phải học.

Một đứa trẻ, lúc 5 tuổi phải làm theo ý muốn của cha mẹ là tập viết chữ, dưới sự giám sát của cha mẹ, mỗi ngày đứa trẻ phải tập viết khoảng một tiếng đồng hồ. Một hôm, đứa trẻ tâm sự với mẹ rằng: "Con chẳng thích viết chữ tí nào, hàng ngày mẹ ép con viết chữ, thực ra con viết là vì mẹ, khi mẹ khen ngợi con, con cũng chẳng thấy vui." Câu nói này khiến người mẹ ngạc nhiên, cũng khiến chị đau lòng. Người mẹ liền hỏi con: "Vậy con thích thứ gì?" Đứa trẻ nói: "Con thích đàn, con muốn học đàn." Người mẹ sau khi suy nghĩ, cảm thấy là nên tôn trọng ý kiến của con và đáp ứng ngay nguyện vọng đó. Do có cảm hứng, nên đứa trẻ học đàn rất tự giác, sau này cậu bé trở thành một nhạc công tài ba.

Đối với cha mẹ, cách giáo dục tốt nhất là quan sát và phát hiện điểm mạnh

điểm yếu của trẻ, sau đó mới tiến hành kích thích, tạo ra động lực học tập cho trẻ, khiến trẻ dưới sự chỉ dẫn của cha mẹ khai phá tối đa tiềm năng của chính mình.

Mẹ của Vĩ rất coi trọng việc giáo dục con, chị luôn ao ước một ngày con sẽ trở thành thần đồng để mọi người ngưỡng mộ. Chị thường nói với mọi người rằng: “Tôi không tin con tôi không làm được những việc của thần đồng. Chỉ cần không tiếc tiền, bỏ công sức, là con tôi nhất định sẽ thành công”

Và người mẹ này đã mua quyển sách trong đó có sưu tập những bài thơ hay, mỗi buổi tối cho dù mệt nhọc bận rộn thế nào chị cũng dạy con đọc thuộc. Nhưng điều đáng tiếc là trong khi mẹ tràn đầy niềm tin thì con trai lại rất thờ ơ. Sau đó không lâu, chị lại mua về một cây đàn điện tử, mời gia sư về dạy Vĩ học đàn, còn không ngừng dùng tiền bạc, vật chất ra để khích lệ con: “Con học đàn cho giỏi, rồi muốn gì mẹ cũng đồng ý.” Nhưng sau nửa tháng, ngay cả một đoạn nhạc đơn giản Vĩ cũng không biết đánh, thậm chí còn tỏ ra tâm trạng chán nản. Mẹ rất lo lắng, dùng mọi biện pháp đánh mắng, khuyên nhủ, thưởng phạt… nhưng vẫn vô ích. Cả mẹ và con đều cảm thấy vô cùng mệt mỏi.

Khi Vĩ 4 tuổi, vì yêu cầu công việc nên mẹ phải đi công tác nước ngoài, mẹ đã gửi Vĩ cho ông bà. Quan niệm giáo dục của ông bà lại trái ngược hoàn toàn với mẹ, họ cho rằng phải để trẻ phát triển thuận theo tự nhiên, lớn lên trong vui vẻ, chứ không nhất định phải ép trẻ phải trở thành thần đồng.

Ông rất thương yêu Vĩ, mua cho Vĩ rất nhiều đồ chơi, có xe ô tô, xe đạp, máy bay… chạy bằng điện và cả chú chó nhỏ, mèo nhỏ biết kêu, biết chạy… Sau khi chơi một lúc, Vĩ liền đem tháo tung hết mọi đồ chơi ra.

Ông không trách mắng mà chỉ nói nhẹ nhàng: “Con tháo ra như thế nào thì hãy lắp vào như thế ấy.” Vậy là những lần sau, Vĩ tháo đồ chơi rất cẩn thận, mỗi một linh kiện được tháo ra đều xếp theo một tuần tự, sau khi tháo xong cậu xem xét kĩ lưỡng, rồi lại tỉ mỉ lắp lại. Cứ như vậy, tháo rồi lắp, lắp rồi tháo. Vài năm tiếp theo, Vĩ tháo dỡ bao nhiêu đồ chơi, bao nhiêu đồng hồ… không ai đếm nổi. Sau đó, khi đã tìm ra được quy luật lắp ráp, Vĩ dùng dây điện, pin, xe nhỏ lắp ráp thành một chiếc xe lớn, chở hàng đi đi lại lại như thật. Cậu bé rất say mê với “tác phẩm” mình tạo ra, tâm trạng luôn cảm thấy vui vẻ.

Ông thấy Vĩ thích lắp ráp như vậy, liền kể cho cháu nghe những câu chuyện về các nhà phát minh. Lần nào Vĩ cũng nghe rất chăm chú, và nguyện vọng trở thành nhà phát minh cứ như thế lớn dần trong cậu bé. Năm học lớp 2, ước mơ

của Vĩ cuối cùng đã thành sự thật. Sản phẩm rô-bốt rửa rau mà Vĩ phát minh đã đạt được giải ba trong cuộc thi "chế tạo rô-bốt" toàn quốc, cậu được đứng trong danh sách 10 gương mặt thiếu nhi tiêu biểu toàn quốc.

Cảm hứng là nhân tố bên trong thôi thúc trẻ nhận thức sự vật, trẻ có cảm hứng với sự vật nào sẽ chú ý tới sự vật đó, hơn nữa còn tích cực chủ động khám phá. Do vậy, chỉ khi cha mẹ tôn trọng cảm hứng của trẻ thì mới có thể phát huy hết tiềm năng của trẻ, mới có thể đạt được hiệu quả giáo dục tốt nhất.

Lời khuyên của chuyên gia

Phát hiện cảm hứng của trẻ

Cảm hứng thực ra rất dễ phát hiện, nhất là cảm hứng của trẻ. Một học giả người Mĩ đã chỉ ra những biểu hiện cho thấy trẻ hứng thú với điều gì đó:

(1) Chuyên tâm chú ý

Việc mà người bình thường chỉ tập trung vào 10 phút thì trẻ có thể tập trung nhìn trong một tiếng mà không dễ dàng bị ngắt đoạn hay bị phân tâm.

(2) Kiên trì

Dù khó khăn thế nào cũng vẫn kiên trì làm, ngay cả khi thất bại cũng có thể thu dọn và bắt đầu cho một khởi điểm khác.

(3) Không có cảm giác thời gian

Không chú ý thời gian trôi nhanh, bỏ qua thời gian nghỉ ngơi, không phân biệt sớm muộn, có thể bỏ ăn để làm việc, ghét người khác ngăn cản công việc mình đang làm.

(4) Không cảm thấy mệt mỏi

Một việc có thể khiến trẻ vui vẻ thì dù mệt đến mấy trẻ cũng không thấy khổ, chúng có thể vì đó mà không cần nghỉ ngơi, không muốn ngủ.

(5) Tràn đầy động lực

Sau khi nghỉ ngơi, tiếp tục thực hiện công việc, nếu cần người tương trợ thì sẽ chủ động tìm người giúp, sau khi giải quyết được vấn đề, sẽ tập trung làm tiếp.

“Nếu học sinh không chăm chỉ học tập thì dù thầy cô giáo có đưa nhiều kiến thức đến đâu, trẻ cũng sẽ vẫn tỏ ra hờ hững với tri thức, mong muốn học hành càng giảm.”

Sukhomlinski (Liên Xô cũ)

Trong giáo dục gia đình truyền thống, phụ huynh đứng trên lập trường của người dạy, đưa ra vô số những nguyên tắc cứng nhắc, với thái độ của kẻ trên dành cho kẻ dưới, trẻ chỉ có thể là người tiếp nhận, luôn trong trạng thái bị động chứ không chủ động. Phương pháp ép buộc trẻ tiếp nhận giáo dục này rất dễ khiến trẻ phản cảm, buông xuôi và phản kháng, từ đó làm mất đi tiềm năng của trẻ, phạm sai lầm trong việc khai phá tiềm năng trí tuệ của trẻ và bỏ qua cơ hội tốt để trẻ phát triển.

Masaru Ibuka – người đồng sáng lập ra tập đoàn Sony (Nhật Bản) cho rằng: Dạy mà như không dạy mới là giáo dục tốt nhất, mới là cảnh giới cao nhất của giáo dục. Chẳng hạn, mọi đứa trẻ khỏe mạnh bình thường đều biết nói tiếng của nước mình, cha mẹ luôn coi điều đó là hiển nhiên. Trên thực tế, đây chính là việc “dạy mà như không dạy”.

Thời gian gần đây, chồng của Thu Giao phải đi công tác nước ngoài. Gánh nặng gia đình và công việc dồn cả lên vai Thu Giao khiến cô mệt mỏi chán chường. Điều khiến Thu Giao nghĩ ngợi nhiều hơn cả chính là cô con gái của mình, cô bé không giao lưu với bạn bè và ngày càng trở nên lầm lì ít nói.

Thu Giao rất muốn biết chuyện gì đã xảy ra, nhưng con gái một mực phủ nhận, không sẵn sàng chia sẻ. Phải đến một ngày, khi Thu Giao vô tình nhìn thấy một bài văn của con gái, vấn đề mới được sáng tỏ. Trong bài văn, con gái đã viết về một cô bé tự ti, không có điểm gì khiến mọi người quý mến, đầu óc cũng không linh hoạt, do vậy cuộc sống rất không hạnh phúc. Thu Giao nghĩ, bài văn này có lẽ đã phản ánh suy nghĩ nội tâm của con gái. Thu Giao dường như cũng đã nhìn thấy chính mình trong bài văn, nghĩ lại thấy mình toàn oán trách và trừng phạt con, chính thái độ này đã tạo nên suy nghĩ tiêu cực cho con gái.

Thu Giao quyết tâm thay đổi bản thân, vì cô cho rằng chỉ như vậy mới giúp con gái thay đổi.

Vậy là cô bắt đầu tích cực thay đổi mình. Cô viết những câu danh ngôn vào tờ giấy và dán lên tường, mỗi tối trước khi đi ngủ đều lên kế hoạch cho ngày mai, cũng không cáu giận con vô cớ như trước... Cô còn kể cho con gái nghe về kế hoạch của mình, yêu cầu con gái giám sát hành vi của mình. Con gái thấy mẹ tích cực thay đổi như vậy, rất cảm động, cũng học theo để cổ vũ cho mẹ. Vậy là hai mẹ con thường xuyên thảo luận về kế hoạch của nhau, cả hai đều cảm thấy rất vui vẻ và tự tin.

Một thời gian sau, con gái Thu Giao đã vui vẻ, hoạt bát hơn hẳn, bản thân Thu Giao cũng cảm thấy tinh thần nhẹ nhõm, lạc quan hơn, dường như hai mẹ đang bắt đầu một cuộc sống mới.

Trẻ là hình bóng của cha mẹ, mọi phẩm chất của trẻ hầu hết học được từ cha mẹ. Nhưng rất nhiều cha mẹ không chú ý tới điều này, họ luôn vô tình mang lại cho trẻ những ảnh hưởng rất xấu. Ví dụ, có bà mẹ thích mặc những trang phục kì dị cổ quái, thành người lố bịch trong mắt mọi người; cũng có khi vì lười nhác mà mặc đồ lôi thôi nhếch nhác, thành mục tiêu để mọi người bàn tán. Khi trẻ nhìn thấy mẹ mình bị mẹ những đứa trẻ khác chế giễu về điều này, sẽ cảm thấy rất buồn chán. Đặc biệt điều này còn gây ảnh hưởng xấu tới tinh thần của trẻ. Vì thế là cha mẹ, làm bất kì việc gì cũng nên cân nhắc, nếu không uy quyền của cha mẹ trong mắt con cái sẽ bị giảm, mà việc giảm đi này chính là khởi đầu cho sự thất bại trong giáo dục trẻ.

Rất nhiều cha mẹ trách móc trẻ lười biếng, không chí thú học hành, dùng những lời lẽ không hay để mắng mỏ trẻ, hi vọng trẻ sẽ tích cực học tập hơn, nhưng hiệu quả thu được thường không nhiều. Thực chất, thay vì tốn nhiều thời gian khuyên nhủ trẻ, chi bằng hãy dành thời gian để xây dựng không khí học tập ngay trong gia đình. Con người chịu ảnh hưởng rất lớn của môi trường, trong

một gia đình có môi trường học tập tốt, trẻ sẽ dễ dàng nuôi dưỡng được một thói quen học tập tốt.

Để xây dựng một không khí học tập tốt trong gia đình, cha mẹ có hai nhiệm vụ cơ bản sau: thứ nhất là phải nhiệt tình học tập, thông qua hành động của mình để tạo ra cảm hứng học tập cho trẻ; thứ hai là phải xây dựng một môi trường học tập hợp lí. Môi trường học tập hợp lí phải là sự công bằng dân chủ, không có tính nguy hại. Có vậy thì các thành viên trong gia đình mới có cảm hứng với những thứ mà mình thích, có thể tiến hành giao lưu song phương hoặc đa phương, khiến việc học tập tràn đầy niềm vui.

Hiệu quả của việc xây dựng cho gia đình một không khí học tập bao gồm các hiệu quả tiềm ẩn và trước mắt. Hiệu quả trước mắt rất dễ nhìn thấy, ví dụ như trẻ đạt được thành tích học tập tốt, được thầy cô khen ngợi; hiệu quả tiềm ẩn thể hiện ở việc nâng cao tố chất của bản thân, sự hài hòa trong mối quan hệ với các thành viên trong gia đình, nâng cao chất lượng cuộc sống gia đình, tăng khả năng ổn định và thích ứng với xã hội của gia đình…

Sống trong một gia đình có không khí học tập, thì không chỉ trẻ mà cha mẹ cũng phải học. Cha mẹ không học, không có tiến bộ thì sẽ không thể xây dựng được uy tín trước mặt con cái. Trong cuộc sống, chúng ta thường gặp cảnh này: buổi tối cha mẹ chỉ cùng con làm bài tập, ngày nghỉ cùng con vẽ tranh, đàn hát, học ngoại ngữ, máy tính… mà không dành thời gian học tập cho mình, cách làm này về lâu về dài có thể có hại đến trẻ và bản thân cha mẹ.

Giám sát việc học hành của trẻ là điều bắt buộc, nhưng việc cha mẹ dành thời gian cho mình để học và đọc sách sẽ gián tiếp giúp trẻ yêu thích việc học hơn. Điều này có thể khắc phục được tâm lí ỷ lại và nhận thức bị động “Cha mẹ học cùng con thì con học, cha mẹ không học cùng con thì con không học.” Thời gian

dài, trẻ sẽ mất đi khả năng độc lập và tinh thần chủ động theo đuổi việc học, còn cha mẹ thì hi sinh sự nghiệp và việc học tập của bản thân, tạo ra sự lãng phí và tổn hại cho cả bản thân cha mẹ và xã hội. Trẻ rốt cuộc cũng phải tự dựa vào bản thân mình, dựa vào tự lập tự cường để tồn tại trong xã hội, do vậy cha mẹ thông minh thông qua việc học hỏi không ngừng, kiên trì theo đuổi mục tiêu cả đời mình để tạo uy tín trước trẻ. Makarenko – nhà giáo dục học nổi tiếng nói: “Dành tất cả cho con, thậm chí là hi sinh bản thân mình cho con, đây là mòn quà đáng sợ nhất mà cha mẹ dành cho trẻ.”

Chủ thể thành tài là trẻ, chủ thể giáo dục cũng nên là trẻ. Giáo dục không có sự tương tác của trẻ hoặc trẻ không tham gia thì hiệu quả giáo dục sẽ không cao. Bởi vậy, phương pháp giáo dục tốt nhất không phải là tuyên truyền hoặc cho đi, mà là thị phạm, gây dựng và phát triển. Trong gia đình, tâm trạng và hành vi của cha mẹ sẽ ảnh hưởng tới trẻ, cuối cùng hình thành nên năng lực và tính cách của trẻ. Thực tế thì hành động và lời nói của cha mẹ sẽ ảnh hưởng trực tiếp đến trẻ nhiều nhất, đó cũng chính là môi trường tốt nhất để trẻ khai phá tiềm năng của mình.

Giáo dục tốt nhất là dạy mà như không dạy! Bởi vậy khi giáo dục trẻ, cha mẹ cũng phải thường xuyên sửa đổi bản thân mình, cố gắng tạo ra ảnh hưởng tích cực tới trẻ. Trong mắt trẻ, cha mẹ lí tưởng nhất là những người gần gũi, thấu hiểu trẻ, đồng thời cũng là người biết quản giáo trẻ đúng cách, luôn có thời gian dành cho trẻ, luôn dành thái độ tích cực và lạc quan cho trẻ, luôn biết giải thích những thắc mắc cho trẻ.

Lời khuyên của chuyên gia

Cha mẹ làm thế nào để trở thành tấm gương cho trẻ

(1) "Ngôn truyền" không bằng "thân giáo"

Cha mẹ trước mặt trẻ không chỉ là người quyền uy mà còn là người cho trẻ những tiêu chuẩn về lời nói hành vi, là hình tượng ảnh hưởng tới trẻ nhiều nhất. “Dạy người cũng là dạy mình”, cha mẹ yêu cầu trẻ có phẩm chất và thói quen như thế nào, thì bản thân trước tiên cũng phải có những phẩm chất và thói quen như thế ấy.

(2) Làm tốt từ những chi tiết nhỏ

Trong cuộc sống thường ngày, cha mẹ phải chú ý cử chỉ, ngôn ngữ của mình. Phàm là những hành vi lời nói không tốt thì tuyệt đối không được dùng; những

thứ yêu cầu trẻ làm thì trước tiên cha mẹ phải làm được. Chỉ làm được như vậy thì giáo dục mới thu được kết quả tốt nhất.

(3) Cha mẹ phải "nói lời giữ lời", lời nói đi đôi với việc làm

Trong bất kì trường hợp và hoàn cảnh nào, cha mẹ cũng phải đồng nhất giữa lời nói và việc làm, tuyệt đối không được nói một đằng làm một nẻo, ở ngoài một kiểu về nhà một kiểu, trước mặt một kiểu sau lưng một kiểu. Chỉ khi cha mẹ nói lời giữ lời thì mới xây dựng được uy tín với trẻ, mới có thể khiến trẻ tâm phục khẩu phục.

"Giáo dục trước đây là thầy cô giáo dạy học sinh, giáo dục bây giờ là học sinh dạy thầy cô giáo."

Trần Độc Tú (Trung Quốc)

Có một chuyên gia giáo dục tâm lí trẻ em, trong một lần đi đến nông thôn để tiến hành cuộc điều tra, đã gặp một cụ già, hỏi chuyện thì được biết con trai và con dâu đã vào Nam làm việc, để lại hai con ở cùng ông. Không giống như đa phần những đứa trẻ khác, không có cha mẹ bên cạnh là ghét học, bỏ học, hai đứa cháu của cụ luôn có thành tích học tập rất tốt, đứa cháu lớn đã thi đỗ một trường đại học y, còn đứa cháu thứ hai cũng đã thi đỗ vào một trường đại học kinh tế.

Chuyên gia giáo dục bày tỏ lòng kính phục với cụ già, liền hỏi tuyệt chiêu giáo dục của cụ. Cụ già chỉ cười nói: "Tôi nào có tuyệt chiêu gì đâu, tôi chỉ để lũ

trẻ dạy mình thôi.” Nhưng dần dần, chuyên gia cũng hiểu được bí mật giáo dục của cụ. Vốn dĩ, cuộc sống trước kia của cụ rất khó khăn nên không được đi học, giờ muốn dạy cháu thấy thật nực cười. Nhưng nếu không quản, cụ lại lo cháu sẽ học những điều xấu. Cụ đã nghĩ một cách - đợi đến khi trẻ đi học, cụ cũng bắt đầu học theo.

Hàng ngày, sau khi hai cháu từ trường trở về nhà, cụ đều yêu cầu cháu giảng lại những gì thầy giáo giảng trên lớp, sau đó khi các cháu làm bài tập, cụ cũng ở bên cạnh, những bài không hiểu, cụ nhờ các cháu giảng giải, các cháu nếu không hiểu sẽ tìm nhờ thầy giáo. Cứ như vậy, hai cháu của cụ vừa là học sinh vừa là giáo viên, việc học được rèn luyện không ngừng, thành tích học tập nhờ vậy mà không ngừng nâng cao.

Bao năm kiên trì, cụ và các cháu cùng nhau tiến bộ, cùng nhau trưởng thành. Hai cháu cụ thi đậu đại học, cụ cũng từ người mù chữ trở thành người biết đọc biết viết, thường xuyên đọc tạp chí về sức khỏe dành cho người cao tuổi, học được khá nhiều kiến thức dưỡng sinh.

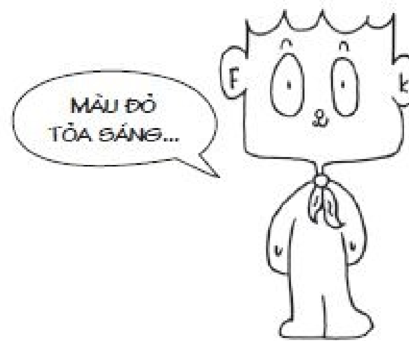
Tuyệt chiêu giáo dục thành công của cụ chính là học tập trẻ. Hay nói theo cách khác, chính là làm tấm gương hiếu học cho trẻ, hơn nữa trong gia đình còn hình thành nên bầu không khí học tập sôi nổi. Cụ chưa bao giờ giảng giải việc các cháu phải học như thế nào mà còn dùng hành động thực tế để khích lệ các cháu học.

Trẻ nhìn nhận và suy xét vấn đề theo cách của riêng chúng, rất nhiều cha mẹ thấy ngạc nhiên về cách suy nghĩ và lập luận của trẻ, nếu cha mẹ gạt bỏ cách giáo dục truyền thống sang một bên, xem xét sự việc theo cách nghĩ của trẻ thì sẽ thu được những kết quả rất có giá trị. Trong không khí học tập bình đẳng, mọi người giúp đỡ lẫn nhau, có thể khích lệ sự tự tin và suy nghĩ độc lập của trẻ, đó chính là yếu tố cơ bản tạo nên tính ham học hỏi của trẻ.

Trong cuộc sống, chúng ta thường bắt gặp cảnh tượng như thế này: Trước một sự việc, trẻ có ý kiến phản đối, vừa nói được một, hai câu, cha mẹ nghe không xuôi tai, liền lạnh lùng nói “im ngay”. Cha mẹ luôn nghĩ rằng trẻ không hiểu chuyện, không hiểu được lời của họ, nhưng thực ra trẻ nhìn vấn đề từ góc độ của trẻ, luôn luôn độc lập, ngay cả khi trẻ hiểu ít thì nếu chính xác cũng đem lại những kết quả bổ ích.

Margaret Mead - nhà nhân học văn hóa nổi tiếng người Mĩ cho rằng: thanh thiếu niên ngày nay có năng lực “nuôi dưỡng văn hóa” rất mạnh, họ có thể

truyền những kiến thức mới và những hiểu biết về cuộc sống xã hội không ngừng biến động cho cha mẹ. Có nhà xã hội học thậm chí còn nói: “Chúng ta đang bước vào thời đại mà thế hệ trước tiếp thu, học hỏi một lượng lớn kiến thức văn hóa, thông tin từ thế hệ sau.”

Rất nhiều cha mẹ than phiền thế này: “Trẻ ngày nay bướng bỉnh, khó bảo. Cha mẹ nói nhẹ thì không nghe, nói nặng thì giận dỗi bỏ đi, thật không biết phải làm thế nào.” Thực ra, điều này là thay đổi của thời đại. Trong thời đại thông tin hiện nay, trẻ có những việc làm hơn hẳn người lớn. Ví dụ trẻ chơi rất giỏi những trò chơi game điện tử, lên mạng rất nhanh, trong khi người lớn lại chậm chạp. Nhiều cha mẹ nghĩ dựa vào kinh nghiệm cũ có thể giáo dục tốt được trẻ, nhưng trong xã hội hiện đại, điều này có vẻ không ổn, bởi trẻ hàng ngày tiếp nhận rất nhiều thông tin mới, quan niệm mới, hoàn cảnh trưởng thành của trẻ khác hẳn hoàn toàn so với cha mẹ trước kia, vậy nên cha mẹ chỉ dựa vào kinh nghiệm cũ thôi thì không đủ. Cha mẹ muốn đáp ứng được nhu cầu của trẻ thì sẽ phải không ngừng học tập, hiểu nhiều hơn nữa những thông tin liên quan đến trẻ, như vậy mới có thể thấu hiểu được trẻ, mới đạt được hiệu quả giáo dục chân chính trong giáo dục trẻ.

Xã hội ngày nay là xã hội mà người của hai thời đại cùng nhau trưởng thành, giáo dục hiện nay là giáo dục tương tác giữa hai thời đại. Học tập trẻ là tiêu chí giúp cha mẹ trưởng thành và hoàn thiện hơn. Gia đình không chỉ là nơi nghỉ ngơi mà còn là giảng đường học tập. Giữa những thành viên trong gia đình không chỉ là quan hệ huyết thống mà còn là quan hệ thầy trò, bạn bè. Cha mẹ nên chủ động giúp trẻ, tham khảo ý kiến trẻ một cách cởi mở, cùng trẻ học tập, giao lưu dân chủ, coi trẻ như một người bạn để thảo luận vấn đề. Thực hiện được như vậy, là cha mẹ đã kéo gần khoảng cách giữa mình và trẻ, tăng tính gần gũi thân mật, thúc đẩy sự phát triển giáo dục gia đình.

Lời khuyên của chuyên gia

Tiêu chuẩn để Đại học Harvard lựa chọn học sinh ưu tú

Khi Đại học Harvard tiến hành tuyển chọn học sinh, ngoài bảng thành tích học tập xuất sắc thì học sinh còn phải là một người năng động, có năng lực lãnh đạo, có sáng tạo, hiểu biết rộng, cũng phải có tinh thần hợp tác, lòng bác ái, biết phục vụ cho xã hội... Dưới đây là một vài phẩm chất bắt buộc phải có:

(1) Có năng lực tư duy, biểu đạt và viết lách rõ ràng, mạch lạc.

(2) Có năng lực hình thành khái niệm và giải quyết vấn đề.

(3) Có khả năng tư duy độc lập.

(4) Có khả năng dám sáng tạo và làm việc độc lập.

(5) Có khả năng hợp tác làm việc với người khác.

(6) Quen với việc tư duy theo những phương thức không giống nhau.

"Nếu việc học tập, làm việc, sinh hoạt đều có thể chủ động thì hiệu quả giáo dục sẽ rất cao. Vì vậy chúng ta cần đặc biệt lưu tâm đến giáo dục tính "chủ động" cho trẻ. "Chủ động" là hành động một cách tự giác chứ không phải là hành động một cách tự phát."

Đào Hành Tri (Trung Quốc)

Đào Hành Tri từng nói: “Dạy được là vì không dạy.” Trong quá trình cha mẹ giáo dục trẻ, điều quan trọng nhất là nuôi dưỡng cảm hứng và năng lực học tập của trẻ, khiến trẻ "muốn học, biết học" quan trọng hơn nhiều so với việc trẻ chỉ "học được".

Người xưa nói: “Cho cá không bằng cho cần câu cá”. Theo phương pháp này, nuôi dưỡng cảm hứng học tập và năng lực học tập cho trẻ là con đường đúng đắn để giáo dục trẻ nên người. Trẻ mới là chủ thể học tập, mục đích giáo dục của cha mẹ muốn được thực hiện thì phải thông qua quá trình hoạt động tư duy tích cực

của trẻ.

Nếu cha mẹ chỉ quan tâm trẻ học được kiến thức gì mà không chú trọng nuôi dưỡng cảm hứng học tập và năng lực học tập của trẻ, cũng không hướng dẫn trẻ vận dụng các phương pháp học tập đúng đắn để thu được kiến thức và nuôi dưỡng năng lực, thì rất khó đạt được hiệu quả giáo dục đã dự kiến.

Có một số cha mẹ trong quá trình giáo dục trẻ, thường xuyên rao giảng rằng trẻ phải học tập khổ cực mới thành công. Ý định ban đầu của cha mẹ là muốn hướng con mình học tập theo một người giỏi giang nào đó, vì vậy việc học tập khổ cực là điều đương nhiên. Nhưng cách giáo dục này lại vô tình truyền đi một thông điệp sai: học tập thì nhất định phải chịu khổ cực, một người muốn thành công trên con đường học hành, thì ắt phải chịu một sự khổ cực rất lớn.

Như vậy, trong suy nghĩ trẻ sẽ cho rằng: học tập gắn liền với khổ cực. Sau này trong quá trình học tập, cứ bắt tay vào học là trẻ cảm thấy rất khổ. Hơn nữa, thiên tính của con người là “tháo chạy khỏi khổ cực, theo đuổi sự vui vẻ”, cho nên trẻ theo bản năng sẽ trốn tránh việc học hành. Đã vậy cha mẹ lại không hiểu được cảm nhận của trẻ, cho rằng trẻ không có nghị lực, rồi phê bình thậm chí đánh mắng trẻ, như vậy càng tăng thêm cảm giác khổ cực khi trẻ học tập.

Càng không may là, có những bậc cha mẹ vì hành động “không học” của trẻ mà nói với rằng sau này trẻ sẽ không có tương lai gì, thậm chí còn hạ thấp nhân cách của trẻ. Lâu dần, trẻ sẽ hoàn toàn tin vào những lời phê bình này. Trẻ cho rằng mình rất dốt, không phải là người có khả năng học tập, từ đó sẽ ảnh hưởng xấu đến lòng tự trọng của trẻ, khiến trẻ buông bỏ bản thân, cuối cùng là từ bỏ nỗ lực học tập, thậm chí là lầm đường lạc lối.

Thực ra, bản thân việc học không phải là sự đau khổ, đó hoàn toàn chỉ là cảm giác chủ quan của con người. Nếu cha mẹ ngay từ khi trẻ bắt đầu học đã truyền đạt cho trẻ khái niệm chính xác về học hành, hơn nữa còn có chỉ dẫn đúng đắn thì trẻ sẽ rất thích học và chủ động học.

Hiệu quả học của mỗi người, ở nhiều mức độ khác nhau đều phụ thuộc vào thái độ học tập khi còn nhỏ. Nếu trẻ thích học, não bộ của trẻ sẽ được kích hoạt, não bộ sẽ tập trung cao độ vào nội dung phải học, sẽ nhanh chóng nắm bắt được những thông tin phải học, sau đó ghi nhớ. Còn ngược lại trẻ không thích học nhưng lại bị ép học, thì sức chú ý sẽ bị phân tán, khi đó sẽ không tiếp thu được nội dung bài học, học không hiệu quả, làm lãng phí thời gian.

Điều quan trọng hơn nữa, chủ động học hành sẽ giúp trẻ tìm kiếm được niềm vui, trẻ không nhất định phải dùng đến nghị lực để vượt qua học tập, do vậy việc học sẽ dễ kéo dài hơn. Đồng thời, do hành vi học tập của trẻ đã nhiều lên, kiến thức cũng nhiều lên, nên năng lực học tập cũng cao hơn. Sau khi bước chân vào trường học, trẻ đã có thể trang bị cho mình được năng lực học tập, nên rất thoải mái thích ứng với hoạt động học tập tại trường. Do hành vi ham học của trẻ, nên mọi người đều cho rằng trẻ có nghị lực, thông minh, có năng lực thiên phú, từ đó trẻ thường được thầy giáo biểu dương, được bạn học ngưỡng mộ, được bạn bè yêu mến, khi đó trẻ lại càng tràn đầy tự tin đối với bản thân.

Một nhà giáo dục người Liên Xô cũ từng nói: “Chỉ có giáo dục kích thích trẻ tự học mới là giáo dục chính đáng.” Năng lực học tập và cảm hứng học tập của trẻ được nâng cao, cũng có nghĩa là năng lực tự giáo dục bản thân của trẻ cũng được nâng cao, trẻ có thể làm tốt mọi việc khi không có người lớn bên cạnh, như vậy dù trong hoàn cảnh nào cũng giữ được phẩm cách tự trọng của mình, sau đó đạt được cảnh giới lí tưởng “làm điều mình muốn mà không sợ lấn át”, thể hiện một cách đúng đắn lòng tự trọng, tự cường, tự luật, tự lập của trẻ.

Minh Trang năm nay 10 tuổi, thường ngày rất siêng năng học tập, lại năng nổ và hoạt bát, mỗi lần kiểm tra luôn đứng đầu lớp. Trong buổi họp phụ huynh, giáo viên chủ nhiệm đã đề nghị mẹ Minh Trang giới thiệu cho mọi người phương pháp mà gia đình đã sử dụng để giáo dục em.

Không ngờ, mẹ Minh Trang lại tâm sự thế này: "Chúng tôi từ trước đến giờ không quản bài vở của con gái, và cũng không xem chừng cháu học hành." Rồi chị tiếp tục giải thích quan điểm của mình: "Từ trước khi Minh Trang đi học, chúng tôi giáo dục cho con một quan niệm học tập: Học tập là việc của bản thân, tương lai nếu có tốt đẹp hay không cũng là do chính mình. Mấy năm nay, chúng tôi đều dạy con theo đạo lí này. Chúng tôi cho cháu tự chịu trách nhiệm trước mọi việc, đồng thời cũng trả lại tự do cho bản thân cháu. Bài tập về nhà mỗi ngày, về cơ bản con gái hoàn thành ngay ở trường, ngay cả khi có nhiều bài tập làm chưa xong thì sau khi về nhà, việc đầu tiên mà cháu cần làm là hoàn thành bài tập. Chúng tôi yêu cầu mỗi tối cháu phải đi ngủ trước 9 giờ tối, có một lần cháu mải chơi quá quên không làm bài, đến khi đi ngủ mới nhớ ra, chúng tôi nói với cháu: bài tập chưa hoàn thành đó là việc của con, chỉ còn cách chờ đến ngày mai nghe thầy giáo phê bình thôi, còn bây giờ là thời gian ngủ, con nhất định phải lên giường đi ngủ. Từ đó về sau, con gái không dám sao nhãng việc làm bài tập nữa."

Cứ như vậy, cha mẹ Minh Trang thực hiện phương pháp giáo dục "Lạt mềm buộc chặt". Mỗi khi Minh Trang phạm lỗi, cha mẹ đều không bao giờ đánh mắng cô bé, chỉ là giảng giải đạo lí, luôn để Minh Trang tự nhận ra mình phạm lỗi mà sửa sai. Còn khi Minh Trang thi đạt kết quả tốt, cha mẹ sẽ biểu dương đánh giá cao, nhưng không vì thế mà khen thưởng bằng vật chất, vì bố mẹ muốn để cho con gái hiểu kết quả học tập tốt hay không là dựa vào chính bản thân, đã là việc của bản thân thì không thể phụ thuộc vào cha mẹ được.

Phương pháp giáo dục của cha mẹ Minh Trang rất đáng để các bậc cha mẹ học tập. Trên thực tế, rất nhiều cha mẹ một lòng muốn con thành tài, sau đó thay trẻ chọn lựa tất cả những gì thuộc về trẻ, cũng làm tất cả mọi việc hộ trẻ, kết quả là khiến trẻ nghĩ rằng học hành là việc của cha mẹ, mình hoàn thành nhiệm vụ học hành là cho cha mẹ. Cứ như thế, do cha mẹ đã tước bỏ quyền tự do học tập của trẻ, lại để trách nhiệm mà đáng lẽ trẻ phải gánh vác lên vai mình, kết quả là trẻ sẽ không tự giác học tập, không chăm chỉ học tập, rất khó thành tài.

Điều mà các bậc cha mẹ cần làm ở đây là hạn chế kì vọng con "thành rồng, thành phượng"... Tạo cho con một môi trường tốt, đồng thời làm tấm gương tốt cho trẻ, để trẻ có nhiều hơn nữa sự tự do chọn lựa, cũng để trẻ có nhiều hơn nữa

tinh thần trách nhiệm, nghĩ cách để kích thích tính tiềm năng sáng tạo và ham muốn học hỏi của trẻ, để trẻ tự có khát vọng “thành tài”, như vậy trẻ mới thật sự "trở thành rồng, thành phượng".

Giáo dục cũng giống như việc nhóm lửa, ban đầu chỉ là một mồi lửa nhen nhóm, nhưng dần dần sẽ cháy bùng lên thành một ngọn lửa lớn. Trong quá trình giáo dục trẻ, cha mẹ không cần nhất định phải biết được những kiến thức trọng tâm trẻ cần tiếp nhận, mà quan trọng là tạo cho trẻ năng lực học tập và hứng thú học tập, trong đó hứng thú chiếm ưu thế. Bởi vì một khi cha mẹ tạo được hứng thú học tập cho trẻ, thì trẻ sẽ tiếp thu được kiến thức một cách dễ dàng, như vậy thành tích học tập cũng tốt hơn.

Lời khuyên của chuyên gia

8 cách để nuôi dưỡng tính chủ động của trẻ

(1) Cho trẻ không gian

Cha mẹ phải căn cứ vào đặc điểm và năng lực của trẻ, mở rộng không gian hoạt động tự do của trẻ, để trẻ tự làm chủ trong không gian này.

(2) Cho trẻ thời gian để trẻ tự sắp xếp

Mỗi ngày cho trẻ một khoảng thời gian để trẻ có thể tự do hoạt động, chỉ cần không nguy hiểm là trẻ có thể tự mình sắp xếp làm những việc mình muốn như đi chơi, xem ti vi, vẽ tranh, giải câu đố hoặc có thể là không làm bất kể việc gì… Lâu dần, trẻ sẽ dần hiểu được thời gian là đáng quý, sẽ học được cách sắp xếp thời gian.

(3) Cho trẻ câu hỏi để trẻ tự giải đáp

Trả lời câu hỏi của trẻ là việc đơn giản, nhưng để trẻ tự mình giải đáp mới có lợi trong việc nuôi dưỡng tính tự chủ của trẻ. Cha mẹ không nên nói cho trẻ đáp án mà nên truyền cảm hứng cho trẻ tự suy nghĩ, hoặc thông qua tìm kiếm tài liệu để tìm được đáp án.

(4) Cho trẻ khó khăn để trẻ tự tìm cách giải quyết

Cha mẹ nên nghĩ cách tạo ra một số khó khăn cho trẻ, để trẻ tự mình giải quyết; trong cuộc sống trẻ gặp phải khó khăn, cần yêu cầu bản thân trẻ phải tự giải quyết, từ đó nuôi dưỡng năng lực và ý chí ứng phó với tương lai của trẻ.

(5) Cho trẻ cơ hội để trẻ tự nắm bắt

Cha mẹ tạo ra cơ hội, truyền cảm hứng, từ đó bồi dưỡng năng lực cho trẻ, hướng dẫn trẻ nắm bắt cơ hội và cạnh tranh lành mạnh.

(6) Cho trẻ xung đột để trẻ tự giải quyết

Giống như người lớn, trong cuộc sống hàng ngày, trẻ cũng gặp phải những mâu thuẫn xung đột. Quá trình giải quyết xung đột sẽ giúp trẻ phát triển lành mạnh và chín chắn hơn. Khi trẻ nói với cha mẹ rằng mình gặp phải những mâu thuẫn thì cha mẹ nên khuyến khích trẻ đối mặt với nó, hướng dẫn trẻ tự giải quyết chứ không nên trốn tránh, càng không nên ỷ lại để cha mẹ giúp mình giải quyết vấn đề.

(7) Cho trẻ đối thủ để trẻ tự cạnh tranh

Để nâng cao được khả năng thích ứng với xã hội, từ nhỏ cha mẹ cần cho trẻ vừa học, vừa hợp tác, vừa biết cạnh tranh. Phương pháp hiệu quả nhất chính là tạo ra những đối thủ cạnh tranh tích cực bên cạnh trẻ.

(8) Cho trẻ quyền lợi để trẻ tự chọn lựa

Cha mẹ nên chủ động cho trẻ quyền lợi chọn lựa và nói để trẻ biết mình sẽ phải chịu trách nhiệm về những chọn lựa ấy.

“Im lặng đôi khi là sự phê bình nghiêm khắc nhất.”

Burston (Mĩ)

Một nhà giáo dục người Liên Xô đã kể câu chuyện này: Kolya đã chuẩn bị xong xuôi trước khi ngồi xuống bàn, khi cậu luồn tay vào ống tay áo để lấy đáp án thì ánh mắt của cậu và thầy giáo gặp nhau, thầy giáo nhanh chóng nhìn ra chỗ khác, rồi thầy đứng lên, lặng lẽ đi ra ngoài, Kolya đờ người ra… Từ đó về sau, Kolya không còn quay cóp nữa. Khi các bạn cùng học có người lén nhắc bài, cậu luôn nghĩ đến cảnh thầy giáo lặng lẽ đi ra cửa sổ.

Câu chuyện của nhà giáo dục người Liên Xô này cho thấy, biết sử dụng sự im lặng đúng lúc có thể mang lại hiệu quả hơn nhiều việc phê bình trực tiếp.

Trẻ nhỏ là đối tượng rất dễ mắc sai lầm, đối mặt với những lần phạm lỗi của con, đa phần cha mẹ đều sử dụng các biện pháp giống nhau: nhẹ thì phê bình, nặng thì đánh mắng. Nhưng phương pháp giáo dục như vậy trẻ không hẳn sẽ tiếp thu, đôi khi còn vì thế mà sinh ra tâm lí chống đối. Nếu cha mẹ biết sử dụng sự im lặng đúng cách để giáo dục trẻ, thì có thể thu được hiệu quả giáo dục bất ngờ. Khi cha mẹ im lặng, trẻ sẽ cảm thấy sợ hãi và áp lực, tự nhận thức được lỗi lầm mình đã gây ra, tự sửa đổi sai lầm.

Hơn nữa, khi cha mẹ dùng biện pháp im lặng tạm thời đúng cách, có thể giúp bản thân cha mẹ có thêm cơ hội suy nghĩ kĩ, quan sát phản ứng của trẻ, từ đó có cách giáo dục phù hợp. Biện pháp này đặc biệt hữu ích khi trẻ tranh cãi với cha

mẹ, trẻ có thể nhờ vậy mà trở nên bình tĩnh và lí trí hơn, từ đó mà đón nhận sự dạy dỗ, hơn nữa còn có thể cải thiện quan hệ giữa cha mẹ và trẻ.

Một bà mẹ nọ sinh thêm đứa con thứ hai, con gái lớn 4 tuổi trước việc này có vẻ không vui, cô bé cảm thấy mẹ dường như không còn yêu thương mình như trước nữa. Tối hôm đó, khi cô thấy mẹ ân cần cho cậu em 3 tháng tuổi uống sữa, dỗ dành em ngủ, thì cô tức giận hét lên với mẹ: “Mẹ, con ghét mẹ!”, nói xong cô bé chạy về phòng của mình.

Tiếng hét của cô bé khiến em nhỏ giật mình khóc thét lên. Mẹ khi đó chân tay cuống cả lên, còn bố có chút tức giận, quở trách con gái: “Con thấy hàng ngày mẹ phải chăm sóc con và em vất vả vô cùng, sao con lại không hiểu chuyện như vậy?” Mẹ nhẹ nhàng ra hiệu cho bố, tỏ vẻ không muốn bố nói nữa. Sau đó, mẹ vỗ nhẹ con trai và để bố dỗ con trai ngủ.

Mẹ đến phòng con gái, lặng lẽ đứng ở bên ngoài, thấy con gái đang ôm chú gấu bông nhỏ khóc thút thít một mình. Mẹ không nói lời nào, tiến đến ngồi cạnh con gái, thấy con gái không có phản ứng, mẹ lại lấy loại bánh mà con gái thích ăn nhất để trước mặt con, nhìn con và cười.

Con gái cuối cùng cũng ào vào lòng mẹ, khóc nức nở nói: “Mẹ ơi!”

Mẹ nhẹ nhàng nói với con: “Con gái, mẹ làm sao mà không yêu con được chứ, em con còn nhỏ, cần mẹ chăm sóc, ngày trước mẹ cũng chăm con vậy mà, con xem bây giờ con đáng yêu biết bao!”

Nghe mẹ nói, con gái bắt đầu cười vui vẻ.

Người mẹ này rất thông minh, chị đã biết cách làm thế nào để điều chỉnh tâm trạng của mình, để mình bình tĩnh lại, và dùng sự im lặng để đáp lại những lời nói kích động của trẻ, để giúp trẻ bình tĩnh lại, suy nghĩ kĩ vấn đề, sau đó tìm thời cơ thích hợp để nói chuyện với con, giải quyết được vấn đề, tăng thêm sự hòa hợp trong quan hệ mẹ con.

Đôi khi, trẻ có những hành vi không tốt là bởi cách ứng xử sai lầm của người lớn. Nếu lúc này cha mẹ giữ thái độ im lặng, trẻ sẽ không có cách nào để tiếp tục hành vi đó nữa, chúng sẽ tự động dừng hành vi đó lại.

Con trai một người bạn của Karl Witte vô cùng nghịch ngợm, thường làm những việc khiến cha mẹ phiền lòng. Người bạn luôn than phiền với Karl Witte rằng: “Con trai tôi thật sự khiến tôi mệt mỏi, nó không chỉ thích giễu cợt người

khác, mà ngay cả hành động ăn bánh mì của nó cũng khác người. Nó rõ ràng biết tôi không thích một vài hành động của nó, nhưng vẫn không thay đổi, dường như nó cố tình khiến tôi bực bội.”

Có một ngày, Karl Witte đến ăn cơm trưa với gia đình người bạn này. Trong lúc ăn, Karl Witte đặc biệt để ý cậu bé nghịch ngợm đó. Ông phát hiện, đứa trẻ này khi ăn bánh mì đã móc rỗng ruột cái bánh mì, sau đó dùng tay vo tròn lại và ăn, bỏ phần vỏ của bánh mì vào trong đĩa. Đồng thời còn dương dương tự đắc nói với mẹ: “Mẹ, con đã lấy hết ruột của bánh mì rồi!”

Mẹ liền ngay lập tức trách móc: “Sao lúc nào con cũng làm như thế, nhà mình còn đang có khách mà.” Lúc này, hình như cha cậu bé cũng muốn phát cáu.

Karl Witte nhìn mẹ cậu bé, tỏ ý rằng ông không thấy phiền vì việc đó. Sau khi ăn, Karl Witte đã tiết lội cho bố mẹ cậu bé một cách để đối phó với cậu bé.

Lần thứ hai, cậu bé lại diễn lại trò cũ giống như trước đó, sau khi moi hết ruột bánh mì cũng nói với mẹ: “Mẹ, con đã móc hết ruột bánh mì ra rồi.” Nhưng lần này, mẹ của cậu chỉ nói một câu: “Mẹ biết rồi.”

Đứa trẻ nói: “Mẹ không mắng con à?”

“Không.”

Không lâu sau đó, bố của cậu bé tìm đến Karl Witte, vui vẻ kể rằng cậu bé hiện giờ không còn thói quen moi ruột bánh mì nữa, đã biết ăn bánh mì giống như những người khác. Ông cảm thấy rất kì lạ, muốn biết nguyên nhân gì đã khiến cậu bé từ bỏ thói quen đó.

Karl Witte cho biết, thật ra đạo lí rất đơn giản, đứa bé làm việc đó chỉ là vì

muốn thu hút sự chú ý của người khác, ngay cả khi bị cha mẹ trách mắng, cậu cũng cảm thấy được quan tâm. Trong mắt cậu, sự trách mắng của cha mẹ chính là phần thưởng, cậu làm vậy là vì phần thưởng này. Sau này, cha mẹ không chú ý đến hành động này của cậu nữa, bản thân cậu cũng mất dần cảm hứng, cho nên đã từ bỏ thói quen này một cách vô thức.

Rất nhiều bậc cha mẹ khi đối mặt với lỗi lầm của trẻ thì không ngừng nhắc nhở phàn nàn, muốn trẻ tăng thêm ấn tượng ấn tượng về sai lầm lần này, tránh lần sau tái phạm sai lầm tương tự. Nhưng cha mẹ không biết một điều, việc nhấn mạnh lặp lại nhiều lần có thể có lợi cho việc ghi nhớ, nhưng nếu một loại kích thích bị lặp lại quá nhiều lần thì con người sẽ sản sinh phản ứng tâm lí thích ứng, tức là bộ máy thần kinh sẽ không có phản xạ, cảm xúc dần trở nên tê dại; như vậy việc giáo dục sẽ không có tác dụng gì.

Hơn nữa, đối mặt với trẻ mắc lỗi, cha mẹ thường dễ cảm thấy kích động, to tiếng trách mắng răn dạy. Trẻ bị trách mắng rất dễ cảm thấy xấu hổ, mất thể diện, tổn thương lòng tự trọng, nảy sinh tâm lí phản kháng, lời của cha mẹ sẽ trở thành khó tiếp nhận.

Nhà giáo dục nổi tiếng Đào Hành Tri từng dạy một lớp học, trong lớp ấy có một học sinh nữ, vì đặt sai dấu câu trong một bài văn nên đã bị trừ điểm. Sau khi bài làm được trả lại, cô bé lén điền thêm dấu chấm câu, đến tìm thầy Đào Hành Tri thắc mắc điểm. Đào Hành Tri nhờ nét mực khác lạ mà phát hiện ra vấn đề, nhưng ông không vạch trần, mà đáp ứng yêu cầu của học sinh. Nhưng, ông đã vẽ lên chỗ dấu câu đó một dấu tròn đỏ. Học sinh nữ đó ngay lập tức hiểu được ý của thầy, cảm thấy xấu hổ. Nhiều năm sau, cô bé đó đã thành tài, tìm đến thầy và nói: “Từ sau chuyện đó, con bắt đầu nỗ lực học tập, đồng thời hạ quyết tâm làm người thật thà.” Xem ra một lần “im lặng” của thầy không những không cản trở trẻ thay đổi, mà còn thúc đẩy trẻ làm người tốt hơn!

Có một phụ huynh từng hỏi Đào Hành Tri rằng: “Làm thế nào để giáo dục học sinh trở thành người vừa ưu tú, vừa có lòng biết ơn?” Ông nói: “Tình yêu thương không có lời, im lặng cũng là một kiểu giáo dục. Bớt đi một vài ồn ào, trẻ có thể có thêm nhiều không gian suy nghĩ; từ những hành vi không lời, trẻ có thể càng nỗ lực học tập và mô phỏng những thói quen tốt của cha mẹ.”

Khi cha mẹ vì giáo dục trẻ mà khổ não thì những lúc thích hợp có thể im lặng xem sao! Dùng sự im lặng để khiến trẻ tự nhận thức, khiến trẻ biết được những điều mình cần làm và không nên làm, cách làm này còn tốt hơn vạn lần những lời than phiền vô nghĩa.

Lời khuyên của chuyên gia

Làm thế nào để trẻ tiến bộ hợp lí

Cha mẹ không nên lúc nào cũng áp dụng nguyên tắc với trẻ một cách cứng nhắc, đôi lúc cũng có thể chủ động thay đổi. Đương nhiên, thỏa hiệp với trẻ cũng phải có nghệ thuật, tuyệt đối không được thỏa hiệp vô điều kiện, vì như vậy cũng là "bỏ đi quyền lợi" với trẻ, lâu dài sẽ dẫn đến những hậu quả khôn lường.

Thỏa hiệp nhất định phải kèm theo điều kiện. Khi trẻ thỏa mãn được những điều kiện nhất định thì mới thỏa hiệp với trẻ, như vậy uy tín của cha mẹ sẽ không bị hạ thấp, trẻ cũng cảm thấy kính trọng cha mẹ hơn.

Vậy, cha mẹ nên thỏa hiệp với trẻ như thế nào?

(1) Yêu cầu trẻ nói rõ yêu cầu và lí do của bản thân

Nếu trẻ ngập ngừng, lời nói mơ hồ, hoặc là dùng một vài thủ đoạn làm nũng, thì cha mẹ tuyệt đối không được thỏa mãn nhu cầu của trẻ, yêu cầu trẻ phải nói rõ ràng.

(2) Cùng trẻ thảo luận tính hợp lí của yêu cầu

Nếu yêu cầu của trẻ quá xa rời thực tế thì cha mẹ nên nói với trẻ không thảo

luận đến vấn đề này vì cha mẹ không thể đáp ứng. Nếu yêu cầu của trẻ hợp lí thì cha mẹ có thể đáp ứng, nhưng cũng cần nói trước với trẻ vấn đề mà mình còn đang băn khoăn, để nếu có hậu quả xảy ra thì trẻ cũng không cảm thấy bất ngờ.

(3) Khi cha mẹ và trẻ đã thỏa hiệp xong, yêu cầu trẻ hoàn thành nhiệm vụ tương ứng

Khi trẻ đã trình bày rõ lí do và làm cam kết, cha mẹ có thể thỏa mãn toàn bộ (hoặc một phần) nguyện vọng của trẻ, nhưng nhất định phải yêu cầu trẻ đáp ứng một số việc. Ví như, khi đồng ý cho trẻ xem bóng đá vào buổi tối, cha mẹ yêu cầu trẻ phải làm xong bài tập trước bữa ăn tối và lên giường đi ngủ trước 9 giờ, không được làm ảnh hưởng đến việc học của ngày hôm sau. Cha mẹ nói lời cần phải giữ lời, tức là sau khi trẻ thực hiện cam kết với cha mẹ, không nên làm phiền việc xem bóng đá của trẻ; còn nếu trẻ chưa thực hiện cam kết (chẳng hạn trước bữa cơm tối chưa làm xong bài tập), thì phải loại bỏ quyền lợi xem bóng đá của trẻ.

“Thầy cô giáo chỉ nên dạy và hướng dẫn, không được thay học trò làm tất cả.”

Diệp Thánh Đào

Ám thị là sử dụng ngôn ngữ, hành vi hàm súc, ý nhị, không đi thẳng vào vấn đề để người khác lĩnh hội được ý của mình. Đối với trẻ, giáo dục bằng cách ám thị có thể kích thích hoạt động tâm lí vô thức của chúng, tạo ra một không khí tiếp nhận giáo dục một cách vui vẻ, điều này có hiệu quả tốt hơn nhiều so với việc sử dụng mệnh lệnh cưỡng chế.

Ám thị là một loại trí tuệ, là một kiểu giáo dục “không lời”. Nếu cha mẹ động chút lại lôi trẻ ra nhắc nhở: “Con phải lễ phép, phải thật thà, phải biết giúp đỡ mọi người…” thì trẻ có thể sẽ cảm thấy phiền toái.

Mẹ Minh Thành rất coi trọng việc giáo dục con cái. Một lần, Minh Thành nghịch ngợm làm bẩn tay, mẹ không lập tức phê bình con, mà dùng phương pháp ám thị bằng cách kể một câu chuyện, giúp cậu bé có sự nhận thức và sửa đổi lại hành vi của mình.

Mẹ kể cho Minh Thành nghe câu chuyện về chú chó nhỏ Lili tìm bạn: Chú chó nhỏ Lili muốn làm bạn với mèo con Mimi. Chú đưa đôi tay về phía mèo con Mimi, nhưng mèo con Mimi khi nhìn thấy đôi bàn tay bẩn của chú chó nhỏ Lili, liền nhăn nhó quay mặt bỏ đi; chú chó nhỏ Lili cũng muốn làm bạn với chú thỏ Titi, nhưng chú thỏ Titi nhìn thấy đôi bàn tay bẩn của chú chó nhỏ Lili, cũng liền nhăn mặt mày bỏ đi… Chú chó nhỏ Lili rất buồn, lập tức quay về nhà nhờ mẹ rửa sạch tay cho. Chú mèo nhỏ Mimi và chú thỏ nhỏ Titi nhìn thấy tay của chú chó nhỏ Lili rất sạch, liền đưa đôi tay trắng như tuyết của mình về phía Lili, từ đó, Lili có thêm rất nhiều bạn bè.

Sau khi nghe mẹ kể xong câu chuyện, Minh Thành liền giơ đôi tay bẩn của mình ra và nói: “Mẹ, con không muốn giống như bạn Lili.” Sau đó, mẹ dẫn Minh Thành đi rửa tay. Quá trình giáo dục này rất vui vẻ, vì trẻ tự nguyện chứ không phải bị mẹ trách mắng và cưỡng ép.

Một nhà giáo dục người Liên Xô đã từng nói: “Bất kì một phương pháp giáo dục nào, trẻ càng không cảm nhận được ý đồ của người dạy thì hiệu quả giáo dục đạt được càng cao.” Cho nên, khi cha mẹ giáo dục trẻ, không nên dùng những từ khiến trẻ không vui như “yêu cầu, ra lệnh, buộc phải…”, mà nên thông qua những hình thức như kích thích, ám thị, thương lượng… để tiến hành giáo dục.

Phương thức giáo dục bằng cách ám thị có rất nhiều, có thể là bằng hành

động, bằng lời nói, bằng những tấm gương hoặc theo hoàn cảnh… Trẻ rất nhạy cảm nên dễ dàng tiếp nhận được tín hiệu ngầm mà cha mẹ muốn nhắn nhủ. Nhưng để làm được điều này, cha mẹ trước tiên phải hiểu đặc điểm tính cách và tâm lí của con mình. Đồng thời căn cứ vào tình hình cụ thể để chọn lựa phương thức ám thị hợp lí. Có một số ám thị như sau:

(1) Ám thị bằng lời nói

Khi phải biểu dương hay phê bình, sử dụng phương pháp "đi đường vòng". Chẳng hạn như kể một câu chuyện, rồi khéo léo đưa ra quan điểm của mình, giúp trẻ lĩnh hội và tiếp nhận sự giáo dục trong không khí thoải mái, nhẹ nhàng.

(2) Ám thị bằng hành động

Dùng thái độ biểu cảm hoặc ngôn ngữ cơ thể để biểu lộ suy nghĩ của mình, từ đó đạt được mục đích giáo dục trẻ.

Ví dụ, khi cha mẹ cùng trẻ làm bài tập, phát hiện tư thế ngồi của trẻ không đúng, cha mẹ có thể đứng trước mặt trẻ làm vài động tác vươn vai, thẳng lưng. Trẻ không ngoan ngoãn ăn cơm, cha mẹ có thể bắt chước động tác của thủy thủ Popeye, trước tiên ăn một miếng rau, sau đó dang tay, đá chân… biểu thị một vóc dáng mạnh mẽ; trẻ sẽ hiểu và ăn cơm nhanh hơn.

Hơn 9 giờ tối, Phi Long vẫn ngồi trước tivi. Mẹ không nói một lời, đứng lên trải chăn và sắp gối cho Phi Long. Hành động của mẹ nhắc nhở Phi Long đã đến giờ đi ngủ. Quả nhiên, Phi Long sau khi nhìn thấy đã lập tức đứng dậy đi ngủ.

Có trẻ có tật xấu là thường xuyên đòi mua đồ, hễ đến chợ hoặc siêu thị là liền mè nheo mẹ mua thứ này thứ khác, thậm chí còn nằm lăn ra đất để thị uy, nếu mẹ im lặng không nói gì, chỉ chăm chú nhìn trẻ, trẻ sẽ tự khắc nhận thấy hành động của mình là không đúng, từ đó mất hứng và không đòi hỏi nữa.

(3) Ám thị bằng những tấm gương

Tấm gương có thể là nhân vật anh hùng mà trẻ sùng bái, cũng có thể là đối tượng cạnh tranh của trẻ.

Con gái của chị An vô cùng sùng bái "chú bộ đội", từ nhỏ hễ nhìn thấy người mặc quân phục là cảm thấy vô cùng sung sướng. Chị An thường kể cho cô bé nghe sự dũng cảm của chú bộ đội, và tiến hành giáo dục ám thị đối với cô bé thông qua "chú bộ đội". Ví dụ, con gái rất sợ tiêm, mỗi lần tiêm đều khóc lóc gào thét, vung tay vung chân, khiến cha mẹ phải rất khó khăn mới giữ được. Chị An liền nói với con: "Chú bộ đội, đừng nói là tiêm, ngay cả khi bị thương nặng chảy máu, thì chú cũng không khóc bao giờ." Cô bé quả nhiên đã nghe lời, ngồi yên, cắn răng, rồi kéo tay áo lên nói: "Con không sợ, con muốn dũng cảm giống như chú bộ đội."

Ngọc Anh buổi sáng sau khi ngủ dậy không bao giờ chịu gấp chăn, mẹ nhắc nhở vài lần, nhưng vẫn không có kết quả. Một lần, mẹ nói với Ngọc Anh, hôm nay mẹ thấy mẹ của bạn Khánh Linh nói "Khánh Linh rất ngoan, sáng nào ngủ dậy cũng tự mình gấp chăn." Ngọc Anh sau khi nghe xong thì tỏ ra không vui, nhưng dần dần cũng tự mình gấp chăn.

(4) Giáo dục theo bối cảnh

Khi trẻ không chịu ngủ, cha mẹ có thể chỉ vào chú mèo nhỏ đang ngủ rất ngon, tỏ ý nhắc rằng trẻ nên đi ngủ. Cũng có thể nằm cạnh trẻ và giả vờ ngủ, trong hoàn cảnh "mọi người đều đã ngủ" trẻ cũng sẽ nhanh chóng đi vào giấc ngủ.

Điều cha mẹ cần lưu ý là, mọi ám thị trong cuộc sống đều có thể ảnh hưởng tới trẻ. Cha mẹ không nên chủ quan cho rằng, chỉ có những ám thị có ý nghĩa mới mang lại tác dụng. Trên thực tế, đối với trẻ, bất kì thông tin bên ngoài nào trẻ tiếp nhận, cũng có thể có ý nghĩa, nhưng cũng có thể là vô nghĩa.

Ám thị có tác dụng tích cực nhưng cũng có thể phát sinh tác dụng tiêu cực. Ám thị tích cực có thể thúc đẩy tâm trạng trẻ phát triển theo hướng tích cực, còn ám thị tiêu cực lại có thể tăng cảm giác đau khổ cho trẻ, thậm chí còn khiến trẻ đi sai đường. Ví dụ cha mẹ do tức giận, tùy tiện mắng trẻ những câu như "đồ ngu ngốc", "đồ dốt nát". Như vậy, trẻ có thể nhận được ám thị là mình thật sự rất ngu ngốc, kết quả là khi gặp khó khăn, trẻ không chịu suy nghĩ, không đi tìm hiểu, dần dần trở thành "dốt" thực sự.

Trong cuộc sống, cha mẹ cần chú ý đến những ám thị mang lại cho trẻ như thế nào. Ví dụ, khi trẻ đang chơi, không cẩn thận ngã, trẻ không cảm thấy quá đau, cũng không nhất thiết phải khóc. Lúc này, nếu cha mẹ giả bộ như không nhìn thấy, trẻ có thể sẽ tự mình đứng dậy và tiếp tục chơi như không có chuyện gì, đó chính là vì cha mẹ đã có ám thị tích cực với trẻ: cái đau này không đáng gì, phải dũng cảm đứng dậy. Còn nếu lúc đó cha mẹ hoảng hốt chạy về phía trẻ, ôm trẻ vào lòng thì đa phần trẻ sẽ lập tức khóc òa lên. Vì mẹ căng thẳng như vậy, nhất định là sự việc rất nghiêm trọng, từ đó tăng thêm cảm giác đau của trẻ.

Khi đón trẻ từ trường mẫu giáo về, rất nhiều cha mẹ luôn thích hỏi trẻ: "Ở trường con ăn có no không?", "Cô giáo có tốt với con không, có đánh con không?" Mặc dù cha mẹ không có ý chê trách cô giáo ở trường mẫu giáo, nhưng cách hỏi của cha mẹ chính là đang ám thị với trẻ rằng: Cô giáo ở trường mẫu giáo không đáng tin, ám thị tiêu cực kiểu này vô cùng bất lợi cho quá trình phát triển của trẻ nhỏ.

Cho nên, bậc làm cha mẹ nhất định phải chú ý, dù ở bất kì đâu cũng phải cho trẻ những ám thị tích cực, không được vô tình hay cố tình cho trẻ những ám thị tiêu cực.

Lời khuyên của chuyên gia

Cha mẹ nên cho trẻ những ám thị như thế nào

(1) Trên phương diện học tập, phải khiến trẻ tin tưởng bản thân mình là người thông minh, giỏi giang.

(2) Trên phương diện tâm lí, phải khiến trẻ tin rằng mình mạnh mẽ, dũng cảm, có chỉ số EQ cao.

(3) Trên phương diện sức khỏe, phải khiến trẻ tin tưởng rằng mình khỏe mạnh, đồng thời tập cho trẻ thói quen rèn luyện thể thao ngay từ khi còn nhỏ.

(4) Về phẩm chất đạo đức, phải khiến trẻ nghĩ rằng mình là người lễ phép, biết phân biệt đúng-sai, tự giác quan tâm người khác, làm một đứa trẻ hiểu chuyện.

BÀI 7
TẠO MÔI TRƯỜNG TRƯỞNG THÀNH TỐT NHẤT CHO TRẺ

Môi trường sống ảnh hưởng rất lớn đến sự trưởng thành của trẻ, cũng giống như cây cối nếu thiếu ánh nắng mặt trời và mưa sẽ không thể nào xum xuê, xanh tốt, đó là quy luật vĩnh hằng. Nếu như cha mẹ muốn nuôi dưỡng trẻ thành người khỏe mạnh có trí tuệ, nhất định phải tạo cho trẻ một môi trường phát triển lành mạnh.

1. ẢNH HƯỞNG CỦA MÔI TRƯỜNG ĐỐI VỚI CON NGƯỜI

"Một đứa trẻ vốn dĩ ngoan ngoãn nhưng nếu sống trong một tập thể có tổ chức không tốt, thì có thể sẽ nhanh chóng biến thành một loài thú hoang."

Makarenko (Liên Xô)

Một nhà tâm lí học người Mĩ đã tiến hành một cuộc thí nghiệm hết sức thú vị: Ông đặt hai chiếc xe giống hệt nhau tại hai khu vực: một là ở Palo Alto – nơi sinh sống của tầng lớp trung lưu, và một ở The Bronx – nơi sinh sống của tầng lớp lao động phức tạp. Chiếc xe tại nơi sinh sống của tầng lớp trung lưu đặt đã một tuần mà vẫn sáng đẹp không hề hỏng hóc, còn chiếc xe kia thì bị tháo bỏ biển số, mở nắp ca-pô, kết quả không đến một ngày chiếc xe đã bị lấy mất. Sau đó, người ta liền đập vỡ một miếng kính ở chiếc xe còn sáng đẹp kia, kết quả là chỉ trong vài giờ thì chiếc xe cũng biến mất.

Lấy cuộc thử nghiệm này làm cơ sở, hai nhà tội phạm học người Mĩ là Wilson và Kelling đã đưa ra thuyết "Cửa sổ vỡ". Họ cho rằng, nếu một chiếc cửa sổ của một công trình nào đó bị phá hỏng, vỡ vụn mà không được sửa chữa kịp thời, những người đi ngang qua sẽ kết luận rằng không ai quan tâm và chịu trách nhiệm về thực trạng này. Sau đó nhiều cánh cửa khác của công trình sẽ bị đập vỡ, ý thức về sự vô chủ và hỗn loạn sẽ lan rộng.

Trong cuộc sống và công việc hằng ngày của chúng ta cũng có thể phát hiện ra trường hợp tương tự:

Một người dân địa phương ngắt một bông hoa tươi từ trong bồn hoa, sau đó những người khác cũng lần lượt bắt chước theo, khiến bồn hoa không còn một bông nào nữa; dừng lại ở một ngã tư chờ đèn đỏ, nếu như một người hơi nhích về phía trước một bước, thì những người sau sẽ chen lấn nhau mà vượt đèn đỏ; trong công ty nếu như một nhân viên lãng phí giấy in của văn phòng, lãnh đạo không màng tới, thì các nhân viên khác cũng có hành động tương tự.

Thuyết “cửa sổ vỡ” đã nói lên một đạo lí: Môi trường có tính chỉ đạo và ám thị mạnh mẽ. Sự tồn tại của bất cứ hoàn cảnh xấu nào đều truyền tải đi một thông tin, thông tin đó tự nhiên được mở rộng và ảnh hưởng tới xung quanh. Vì vậy, khi xuất hiện một hành vi xấu thì cần phải kịp thời sửa chữa.

Thuyết “cửa sổ vỡ” là kết quả của quá trình nghiên cứu tâm lí phạm tội. Khi áp dụng vào giáo dục gia đình, nó có giá trị không hề nhỏ, môi trường đối với sự phát triển của trẻ có ảnh hưởng vô cùng quan trọng. Môi trường tốt là cơ sở để hình thành nên nhận thức và nhân cách đẹp ở trẻ.

Vào năm 1920, Kamala 8 tuổi và Amala 18 tháng tuổi đã được tìm thấy trong

hang ổ của một bầy sói ở thành phố Midnapore, Ấn Độ. Vì từ nhỏ hai em chung sống cùng với sói, nên thói quen sinh hoạt của các em hoàn toàn giống với loài sói, hai tay không thể cầm nắm được đồ vật, thậm chí phát âm cũng bị thay đổi, buổi tối thường không ngủ, không ngừng tru lên những âm dài; không thể đi thẳng, chỉ có thể bò; tai giống tai sói, hay động đậy (tai của con người thường không cử động được). Tất cả các phương thức sinh hoạt đều cho thấy hai em không thích ứng với cuộc sống con người.

Qua vài năm được dạy dỗ bởi con người văn minh, người em ít tuổi hơn có biểu hiện khả năng thích ứng với cuộc sống tốt hơn người chị. Còn người chị, sau 9 năm được dạy dỗ, vẫn không có cách nào để trở thành người bình thường, cuối cùng đến năm 17 tuổi thì chết.

Hai chị em này vốn là con người, nhưng từ nhỏ không được lớn lên trong môi trường của con người. Vì vậy không có được đặc trưng của con người.

Giống như con tắc kè hoa, trong mọi hoàn cảnh khác nhau có thể thay đổi màu sắc bảo vệ bản thân, trẻ sống trong môi trường nào sẽ trở thành người như thế ấy. Ví dụ, để một đứa trẻ sống trong một bầy sói từ khi còn nhỏ, đứa trẻ sau khi lớn lên sẽ trở thành “người sói”. Thành công của giáo dục gia đình là nhất định phải tạo cho trẻ một môi trường sống phong phú và những điều kiện có lợi cho sự trưởng thành của trẻ.

Thanh Mai học lớp 5, thành tích của em rất tốt, tính tình vui vẻ, lại ngoan ngoãn và lễ phép. Rất nhiều bậc phụ huynh đều muốn mẹ Thanh Mai chia sẻ bí quyết làm thế nào để dạy được đứa con ngoan ngoãn như vậy, những lúc này mẹ Thanh Mai không nói gì cả, chỉ mời họ đến nhà chơi. Những vị phụ huynh đó khi thấy gia đình Thanh Mai có một môi trường thoải mái, ấm cúng liền hiểu ra mọi chuyện.

Thanh Mai đạt được huy chương vàng trong cuộc thi "sáng tác thơ cho thiếu nhi", khi nhà báo phỏng vấn, mẹ Thanh Mai nói: “Tôi không có bí quyết dạy con gì cả, chỉ là tôi cố gắng hết sức để tạo cho con gái một môi trường phát triển lành mạnh. Từ khi cháu còn nhỏ, tôi đã sắp xếp không gian của gia đình theo các giai đoạn phát triển tâm lí của cháu, nhờ vậy mới có một Thanh Mai lớn lên khỏe mạnh ngoan ngoãn như hôm nay.”

Nhân tố quan trọng nhất của giáo dục chính là tạo được một môi trường tốt nhất. Môi trường lớn lên của trẻ nhỏ bao gồm hoàn cảnh xã hội và hoàn cảnh gia đình. Môi trường xã hội luôn tồn tại hai nhân tố tốt và xấu. Để trẻ không chịu

ảnh hưởng của môi trường xấu, cha mẹ cần phải nói cho trẻ biết cái nào là đúng, có thể học tập, cái nào là sai trái, không được làm theo. Còn phải dạy trẻ học cách phán đoán, như vậy trẻ mới không chịu ảnh hưởng từ môi trường xấu, đồng thời có thể học tập được hành vi tốt của người khác.

Trẻ không thể tách rời gia đình mà sống độc lập, vì vậy ảnh hưởng của hoàn cảnh gia đình đối với trẻ quan trọng hơn hoàn cảnh xã hội. Trẻ hằng ngày sống trong gia đình, mọi việc diễn ra trong gia đình đều ảnh hưởng trực tiếp tới trẻ, từ khi trẻ cất tiếng khóc chào đời, trong môi trường cha mẹ tạo ra, nhân cách của trẻ bắt đầu hình thành. Ví dụ, nếu cha mẹ đều hoạt động trong lĩnh vực âm nhạc, cứ cho là cha mẹ không bắt trẻ phải học âm nhạc, nhưng khi đem so trẻ với bạn khác, trẻ sẽ có năng khiếu về âm nhạc hơn hẳn, bởi khi còn nhỏ, tất cả những thông tin về âm nhạc mà cha mẹ và môi trường mang đến đều được trẻ tiếp thu.

Môi trường vật chất của gia đình cũng có ảnh hưởng không thể xem nhẹ đối với trẻ, cha mẹ cần đặc biệt chú ý tới sự gọn gàng sạch sẽ trong phòng, đồ đạc cần phải sắp xếp hợp lí, không nên bày nhiều, mua ít đồ dùng trong nhà, bày biện ít đồ trang trí, cố gắng tạo cho trẻ không gian hoạt động. Môi trường sạch sẽ, bố trí hợp lí sẽ tạo cho con người cảm giác thoải mái, làm cho trẻ có cảm giác vui vẻ, đồng thời còn có lợi cho việc hình thành thói quen tốt của trẻ khi còn nhỏ. Sự sắp xếp trong phòng cũng phải phù hợp với đặc điểm lứa tuổi của trẻ, như đèn cần phải ấm áp, giá sách cần phải phù hợp với chiều cao. Trên tường có dán những câu châm ngôn, hình ảnh của trẻ, có lợi cho việc bồi dưỡng trẻ tích cực hướng tới tâm thái lạc quan.

Để tạo cho trẻ một môi trường học tập yên tĩnh thoải mái, cha mẹ cần tạo điều kiện để trẻ có một phòng riêng, có thể tự do học tập và nghỉ ngơi, tránh để các hoạt động như xem tivi, tiếp khách… ảnh hưởng tới trẻ. Có thể đặt một giá sách trong phòng của trẻ, cho dù những cuốn sách nhất thời trẻ đọc chưa hiểu, nhưng trong một không gian sách vở sẽ có lợi cho việc bồi dưỡng phẩm chất yêu

tri thức, theo đuổi tri thức của trẻ.

Lời khuyên của chuyên gia

Ảnh hưởng của môi trường và sự ra đời của *Dorothy Nolte Law*

Dorothy Nolte, chuyên gia giáo dục trẻ em cho rằng, trẻ em học tập từ trong cuộc sống và lớn lên trong học tập.

Dorothy đã từng viết bài thơ với nhan đề *“Trẻ nhỏ học tập từ trong cuộc sống của chúng”*, bài thơ chỉ rõ môi trường có ảnh hưởng quan trọng tới sự trưởng thành của một người.

Nếu trẻ sống trong phê bình, trẻ sẽ học được khiển trách;

Nếu trẻ sống trong thù địch, trẻ sẽ học được đấu tranh;

Nếu trẻ sống trong sợ hãi, trẻ sẽ học được phiền muộn;

Nếu trẻ sống trong yêu thương, trẻ sẽ học được tính trách nhiệm;

Nếu trẻ sống trong châm biếm, trẻ sẽ học được sự e ngại;

Nếu trẻ sống trong đố kị, trẻ sẽ học được sự đố kị;

Nếu trẻ sống trong sự chì chiết, trẻ sẽ học được phạm tội;

Nếu trẻ sống trong khuyến khích, trẻ sẽ học được tự tin;

Nếu trẻ sống trong nhẫn nại, trẻ sẽ học được nhẫn nại;

Nếu trẻ sống trong biểu dương, trẻ sẽ học được cảm kích;

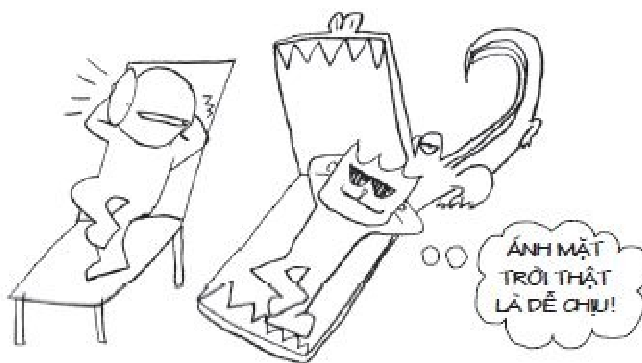
Nếu trẻ sống trong chấp nhận, trẻ sẽ học được tình yêu;

Nếu trẻ sống trong công nhận, trẻ sẽ học được cách tự yêu bản thân mình;

Nếu trẻ sống trong thừa nhận, trẻ sẽ học được cách cần phải có mục tiêu;

Nếu trẻ sống trong chia sẻ, trẻ sẽ học được hào phóng;

Nếu trẻ sống trong an toàn, trẻ sẽ học được cách tin vào bản thân và những người xung quanh;

Nếu trẻ sống trong tình yêu bè bạn, trẻ sẽ học được thế giới này là một nơi tốt đẹp;

Nếu trẻ sống trong thành thật, trẻ sẽ sống với một tâm hồn trong sáng.

2. CHỈ LÀ MỘT PHỤ HUYNH TỐT VẪN CHƯA ĐỦ

“Nếu tình cảm cha con không được vun đắp từ khi còn nhỏ thì sẽ không còn lúc nào để trẻ có thể xây dựng nên tình cảm đó.”

Sukhomlinski (Liên Xô cũ)

Cha mẹ trong quá trình giáo dục trẻ, chỉ là một phụ huynh tốt vẫn chưa đủ, còn phải đảm nhiệm vai trò vợ hiền chồng tốt, quan hệ với những người trong gia đình phải hòa thuận. Hay nói cách khác, cha mẹ cần tạo một không khí gia đình lạc quan mà ấm áp cho sự trưởng thành của trẻ.

Ví dụ, trong gia đình, cha mẹ không chỉ là người cha người mẹ của trẻ mà còn là người vợ người chồng. Trong mắt trẻ, tên gọi vợ (chồng) cũng thiêng liêng như hai tiếng cha mẹ. Cha (mẹ) có thể thông qua vai trò chồng (vợ) và quan hệ cha (mẹ) mà ảnh hưởng tới trẻ, để đạt được mục đích giáo dục.

Quan hệ vợ chồng có ảnh hưởng quan trọng tới trẻ nhỏ. Một khi giữa vợ chồng tình cảm bị xích mích, quan hệ lạnh nhạt thì điều đó không chỉ ảnh hưởng đến tính cách của trẻ, mà còn khiến cho tình cảm của cha mẹ đối với con cái thay đổi. Một số người cha (hoặc mẹ) ra sức bù lấp tình cảm cho trẻ, nhưng vì tình yêu đó không bắt nguồn từ tình yêu tự nhiên của cha mẹ, nên nhất định sẽ xuất

hiện sự lệch lạc, chẳng hạn như bảo vệ và chiều chuộng trẻ thái quá. Hiện tượng này đặc biệt phổ biến trong gia đình chỉ có cha hoặc mẹ.

Từ đó có thể thấy, quan hệ vợ chồng rạn nứt sẽ có ảnh hưởng lớn đến thái độ của cha mẹ dành cho trẻ. Vì vậy tình cảm vợ chồng rất quan trọng đối với việc hình thành nên một gia đình hạnh phúc và bồi dưỡng nên đứa trẻ có một tâm lí, tính cách ổn định.

Vì vậy sau khi đứa trẻ được sinh ra, vợ chồng một mặt tận hưởng niềm vui lớn lên của con cái, mặt khác vẫn phải duy trì tình cảm với nhau. Đặc biệt là người chồng phải học cách thấu hiểu người vợ, bàn bạc với vợ về phương thức giáo dục con cái, đó cũng là trách nhiệm làm chồng. Chồng cùng dạy dỗ con cái giúp làm giảm gánh nặng cho người vợ.

Trong quá trình giáo dục trẻ, có rất nhiều vấn đề cha mẹ không có sự đồng thuận, nhưng cha mẹ nhất định phải tìm ra cách giải quyết, tuyệt đối không để những tranh cãi đó ảnh hưởng tới hạnh phúc gia đình.

Trong quan niệm hôn nhân truyền thống thì "đàn ông xây nhà, đàn bà xây tổ ấm"; chăm sóc con cái là thiên tính, thiên chức của người mẹ… Quan niệm truyền thống đó rất dễ khiến người vợ cảm thấy làm việc đơn độc, và hậu quả của nó là làm cho khoảng cách giữa hai người ngày càng xa hơn. Về phương diện chăm sóc con cái, người chồng thường vụng về hơn, điều đó cũng là lí do để vợ trách móc, mà sự trách móc đó sẽ làm cho tình cảm vợ chồng nguội lạnh, khiến hôn nhân đứng bên bờ tan vỡ .

Vợ chồng cũng không nên vì quá yêu thương trẻ mà lãng quên nửa kia. Nhất là người vợ, không nên đặt hết tất cả tình yêu thương vào trẻ mà không còn quan tâm đến chồng. Có những người vợ sau khi sinh con đã chuyển hết tình cảm dành cho chồng sang con, khiến người chồng cảm thấy bị lãng quên. Một khi người chồng thấy tình cảm của mình bị người vợ từ chối thì vấn đề đã trở nên nghiêm trọng.

Nếu như không gian của cha mẹ đều bị trẻ chiếm hữu, hôn nhân chắc chắn sẽ đứng trước nguy cơ tan vỡ. Có một người mẹ, từ sau khi sinh con, đã sắp xếp riêng một giường ngủ cùng con, để chồng ngủ ở một giường riêng. Hiện nay đứa trẻ đã 5 tuổi rồi, người vợ nói đã hai năm cô và chồng không có quan hệ với nhau, có thể nói hai bên dường như không còn nhu cầu "gần gũi".

Sự ra đời của trẻ nên là sự đảm bảo và thăng hoa của tình yêu, chứ không nên trở thành trở ngại của tình cảm. Nếu như vì sự ra đời của trẻ mà coi nhẹ sự trao đổi tình cảm giữa hai vợ chồng, thì sự đổ vỡ là điều đương nhiên.

Ngoài việc duy trì quan hệ hài hòa với một nửa kia, còn phải đảm bảo tốt quan hệ với cha mẹ của hai bên, cố gắng tạo ra một đại gia đình hòa hợp. Cha mẹ là người thầy đầu tiên của trẻ, còn là một tấm gương về hành động của trẻ, tất cả những hành động cử chỉ đều có ảnh hưởng sâu sắc đến trẻ. Ví dụ như muốn trẻ sau này trưởng thành phải biết hiếu thuận, thì đầu tiên cha mẹ phải hiếu thuận với chính cha mẹ của mình.

Có câu chuyện kể rằng, một người cha tuổi đã rất cao, chân tay không ngừng run rẩy, khi ăn toàn làm vãi cơm trên bàn, có khi canh còn chảy ra ngoài miệng. Con trai và con dâu rất bực bội, liền lấy cơm và thức ăn cho vào một cái đĩa nông, rồi cho cha ăn ở cạnh bức tường đằng sau bếp. Người cha rất đau lòng, chỉ lặng lẽ ngồi khóc trước đĩa cơm.

Một ngày, người cha sơ ý làm vỡ đĩa, bị con dâu mắng té tát, con trai và con dâu thấy vậy đã làm cho cha một cái đĩa bằng gỗ, như vậy sẽ không lo ông cụ làm vỡ nữa.

Một thời gian sau, con trai và con dâu nhìn thấy đứa con trai 4 tuổi của họ đang nhặt những mảnh gỗ trên mặt đất. Người cha hỏi: “Con đang làm gì vây?”

Người con nói: “Con muốn làm một chiếc bát gỗ, để sau này lớn lên con đơm cơm cho bố mẹ.”

Nghe lời con nói, hai người nhìn nhau rồi cúi đầu ngượng nghịu. Buổi tối họ dìu người cha lên bàn cùng họ ăn cơm, và từ đó trở nên hiếu thuận với người

cha.

Đối với sự trưởng thành của trẻ, không khí gia đình có vai trò cực kì to lớn. Trong một môi trường gia đình tốt đẹp, trẻ em có thể cảm nhận được tình yêu và sự cống hiến của cha mẹ, cũng cảm nhận được hạnh phúc và sự vui vẻ trong gia đình, từ đó khiến cho các chức năng sinh lí ở trạng thái tốt nhất, dần dần trở nên vui vẻ hoạt bát, ham học hỏi, tích cực hướng thiện, lễ phép, sạch sẽ, gọn gàng. Nếu như đứa trẻ sống trong hoàn cảnh gia đình không tốt, trẻ sẽ cảm thấy không an toàn, dần dần sẽ sinh ra phản ứng chậm chạp, hành động buông thả, tự ti, nhút nhát, không lễ phép…

Vì vậy các bậc cha mẹ không chỉ làm tròn trách nhiệm của mình mà còn phải trở thành một cha mẹ tốt, trong quan hệ gia đình phải là người chồng người vợ tốt, với bố mẹ chồng (vợ) cũng phải là một người con dâu (con rể) tốt. Cha mẹ cần chú ý cư xử hài hòa với những người xung quanh, từ đó làm tấm gương cho trẻ học tập theo.

Lời khuyên của chuyên gia

Cha mẹ tốt là người biết tạo ra một không khí gia đình tốt

Để tạo ra được một không khí gia đình tốt, cha mẹ cần phải thực hiện các điều sau:

Tạo cho trẻ một môi trường vật chất cần thiết

Điều kiện gia đình khác nhau sẽ dẫn đến môi trường vật chất ở mỗi gia đình khác nhau. Tuy nhiên, cha mẹ cần cố gắng đáp ứng nhu cầu vật chất tối thiểu cho trẻ trong học tập và cuộc sống. Ví dụ như để trẻ có một môi trường học tập tốt, cần cho trẻ nơi học tập riêng, không nhất định phải sang trọng, nhưng cần sạch sẽ, yên tĩnh, tránh những tiếng ồn ào, tạp âm, ảnh hưởng đến tâm trạng của trẻ, từ đó cản trở việc học tập.

Tạo cho trẻ có một môi trường tâm lí tốt

Trong quá trình trưởng thành của trẻ, điều trẻ cần nhất chính là môi trường ổn định, an toàn và có được tình yêu thương toàn vẹn của cha mẹ. Để làm được điều này, cha mẹ vừa phải yêu thương lẫn nhau, vừa khiến cho mối quan hệ giữa trẻ và cha mẹ hòa hợp, như vậy mới tạo được không khí gia đình vui vẻ hài hòa, có lợi cho sức khỏe và tâm hồn trẻ.

Coi trọng tri thức trong gia đình

Nếu như bản thân cha mẹ cũng có hứng thú với tri thức, thì sẽ tác động rất lớn đến trẻ. Còn nếu cha mẹ không có hứng thú, thì có thể nhờ vào hàng xóm, người thân, bạn bè xung quanh… để cải thiện, chẳng hạn thầy giáo bên cạnh nhà là người rất thích đọc sách, cha mẹ có thể thường xuyên đưa trẻ đến nhà thầy chơi.

3. KHÔNG NÊN GIAO TRỌN TRÁCH NHIỆM GIÁO DỤC TRẺ CHO NGƯỜI KHÁC

“Sự giáo dục bắt đầu cùng với cuộc sống ấm áp, hòa bình.”

Rousseau (Pháp)

Một số cha mẹ dồn hết tâm sức của mình cho sự nghiệp, sau khi sinh con không được bao lâu, liền giao trẻ cho người giúp việc hoặc ông bà nuôi dưỡng, còn cha mẹ thì chỉ thỉnh thoảng đến thăm, thường lấy việc mua đồ chơi, mua quần áo, cho tiền để bù đắp lại sự thiếu thốn tình cảm. Làm như vậy không có lợi cho sự phát triển tâm lí của trẻ. Thứ trẻ cần là sự quan tâm của cha mẹ, sự giao lưu về tình cảm, còn việc cha mẹ mua quần áo hàng hiệu, mua đồ chơi đắt tiền, sẽ không tốt bằng việc bỏ thời gian để tâm sự, giao lưu cùng trẻ, đó mới chính là tài sản quý giá mà cha mẹ dành cho trẻ.

Một gia đình ở Mĩ từng xảy ra một chuyện như sau, người cha vì bận công việc tối ngày mà không thể chăm lo cho con, do vậy người con trong thời gian dài không có sự quan tâm của cha.

Buổi tối hôm đó, cậu con trai 5 tuổi như thường lệ đứng trước cửa nhà đợi cha đi làm về. Khi nhìn thấy cha trở về, cậu bé vui mừng chạy ra đón cha.

Sau khi được cha bế vào nhà, cậu bé hỏi cha: “Cha ơi, một giờ cha làm được bao nhiêu tiền?” Người cha vì áp lực công việc lớn, cơ thể và tâm trạng hết sức mệt mỏi, hờ hững trả lời con: “Làm được bao nhiêu tiền không phải việc của con, con còn nhỏ hỏi chuyện đó làm gì?”.

Nhưng con trai kiên quyết nói: “Con muốn biết mà, cha nói đi.”

Người cha nói: “Mỗi giờ cha kiếm được 20 USD”

Cậu con trai nói: “Cha có thể cho con mượn 10 USD được không?”

Người cha nghe thấy vậy, tỏ vẻ không vui nói: “Con còn nhỏ mượn tiền làm gì, mau lên nhà đi ngủ!”

Đứa trẻ buồn bã một mình trở về phòng ngủ của mình.

Sau khi buông mình xuống ghế nghỉ ngơi, trấn tĩnh lại, người cha cảm thấy thái độ vừa rồi của mình không được nhẹ nhàng, có phần hơi quá, vậy là liền lấy 10 USD từ trong túi áo ra, lên phòng của con, hỏi: “Con trai, con ngủ rồi à?”

Đứa bé nghe thấy bố lên, vui vẻ từ trên giường nhảy xuống.

Người cha nói: “Cầm lấy, cha cho con 10 USD”.

Đứa con nhận lấy 10 USD, liền lấy thêm từ dưới gối một tờ 10 USD rất cũ, nhàu nát, đó chính là tiền lẻ mà cậu bé đã dành dụm được. Cậu xếp hai tờ tiền vào nhau, tổng cộng là 20 USD, đưa cho cha và nói: “Con có thể dùng 20 USD này mua một tiếng làm việc của cha được không? Ngày mai cha về nhà sớm một tiếng để ăn cơm cùng con nhé!”

Lời của con vừa dứt, nước mắt của người cha cứ thế chảy ra…

Từ câu chuyện trên, chúng ta có thể thấy, trẻ rất cần được cùng cha mẹ học tập, vui chơi, cùng tận hưởng niềm vui.

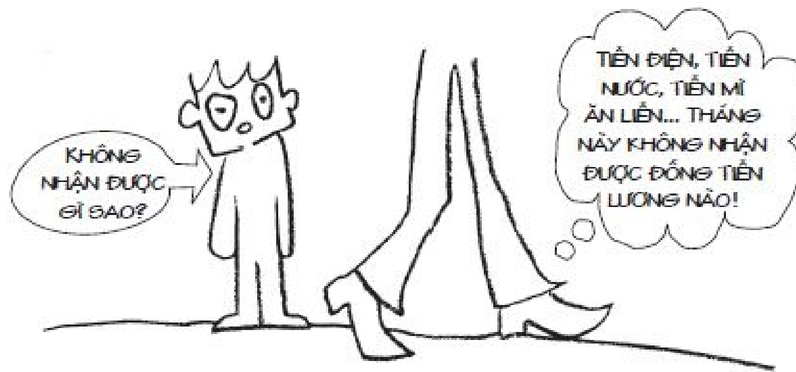
Trẻ cần có tình yêu thương của cha mẹ, tình cảm này xuất phát từ quan hệ máu mủ và không ai có thể thay thế được. Nếu như cha mẹ dành nhiều thời gian ở bên trẻ, nếu như trẻ nhận được tình yêu vô điều kiện của cha mẹ, nhận được sự cổ vũ và biểu dương từ cha mẹ, trẻ sẽ cảm thấy mình được an toàn, điều này rất có lợi cho việc bồi dưỡng nhân cách kiện toàn của trẻ.

Các nhà tâm lí học Mĩ phát hiện những đứa trẻ ở trại trẻ mồ côi, mặc dù cuộc sống vật chất không hề kém, thậm chí còn tốt hơn cả những đứa trẻ có cha mẹ mà sống trong hoàn cảnh nghèo khó, nhưng năng lực hành vi của những trẻ này vẫn rất yếu kém: không tập trung, không phối hợp bình thường được với người khác, không tiếp thu được nhiều kiến thức, thiếu tình yêu thương, không chấp hành quy tắc… Khi các nhà tâm lí học để cho sinh viên tình nguyện tạm thời làm cha (mẹ) của những đứa trẻ đó, mỗi tuần đến trại trẻ mồ côi một lần để tắm, chải đầu, ôm, hôn chúng, thì những yếu kém trong hành vi của chúng đã được cải thiện.

Cha mẹ hoàn toàn không nên giao phó trách nhiệm giáo dục trẻ cho người khác. Cho dù ông bà hoặc những người xung quanh dành cho trẻ sự quan tâm và bảo vệ tốt, thì tình yêu và tình cảm đó vẫn không thể thay thế cho tình yêu và tình cảm của cha mẹ. Trẻ cần có tình yêu của cha mẹ, tình yêu đó thể hiện từ những hành động nhỏ nhất như cho trẻ uống sữa, cho trẻ ăn, tắm rửa, mặc quần áo, thay ga giường, vui đùa nói chuyện, ôm hôn trẻ, chơi cùng trẻ... Trẻ sống cùng cha mẹ có thể cảm nhận được quan hệ thân thiết giữa cha mẹ và mình, trẻ nhớ nhung, yêu thương, tin tưởng cha mẹ, từ đó khiến sợi dây tình cảm được bền chặt ngay từ ban đầu. Nếu đợi trẻ lớn đến 4 – 5 tuổi, cha mẹ mới bắt đầu gần gũi trẻ thì khó xây dựng được mối quan hệ tốt đẹp. Có thể nhiều cha mẹ sẽ cảm thấy trẻ không tình cảm với mình, đó chính là bởi cha mẹ đã không xây dựng mối quan hệ thân thiết từ sớm. Thiếu mối quan hệ thân thiết từ sớm còn ảnh hưởng tới quan hệ gia đình sau này. Đã từng có nhà nghiên cứu phát hiện, nếu như

người con vì lí do nào đó mà xa cách mẹ, sẽ dẫn đến trở ngại về cảm xúc và có những hành động không bình thường như bỏ ăn, rối loạn bộ máy tiêu hóa, sợ hãi vào ban đêm, chậm phát dục, bản tính đơn độc, tính cách kì quái, khó có thể chung sống cùng người khác, mất ổn định về tính cách.

Nếu cha mẹ dồn trách nhiệm giáo dục trẻ cho ông bà, có thể dẫn đến việc trẻ thiếu tự lập, thiếu tính sáng tạo và ý chí kiên cường. Nguyên nhân là bởi ông bà sẵn sàng phục vụ trẻ trên mọi phương diện, trẻ cần gì, bất luận là hợp lí hay không, đều cố gắng hết sức mình đáp ứng yêu cầu của trẻ. Khi trẻ mắc các khuyết điểm, ông bà cũng không sửa chữa vì quá yêu thương trẻ. Những đứa trẻ quen được bao bọc như vậy, thời gian dài sẽ hình thành nên tính tự ti, thiếu tính độc lập, ý chí sống kém, tương lai khó thích ứng được với môi trường sống, ảnh hưởng đến sự hình thành nhân cách mới của trẻ.

Ngoài ra, khả năng bắt chước của trẻ rất giỏi, sống cùng với ông bà, có thể tạo nên sự già hóa trong tâm lí trẻ, không có lợi cho việc hình thành tố chất tâm lí lành mạnh ở trẻ, dễ phát sinh các vấn đề về tâm lí. Do phạm vi quan hệ xã hội của người già rất hẹp, không mở rộng ra bên ngoài, nên dẫn đến tầm nhìn của trẻ bị hạn chế, không giỏi giao tiếp xã hội, dễ mắc chứng sợ giao tiếp.

Một số cha mẹ lại cho rằng, sinh con là việc của cha mẹ, còn giáo dục trẻ là việc của thầy cô giáo trong trường. Vì vậy họ tìm đủ mọi cách để chọn cho con một ngôi trường nổi tiếng, cho rằng mọi chuyện như vậy là tốt đẹp. Có thể nghe thấy một số cha mẹ nói với thầy cô như thế này: “Chúng tôi giao con cho thầy giáo, thầy đánh mắng cũng không vấn đề gì.” Hoặc: “Con tôi về nhà không nghe lời, chỉ nghe lời thầy giáo”… Những bậc cha mẹ này đã đổ trách nhiệm giáo dục trẻ lên vai thầy cô, họ chỉ biết lo cho trẻ một cuộc sống vật chất đầy đủ nhất, hoàn toàn không quan tâm đến đời sống tinh thần của trẻ… Đó là một suy nghĩ rất nguy hiểm, bởi bất cứ một trường học nào – dù có tốt mấy đi chăng nữa cũng

tồn tại học sinh kém, những học sinh này có thể tác động xấu đến trẻ mà thầy cô không hề biết. Giáo dục là trách nhiệm chung của gia đình và nhà trường, do đó cha mẹ cần phải thường xuyên liên lạc với nhà trường, phối hợp cùng nhà trường để giáo dục trẻ.

Một khi cha mẹ có dự định sinh con thì nhất định phải chuẩn bị tốt tâm lí gánh vác trách nhiệm, làm tất cả để dưỡng dục trẻ, xây dựng mối quan hệ tình cảm sâu sắc với trẻ, thứ tình cảm đó có ích cho cả cuộc đời trẻ.

Trước khi quyết định sinh con, cha mẹ cần phải chuẩn bị tốt tâm lí, không nên sau khi sinh con giao toàn bộ việc giáo dục trẻ cho người khác, không ai có thể thay thế được vai trò và vị trí của cha mẹ. Dù cha mẹ có bận rộn đến mấy cũng phải dành thời gian cho trẻ; ví dụ sau khi sinh, cha mẹ phải tự tay cho trẻ uống sữa, ôm trẻ, chơi đùa với trẻ. Cha mẹ dành nhiều thời gian bên trẻ mới khiến trẻ cảm nhận được tình yêu của cha mẹ, đồng thời cha mẹ cũng mới cảm nhận được niềm vui và trách nhiệm của mình trong quá trình chăm sóc trẻ.

Lời khuyên của chuyên gia

Cha mẹ cần làm tốt nhiệm vụ của mình

(1) Lắng nghe trẻ nhiều hơn

Ngoài thời gian làm việc, cha mẹ cần sắp xếp thời gian cố định để nói chuyện cùng trẻ. Trong khi nói chuyện, cha mẹ không nên nói thao thao bất tuyệt mà trước tiên phải lắng nghe những vấn đề của trẻ rồi mới đưa ra phương pháp và ý kiến giải quyết.

(2) Rèn luyện kỉ luật cho trẻ

Trong khi giải quyết vấn đề, cha mẹ cần phải làm theo trình tự trước sau, công bằng hợp lí. Thường xuyên nói với trẻ rằng bạn hi vọng chúng tuân thủ quy tắc, và đốc thúc chúng làm theo quy tắc, khiến trẻ có thể sống có kỉ luật.

(3) Giúp trẻ xây dựng được giá trị bản thân

Cha mẹ có thể liệt kê ra những đức tính tốt mà mình mong muốn trẻ có được, đồng thời cũng liệt kê ra những điều không mong muốn mà trẻ mắc phải. Sau khi trẻ đã đủ lớn, cha mẹ sẽ tiến hành uốn nắn theo những nội dung nói trên.

(4) Không áp dụng hoàn toàn phương pháp dạy con của người khác

Kiểm tra lại phương pháp giáo dục trẻ của mình quan trọng hơn nhiều việc áp dụng phương pháp giáo dục của người khác. Cha mẹ nên phân tích tính cách của trẻ một cách kĩ càng, xem cách giáo dục của mình có phù hợp với trẻ hay không, hoặc yêu cầu của mình với trẻ đã hợp lí hay chưa, có gây trở ngại cho trẻ trong việc thực hiện không, đồng thời phải luôn luôn chú ý tới suy nghĩ của trẻ. Mỗi đứa trẻ là một cá thể riêng biệt, nên không thể lấy phương pháp giáo dục của ai đó áp vào trẻ, cần linh hoạt đưa ra cách giáo dục sao cho phù hợp với trẻ.

(5) Biểu dương trẻ thích hợp

Trẻ nhận được sự biểu dương sẽ có được cảm giác thành công, nhưng biểu dương trẻ như thế nào cũng cần phải xem xét kĩ lưỡng. Nếu biểu dương quá mức thì sẽ không đạt được mục đích khích lệ, còn gây ra hậu quả là trẻ dễ tự mãn, không có ý chí vươn lên.

(6) Bồi dưỡng khả năng giao tiếp xã hội cho trẻ

Hàng ngày, cha mẹ nên chú ý dạy trẻ những kĩ năng giao tiếp, xử lí các mối quan hệ, để trẻ biết được cách giải quyết các mâu thuẫn nảy sinh. Dạy cho trẻ biết cách dùng từ ngữ văn minh để giao tiếp, không được tỏ thái độ bất cần hoặc dùng những lời mắng nhiếc để đạt được mục đích.

(7) Xây dựng sự uy nghiêm của cha mẹ

Gia đình cần có không khí dân chủ, cha mẹ cần phải cho trẻ quyền phát ngôn, thậm chí còn phải chăm chú lắng nghe quan điểm của trẻ, thể hiện được sự tôn

trọng đối với trẻ. Tuy vậy trong một số trường hợp, trẻ không được phép “dân chủ” với cha mẹ, vì suy nghĩ của trẻ đôi khi chưa chín chắn, hợp lí, thậm chí ích kỉ; nếu quan điểm của trẻ không có sự đồng nhất với cha mẹ thì cha mẹ cần phải ngay lập tức đưa ra quyết định, làm cho trẻ dần dần hiểu và chấp nhận cách giải quyết đó.

(8) Học được cách “trao quyền” phù hợp

Đối với một vài vấn đề không quan trọng, cha mẹ có thể cho trẻ tự giải quyết theo ý muốn của bản thân, không nên can thiệp quá nhiều. Nếu trẻ bị cha mẹ áp đặt quá nhiều thì không chỉ gây ra lòng oán hận ở trẻ mà còn làm mất đi sự tôn trọng của trẻ đối với cha mẹ.

4. SỰ VUI VẺ CỦA CHA MẸ ẢNH HƯỞNG TỚI TƯƠNG LAI CỦA TRẺ

“Tinh thần của con người khác với bản năng của động vật ở chỗ, cùng với việc tạo ra hậu thế, chúng ta cũng ban cho hậu thế vẻ đẹp, lí tưởng và niềm tin tối thượng vào những điều tốt đẹp.”

Sukhomlinski (Liên Xô cũ)

Ngoài tình yêu đôi lứa thì tình thân chính là hạnh phúc lớn nhất của đời người. Nếu như trong quá trình chung sống với trẻ, cha mẹ không tìm được niềm vui, cũng không tìm được tình thân, thì cuộc đời của họ nhất định sẽ trở nên vô nghĩa, càng đáng sợ hơn là họ sẽ truyền tâm thái đó đến trẻ, trẻ sẽ có quan niệm sống tiêu cực.

Có rất nhiều trẻ và cha mẹ khi cùng chung sống thì cảm thấy mệt mỏi, nguyên nhân chủ yếu là do cha mẹ đã quá hà khắc đối với bản thân và trẻ. Ví dụ một số cha mẹ cảm thấy thấy con mình kém cỏi, nên thường xuyên đem trẻ ra so sánh với con người khác, khi họ phát hiện trẻ có khuyết điểm nào đó, liền trách móc trẻ, cách đó rất dễ gây ra xung đột gia đình, không có lợi cho sự trưởng thành của trẻ.

Sau khi sinh con, trải qua một thời gian dài vất vả chăm sóc, cha mẹ rất dễ có cảm giác mệt mỏi; nhiều cha mẹ còn mất đi sự nhiệt tình đối với việc chăm sóc trẻ, thậm chí còn cảm thấy ghét bỏ trẻ, tâm trạng khó chịu, bức bối, mất niềm tin vào tương lai. Nếu như không kịp thời điều chỉnh tâm trạng này, cha mẹ rất dễ bị trầm cảm, có thể dẫn đến những hậu quả không đáng có.

Hầu như cha mẹ nào cũng dành hết tình yêu cho trẻ, luôn cố gắng hết sức để chăm sóc trẻ, nhưng đôi khi không tránh khỏi có cảm giác mệt mỏi; chẳng hạn vừa mới dọn dẹp nhà cửa gọn gàng thì lại bị trẻ làm lộn xộn lên, trên nền nhà vẫn còn một đống quần áo bẩn cần phải giặt, người ở công ty không ngừng gọi điện đến… Cha mẹ thầm cảm ơn trời đất vì đã cho mình một sinh linh bé bỏng đáng yêu, nhưng đôi khi cũng không ngừng trách móc: Tại sao nuôi dưỡng con cái lại cực khổ như vậy.

Chuyện này rất bình thường, không có người mẹ nào là không mệt mỏi, hầu như ai cũng trải qua sự biến đổi tâm trạng sau khi sinh con. Nhưng các bà mẹ không nên để những tâm trạng tiêu cực đó kéo dài. Một khi thấy các biểu hiện như cơ thể quá mệt mỏi, tâm trạng không ổn định, hiệu suất công việc giảm sút, thì cần tìm biện pháp tích cực để đối phó. Cần luôn nhắc nhở bản thân rằng: Nếu muốn chăm sóc trẻ tốt thì đầu tiên phải chăm sóc tốt cho bản thân!

Không ai sinh ra đã hoàn hảo, cha mẹ trong quá trình nuôi dưỡng trẻ sẽ liên tục gặp phải những vấn đề phát sinh, vì vậy cha mẹ không cần phải trách móc những khi mình làm không tốt (ví dụ như quên thay bỉm cho con, con bị ốm…), điều quan trọng là cha mẹ rút được kinh nghiệm gì từ những sai sót đó, để khi gặp vấn đề tương tự, cha mẹ sẽ không mắc phải nữa.

Dạy dỗ trẻ là quá trình mà cả cha mẹ và trẻ cùng trưởng thành. Rất nhiều cha

mẹ cùng mắc phải một sai lầm, đó là phức tạp hóa vấn đề nuôi dưỡng trẻ, đọc rất nhiều sách báo về nuôi dạy trẻ, hàng ngày chú ý mọi nhất cử nhất động của trẻ… như vậy sẽ khiến cho cơ thể cha mẹ mệt mỏi.

Thực ra dạy dỗ trẻ là một việc rất đơn giản. Trong cuốn sách “*Thế giới nội tâm của trẻ*”, Sukhomlinski viết như sau: “Dạy trẻ thực ra là một việc hết sức đơn giản, đơn giản đến mức nếu như cha mẹ có thể mở lòng, nhìn nhận trẻ như một cá nhân độc lập, thì trẻ sẽ trưởng thành một cách tự nhiên.”

Chỉ cần cha mẹ biết áp dụng phương pháp dạy trẻ đúng đắn thì dường như không phải làm bất cứ việc gì trẻ cũng tự khắc lớn lên. Thực tế là như vậy, chỉ cần cha mẹ đối xử với trẻ ân cần thì sẽ nhanh chóng phát hiện trẻ thường mang đến niềm vui cho mình.

Một số cha mẹ thường than phiền như thế này: “Vì sự trưởng thành của con, tôi đã phải dốc hết tâm sức cho chúng, từ bỏ công việc, từ bỏ lí tưởng của mình… nhưng con lại không thấu hiểu hết nỗi khổ tâm của tôi.”

Từ xưa đến nay, vai trò truyền thống của người mẹ là không tiếc hi sinh bản thân mình cho con cái, nhưng điều đó liệu có hoàn toàn đúng? Nhà giáo dục học nổi tiếng từng nói một câu như thế này: “Dạy trẻ mỗi ngày chỉ cần bỏ ra 10 phút là đủ, thời gian còn lại để làm các việc khác cho mình. Chỉ cần tìm đúng cách, mỗi ngày chỉ cần bỏ ra 10 phút, không cần người mẹ phải hi sinh bản thân. Ngược lại nếu là phương pháp sai, thì dù bạn có hi sinh đến đâu đi chăng nữa cũng sẽ không mang lại kết quả gì.”

Nếu như một người mẹ không có cơ hội tham gia các hoạt động xã hội, bản thân mất đi cảm giác vui vẻ và an toàn, cũng không được học hỏi những kiến thức mới, lạc hậu với thế giới xung quanh, thì như vậy cho dù mỗi ngày bạn

dành đủ 24 tiếng bên trẻ, cũng khó nhận ra được sự thay đổi trong quá trình trưởng thành của trẻ; khi đó sẽ nảy sinh tâm lí lo lắng và buồn bã. Một người mẹ không vui vẻ thì liệu có thể giáo dục trẻ thành công?

Một số cha mẹ muốn từ bỏ lí tưởng của mình để dành thời gian chăm sóc, dạy dỗ trẻ, nhưng vẫn có một chút không cam tâm, vì vậy họ luôn có một trạng thái tâm lí không cân bằng, khó có được niềm vui. Mẹ không vui sẽ ảnh hưởng đến tâm lí của trẻ, khiến trẻ có cảm giác buồn bã, cho rằng tại mình mà mẹ không vui, điều đó rất bất lợi cho sự trưởng thành của trẻ sau này.

Năm 1992, một tạp chí của Mĩ đã tiến hành một cuộc điều tra và cho biết người phụ nữ có thu nhập cao từ công việc sẽ có chỉ số hạnh phúc, thích nghi với xã hội cao hơn so với người phụ nữ chỉ ở nhà nội trợ. Con của họ cũng thích nghi với hoàn cảnh sống dễ dàng hơn so với con của những người phụ nữ ở nhà.

Trừ khi bạn thích làm “người mẹ tròn trách nhiệm”, còn không thì bạn không nhất thiết phải vì trẻ mà từ bỏ sự nghiệp của mình. Nếu như bạn tự nguyện từ bỏ công việc để ở nhà chăm sóc trẻ, thì bạn không được cho rằng vì mình ở nhà làm người mẹ tròn trách nhiệm mà phải đánh đổi nhiều thứ, càng không được vì điều đó mà trách móc trẻ.

Cần cho trẻ thấy cha mẹ luôn vui vẻ, tích cực trong mọi việc, cho dù trong công việc có nhiều áp lực cũng không được cau có mặt mày khi trở về nhà, càng không nên kêu ca buồn bực trước mặt trẻ, luôn dùng thái độ thoải mái, dí dỏm, vui vẻ để tạo nên không khí gia đình hòa hợp. Như vậy trẻ sẽ học được tinh thần này từ cha mẹ, dù gặp khó khăn vẫn sẽ giữ được niềm vui và hạnh phúc, không kêu ca, lười biếng, không làm hại người khác… Để làm được điều này thì cha mẹ cần học hỏi và rèn luyện không ngừng.

Lời khuyên của chuyên gia

Vẻ mặt tươi cười của cha mẹ mang đến niềm vui cho trẻ

Vẻ mặt tươi cười của cha mẹ là nhịp cầu nối giúp trẻ và cha mẹ gần gũi hơn. Trẻ trở về nhà, cha mẹ tươi cười và hỏi trẻ: “Hôm nay ở trường có gì vui không con?” Câu hỏi của cha mẹ sẽ khiến trẻ cảm thấy đi học là một việc rất tốt đẹp.

Cha mẹ nhất định không nên hỏi trẻ: “Môn toán được mấy điểm, môn tiếng Anh được bao nhiêu điểm?” Việc cha mẹ chỉ quan tâm đến điểm số sẽ khiến trẻ thất vọng mất hứng, không thể vui vẻ được nữa.

Kể chuyện cười cũng là một cách đem lại niềm vui, cha mẹ nên thường xuyên kể chuyện cười cho trẻ nghe, để trẻ luôn được vui vẻ.

5. KHÔNG NÊN SO SÁNH TRẺ VỚI NGƯỜI KHÁC

“Nên tôn trọng trẻ, không nên vội vàng đánh giá trẻ qua việc tốt việc xấu của chúng.”

Rousseau (Pháp)

Rất nhiều cha mẹ cho rằng, so sánh trẻ với những đứa trẻ giỏi khác sẽ kích thích động lực học tập của trẻ. Thực chất cách đó cũng có tác dụng tích cực, nhưng là tác dụng với người lớn hơn là trẻ nhỏ. Bởi trẻ còn nhỏ, tính độc lập còn thấp, có thể vì thế mà nảy sinh tính tự ti, không những không đạt được mục đích là học hỏi điều tốt từ người giỏi mà kết quả có khi còn ngược lại. Thậm chí có chuyên gia còn cho rằng, thường xuyên so sánh trẻ với bạn bè cùng tuổi sẽ là một loại ngược đãi tinh thần lớn nhất đối với trẻ.

Thường xuyên so sánh trẻ sẽ tạo nên hậu quả: Để làm đẹp lòng cha mẹ, trẻ phải vứt bỏ tính cách và suy nghĩ của mình, làm gì cũng phải theo ý của người khác, kết quả là tính cách của trẻ bị giết chết, không phát huy được khả năng vốn có.

Hậu quả nghiêm trọng hơn là cách so sánh đó sẽ tạo nên tâm lí bài xích trẻ với các bạn cùng lứa tuổi. Đã từng có trường hợp như thế này: Người cha luôn so sánh con trai với cậu bé hàng xóm, cho rằng cậu bé hàng xóm hơn hẳn con mình. Con trai nhận ra cậu bé hàng xóm chính là nguyên nhân khiến mình bị đánh mắng, từ đó nảy sinh tâm lí đố kị, căm thù, thậm chí còn đánh người bạn ấy bị thương.

Hay khen ngợi đứa trẻ khác chính là hạ thấp trẻ, cách làm đó hoàn toàn sai lầm; tuy nhiên thường xuyên khen ngợi trẻ, sau đó phê bình và hạ thấp đứa trẻ khác cũng không phải là cách hay để áp dụng. Khoa trương ưu điểm của trẻ sẽ ảnh hưởng đến khả năng tự nhận xét và đánh giá bản thân, dễ khiến trẻ trở nên tự phụ, không có chí tiến thủ.

Ngoài ra, sự khoa trương còn tạo nên một áp lực lớn đối với trẻ. Nhà tâm lí học H.G Ginott đã nghiên cứu và đưa ra kết luận rằng: Trẻ nhận được sự biểu dương quá mức, khi phát hiện mình không xứng với sự biểu dương đó thì sẽ có cảm giác không thoải mái, rất có thể sẽ nảy sinh hành vi không tốt.

Tuấn Lực là một học sinh cấp hai, thành tích học tập rất tốt, luôn là một học sinh giỏi toàn diện. Kì thi hết học kì, thành tích của Tuấn Lực đứng đầu trường, mẹ cậu rất vui. Với kết quả này, sang năm cậu sẽ chuẩn bị cho cuộc thi học sinh giỏi cấp thành phố.

Dưới con mắt ngưỡng mộ của những người xung quanh, mẹ Tuấn Lực rất vui và tự hào. Nhưng nghe thấy những lời biểu dương của mẹ, Tuấn Lực lại không cảm thấy tự hào chút nào, ngược lại em cảm thấy lo lắng: "Liệu năm sau mình có tham gia được cuộc thi học sinh giỏi thành phố không?"

Càng nguy hiểm hơn là trong đầu của Tuấn Lực lúc nào cũng nghĩ đến chữ “số 1”, “giải nhất”… khiến cậu bé cảm thấy áp lực quá trầm trọng. Em rất sợ lần thi sau sẽ có kết quả không tốt, như vậy thì mẹ sẽ thất vọng, mọi người sẽ chê cười, em cảm thấy rất căng thẳng, vì vậy đã không chuyên tâm nghe giảng được.

Trên thực tế thì mỗi người đều có một đặc điểm khác nhau, đến anh em ruột thịt còn tồn tại những khác biệt về hình dáng, tính cách, khả năng… Trẻ ở mặt này có thể không bằng trẻ khác, nhưng ở mặt khác lại giỏi hơn nhiều. Nhưng người lớn thường mắc phải sai lầm là chỉ so sánh điểm yếu của trẻ với điểm mạnh của đứa trẻ khác. Hoặc không chú ý đến những điểm mạnh của trẻ, ví dụ như trẻ tuy ham chơi nhưng tính cách lương thiện và giàu lòng yêu thương, hiểu lễ nghĩa; mặc dù không được thông minh cho lắm nhưng khi đi học thì rất chăm chỉ, ngay thẳng; cũng có thể không giỏi giao tiếp, nhưng rất cẩn thận và tự giác. Vì vậy cha mẹ không thể chỉ vì một vài điểm không tốt của trẻ mà đánh giá toàn bộ con người chúng.

Mỗi đứa trẻ là một cá thể độc lập khác biệt, vì thế không được so sánh chúng với nhau. Triết gia người Pháp Jean-Jacques Rousseau từng nói: “Tôi là tạo vật của Thượng đế, khi tạo ra tôi Thượng đế liền bỏ đi khuôn mẫu!” Mỗi người đều là độc nhất vô nhị, cho dù là đem so sánh điểm yếu của trẻ với điểm mạnh của đứa trẻ khác, hoặc đem ưu điểm của trẻ so sánh với nhược điểm của trẻ khác cũng đều là sai lầm, cách trước làm cho trẻ tự ti, cách sau làm cho trẻ tự phụ, không nhận thức được đúng đắn năng lực của bản thân.

Thường xuyên so sánh trẻ với những trẻ khác, không chỉ khiến trẻ cảm thấy khổ sở mà còn khiến cha mẹ bất an. Nhưng nếu chúng ta bình tĩnh suy nghĩ, thì có thể thoát ra khỏi vòng so sánh đó.

Một hôm, người cha cùng con gái xem phim, nhân vật nữ trong phim rất xuất sắc, từ một người có hoàn cảnh vô cùng khó khăn, cuối cùng vươn lên trở thành một vị thẩm phán tài giỏi. Người cha khích lệ con gái nói: “Con xem con gái người ta thật xuất sắc”, con gái lập tức tiếp lời: "Bố của bạn Na lớp con rất giỏi, bạn ấy được ở trong biệt thự cơ."

Sau đó bố đã tâm sự lại với một người bạn rằng: “Khi cha mẹ so sánh con với người khác, thì con cũng có thể so sánh cha mẹ với những người tài giỏi hơn, nếu như cha mẹ không thể giàu giống Bill Gates, không thành công được như Lí Gia Thành, thì không có lí do gì để bắt con phải theo đuổi mục tiêu quá khó với con.”

Mỗi đứa trẻ đều có con đường riêng của mình, trong quá trình trưởng thành của trẻ, mục tiêu cuối cùng không phải là chiến thắng người khác mà là chiến thắng chính bản thân, như vậy cha mẹ không cần phải so sánh để chuốc thêm phiền muộn. Cách tốt nhất chính là giáo dục theo thiên tính của trẻ. Việc cha mẹ cần làm là phát hiện tài năng đặc biệt ở trẻ, cho trẻ biết mình khác biệt với những

trẻ khác ở điểm nào.

Nếu như cha mẹ nhất định phải so sánh, thì hãy so sánh trẻ ở hiện tại với quá khứ, khẳng định và biểu dương tiến bộ mà trẻ đạt được, khích lệ trẻ tiến bộ hơn. Ví dụ như: “Bức tranh hôm nay vẽ đẹp hơn hôm qua, tốt lắm”, “Con có thể giúp mẹ rồi, mẹ tự hào về con.”

Đổi so sánh từ chiều ngang sang chiều dọc, bạn sẽ phát hiện ra rằng trẻ đã có tiến bộ rất nhiều.

Lời khuyên của chuyên gia

Làm thế nào để không so sánh trẻ với trẻ khác

(1) Có một cảm xúc ổn định

Với những khuyết điểm tạm thời của trẻ, cha mẹ cần giữ thái độ bình tĩnh, không vì thất vọng mà trách mắng trẻ. Cần chấm dứt việc so sánh trẻ, thay vào đó là cổ vũ, khen ngợi trẻ nhiều hơn, không nên lấy trẻ khác ra làm ví dụ để tạo áp lực cho trẻ.

(2) Nhìn thấy sự tiến bộ của trẻ

Cha mẹ cần quan sát để nhìn thấy sự tiến bộ hơn trước của trẻ, biểu dương sự nỗ lực của trẻ, khuyến khích trẻ tiến lên.

(3) Thừa nhận sự khác biệt ở mỗi trẻ

Tính cách và đặc điểm của mỗi trẻ không giống nhau, cha mẹ cần thừa nhận sự khác biệt này, giúp trẻ học được cách “lấy dài bù ngắn”. Cha mẹ cũng còn phải phát hiện ra sự khác biệt giữa trẻ và những bạn xung quanh, giáo dục trẻ dựa vào đặc điểm của chúng.

(4) Tôn trọng thiên tính của trẻ

Cha mẹ cần phải tôn trọng tính cách của trẻ, không nên theo đuổi mù quáng những mục tiêu không phù hợp với tư chất của trẻ. Trẻ phải phát triển theo đúng quy luật của bản thân thì mới có được hạnh phúc và thành công. Vì vậy, cha mẹ phải căn cứ vào tính cách của trẻ để dạy trẻ, phải tìm ra con đường trưởng thành phù hợp với trẻ.

6. MÔI TRƯỜNG AN TOÀN GIÚP TRẺ TRƯỞNG THÀNH THUẬN LỢI

“Việc nuôi dạy trẻ phải phù hợp với tính cách và quy luật trưởng thành của trẻ. Đó là nguyên tắc đầu tiên của bất cứ sự dạy dỗ nào.”

Diesterweg (Đức)

Cảm giác an toàn là một trong những điều cần thiết đối với con người. Mỗi đứa trẻ đều cần có cảm giác an toàn và cảm giác ổn định, nhất là khi trẻ còn nhỏ. Nếu trẻ ngay từ khi còn nhỏ đã được sống trong môi trường an toàn thì sẽ có lợi cho việc lớn lên của trẻ. Trẻ sống trong một môi trường an toàn sẽ cảm thấy hạnh phúc, tự tin, dũng cảm và dám tự tìm tòi cái mới. Nếu như thiếu cảm giác an toàn, trẻ sẽ có cảm giác sợ hãi, lo âu, tâm trạng không ổn định, hành vi không bình thường, mất đi sự cân bằng tâm lí.

Giai đoạn niên thiếu là thời kì nền tảng cho sự phát triển tâm lí con người, thời điểm này trẻ có cảm giác an toàn hay không ảnh hưởng trực tiếp tới tương lai của chúng. Các tài liệu nghiên cứu đã chứng minh, so với những trẻ thiếu cảm giác an toàn thời niên thiếu, những đứa trẻ có cảm giác an toàn sau khi lớn lên ít xuất hiện các hiện tượng như lo lắng, mất bình tĩnh; chủ động, hòa hợp hơn trong giao tiếp, và có thể tự tin đối mặt với những biến đổi trong cuộc sống

Xây dựng cảm giác an toàn thể hiện trên hai phương diện là vật chất và tinh thần. Vì vậy cha mẹ cần phải đáp ứng nhu cầu vật chất cần thiết (ăn, ở, mặc, đi lại), đồng thời tạo ra một môi trường gia đình hài hòa, ổn định phục vụ cho sự phát triển của trẻ.

�❶ Giúp đỡ trẻ khi trẻ cần

Quan hệ gia đình là yếu tố quan trọng ảnh hưởng đến sự phát triển tâm lí của trẻ, chỉ khi trẻ và cha mẹ có mối quan hệ hài hòa thì cảm xúc của trẻ mới cân bằng.

Khi cần, cha mẹ nên kịp thời giúp đỡ, bảo vệ để trẻ không bị tổn thương, cũng đừng để trẻ cảm thấy đơn độc vì không được giúp đỡ, phải luôn khiến trẻ tin rằng: Có rất nhiều người xung quanh quan tâm đến trẻ. Trẻ biết khi khóc, sẽ có mẹ ở bên ôm mình; trẻ biết khi mình ê a học nói, sẽ có mẹ ở bên trò chuyện. Sự quan tâm, yêu thương đó của cha mẹ hoàn toàn đáp ứng được nhu cầu an toàn, có thể tạo cho trẻ cảm giác ấm áp; tạo nền tảng cho sự phát triển lành mạnh qua từng giai đoạn phát triển tính cách của trẻ.

�❷ Giáo dục trẻ về môi trường tâm lí an toàn

Cha mẹ cần cho trẻ biết thế giới xung quanh cũng có những điều xấu, từng bước hướng dẫn trẻ những việc nên làm và không nên làm, cuối cùng giúp trẻ biết được giới hạn của hành động. Như vậy trẻ mới có nhận thức đúng đắn về sự việc, mới có được tâm lí an toàn. Cha mẹ cần dạy trẻ, trong thành công sẽ có được sự thỏa mãn và tự tin, trong thất bại sẽ có được sự nhẫn nại và chờ đợi, có thể nhận biết được bản thân có mặt mạnh và yếu gì, đó là những điều kiện chủ yếu thúc đẩy sự phát triển toàn diện về tâm lí và tính cách của trẻ.

�❸ Giúp trẻ xây dựng lòng tin với những người xung quanh

Cha mẹ nên đứng ở góc độ của trẻ, tìm hiểu thế giới nội tâm của trẻ, giúp trẻ xây dựng lòng tin với những người xung quanh. Ví dụ cùng trẻ xây dựng không khí dân chủ trong gia đình, cùng trẻ xây dựng quy tắc trong gia đình... Cha mẹ cần phải lấy mình làm gương để trẻ học tập và noi theo.

Cha mẹ nên khuyến khích trẻ tự tin giao tiếp với người khác, xây dựng mối quan hệ tin cậy với cha mẹ, anh chị em và bè bạn. Như vậy cho dù có phải rời xa cha mẹ, bước vào một môi trường xa lạ, trẻ vẫn có được cảm giác an toàn.

Cha mẹ tuyệt đối không nên cư xử với trẻ theo tâm trạng của mình: Khi vui vẻ thì quan tâm hết lòng, khi không vui thì trút giận lên trẻ, thậm chí không thèm để ý đến trẻ. Ở môi trường đó, trẻ khó có cảm giác an toàn được. Trẻ thiếu lòng tin vào cha mẹ thì khó có lòng tin với người khác và sự việc xung quanh, cũng sẽ cảm thấy những người xung quanh không ai đáng tin cậy, từ đó có thái độ hoài

nghi với tất cả.

Lời khuyên của chuyên gia

Một số kiểu gia đình mang lại cho trẻ cảm giác thiếu an toàn

Thống kê của Trung tâm giáo dục gia đình của Hiệp hội lao động Mĩ đã chỉ rõ mối quan hệ giữa cảm giác an toàn, ổn định và tần suất phạm tội của trẻ, kết quả cho thấy, những trẻ sống trong các kiểu gia đình sau đây, sau khi lớn lên dễ bước vào con đường phạm tội.

(1) Gia đình quá nuông chiều

Tính cách của trẻ trong gia đình này có sự buông thả rõ rệt, trẻ luôn coi mình là "trung tâm của vũ trụ". Khi bước vào cuộc sống xã hội, trẻ dễ dàng dùng thái độ ích kỉ, không quan tâm để phớt lờ các chuẩn mực đạo đức, quy định của pháp luật, theo đuổi mục đích của mình, từ đó dẫn đến hành vi vi phạm pháp luật.

(2) Gia đình bạo hành

Trẻ sống trong gia đình bạo hành dễ dàng hình thành tính cách thô bạo, lạnh lùng. Khi giải quyết mâu thuẫn sẽ có những hành vi bạo lực, từ đó dẫn đến vi phạm pháp luật.

(3) Gia đình có cha mẹ không tốt

Do hành vi của cha mẹ không tử tế, đàng hoàng, lương thiện, không xây dựng hình tượng uy nghiêm, nên khiến trẻ có hành vi không tốt (trong đó có cả phạm tội).

(4) Gia đình bất thường

Gia đình bất thường chủ yếu là do sự bất hòa, tranh cãi, li dị giữa cha mẹ hoặc cha (mẹ) mất sớm tạo nên. Những trẻ trong gia đình đó có thể bị mất cân bằng cảm xúc, dễ hình thành tính cách lạnh nhạt, buồn phiền, đơn độc.

(5) Gia đình có kinh tế khó khăn

Thu nhập của cha mẹ không ổn định, mưu sinh khó khăn, khiến trẻ phải bỏ học, những gia đình như vậy thường khiến trẻ phải sớm bước vào xã hội, đi làm để kiếm tiền. Do không được sống trong môi trường gia đình bình thường, thiếu sự quan tâm chăm sóc, nên rất nhiều trẻ trong số đó đã bước vào con đường phạm tội.

7. ĐỐI XỬ TỐT VỚI ÔNG BÀ, PHÁT HUY ƯU ĐIỂM CHĂM SÓC TRẺ CỦA ÔNG BÀ

“Vì trẻ mà tất cả những hành động của tôi đều phải ôn hòa và thận trọng.”

Marx (Đức)

Vì công việc bận rộn, nên rất nhiều cha mẹ không có thời gian chăm sóc trẻ, thay vào đó là ông bà. Nhưng do giữa hai thế hệ tồn tại nhiều khác biệt về các mặt như thói quen sống, quan niệm giáo dục, kinh nghiệm,… nên mâu thuẫn thường xuyên xảy ra. Cha mẹ trách móc ông bà chiều chuộng làm hư cháu, hoặc quan điểm lạc hậu, phương pháp không đúng; còn ông bà lại cho rằng mình đã làm hết sức mà vẫn bị cha mẹ của trẻ trách móc nên giận dỗi. Trên thực tế, mâu thuẫn trong cách nuôi dạy trẻ của hai thế hệ tồn tại trong hầu hết các gia đình, chỉ là sâu sắc hay mờ nhạt mà thôi. Với những mâu thuẫn sâu sắc nhưng lại không có cách giải quyết, thì không những làm tổn hại đến tình cảm của ông bà – cha mẹ mà còn khiến gia đình không hòa hợp, trẻ cũng không biết phải nghe theo ai, như vậy sẽ ảnh hưởng tới sự phát triển của trẻ.

Thực tế, cách dạy trẻ của ông bà và cha mẹ đều có những ưu điểm và nhược điểm riêng. Cách tốt nhất là tìm ra ưu điểm và nhược điểm ở mỗi thế hệ, loại bỏ

nhược điểm, khuyến khích ưu điểm, không nên cho rằng cách của mình là tốt nhất.

Ông bà đã trải qua một quá trình dạy dỗ con cái lâu dài nên tích lũy được khá nhiều kinh nghiệm quý báu, trong khi các bậc cha mẹ trẻ lại thiếu điều này. Vì vậy, cha mẹ cần phải tôn trọng ông bà, tìm ra được những ưu điểm trong cách dạy của họ, không được chê bai cách dạy của họ là lạc hậu, lỗi thời, không khoa học…

Ngoài ra, do ông bà không phải chịu áp lực công việc nên khi giáo dục trẻ, họ có trạng thái tâm lí cân bằng hơn, nhẫn nại hơn so với cha mẹ luôn phải căng thẳng, áp lực vì công việc. Sự kiên nhẫn và tâm lí ổn định của ông bà có thể mang đến cảm giác an toàn, ấm áp và yêu thương cho trẻ.

Cha mẹ ngày nay dễ dàng tiếp nhận thông tin qua mạng Internet hay sách báo, vì vậy có thể tìm ra được những phương pháp nuôi dạy trẻ tốt nhất, cũng hiểu rõ hơn nhu cầu của xã hội trong tương lai nên áp dụng được những biện pháp tương đối khoa học; hơn nữa, cũng chú trọng đến tính nghiêm khắc và yếu tố hợp lí trong nuôi dạy trẻ. Nhưng cha mẹ vẫn còn tồn tại các khuyết điểm như thiếu kinh nghiệm, tâm lí nóng vội, quá tin vào sách vở và Internet, không hiểu được mỗi đứa trẻ đều có đặc điểm riêng biệt, sẵn sàng phạt khi trẻ không đạt mục tiêu, kì vọng quá lớn ở trẻ, gây áp lực lớn cho trẻ, khiến tâm hồn trẻ dễ bị tổn thương.

Một số cha mẹ quá nuông chiều trẻ; một số khác cho rằng mình vất vả khó nhọc mới sinh ra trẻ, trẻ là tất cả của mình, nhất định không giao trẻ cho ông bà chăm sóc; một số cha mẹ hễ thấy ông bà thiếu quan tâm tới trẻ một chút là trách ông bà vô tình, còn khi ông bà chăm trẻ hơn một chút lại trách ông bà chiều chuộng cháu… Đó là những hành động rất không tốt.

Để trẻ có một môi trường trưởng thành tốt, cha mẹ cần phải đối xử với ông bà bằng thái độ chân thành và lòng biết ơn. Một cách hay để làm giảm mâu thuẫn trong việc nuôi dạy trẻ với ông bà, là cha mẹ có thể tìm mua những cuốn sách giáo dục trẻ hữu ích, đặt cuốn sách ở chỗ ông bà dễ nhìn thấy nhất, hoặc giới thiệu những nội dung cơ bản cho ông bà nghe… Như vậy, ông bà sẽ dễ dàng tiếp nhận được những kiến thức nuôi dạy trẻ hiện đại.

Lời khuyên của chuyên gia

5 nhân tố khiến gia đình hạnh phúc

Các nhà nghiên cứu tâm lí trẻ em ở Mĩ đã tiến hành cuộc khảo sát quy mô lớn ở 25 quốc gia với 10 nghìn gia đình; không phân biệt chủng tộc, hoàn cảnh gia đình, và đã phát hiện những em ham học hỏi, khiêm tốn đều sống trong những kiểu gia đình sau:

(1) Chính nghĩa

Dù một người không được thông minh như người khác, điều kiện gia đình nghèo khó, nhưng chỉ cần giữ được tâm hồn cao thượng thì họ đều có thể tạo ra kì tích.

(2) Thật thà

Đối diện với một thế giới phức tạp, mỗi người một vẻ, trẻ đều có cách nhìn nhận riêng. Nhiệm vụ của cha mẹ là giúp trẻ biểu lộ suy nghĩ và quan điểm của mình một cách chân thành, cái nào sai có thể chỉ dẫn, hoặc dùng kết quả kiểm nghiệm thực tế chứng minh cho trẻ thấy. Nhất định không nên vì lấy lòng người khác mà nói không đúng sự thật.

(3) Tôn trọng

Cần làm cho trẻ hiểu, tôn trọng người khác sẽ nhận được sự báo đáp tương tự. Trẻ tôn trọng người khác, người khác cũng sẽ tôn trọng trẻ.

(4) Cảm giác an toàn và ổn định

Không khí gia đình ổn định sẽ ảnh hưởng tích cực tới trẻ, trí tuệ của trẻ sẽ được phát triển một cách tốt nhất. Ngược lại, nếu như thành viên trong gia đình có phẩm chất đạo đức tồi, cách quản lí giáo dục của cha mẹ quá nghiêm hoặc quá lơi lỏng, không khí gia đình căng thẳng, không hòa hợp, làm cho trẻ thiếu sự

quan tâm, yêu thương và cảm giác an toàn… thì có thể ảnh hưởng nghiêm trọng đến sự hoàn thiện về nhân cách của trẻ.

(5) Ý thức giá trị

Ý thức về giá trị của gia đình được tạo nên bởi cách nhìn nhận của mỗi thành viên trong gia đình về thị phi, thiện ác, chính tà, xấu đẹp. Suy nghĩ của một người như thế nào phản ánh cuộc sống gia đình như thế ấy, nó giống như từ trường, ảnh hưởng sâu sắc tới từng thành viên trong gia đình, đặc biệt là đối với trẻ. Một gia đình gồm những thành viên giàu chí tiến thủ, ham học hỏi, tôn trọng người già, đoàn kết sẽ tạo ra một không khí gia đình thân thiết, đầy tình thương, bình đẳng và vui vẻ.

Cha mẹ phối hợp ăn ý, hợp tác cùng giáo dục con cái

"Tính cách và tài năng của trẻ chịu ảnh hưởng sâu sắc từ gia đình và cha mẹ, đặc biệt là từ mẹ. Sau khi lớn lên, xã hội trở thành môi trường rèn luyện của trẻ. Trường học có vai trò quan trọng đối với sự phát triển của trẻ. Nhưng trong mỗi con người đều lưu giữ một dấu ấn không thể xóa bỏ đó là gia đình."

Tống Khánh Linh (Trung Quốc)

Muốn trẻ khôn lớn thành tài thì ông bà cha mẹ phải có mục tiêu giống nhau trong giáo dục, phải có phương pháp giáo dục thống nhất, tạo nên không khí hợp tác trong giáo dục trẻ.

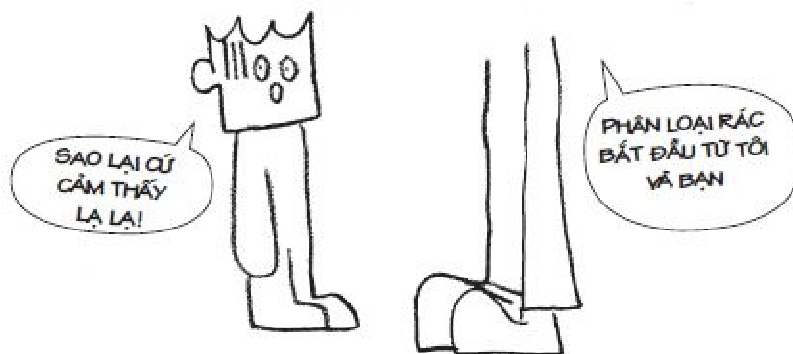
Ở một số gia đình, trong quá trình dạy dỗ trẻ thường có sự xung đột giữa cha mẹ với ông bà. Họ rất ít thảo luận với nhau, mỗi người làm theo một cách. Thậm chí chỉ khăng khăng theo ý mình, cãi cọ trước mặt trẻ, có khi còn xuất hiện tình

trạng: mẹ nói “không” bố nói “có”, ông “đánh” bà “bênh”. Còn có cha mẹ, khi trẻ đạt được thành tích cao thì thi nhau tranh công, còn khi trẻ có vấn đề gì thì thi nhau đổ lỗi… Tất cả đều tạo nên sự không thống nhất trong việc giáo dục trẻ, ảnh hưởng đến kết quả giáo dục trẻ, khiến trẻ hình thành nên phẩm chất đạo đức và những hành vi không tốt.

Cũng có gia đình, trong khi dạy dỗ trẻ dùng cách “kẻ đấm người xoa”, một người “nghiêm khắc”, một người “dễ dãi”; hay như một “vẻ mặt giận dữ”, một “vẻ mặt thương xót”. Họ cho rằng, giáo dục theo kiểu “bên rắn, bên mềm” mới có được kết quả tốt. Vì vậy, thấy trẻ bị bố đánh mắng là mẹ lập tức dỗ dành hoặc ngược lại. Thực ra, cách dạy dỗ theo kiểu này là không thể áp dụng, vì nó khiến trẻ không phân biệt được đúng - sai.

Các mối quan hệ trong gia đình cần phải được xử lí một cách hợp lí và đúng đắn. Các thành viên tham gia giáo dục trẻ trong gia đình (cha mẹ, ông bà nội ngoại) đều phải thường xuyên đọc sách báo, tạp chí giáo dục gia đình, nâng cao hiểu biết, thay đổi quan niệm không còn phù hợp, thống nhất cách dạy trẻ, phối hợp với nhau. Trong khi dạy dỗ trẻ, phải để trẻ cảm nhận gia đình chỉ có một cách dạy. Nếu quá trình dạy dỗ có mâu thuẫn, cũng không nên để xảy ra trước mặt trẻ; nhất định không được tranh cãi trước mặt trẻ, khăng khăng bảo vệ ý kiến của mình, tránh việc trẻ không thích ứng hoặc lấy cớ không làm. Cách giải quyết đúng đắn lúc này là cha mẹ phải ngừng cuộc tranh luận lại, thống nhất để đưa ra biện pháp giáo dục tốt nhất.

Kalara Polgar - nhà giáo dục người Hungary đã dạy dỗ ba người con gái trở thành quán quân cờ tướng thế giới, thành công đó có được là do bà đã chú ý đến cách thức giáo dục con, cùng với sự đồng nhất trong quan điểm giáo dục với người bạn đời. Lúc đầu, bà cũng có chút nghi ngờ người bạn đời khi cho con được chơi cờ cả ngày, vì như vậy chúng sẽ không có thời gian để học tập và làm các công việc khác. Nhưng bà không trách móc chồng trước mặt con, chỉ thương lượng dần dần và cuối cùng đã hiểu được những việc làm của chồng. Ba cô con gái của họ: con gái lớn Susan lúc 4 tuổi đã đoạt giải quán quân nhi đồng trong giải đấu cờ tướng Quốc tế Budapest, cô con gái thứ hai Sofia, 14 tuổi đã đạt huy chương vàng Olympic, con gái út Judit thực sự là “cô bé thiên tài”, 11 tuổi rưỡi đạt được huy chương vàng cờ vua Olympic, xếp thứ 9 thế giới, 16 tuổi đánh bại quán quân thế giới. Đương nhiên những điều này đều có quan hệ mật thiết với phương pháp giáo dục trẻ phù hợp mà cha mẹ các cô đã lựa chọn.

Ngoài ra, giáo dục gia đình còn phải thống nhất với giáo dục trong nhà trường. Để trẻ có được tâm hồn và tính cách tốt đòi hỏi sự giáo dục đồng nhất giữa gia đình và nhà trường.

Một nhà giáo dục người Mĩ đã bày tỏ: "Xuất phát từ mong muốn tốt đẹp, cha mẹ và thầy cô đều có chung một quan điểm mang lại cho trẻ những điều tốt nhất, nhưng trên thực tế, trẻ lại sống trong môi trường đầy thù địch và không tin tưởng lẫn nhau, vì vậy nên dẫn đến sự mâu thuẫn." Từ đó có thể thấy, đôi khi nhà trường và gia đình không tạo nên một cục diện hài hòa.

Một số cha mẹ vì công việc bận bịu, vì trọng trách gia đình lớn, nên rất ít khi trao đổi với thầy cô về con mình, vì thế mà không am hiểu cách giáo dục của nhà trường và tình hình con mình ở trường. Có những cha mẹ từ lời nói đến hành động đều thực hiện ngược với cách giáo dục trong nhà trường, khiến trẻ cảm thấy mơ hồ không biết đúng sai, dẫn đến sự rối loạn trong suy nghĩ. Chẳng hạn, thầy cô dạy trẻ phải biết giúp người những lúc hoạn nạn, hoặc không được ỷ mạnh mà bắt nạt yếu; nhưng trong cuộc sống, ta dễ dàng gặp cảnh tượng một phụ huynh nói với hai đứa trẻ đang đánh nhau rằng: "Mày to xác hơn thế, phải đánh được nó chứ…" Như vậy, cách dạy dỗ trẻ của thầy cô đã bị cha mẹ vô tình phủ định, rất khó có được kết quả lí tưởng.

Nhà giáo dục người Nga Sukhomlinski từng nói: Nếu thiếu sự đồng thuận của toàn xã hội mà trước tiên là gia đình, thì dù thầy cô có bỏ ra bao nhiêu công sức, sẽ đều không thu được kết quả giáo dục hoàn mĩ. Bận rộn đến đâu cha mẹ cũng cần bỏ ra thời gian nhất định, chủ động liên hệ với thầy cô, một mặt để hiểu được nội dung yêu cầu giáo dục trong nhà trường, hiểu được tình hình phát triển của trẻ trên các phương diện: trí, đức, thể, mĩ, lao động... Một mặt có thể phản ánh tình hình trẻ ở nhà cho thầy cô, đặc biệt là cô chủ nhiệm, tiếp nhận những gợi ý có ích từ thầy cô, tích cực và chủ động phối hợp với các hoạt động giáo dục của nhà trường.

Chỉ khi có sự phối hợp hài hòa giữa gia đình, nhà trường và xã hội thì mới giúp trẻ hình thành nên phẩm chất đạo đức và thói quen tốt, từ đó có được sự phát triển đúng đắn. Đặc biệt trong việc sửa những thói quen, hành vi không tốt của trẻ, gia đình và nhà trường phải liên hệ, ủng hộ lẫn nhau. Nếu không giáo dục trẻ sẽ khó đạt được kết quả như dự kiến.

Lời khuyên của chuyên gia

Hợp tác giáo dục giữa gia đình, nhà trường và xã hội

Dù là giáo dục trong gia đình, nhà trường hay xã hội thì cũng cần đảm bảo sự đồng nhất về yêu cầu, như vậy trẻ mới có phương hướng để phấn đấu. Cha mẹ cần thường xuyên giao lưu với nhà trường, kết hợp giáo dục gia đình với nhà trường, hợp tác tốt với thầy cô, để khiến trẻ dù ở nhà hay ở trường, cũng đều biết được những yêu cầu mà mọi người đặt ra cho chúng.

Ngoài ra, để giáo dục gia đình và nhà trường đạt được hiệu quả tốt nhất, thì cần chú ý phát hiện ra ưu điểm của từng loại, phát huy những thế mạnh, hạn chế những khuyết điểm, hình thành sự tương trợ cho nhau.

Trong quá trình hợp tác với trường học, cha mẹ cũng cần tập trung vào việc tạo nên một gia đình hài hòa, tạo điều kiện tốt nhất để trẻ học tập, giúp trẻ luôn có một tâm lí học tập thật thoải mái.

Cần thông qua sự tuyên truyền và hành vi đẹp trong xã hội để giáo dục trẻ những điều tốt nhất, xây dựng cho trẻ những mục tiêu và lí tưởng đúng đắn; tạo cho trẻ cơ hội làm việc, cơ hội thành công; khiến trẻ thấy được ý nghĩa của cuộc sống và niềm vui, từ đó phấn đấu.

Nhà trường căn cứ vào mục tiêu giáo dục để bồi dưỡng toàn diện cả về thể chất và đạo đức, đặt nền móng vững chắc cho sự phát triển toàn diện của trẻ; đồng thời giảng dạy trẻ kiến thức, bồi dưỡng và phát huy những sở trường của trẻ, giúp trẻ thể hiện được giá trị của bản thân.

Napoleon Hill (1883 – 1970): Tác giả nổi tiếng người Mỹ với Think and Grow Rich - cuốn sách viết về kinh doanh được đánh giá là hay nhất của mọi thời đại.
Napoleon Bonaparte (1769-1821) còn gọi là Napoleon I - Vị hoàng đế nổi tiếng nước Pháp và là nhà chỉ huy quân sự tài ba.
Tổng thống thứ 16 và là một trong bốn vị tổng thống vĩ đại nhất trong lịch sử nước Mỹ. Ông cũng là người chủ trương bãi bỏ chế độ nô lệ ở Mỹ.
Định luật Murphy xuất hiện năm 1949, có nguồn gốc từ một thử nghiệm của không quân Mỹ về tác dụng của quá trình giảm tốc nhanh đối với các phi công. Trong cuộc thử nghiệm, người tình nguyện ngồi trong một xe trượt tuyết có gắn động cơ phản lực và được thắt chặt dây an toàn. Hệ thống điện cực gắn khít vào bộ ghế ngồi, do đại úy Edward A. Murphy thiết kế, sẽ ghi lại phản ứng của họ khi xe dừng đột ngột. Tuy nhiên, người ta đã không ghi được một số liệu nào sau cuộc thử nghiệm tưởng chừng như không có sai sót. Cuối cùng, mọi người phát hiện ra một điện cực bị mắc sai. Khi ấy, Murphy nói rằng: “Nếu có gì đó có thể trục trặc, thể nào cũng có người làm cho nó xảy ra”.
Winston Churchill (1874-1965) - Vị thủ tướng lừng danh của nước Anh trong chiến tranh thế giới thứ II, cũng là một chính khách lỗi lạc trên chính trường quốc tế. Năm 1953, ông được giải Nobel văn học cho những tác phẩm viết về nước Anh và lịch sử thế giới. Năm 2002, đài BBC đã bầu chọn ông vào danh sách 100 người Anh vĩ đại nhất (the 100 Greatest Britons).
Sam Walton (1918-1992) - Người sáng lập mạng lưới trung tâm bách hóa đại hạ giá Wal-Mart, được tạp chí Forbes xếp hạng là người giàu nhất nước Mỹ trong các năm 1985-1988. Sam Walton giữ chức giám đốc điều hành kiêm chủ tịch của Wal-Mart cho đến năm 1988, sau đó trở thành Chủ tịch Hội đồng Quản trị cho đến những ngày cuối đời.
Edwards Deming (1900-1993) - cha đẻ của học thuyết quản lý chất lượng. Năm 1960, ông là người Mỹ đầu tiên nhận Huân chương Cao quý Hạng hai (Second Order of the Sacred Treasure) do Thủ tướng Nhật Bản trao tặng.
Abraham Maslow (1908 - 1970) – Nhà tâm lý học, tác giả đã xây dựng lý thuyết về nhu cầu của con người, bao gồm 5 cấp độ được xếp theo thứ tự từ thấp đến cao, bao gồm: nhu cầu sinh lý (tồn tại), nhu cầu được an toàn, nhu cầu xã hội (yêu và được yêu), nhu cầu được tôn trọng, nhu cầu tự hoàn thiện bản thân.
(1) Trong thần thoại Hy Lạp, Pygmalion là một nhà điêu khắc tài ba. Có lần, Pygmalion chọn một viên đá lớn để tạc tượng một người con gái. Khi làm xong, ông thấy bức tượng của mình quá đẹp nên đem lòng say mê. Pygmalion đã cầu xin nữ thần Aphrodite (Venus) cho tượng đá biến thành người thật. Nữ thần xúc động trước lời cầu xin khẩn thiết ấy nên đã đồng ý. Thế là Pygmalion lấy bức tượng đã hóa thành người làm vợ và hai người sống với nhau hạnh phúc trọn đời.

Ben Feldman (1912-1993) – Một trong những nhân viên bán hàng xuất sắc với doanh thu cao nhất của mọi thời đại. Suốt thời gian làm việc cho Công ty New York Life Insurance từ năm 1942 đến 1993, ông đã bán được 1,8 tỷ đô la tiền bảo hiểm. Ngày nay, kỷ lục bán hàng của ông vẫn chưa bị ai phá vỡ với 100 triệu đô la trong một năm và 20 triệu đô la một ngày. Những năm gần cuối sự nghiệp, tổng số tiền huê hồng ông được hưởng hàng năm là 1 triệu đô la.
Công ty lớn của Mỹ chuyên sản xuất và phân phối những chương trình CD & VCD về những vấn đề liên quan đến cuộc sống, giúp con người khai thác tối đa năng lực bản thân và vươn đến thành công, hạnh phúc.
'Nguyên tắc Pareto' được đặt theo tên nhà kinh tế học người Italia, Vilfredo Pareto (1848-1923). Năm 1906, Pareto quan sát thấy 20% dân số Italia nắm giữ 80% tài sản của nước này. Sau đó, ông cũng nhận thấy rằng 20% số cây đậu phụng trong vườn nhà ông đóng góp tới 80% lượng đậu ông thu hoạch mỗi năm. Hai sự kiện này khiến ông suy nghĩ và cho rằng đây không phải là sự trùng lặp ngẫu nhiên mà gần như là một nguyên tắc và ông đã áp dụng nguyên tắc 80-20 này vào rất nhiều lĩnh vực và thấy nhiều kết quả tương đồng.
2.Hiện nay, nhiều tài liệu và sách báo dịch thuật ngữ “brand” là “thương hiệu” tức một dạng tắt của cụm từ “thương hiệu thương mại”. Tuy nhiên chúng tôi cho rằng dịch “brand” là “thương hiệu” sẽ không chính xác vì không chỉ có các công ty và tập đoàn có brand mà ngay cả những tổ chức không hề kinh doanh hay có hoạt động thương mại như các tổ chức phi chính phủ, phi lợi nhuận như tổ chức Chữ Thập Đỏ (Red Cross) hay Quỹ Bảo vệ Động vật Hoang dã (WWF) cũng có brand của họ. Hơn nữa, việc chuyển ngữ như vậy sẽ gây nhiều nhầm lẫn về mặt từ gốc với thuật ngữ “trademark”. Trong cuốn sách này, cũng như tất cả các cuốn sách về tiếp thị và xây dựng thương hiệu của cùng nhóm dịch và hiệu đính của Công ty Sách Alpha, thuật ngữ “brand” sẽ được chuyển ngữ thành “thương hiệu” và “trademark” sẽ được gọi là “thương hiệu đăng ký”.
1. Khách quen: regular market/ regular customers. Khái niệm market trong marketing còn để chỉ tập thể các khách hàng có một số đặc điểm chung nào đó.
1. Thuyền trưởng Ahab: nhân vật chính trong phim Moby Dick dựa trên tiểu thuyết cùng tên của Herman Melville. Đó là một người đã cố gắng giết chết con cá voi Moby Dick ròng rã nhiều năm kể từ khi bị mất một chân trong cuộc chiến với nó. Ahab đã khiến các thủy thủ đoàn và con tàu của mình lâm nguy trong cuộc chiến đấu để giết con cá voi.
2. White elephant: (voi trắng) thành ngữ chỉ vật cồng kềnh đắt tiền mà không có ích gì lắm.
3. Ally McBeal: tên một sêri phim truyền hình nổi tiếng của Mỹ, cũng là tên nhân vật chính.
1. Đây là một phép chơi chữ. Logo biểu tượng của Những trang vàng là hình

mấy ngón tay di chuyển.
2. Daily Bugle: một tờ báo giả tưởng của thành phố New York, là phần không thể thiếu của Marvel Universe (những tập truyện tranh giả tưởng do công ty Marvel Comics xuất bản). Nổi tiếng nhất trong số các truyện tranh của công ty này là Người Nhện.
3. Luật của Moore (Moore’s Law): Vào những năm 90, số lượng các bóng bán dẫn trên các con chip vi xử lý cứ 18 tháng lại tăng gấp đôi. Trước đó đã có một nhà tiên phong về bán dẫn người Mỹ tên là Gordon Moore đã dự báo trước về việc này. Năm 1965, Moore đã dự đoán rằng số lượng các bóng bán dẫn trên một con chip vi tính mỗi năm sẽ tăng gấp đôi. Dự đoán này được gọi là Luật của Moore. Đến cuối thập kỷ 90 các chip vi xử lý đã gồm nhiều triệu bóng bán dẫn, chuyển được 64 bit dữ liệu mỗi lần và thực hiện hàng tỷ lệnh mỗi giây.
1. Có thể thấy Quy luật phường hội tại Việt Nam từ xưa với Hà Nội 36 Phố phường - mỗi phố buôn bán một loại mặt hàng và mặt hàng đó trở thành tên của phố: Hàng Bạc, Hàng Trống, Hàng Đường, Hàng Hòm… Luật buôn có hội bán có phường đến nay xem ra vẫn đúng dù loại hàng hóa được bán không thể hiện ở tên phố nữa. Ở Hà Nội ngày nay có phố Hàng Đào, Hàng Ngang bán quần áo ; Hàng Đường bán ô mai, bánh kẹo ; Hàng Mã bán đồ hàng mã ; Cầu Gỗ bán đồ trang sức mỹ ký ; Hàng Bạc bán vàng bạc ; Trần Nhân Tông bán quần áo bò ; Cát Linh bán vật liệu xây dựng ; Lý Nam Đế bán phụ kiện tin học...
3. Yahoo đang phải nhường bước cho Google. Lần đầu tiên xuất hiện trong Danh sách 100 thương hiệu mạnh nhất thế giới năm 2005 của Interbrand, giá trị thương hiệu của Google đã là 8,461 tỷ đô-la, đứng thứ 38 trong danh sách, trong khi giá trị thương hiệu của Yahoo!, dù là chiến binh lâu năm, chỉ là 5,256 tỷ đô-la, đứng cách Google 20 bậc xếp thứ 58 trong tổng sắp (mặc dù giá trị thương hiệu đã tăng lên 16% so với năm 2004).
1. Forrester Research: Được George F. Colony sáng lập vào năm 1983, Forrester Research là một công ty độc lập nghiên cứu thị trường và công nghệ. Công ty này cũng cung cấp các dịch vụ tư vấn tiên tiến và có tính ứng dụng cao về các ảnh hưởng của công nghệ tới doanh nghiệp và người tiêu dùng. Trong hơn 22 năm nay, Forrester đã là một nhà tư vấn đáng tin cậy, một nhà chiến lược hàng đầu, thông qua các chương trình nghiên cứu, tư vấn, sự kiện và điều hành đồng đẳng (peer-to-peer), hãng đã giúp các khách hàng trên khắp thế giới đạt được vị trí dẫn đầu trong các thị trường của họ. Forrester có trụ sở chính tại Mỹ. Đến tháng 6 năm 2005, tổng số nhân viên của công ty đã là hơn 640 người và tổng số các công ty khách hàng là hơn 1.900. Trong bảy năm liên tiếp, công ty cũng nằm trong top 75 trong danh sách 200 công ty nhỏ thành công nhất do tạp chí Forbes bầu chọn.
2. Địa chỉ của tạp chí trực tuyến này: www.slate.com

4. Đây là một cách chơi chữ, “bullish” có nghĩa làm tăng giá cổ phiếu, bull (tức con bò tót) còn là logo của hãng Merrill Lynch.
1. Cola nguyên là tên một loại cây nhiệt đới, gốc châu Phi, có chứa chất cà-phê-in (caffeine), nay được trồng nhiều ở châu Mỹ nhiệt đới. Nó trở thành hương liệu trong thứ nước giải khát màu sẫm được cacbônát hóa, mà người phát minh ra loại nước giải khát này là Tiến sỹ John Pemberton (sinh ngày 8 tháng 5 năm 1886, tại Atlanta). Cái tên Coca-Cola (gọi tắt là Coke) là do người cộng sự Frank Robinson đặt cho. Sau đó, doanh nghiệp này được bán cho Asa Candler năm 1888, và nhà máy sản xuất Coca-Cola đầu tiên được thành lập năm 1895 tại Dallas, Texas.
1. Luật Gresham (Gresham’s law): Giả thuyết của nhà tài chính người Anh Sir Thomas Gresham (1519-1579) cho rằng: “Bad money drives good money out of circulation”. (Tiền xấu hất cẳng tiền tốt khỏi vòng quay lưu thông tiền tệ). Theo đó, khi các kim loại với giá trị khác nhau cùng có sức mạnh như tiền tệ (legal tender) thì thứ kim loại rẻ hơn sẽ trở thành phương tiện lưu hành và thứ kia bị chôn giấu, tích trữ, hay xuất khẩu. Ở đây tác giả so sánh trong marketing, nếu theo đúng giả thuyết của Gresham, các thương hiệu nhánh sẽ hất cẳng thương hiệu chính (tức thương hiệu gốc) khỏi thị trường.
2. Theo Kotler trong “Các quy luật marketing”, có hai mô hình marketing quan trọng là: từ trong ra ngoài (inside-out) và từ ngoài vào trong (outside-in). Theo quan điểm inside-out thì quy trình marketing sẽ là: nhà máy các sản phẩm hiện có bán hàng và xúc tiến bán hàng lợi nhuận thông qua doanh số. Theo quan điểm outside-in: thị trường nhu cầu của khách hàng marketing tích hợp lợi nhuận thông qua sự thỏa mãn của khách hàng
1. Biểu tượng có thể mang nhiều ý nghĩa thú vị. Ví dụ logo của công ty máy tính Apple gồm biểu tượng trái táo bị cắn một miếng và hàng chữ Apple. Khách hàng tinh ý sẽ liên tưởng đến quả táo Adam (Adam’s Apple) trong Kinh Thánh. Đó là quả trí tuệ mà Thượng Đế cấm Adam và Eva ăn. Do đó nó trở thành trái cấm. Và khẩu hiệu mà Apple kèm theo là: “Take a bite!” (Hãy cắn một miếng đi!). Nghĩa là hãy mua máy tính Apple. Như thế cũng là ăn được quả trí tuệ để khôn ngoan sáng suốt. Hoặc như logo của Alpha Books, công ty thực hiện cuốn sách này, có hình mẫu tự Alpha trong chữ Hy Lạp. Là tên chữ cái đầu tiên trong bảng chữ cái Hy Lạp, Alpha còn có nghĩa là nguyên bản, là sự khởi đầu. Alpha cũng là tên ngôi sao sáng nhất trong một chòm sao trên dải Thiên Hà của Vũ Trụ. Đó cũng chính là hình ảnh về Alpha Books mà công ty mong muốn xây dựng trong suy nghĩ của bạn đọc.
1. Greenpeace, Healthy Choice, và SnackWell’s: theo thứ tự là tổ chức Hòa bình Xanh (tổ chức phi chính phủ được thành lập với mục tiêu bảo vệ môi trường), Healthy Choice (thương hiệu thực phẩm đông lạnh và được giữ lạnh do công ty

ConAgra Foods Inc. sở hữu). Theo lịch sử của công ty ConAgra, thương hiệu này ra đời sau khi CEO của ConAgra là Charles "Mike" Harper bị một cơn đau tim năm 1985. Bị buộc phải thay đổi chế độ ăn uống, ông đã đưa ra ý tưởng về một dòng sản phẩm đông lạnh tốt hơn cho sức khỏe. ConAgra hiện đang bán nhiều món ăn dưới thương hiệu Healthy Choice, trong đó có các bữa trưa được giữ lạnh, các món ăn phụ, thịt đông lạnh bán theo lát, súp đóng hộp, kem, bánh mỳ, nước sốt mỳ Ý và cả bắp răng bơ. SnackWell's là thương hiệu đồ ăn nhẹ của Kraft Food Inc, một công ty thực phẩm của Mỹ.
2. Golden Arches: biểu tượng chiếc cổng vàng này là biểu tượng nổi tiếng của McDonald's, một công ty sở hữu chuỗi nhà hàng bán đồ ăn nhanh có trụ sở tại Chicago (Mỹ). Công ty ra đời năm 1953, và khi đó Dick và Mac McDonald - hai nhà sáng lập, đã bắt đầu nhượng quyền sử dụng thương hiệu của công ty họ. Biểu tượng có hình hai chiếc cổng vòm ở hai bên hình ảnh một quầy bán bánh hamburger lưu động. Khi được nhìn từ một góc độ nào đó, biểu tượng này khiến người ta liên tưởng đến chữ cái M, và đã được biến thể thành logo của công ty. Mặc dù trên thực tế McDonald's đã bỏ hình ảnh các cổng vòm này khỏi các nhà hàng của mình từ những năm 60 của thế kỷ 20, Golden Arches vẫn còn tồn tại trong logo công ty và thường được sử dụng như một thuật ngữ phổ biến để nói đến công ty McDonald's. Cái tên này còn được hiểu rộng hơn như là một dấu hiệu của chủ nghĩa tư bản hay sự toàn cầu hóa vì công ty McDonald's là một trong những tập đoàn nổi bật nhất của Mỹ đã có khả năng thực hiện toàn cầu hóa trong tầm tay (ngoài Coca-Cola và Nike).
3. Bánh hamburger: là một loại bánh mì tròn được bổ đôi kẹp thịt và rau, cà chua… Tên bánh này có xuất xứ từ Đức.
4. M&M: thương hiệu kẹo viên sô cô la sữa của Mỹ do công ty Mars sản xuất. M&M's được tạo ra năm 1940 sau khi Forrest Mars (Cha) nhìn thấy các quân nhân Tây Ban Nha ăn các thanh kẹo sô cô la có một lớp đường phủ ngoài trong thời kỳ Nội chiến Tây Ban Nha. M&M's là tên viết tắt (và sau này trở thành tên chính thức) của cụm từ "Mars & Murrie" (đối tác kinh doanh của Mars là Bruce Murrie). M&M's ngay lập tức trở thành một hiện tượng vì vào thời điểm đó, không có thiết bị điều hòa nhiệt độ trong các cửa hàng, nhà ở và các thanh kẹo sô cô la rất dễ bị chảy, tuy nhiên kẹo M&M's có lớp đường bọc ngoài nên không bị chảy. Sô cô la viên M&M's được làm với sáu màu: đỏ, cam, vàng, xanh lá cây, nâu và tím.
5. Macy's: thương hiệu Macy's là tên một chuỗi các cửa hàng bách hóa của Mỹ, trong đó có cửa hàng ở thành phố New York tự gọi mình là cửa hàng lớn nhất thế giới. Macy's là môt phần của Federated Department Stores. Macy's được Rowland Hussey Macy thành lập năm 1851 ở Haverhill, bang Massachusetts (Mỹ).

6. Caterpillar: tập đoàn sản xuất các thiết bị xây dựng, lâm nghiệp, các động cơ tốc độ vừa và các công cụ tài chính liên quan của Mỹ.
7. United Parcel Service: công ty giao nhận bưu phẩm lớn nhất thế giới, mỗi ngày công ty này giao nhận hơn 14 triệu bưu phẩm đến hơn 200 nước trên thế giới. Gần đây họ đã mở rộng lĩnh vực hoạt động ra hậu cần và các lĩnh vực liên quan đến vận tải. Trụ sở công ty đóng tại Atlanta, bang Georgia (Mỹ). UPS nổi tiếng với các xe tải màu nâu của họ (do đó tên lóng của công ty này là “Big Brown”). Màu nâu UPS sử dụng trên các phương tiện vận tải và đồng phục của họ được gọi là màu nâu Pullman, đặt theo tên của những toa ngủ trên tàu do George Pullman tạo ra có màu nâu. UPS cũng có hãng hàng không riêng của họ. Đối thủ chính của UPS là United States Postal Service (USPS), FedEx, và DHL.
8. Big Blue: tên lóng của IBM (có nghĩa là Công ty Màu xanh Khổng lồ) vì logo của công ty này có màu xanh. Cho đến những năm 90 của thế kỷ 20, nhân viên của IBM vẫn mặc đồng phục vét xanh lơ, sơ mi trắng và cà vạt sẫm màu.
1. “War” trong tiếng Đức không có nghĩa gì ngoại trừ là dạng quá khứ của động từ sein (tức động từ “to be” trong tiếng Anh). Nhưng đối với người sử dụng tiếng Anh, nó gợi ra ý nghĩa chiến tranh (war). Có lẽ đó là một lý do khiến người ta không mặn mà với thương hiệu này.
2. Perdue: một trong những thương hiệu được tin cậy và được nhận biết rộng rãi nhất của Mỹ thuộc sở hữu của Perdue Farms, một công tay thực phẩm và nông sản hàng đầu thế giới với doanh số về gia cầm lớn thứ ba trong ngành. Thành lập năm 1920, công ty này cung cấp các sản phẩm và dịch vụ về thực phẩm tới hơn 40 quốc gia trên thế giới với hơn 20.000 công ty thành viên và là đối tác của 7.500 trang trại gia đình.
1. Delicatessen: cửa hàng bán các món ăn sẵn – còn gọi là deli.
2. Submarine sandwich: bánh mì ổ dài, bổ dọc, nhồi nhân thịt, xalát, pho mát... ổ bánh dài giống như chiếc tàu ngầm.
3. Total quality management: chủ trương chú trọng chất lượng sản phẩm, bao gồm các chiến lược nhằm cải thiện chất lượng liên tục
4. Tom Monaghan, Michael và Marian Ilitch, và John Schnatter: Những người sáng lập Domino’s Pizza, Little Caesars và Papa John’s.
1. Rush Limbaugh: Rush Hudson Limbaugh III (sinh ngày 12 tháng 1 năm 1951 ở Mũi Girardeau, Missouri), là một người khá nổi tiếng trong giới giải trí Mỹ và là người dẫn một chương trình trò chuyện trên radio được ưa chuộng ở Mỹ. Là một nhà bình luận có quan điểm bảo thủ, ông thường bình luận về chính trị và các sự kiện đương thời trong chương trình của mình, chương trình The Rush Limbaugh Show. Hơn 15 năm qua, Rush Limbaugh đã là người dẫn chương trình trò chuyện trên radio được nhiều người nghe nhất ở Mỹ và thế giới, và số thính giả của ông theo ước tính đã lên đến khoảng 20 triệu mỗi tuần, cao thứ nhì

thế giới chỉ sau số thính giả của chương trình Paul Harvey.
2. Laura Schlessinger: Laura Schlessinger (sinh ngày 16 tháng 1 năm 1947) là một nhà bình luận đạo đức và văn hóa Mỹ, được biết đến với tư cách là người dẫn chương trình trò chuyện trực tiếp với thính giả trên sóng radio Bác sỹ Laura. Chương trình này được phát sóng trên khắp cả nước và kéo dài ba tiếng mỗi ngày vào cuối tuần. Schlessinger là một nhà phê bình nói thẳng thắn về những gì quá thịnh hành trong nền văn hóa đương đại Mỹ. Đó là: tình dục ngoài hôn nhân, sống chung trước khi cưới, những người cha/mẹ độc thân, các bà mẹ đi làm, hôn nhân quá sớm, việc cha mẹ quá nuông chiều con cái, cái chết êm ái cho những người mắc bệnh nan y, li dị dù không ai có lỗi và hôn nhân đồng tính… Chương trình của bà thường tập trung vào những đoạn bình luận ngắn về những vấn đề trên và các chủ đề xã hội và chính trị khác sau những câu trả lời trực tiếp, thẳng thắn và hợp lý rất đặc trưng của bà cho những câu hỏi do thính giả gọi đến hoặc những khúc mắc đạo đức khác. Bà cũng là tác giả của nhiều cuốn sách kỹ năng sống, trong đó nổi tiếng là cuốn Mười điều Ngu ngốc Phụ nữ làm để Xáo trộn Cuộc sống của Họ và nhiều cuốn sách về tôn giáo. Sách của bà vừa được ưa chuộng lại vừa gây nhiều tranh cãi. Tuy nhiên, chương trình truyền hình Bác sỹ Laura đã không thành công và đã bị hủy.
3. Howard Stern: Howard Allan Stern (sinh ngày 1 tháng 12 năm 1954 ở Roosevelt, Long Island, New York) là một nhân vật nổi tiếng trong giới truyền thanh Mỹ. “Vị Vua của tất cả các phương tiện truyền thông” tự phong này đã được gán cho một cái tên lóng vì sự hài hước về tình dục và chủng tộc khá sàm sỡ và gây nhiều tranh cãi của mình. Ông cũng là nhân vật trên radio được trả thù lao hậu hĩnh nhất ở Mỹ và là người nổi danh và giỏi nhất trong lịch sử truyền thanh. Các chương trình truyền hình phát sóng trên mạng lưới quốc gia Mỹ có chương trình Howard Stern Show (từ năm 1990 - 2005 trên kênh E!) và chương trình Howard Stern Radio Show (1998-2001 trên CBS).
4. A&E: Mạng lưới truyền hình A&E Network là một mạng lưới truyền hình cáp và vệ tinh có trụ sở tại New York, Mỹ. Mạng lưới truyền hình này, với các chương trình chủ yếu về sinh học, phim tài liệu và các sêri phim truyền hình, đã mở rộng ra thêm các chương trình truyền hình khác và có lượng khán giả đến hơn 85 triệu hộ gia đinh tại Mỹ. A&E là liên doanh giữa Hearst Corporation với tỷ lệ vốn 37,5%, ABC, Inc. (Disney sở hữu), 37,5%; và NBC Universal, 25%.
5. QVC: là một tập đoàn đa quốc gia có trụ sở tại West Chester, Pennsylvania, Mỹ, chuyên về các chương trình mua sắm trên truyền hình tại gia. Do Josepth Segel sáng lập năm 1986, QVC phát sóng ở bốn quốc gia chính tới 141 triệu người tiêu dùng. Tên tập đoàn là viết tắt của cụm từ “Quality, Value, Convenience” (Chất lượng, Giá trị, Sự tiện lợi) - ba ý chính trong tầm nhìn của người sáng lập về công ty.

6. Showtime: là một thương hiệu truyền hình thuê bao do một số kênh truyền hình và hệ thống truyền hình sử dụng trên khắp thế giới, nhưng chủ yếu đề cập đến một nhóm các kênh truyền hình tại Mỹ.
7. Nickelodeon: (gọi tắt là Nick) là một mạng lưới truyền hình cáp dành cho trẻ em. Nơi có mạng lưới truyền hình Nickelodeon đầu tiên là Mỹ, tuy nhiên hiện nay nhiều nước khác cũng đã phát triển mạng lưới này: Nhật, Úc, và Anh.
1. Citicorp: Tập đoàn có tiền thân là Citibank (thành lập năm 1812 với tên ban đầu là City Bank của thành phố New York). Năm 1894, ngân hàng này trở thành ngân hàng lớn nhất nước Mỹ. Năm 1902 nó dần mở rộng phạm vi hoạt động ra toàn cầu và trở thành ngân hàng lớn đầu tiên của Mỹ có một văn phòng ở nước ngoài. Đến năm 1930 Citibank trở thành ngân hàng lớn nhất thế giới với 100 chi nhánh ở 23 nước, chưa kể nước Mỹ. Ngân hàng này đổi tên thành The First National City Bank of New York vào năm 1955, sau đó lại đổi thành First National City Bank vào năm 1962, và thành Citibank năm 1976. Vào năm 1981, Citibank đã mở thêm một công ty con ở South Dakota để tận dụng những ưu thế do các luật mới đem lại, theo đó mức lãi suất tối đa đối với các khoản vay là 25% (lúc đó là cao nhất nước Mỹ). Citibank là một trong những ngân hàng đầu tiên của Mỹ giới thiệu máy rút tiền tự động vào những năm 70 của thế ký 20 để giảm số lượng nhân viên giao dịch và giúp khách hàng có thể tiếp cận các tài khoản của mình 24/24. Citibank hiện là chi nhánh dịch vụ ngân hàng cho công ty và cá nhân của tập đoàn dịch vụ tài chính khổng lồ Citigroup, tập đoàn lớn nhất thế giới trong ngành này. Ngoài các giao dịch ngân hàng thông thường, Citibank cũng có các sản phẩm đầu tư, bảo hiểm và thẻ tín dụng. Các dịch vụ trực tuyến của họ là một trong những dịch vụ thành công nhất trong ngành ngân hàng với khoảng 15 triệu người sử dụng.
1. Nursing Home for Dying Brands: có lẽ đây là tên lóng dành cho các công ty dịch vụ chuyên về tái định vị thương hiệu.
2. Kraft: thương hiệu tập đoàn Kraft Foods: Kraft có trụ sở chính tại Glenview, Cook County, bang Illinois, Mỹ. Tại Mỹ, tập đoàn này nổi tiếng với các sản phẩm pho mát, nhất là thương hiệu Kraft Macaroni và pho mát Kraft Dinner. Các thương hiệu khác xuất hiện tại nhiều thị trường trên thế giới như Dairylea (ở Anh), Jacobs (cà phê), Suchard, Baker’s, Toblerone, Daim, sữa Milka, Miracle Whip, Philadelphia, Vegemite, Velveeta, Oscar Mayer, món tráng miệng Jell-O Gelatin, Planters, bột ngũ cốc Post Cereals, thạch Knox, Stove Top, Kool-Aid, và Capri Sun (chỉ có ở Bắc Mỹ). Ở Đức, tập đoàn này nổi tiếng với Miracoli, một sản phẩm mỳ Ý ăn liền được phát triển từ những năm 60, cũng như Kaffee Hag. Digiorno, một loại bánh pizza để lạnh (còn có tên khác là Delissio ở Canada).
1. Quảng cáo (advertising) và quảng bá (publicity) giống nhau ở chỗ chúng đều

là những thông tin tuyên truyền về một công ty và sản phẩm của công ty; điểm khác nhau là: thông tin quảng cáo do chính công ty bỏ tiền thuê một diện tích trên báo/ tạp chí hay một thời lượng phát sóng trên tivi/ radio, còn thông tin quảng bá do các cơ quan truyền thông đại chúng đưa tin một cách tích cực về công ty và sản phẩm như một dạng thông tin thông thường. Trên lý thuyết công ty đó không phải trả khoản chi phí nào cả. Tâm lý người tiêu dùng thường cho rằng quảng bá đáng tin cậy hơn quảng cáo.

2. D'Arcy, Masius Benton & Bowles: Công ty quảng cáo của Mỹ.

4. Groupware là phần mềm mà một nhóm người sử dụng chung với nhau trên hệ thống mạng nội bộ và mạng Internet. Nó hoạt động trên nguyên tắc sử dụng mạng máy tính để giúp các người dùng nâng cao hiệu quả các sản phẩm của họ bằng cách cộng tác và chia sẻ thông tin. Thư điện tử là một hình thức của groupware. Nó cho phép các người dùng liên lạc với các người dùng khác, hợp tác hoạt động, và chia sẻ các thông tin một cách dễ dàng. Thư điện tử là hệ thống nền tảng và hệ thống truyền tải dữ liệu của nhiều trình ứng dụng groupware. Ứng dụng groupware gần đây nhất là Wikipedia – Bách khoa toàn thư mở.

4. Giá trị thương hiệu của Coca-Cola năm 2005 theo đánh giá của hãng Interbrand: 67,525 tỷ đô-la. Xin xem thêm chú dẫn số 12.

1. Trong nhiều năm trở lại đây, mỗi năm Interbrand đưa ra một danh sách 100 thương hiệu hàng đầu thế giới. Theo danh sách mới nhất của năm 2005 thì Coca-Cola vẫn giữ vững vị trí số 1 (bốn năm liên tiếp) với giá trị thương hiệu là 67,525 tỷ đô-la. Thương hiệu đứng thứ 100 trong danh sách này là Heineken với giá trị thương hiệu là 2,35 tỷ đô-la.

2. Stock option: Quyền ưu đãi mua cổ phiếu. Đây được coi như một trong số những đãi ngộ đặc biệt dành cho các nhân viên (phổ biến ở cấp quản trị). Hiện nay trong đàm phán về các lợi ích về lương bổng của nhân viên, stock option được coi như một mục, ngoài lương cơ bản, thưởng, những chuyến nghỉ dưỡng do công ty tổ chức, bảo hiểm…

3. Theo Danh sách 100 thương hiệu hàng đầu thế giới của Interbrand năm 2005, giá trị thương hiệu Yahoo! là 5,256 tỷ đô-la, xếp thứ 58. Giá trị của AOL năm 2004 là 3,248 tỷ đô-la, nhưng đến năm 2005 thương hiệu này đã không còn chỗ đứng trong danh sách 100 thương hiệu hàng đầu thế giới nữa.

5. Sock Puppet: Thương hiệu một loại rối tất. Sock puppet cũng là tên gọi của loại con rối này, cách chơi rối này cũng rất đơn giản: cho tay vào một chiếc tất, với các cử động của các ngón tay, nhất là ngón cái và ngón trỏ, chiếc tất sẽ như có mắt mũi miệng và "nói" thực sự với thuật nói tiếng bụng của người biểu diễn. Đôi khi người ta còn rạch hẳn một đoạn tất để làm miệng cho con rối. Người biểu diễn rối tất thường giấu mình sau một bục và chỉ giơ tay lên để lộ con rối.

6. Prince: ca sỹ Prince (tên khai sinh Prince Rogers Nelson sinh ngày 7 tháng 6

năm 1958 ở Minneapolis, Minnesota): ca sỹ, người viết bài hát, nhà sản xuất băng đĩa và nhạc công (có thể chơi nhiều loại nhạc khí) được yêu thích và có ảnh hưởng. Âm nhạc của anh đã góp phần phát triển thêm nhiều biến thể của những kiểu nhạc khuôn mẫu như funk, pop, rock, R&B/soul, và hip hop, và anh được coi là "Linh hồn của Minneapolis". Prince đổi tên mình thành một dấu hiệu không thể đánh vần được vào năm 1993, nhưng đã lấy lại cái tên Prince vào năm 2000.

1. Đây là mức giá quảng cáo tại thời điểm tác giả viết cuốn sách này.

1. Ý nói người đọc học cách tạo dựng thương hiệu của mình trên Internet khi đọc cuốn sách này, chỉ cần bỏ ra một số tiền mua sách rất khiêm tốn so với khoản phí phải trả cho nhà tư vấn xây dựng thương hiệu.

1. Mickey D: Tên gọi lóng của hãng McDonald's.

2. Credit Suisse First Boston: Credit Suisse First Boston (CSFB) là một hãng cung cấp các dịch vụ tài chính và đầu tư ngân hàng. Nó là một phần của tập đoàn Credit Suisse và thực tế sẽ được đổi tên thành Credit Suisse vào tháng 1 năm 2006. Hãng này phục vụ cho ba nhóm khách hàng khác nhau: các khách hàng quan tâm đến định chế, đầu tư ngân hàng và quản lý đầu tư. Nhóm khách hàng định chế sẽ được nhữngbộ phận sau của công ty phục vụ: CSFB HOLT, Equities, Fixed Income, Life Finance, Prime Services, và Research. Nhóm khách hàng đầu tư ngân hàng sẽ tiếp cận với các bộ phận: Mergers & Acquisitions Equity Capital Markets, Debt Capital Markets, Private Placement, Leveraged Finance, Industry Experience, và Regional Presence. Nhóm khách hàng quản lý đầu tư sẽ được các bộ phận sau của tập đoàn chăm sóc: Alternative Capital, Asset Management, CSFB VOLARIS, và Private Client.

3. Yogi Berra: Lawrence Peter "Yogi" Berra (sinh ngày 12 tháng 5 năm 1925) là một cựu quản lý và cầu thủ chơi vị trí bắt bóng tại Liên đoàn Bóng chày Mỹ, hầu như trong suốt sự nghiệp của mình chơi cho đội New York Yankees. Anh là một trong bốn cầu thủ đạt danh hiệu Cầu thủ Giá trị nhất của Liên đoàn Bóng chày Mỹ ba lần, và là một trong sáu người quản lý đã¬ đưa đội bóng chày Mỹ và Liên đoàn Bóng chày quốc gia Mỹ đến với giải thi đầu quốc tế World Series. Anh được coi là một trong những cầu thủ chơi vị trí bắt bóng giỏi nhất trong lịch sử. Berra cũng khá nổi tiếng với xu hướng dùng từ sai nghĩa một cách buồn cười và tách rời ngôn ngữ tiếng Anh để trêu chọc người khác một cách duyên dáng. Chính xu hướng này của anh là nguồn gốc của từ Yogiisms (chủ nghĩa Yogi). Yogi đã được tạp chí Economist bầu chọn danh hiệu Người ngốc Thông thái nhất trong 50 năm qua vào tháng 1 năm 2005.

1. BMW = Bavarian Motor Works, có nghĩa là nhà máy sản xuất ô tô tại bang Bavaria (miền nam nước Đức), nguyên gốc tiếng Đức là Bayerische Motorewerke.

2. Ý nói khăn tay bằng vải thông thường sau khi dùng xong lại được cho vào túi, như vậy không vệ sinh, khác gì cho bệnh cảm vào túi. Cho nên hãy dùng khăn giấy, xong là vứt đi.
3. Người này đồng nhất khăn giấy với Kleenex nên vẫn gọi đó là cái Kleenex, dù thực tế nó hiệu Scott. Đó là khi một danh từ riêng được sử dụng như một danh từ chung.
1. Philips NV: Koninklijke Philips Electronics N.V. (Royal Philips Electronics N.V). (tức Công ty Điện tử Hoàng gia Philips), thường được gọi là Philips, là một trong những công ty điện tử lớn nhất thế giới. Doanh thu năm 2004 của công ty này là 30,3 tỷ Euro và số nhân viên là hơn 159.000 người trên hơn 60 quốc gia. Philips được tổ chức thành một số bộ phận: hàng điện tử tiêu dùng Philips, hàng bán dẫn Philips, đèn Philips, các hệ thống máy móc y tế Philips và các thiết bị gia dụng và chăm sóc cá nhân Philips.
2. Đây là thông tin vào năm cuốn sách được viết. Thực tế hiện nay các công ty dotcom đang sống lại. Công nghiệp kinh doanh trực tuyến trên toàn cầu, trong đó có Việt Nam, đang hồi sinh cùng các dịch vụ miễn phí. Dịch vụ email Yahoo chẳng hạn, đang phải cạnh tranh gay gắt với dịch vụ thư điện tử mới Gmail của Google.
1. Năm 1942, Coca-Cola đã tiến hành chiến dịch quảng cáo có tên “Chỉ có một thứ duy nhất giống như Coca-Cola, đó là chính bản thân Coca-Cola. Đó là hàng thật”. (The only thing like Coca-Cola is Coca-Cola itself. It’s the real thing”). Năm 1970, điệp khúc “hàng thật” trong khẩu hiệu đó được hát trong các đoạn quảng cáo trong khoảng một năm.
1. Marshall McLuhan: Herbert Marshall McLuhan (21/7/1911 - 31/12/1980) là nhà giáo dục, triết gia và học giả người Canada, là giáo sư ngành văn học Anh, phê bình văn học và là nhà lý luận giao tiếp, là một trong những nhà sáng lập ngành sinh thái học truyền thông và hiện là chuyên gia danh dự trong giới những người yêu thích kỹ thuật.
1. Greyhound: Greyhound Lines là công ty xe bus vận chuyển hành khách trong nội thị lớn nhất ở Bắc Mỹ có đến 2.200 điểm đến tại Mỹ. Công ty được thành lập ở Hibbing, bang Minnesota vào năm 1914 và chính thức trở thành Tập đoàn Greyhound năm 1926. Hiện nay, công ty đóng trụ sở chính tại Dallas, bang Texas. Tên và logo công ty lấy theo tên loài chó Greyhound, giống chó chạy nhanh nhất được nuôi để chạy thi trong các cuộc đua chó.
1. Cho đến thời điểm này Yahoo! đã mất vị trí website tìm kiếm thông tin hàng đầu vào tay Google dù đã liên kết với Goolge vào tháng 6 năm 2000. Sự nổi lên nhanh chóng của Google được coi là một hiện tượng trong các công ty dotcom. Google do Larry Page và Sergey Brin sáng lập vào tháng 9 năm 1998. Cuối năm 2000, mỗi ngày có đến 100 triệu yêu cầu tìm kiếm thông tin được thực hiện tại

Google.com.
2. Theo danh sách 100 thương hiệu mạnh nhất năm 2005 của Interbrand, thương hiệu giá trị nhất trên Internet là eBay đứng thứ 55 trên tổng sắp với giá trị 5,701 tỷ đô-la, trong khi Yahoo! có giá trị thương hiệu là 5,256 tỷ đô-la (đứng thứ 58).
3. Câu chuyện thành công của Google: mặc dù ra đời sau Yahoo!, Google đang dần chiếm lĩnh vị trí nhà cung cấp dịch vụ tìm kiếm thông tin trực tuyến hàng đầu. Google cũng mới tung ra dịch vụ email miễn phí Gmail cạnh tranh với dịch vụ email của Yahoo!.
1. Sears, Roebuck and Co, công ty bán lẻ hàng đầu ở Mỹ trong suốt thế kỷ 20. Sears bán nhiều loại hàng tiêu dùng, trong đó có đồ dệt may, các thiết bị, dụng cụ, linh kiện ô tô và đồ gia dụng. Công ty này có trụ sở tại Hoffman Estates, Illinois gần Chicago. Tập đoàn Sears Holdings Corporation là hãng bán lẻ lớn thứ ba ở Mỹ, chỉ sau Wal-Mart và The Home Depot. Công ty này thành lập năm 2005 sau khi Sears, Roebuck and Company of Hoffman Estates, Illinois được Tập đoàn Kmart Corporation ở Troy, Michigan mua lại. Trụ sở tập đoàn vẫn tiếp tục đóng tại Hoffman Estates, và tập đoàn vẫn giữ thương hiệu Kmart. Sears Holdings có khá nhiều thương hiệu độc quyền như: công cụ Craftsman, các thiết bị Kenmore, pin ô tô DieHard, các vật dụng trang trí nhà cửa có thương hiệu Martha Stewart, quần áo thương hiệu Jaclyn Smith, quần áo thương hiệu Sesame Street, quần áo và đồ trang sức hiệu Thalia Sodiand, quần áo hiệu Lands' End, quần áo hiệu Route 66, đồ lót hiệu Joe Boxer.
1. Tài sản của một công ty, ngoài tài sản lưu động (current assets) và tài sản cố định (fixed assets) còn có tài sản vô hình hay tài sản phi vật thể (intangible asset). Đó là tên tuổi của công ty (goodwill) và là một thứ tài sản có thể đem ra kinh doanh được.
2. Chaebol = tập đoàn tài phiệt; đây là loại conglomerate (tập đoàn đại xí nghiệp) của Hàn Quốc, quản lý theo lối gia đình, khống chế nền kinh tế Hàn Quốc và phát triển từ việc kế thừa hình thức tập đoàn Zaibatsu (tài phiệt) của Nhật độc quyền khống chế nền kinh tế Triều Tiên sau Thế chiến II.
(1) Công phu bất phụ tâm nhân nghĩa là không phụ người bỏ công sức ra.
(1) Giả tượng: bày ra hiện tượng giả
1. Toastmasters International: một tổ chức điều hành rất nhiều câu lạc bộ trên khắp thế giới, nhằm mục đích phát triển kĩ năng nói trước công chúng cho các thành viên của tổ chức này.)
2. Stephen D. Solomon và Julie Sloane, “Mười bộ não hàng đầu,” tạp chí Fortune Small Business, số ra ngày 1 tháng 12 năm 2002.
3. “Tương lai nào cho doanh nghiệp nhỏ” – Richard Oliver và Trung tâm nghiên cứu, thống kê hiện trạng doanh nghiệp vừa và nhỏ.
1. William Wordsworth (1770-1850): Nhà thơ lãng mạn người Anh – BT.

1. Cả ba câu nói bằng tiếng Anh, Pháp, Nga trên đây đều có nghĩa là: Anh/Em yêu em/anh bằng cả trái tim mình.
1. Bài đăng trên Vnexpress ngày 18 tháng 1 năm 2010 với tựa đề Tuổi nào cũng có thể làm giàu.
1. Nghĩa là: Người không học (sẽ) không hiểu lý lẽ/ Trẻ không học (thì) khi già không biết làm gì cả. (Tam Tự Kinh)
1. Lời tòa soạn của tạp chí Trí tri.
1. Bài đăng trên báo Phụ nữ thành phố Hồ Chí Minh ra ngày 01/12/2009 với tên Làm gì để Khởi nghiệp.
1. Boxton Matrix là một công cụ nổi tiếng mà các giám đốc marketing áp dụng.
1. J.R.R Tolkien là một nhà văn Anh, tác giả của hai cuốn truyện nổi tiếng và được ban đọc ưa thích nhất là Người Hobbit và Chúa tể của những chiếc nhẫn.
1. Việc phân biệt chủng tộc phổ biến tại Mỹ, tại Việt Nam không phổ biến lắm (N.D).
1 pyoung = 3,3 m2.
CNY (Chinese Yuan): Đồng nhân dân tệ của Trung Quốc
Extra-VIP (Extra Very Important Person): những người... “siêu quan trọng”.
MBA (Master of Business Administration): Thạc sĩ Quản trị Kinh doanh.
“Rump” có nghĩa là mông (ở động vật), phao câu (ở chim).
“Rump” đọc là “Răm”.
“Inch”: đơn vị đo chiều dài của Anh, 1inch = 2.54 cm
“Red” nghĩa là màu đỏ
“Milk” có nghĩa là “sữa”
“Nothing” có nghĩa là “không có gì”, “không gì cả”.
Pound: đơn vị đo khối lượng của Anh, 1 pound = 0.452592 kg.
Nguyên văn: “Where There’s a Will, There’s No Way.” Đây là nói trại từ câu thành ngữ “Where There’s a Will, There’s A Way” (Có chí thì nên), tác giả hàm ý mỉa mai, chua chát trước hoàn cảnh bất lực của mình.
1 Hình 7.7 đưa ra một ví dụ. Khối lượng khớp lệnh khổng lồ và mức giảm giá mạnh của cổ phiếu Capital One Financial vào đầu tháng 10 năm 1998 mô tả một kỷ lục về khối lượng khớp lệnh lớn. Mức giá thấp nhất cho thấy giá cổ phiếu sẽ đổi chiều đi lên. Khối lượng khớp lệnh thường là dấu hiệu then chốt để chỉ sự chuyển hướng thị trường.
3 Bảng 12.1 xuất hiện ở ví dụ.
(*) Greenpeace là tổ chức bảo vệ môi trường quốc tế, được thành lập ở Vancouver, Canada năm 1971. Greenpeace nổi tiếng trong các chiến dịch bảo tồn cá voi. Những năm sau này, Greenpeace quan tâm nhiều đến các vấn đề môi trường như: sự nóng lên toàn cầu, năng lượng nguyên tử, bảo vệ rừng cổ sinh, ...
(*) Rogers, E M và Kincaid, D L (1981) Communication Networks: Hướng đến

một kiểu mẫu nghiên cứu mới, The Free Press, New York.
(1) Do J M McLeod và S H Chaffee đề nghị đầu tiên (1977) trong chương 'Những cách tiếp cận cá nhân đến nghiên cứu truyền thông' của tác phẩm American Behavioural Scientist, nhưng sau đó đã được chắt lọc và ứng dụng đặc biệt vào PR.
(2) Do E Katz và P F Lazarsfeld đề xuất lần đầu tiên trong Personal Influences, Free Press, Glencoe.
(3) Xem Windahl, Signitzer, B với Olson, J (1991) Using Communication Theory, Sage, London để được giải thích thêm.
(4) Grunig, J E và Hunt T (1984) Managing Public Relations, Holt, Rinehart & Winston, New York.
1. Lacrosse: Môn thể thao dùng vợt để bắt và ném bóng
1. Carl Lewis: vận động viên điền kinh người Mỹ, đã đạt 4 huy chương vàng tại Olympic Los Angeles (Mỹ) năm 1984 ở các nội dung 100m , 200m, nhảy xa và chạy tiếp sức 4 x 100m.
1. Walt Whitman (1819 - 1892): Nhà thơ, nhà báo, nhà nhân văn, nhà cải cách thơ người Mỹ, tác giả của tập thơ Lá cỏ nổi tiếng
Mạch thượng tang: nghĩa là dâu trên ruộng, là tên một khúc từ được chép trong Nhạc phủ thi tập thời Hán, bài hát nói về một cô gái hái dâu đã nhanh trí từ chối yêu cầu vô lý của viên thái thú. Tiêu đề này còn ám chỉ tới cuộc gặp gỡ ven bờ ruộng của nhân vật Tang Thanh.
Có nghĩa là đình mười dặm.
Giang Nam Bắc: ý chỉ toàn bộ vùng lưu vực sông Trường Giang.
Ngày mùng Bảy tháng Bảy âm lịch, còn gọi là Thất tịch, là ngày lễ tình yêu của Trung Quốc gắn liền với câu chuyện Ngưu Lang, Chức Nữ. Chức Nữ là cô em út trong bảy nàng tiên, vì bị một người trần là chàng chăn bò Ngưu Lang trộm váy áo khi đang tắm nên đã phải ở lại làm vợ chàng. Nhưng sau đó Thiên Hoàng (Thiên Hậu) đã chia cắt hai vợ chồng họ bằng một dòng sông lớn (dải Ngân Hà) khiến mỗi năm họ chỉ gặp được nhau một lần vào đêm mùng Bảy tháng Bảy. Ở các nước chịu sự ảnh hưởng của nền văn hóa Trung Hoa, người ta vẫn coi ngày này là ngày lễ tình nhân, bày lễ cầu xin chuyện tình ái được như ý.
Lạc Dương: nằm bên bờ sông Lạc Hà, thuộc đồng bằng trung tâm Trung Quốc
Ba câu này đều trích từ một bài kệ Trung quán luận của Long Thọ thiền sư. Đại ý bài kệ nói về tính không tuyệt đối của vạn vật, không có khởi đầu cũng không có kết thúc.
Hán Vũ Đế: Lưu Triệt (156 TCN - 87 TCN), hoàng đế thứ bảy nhà Tây Hán, trị vì trong khoảng 140 TCN - 87 TCN. Là vị hoàng đế tài ba và có thời gian trị vì lâu thứ ba trong lịch sử Trung Quốc chỉ sau Khang Hy và Càn Long thời Thanh. Dưới triều đại Vũ Đế, uy danh nhà Tây Hán lên đến mức cực thịnh.

Đông Phương Sóc (154 TCN - 93 TCN): học giả nổi tiếng thời Hán Vũ Đế, là người đa mưu túc trí, tinh thông văn sử, nhưng cũng nổi tiếng với tính cách hài hước và tài châm biếm. Ông được vua trọng dụng nhưng không được đề bạt và bị liệt vào dạng lộng thần.
Hôi trong Kiếp Hôi nghĩa là tro bụi.
Kinh Lăng Nghiêm. Phẩm thọ lượng thứ 31.
Phù Tang: tên gọi của nước Nhật Bản thời cổ đại.
Trung Nguyên: chỉ Trung Quốc, theo quan niệm của người xưa, nền văn minh Hoa Hạ là trung tâm của thế giới.
Nguyên văn: "Ngôn hạ vong ngôn nhất thời liễu. Mộng trung thuyết mộng lưỡng trọng hư". Trích hai câu trong bài Độc thiền kinh (Đọc kinh thiền) của tác giả Bạch Cư Dị. Đại ý: Lời nói khi đã nói ra rồi thì cũng chẳng khác gì mộng trong giấc mộng, tất cả đều là hư ảo.
Nguyên văn: "…Quân tu tảo chiết, nhất chi nùng diễm, mạc đãi quá phương phi. Tứ trương ky, uyên ương chức tựu dục song phi, khả liên vị lão đầu tiên bạch. Xuân ba bích thảo, hiểu hàn thâm xử, tương đối dục hồng y."
Nguyên văn: "… Ngũ trương ky, phương tâm mật dữ xảo tâm kỳ. Hợp hoan thụ thượng chi liên lý, song đầu hoa hạ, lưỡng đồng tâm xử, nhất đối hóa sinh nhi. Lục trương ky…"
Cửu trương ky là tên một khúc từ thời Tống, được ghi chép trong Nhạc phủ nhã từ dưới tên tác giả Vô danh thị. Cửu trương ky là chín khung cửi, chỉ việc dệt vải. Trong tiếng Trung, ti là sợi, đồng âm với tư là nhớ, người xưa hay dùng việc dệt vải để nói về tình cảm yêu đương nhung nhớ.
Nguyên văn: "Nhập ngã tương tư môn, tri ngã tương tư khổ. Trường tương tư hề, trường tương ức. Đoản tương tư hề, vô cùng tẫn." Dựa trên bốn câu thơ trong bài Trường tương tư (Nhớ nhau đằng đẵng) của tác giả Lương Ý Nương (Hậu Chu - Ngũ Đại). Nguyên tác: "Nhập ngã tương tư môn, tri ngã tương tư khổ. Trường tương tư hề, trường tương tư. Trường tương tư hề, vô tận cực." Dịch thơ: "Bước vào cửa tương tư, mới biết tương tư khổ. Tương tư hoài, dài tương tư. Tương tư dài, dài khôn xiết." Người dịch: Vũ Ngọc Khánh.
Nguyên văn: "Xuân y. Tố ti nhiễm tựu dĩ kham bi. Trần thế hôn ô vô nhan sắc. Ứng đồng thu phiến, tòng tư vĩnh khí, vô phục phụng quân thì. Ca thanh phi lạc họa lương trần. Vũ bãi hương phong quyển tú nhân. Canh dục lũ thành ti thượng hận, tôn tiền hốt hữu đoạn tràng nhân. Liễm mệ nhi quy, tương tương hảo khứ..."
Bích loa xuân: Một trong mười loại trà nổi tiếng của Trung Quốc, xuất xứ từ vùng Động Đình sơn, Thái Hồ, tỉnh Giang Tô.
Có nghĩa là ngọc phù tím.
Có nghĩa là cờ đầu điêu.
Giang Đông: khu vực phía đông Trường Giang, còn gọi là Giang Tả.

Người Dương gia được nhắc tới có thể là gia tộc Dương Nghiệp đời Bắc Tống, vốn nổi danh với hầu hết thành viên trong gia đình đều là những tướng tài có công với đất nước, trong đó nổi tiếng nhất là truyền thuyết sáu vị cha con huynh đệ hy sinh trong trận chiến chống Liêu và sau đó là đội quân báo thù của các vị quả phụ, tự xưng là Dương gia nữ tướng.
Lương Châu: thuộc Cam Túc, nằm ở phía Tây Bắc Trung Quốc, giáp Mông Cổ về phía Bắc, là nơi tập trung nhiều người Hồi.
Có nghĩa: gặp là hoảng hốt.
Có nghĩa: đẹp đẽ mê hồn.
Nguyên văn: “Hoàn quân minh châu song lệ thùy. Hận bất tương phùng vị giá thì.” Hai câu cuối trong bài Tiết phụ ngâm (Bài ca người đàn bà đức hạnh) của tác giả Trương Tịch (đời Đường). Bài thơ nói về tâm tình của một người phụ nữ đã có gia đình vì giữ trọn đạo vợ chồng mà từ chối tình cảm của người khác.
Dương Châu: thuộc tỉnh Giang Tô, Đông Nam Trung Quốc, nằm bên bờ bắc sông Trường Giang, từ xưa đã nổi danh là nơi giàu có và nhiều chốn ăn chơi.
Thiếu lâm tự: Chùa Thiếu Lâm, thuộc địa phận Trịnh Châu, tỉnh Hà Nam, nổi tiếng nhờ mối liên hệ với Phật giáo Thiền tông và võ thuật. Thường xuất hiện trong truyện võ hiệp dưới danh nghĩa “Võ lâm Bắc đẩu” - nơi lãnh đạo võ lâm giang hồ.
Đỉnh Vạn Phật: là đỉnh núi cao nhất của ngọn núi chính Kim Đỉnh thuộc dãy núi Nga Mi với độ cao 3.099m.
Nga Mi: Dãy Nga Mi hay còn gọi là dãy núi Đại Quang Minh nằm ở phía Trung Nam tỉnh Tứ Xuyên thuộc miền Tây Trung Quốc, là một trong Tứ đại Phật giáo danh sơn, là đạo tràng của Phổ Hiền bồ tát.
Xuyên, Thục: đều chỉ vùng đất Tứ Xuyên nằm ở phía tây nam Trung Quốc, trước thời Tần đây là đất của hai nước chư hầu Thục và Ba nên còn có tên là Ba Thục, vùng này nổi tiếng núi non hiểm trở, khó đi lại.
Có nghĩa là ếch gảy đàn.
Lưu thủy: tên một khúc đàn cổ, chỗ này tác giả chơi chữ, có thể hiểu là dòng nước cũng có thể hiểu là khúc nhạc Lưu thủy.
Nguyên văn: “Thục tăng bão lục ỷ. Tây hạ Nga Mi phong. Vị ngã nhất huy thủ. Như thính vạn hác tùng. Khách tâm tẩy lưu thủy. Dư hưởng nhập sương chung. Bất giác bích sơn mộ. Thu vân ám kỷ trùng.” Nguyên tác Thính Thục tăng Tuấn đàn cầm của tác giả Lý Bạch (thời Đường). Dịch thơ Nghe nhà sư đất Thục tên Tuấn gẩy đàn. Người dịch: Nguyễn Phước Hậu.
Lý Bạch (701-762): nhà thơ nổi tiếng thời Đường, thường được gọi là Thi tiên
Bá Nha người đất Tấn, gặp và kết bạn với Chung Tử Kỳ ở Hán Dương, cả hai đều là những người giỏi về âm luật. Về sau, Tử Kỳ bệnh chết, Bá Nha đập đàn thề không chơi nữa. Ở đây ý nói đến tình tri âm tri kỷ.

Sử ký: Hàn Yên là cháu Cung Cao Hầu, lúc còn nhỏ là thư đồng của Hán Vũ Đế, sau được vua sủng ái, trở nên cực kỳ giàu có, ở Trường An dùng vàng làm đạn săn bắn, người nghèo luôn đi sau, đánh giết lẫn nhau để nhặt vàng rơi.
Ngũ Lăng: vùng đất phía Tây kinh thành Trường An thời Hán, Đường, nay là thành phố Tây An phía bắc tỉnh Thiểm Tây. Ở đó có lăng mộ năm vua Hán, về sau tập trung nhiều quan lại quý tộc. "Ngũ lăng niên thiếu" chỉ con nhà giàu sang quyền quý.
Theo Sử ký thì Đặng Thông là bầy tôi yêu quý của Hán Văn Đế, có lần bị thầy bói bảo sau này chết đói, vua nghe được bèn ban cho núi Thục, cho phép tự đúc tiền tiêu, gọi là tiền Đặng Thông.
Bang hội buôn muối Giang Nam.
Trại buôn ngựa miền Bắc.
Vua trên vùng biển phía nam.
Đường Môn: Thường xuất hiện trong tiểu thuyết võ hiệp như một môn phái chuyên dùng độc ở Tứ Xuyên.
Nguyên văn: "Lai thị không ngôn khứ tuyệt tung. Cánh cách Bồng Sơn nhất vạn trùng." Trích câu đầu và câu cuối của bài Vô đề tứ thủ kỳ 1(Bài đầu trong bốn bài thơ không đề) của tác giả Lý Thương Ẩn (thời Đường). Đại ý: Bài thơ nói về một mối quan hệ tình cảm (không nhất thiết là tình yêu nam nữ) xa cách và nỗi lòng của người bị bỏ lại không biết cách nào tìm kiếm cố tri. Ở đây Vi Trường Ca có ý so sánh với câu chuyện gặp gỡ của Hoa Hòa Thượng với người phụ nữ lạ.
Giờ Ngọ: từ khoảng 11 giờ trưa đến 1 giờ chiều, chính ngọ là lúc giữa trưa.
Hán Dương: thuộc tỉnh Hồ Bắc, phía Đông Nam Trung Quốc, nằm phía tây Trường Giang.
Thạch Thành: tên gọi khác của thành Nam Kinh tỉnh Giang Tô, nằm phía đông Trường Giang.
Nguyên văn: "Thiên địa chi du du", trích từ câu "Niệm thiên địa chi du du" trong bài Đăng U Châu đài ca (Bài ca lúc lên đài U Châu) của tác giả Trần Tử Ngang (thời Đường).
Nguyên văn: "Lậu đoạn nhân sơ tĩnh". Trích câu thứ hai trong Bài từ theo điệu Bốc toán tử của tác giả: Tô Thức (thời Tống).
Trong tiếng Trung, "trình" và "thành" đồng âm, đều đọc là "chéng".
Lăng Châu: địa danh cổ thuộc tỉnh Tứ Xuyên, phía Tây Nam Trung Quốc.
Cúng tuần, còn gọi là tuần thất, tiến hành bảy ngày một lần và lập lại bảy lần. Đêm cúng tuần đầu tiên là đầu thất, đêm cúng tuần cuối (49 ngày) là chung thất, đây là đêm cúng tuần đầu tiên.
Nguyên văn: "Kim phong ngọc lộ nhất tương phùng. Tiện thắng khước nhân gian vô số." Trích hai câu trong Bài từ theo điệu Thước kiều tiên của tác giả Tần

Quán (thời Tống). Đại ý: Khổ đầu gồm năm câu của bài từ này đều có ý ám chỉ tới câu chuyện Ngưu Lang - Chức Nữ. Ý của hai câu này là làm tiên dù một năm chỉ gặp nhau được một lần thì niềm hạnh phúc vẫn hơn hẳn làm người trần ngày ngày ở bên nhau. Lý Thành Nhiên nói như vậy để nhắc tới tình cảnh của hắn và Tang Thanh, muốn ở bên nhau mà không muốn chịu khổ.
Đi và chạy, trong tiếng Trung đều dùng chữ: “” (zou).
Hoa sơn chi: còn gọi là hoa dành dành, thường nở vào mùa hè, có sáu cánh uốn cong màu trắng, mùi rất thơm, trông khá giống hoa trà.
Nguyên văn: “Xuân thảo mộ hề thu phong kinh, thu phong bãi hề xuân thảo sinh, khỉ la tất hề trì quán tẫn, cầm sắt diệt hề khâu lũng bình. tự cổ giai hữu tử, mạc bất ẩm hận nhi thôn thanh...” Trích từ bài Phú hận (Bài phú về nỗi oán hận) của tác giả Giang Yêm (Lương - Nam Bắc triều).
Mộng tiêu lộc: sách Liệt tử chép nước Trịnh có người thợ săn bắt được một con hươu, đem giấu vào bụi chuối, sau không nhớ là giấu chỗ nào, than thở tiếc nuối, ngỡ mình nằm mơ. Có kẻ nghe được bèn đi kiếm, tìm thấy hươu mang về, vợ vẫn không tin, cho là đang nằm mộng. Đại ý ám chỉ tình cảnh mộng và thực lẫn lộn, khó phân biệt.
Nguyên văn: “Thanh mục đổ nhân thiểu. Vấn lộ bạch vân đầu.” Trích từ một bài thơ tương truyền của hòa thượng Bố Đại thời Tống. Ý của hai câu này thể hiện lối sống tự do thoải mái, không màng sự đời.
Nguyên văn: “Mỹ nữ yêu thả nhàn, thải tang kỳ lộ gian. Nhu điều phân nhiễm nhiễm, lạc diệp hà phiên phiên.” Trích bốn câu đầu bài Mỹ nữ thiên của tác giả Tào Thực (thời Ngụy - Tam quốc). Người dịch: Vi Nhất Tiếu. 3. Bài Mỹ nữ thiên cũng là một bài từ nói về cô gái hái dâu, có ảnh hưởng từ bài từ cổ Mạch thượng tang. Chữ “Tang” trong tên của Tang Thanh nghĩa là cây dâu, do vậy Vi Trường Ca mới liên tưởng hình ảnh người con gái đi trên con đường ven ruộng với Mạch thượng tang và Mỹ nữ thiên.
Bài Mỹ nữ thiên cũng là một bài từ nói về cô gái hái dâu, có ảnh hưởng từ bài từ cổ Mạch thượng tang. Chữ “Tang” trong tên của Tang Thanh nghĩa là cây dâu, do vậy Vi Trường Ca mới liên tưởng hình ảnh người con gái đi trên con đường ven ruộng với Mạch thượng tang và Mỹ nữ thiên.
Nguyên văn: “Vân trì nguyệt vận”, trích một câu trong Kinh Lăng Nghiêm.
Nguyên văn: “Dạ thâm đình vũ khoáng, hoa khai hương mãn đình.” Lấy ý từ một câu trong bài Biểu huynh thoại cựu (Nghe anh họ kể chuyện cũ) của tác giả Đậu Thúc Hướng (thời Đường). Nguyên tác: “Dạ hợp hoa khai hương mãn đình” , dịch nghĩa: hoa dạ hợp nở, hương thơm bay khắp sân.
Nguyên văn: “Nhật ký tây khuynh”, trích từ câu “Nhật ký tây khuynh, xa đãi mã phiền” chỉ cảnh đường trường mệt mỏi trong bài Lạc thần phú (Bài phú về nữ thần sông Lạc) của tác giả Tào Thực (thời Ngụy - Tam quốc).

Hồ Thiên Trì thuộc khu tự trị Tân Cương, vùng Tây Bắc Trung Quốc.
Nguyên văn: “Tử bất giáo, phụ chi quá”, trích hai câu trong Tam tự kinh.
Kim Đỉnh Vân Hải: biển mây bao quanh Kim Đỉnh, là một cảnh đẹp nổi tiếng của dãy Nga Mi khi mây mù bao phủ ngọn núi chính Kim Đỉnh, nhìn từ trên xuống như chìm trong biển mây.
Nguyên văn: “Giang sơn bất cải tần thì nguyệt. Bán luân ngọc phách cổ kim thu”, trích hai câu trong tác phẩm văn học mạng Hoa hương u u của tác giả Trúc Ảnh Thanh Phong. So với nguyên tác của Trúc Ảnh Thanh Phong có sửa đi một chữ đầu tiên, từ “nhất” thành “bán”, từ một vòng thành nửa vòng. Đây là hai câu tả trăng, câu thứ nhất nêu lên đối tượng được tả là mảnh trăng vẫn sáng như đã có từ thời Tần, câu thứ hai làm rõ ý đó bằng cách so sánh với chiếc vòng ngọc có linh tính tồn từ tại ngàn đời nay. Bối cảnh là đêm Trung thu, trăng được nhắc đến là trăng tròn chứ không phải trăng bán nguyệt, nên sửa lại theo nguyên tác là một vòng ngọc sáng chứ không phải nửa vòng ngọc sáng như Xương Bồ viết.
Nguyên văn: “Nhân nhân yếu kết hậu sinh duyên, nông chích kim sinh kết mục tiền, nhất thập nhị thì bất ly biêt, lang hành lang toạ chính tuỳ kiên.” Nguyên tác: Sơn ca (Bài ca trong núi) của tác giả Hoàng Tuân Hiến (thời Thanh).
Nguyên văn: “Phù sinh nhược mộng, vi hoan kỷ hà”, trích một câu trong bài Xuân dạ yến đào lý viên tự (Bài tự đêm xuân uống rượu trong vườn đào lý) của tác giả Lý Bạch (thời Đường).
Nguyên tác: “Phù thiên địa giả, vạn vật chi nghịch lữ; quang âm giả, bách đại chi quá khách. Nhi phù sinh nhược mộng, vi hoan kỷ hà”, trích toàn bộ câu đầu bài Xuân dạ yến đào lý viên tự (Bài tự đêm xuân uống rượu trong vườn đào lý) của tác giả Lý Bạch.
1. Khuôn khổ chiến lược cho nữ doanh nhân, Dịch vụ kinh doanh nhỏ, 2003.
2. Trích tờ Scotsman, thứ Bảy, ngày 4 tháng 11 năm 2004.
3. Dịch vụ kinh doanh nhỏ, 2003, Carter, Mason và Tagg, 2004.
4. Bộ trưởng Rt Hon Jacqui Smith, Bộ Phụ nữ và Quyền Bình đẳng, phát biểu tại Hội nghị Prowess lần thứ hai, tháng 11 năm 2004.
5. Bộ trưởng Công nghiệp, Jacqui Smith, 2004.
1. Ideo: là một công ty thiết kế mà gần như năm nào cũng đoạt được vài giải thưởng trong khuôn khổ giải “Industrial Design Excellence Awards” - IDEA, giải thiết kế công nghiệp uy tín nhất thế giới. Năm ngoái Ideo đã giành được nhiều nhất với tám giải IDEA.
2. Ngày D (D-day): D trong cụm từ này chỉ được các nhà quân sự dùng để chỉ từ Ngày nổ súng của một chiến dịch. Khi một chiến dịch được dự kiến, thông thường người ta không biết đích xác ngày tháng bắt đầu, vì thế tạm đặt là ngày D. Ngày trước đó gọi là D-1, ngày sau đó là D+1, v.v... Điều này rất tiện vì khi có sự xê dịch về mốc thời gian thì tất cả ngày tháng không phải thay đổi. Điều

đó cũng xảy ra trong chiến dịch đổ bộ Normandy. D-day của chiến dịch Normandy là ngày 6/6.
1. No Man’s Land: Thuật ngữ được sử dụng rộng rãi trong suốt Chiến tranh thế giới thứ nhất, mô tả vùng đất giữa hai chiến hào của kẻ địch của nhau mà không bên nào mong muốn vượt qua hoặc kiểm soát do nỗi sợ hãi hoặc bị kẻ thù tấn công trong quá trình chiến đấu.
1. Đào tạo chéo (nguyên văn: cross training): Đào tạo nhân viên hiểu biết về hoạt động của nhiều bộ phận khác nhau trong tổ chức nhằm tăng hiệu quả chung.
2. Cứu thế quân (Salvation Army), hay còn gọi Đạo quân Cứu thế: Một giáo phái Tin Lành (Evangelical) thuộc cộng đồng Kháng Cách (Protestant), cũng là một tổ chức xã hội với các hoạt động từ thiện.
3. Adrenaline: Một loại hormone được sản xuất ra bởi cơ thể khi bạn sợ hãi, tức giận hay thích thú, nó làm cho nhịp tim đập nhanh hơn và cơ thể chuẩn bị cho những phản ứng chống lại sự nguy hiểm.
(1) Nhân vật ngốc nghếch trong truyện cổ tích Anh.
(1) Supply-side dynamic.
(1) Hockey card – một thứ bài ở Mỹ trên đó in hình các cầu thủ khúc côn cầu và các thông tin về họ (ND).
(1) The Godfather: tác phẩm văn học nổi tiếng của Mario Puzo đã được chuyển thể thành phim.
(2) Beemer là tên gọi chung cho xe hơi của hãng xe BMW.
(3) Sam Walton: ông vua bán lẻ ở Mỹ, người thành lập tập đoàn bán lẻ Wal-Mart (ND).
(4) Cơ sở chăm sóc sức khỏe và sắc đẹp, nơi này thường có phòng tắm hơi - ND.
(5) Ikea là một hãng của Thụy Điển chuyên bán lẻ đồ trang trí nội thất nổi tiếng thế giới (ND).
(6) Blue hair ball.
(7) Young Republicans.
(8) Hiệp hội Horatio Alger có tên đầy đủ là Hiệp hội Horatio Alger của những người Mỹ lỗi lạc (Horatio Alger Association of Distinguished Americans) được hình thành năm 1947 nhằm vinh danh những thành tựu của các cá nhân người Mỹ xuất sắc và thành đạt mặc dù phải trải qua các nghịch cảnh và cũng với mục đích nhấn mạnh tầm quan trọng của giáo dục đại học và bậc cao hơn đại học (ND).
(1) Pavlov là nhà tâm lý học, sinh lý học và bác sĩ người Nga, đã đoạt giải Nobel y học năm 1904. Ông nổi tiếng với định luật về “phản xạ có điều kiện” rút ra từ việc nghiên cứu chức năng dạ dày của chó.
(1) Tên một loại dược phẩm có chức năng tương tự như thuốc giảm đau Panadol (ND).

(2) Nhân vật trong tiểu thuyết 101 chú chó đốm của Dodie Smith
(3) Nhân vật phản diện chính trong phần 4 của bộ phim nổi tiếng Chiến tranh giữa các vì sao (ND).
(4) Trong bản gốc tiếng Anh là “Geisha” (ND).
(5) Trong thời Cận đại, cộng đồng tín đồ thanh giáo buộc những Kẻ ngoại tình phải thêu lên ngực áo chữ A màu đỏ thắm (chữ A viết tắt của “Adultary”, tức là “ngoại tình”).
(6) Trận đấu play-off
(1) Alpha Male là người đàn ông điều khiển hoạt động của một nhóm và người khác phải tuân phục họ dù muốn hay không, bởi lòng kính trọng hoặc quyền lực của họ.
(1) Beta Male là người cạnh tranh để giành lấy vị trí của Alpha Male, thường thì Beta Male lệ thuộc vào Alpha Male và hành động như thể họ xếp thứ hai sau Alpha Male. Beta Male có thể trở thành một Alpha Male tương lai.
(2) Thuật ngữ chỉ nhóm chuyên gia cố vấn đưa ra những lời khuyên hoặc ý tưởng về các vấn đề kinh tế, chính trị, xã hội.
(3) MBA: Thạc sĩ Quản trị Kinh doanh.
(4) Chuỗi thức ăn là một dãy gồm nhiều loài sinh vật có quan hệ dinh dưỡng với nhau, loài đứng trước là thức ăn của loài đứng sau.
(5) Money Man
(6) Firestarter
(7) Finder/Minder/Grinder
(8) Xem phần trước về thuật ngữ “kéo cò”.
(9) Mud flap
(10) Pile-on – Người khờ khạo (xem lại phần giải thích thuật ngữ phía trên).
(11) Wealthy.
(12) Rich.
(13) Line of credit.
(14) Giống Alpha Male, nhưng là nữ giới thay vì nam giới (ND).
(15) Double Income, No Kids.
(16) Một quỹ hưu trí ở Hoa Kỳ
(17) Registered Retirement Savings Plan (RRSP) (Hoa Kỳ)
(18) Pardon – tiếng Pháp, đồng thời cùng nghĩa trong tiếng Anh (ND).
(1) Human Right: Quyền con người.
(2) Rule of thumb
Phòng Bầu dục: Văn phòng chính thức của tổng thống Mỹ, nằm ở cánh Tây của Nhà Trắng, được xây dựng năm 1902.
gallon = 3,78 lít
1. Nhân vật trong dân gian của Anh, người đã thoát cảnh nghèo khó và trở nên

giàu có.
2. Âm thanh lớn phát ra khi hai vật va chạm vào nhau.
1. Chuyện gì đến sẽ đến.
2. Mueller của xứ Borneo.
3. Nhân vật trong một chuỗi phim của George Lucas.
4. Pacific Asia Travel Association (Hiệp hội Du lịch châu Á Thái Bình Dương), làm việc với sứ mệnh thúc đẩy sự phát triển có trách nhiệm của ngành du lịch trong khu vực châu Á Thái Bình Dương.
1. Là một buổi hòa nhạc được tổ chức ở hai địa điểm cùng vào ngày 13 tháng 7 năm 1985. Sự kiện này được tổ chức bởi Bob Geldof và Midge Ure để gây quỹ cứu trợ cho nạn đói ở Ethiopia.
2. Là một Enterovirus có khả năng sinh sôi trong đường tiêu hóa, ổn định trong môi trường acid, kể cả acid dịch dạ dày.
1. Đơn vị tiền tệ của Malaysia.
1. OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development): Tổ chức Hợp tác và Phát triển Kinh tế.
2. Tỉ phú người Anh, sáng lập tập đoàn Virgin bao gồm hơn 400 công ty.
3. Doanh nhân người Anh gốc Malaysia, là người sáng lập Tune Air Sdn, AirAsia với khẩu hiệu “Tất cả mọi người đều có thể bay”.
1. Bandung là thành phố lớn thứ ba của Indonesia.
2. Là một hoàng tộc châu Âu có nguồn gốc từ xứ Wales, Anh.
3. Giống chó đốm.
4. Tờ báo tiếng Anh phát hành tại Malaysia.
1. Lyndon Baines Johnson: Tổng thống Hoa Kỳ thứ 36, nắm cương vị từ năm 1963 đến 1969.
1. S.W.R.D.Bandaranaike: Thủ tướng thứ tư của Sri Lanka vào năm 1956, bị ám sát bởi một tu sĩ Phật giáo vào năm 1959.
2. Một đại lộ lớn và nổi tiếng của thành phố Paris.
3. Câu lạc bộ đêm nổi tiếng ở Paris, được sáng lập năm 1889 bởi Joseph Oller và Charles Zidler.
4. Một thành phố ở miền Nam nước Ý.
5. Là một trong những công viên lớn nhất ở London.
1. Mã cầu (polo): Môn thể thao gồm nhiều người chơi, chia thành hai đội, mỗi đội sẽ cố gắng dùng gậy đánh bóng vào cầu môn của phe đối phương.
2. Xì dách: Là một dạng chơi bài trong đó người chơi chiến thắng khi được 21 điểm.
3. Nhóm hát nữ của Mỹ, một trong những nhóm nghệ sĩ chủ đạo của Motown Records trong suốt thập niên 1960.
1. Tên một loại bia của hãng Castle Larger.

2. Hay còn gọi là pecco, một loại trà đen.
3. Tên một bộ phim, ở đây ý tác giả muốn nói tới là điệu nhảy đặc trưng trong bộ phim đó.
4. Đội bóng bầu dục quốc gia New Zealand.
5. Một vận động viên điền kinh người Jamaica, người đang giữ kỷ lục thế vận hội và thế giới ở các nội dung chạy 100 mét với 9,58 giây, 200 mét với 19,19 giây.
6. Vận động viên nhảy sào người Nga, hai lần đoạt huy chương vàng Olympic (2004 và 2008), ba lần vô địch thế giới (2005, 2007 và 2013), người được coi là nữ vận động viên nhảy sào tài năng nhất mọi thời đại.
7. Còn được gọi là đá Ayers, là một khối kiến tạo sa thạch ở phía Nam của Northern Territory, miền Trung nước Úc, cách Alice Springs về phía Nam 335 km.
1. Nhà báo, phát thanh viên và một tác giả người Anh.
2. The Special Air Service là một trung đoàn của quân đội Anh được thành lập vào ngày 31 tháng năm 1950, một phần của lực lượng đặc biệt Anh (UKSF).
3. Một kính ngữ Ả Rập có nghĩa đen là “đàn anh” và mang ý nghĩa “nhà lãnh đạo và/hoặc thống đốc”.
4. Tên một bức tượng trong Blue Earth, Minnesota. Là biểu tượng của công ty The Minnesota Valley.
5. Một nhân vật được sử dụng trong quảng cáo thuốc lá Marlboro.
6. Là trang phục truyền thống có nguồn gốc từ Indonesia và được phụ nữ ở Indonesia, Malaysia, Brunei, Myanmar, Singapore, miền nam Thái Lan, Campuchia và một phần phía nam của Philippines sử dụng.
1. Danh hài người Mỹ.
2. Bạn có thể tìm hiểu kỹ hơn ở chương 9 của cuốn sách.
1. Cricket: Môn thể thao chơi trên sân cỏ gồm hai đội, một đội sẽ ném bóng vào cọc gôn và có một người của đội còn lại sẽ dùng gậy đánh quả bóng đó.
2. Madison được mệnh danh là đại lộ thời trang của New York.
3. Tên một loại bánh ở Malaysia.
(1). Nguyên văn câu này là 'Rồng mắc cạn thì bị tôm chế giễu' (Người dịch).
(2). Đây là một kiểu chơi chữ, vì hai chữ 'hoảng sợ' trong tiếng Trung Quốc cũng đồng âm với chữ 'hoàng' tức là màu vàng. Nếu dịch ra tiếng nước ngoài, thì khó lột tả được nét dí dỏm của nó (Người dịch).
(1). Đây là một trường hợp chơi chữ. Trong chữ Hán, chữ “Trần” là họ Trần và chữ “trầm” là nhấn chìm đều có âm đọc giống nhau là “chén” (nhưng viết khác nhau là và), chữ Hoàng trong họ Hoàng có âm đọc trùng với chữ hoàng trong hoàng đế và ,còn chữ thần tướng cũng có âm đọc là chén (Người dịch)
(1). Nguyên văn: 'Người trông vào áo quần, ngựa trông vào cái yên' (Người

dịch).
Tương ứng với câu “Nước đến chân mới nhảy”.
Đậu Nga: tên nhân vật nữ chính trong vở kịch Đậu Nga oan của Quan Hán Khanh, nội dung kể về một người đàn bà bình thường chết oan, khiến trời đất cũng phải rung động.
Adult Video: phim người lớn.
Hatsukashi: tiếng Nhật, dịch ra có nghĩa là “xấu hổ quá đi mất”.
A Đồng Mộc là nhân vật cậu bé robot.
Tiên Ti: Là một dân tộc thiểu số thời cổ, ở vùng Đông Bắc, Nội Mông, Trung Quốc.
Hoa Cổ: là một điệu múa dân gian, gồm một nam, một nữ, một người gõ thanh la, một người gõ trống, cùng múa.
Trong tiếng Hán, từ tức bạn học, học trò, được đọc là /tongxue/, và tên của Tiết Đồng đọc là /xuetong/, đọc ngược lại thành /tongxue/, lúc đọc ngược tên của Tiết Đồng và từ “học trò” phát âm giống nhau.
AFC: Liên đoàn bóng đá châu Á.
Mắt mí lót: đôi mắt dài, nhỏ, đuôi mắt hơi xếch, đặc trưng của người Á Đông.
Auguste Rodin: tên đầy đủ là François-Auguste-René Rodin (1840 – 1917) họa sĩ người Pháp, thường được biết đến là một nhà điêu khắc. Ông là điêu khắc gia hàng đầu của Pháp thời bấy giờ và đến nay, tên tuổi của ông được nhắc đến khắp trong và ngoài giới nghệ thuật.
Siberia: nằm ở phía đông nước Nga, trải dài từ dãy núi Oural tới Thái Bình Dương, có thời tiết rất khắc nghiệt và rừng thông Taiga nổi tiếng.
Xúc cốt công: một môn võ trong bộ Cửu Dương Thần Công, tự co rút xương lại cho thân hình bé đi.
Chữ “chảy nước mũi” - /liu ti/ đọc hơi giống với chữ /liu ti/, chỉ khác ở thanh điệu.
Đoán số: một trò chơi truyền thống của Trung Quốc, một người đưa mấy ngón tay biểu thị con số, người khác đồng thời cũng đưa tay ra so giống khác nhau để phân định thắng thua.
Lôi Phong: là người lính tham gia Quân giải phóng Nhân dân Trung Quốc năm 1960, là biểu tượng anh hùng của Trung Quốc, một tấm gương tận tụy, xả thân, quên mình vì Tổ quốc.
“Não tàn” là một cách nói rất phổ biến của người Trung Quốc, đặc biệt là dân mạng, dùng để chỉ những người làm những chuyện quái lạ, những chuyện trên Sao Hỏa.
“Trư” và “châu” trong tiếng Trung phát âm giống nhau.
Bài tập dưỡng sinh “Lòng biết ơn” là một trong những bài tập thể dục buổi sáng của ngành Cảnh sát Trung Quốc.

Kỷ Jura là một kỷ trong niên đại địa chất kéo dài từ khoảng 200 triệu năm trước.
Kỷ Phấn trắng hay kỷ Creta là một đơn vị chính trong niên đại địa chất, bắt đầu từ khi kết thúc kỷ Jura khoảng 145,5 ± 4,0 triệu năm trước.
Biển Caspi hay Lý Hải là hồ nước lớn nhất trên thế giới, nằm giữa Nga ở bờ phía bắc và Iran ở bờ phía nam. Đông tây giáp các nước Turkmenistan, Kazakhstan và Azerbaijan. Vì không thông với đại dương nên đây đúng là một hồ nước tuy mang tên "biển". Hồ này cũng được gọi là biển vì nước hồ có vị mặn của muối.
Zhukovsky (1847-1921): nhà toán học, vật lý học người Nga. Ông là người đặt nền móng cho ngành khí động học Nga.
Lớp Đảng nghiệp dư: trước khi học cảm tình Đảng thì ở Trung Quốc, mỗi một địa phương đều có một lớp học về Đảng, sau mỗi khóa học sẽ tổ chức thi, thi đỗ mới có thể tiếp tục học sang lớp cảm tình Đảng.
Truyện cô tiên Kaguya: thủy tổ của tiểu thuyết Nhận Bản. Không rõ ai là tác giả và ra đời lúc nào, nhưng có thể truyện này đã được một ông quan hay tăng nhân giỏi chữ Hán viết cuối thế kỷ thứ IX.
Âu Dương Tu (1007 - 1072) có tên tự là Vĩnh Thúc, hiệu "Tuý Ông", là nhà thơ thời Tống ở Trung Quốc.
Daniel Bernoulli (1700-1782): người đầu tiên xây dựng lý thuyết khí động học, ông đã áp dụng các ý tưởng để giải thích các định luật của Boyle.
Tiết đại thử: một trong hai mươi tư tiết của một năm tính theo Âm lịch, tiết đại thử vào tháng Năm Âm lịch, lúc nóng nhất.
Đàn nhị hồ: một loại đàn dân tộc của Trung Quốc, hơi giống đàn nhị của Việt Nam. Với người Trung Quốc, đàn nhị hồ cũng giống như đàn vĩ cầm của Tây phương, người ta chỉ cần nghe tiếng đàn là có thể cảm nhận sự đẹp đẽ, buồn bã, đau thương và hạnh phúc mà nó có thể khơi dậy từ trong lòng.
Đài Tomato: thuộc đài truyền hình vệ tinh Phương Đông.
Đài Apple: thuộc đài truyền hình vệ tinh Hồ Nam.
Tiếng Nga: nghĩa là "Tôi yêu em".
Tôi yêu em / Tôi yêu em đến nay chừng có thể / Ngọn lửa tình chưa hẳn đã tàn phai; / Nhưng không để em bận lòng thêm chút nữa, / Hay hồn em phải gợn sóng u hoài. / Tôi yêu em âm thầm, không hy vọng, / Lúc rụt rè, khi hậm hực lòng ghen, / Tôi yêu em, yêu chân thành, đằm thắm, / Cầu cho em được người tình như tôi đã yêu em. / (Thúy Toàn dịch)
Một thước: khoảng 1/3 mét.
Hãng kem nổi tiếng nhất thế giới của Mỹ.
Câu thơ trong bài Hàm Dương thành đông lâu của tác gia Hứa Hồn. Có nghĩa là: "Mây khê vừa nổi, trời sau gác. Mưa núi sắp qua, gió khắp lầu." (bản dịch của Điệp Luyến Hoa).
Bugatti Veyron: dòng xe được mệnh danh là "ông hoàng tốc độ", nổi tiếng thế

giới.
Ngôn ngữ trên mạng, “bóc tem” ở đây là chỉ người đầu tiên comment một chủ đề mới trên diễn đàn.
Chủ thớt: ngôn ngữ trên mạng, từ “thớt” ở đây là “thread” (chủ đề), ý chỉ người lập ra chủ đề mới trên diễn đàn.
Sư mẫu và sư công: tên gọi vợ/chồng của sư phụ (người thầy của mình), đây là cách gọi cổ của người Trung Quốc.
Chữ “trượng” có nghĩa là “chồng”.
(12): Thuật ngữ trường đại học được sử dụng trong bài viết này bao gồm các Đại học, Trường Đại học, Học viện, Viện có đào tạo trình độ đại học.
(13): Khoản 1 Điều 4 Luật doanh nghiệp năm 2005
(14): Trịnh Thị Hoa Mai, Kinh tế tư nhân Việt Nam trong tiến trình hội nhập, NXB Thế giới, Hà Nội, 2008, tr.15
(15): Xem chi tiết tại http://dantri.com.vn/c202/s202-387255/mo-rong-lien-ket-giua-nha-truong-va-doanh-nghiep.htm, truy cập ngày 20/9/2011
(16): Phạm Văn Thắng, Mở rộng liên kết giữa nhà trường và doanh nghiệp, chi tiết tại http://dantri.com.vn/c202/s202-387255/mo-rong-lien-ket-giua-nha-truong-va-doanh-nghiep.htm , thứ hai, 29/03/2010
(17): Giáo dục Hà Lan nổi tiếng thế giới về chất lượng đào tạo và giảng dạy. Các cơ sở giáo dục đại học và sau đại học Hà Lan cung cấp khoảng 1.150 chương trình và các khóa học quốc tế. Hà Lan có hai hình thức đào tạo bậc đại học: đào tạo chú trọng thực hành độc lập các công việc mang tính nghiên cứu theo chuẩn lý thuyết hoặc nghề nghiệp; và đào tạo theo hướng khoa học ứng dụng mang tính thực tiễn, chuẩn bị cho sinh viên sẵn sàng làm việc với một nghề nghiệp cụ thể (xem chi tiết tại http://www.nesovietnam.org/Vietnamese-students/vn/dhes)
(18): Final report “Good Practices in University - Enterprise Partnerships” xem chi tiết tại http://gooduep.eu/index.php?option=com_content&task=view&id=24&Itemid=49
(19): Nguyên bản tiếng Anh: Spin-off company - A new independent company formed from a larger company by the larger company selling or distributing new shares in the spinoff company.
(20): Final report “Good Practices in University - Enterprise Partnerships” xem chi tiết tại http://gooduep.eu/index.php?option=com_content&task=view&id=24&Itemid=49
(38): Sonobe và Otsuka (2011) đã chỉ ra nhiều bằng chứng thực nghiệm rằng thương nhân đóng vai trò rất quan trọng trong sự phát triển của các cụm công nghiệp.
(39): Cách phân chia này có thể gặp phải một vấn đề đó là 25 doanh nghiệp không được tham gia vào phần đào tạo nào có thể sẽ không hợp tác với chúng tôi

khi tiến hành khảo sát. Nếu chúng tôi không có thông tin về hoạt động kinh doanh của nhóm doanh nghiệp không được đào tạo này thì chúng tôi sẽ không thể tiến hành nghiên cứu được. Để có thể thu thập được thông tin từ những doanh nghiệp này, chúng tôi dự định cung cấp các băng đĩa đào tạo cho họ sau khi tiến hành khảo sát.

40. Vietnam: Entrepreneurship, Relationships, and Utilization by Dana Shawish at http://experience.hec.ca/campus_abroad_internationaux/2011/07/15/vietnam-entrepreneurship-utilization-and-relationships/

41. By EmmetStiff http://experience.hec.ca/campus_abroad_internationaux/2011/07/27/good-morning-vietnam-2/

42. Business visit: FECON by Louis-David uin at http://experience.hec.ca/campus_abroad_internationaux/2011/07/14/business-visit-fecon/

(21): Bài viết cho Hội thảo "Hợp tác công tư giữa các trường đại học và doanh nghiệp: So sánh thực tiễn châu Âu và Việt Nam", Đại học Ngoại thương/Đại học Seinajorki (Finland), Hà Nội tháng 11/2011.

(22): ThS. Trần Mai Ước. Giáo dục Việt Nam với xu thế toàn cầu hóa, Hội thảo khoa học "Giáo dục Việt Nam – Nguồn nguyên khí quốc gia", Trường Đại học Kinh tế - Tài chính Tp. Hồ Chí Minh, 2010, tr.108.

(23): Đảng Cộng sản Việt Nam (2011): Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội., tr.320.

(24): Đảng Cộng sản Việt Nam (2011): Chiến lược phát triển kinh tế – xã hội 2011 - 2020, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tr.19.

(25): Đảng Cộng sản Việt Nam (2011): Chiến lược phát triển kinh tế – xã hội 2011 - 2020, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tr. 48.

(26): Đảng Cộng sản Việt Nam (2001): Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tr.108.

(27): Đảng Cộng sản Việt Nam (2006): Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X, Nxb. Chính trị Quốc gia, HN, tr.206 – 207.

(28): Đảng Cộng sản Việt Nam (2011): Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI, Nxb. Chính trị Quốc gia, HN, tr.106.

(29): Đảng Cộng sản Việt Nam (2011): Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI, Nxb. Chính trị Quốc gia, HN, tr.320.

(30): Đảng Cộng sản Việt Nam (2011): Chiến lược phát triển kinh tế – xã hội 2011 - 2020, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tr.48.

(31): 12 tiêu chuẩn bao gồm: 1: Bối cảnh; 2: Chuẩn đầu ra; 3: Chương trình đào tạo tích hợp; 4: Giới thiệu về kỹ thuật; 5: Các trải nghiệm thiết kế - triển khai; 6: Không gian làm việc kỹ thuật; 7: Các trải nghiệm học tập tích hợp; 8: Học tập

chủ động; 9: Nâng cao năng lực về kỹ năng của giảng viên; 10: Nâng cao năng lực giảng dạy của giảng viên; 11: Đánh giá học tập; 12: Kiểm định chương trình. Xin xem thêm trong: Hồ Tấn Nhựt, Đoàn Thị Minh Trinh (biên dịch), Cải cách và xây dựng chương trình đào tạo kỹ thuật theo phương pháp tiếp cận CDIO, NXB ĐHQG-HCM, 2009 (Bản dịch tiếng Việt từ nguyên bản: E.F. Crawley, J. Malmqvist, S. Östlund, D. Brodeur, Rethinking Engineering Education: The CDIO Approach, Copyright © 2007 Springer Science+Business Media, LLC. All Rights Reserved)
(32): ThS. Trần Mai Ước (2011), Áp dụng mô hình CDIO – Bước đi cần thiết hướng tới đào tạo theo nhu cầu xã hội trong quá trình hội nhập, Hội thảo hướng nghiệp 2011 “Đào tạo gắn với nhu cầu xã hội”, Trường Đại học khoa học xã hội & nhân văn Tp.HCM, Báo Giáo Dục Tp. HCM, tr.53.
(34): Đảng Cộng sản Việt Nam (2011): Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI, Nxb. Chính trị Quốc gia, HN, tr.103.
(35): Đảng Cộng sản Việt Nam (2011): Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI, Nxb. Chính trị Quốc gia, HN, tr.103.
(36): Đảng Cộng sản Việt Nam (2011): Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI, Nxb. Chính trị Quốc gia, HN, tr.103.
(37): Đảng Cộng sản Việt Nam (2011): Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI, Nxb. Chính trị Quốc gia, HN, tr.191.
(1): Blume, L. Und Fromm, O. (2000): Wissenstransfer zwischen Universitäten und regionaler Wirtschaft: Eine empirische Untersuchung am Beispiel der Universität Gesamthochschule Kassel. In Vierteljahrshefte zur Wirtschaftsforschung 69. Jahrgang, Heft 1/2000, S. 109–123.
(2): OECD (1999): Managing National Innovation Systems. Paris: OECD 1999.
(3): Eurostat (1999): Forschung und Entwiclung: jährliche Statistiken 1990-1998. Statistisches Amt der Europäische Gemeinschaften, Luxemburg, 1999
(4): BMBF (1998): Forschungslandkarte Deutschland. CD-ROM -Ausgabe, Stand 07/98
(5): Reinhardt, M. (2001): Wissens- und Technologietransfer in Deutschland: einlanger Weg zu mehr Effizienz. In ifo Schnelldienst, 54. Jg.
(6): Schroeder, D., F.U. Fuhrmann und W. Heering (1991), Wissens- und Technologietransfer, Berlin: Duncker & Humblot
(7): Abramson, H.N. et. al. (Hrsg.) (1997), Technology transfer systems in the United States and Germany. Lessons and perspectives, Washington, D.C.: National Academy Press.
(8): Reinhard, M. (2000), Knowledge and technology transfer and innovation policy, TSER study for the European Commission, München: Ifo Institute for Economic Research.

(9): Schmoch, U. (2000), »Konzepte des Technologietransfers«, in: Schmoch, Licht, Reinhard (2000), 3–13.
(10): ISI (2000): Wissens- und Technologietransfer in Deutschland.
(11): Reinhardt, M. (2001): Wissens- und Technologietransfer in Deutschland: einlanger Weg zu mehr Effizienz. In ifo Schnelldienst, 54. Jg.
Phu nhân Stoner: Bà là giảng viên ngôn ngữ học tại Đại học Pittsburgh, bang Pennsylvania. Bà là một trong những người đọc cuốn “Giáo dục Karl Witte” và áp dụng thành công với con mình.
Nguyên bản “pay envelope”: là hình thức trả lương cũ, nghĩa là mỗi tuần/tháng, người lao động được trả một phong bì trong đó có chứa tiền lương của họ.
Đạo luật liên bang của Mỹ ban hành năm 1993, trong đó có quy định người sử dụng lao động phải đảm bảo công việc cho người lao động khi họ nghỉ phép vì các lý do chữa trị bệnh tật hay những lý do gia đình.
Sách được Alpha Books mua bản quyền và xuất bản vào năm 2008.
1. Cựu chủ tịch kiêm Tổng giám đốc tập đoàn General Electric.
1. Thánh nhân là người hoàn hảo, thông thiên lý. Thiện nhân là người không làm ác, đầy lòng nhân. Hai loại người này chẳng có ở đời, cho nên Khổng Tử chẳng thấy. Kém hai hạng người trên, có hạng quân tử và hạng hữu bằng là bậc bền chí theo đường lành.
* Chúng tôi sử dụng cụm từ “một trong những doanh nghiệp đầu tiên” giới thiệu một sản phẩm hoặc dịch vụ nào đó vì chúng tôi không thể kiểm chứng được là doanh nghiệp này có thực sự là công ty đầu tiên tung ra sản phẩm hoặc dịch vụ đó hay không. Tuy thế, các nhà cách tân mà chúng tôi phỏng vấn đều khẳng định rằng đó là ý tưởng nguyên bản của họ và họ không hề sao phỏng lại sản phẩm của công ty nào khác.
Ashram: một trung tâm nghiên cứu và suy niệm ở Ấn Độ
Kế hoạch Ponzi: kế hoạch đầu tư lừa đảo của Charles Ponzi. Theo đó, nhà đầu tư sẽ nhận được khoản lợi nhuận cao bất ngờ từ tiền của chính nhà đầu tư trước đó thay vì doanh thu từ hoạt động kinh doanh chân chính.
Tập đoàn lớn của Mỹ kinh doanh trong lĩnh vực điện và khí đốt tự nhiên. Năm 2000, Enron là tập đoàn lớn thứ bảy của Mỹ. Thế nhưng sang năm 2001, Enron sụp đổ sau khi nhiều thành viên trong ban lãnh đạo bị cáo buộc mắc sai phạm trong nhiều hoạt động kinh tế và tài chính (theo Columbia Eraychopedia)
Công ty viễn thông của Mỹ: Năm 2002, WorldCom phá sản sau vụ tai tiếng vướng vào một loạt những sai phạm về tài chính kế toán.
Công ty viễn thông của Mỹ cung cấp dịch vụ mạng máy tính toàn cầu.
Công ty viễn thông của Mỹ. Năm 2002, Adelphia dính vào vụ bê bối nghiêm trọng khi người ta phát hiện ra công ty này chiếm dụng tài chính và hoạt động kế toán mờ ám.

Đòn bẩy (leverage) của công ty môi giới là nguyên tắc mà mỗi công ty môi giới cho phép các thành viên giao dịch với số tiền lớn hơn gấp nhiều lần số tiền mà họ có trong tài khoản. Chính nhờ có Leverage mà các thành viên có thể tham gia vào kinh doanh với số tiền rất nhỏ, thậm chí là 1$!
Nifty Fifty: một thuật ngữ dùng để chỉ 50 loại cổ phiếu trên thị trường Chứng khoán New York được coi là những cổ phiếu tăng trưởng bền vững cho đến những năm 1960, 1970.
Bán khống (Short sale): là một nghiệp vụ trên thị trường tài chính được thực hiện nhằm mục đích lợi nhuận thông qua giá chứng khoán giảm. Ví dụ: Giả sử công ty XYZ bán cổ phiếu với giá 10 đôla/cổ phiếu. Một người kinh doanh bằng hình thức này sẽ đi vay 100 cổ phiếu của công ty XYZ và bán đi ngay lập tức để thu về 1000 đôla. Nếu giá cổ phiếu của công ty XYZ giảm xuống chỉ còn 8 đôla/cổ phiếu thì anh ta chỉ phải bỏ ra 800 đôla để mua lại 100 cổ phiếu và trả cho công ty XYZ như ban đầu. Như vậy anh ta lãi 200 đôla.
The life of Riley: một loạt chương trình truyền thanh về các tình huống hài hước trong thập niên 1940. “Living the life of Riley” gợi nên một cuộc sống sung túc, thoải mái, thường là dựa trên mồ hôi công sức của người khác.
Men Not Working, and Not wanting Just Any Job.
The Gray Lady: tên hiệu của The New York Times do thời báo này có truyền thống đăng tải các bài viết dài và ít hình ảnh minh họa đi kèm.
Các nhà phê bình thường đề cập tới Ben Bernanke với biệt danh Ben 'trực thăng' vì trong một bài nói chuyện năm 2002 về hiện tượng giảm phát, ông phát biểu rằng để chống lại nạn giảm phát, ông sẽ dùng trực thăng bay khắp nước Mỹ để thả tiền xuống đất.
An accommodative Federal Reserve: tác giả muốn đề cập tới chính sách tiền tệ điều chỉnh của Fed, theo đó Fed tăng cung tiền phục vụ cho mục đích cho vay của các ngân hàng.
Boobus Americanus.
Down payment
ARM: adjustable-rate mortgage.
Uncle Sam
Federal National Mortgage Association (FNMA): Hiệp hội vay thế chấp quốc gia.
Federal Home Loan Mortgage Corporation (FHLMC): Tập đoàn vay mua nhà trả góp liên bang.
Prime loans
Dollar maximums
Government National Mortgage Association (GNMA): trực thuộc Bộ Gia cư và Phát triển Đô thị (HUD), có nhiệm vụ cung cấp tiền cho các khoản cho vay của

Chính phủ dành cho các hộ gia đình có nhu cầu nhưng không đủ khả năng mua nhà.
Pass-through certificates
Home equity lines of credit (HELOCs)
Tập đoàn bán lẻ hàng đầu thế giới. Ở đây, tác giả sử dụng cách nói hình ảnh, ngụ ý người dân Mỹ dùng các khoản tiền vay để mua hàng tiêu dùng.
Hedge funds
Interest-only loans
Recourse loans
Negative amortization ARM: phân bổ khoản nợ ra để trả dần trong các khoảng thời gian khác nhau, song không trả lãi đủ và đúng thời hạn, khiến số dư nợ tăng lên.
IPO – initial pubic offerings
Page views
Click-throughs
The National Association of Realtors – NAR
Thảm họa hàng không Hindenberg: Ngày 6 tháng 5 năm 1937, khí cầu Hindenberg đã bốc cháy trong khi cố gắng hạ cánh tại New Jersey, Mỹ. 36 trên tổng số 97 người đã thiệt mạng.
Herbert Morrison: phóng viên đài truyền thanh Hoa Kỳ, nổi tiếng nhờ những bài viết sống động về thảm họa Hindenberg. Câu nói "Ôi, nhân loại" (Oh the humanity) của Morrison đã trở thành câu cửa miệng của người Mỹ.
Baby boom
Nhân vật chính trong cuốn "Những cuộc phiêu lưu của Tom Sawyer" của nhà văn Mark Twain.
Thế hệ X (Generation X): Những người sinh ra vào những khoảng thời gian có tỉ lệ sinh cao sau Chiến tranh Thế giới thứ hai. Ở Mỹ, thuật ngữ này được sử dụng lần đầu tiên vào năm 1964, để chỉ thế hệ bùng nổ dân số của nước này. Xem thêm trang 194.
Layaway
Crowding out: Trong kinh tế học, "hiệu ứng chèn ép" xảy ra khi Chính phủ tăng chi tiêu cho khu vực công thông qua việc phát hành trái phiếu, thu bớt vốn tài lực của khu vực tư và có xu hướng đẩy lãi suất thị trường lên cao.
Dow Jones Industrial Average
I Owe You
Congressional Budget Office
Giống với USA – tên tiếng Anh viết tắt của Hợp chủng quốc Hoa Kỳ (The United States of American).
Electoral College

Staggered senatorial terms
Kế hoạch trọng yếu của Hoa Kỳ do ngoại trưởng Mỹ George Marshall khởi xướng nhằm tái thiết và thiết lập nền móng vững chắc hơn cho các quốc gia Tây Âu, đẩy lui chủ nghĩa cộng sản sau Đại chiến Thế giới thứ hai.
Fiat currency. Ở đây tác giả muốn phân biệt tiền tượng trưng và tiền tệ được đảm bảo giá trị bằng hiện vật.
Inflation risk
Purchusing power risk
Because there’s a bull market somewhere
Bank certificates of deposit (CDs)
Risk tolerance
Investment horizon
Diversification
American depositary receipt: một loại cổ phiếu được mua bán tại thị trường Hoa Kỳ song lại đại diện cho một số lượng cổ phiếu nhất định của một tập đoàn nước ngoài (theo Investopedia)
Là một hệ thống điện tử về giá mua và bán của cổ phần OTC, sản phẩm của Cục báo giá quốc gia (National Quotation Bureau). Khi nhắc đến Pink Sheets người ta còn hiểu là việc mua bán cổ phần OTC.
International
Global
Penny stocks là loại chứng khoán có mệnh giá nhỏ, do các công ty rất nhỏ tung ra thị trường. Ở thị trường tài chính Mỹ, thuật ngữ 'Penny stock' được hiểu là những loại chứng khoán có trị giá thấp hơn 5 đôla/cổ phiếu, và được mua bán bên ngoài những thị trường hối đoái lớn như NYSE, NASDAQ hay AMEX.
The National Association of Securities Dealers.
Property trust.
Current ratio, hay còn được gọi là liquidity ratio, cash asset ratio, hoặc cash ratio.
Quick ratio
Acid-test ratio
Operating profit margin
Net profit margin
Return on equity
Debt to total assets
Long-term debt to total capitalization
Debt to equity (debt ratio)
Fixed-charge coverage
Price to earnings

Price to book value
Price to sales
Dividend payout
Dividend yield
Bản tiếng Anh của cuốn sách này xuất bản vào năm 2007.
Trong hoạt động “carry trade”, các nhà đầu cơ lấy vốn từ một nước có lãi suất thấp và đầu tư vào nước có lãi suất cao hơn rồi thu lợi nhuận từ chênh lệch đó.
Passive foreign investment trust - PFIT
Ngân hàng đầu tư hàng đầu của Mỹ
Một nhà thơ nổi tiếng của Mỹ
Business confidence
Alan Greenspan đã giữ chức chủ tịch Fed từ năm 1987 tới năm 2006
Chicken Little: nhân vật hoạt hình đã bị một quả sồi rơi vào đầu và luôn tin rằng trời sắp sập xuống.
Dự đoán của tác giả vào năm 2006 - Lời người dịch.
Mortgage-backed securities
Detroit: thành phố lớn nhất của bang Michigan, trung tâm công nghiệp sản xuất xe hơi của Mỹ.
Baby boomers: những người sinh từ năm 1946 đến 1964, sau Chiến tranh Thế giới thứ hai. Hiện họ đang ở trong độ tuổi kiếm được nhiều tiền nhất.
Kế hoạch Marshall hay còn được gọi với cái tên “Kế hoạch phục hưng châu Âu” do Mỹ vạch ra. Sau Chiến tranh Thế giới thứ hai, 16 nước châu Âu đã bị tổn thất kinh tế nặng nề. Mỹ đã đồng ý viện trợ cho 16 nước này tổng cộng 17 tỷ đôla để phục hồi kinh tế.
IOU (viết tắt của I Owe You – Tôi nợ ông/bà): một chứng từ ghi nợ phi chính thức dưới dạng một văn bản cam kết trả một khoản nợ, ví dụ, các khoản vay cá nhân và các dịch vụ chuyên môn.
Trận chiến Normandy (tháng 06 năm 1944): quân Đồng minh tiến vào lãnh thổ châu Âu từ phía Tây để làm giảm sức mạnh của quân đội Đức. Mỹ đã thiệt hại tới 40.000 binh sĩ, nhưng cuối cùng quân Đồng minh cũng mở được đường vào Berlin.
Iwo Jima: một hòn đảo ở phía nam Nhật Bản. Trong Chiến tranh Thế giới thứ hai, từ ngày 19 tháng 2 đến 26 tháng 3 năm 1945, quân Mỹ đã mở cuộc tiến công ác liệt vào Iwo Jima nhằm chiếm và kiểm soát các sân bay trên đảo.
Chú Sam (Uncle Sam): một cách gọi Chính phủ Mỹ.
Rumpelstiltskin: chú lùn vui tính, lạc quan trong truyện cổ Grim.
Rubin: cựu Bộ trưởng Bộ Tài chính Mỹ thời Bill Clinton.
Producer price index: chỉ số giá sản xuất.
Consumer price index: chỉ số giá tiêu dùng.

Dự đoán này của tác giả được đưa ra vào năm 2006. Thực tế đã chứng minh những dự đoán này chính xác đến năm 2008 (chú thích của người biên tập).
Church Lady: một nhân vật nữ trong chương trình “Trực tiếp tối thứ bảy” của truyền hình Mỹ.
Grem (grain): đơn vị đo trọng lượng bằng 0,0648 gam.
Spanish mill dollar: đơn vị tiền tệ có giá trị bằng 1/1000 đôla.
“This note is legal tender for all debts, public and private, and is redeemable in lawful money at the United States Treasury, or at any Federal Reserve Bank.”
Ounce (ao-xơ): đơn vị đo lường bằng 28,35 gam vàng.
TIPS: Treasury inflation protected securities.
Personal Consumption Expenditure
William McChesney Martin Jr. – con trai của luật sư và chủ ngân hàng nổi tiếng William McChesney Martin, thường được gọi là William McChesney Martin con, giữ chức vụ chủ tịch Fed từ năm 1951 đến năm 1970.
IOU nothing
Continental dollar: loại tiền giấy do một số thuộc địa Mỹ phát hành sau cuộc Chiến tranh Cách mạng bắt đầu từ năm 1775.
(*) μg: microgram = 1 phần triệu gram
(**) mg: miligram = 1 phần ngàn gram
(*) Hạ khô thảo: là loại cây thân thảo, sống nhiều năm, cao 20 - 40 cm, có thể tới 70 cm, thân vuông màu hơi tím
(*)Đào nhân là loại cây nhỏ, cao 3 - 4 mét, thân nhẵn, thường có chất nhầy
(*) Câu đằng: là một loại dây leo, thường mọc nơi mát. Lá mọc
(*) Thanh bì: vỏ quả quýt còn xanh.
(*) Diêm phu tử: ở Việt Nam còn gọi là cây muối, chu môi, dã sơn, sơn bút.
(*) Bệnh scorbut: bệnh do thiếu sinh tố C, gây ra do chế
(*) Đỗ trọng: Loài cây song tử diệp, vỏ có tơ, dùng làm thuốc.
(*) Ngũ bội tử: là những túi
(*) Một dạng sưng mủ trong ruột và phổi.
Dưa Hami: còn gọi là Dưa vàng Hami (tên tiếng Anh: Hami melon hay Chinese Hami melon), còn có tên dưa tuyết (snow melon), có nguồn gốc từ Tân Cương, Trung Quốc.
(*) Trĩ mũi: chỉ chung bệnh viêm mũi hay thối mũi.
(**) Bạch biến là một bệnh mất sắc tố ở da, lông, tóc.
(*) Lát sơn trà là sơn trà
(*) Hoa tuyền phúc, tên khoa học là Inula Japonica Thunb, thuộc họ hoa cúc, bộ phận dùng làm thuốc là hoa khô.
(*)Ban xuất huyết: thương tổn cơ bản của da và niêm mạc do hồng cầu thoát ra ngoài mao mạch và niêm mạc.

(**)GOT, GPT: GOT, GPT là enzym thúc đẩy sự tạo thành các axit amin ở gan và nhiều cơ quan khác của cơ thể, sẽ bị phân hủy rất nhanh sau khi ược tạo thành, trong máu một người khỏe mạnh, sẽ có một lượng nhất định GOT, GPT bị đào thải. Nhưng khi một cơ quan nội tạng bị thương tổn, sẽ có một lượng lớn tế bào bị phân hủy, enzym này sẽ dần dần bị thải ra ngoài, lượng GOT, GPT trong máu sẽ tăng cao. Những căn bệnh có thể phát sinh khi chỉ số GOT trong máu tăng cao: viêm gan, xơ gan, ung thư gan, nhồi máu cơ tim, chứng teo cơ, viêm cơ, tán huyết. Những căn bệnh có thể phát sinh khi chỉ số GPT trong máu tăng cao: viêm gan, gan nhiễm mỡ…

Tam cao: chỉ chứng bệnh cao huyết áp, mỡ trong máu cao, cholesterol cao.

1. Theo thuyết vụ nổ tạo ra vũ trụ (N.D).

2. Management Information Systems: Các hệ thống quản trị thông tin được đưa vào trong các máy vi tính (N.D).

3. 1 inch = 2,54cm

1. Tên của một hãng cung cấp thực phẩm ăn nhanh (fast food). Ở đây chỉ sự lười biếng, muốn có ngay, không cần công sức hay suy nghĩ (N.D)

1. EBI: Học viện Kinh doanh Trí tuệ (Enlightened Business Institute) (N.D).

1. Đây nói đến những trở ngại cho tâm linh do chấp trước, phân biệt có - không, thường - đoạn… (nhị biên), ngã - pháp, lý - sự, phiền não - giải thoát… (nhị chướng) (N.D)

2. Hay tam khổ: khổ từ bên trong, khổ từ bên ngoài, khổ do thiên nhiên (N.D).

3. Diễn viên điện ảnh Mỹ, thường đóng vai người hùng miền Viễn Tây, rất thành thạo với chiếc dây thòng lọng (N.D.).

1. Ngài Huyền Trang dịch là Năng Đoạn Kim Cương Bát Nhã Ba La Mật Đa Kinh - “Năng đoạn” nghĩa là “có thể chặt”. “Chedika” nghĩa là cắt, chặt, đập vỡ. Tác giả dịch là The Diamond Cutter nghĩa là người hay dụng cụ dùng để chặt kim cương (N.D).

1. Nguyên tác Anh ngữ là “the Conqueror”, “người Chinh phục”, chúng tôi chuyển dịch thành “Thế tôn” cho quen thuộc với Phật tử Việt Nam (N.D).

1. Ngày 2/2. Ở Hoa Kỳ, Canada, có truyền thuyết cho rằng đây là ngày có con sóc đất (groundhog, woochuck, marmot hay ground squyrrel) từ trong hang chui ra. Nếu nó không nhìn thấy bóng nó (trời âm u), tức là mùa đông sắp hết. Nếu ngược lại, trời nắng, nó sẽ lại chui vào hang để ngủ, tức là mùa đông sẽ kéo dài thêm sáu tuần nữa.

1. Viết tắt của National Aeronautics and Space Administration: Cục Quản trị Hàng không và Không gian Quốc gia Hoa Kỳ, thành lập năm 1958 (N.D).

2. 'Boart' hay 'bort' là loại kim cương kết tinh bất toàn, không có giá trị (N.D).

3. I-dit (Yiddhish): Ngôn ngữ được xem như tiếng Do Thái quốc tế, một dạng tiếng Đức cổ và có những từ mượn tiếng Hebrew (Do Thái cổ) và ở nhiều ngôn

ngữ hiện đại được người Do Thái ở Đông và Trung Âu sử dụng. (N.D.)
4. Drek là tiếng I-dít, nghĩa là rác rưởi. Nếu bạn đang quấy rầy một doanh nhân Ấn Độ thì bạn thay thế từ này bằng từ karab. Nếu ông ta là người Nga thì bạn bảo musor. Thế nào bạn cũng làm chủ được vấn đề. Khi bạn mua đá quý từ một người khác thì chúng luôn luôn là "rác rưởi". Khi bạn bán đá quý cho người khác - dù cho đấy chính là những viên đá "rác rưởi" mà sáng nay người khác đã chào bán cho bạn - chúng luôn là một mitzia hay một "món hời không thể tin được".
5. Điều này đắt tiền đến nỗi chỉ đáng thực hiện đối với cái mà chúng tôi gọi là hàng "có chứng chỉ" hay hàng cao cấp.
1. Video Cassette Recorder: Máy ghi hình ảnh âm thanh.
2. Health Maintenance Organization: Tổ chức Bảo trì sức khoẻ - một dạng bảo hhiểm sức khoẻ trả tiền trước bao gồm các quyền lợi chăm sóc sức khoẻ toàn diện tập trung vào giữ gìn sức khoẻ và phòng ngừa bệnh tật.
3. Cartel: Liên hiệp, hiệp hội các công ty.
IPO (viết tắt của cụm từ tiếng Anh Initial Public Offering) nghĩa là phát hành cổ phiếu ra công chúng lần đầu. Đây là thử thách đầu tiên và quan trọng đối với bất cứ doanh nghiệp nào.
Plastics: (nghĩa đen) là dẻo; (nghĩa bóng) là mềm dẻo, mềm mỏng. Ý nói "hãy xuôi theo thời thế."
Chứng chỉ A là một trong số các khoá được học sinh Anh và học sinh quốc tế lựa chọn. Học sinh được chọn từ 4 đến 6 môn học khác nhau, mỗi môn được chia thành 2 phần riêng biệt AS và A2
NBA tên viết tắt của National Basketball Association, là giải bóng rổ nhà nghề dành cho nam tại Bắc Mỹ.
Cuốn sách đã được Thái Hà Books mua bản quyền và xuất bản năm 2008.
Cuốn sách đã được Alpha Books mua bản quyền và xuất bản năm 2012.
Dao xếp Thụy Sỹ là loại dao đa năng có từ thời La Mã cổ đại. Cái tên Swiss Army Knife còn được dùng để gọi cho những thứ có tính đa năng-đa dụng vì độ bền và tính đa dụng đã trở thành "huyền thoại" của loại dao này. Tác giả sử dụng cụm từ này với ẩn ý một lời khuyên sắc bén, có giá trị, tiện dụng và phù hợp.
Cuốn sách đã được Alpha Books mua bản quyền và xuất bản năm 2008.
Acro Yoga là sự kết hợp linh hoạt của bộ môn yoga, nhào lộn và massage kiểu Thái.
Tequila là loại rượu mạnh cất từ một quả nhiệt đới, chủ yếu ở Mexico.
Cả hai cuốn sách này đã được Nhà xuất bản Trẻ mua bản quyền và xuất bản tại Việt Nam.
Cuốn sách đã được Alpha Books mua bản quyền và xuất bản năm 2008
Cuốn sách đã được Thái Hà Books mua bản quyền và xuất bản năm 2011.

Cuốn sách đã được First News mua bản quyền và xuất bản năm 2012.
Cuốn sách đã được Alpha Books mua bản quyền và xuất bản năm 2011.
Cuốn sách đã được Alpha Books mua bản quyền và xuất bản năm 2007.
Ý chỉ một người nào đó bị rơi vào hoàn cảnh chán nản lặp đi lặp lại.
Anita Martel là cộng sự của Perry-Martel International và là một nhà quản lý đạt Chứng chỉ kiểm tra BarOn EQ-I. Bà dành cả cuộc đời mình cho việc hỗ trợ các nhà lãnh đạo, cá nhân và các nhóm làm việc trong việc tăng cường tính hiệu quả cũng như phát huy tối đa tiềm năng của họ. Muốn biết thêm thông tin chi tiết hoặc tham gia bài kiểm tra, bạn có thể gửi e-mail đến anitam@perrymartel. com.
Địa chỉ trang web của Dennis Smith: www.WirelessJobs.com – địa chỉ e-mail: dennis@ wirelessjobs.com
Dave Howlett là người sáng lập kiêm giám đốc điều hành của trang www.realhumanbeing.org. RHB đăng cai tổ chức các buổi thuyết trình về văn hóa công ty, bán hàng và kết nối mạng. Bạn có thể liên lạc với Howlett theo địa chỉ e-mail:dhowlett@realhumanbeing.org.
Simon Stapleton - giám đốc kiêm nhà đổi mới trong ngành công nghệ thông tin - đã thực hiện sứ mệnh của mình là giúp đỡ các nhà lãnh đạo mới nổi trong lĩnh vực này phát triển sự nghiệp, cũng như con người họ. Blog của ông là www.simonstapleton.com. Bạn có thể liên hệ với ông qua địa chỉ e-mail: simon@simonstapleton.com.
Steven Rothberg là chủ tịch kiêm người sáng lập của CollegeRecruiter.com, có trang web là www.CollegeRecruiter.com – trang tin tuyển dụng hàng đầu dành cho sinh viên đại học.
Dave Mendoza là một diễn giả và là một nhà tư vấn về nguồn nhân lực. Là đối tác của RecruitingBlogs.com, Dave Mendoza là một trong 20 người kết nối mạng toàn cầu trên LinkedIn. Bạn có thể biết thêm thông tin chi tiết về Dave Mendoza tại www.linkedin.com/in/davemendoza/ hoặc www.sixdegreesfromdave.com.
Để xem những lời nhận xét của Steve Duncan, hãy vào www.linkedin.com/in/steveduncan/.
Jason Alba là giám đốc điều hành của JibberJobber.com. Bạn có thể tìm thấy thông tin về Jason tại địa chỉ www.linkedin.com/in/jasonalba/.
Matt Massey là Chủ tịch của drive2 Inc., một công ty về năng lực lãnh đạo. Bạn có thể tìm thấy thông tin về ông tại www.linkedin.com/in/drive2/.
Joseph Nour là Giám đốc điều hành của hãng Protus IT Solutions, chủ sở hữu của trang web www.campaigner.com, một dịch vụ tiếp thị qua e-mail dành cho các doanh nghiệp quy mô nhỏ và vừa.
Jill Tanenbaum là chủ tịch công ty Jill Tanenbaum Graphic Design & Advertising. Bạn có thể xem thêm thông tin về Jill tại trang www.jtdesign.com.

Để xem những lời khen ngợi của Ross Macpherson, chủ tịch của Career Quest, hãy vào trang www.yourcareerquest.com.
Steve Panyko từng là chuyên viên cấp cao tại AT&T Bell Laboratories, Motorola, Harris Corporation, và ITT. Ông cũng từng là giám đốc điều hành của bốn công ty cổ phần tư nhân mà chính ông đã giúp thành lập, huy động vốn và dẫn dắt tới thành công. Giờ đây, Steve làm việc cho văn phòng Colorado Springs của Perry-Martel International. Để liên hệ với Steve bạn hãy vào địa chỉ www.linkedin.com/in/sfpanyko/.
(*) Đô-la được tính bằng tỷ
1. ROI: Return on investment - Lợi tức đầu tư
1. Chief executive officer
2. Virginia Woolf (1882 - 1941) là một tiểu thuyết gia và một nhà văn tiểu luận người Anh được coi là một trong những nhân vật văn học hiện đại lừng danh nhất thế kỉ XX.
1. Tên gọi tắt của Coca - cola.
2. PAR: Problem - Action - Result
3. Flat organization.
1. Fedex: Tập đoàn chuyển phát nhanh hàng đầu thế giới
2. Return on investment
3. Các phát thanh viên nổi tiếng ở Mỹ
4. Các phát thanh viên nổi tiếng ở Mỹ
5. Các phát thanh viên nổi tiếng ở Mỹ
6. Các phát thanh viên nổi tiếng ở Mỹ
7. Một thương nhân người Texas, chạy đua vào Nhà Trắng các năm 1992 và 1996.
1. John River: Danh hài nổi tiếng người Mỹ
2. Elizabeth Dole: Nhà chính trị người Mỹ, từng phục vụ cho chính quyền tổng thống Ronald Reagan và Geogre Bush.
3. Ca sĩ nhạc dance nổi tiếng người Australia
4. Palm Springs: Một thành phố tên sa mạc thuộc hạt Riverside, bang California
1. Eleanor Roosevelt: Đệ nhất phu nhân của Tổng thống Franklin D.Roosevelt.
2. Rehabilitation Act
(1) Cuốn sách này đã được Thái Hà Books xuất bản.
(1) Monopoly còn gọi là Cờ Tỷ Phú, là một loại trò chơi do Parker Bros - một nhãn hiệu của công ty đồ chơi Hasbro sản xuất. Người chơi đấu với nhau để giành tài sản thông qua những hoạt động kinh tế được cách điệu trong đó có mua bán, cho thuê và trao đổi tài sản bằng cách sử dụng tiền, trong khi những người chơi lần lượt di chuyển xung quanh bàn cờ theo mỗi lần gieo xúc xắc.
(2) IRAs: Tài khoản tiết kiệm cá nhân dùng cho hưu trí, phù hợp với thuế thu

nhập cá nhân. Keogh: Tài khoản hưu trí cho các chủ doanh nghiệp tự làm chủ, cho các cổ đông và nhân viên trong công ty.
(3) Employee savings plan: Một tài khoản đầu tư chung được cung cấp bởi người sử dụng lao động cho phép nhân viên dành một phần lương trước thuế của họ để tiết kiệm hưu trí.
(4) Là cơ hội được chơi lại một cú đánh không bị phạt. Thường thường nó được tính ở cú phát bóng trên bệ phát 1 hay 10. Hình thức đánh mulligan nằm ngoài luật gôn và chỉ xảy ra ở những cuộc chơi không chính thức.
(1) RBC (The Royal Bank of Canada - Ngân hàng quốc gia Canada) Dain Rauscher không cung cấp các khoản thuế và tư vấn pháp luật. Mọi quyết định liên quan đến vấn đề thuế hay pháp luật của các khoản đầu tư của bạn nên được thảo luận với nhà tư vấn thuế và pháp luật riêng.
(*) Chú ý: Số phần trăm ở mỗi cột không được là 100%. Vì nguồn tài chính của mỗi người khác nhau nên bạn có thể thêm vào hoặc bớt đi các khoản chi tiêu. Tuy nhiên, ngân quỹ của bạn phải là tổng 100% thu nhập.
(1) Ted Turner tên đầy đủ là Robert Edward Turner III, sinh ngày 19/11/1938 tại Cincinnati, Ohio, Mỹ. Ông là người sáng lập ra kênh truyền hình CNN (Cable News Network) - mạng truyền hình cáp đầu tiên ở Mỹ thực hiện phát sóng 24 giờ suốt 7 ngày trong tuần.
(1). Lassi: Loại đồ uống được chế biến từ sữa chua và sữa.
(1). Martin Luther King. Jr (15/1/1929 – 4/4/1968) là nhà hoạt động dân quyền Mỹ gốc Phi và là người đoạt giải Nobel Hòa Bình năm 1964. Ông là một trong những nhà lãnh đạo có ảnh hưởng lớn nhất trong lịch sử Hoa Kỳ cũng như lịch sử đương đại của phong trào bất bạo động.
(2). Henry Wadsworth Longfellow (1807 – 1882): Là nhà thơ người Mỹ, tác giả của nhiều tập thơ nổi tiếng: The Song of Hiawatha (Bài ca về Hiawatha), A Psalm of Life (Bản thánh ca của cuộc đời), Excelsior...
(3). Theodore Roosevelt (1858 – 1919): Tổng thống thứ 26 của Hoa Kỳ.
(4). Michael Jordan (1963): Là cầu thủ bóng rổ nhà nghề nổi tiếng thế giới của Mỹ đã giải nghệ. Anh được coi là một trong những cầu thủ bóng rổ vĩ đại nhất mọi thời đại, và là người đã phổ biến môn bóng rổ của NBA (National Basketball Association - Liên đoàn bóng rổ quốc gia Mĩ) ra toàn thế giới trong thập niên 1980, 1990.
(5). Mahatma Gandhi (1869 – 1948) là anh hùng dân tộc Ấn Độ đã chỉ đạo cuộc kháng chiến chống chế độ thực dân của Đế quốc Anh và giành độc lập cho Ấn Độ với sự ủng hộ nhiệt liệt của hàng triệu người dân. Trong suốt cuộc đời, ông phản đối tất cả các hình thức khủng bố bạo lực và thay vào đó, chỉ áp dụng những tiêu chuẩn đạo đức tối cao.
(6). Jack Welch là cựu Chủ tịch kiêm Tổng giám đốc tập đoàn General Electric.

Ông có công lớn trong việc phát triển GE. Tạp chí Fortune tặng cho ông danh hiệu "CEO tạo ra giá trị cao nhất thế giới". .sup .sup
(7). Edgar Allan Poe (1809 – 1849) là nhà văn, nhà viết kịch, nhà phê bình, nhà thơ Mỹ. Poe là ông tổ của thể loại truyện trinh thám và hình sự, có ảnh hưởng tới Arthur Conan Doyle (tác giả loạt truyện về Sherlock Homes).
(8). Aristotle (384 – 322 TCN) là nhà triết học, nhà giáo dục và nhà khoa học Hy Lạp cổ đại.
(9). Arthashastra là tác phẩm của một quan chức cao cấp và nhà hiền triết trong triều Chandragupta, vương triều Maurya, thế kỉ 4 TCN, Kautilya, tiếng Việt là "Luận về bổn phận" (một số tác giả nước ngoài dịch là "Khoa học chính trị").
(10). Shakespeare (26/4/1564 – 23/4/1616) là nhà thơ và nhà soạn kịch người Anh lừng danh thế giới. Ông viết khoảng 38 vở kịch và nhiều loại thơ khác, đặc biệt là thơ sonnet.
(11). Ronald Reagan (1911 – 2004) là tổng thống thứ 40 của Hoa Kỳ
(12). Wal-Mart: "Đế chế" bán lẻ có doanh thu lớn nhất thế giới, do Sam Walton thành lập năm 1962.
(13). Costco: Tập đoàn bán lẻ đứng thứ 5 ở Mỹ. Lúc mới hình thành, Costco chỉ là cửa hàng nhỏ lẻ ở Seatt le vào năm 1983, đến nay đã có 457 cửa hàng, hầu hết tập trung ở Mỹ, ngoài ra còn có ở Canada, Anh, Hàn Quốc, Đài Loan, Nhật Bản. Costco đang trở thành đối thủ cạnh tranh đáng lưu ý của "đại gia" Walmart.
(14). Starbucks: Thương hiệu cà phê nổi tiếng trên toàn thế giới, có trụ sở ở Seatt le, Washington, Hoa Kỳ..
(15). Apple: Tập đoàn công nghệ máy tính của Mỹ có trụ sở chính đặt tại Silicon Valley, San Francisco, bang California.
(16). Amazon.com: Công ty thương mại điện tử đa quốc gia có trụ sở tại thành phố Seatt le, bang Washington, Hoa. Đây là nhà bán lẻ trực tuyến lớn nhất Hoa Kỳ.
(17). Arnold Palmer: Cầu thủ chơi gôn chuyên nghiệp người Mỹ, được xem là tay gôn vĩ đại nhất trong lịch sử của môn thể thao gôn chuyên nghiệp/nhà nghề.
(18). Ralph Waldo Emerson (1803 – 1882): Là nhà viết tiểu luận, nhà thơ, triết gia người Mỹ, và cũng là người đi đầu trong phong trào tự lực cánh sinh và triết lý siêu việt (tiếng Anh là transcendentalism).
(1). Malcolm Gladwell: Tác giả cuốn sách "Những kẻ xuất chúng".
(2). Johannes Gutenberg (1390-1468) là công nhân và nhà phát minh người Đức. Ông đã phát minh ra phương pháp in dấu vào những năm 1450.
(3). John Chambers: Giám đốc điều hành của Cisco Systems. Trên 10 năm gắn bó, Chambers đã đưa công ty từ cấp hạng trung thành công ty hàng đầu trên thế giới. Do đó, ông được mệnh danh là "Giám đốc điều hành của tương lai".
(4). John Chambers: Giám đốc điều hành của Cisco Systems. Trên 10 năm gắn

bó, Chambers đã đưa công ty từ cấp hạng trung thành công ty hàng đầu trên thế giới. Do đó, ông được mệnh danh là “Giám đốc điều hành của tương lai”.
(5). Numbers USA: Tổ chức phi lợi nhuận của những người không phân biệt đảng phái chính trị, hoạt động nỗ lực để ổn định dân số nước Mỹ.
(6). Medicare và Medica: Chương trình chăm sóc sức khỏe do chính phủ Mỹ tài trợ.
(7). Nguyên gốc là “buy-cott ”. Trước đó, tác giả sử dụng từ “boy-cott ” (có nghĩa là “tẩy chay”) để thể hiện phản ứng không đồng tình của khách hàng. Khi quan điểm thay đổi, khách hàng “chuộc lỗi” bằng cách quay trở lại sử dụng sản phẩm của Whole Foods, tác giả sử dụng lối chơi chữ “buy-cott ”, để chuyển tải được lối chơi chữ của tác giả, người dịch đã sử dụng từ “mua chay”.
(8). Daniel Pink: Học giả người Mỹ, tác giả cuốn “Một tư duy hoàn toàn mới – Bán cầu não phải sẽ thống trị tương lai”. .sup
(1). Birmingham: Thành phố miền Bắc Alabama và cũng là thành phố lớn nhất tiểu bang Alabama với số dân hơn 240.000 người
Context dependent behavior
Driving While Distracted
Asperger syndrome
Executive skills
Neuroscientists
Jekyll and Hyde Behaviors
Lost and Found
White matter
Gray matter
A quadrillion= 1,000,000,000,000,000 (1015)
Functional magnetic resonance imaging
Amygdala
Insula
The fight-or-flight response
Plasticity of brain
Hot and cool cognition
Neurotransmitter
Limbic systerm
Attention-deficit/hyperactivity disorder (ADHD)
Positive psychology
Premark Principle
Grandma’s Law
1. Một sản phẩm hoặc dịch vụ đổi mới được gọi tắt là một đổi mới.
2. VP: Phó chủ tịch. Mgr: Nhà quản lý. Proj: Dự án.

Vấn đề nan giải là vấn đề có tính chất khó khăn dai dẳng, khó xử lý và kiểm soát tới mức không thể giải quyết được.
6-Sigma (Six Sigma) là một hệ phương pháp cải tiến quy trình dựa trên thống kê nhằm giảm thiểu tỷ lệ sai sót hay khuyết tật đến mức 3,4 lỗi trên mỗi triệu khả năng gây lỗi bằng cách xác định và loại trừ các nguồn tạo nên dao động (bất ổn) trong các quy trình kinh doanh.
Học thuyết Deming: Học thuyết về quản lý chất lượng, do William Edwards Deming – nhà thống kê nổi tiếng người Mỹ – đưa ra. Deming chủ trương theo dõi chặt chẽ mọi quá trình sản xuất bằng công cụ thống kê. Vòng tròn Quản lý chất lượng của Deming gồm bốn yếu tố: lập kế hoạch, thực hiện kế hoạch, kiểm tra và khắc phục sai lỗi.
Đây là thuật ngữ do Richard Buchanan đưa ra, chỉ nền văn hóa thiết kế cũ.
Cuốn sách WorldChanging: A User’s Guide for the 21st Century (Làm thay đổi thế giới: Kim chỉ nam cho thế kỷ XXI) của cây bút Mỹ Alex Steffen giới thiệu những sản phẩm, xu hướng, công trình kiến trúc và dịch vụ mang tính sáng tạo, có lợi cho Trái đất.
Tetra Pak là tập đoàn kinh tế chuyên sản xuất bao bì bằng giấy carton do tỷ phú Ruben Rausing (Thụy Điển) sáng lập. Bao bì Tetra Pak được làm bằng giấy carton, có thể tái chế.
Trường phái Bauhaus do nhà thiết kế Walter Gropius khởi xướng năm 1919, bắt nguồn từ thành phố Weimar, miền Đông nước Đức, nhằm tôn vinh tính thực dụng và đơn giản.
Dãy số Fibonacci: Dãy số nổi tiếng do nhà toán học người Ý Leonardo Fibonacci (1175-1250) tìm ra, được biến hóa vô tận.
Ôtô lai là loại hình phương tiện ghép, sử dụng từ hai nguồn nhiên liệu trở lên cho động cơ, thường nhiên liệu chính vẫn là xăng và nguồn nhiêu liệu thứ hai là điện.
Khóa dính Velcro: Loại khóa quần áo có hai dải, một dải nhám, một dải trơn, khi kéo sẽ dính chặt lại với nhau.
FTSE 100: Chỉ số cố phiếu của 100 công ty có giá trị vốn hóa lớn nhất được niêm yết trên Sàn Giao dịch Chứng khoán London (LSE), được bắt đầu từ ngày 3/1/1984, với điểm sàn là 1.000).
1. Lean và 6 Sigma: Biện pháp cải tiến hoạt động của doanh nghiệp bằng cách loại bỏ lãng phí một cách hệ thống dựa vào nỗ lực hợp tác theo nhóm.
2. Hệ thống sản xuất tinh gọn (lean): Phương pháp cải tiến có hệ thống, liên tục và tập trung vào việc tạo thêm giá trị cho khách hàng cùng lúc với việc loại bỏ các lãng phí (wastes) trong quá trình sản xuất/cung cấp dịch vụ.
1. Godfather: một tác phẩm rất nổi tiếng của nhà văn Ý Mario Puzo.
1. CPA: certified public accountant.

1. Lục căn: bao gồm mắt, tai, mũi, lưỡi, thân, ý
2. Hiền giả: Chỉ Hiền giả Minh Triết, người đang thực hành và ứng dụng phương pháp Thiền Minh Triết (Phát triển Lực Nhiệm Màu và Sự Thông Minh Sâu thẳm bên trong).
3. Phật Tâm Danh: Tên dùng để kích hoạt sự Thông Minh Sâu Thẳm mà tác giả đã ấn chứng cho người học và thực hành các Phương pháp Duy Tuệ.
1. Garrison Keillor (7/8/1942): là nhà văn châm biếm, nhà thơ trào phúng, nhà soạn kịch người Mỹ.
1. S&P 500: Cổ phiếu trung bình của 500 công ty thuộc Standard & Poor.
1. Chỉ số Dow Jones: Chỉ số trung bình công nghiệp Dow Jones, là một trong vài chỉ số thị trường chứng khoán, do Charles Dow tạo ra. Ông là chủ báo The Wall Street Journal và đồng sáng lập viên của công ty Dow Jones & Company vào thế kỷ XIX.
1. Chuỗi cửa hàng quần áo dành cho phụ nữ.
1. Là vở kịch mang tên Waiting for Godot của nhà văn được giải Nobel Văn học Samuel Beckett. Đây là tác phẩm nói về hai người đàn ông cả đời chỉ biết chờ đợi một nhân vật không quen biết tên là “Godot”.
1. Bono: Nghệ danh của học sĩ, ca sĩ, doanh nhân và nhà hoạt động xã hội người Ireland, Paul David Hewson.
2. WWF (World Wildlife Fund): Quỹ bảo vệ đời sống thiên nhiên thế giới.
3. The Body Shop: Nhà sản xuất và bán lẻ toàn cầu các sản phẩm mĩ phẩm có nguồn gốc và cảm hứng từ thiên nhiên.
4. Joe Boxen: Hãng đồ lót của Mĩ.
1. Là chất dẫn truyền thần kinh, có tác dụng giảm đau.
1. Là khoa học ứng dụng liên quan tới việc tổ chức và sắp xếp mọi thứ sao cho con người có thể sử dụng chúng dễ dàng và an toàn.
1. Chuyên gia marketing và thương hiệu.
4. Rainmaker (Người tạo mưa): ngày nay khái niệm này được sử dụng để chỉ người bán hàng xuất sắc – người mang thu nhập về cho tổ chức, dù đó là tổ chức lợi nhuận hay phi lợi nhuận.
1. Chamanisme: một loại hình tôn giáo cho rằng một người nào đó, do bẩm sinh hay sau một thay đổi căn bản về cơ thể hoặc tâm lý, tinh thần, có khả năng giao tiếp với các siêu linh, các vong hồn bằng cách hồn thoát khỏi xác, hoặc thần thánh, ma quỷ nhập vào mình, để cầu xin với siêu linh một điều gì.
2. Chữ cái đầu của các từ Meaning – ý nghĩa; Moat – hào; Management – quản lý; Margin of safety – biên an toàn.
3. Sticker price: là giá bán lẻ sản phẩm mà nhà sản xuất đề nghị, thông thường giá này có thể thương lượng được.
Viết tắt của các từ tiếng Anh: Energy: năng lượng, Energize: kích thích, Edge:

sắc sảo, Execute: thực hiện, Passion: đam mê.
Đạo luật Sarbanes-Oxley, còn được biết với tên Đạo luật Sarbox là một trong những luật căn bản của nghề kế toán, kiểm toán, được ban hành tại Hoa Kỳ năm 2002. Mục tiêu chính của Đạo luật này bảo vệ lợi ích của các nhà đầu tư vào các công ty đại chúng bằng cách buộc các công ty này phải cải thiện sự đảm bảo và độ chính xác của các báo cáo, các thông tin tài chính công khai.
1.Mã Hữu Hữu: nghệ sỹ cello, nhạc sỹ nổi tiếng người Pháp gốc Hoa.
(2) Áp lực đồng cấp: Khái niệm mô tả sự thay đổi của một cá nhân hay bị thôi thúc thay đổi về thái độ, hành vi đạo đức do chịu sức ép trực tiếp của những người trong cùng nhóm.
(6) Gung Ho: Bắt nguồn từ tiếng Trung, Gung tức là Công - làm việc, và Ho tức là Hợp - hòa hợp, hợp tác; Gung Ho nghĩa là hợp tác để làm việc chung với nhau. Ngày nay, nó có nghĩa là một thái độ hăng say, tận tâm tận lực đối với một vấn đề nào đó.
(1) SAT: Kỳ thi kiểm tra năng lực ứng viên xin học đại học. SAT trên 1.000 điểm đủ điều kiện học tại Mỹ.
(5) The Dogs of the Dow: là chiến lược khuyên các nhà đầu tư hàng năm mua 10 loại cổ phiếu trong số 30 Cổ phiếu Công nghiệp Bình quân Dow Jones có số chia lợi tức cao nhất.
3. Kaizen: được ghép từ hai từ tiếng Nhật: Kai – “Thay đổi” và Zen – “Tốt hơn”, nghĩa là “Thay đổi để tốt hơn” hoặc “Cải tiến liên tục”. Để tìm hiểu thêm về phương pháp này, mời đọc cuốn Kaizen − Thiết lập Hệ thống Cải tiến Liên tục thông qua Thực hiện Đề xuất của Người lao động do Alpha Books xuất bản.
(4) Jan Carlzon, thành viên ban điều hành Hãng hàng không Scandinavian, đã viết cuốn sách Moment of Truth (Khoảnh khắc của sự thật), và cụm từ này đã trở nên phổ biến trong dịch vụ khách hàng – nó là phương tiện để định nghĩa khoảnh khắc mà khách hàng đánh giá sản phẩm hay dịch vụ và tuyên bố kết luận “cái này tốt” hoặc “tôi không thích cái này”.
1. Hiệu ứng Pygmalion hay còn gọi là Self-fulfilling prophecy (lời tiên đoán tự trở thành hiện thực) được xem như một bí quyết quan trọng trong quản lý nhân sự. Nếu một người (hoặc chính ta) nghĩ ta thông minh hay ngu dốt hay sao đó, họ sẽ đối xử với ta theo cách mà họ nghĩ. Nếu ta được đối xử như thể ta thông minh hay ngu dốt hay sao đó, ta sẽ hành xử và thậm chí trở thành như thế. Do vậy, những “tiên cảm” ban đầu của người đó về ta đã trở thành hiện thực! Tóm lại, một khi ý niệm đã hình thành, thậm chí ngay cả khi nó không đúng với thực tế, chúng ta vẫn có khuynh hướng hành xử theo đó. Và kỳ diệu thay, kết quả sẽ xảy ra đúng theo kỳ vọng đó, như thể có phép lạ!.
2. Ngụ ý đến tiểu thuyết Strange Case of Dr. Jekyll and Mr. Hyde của Robert Louis Stevenson, kể về một người đa nhân cách, thể hiện hai tính cách hoàn toàn

đối nghịch - thiện và ác - trong cùng một con người.

1. JIT (Just-in-time): hệ thống hoạt động đảm bảo một dòng sản phẩm đều đặn đi qua hệ thống với lượng tồn kho nhỏ nhất – nhận đơn đặt hàng và đảm bảo giao hàng đúng thời gian cam kết thay vì sản xuất hàng loạt và chờ đợi đơn đặt hàng.

2. Số tiền mà người được bảo hiểm sẵn sàng trả cho chi phí thuốc thang trong thời gian thăm quan tại nước đó.

3. Stretch Goals: là thuật ngữ được Jack Welch của GE đặt ra, chỉ những mục tiêu dường như không thể đạt được với các nguồn lực hiện tại. Bằng cách chĩ rõ ra "điều không thể đạt được", mọi người buộc phải suy nghĩ sáng tạo, cố gắng vượt mức thông thường của họ.

1. Phản hồi 360 độ (360 Degree Feedback) là phương pháp đánh giá nhân viên (thường ở cấp quản lý và lãnh đạo) bằng cách thu thập dữ liệu về họ trong những tình huống làm việc thực tế và về những phẩm chất hoạt động mà họ thể hiện thông qua quá trình tổng hợp thông tin từ những người tiếp xúc với cá nhân được đánh giá (giám đốc điều hành, quản lý, người đồng cấp, khách hàng hay đối tác…), nói chung là bất cứ ai đáng tin cậy và biết rõ về công việc của cá nhân đó đều có thể tham gia vào quá trình đánh giá này.

1. Time to market: Khoảng thời gian từ lúc sản phẩm được thai nghén đến lúc được tung ra thị trường. TTM đặc biệt quan trọng trong các ngành có sản phẩm lỗi mốt nhanh chóng.

1. Niccolò di Bernardo dei Machiavelli là nhà triết học chính trị, nhạc sĩ, nhà thơ, nhà soạn kịch. Ông được xem là một trong những nhà sáng lập của nền khoa học chính trị hiện đại. Sống trong thời Phục Hưng Italia, ông là nhân vật trung tâm của bộ máy chính trị thời đó. Niccolò Machiavelli là một biểu tượng của nhà chính khách đầy mưu mô, thủ đoạn, đạo đức giả, vô luân lí, tráo trở và bất nhân mà triết lí duy nhất là cứu cánh biện minh cho phương tiện.

Sáu Sigma (Six Sigma) là một hệ phương pháp cải tiến quy trình dựa trên thống kê nhằm giảm thiểu tỷ lệ sai sót hay đến mức 3,4 lỗi trên mỗi triệu khả năng gây lỗi bằng cách xác định và loại trừ các nguồn tạo nên dao động (bất ổn) trong các quy trình kinh doanh. Trong việc định nghĩa khuyết tật, Sáu Sigma tập trung vào việc thiết lập sự thông hiểu tường tận các yêu cầu của khách hàng và vì thế có tính định hướng khách hàng rất cao.

1. Hiệu ứng Pygmalion hay còn gọi là Self-fulfilling prophecy (lời tiên đoán tự trở thành hiện thực) được xem như một bí quyết quan trọng trong quản lý nhân sự. Nếu một người (hoặc chính ta) nghĩ ta thông minh hay ngu dốt hay sao đó, họ sẽ đối xử với ta theo cách mà họ nghĩ. Nếu ta được đối xử như thể ta thông minh hay ngu dốt hay sao đó, ta sẽ hành xử và thậm chí trở thành như thế. Do vậy, những "tiên cảm" ban đầu của người đó về ta đã trở thành hiện thực! Tóm lại, một khi ý niệm đã hình thành, thậm chí ngay cả khi nó không đúng với thực

tế, chúng ta vẫn có khuynh hướng hành xử theo đó. Và kỳ diệu thay, kết quả sẽ xảy ra đúng theo kỳ vọng đó, như thể có phép lạ!.
2. Ngụ ý đến tiểu thuyết Strange Case of Dr. Jekyll and Mr. Hyde của Robert Louis Stevenson, kể về một người đa nhân cách, thể hiện hai tính cách hoàn toàn đối nghịch - thiện và ác - trong cùng một con người.
1. JIT (Just-in-time): hệ thống hoạt động đảm bảo một dòng sản phẩm đều đặn đi qua hệ thống với lượng tồn kho nhỏ nhất – nhận đơn đặt hàng và đảm bảo giao hàng đúng thời gian cam kết thay vì sản xuất hàng loạt và chờ đợi đơn đặt hàng.
2. Số tiền mà người được bảo hiểm sẵn sàng trả cho chi phí thuốc thang trong thời gian thăm quan tại nước đó.
3. Stretch Goals: là thuật ngữ được Jack Welch của GE đặt ra, chỉ những mục tiêu dường như không thể đạt được với các nguồn lực hiện tại. Bằng cách chĩ rõ ra “điều không thể đạt được”, mọi người buộc phải suy nghĩ sáng tạo, cố gắng vượt mức thông thường của họ.
1. Phản hồi 360 độ (360 Degree Feedback) là phương pháp đánh giá nhân viên (thường ở cấp quản lý và lãnh đạo) bằng cách thu thập dữ liệu về họ trong những tình huống làm việc thực tế và về những phẩm chất hoạt động mà họ thể hiện thông qua quá trình tổng hợp thông tin từ những người tiếp xúc với cá nhân được đánh giá (giám đốc điều hành, quản lý, người đồng cấp, khách hàng hay đối tác…), nói chung là bất cứ ai đáng tin cậy và biết rõ về công việc của cá nhân đó đều có thể tham gia vào quá trình đánh giá này.
1. Time to market: Khoảng thời gian từ lúc sản phẩm được thai nghén đến lúc được tung ra thị trường. TTM đặc biệt quan trọng trong các ngành có sản phẩm lỗi mốt nhanh chóng.
1. Niccolò di Bernardo dei Machiavelli là nhà triết học chính trị, nhạc sĩ, nhà thơ, nhà soạn kịch. Ông được xem là một trong những nhà sáng lập của nền khoa học chính trị hiện đại. Sống trong thời Phục Hưng Italia, ông là nhân vật trung tâm của bộ máy chính trị thời đó. Niccolò Machiavelli là một biểu tượng của nhà chính khách đầy mưu mô, thủ đoạn, đạo đức giả, vô luân lí, tráo trở và bất nhân mà triết lí duy nhất là cứu cánh biện minh cho phương tiện.
Sáu Sigma (Six Sigma) là một hệ phương pháp cải tiến quy trình dựa trên thống kê nhằm giảm thiểu tỷ lệ sai sót hay đến mức 3,4 lỗi trên mỗi triệu khả năng gây lỗi bằng cách xác định và loại trừ các nguồn tạo nên dao động (bất ổn) trong các quy trình kinh doanh. Trong việc định nghĩa khuyết tật, Sáu Sigma tập trung vào việc thiết lập sự thông hiểu tường tận các yêu cầu của khách hàng và vì thế có tính định hướng khách hàng rất cao.
1. Plugin (plug-in): là một bộ phần mềm hỗ trợ thêm những tính năng cụ thể cho một phần mềm ứng dụng lớn hơn. Nếu được hỗ trợ, plug-in cho phép tùy biến các chức năng của một ứng dụng. Ví dụ, plug-in thường được sử dụng trong các

trình duyệt web để chơi video, quét virus, và hiển thị các loại tập tin mới. Ví dụ hai plug-in được biết đến rộng rãi bao gồm Adobe Flash Player và QuickTime. Add-on thường được coi là thuật ngữ chung dùng cho các snap-in, plug-in, các phần mở rộng và các chủ đề.

1. News Feed là một định dạng dữ liệu được sử dụng để cung cấp cho người sử dụng Facebook với nội dung cập nhật thường xuyên. Nội dung cung cấp thông tin phân phối một nguồn cấp dữ liệu web, qua đó cho phép người dùng đăng ký vào nó.

1. Trending: thuật ngữ được dùng trên Twitter, chỉ việc lan truyền một điều hoặc sự việc có gắn hashtag (ND)

2. Hashtag: thuật ngữ được dùng trên Twitter, chỉ từ được nhiều người sử dụng nhắc đến, thường đặt sau dấu “ (ND)" id=""”

1. Retweet: đăng lại nguyên văn dòng tweet đó trên tài khoản Twitter của mình (ND).

1. Tweet: dòng cập nhật trạng thái trên Twitter.com, giới hạn độ dài 140 ký tự.

Món đồ chơi trông giống một ống lò xo có hai đầu, nhờ nguyên lý vật lý nó có thể tự động thực hiện các bước nhảy liên tiếp qua bậc thang: khi giữ một đầu và đặt đầu còn lại xuống bậc thang thấp hơn, thì đầu trên sẽ tự động “nhảy” xuống và thu lại thành hình khối lò xo ban đầu, trước khi “nhảy” xuống bậc thang tiếp theo (chú thích người dịch)

Từ “Nguyệt” và “Nhạc” trong tiếng Trung phát âm giống nhau.

Cách gọi khác của ni cô.

Tảng đá.

Theo quản lý hành chính thời phong kiến, mười hộ được gọi là một giáp, mỗi giáp chọn ra một người đứng đầu quản việc gọi là “giáp trưởng”.

Cách hành văn thời xưa.

Chỉ những kẻ “yêu râu xanh”, chuyên hãm hiếp bức hại phụ nữ.

Vật dụng dùng để chải răng của người xưa, có cán bằng gỗ, phần đầu có gắn những sợi lông mềm.

Trong tiếng Trung, ba từ kai chi: Chải răng, kai shi: Bắt đầu và kai chi: Mở răng, đọc gần giống nhau.

Trong tiếng Trung, từ “Cố lên” dịch theo nghĩa đen là “thêm dầu”.

Còn có tên gọi khác là kinh thụ bì, kim tiền tùng, có công hiệu diệt trùng, trị ngứa.

Một hiện tượng mất trí nhớ bất thường mang tính lựa chọn, gọi tắt là chứng lãng quên tâm lý, người bệnh do chịu chấn động quá lớn bởi sự kiện nào đó mà tạm thời không dám nhớ lại một phần hoặc toàn bộ sự việc đã xảy ra.

Thuật ngữ mô tả một trạng thái tâm lý trong đó người bị bắt cóc lâu ngày chuyển từ sợ hãi và căm ghét sang thông cảm và quý mến chính kẻ bắt cóc mình. Nguồn

gốc của thuật ngữ này là từ một vụ án xảy ra năm 1973 tại Stockholm, Thụy Điển.
Tiếng Anh nghĩa là: Trường hợp.
Tổ chức tín dụng thời xa xưa, bắt đầu xuất hiện vào thời nhà Minh, có chức năng giống như ngân hàng ngày nay.
Người phụ nữ trung niên làm công việc nặng nhọc, trong trường hợp này là người kiểm tra trinh tiết của các cô nương, nhằm phục vụ việc phá án.
Trong tiếng Trung, chữ “Võ” và chữ “Vô” đọc gần giống nhau.
Đạo bào: Áo khoác dài chấm gót mà đạo sĩ thường mặc.
Tiếng Anh có nghĩa là trường hợp, vụ việc.
Họ Trần trong tiếng Trung phiên âm là Chén, họ Trình phiên âm là Chéng.
Tiếng Anh nghĩa là: Sáng tạo.
Thần trộm.
Tiếng Anh nghĩa là lỗi.
Tiếng Anh nghĩa là: Lãnh đạm, lạnh lùng, điềm tĩnh.
(Hâi): Hey và (Hài) Hại: Hai từ này phát âm gần giống nhau.
Chỉ những lí lẽ đúng đắn xưa nay, không có gì để bàn cãi, nghi ngờ.
Hiện tượng hồi quang phản chiếu hay còn gọi là hiện tượng bừng tỉnh trước khi chết. Những người bệnh nặng lâu ngày, cơ thể suy yếu đột nhiên tỉnh táo, khỏe mạnh trong một thời gian ngắn, đó chính là dấu hiệu của hiện tượng này.
Ở đây tác giả muốn chơi chữ, trong tiếng Trung, khổ và đắng cùng một từ, phát âm là 'Kŭ'
Nhân yêu: Tiếng Thái gọi là grateai, tiếng Anh gọi là shemale, từ hiện đại dùng để chỉ những người nam giả nữ, nữ giả nam, người giới tính không bình thường.
Chỉ hành động, việc làm của một người là do hoàn cảnh bắt buộc, chứ không phải xuất phát từ nguyện vọng của bản thân người đó.
Câu này xuất phát từ một điển cố thời Tấn Trung Tông. Trọng thần trong triều là Vương Đôn khởi binh làm loạn, anh họ Vương Đôn là Vương Đạo cùng cả gia tộc bị liên lụy, ở ngoài cung chờ đợi. Vương Đạo xin Chu Bá Nhân nói giúp trước mặt Hoàng đế, Bá Nhân không để ý, nhưng cũng dâng sớ xin xá tội cho Vương Đạo. Vương Đạo ghi hận trong lòng. Sau này Vương Đôn lên nắm quyền, hỏi Vương Đạo có muốn giết Bá Nhân không, Vương Đạo im lặng, thế là Bá Nhân bị giết. Sau đó Vương Đạo tìm thấy tấu chương của Bá Nhân, mới bừng tỉnh hiểu ra và thốt lên: “Ta không giết Bá Nhân, Bá Nhân lại vì ta mà chết. Trong tăm tối, chỉ có bằng hữu tốt này.”
Âm Hán Việt “nhân gia” nghĩa là “người ta”.
Tên tiếng Anh của loại bệnh này là Change Blindness.
Trong y học, bệnh này được gọi là Claustrophobia.
Về mặt đạo nghĩa không cho phép từ chối.

Công nhân thủ công.
Tiết tháo: chí khí cương trực và trong sạch.
Trẻ hư.
Tổng số chữ trong bản thảo gốc.
1 Chú cẩn cô: Câu thần chú mà Đường Tăng đọc lên mỗi khi cần khống chế Tôn Ngộ Không.
1. Một kiểu chơi chữ, lấy chữ Hán đồng âm phiên âm cho Intel nhưng với nghĩa xấu hơn (Ưng vồ mồi).